Şakir Eczacıbaşı

Bernard Shaw:

Gülen Düşünceler

Şakir Eczacıbaşı

Bernard Shaw: Gülen Düşünceler

iyi şeyler

Şakir Eczacıbaşı

Bernard Shaw:
Gülen Düşünceler

İyi Şeyler Yayıncılık Ltd. Şti.
Gayret Sokağı 8
Gayrettepe 80300 İstanbul

Yazın Dizisi 1

© Şakir Eczacıbaşı 1995

Kitap Tasarımı
Bülent Erkmen

Grafik Uygulama
Osman Tülü

Baskı
Mas Matbaacılık AŞ

ISBN 975-563-034-1

1. Basım
Kasım 1995, İstanbul

2. Basım
Mart 1996, İstanbul

Fotoğraflar

Bernard Shaw 1890'lı yıllarda... *(Hulton Deutsch Collection)* **s. 20**
Genç Shaw, 1888 yılında... *(Foto: W&D Downey; Hulton Deutsch Collection)* **s. 42**
1900'lü yılların başlarında... *(Hulton Deutsch Collection)* **s. 60**
Shaw, 1910'larda... *(Hulton Deutsch Collection)* **s. 86**
Londra'daki evinde... *(Hulton Deutsch Collection)* **s. 96**
1928'in Aralık ayında... *(Hulton Deutsch Collection)* **s. 108**
Shaw, 1935 yılında... *(Hulton Deutsch Collection)* **s. 116**
Shaw, 1928 yılında... *(Foto: Dorothy Wilding; National Portrait Gallery)* **s. 130**
1933'teki gezisinde... *(Hulton Deutsch Collection)* **s. 146**
1937'de, çalışma masasında... *(Foto: Olive Edis; National Portrait Gallery)* **s. 158**
Ayot Saint Lawrence'taki evinde... *(Hulton Deutsch Collection)* **s. 176**
"Shaw'un Köşesi"nde, 1937'de... *(Foto: Studio Lisa; National Portrait Gallery)* **s. 202**
93 yaşında bir oyunun provasında... *(Hulton Deutsch Collection)* **s. 234**
Temmuz 1947'de Ayot Saint Lawrence'ta... *(Hulton Deutsch Collection)* **s. 242**
Ayot Saint Lawrence'ta, 90 yaşında... *(Hulton Deutsch Collection)* **s. 266**
1946 Temmuz'unda, evinde... *(Hulton Deutsch Collection)* **s. 315**
Ernst Haas'ın objektifinden Shaw... *(Magnum Photos Ltd.)* **s. 329**
Shaw, son yıllarında... *(Hulton Deutsch Collection)* **s. 359**

Bu yapıtın tüm yayın hakları saklıdır.
Alıntılarda, yapıtın adı kesinlikle belirtilmelidir.
Yayıncıdan önceden yazılı izin alınmadıkça,
yapıtın herhangi bir bölümü, yeniden basılamayacağı gibi,
kayıt, fotokopi ve bilgi depolama da arasında olmak üzere,
herhangi bir elektronik ya da mekanik yöntemle
yeniden çoğaltılıp dağıtılamaz.

ŞAKİR ECZACIBAŞI

BERNARD SHAW:

GÜLEN DÜŞÜNCELER

iyi şeyler

Gülümsemeyi unutanlar için...

Shaw Üstüne...

Şakir Eczacıbaşı

Londra 2 Kasım 1950 sabahı bir haberle sarsıldı: Bernard Shaw öldü...

Londra Üniversitesi'nde o günlerde eczacılık öğrencisiydim. Gazete sayfaları, radyo ve televizyon programları Shaw'dan sözler, Shaw'dan anılar, Shaw'dan öykülerle dolup taşıyordu. Yazarlardan, ozanlardan yazılar; oyunculardan, filmcilerden açıklamalar; bilginlerle, siyasetçilerle söyleşiler; Winston Churchill'den, Clement Attlee'den, Pandit Nehru'dan, Başkan Truman'dan bildiriler... Hindistan'da bakanlar kurulu toplantısı ertelenmiş, Avustralya'da izleyiciler saygı duruşuna çağrılmış, New York'ta Times Square'in ışıkları bir süre söndürülmüştü. Birkaç gün önce bahçesinde düşüp de artık yatağından kalkamaz duruma geldiğinde, evinin pencerelerine merdivenlerle tırmanan, bir fotoğrafına beş, on bin dolar ödemeye kalkan gazetecileri görünce, "Kafesindeki bir maymun gibi izlenmek istemiyorum" demişti Shaw... Son sözü için bir milyon dolar vermeyi öneren Amerikalı bir yayımcıya diyecek bir sözünün kalmadığını bil-

dirmiş; kendisine bakan hemşireye artık ölmek istediğini, "hurdası çıkmış bir anıtı onarmaya çalışmanın hiçbir yararı bulunmadığını" belirtmişti.

Cenaze töreni, Shaw'un isteği üstüne, yalnız dostlarının, yakınlarının katılımıyla yapılmıştı. Verdi'nin *Requiem*'inden, Elgar'ın *Enigma Çeşitlemeleri*'nden parçalar çalınmış; dostu Sydney Cockerell, Bunyan'ın *Hacı'nın Yolculuğu*'ndan (*The Pilgrim's Progress*) bölümler okumuştu. Sonra külleri, elli iki yıl birlikte yaşadığı ve yedi yıl önce yitirdiği eşi Charlotte'un saklanmış bulunan külleriyle karıştırılarak, Ayot Saint Lawrence köyündeki "Shaw'un Köşesi" adını verdiği evinin bahçesine serpilmişti. Törenden sonra günlerce, haftalarca sokak okul, çarşı pazar, birahane kahvehane, her yerde, herkes Shaw'u konuşuyordu: Shaw, Shaw, Shaw...

Shaw'un tanınmış bir oyun yazarı olduğunu biliyordum. Ama İngiltere'nin, bütün Avrupa'nın, dünyanın ayağa kalkmasını anlayamıyordum. Büyük bir sanatçı da olunsa, doksan dört yaşında yaşamını yitirmek, bu denli beklenmedik bir olay sayılabilir miydi? Shaw'un bulunmadığı bir dünyayı tasarlayamıyor, düşünemiyorlardı sanki...

Aklımdan geçen soruların yanıtlarını, Amerikalı tiyatro yazar ve eleştirmeni John Mason Brown, Shaw'un ölümü üstüne yazdığı bir denemede veriyordu:

"Dünya sanki boşalıverdi.... Shaw öyle bir doğa gücüydü ki, Niyagara Çavlanı kurumuş gibi bir duygu var içimizde.... Uzun bir yaşam, öğütlerinden biriydi. Kendi öğüdünü en parlak biçimde uygulamakla kalmadı, üstünde yaşadığı gezegeni de çok daha canlı ve değişik duruma getirmeyi bildi. Altmış yılı aşkın inanılmaz savaşımıyla tüm basmakalıp inançları sarstı ve yarattığı "üstün insan" kavramının simgesi kesildi.... Hepimiz, gözlerimizi kapayan perdeyi yırtıp bizi gölgeli bir dünyadan güneş ışığına çıkarmasının coşkusunu duyuyorduk. Bilincimizi uyarıyor, dar görüşlerimizi yıkıyor, daha önce düşünü bile kuramadığımız düşünceleri aklımıza sokuyordu. Bizlere yeni bir yüreklilik, anlatılmaz bir özgürlük duygusu aşılıyor, bugüne değin bilmediğimiz coşkular verebiliyordu.... Gençler bilmezler ki, bugün doğal karşıladıkları inançların çoğu, Shaw'un açtığı savaşların bir sonucudur. Ama Shaw'a yetiştiklerini sanıyorlarsa, aldanıyor o gençler.... Onların torunları, hatta torunlarının torunları bile, Shaw'un dolambaçlı yolunda, ona yetişmek için soluk soluğa peşi sıra koşacaklardır. Shaw yalnızca bir deha değil, başlıbaşına bir olaydı. Biri, Shaw'u her sorunda ayağı bulunan bir kırkayağa benzetmişti. İlgilendiği konular inanılamayacak kadar çoktu. Ekonomiden dine, devlet yönetiminden resme, tarihten müziğe, tiyatrodan hekimliğe, anatomiden edebiyata, sesbiliminden sosyalizme, savaşın nedenlerinden barışın güçlüklerine, güncel olaylardan "yaratıcı evrim" kuramına değin her konuda kafası bir atlet gibi yorulmak

bilmeden çalıştı.... Ciddi sayılan şeylerden alaylı söz etmesi, dar görüşlü insanları şaşırtıyordu. Onlara göre, ciddiye alınması gereken kişiler gülümsemez, asık suratlı olurlardı.... Shaw, iyi yürekli, sevecen, duygulu, tatlı bir insandı.... İnsanoğlunun içindeki gizli niteliklerden yararlanarak, bugünkü kusurlarından kurtulup erişeceği yüksek bir aşamadan umudunu hiç kesmedi.... Şu gezegenin üstünde Shaw gibi bir devle aynı çağda yaşamış bulunmak az şey değildir. Kendisi dünyadan ayrılacak kadar ölümlüydü, ama bizler onu yitirmedik. Shaw'un, William Morris için söylediklerini, kendisi için de yineleyebiliriz: Bernard Shaw gibilerini ancak kendi ölümüyle yitirir insan, o öldüğünde değil..."

Bernard Shaw, "birbirlerinin beğenilerini, uğraşlarını, ilgilerini hiç paylaşmadan yıllarını aynı evde geçirdikten sonra çok dostça ayrılan ve birbirlerini bir daha hiç görmeyen iki sevimli insanın" üç çocuğundan biriydi. "Düşlerde zengin, gerçeklerde acımasız ve sevgisiz" bir çocukluk geçirmişti İrlanda'da... Annesi ve iki kız kardeşinin ardından Dublin'den ayrılıp Londra'ya yerleştiğinde yirmi yaşındaydı. Artık ömür boyu Londra'da yaşayacak, ama kendini hiçbir zaman İngiliz saymayacaktı; hep İrlandalı kalacaktı. "İngilizler İrlanda'yı fethetmişti; yapılacak tek şey, gelip İngiltere'yi fethetmekti..."

Shaw, ressam olmak istemişti; Dublin'deyken çoğu zamanını Ulusal Galeri'de geçirirdi. "Onun üniversitesinin üç fakültesi vardı: Müzik Derneği, Ulusal Galeri ve Dalkey tepeleri..." Doğal yeteneğinin yazın olduğunu anlayınca, yazarlığı uğraş edinmeye karar vermişti. Londra'da her gün British Museum'un kitaplığına gidip durmadan okuyor; bir yandan da konuşmalara, tartışmalara, mitinglere katılıp kendini eğitmeye çalışıyordu. "Okulun öğrettiği şeylerin hiçbirini bilmiyordu, ama yine de çok okumuş biri olmuştu."

İngiltere'deki ilk yılları düş kırıklıkları ve yoksulluk içinde geçti. Yazdığı beş roman da başarısızlığa uğradı. 1885'te, gazetelere kitap, resim ve müzik eleştirileri yazmaya başladı. Annesinin şan çalışmaları nedeniyle bir müzik ortamında yetişmişti. Tiyatro eğitimini oyun yazarlarından çok, Handel, Beethoven, Wagner, Verdi, Meyerbeer'in, özellikle Mozart'ın yapıtlarından aldığını, "önemli şeyleri karşılıklı söylem biçiminde dile getirme ustalığını da Mozart'tan edindiğini" söylerdi. *The World*'deki müzik yazılarında G.B.S., *Star*'dakilerde Corno di Basetto imzasını kullanıyordu. "Corno di Basetto, hem yabancı bir unvana benziyordu hem de gerçek anlamının bir tür korno olduğunu kimse bilmiyordu." W.H. Auden, Eric Bentley ve daha birçoklarının "gelmiş geçmiş en iyi müzik eleştirmeni" diye nitelendirdikleri Shaw, görülmemiş türde eleştiriler yazıyor, akla gelebilecek her konuya değiniyor, giderek oyunlarında da kullanacağı keskin dili

ilk kez bu yazılarında geliştiriyordu. "Eleştirinin intihara göre bir üstünlüğü vardır: İntiharda kendine, eleştiride başkalarına kıyarsın."

Saturday Review'da yazdığı tiyatro eleştirileri, daha da büyük ilgi çekiyordu. Victoria dönemi tiyatrosunun yapaylığına karşı çıkıyor, düşünsel içerikli bir tiyatronun kurulması için acımasızca savaşıyordu. "Bazı anlar saçımı başımı yolup olanlara boş boş bakarım ve İngiliz tiyatrosu denilen bu gülünç yerde ne işim var diye düşünürüm..." Dönemin yönetmen oyuncularına hem seçtikleri oyunlar hem de getirdikleri yorumlar açısından saldırıyor, yeni bir tiyatroyu, Strindberg'lerin, Çehov'ların, İbsen'lerin örnek olduğu bir tiyatroyu savunuyordu. Sözgelişi, yazarın oyununun değil de, oyuncunun öne çıktığı bir tiyatro anlayışını savunan, o yılların en tutulan yönetmen oyuncusu Henry Irving için, "Ölünce nereye gider diye düşünüyorum bazan: Bir sanat ustası olduğunu ileri sürmeye cesaret edip de, kırıp döktüğü Shakespeare ve gülünç duruma düşürdüğü Goethe'yle karşılaşabileceği yere gitmeye kalkar mı yoksa?" diye yazıyordu. Oysa, o sıralarda, Irving'in sahne ve özel yaşamını paylaşan Ellen Terry ile Shaw arasında, karşılıklı yazışmalarla yıllarca süren romantik bir aşk başlamıştı: "İdeal bir aşk ilişkisi, postayla yürütülenidir..." Ellen Terry'den başka Janet Achurch, Florance Farr, Alma Murray ve Bayan Patrick Campbell gibi o dönemin önde gelen kadın oyuncularıyla yazışmaları, ilerki yıllarda yayımlandıklarında kendi türünün en güzel örnekleri olarak karşılanacak, yoğun ilgi görecekti. Stella Campbell ile yazışmaları ise bir oyuna dönüştürülecekti: *Sevgili Soytarı/Dear Liar.*

Yazarlığı, başka mesleklerde olduğu gibi, her gün, sabahtan akşama yapılan bir iş sayan Shaw'un yaşamı boyu yazdığı mektupların sayısı iki yüz elli bini bulur. Yazdığı denemelerin toplamı ise dört bini... Ünlü kadın oyuncuların yanı sıra, sık sık yazıştığı kimseler arasında Nancy Astor, Alfred Douglas, G.K. Chesterton, Edward Elgar, Maksim Gorki, T.E. Lawrence, Gilbert Murray, Sidney ve Beatrice Webb, H.G. Wells ve W.B. Yeats de vardı. "Yeni çağın postacısıyım ben..."

Shaw, 1891'de *İbsen'ciliğin Özü* adlı yapıtını yayımladı: "İbsen eğlenmeniz için bir aşk öyküsü sunmaz bize. Şunu söyler İbsen gerçekte: İşte siz ve ben, toplumumuz ve uygarlığımız... Kötülükleriyle ve iyilikleriyle, korkularıyla ve umutlarıyla, sizin ve bizim yaşamlarımızdan örülmüş..." İbsen'ci bir biçimde ele aldığı *Dul Erkeklerin Evleri* adlı komedisini aynı yıl içinde bitirmişti. Shaw bu oyununda, Londra'nın kenar mahallelerinde yoksullara ev kiralayanların acımasızlığını ortaya koyuyor; o dönemin en yenilikçi yazarlarının bile bırakamadığı romantik kalıpların hiçbirine yer vermiyordu. "Oyunlarımın duyusal düşleri değil, düşünsel ilişkileri, romantik rapsodileri değil, insanlık kaygılarını özendirmek amacıyla yazıldığını anlatmak için hiçbir uğraştan kaçmıyordum." Bir yıl sonra yazdığı ve

uzun süre sansürü aşıp sahneye konulamayan oyunu *Mrs. Warren'ın Mesleği*'nde ise, fahişelik sorununu ele alıyordu. "Sahneye konmayan oyunlarımın sayısı arttıkça, oyun yazarı olarak ünüm de artıyor" diyordu. *Mrs. Warren'm Mesleği*'nde de, günün modası güldürülerin tersine, izleyicinin duygularını okşayacak konular yerine, çağın sorunlarına ekonomik etkenlerin ön plana çıktığı gerçekçi ve acımasız yaklaşımlarla eğiliyordu. "Yeryüzünün en büyük şakasıdır, gerçek..."

Eleştirmenliği bıraktıktan sonra Shaw, oyunlar yazmak, toplumsal konularda denemeler yayımlamakla uğraşıyor, Fabian Derneği'nin çalışmalarına katılıyordu. Oyun yazarken "atalara dönüyordum aslında: Aristotales'e, antik açık hava tiyatrosuna, sirk'e, ortaçağın öğretici dinsel oyunlarına, Shakespeare'in söz müziğine, tutkun olduğum Mozart'ın düzenleme biçimlerine ve oyunlarını gördüğüm Barry Sullivan, Salvini ve Ristori'den Coquelin ve Chaliapin'e kadar sahneyi iş edinmiş büyük oyunculara..."

Uzun yaşamı boyunca tam elli üç oyun yazdı Shaw... Oyunlarında hep, yoksul mahalleler, koca avcılığı, evlilik ilişkileri, fahişelik, kadın hakları, sahte dincilik, savaş ve barış, boş kahramanlıklar, siyasal düzen, sınıf ayrıcalıkları, meslek çıkarları gibi konuları ele alıyordu. Oyunlarının hepsini de eşsiz bir taşlama ve güldürü ustalığıyla sunuyordu: "Güldürmesini beceremeseydim çoktan çarmıha gererlerdi beni..."

Başyapıtları arasında sayılan oyunları, *Candida*, "bir gizem"; *Silahlar ve İnsan*, "bir anti-romantik güldürü"; *Sezar ve Kleopatra*, "bir tarih", ("büyük oyunculuğa bir boyun borcu"); *İnsan ve Üstün İnsan*, "bir güldürü ve bir felsefe"; *Binbaşı Barbara*, "üç perdelik bir tartışma", ("alegorik gerçek bir öykü"); *Uyumsuzluk* , "bir oturumluk tartışma"; *Androkles ve Aslan*, "bir masal oyunu"; *Pygmalion*, "beş perdelik bir romans", ("orta sınıftan yaşlı bir sesbilim profesörüyle genç bir çiçekçi kızın aşk öyküsü"); *Kırgınlar Evi*, "İngiliz temaları üstüne Rus anlatısıyla bir fantezi"; *Ermiş Jeanne*, "altı sahneli, bir epiloglu bir günlem oyunu" ve *Methuselah'ya Dönüş*, "bir metabiyolojik kutsal kitap"tı Shaw'a göre...

Aradan onca yıl geçtikten sonra bile, Shaw'un bu oyunlarını izlerken coşku duymayacak, düşüncelere dalmayacak, kendisini ve çevresini sorgulamayacak, kahkaha atarken içi burkulmayacak bir kimsenin çıkabileceğini sanmıyorum. John Mason Brown, daha da ileri gidiyor, "Shaw'un oyunlarına duygusuz kalan bir dünyaya ancak acırım" diyor.

Shaw, en kısa oyunlara bile çok uzun önsözler yazan bir yazar olarak da bilinir. Çünkü, Shaw, oyunlarının sahnede görülmekle yetinilmemesini, bir deneme, bir eleştiri yapıtı gibi okunmasını da ister ve ele aldığı sorunları oyunlarında tartışma biçiminde açıklamakla kalmaz, kendi başlarına birer

kitapçık sayılabilecek önsözleriyle tarihsel, toplumsal, siyasal, bilimsel boyutlarıyla irdeler. Yalnız ilginç oyunlar, üstün yapıtlar yaratmak değildir amacı... Alışılmış, kalıplaşmış, dokunulmaz sayılmış, gelenek olmuş her şeye, her inanca, her kuruma karşı çıkar. Chesterton, Shaw'un karşı gelmediği "tek şey, tren saatleri rehberidir" der. Shaw'un bir amacı da, toplumu sarsmak, insanları düşündürmek, bulundukları yerden kaldırmak, devindirmek, körü körüne yönetilmek ya da yönlendirilmekten kurtarmak, "işi bitip de hurda yığınına atılıncaya değin" kendi seçtikleri yüce bir istek uğruna "ileriye, daha ileriye, daha daha ileriye" gitmelerine yol açmaktır. Shaw'un geliştirdiği "yaşam gücü" (life force) kuramına göre, mağara çağından günümüze kadar uzanan süreçte gözlendiği gibi, insanlar diledikleri bir şeyi düşler, düşlediklerini de amaçlarlarsa, amaçladıklarını yaratırlar sonunda... Ama "yaratıcı evrim"e uymaz ve çevrelerini bozar, birbirleriyle çekişip savaşırlarsa, erdemsiz, acımasız, yıkıcı olurlarsa, o zaman da doğa gerekeni yapacak, giderek başka bir deneye girişecek, "yepyeni bir yaratık çıkıp yerimizi alacaktır, tıpkı bizim hayvanların yerini aldığımız gibi..."

Balkanlar'da geçen, aşk ve savaşla ilgili romantik aldatmacaları alaylı bir biçimde ele aldığı *Silahlar ve İnsan* adlı oyunuyla, saygıdeğer ve duygusuz bir Hıristiyan sosyalisti diye nitelendirilebilecek rahip kocası ve kendisine çılgınca tutulan genç bir ozan arasında seçim yapmak zorunda kalan bir kadının öyküsünü anlattığı *Candida*'dan sonra yazdığı *İnsan ve Üstün İnsan*'da "yaşam gücü" felsefesini ayrıntılarıyla işler. Oyunun kahramanı John Tanner, "yaşam gücü" felsefesine uyma çabasındadır ve kendisiyle evlenmek isteyen Ann Whitefield'den kaçmak istemektedir; ama sonunda Ann'ın da "yaşam gücü"nün bir aracı olduğunu, insan türünün sürekliliğinin onun üreme gücüne bağlı bulunduğunu anlar ve evliliğe boyun eğer. Shaw, bu oyunu için, "Oyun yazarlığını, ucuz duygusallıklardan yararsız şekerlemeler yapmak sanıyorlardı. Buna verdiğim karşılık, tüm entelektüel ürünlerimi *İnsan ve Üstün İnsan* tabelası altında vitrine koymak oldu" açıklamasında bulunur. 1920'de bitirdiği *Methuselah'ya Dönüş*'te ise, aynı temayı daha da geliştirir. Âdem ile Havva öyküsüyle başlayıp M.S. 31920 yılına kadar uzanan bir kesitte geçen ve beş bölümden oluşan oyunda, insanların yaş sorunu kalmaz; artık ya "çocuk" ya da "ata"dırlar ve sonsuzluğa dek düşünce durumunda kalmaya yönelirler: "Beden er geç bıkkınlık verir insana. Düşünceden başka hiçbir şey güzel ve ilginç kalmaz. Çünkü, düşüncedir, gerçek yaşam..."

Shaw, Londra'da daha yazarlığa başladığı ilk yıllarda sosyalist görüşleri benimsemiş, konuşmacılığı ve polemikçiliğiyle ilgi çekmişti. On yıl içinde parklarda, meydanlarda, derneklerde, öğretim kurumlarında yaptığı konuşmaların sayısı bini buluyordu. 1883'te kurulan ve sosyalizme devrimle değil, bir evrim süreci sonunda ulaşılabileceğini savunan Fabian Derneği'ne ilk aylarda üye olanlar arasında Shaw da vardı. Shaw'un önerisiyle

derneğe giren Sidney Webb ve Sidney'le evlendikten sonra onlara katılan Beatrice Webb, Fabian Derneği'nin önde gelen kişileri oldular, yıllarca yönetimde bulundular ve politikalarını oluşturdular. Fabiancılar'ın amacı yalnız siyasal düzeni değiştirmek değildi; yürürlükteki ahlak anlayışına ve kadın özgürlükleri başta olmak üzere, tüm toplumsal sorunlara geleneksel tutumlarla yaklaşılmasına da karşı çıkıyorlardı. Fabiancılar da, Marksçılar gibi, er geç sosyalist bir toplumun kurulacağına inanıyorlardı; ama bir devrimle, işçi sınıfının iktidara egemen olmasıyla, üretimin devletin eline geçmesiyle, ayrıcalıkların birden kalkmayacağını, insan davranışlarının kolay değişemeyeceğini, eşitsizliğin hemen yok edilemeyeceğini savunuyorlardı. "Demiryollarını bir günde devletleştirirsiniz; ama birinci ve üçüncü sınıf vagonları çok uzun sürede kaldırabilirsiniz." Başka bir deyişle, Fabiancılar, sosyalizmin yerleşmesini bir yönetim ve eğitim sorunu olarak görüyorlar, eşitsizlikle, adaletsizlikle günün koşullarına göre savaşmayı benimsiyorlardı. "Bir komünist ütopyası için bir ütopyacılar nüfusu gerekir. Ama ütopyacılar ne çalılıkta kendi kendine boy atar ne de gecekondulardan toplanabilir; ancak büyük özen ve yatırımla yetiştirilebilir ütopyacılar..." Başlangıçta Liberal ve Muhafazakâr partileri etkilemeye çalışan Fabiancılar, sonraları İşçi Partisi'nin örgütlenmesine destek oldular. 1903'te, H.G. Wells de Fabiancılar'a katılmıştı. Ama kısa sürede Dernek'in temel amaç ve uygulamalarına karşı çıkmış ve değişimleri gerçekleştirmek için bir de gençlerden kurul oluşturmuştu. Wells, 1906'da Dernek yönetiminin kendisine bırakılması önerisi nedeniyle yapılan bir toplantıda, Shaw'un üyeleri çok etkileyen bir konuşması karşısında önerisini geri çekmek zorunda kalmış, sonra da Dernek'ten ayrılmıştı. İleriki yıllarda bu olay için şöyle demişti Wells: "Yaşamımda hiçbir şey o gün çıkan fırtına kadar belleğimde acıyan bir yara açmamıştır." H.G. Wells, Fabian öyküsünü *Yeni Machiavelli (The New Machiavelli)* romanında anlatacaktı.

Sosyalizme öncelikle yaygın bir eğitim yoluyla ulaşmayı amaç edinen Fabian Derneği'nin düzenlediği seminerlerde, tartışma gruplarında, yaz okullarında, siyasal ve toplumsal sorunlar üstüne yaptığı araştırmalarda Shaw, Webb'lerle birlikte hep başı çekmiş, Fabiancılar'ın sözcüsü olmuştu. Fabian Derneği'nin 1884'te yayımladığı *Bir Manifesto*'yu da Shaw yazmıştı. Shaw'un Dernek adına yazdığı bildiriler ve incelemeler, *Sosyalizm Üstüne Fabian Denemeleri, Fabiancılık ve İmparatorluk, Savaş Üstüne Sağduyu, İrlanda Sorunu Nasıl Çözülür?, Fabian Sosyalizmi Üstüne Denemeler* adlı yapıtlarda yayımlanmıştır. "Fabian Derneği, ona değer vermeyen rakiplerinin unutulmuş enkazları arasında tek başına ayakta kalmasını, yalnız politikasına değil, daha ilk günlerinde yönetiminde yer alan bir İrlandalı'ya da borçludur..."

1924 yılında, Chumly adında bir bayanın sosyalizm üstüne anlaşılır biçimde bilgiler isteyen mektubuna, Shaw'un, "Zenginliğin paylaşılması soru-

nunu dostlarınızla tartışıp bulabileceğiniz en iyi çözüme varmadan, sosyalizm üstüne yapıtlardan bir satır bile okumamanızı öneririm; çünkü, sosyalizm, belirli kişilerin bu sorun üstüne ileri sürdükleri düşüncelerden başka bir şey değildir" sözleriyle başlayan yanıtı, üç yıllık bir çalışma sonunda iki yüz bin sözcükten oluşan bir yapıta dönüşecek ve *Akıllı Kadının Kapitalizm ve Sosyalizm Rehberi* adıyla yayımlanacaktı. "O süre içinde en az yarım düzine oyun tasarlayıp yazabilirdim." Ama "yaşam boyu dersini verdiğim sosyalizm üstüne bir ders kitabı bırakmadan ölmek yazık olurdu..." Shaw, yetmiş iki yaşındaydı o sırada. Ev kadınlarının bile anlayabileceği bir dille yazdığı yapıtta, tüm ülkeyi büyük bir ev, toplumu da büyük bir aileye benzetip siyasal düzenin ve ekonominin günlük yaşam üstündeki etkilerini, kapitalizmin sorunlarını, sosyalizmin umutlarını anlatıyordu. İngiltere ve Amerika'da yayımlanan *Rehber,* yoğun bir ilgiyle karşılandı ve bir anda doksan bin adet satıldı. İngiliz İşçi Partisi'ne başkanlık eden ve bir süre başbakanlık da yapan Ramsey MacDonald, *Rehber*'i, "İnsanlık tarihinin İncil'den sonraki en büyük yapıtı" sayıyor; 1980'lerde ise Margaret Walters, kadın özgürlükleri üstüne yazılmış "en önemli belgelerden biri" olarak değerlendiriyordu.

Shaw, İkinci Dünya Savaşı boyunca, "savaşın tanıdığı ya da tanımadığı insanlara getirdiği sonsuz acıları" unutabilmek için tüm vaktini, siyasal denemeleri arasındaki bir başka başyapıt, *Herkes İçin Siyasal Sözlük* üstünde çalışarak geçiriyordu. O dönemde yapıtlarına gösterilen ilgi de giderek artıyordu: Yalnız 1939-1945 arasında oyunları otuz sekiz kez sahneye konmuş, *Binbaşı Barbara*'nın, *Sezar ve Kleopatra*'nın filmleri yapılmıştı. Seksen dokuz yaşında bitirdiği *Sözlük*'e ikinci bir ad vermeyi de düşünmüştü: *Modern Machiavelli...* Böylece, kişisel ahlakla siyaset bilimini birbirinden ayıran Machiavelli'ye ve H.G. Wells'in *Yeni Machiavelli* adlı romanına da göndermeler yapmak istemişti. Yaşamı boyunca siyasal konularda söylediklerinin bir çeşit özeti sayılabilecek *Sözlük*'te, Shaw, "her şeyin alınıp satıldığı bir dünyada", demokrasinin birinci görevinin her yurttaşı "yararlı kılmak" olduğunu ileri sürüyordu. Kapitalizmle sosyalizm çekişmesi üstüne, "İnsanoğluna cennet ve cehennemi öğretmişler; o da inceleyip inanılmaz bulduktan sonra bir yana iteceğine bu inançları, sosyalizm ve kapitalizme dönüştürüvermiş" diyor ve sosyalizmi şöyle tanımlıyordu: "Ekonomistlerin savurganlık ve düzensizliğe, estetlerin çirkinlik ve iğrençliğe, hukukçuların adaletsizliğe, hekimlerin hastalığa, ermişlerin ise yedi büyük günaha karşı tepkisidir, sosyalizm."

Sözlük, yayımlandığının ilk yılında yalnız İngiltere'de seksen beş bin adet satılmıştı. Shaw, *Sözlük* konusunda yaptığı açıklamalarda, "Herkesin siyaset, felsefe, din, bilim ve sanatın XYZ'sini bildiği, kimsenin ABC'sini bilmediği bir dünyada yaşıyorum" diyordu. "Bir çocuk rehberi" yazmak için ikinci çocukluğunu yaşayan birinden daha iyisi bulunabilir

miydi? "Belki de ikinci çocukluğum, olgunluk dönemimden daha uygun düşer kalabalığa..."

Sözlük'te Shaw, "Savaşı destekleyebilecek tek söz söylemedim yaşamımda.... Her iki yanın da yitirdikleri acı duyuruyor bana.... İngilizler'in övünçleri de, sevinçleri de ilgilendirmiyor beni; çünkü ben bir İrlandalı'yım" diye yazıyordu. Savaş bittiğinde Nürnberg yargılamalarına karşı geliyor, yeni kahramanların çıkmaması, yeni kinlerin oluşmaması, önceki savaş sonrası yanlışların yinelenmemesi için önlemler alınmasını istiyordu. "Her savaştan sonra yeni bir dünya kurmaya kalkarlar, bir balık tezgâhını bile yönetemeyecek kafalarıyla..." Atom bombasının, getirdiği korkulardan ötürü bir daha kullanılmayacağını düşünüyor; gelecek savaşların "Londra, Berlin, Washington ya da Tokyo arasındaki savaşlar değil.... iç savaşlar, köktendincilerle tanrıtanımazların savaşları, Müslümanlar'ın, Hindular'ın, Budacılar'ın, Şinto'ya tapanların savaşları" olacağını söylüyordu. Shaw'un, 1945-1970 arasında, yalnız Batı ve Doğu Berlin'de toplam olarak yirmi dört oyunu, kırk sekiz kez sahneye konmuştu. Shaw oyunları, Shaw öyküleri, Shaw alayları, Shaw'un "gülen düşüncesi" tüm dünyaya yayılıyor, Shaw bir efsane kişiye dönüşüyordu. Ölümünden bu yana, Shaw üstüne yayımlanan yapıt sayısı yüz elli dolayına varıyordu. Shakespeare dışında, böylesine ilgi gören bir başka yazar bulunduğunu sanmıyorum.

Shaw, *Sözlük* basılır basılmaz yeniden oyunlar yazmaya koyuldu. "Yaşamak için yazmam gerekiyor" diyordu. Oyun yazarken bazı anlar "anlatılmaz bir mutluluk" duyuyor, "mantık dünyasından çıkıp bir gizem, bir mucizeler dünyasında" buluyordu kendisini. "Töresiz komedi" olarak nitelendirdiği *Yüzen Milyarlar*'ı yazmaya, 1936'da Honolulu'ya giderken başlamıştı; 1947'de yeniden gözden geçirip oyunu bitirdi. "Küçük bir güldürü... Bunaklık dönemimde ancak bu kadar yazabilirim. Hiç değilse geçmiş ve gelecek savaşların acılarını, suçlarını duyurmuyor; cinayete değil, düşünceye yönlendiriyor insanı." *Zorlama Masallar*, yine "yaratıcı evrim" konusunu ele aldığı ve bir çocuk oyunu biçiminde yazdığı, bir milyon ışık yılı sonrasının bir kurgusudur. *Shav'a Karşı Shakes* ise, bir kukla oyunu... Kısa oyunda, Shakespeare ve Shaw kuklaları, karşılıklı geçip Shakespeare diliyle koşuklu bir söyleşi yapıyorlardı. Sanki, Shaw ve Shakespeare arasında bir düellodur bu söyleşi. Sonunda aralarında bir ışık belirir ve perde birden kararır: Çatışma bitmiş, uzlaşmaya varmışlardır artık... Shaw'un, gençliğinden beri, Shakespeare üstüne değişik yaklaşımları olmuştur. Kimi zaman, o dönemin İngiliz tiyatrosunun arkasına saklanmasına olanak veriyor ve yeni gelişmelerin engellenmesine yol açıyor diye ona saldırmış ve Shakespeare için, "Bastille'in kulelerinden biridir ve o da yıkılmalıdır elbet"; kimi zaman da onu yücelterek, "en büyük ulusal ozan..." demişti. Yaşamının son yıllarında yazdığı kukla oyunuyla, içinde-

ki Shakespeare çatışmasını çözmek, bir açıklığa kavuşturmak istemişti, belki de... "Hep Shakespeare olmak istedim, ama Shaw olabildim."

1950 yılına gelindiğinde Shaw, kendi deyişiyle "kurumuş, ufalmış, fotoğraflardaki açlık çeken yerliler"e benzemişti... Neredeyse "hiç görünmez olacak"tı. Yakınlarının hemen hepsini yitirmişti: Yedi yıl önce, birkaç ay arayla Sydney Olivier, Beatrice Webb, eşi Charlotte ve birkaç yıl sonra Sidney Webb... Kendisi dışındaki tüm "Fabian şövalyeleri" ölmüştü. Hiçbiri "yüksek politika yapmaya yetecek kadar uzun" yaşamamışlardı. Charlotte öldüğünde "o denli duygulanacağını" hiç ummamıştı; "iki insanın birbirini tanıması çok sürüyor; her tür ayrılık duygularını yitirince de evlilik yerleşiyor ve evlilik yaşamı iki ayrı kişinin tek yaşamı oluyor." *Kadın Neden İstemiyordu* adlı oyununun son beş sahnesini de yazıp bitirebilmişti o yıl. Ama belleğinin gücünü yitirmesinden, "olmadık oyunlar oynamasından" yakınıyor, "İbsen gibi, yazmayı unutmaktan" korkuyordu. Ölümü düşünür olmuştu artık. Mektuplarının birinde, "Ölmek çok sıkıntılı bir iş; çekilecek acılar var, insanın kalbini sökercesine; ama ölüm görkemli bir olay, başarıyla sona erdirilen bir savaş, yeni bir başlangıç, bir zafer..." demişti. Dostu Sydney Cockerell'e ise, "Westminster Abbey ya da St. Patrick Katedrali gibi kocaman yapılardan çok sıkılır ruhum" diyordu, "mevsimleri, ağaçları, kuşları isterim ben..."

O yıl Shaw, vasiyetini de düzenlemişti: "Bunun için verdiğim uğraş, on oyun yazmaya bedeldi..." Elli yıllık telif hakları süresinin ilk yirmi bir yıldaki gelirleri, "her ses için bir simge"nin bulunduğu, en az kırk harflik bir fonetik alfabenin yapılması ve tanıtılması için kullanılacaktı. Sonraki dönemin gelirleri ise, üç kuruma, "Çocukluğumda tek gerçek eğitim gördüğüm ve çok şey borçlu olduğum İrlanda'nın Ulusal Galerisi'ne" ve "Otuz yıl danışma kurulunda bulunduğum Dram Sanatları Kraliyet Akademisi'ne" ve de "Yazın yaşamımın başlangıcında kitaplığına sığındığım, bana kazandırdığı sayısız değerlerden ötürü şükran borcu duyduğum British Museum'a" bırakılacaktı. Shaw, yazın yaşamının başlangıcından beri, fonetik alfabe üstünde duruyordu: *Candida*'da, *Kaptan Brassbound'un Dönüşümü*'nde, *İnsan ve Üstün İnsan*'da ve *Binbaşı Barbara*'da söyleyiş sorununa değinmiş, *Pygmalion*'da ise oyunun temelini bu konu üstüne kurmuştu. Fonetik alfabenin gerçekleştirilmesi için sayısız yazılar yazmış, söyleşiler yapmıştı. "Taşıdığım adın dört yerine iki harfle yazımını sağlayacak bir İngiliz alfabesine duyulan ekonomik gereksinim, saatlerimizin yaz ortasıyla kış ortası arasındaki iki saatlik gün ışığı farkına göre ayarlanmasını getiren meteoroloji sorunundan çok daha ivedidir."

Yüzen Milyarlar'ın önsözünde "Birkaç kez düşmeden bahçemde dolaşamıyorum" diye yazmıştı. 1950'nin 10 Eylül pazar günü, bahçesinde gezinirken yine düştü. Kaldırıldığı hastanede onu ziyaret eden Eleanor O'Connell'e

şöyle diyordu: "Bir ölebilsem... Bütün bunlar bir vakit savurganlığı, besi savurganlığı, ilgi savurganlığı... Kendi başıma bırakmıyorlar beni. Cehennemdeyim burada. Durmadan yıkıyorlar beni. Uyusam uyandırıyorlar, uyumasam neden uyumadığımı soruyorlar. Bir yürüyebilsem hemen kalkıp gideceğim; ama kalça kemiğimi bir çiviyle tutturdular. Cehennemdeyim diyorum size. Ölmek istiyorum, ölemiyorum..." Hastanede, kırılan kalça kemiğini hemen ameliyat eden ve iyi olacağını, en az yüz yaşına kadar yaşayacağını söyleyen hekime yanıtı, "Neden hekimler önsözlerimi okumazlar?" olmuştu. *Doktorun İkilemi* adlı oyununun önsözünde, "Tüm ameliyatlar başarılı olarak kayda geçirilir, hastaneden çıkıp kendi evine ya da bakımevine gidebilecek kadar ayakta kalabiliyorsa hasta" diye yazmıştı. O günlerde, vergi ödemeleriyle ilgili bir belgeyi imzalarken de "Bu benim son yazım" demişti.

Evinde, 1 Kasım günü, yanı başında oturan Nancy Astor'a "Artık ölüyorum" dedikten sonra komaya giriyordu. 2 Kasım sabahı Ayot Saint Lawrence çok sisliydi. "Shaw'un Köşesi"nin yöneticisi Bayan Laden, bahçe kapısının önünde bekleyen gazetecilere, Shaw'un saat beşte öldüğünü bildirdi.

1961 yılının son aylarıydı... Shaw öleli on bir yıl olmuştu, ben İstanbul'a döneli dokuz yıl... Büyük dostum Sabahattin Eyuboğlu'yla o günlerde *Eczacıbaşı Kültür Filmleri* dizisi üstünde çalışıyorduk. Neredeyse her pazar çıktığımız İstanbul gezilerinin birinde, 27 Mayıs sonrasının olaylarından, Yassıada'daki yargılamalardan, Başbakan Adnan Menderes'in acı sonundan söz açmış, dönüp dolaşıp Shaw'a gelmiştik. Shaw'un siyaset, demokrasi ve devrim üstüne sözlerini gülümseyerek anımsıyorduk:

"Demokrasi, okurken güzel, oynanırken kötüdür; bazı yazarların oyunları gibi...", "Nutuk çekerim ben, bir politikacının budur görevi...", "Hiçbir şey bilmez, yine de her şeyi bildiğini sanır; böyle biri neden başarılı bir politikacı olmasın?..", "Değişimlere karşı duruyoruz, onlar bizi yıkıncaya değin...", "Bütün devrimci gerçekler gibi, her şey bir şakayla başlamıştı...", "Devrimler zulmün yükünü hafifletmez, bir omuzumuzdan ötekine aktarırlar yalnızca...", "Subaylar cezalandırmayı öğrenirler, yönetmeyi hiç bilmezler...", "Bize birkaç deli gerekli artık; akıllı denenlerin tümümüzü ne duruma düşürdüklerini görmüyor musunuz?", "Tarih, yine yalan söyleyecek elbet..."

Konuşmamız böylece sürüp gidiyordu. Birden Sabahattin Eyuboğlu, "*Yeni Ufuklar*'a Shaw'dan bir özdeyişler dizisi yapar mısın? Belki de bir kitap oluşur sonunda" demişti. Dizinin adı ne olmalıydı? İngilizce'deki "wit" sözcüğünü, hiçbir sözcük karşılamıyordu Türkçe'de: Ne "nükte", ne "şaka", ne "latife", ne de "alay"... "Wit"in anlamı, bilgiyi, gerçeği, parlak dü-

şünceyi de kapsıyordu; bir bakıma insanı gülümseten yalın bir düşünce anlamına geliyordu. Eyuboğlu, hemen önerdi: Gülen düşünceler...

Gülen Düşünceler, Vedat Günyol'un yayımladığı *Yeni Ufuklar* dergisinde Kasım 1961'den başlayarak, aralıklarla altı sayı yayımlandı. Dizinin girişinde şöyle deniliyordu: "Shaw, çağımızda sık sık, asık bir yüz takman insan düşüncesinin, derinliğini yitirmeden güler yüzlü kalan yanlarından biridir.... Hoşgörürlüğün en açık belirtisi olan 'humour'a, hele politik yaşamın netameli gerginlikleri içinde yaşadığımız bugünlerde ne kadar ihtiyacımız var.... Zevkle okuyacağınızı sandığımız bu alıntılar, Şakir Eczacıbaşı'nın *Çan Yayınları*'ndan çıkacak olan *Gülen Düşünceler* adlı kitabından alınmıştır."

Aradan otuz dört yıl geçti. Sabahattin Eyuboğlu'nu yitireli yirmi iki yıl, *Yeni Ufuklar* kapanalı on dokuz yıl oldu. İş yaşamı, sanayi yöneticiliği, fotoğraf uğraşları ve başka şeyler... Bunca yıl, *Gülen Düşünceler*'e dönüp üstünde bir türlü çalışamadım. Vedat Günyol her gördüğümde anımsatır bana, 1961'in güz aylarında verdiğim sözü.

Gülen Düşünceler'i yayıma verirken Eyuboğlu'na, Günyol'a, *Yeni Ufuklar* okuyucularına ve 1950'nin Kasım ayında, Londra'nın o sisli gününde yirmi bir yaşımdayken tanıdığım, dünyanın gerçeklerini gösteren yolları önüme açan, bunca yıl sonra bile her sabah günün olaylarını izlerken demokrasi, ulus, inanç, kültür, barış ve özgürlük adına yapılanları gördükçe gülümseyerek anımsadığım Shaw'a, çok geç de olsa, boyun borcumu ödeyebilme olanağını bulabildiğim için seviniyorum.

Yirminci yüzyılın önde gelen neredeyse her sanat, bilim ya da siyaset adamı Shaw için övgülü sözler söylemiştir; Einstein'ın dediğini burada yinelemek istiyorum:

"Shaw, özgürleşme yolunda bizi, başka hiçbir çağdaşımızın yapamadığı düzeyde etkileyebildi ve yaşamın ağırlığını büyük ölçüde üstümüzden kaldırdı..."

İstanbul, Eylül 1995

İçindekiler 19

İnsan ve Üstün İnsan 21

Çağdaş Yaşam 41

Siyasal Düzen, Özgürlük ve Devrim 59

Savaş ve Barış 85

Zenginlerle Yoksullar 97

Suç ve Ceza 107

Shaw'a Göre İngiltere 117

Eğitenlerle Eğitilenler 129

Kadınlarla Erkekler 147

Evlilik... Mutluluk... 159

Düşünce, Bilim ve Din Üstüne 175

Sanatlar, Sanatçılar... 201

Yaşlanınca... 233

Shaw, Shaw'u Anlatıyor 241

Shaw'dan Sözler 267

Shaw'un Özgeçmişi 316

Shaw'un Başlıca Yapıtları 330

Shaw'un Türkçe'ye Çevrilen Yapıtları 337

Shaw Üstüne Kaynak Yapıtlar 339

Ad Dizini 360

Yapıt ve Yayım Dizini 368

Kavram Dizini 378

İNSAN VE ÜSTÜN İNSAN

En yüksek yaratıklar en uzun sürede olgunlaşır. Olgunlaşıncaya değin de en çaresiz durumdakiler onlardır.

Methuselah'ya Dönüş

Sağduyulu kişi, kendini dünyaya uydurur; sağduyusuz kişi, dünyayı kendine uydurmaya çalışır. Tüm ilerlemeler o nedenle sağduyusuz kişilere dayanır.

İnsan ve Üstün İnsan

Yaşama hakkı kötüye kullanılır, sürekli sorgulanmazsa...

İnsan ve Üstün İnsan

Altın kural, altın kuralların varolmadığıdır.

İnsan ve Üstün İnsan

İnsanoğlu en yüksek doruğa tırmanabilir; ama orada uzun süre kalamaz.

Candida

Düş görenler ya da esinler içindekiler suçlu değillerdir her zaman.

Ermiş Jeanne

Tehlikeli olacak kadar iyi bir kişiye, delilere gösterdiğimiz davranışı göstermekten çekiniriz genellikle; çünkü, bir bakarsınız, onun tam anlamıyla peygamber olduğu çıkıverir ortaya: Bizler yanılgı içindeyken, doğruyu bulan olağanüstü akıllı bir insan...

Evlenmek

Ermişler kendilerini dinamitçilerle ve suikastçılarla, hırsızlarla ve ahlaksızlarla aynı amacı paylaşır bulmaktan utanmışlardır hep...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 2

Vahşi ormanların orasında burasında bir peygamber haykırır; ya basın bilmezlikten gelir onu ya da garip biri olarak küçümsenir o...

Akıllı Kadının Rehberi

Bu dünyada ilerleyen kişiler, kolları sıvayıp istedikleri ortamı arayan, bulamayınca da yaratan kişilerdir.

Mrs. Warren'ın Mesleği

Yüksek görgülü ve sağduyulu kişi, yaratıcılığı olmayan ve yürek gücü bulunmayan biri anlamında kullanılır.

Sezar ve Kleopatra

Hiç düş kırıklığına uğramayanlar, hiç umut beslememiş olanlardır.

Sezar ve Kleopatra

İstediğinizi elde edemezseniz, elde ettiğinizi istemek zorunda kalırsınız.

İnsan ve Üstün İnsan

Çok zor bir şeyi yapmakla uğraşan ve onu çok iyi yapan bir kişi, hiçbir zaman yitirmez kendine saygısını.

Doktorun İkilemi

Unvanlar sıradan kişilere saygınlık getirir, üstünlere utanç verir, alttakilerin eline düşerse değerini yitirir.

İnsan ve Üstün İnsan

Küçük bir adamı sevindirebilmekten ne kadar daha kolaydır, büyük bir adamı sevindirebilmek.

Cashel Byron'ın Mesleği

Büyüklük, küçüklüğün sezinlemelerinden biridir.

İnsan ve Üstün İnsan

İnsanlık hep boşa çıkarıyor beni; doğa ise hiçbir zaman...

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Özveride bulunmak bir erdem değil, sağduyunun alçaklığa egemen olmasıdır sadece...

İnsan ve Üstün İnsan

Özverili olmak, yüzümüz kızarmadan başkalarına kıymamıza olanak verir.

İnsan ve Üstün İnsan

Erdem, kötü alışkanlıklardan kaçınmak değil, onlara istek duymamaktır.

İnsan ve Üstün İnsan

Eski Yunanlı'nın (kimse o) "Önce gelirini sağla, sonra erdemli olmayı dene" sözü, ancak doğal ahlak açısından çok yerinde bir öğüt bence!

Gilbert Murray'e Mektup

İnsanlığın tüm gelişmelerinin birinci koşulu, öncünün, kendini budala durumuna düşürmeye gönüllü olabilmesidir.

Cosmopolis, Eylül 1896

Budalalar ulusunda dâhiler tanrılaşır: Herkes ona tapar, ama kimse onun dediğini yapmaz.

İnsan ve Üstün İnsan

İlkel insan taştan tahtadan yapılmış putların, uygar insansa etten kemikten yapılmış olanların önünde eğilir.

İnsan ve Üstün İnsan

İlkel insan, dualarına karşılık almazsa tahtadan putu yere çalar; uygar insan, istekleri yerine gelmezse, etten kemikten putun başını keser.

İnsan ve Üstün İnsan

Büyük adamların gerçek düşüncelerini anlasak, hemen asmaya kalkardık onları.

İnsan ve Üstün İnsan

Akılsızın biri, ülkesinin en akıllı insanını asabilir. Bunu yapmaya can atar hatta...

Blanco Posnet'in Ortaya Çıkışı

Dünyanın ilerlemesi, gerçek sayılan şeylere boyun eğmemeye çalışarak, kendi içgüdülerinin üstüne gitmekte direnebilen kişilere dayalıdır.

Methuselah'ya Dönüş

Dâhiler, içkiyi bir ilaç gibi kullanıp içe içe yaşamsal sermayelerini tüketebiliyorlar. Atatürk bu yolla Türk uygarlığını kurtardı; ağzına bir damla içki koymayan Hitler ise Almanya'yı batırdı. Edmund Kean, Frederick Robson ve Charles Dickens (Amerika turnesinde bu nedenle ölmüştü) kızıştıran uyarıcılarla yaşamlarını sürdürebildiler. Bu onlara "ölümsüzlük" denen en yüce profesyonel ünü sağladı; ama hepsi altmışına varmadan öldüler.

Laurence, D.H., **Bernard Shaw: Bir Kaynakça**, Cilt 2

Onur, görev, adalet ve kutsal on büyük buyruğun geri kalanı... Dünyadaki tüm kötülükler bunlar adına yapılır.

İnsan ve Üstün İnsan

Geçmişimizin anılarıyla değil, geleceğimizin sorumluluklarıyla akıllanırız.

Methuselah'ya Dönüş

Kusursuz onurlu adam yoktur; ama her dürüst insanın onur konusu yaptığı bir büyük, bir iki de küçük şey vardır.

İnsan ve Üstün İnsan

Kötülük yapmamış kişi iyilik yapamaz; hata yapmamış kişi hiçbir şey yapamaz.

Mahpusluk

Yeryüzünde yalnız iki tür nitelik vardır: Verimlilik ve verimsizlik. İki tür de insan vardır: Verimliler ve verimsizler.

John Bull'un Öteki Adası

İyilik yapmak için gerekli teknik nitelikler, kötülük yapmak için de gerekli olan teknik niteliklerdir.

Akıllı Kadının Rehberi

Bir insanın ne olduğu kişiliğine bağlıdır; ama ne yaptığı ya da ne yaptığı üstüne görüşümüz onun ortamına bağlıdır.

Binbaşı Barbara

Geleceğe bağlanırsam, istemimi de bağlamış olurum; istemimi bağlarsam, yaratıcılığımı öldürmüş olurum.

Methuselah'ya Dönüş

Bir insanın at olmasını gerektirmez, ahırda doğmak.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Sevdiklerinize kendinizi verirseniz, kendinizi verdiklerinizden nefret edersiniz.

İnsan ve Üstün İnsan

Gerçek olan her şeyden utanıyoruz; kendimizden, yakınlarımızdan, gelirimizden, dilimizden, inancımızdan, geçmişimizden. Tıpkı çıplak bedenimizden utandığımız gibi.... Ne kadar çok şeyden utanç duyuyorsak, o kadar çok saygın sayılıyoruz.

İnsan ve Üstün İnsan

İlk soluğunu alışından önceki dokuz ay bir yana, hiçbir insan işlerini bir ağaç kadar iyi yürütemez.

İnsan ve Üstün İnsan

Aptal bir adam utanılacak bir şey yaptı mı, görevini yerine getirdiğini söyler.

Sezar ve Kleopatra

İnsanların kendilerini budala durumuna düşürdükleri şeyler, duyarlı davrandıkları şeyler kadar gerçek ve doğru değil midir acaba?

Candida

İçten olmak tehlikelidir, budala da değilseniz.

İnsan ve Üstün İnsan

Aklı olan ve olduğunu bilen bir kişi, aklı olmayan ve olmadığını bilmeyen on kişiyle her zaman başa çıkabilir.

El Arabası

İnsanların ölmesiyle yaşamın gülünçlüğü nasıl değişmezse, insanların gülmesiyle de yaşamın ciddiliği değişmez.

Doktorun İkilemi

Komik bir şeyle karşılaştınız mı, arkasına gizlenmiş gerçeği arayın.

Methuselah'ya Dönüş

– Güldürmeyin beni.
Gülmek eritir birçok haklı kızgınlıkları.
Bağışlar birçok günahları.
– Ve kurtarır dünyayı
Binlerce cinayetten.

Yeniden Yazılan Cymbeline

Ancak gülmekle yok edebilirsiniz kötülüğü, kin duymadan ve iyi dostlukları sürdürebilirsiniz, düşman olmadan.

Doksanlarda Tiyatromuz

Size yapılmasını istediğiniz şeyleri, başkalarına yapmayın sakın. Onların istedikleri sizinkilerden başka olabilir.

İnsan ve Üstün İnsan

Bir hastalıktır yaşam ve bir kişinin ötekinden farklı olması, bulunduğu hastalık aşamasından ileri gelir yalnızca.

Methuselah'ya Dönüş

Yaşam insanları aynı düzeye getirir; ölüm seçkinleri ortaya çıkarır.

İnsan ve Üstün İnsan

İnsanların büyük şeyler yaparak büyük olduklarını sanmayın. Büyük oldukları için büyük şeyler yapar onlar, yapılacak büyük şeyler bulununca. Gerçekte onlar, hep büyüktürler, yapılacak büyük şeyler bulunmasa da.

El Arabası

Bir adamın söyleyecek bir şeyi varsa şu dünyada, güç olan onu söyletmek değil, durmadan söylemesini önleyebilmektir.

Sezar ve Kleopatra

İnsanın dünyaya karşı ilgisi, kendine duyduğu ilginin dışarı taşmasıdır gerçekte.

Kırgınlar Evi

Babalarının adlarını alan ve mesleğine katılan çocuklardan, onların dehâsını da almaları bekleniyor (Mozart ve Wagner'in çocuklarını bir düşünün!). Çocuklar adlarını değiştirip akrabalıklarını çok gizli tutarlarsa iyi ederler; yoksa başarısız sayılırlar, sessiz, yeterli, sıradan kişiler olarak saygı görecekken...

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Hiçbir şey yapılamaz bu dünyada, insanlar, o yapılacak şey uğruna birbirlerini öldürmeyi göze almadığı sürece.

Binbaşı Barbara

Kahramanca can vermek, yeteneksiz kişilerin ünlü olabildikleri tek yoldur.

Sosyalizm Üstüne Fabian Denemeleri

Nefret, yüreksizlerin korkutuldukları zaman duydukları bir öç alma isteğidir.

Binbaşı Barbara

Yaşamımıza, sona erme korkusuyla biçim vermemektir, kahramanlığın sırrı.

Kusursuz Wagner'ci

Korktuklarımıza da, küçümsediklerimize de adil ve insanca davranmaktır kusursuzluğun öğütü.

Cenevre

Tek bir evrensel tutku vardır: Korku...

Yazgının Adamı

Cesaret, cesaret, cesaret... İşte, yaşamın kanını kıpkırmızı, capcanlı yapan o...

Methuselah'ya Dönüş

İnsanlar koyunlardan daha tehlikeli yaratıklar oldukları gibi, ülkücüler de cahillerden daha tehlikeli yaratıklardır.

İbsen'ciliğin Özü

Herkesin işi, gerçekte kimsenin işi değildir.

Uyumsuzluk

Her yıldızın kendi yörüngesi vardır ve onunla en yakın komşusu arasında yalnız güçlü bir çekim değil, erişilmez bir uzaklık da bulunur. Çekimin gücü uzaklığa oranla artarsa, iki yıldız kucaklaşmayıp çarpışır ve yok olurlar. Bizim de onlar gibi yörüngemiz var ve acıklı bir çarpışmayı önleyebilmek için aramıza erişilmez bir uzaklık koymamız gerekir. Saygılı davranmanın tüm sırrı, birbirinden yeterince uzak durabilmektedir; saygının bulunmadığı toplumda yaşam ne çekilebilir ne de sürdürülebilir.

El Arabası

Komşunuzu kendiniz kadar sevmeyin! Kendinizle aranız iyiyse arsızlık, değilse acımasızlık olur bu.

İnsan ve Üstün İnsan

Komşunuza kötülük edecekseniz, işi yarım bırakmayın sakın...

İnsan ve Üstün İnsan

Sözünüz senediniz kadar sağlam olamaz; çünkü, belleğiniz hiçbir zaman onurunuz kadar güvenilir olamaz.

İnsan ve Üstün İnsan

Patron ve uşak, ikisi de despottur; ama ikisinden daha bağımlı olanı patrondur.

İnsan ve Üstün İnsan

En sadık uşaklar, en kötü zorbalardır.

Kara Kızın Serüvenleri

Tarihten hiçbir şey öğrenilemeyeceğini, tarihten öğreniriz.

İnsan ve Üstün İnsan

Tarih hep yineliyor kendisini; ama yine de hiç yinelemiyor kendisini...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Tarih kendini yineliyorsa ve umulmadık olaylar hep çıkıyorsa; insanlar deneyimden ders almak konusunda ne kadar yeteneksiz olmalılar!

İnsan ve Üstün İnsan

– Tarih ne diyecek ?
– Tarih... Yine yalan söyleyecek elbette...

Şeytanın Çömezi

Saray, kral uşaklarının yaşadığı yerdir.

İnsan ve Üstün İnsan

Krallarla buluşup görüşmüş çok akıllı kişiler bile onlardan öyle etkilenmişlerdir ki, bugün tarihsel bir perspektifle baktığımızda bulunmadığını açıkça gördüğümüz olağanüstü nitelikler yüklemişlerdir onlara.

El Arabası

Kralını öldürenle, kralı için ölen, birbirinin eşi iki putperesttir.

İnsan ve Üstün İnsan

Büyük İskender sarhoşken en yakın dostunu öldürmüştü; ama ona duyduğumuz hayranlığın nedeni bu değil. O, sayısını bilemeyeceğimiz kadar insanı öldürttüğü için tarihin en saygın kişilerinden biri oldu.

[illegible] İçin Siyasal Sözlük

Roma'nın böylesine büyümeyi başarması, büyüklüğün öteki ulusları ortadan kaldırdığını öğrenmesinden başka neye yaradı ki?

Sezar ve Kleopatra

Mantığın dediğini yapmaya kalkan kişi yitirir kendini: Mantık, ona karşı durabilecek kadar akıllı olmayan herkesi köle yapar.

İnsan ve Üstün İnsan

İnsanlara karşı işleyebileceğimiz en büyük günah, onlardan nefret etmek değil, onlara karşı ilgisiz kalmaktır. İnsanlık dışı davranış budur gerçekte...

Şeytanın Çömezi

Hepimiz küçümseriz önyargılı olmayı; oysa, tümümüz tıklım tıklım önyargılarla dolu bulunmasaydık ve kökleri çok derinlere giden en az onda dokuzuna, önyargılı niteliklerini anımsayamadığımızdan sağduyu adını vermeseydik, bir topluluk kurabilme olasılığımız yılanlardan daha fazla olamazdı.

Akıllı Kadının Rehberi

İnsan denilen yaratıkların, kendilerinden başka nitelikteki bireylere duydukları nefret yüzünden onlara nasıl kudurmuşçasına saldırdıklarını bilecek ve bundan çok çekinecek kadar olgunum şimdi.

Methuselah'ya Dönüş

Yaptığınızı bir başka budalanın bunları sizden beklediğini düşündüğünüz için yapıyorsanız, onun sizden bunları beklemesi de, sizin ondan böyle bir beklentide olmasını umduğunuzu sanmasından ileri geliyorsa, sonunda herkes kimsenin istemediği şeyleri yapar ve budalaca bir durum çıkar böylece ortaya.

Reddedildi

İnsanlar neden ölür gerçekten bilir misiniz? Tembellikten, inançsızlıktan ve yaşamı, yaşanmaya değer kılmayı beceremekten.

Kara Kızın Serüvenleri

– Nasıl sevebilirsiniz bir yalancıyı?
– Bilmem orasını. İyi ki seviliyor. Yoksa sevgi diye bir şey kalmazdı dünyada.

Kırgınlar Evi

Yaşam yaratmak, dert üretmek demektir. Dertten kurtulmanın tek yolu, onu yok etmektir. Dikkat ederseniz, korkaklar başa bela olan kişilerin öldürülmesini isterler hep.

Pygmalion

Dünyayı kazanıp kendi ruhunuzu yitirmek bir açıkgözlülük sayılabilir. Yalnız unutmayınız ki, ruhunuza sarılırsanız, o da hiç bırakmaz sizi; oysa, bir gün bakarsınız elden gidivermiş dünya...

Kırgınlar Evi

İsteklerimdir beni yaşatan; doyum, ölümdür.

Reddedildi

Yaşam az ya da çok olağanüstüdür her akıllı insan için...

Bernard Shaw'un Dinsel Söylevleri

Gerçeklerle karşı karşıya kalmak korkutuyor, kırıyor sizi. Düşsel bir boşluğa kaçıp yaşamın katı gerçekleriyle engellenmeden özlemlerinizle, umutlarınızla, sevgilerinizle, kinlerinizle baş başa kalabiliyorsunuz. Kafanızı kuma gömmeye bayılıyorsunuz.

Methuselah'ya Dönüş

İnsan soyundan yurtseverliği söküp atmadıkça sakin bir dünyaya kavuşamazsınız.

O'Flaherty, V.C.

Suskunluk, aşağılamanın en iyi anlatım biçimidir.

Methuselah'ya Dönüş

Kötümser, başkalarının da kendisi kadar kötü olduğunu düşünüp onlara kin duyan insandır.

Sosyal Olmayan Sosyalist

Düşlerle ilişki içinde yaşarsanız, onların çekiciliğinden bir şeyler alırsınız; gerçeklerle ilişki içinde yaşarsanız, onların kabalığından bir şeyler alırsınız. Gerçeklerin kaba, düşlerin gerçekdışı olmadığı bir ülkede yaşamak isterdim.

John Bull'un Öteki Adası

İnsanlar, deneyimleri değil, deneyime yetenekleri oranında akıllıdırlar.

İnsan ve Üstün İnsan

Bilgisiz kişiler hep züppe olurlar; çünkü, boşluğu iğrenç bulur doğa...

The Clerk, Şubat 1908

Ortaya çıkmaya hazırlanan çok iyi şeyler görüyorum dünyada; idealistler önlemezlerse...

Hoş Oyunlar

İnsanlar çok iyi olmak yerine, çok akıllı olmaya çalışmakla çok hata yapıyorlar.

İnsan ve Üstün İnsan

Bir ruhum var benim; olmadığını söylemeyin. Beni kesip açsanız, onu bulamazsınız. Buharlı makineyi de kesip açsanız, buharı bulamazsınız. İnanılır gibi değil ama, makineyi yürütüyor buhar...

Uyumsuzluk

İlerleme, hepimiz ne isek, onun en iyisini sağlamaktan başka bir şey yapamaz.

İnsan ve Üstün İnsan

Doğa çöpçatandır, Zaman yıkımcıdır, Ölüm katildir.

İnsan ve Üstün İnsan

Gerçeklerin onur kırıcı olmasına hazırlamıştım kendimi: Gökten inmiş bir melek değil de, bir maymunun amca oğlu olduğum gerçeğiyle karşı karşıya kalmasaydım...

Brieux'nün Üç Oyununa Önsöz

Ne korkunçtur, sonsuza dek kendinle baş başa kalma düşüncesi. Sizi seviyorum, ama kendimi sevmiyorum. Değişmek istiyorum; daha iyi olmak istiyorum; yeniden, yeniden başlamak istiyorum; tenimi değiştirmek istiyorum yılanlar gibi. Bıktım artık kendimden. Bir gün değil, günlerce değil, sonsuza dek kendime nasıl katlanırım? Bunu düşünmek bile korkutuyor beni. Karamsar, kin dolu, susmuş oturmuşum bu nedenle. Siz hiç düşünür müsünüz bunları?

Methuselah'ya Dönüş

Yaratmanın başlangıcıdır düşgücü. Dilediğinizi düşlersiniz; düşlediğinizi amaçlarsınız; amaçladığınızı yaratırsınız sonunda...

Methuselah'ya Dönüş

Ne görseniz, "Neden?" diye soruyorsunuz. Bense olmadık şeylerin düşünü görüyor ve "Neden olmasın?" diyorum.

Methuselah'ya Dönüş

Âdem'i hep küçümsemişimdir; bilgi ağacındaki elmayı, yılanın baştan çıkardığı Kadın'ın zoruyla kopardı diye... Ben olsaydım, sahibi arkasını döndüğü an, ağaçtaki elmaların tümünü yutardım.

Doktorun İkilemi

Kolaydır, hem de çok kolaydır, insanın kendine güvenini sarsmak. Bundan yararlanıp bir insanı yönetmeye kalkmak, şeytanlıktır ancak.

Candida

Yeryüzü, açıkçası, herkesin acı çekip günahının karşılığını ödediği; aptalların varlıklı olabildiği, iyilerin ve akıllıların tepki ve baskı gördüğü; erkekle kadının aşk adına birbirine işkence ettiği; çocukların eğitim ve aile sorumluluğu adına köle gibi yaşatılıp dövüldüğü; bedence güçsüz olanların, tedavi edilmek adına zehirlenip sakat bırakıldığı; kişiliği güçsüz olanlarınsa, adalet adına saatler ya da günler değil, yıllarca korkunç hücrelere kapatıldığı bir yerdir.

John Bull'un Öteki Adası

İnsan yaşamı sürekli evrime uğradığına göre, insanoğlu hem kendinden hem de bugününden ve dününden sürekli utanç duyacak demektir.

Androkles ve Aslan

Bu gezegende yaşamın en yüksek düzeni olan insan yapısı gerçekten yozlaşıyorsa, insan toplumunun çürümesi önlenemeyecek ve panik içinde alınan hiçbir yasal önlem, onu kurtarmaya yetmeyecektir. Eskilere boşuna işkence edeceğimize, Prometheus gibi, yeni insanı yaratmak amacıyla çalışmaya başlamalıyız artık...

Kusursuz Wagner'ci

Tarihin sonuna dek doğruluk, onur ve barış adına cinayetler cinayetleri üretecek ve tanrılar akıtılan onca kandan usanıp en sonunda anlayışlı bir soy yaratacaklar.

Sezar ve Kleopatra

Hepimiz yeniden doğmalıyız, sonra bir daha ve bir daha...

Uyumsuzluk

İnsanoğlu kendi kendini kurtarmak zorundadır; yoksa, başkalarınca kurtarılmasını gerektiren hiçbir neden yok ortada. Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, ideal bir yaratık olmaktan çok uzaktır insan. Bugünkü durumuyla, insanın en iyi davranışları bile saygılı bir toplumda ağıza alınmayacak kadar çirkin ve acı çekmeyi iyi bir şeymiş gibi göstermek zorunda bıraktıracak kadar acımasızdır. Doğa, insan deneyini savunmak zorunda değildir: Bu deney, alınan sonuçlara göre ya ayakta kalacak ya da yok olup gidecektir. İnsanoğlu gerekeni yapmazsa, bir başka deneye girişecektir doğa...

Methuselah'ya Dönüş

Yaşamımızın amacı, evrenin amacını desteklemektir ancak. Daha yüksek, daha daha yüksek düzenlemelerle insan giderek, üstün insan, üstün üstün insan (böylece sürüp gidecek) olmak zorundadır.

Bernard Shaw'un Dinsel Söylevleri

İki şeyden biri kesinlikle gerçekleşecek: Ya şu karanlıktan yepyeni bir yaratık çıkıp yerimizi alacak, tıpkı bizim hayvanların yerini almamız gibi ya da gökler ateş püskürerek başımıza çöküp insanoğlunu ortadan kaldıracak.

Kırgınlar Evi

Yalnız ekmekle yaşaması gerekmez insanın. Başka bir şey de bulunmalı. Henüz bilmiyoruz ama, bir gün öğrenirsek, ne kazmakla, ne örmekle, ne savaşmakla ne de öldürmekle uğraşacağız, yalnız onunla yaşayacağız.

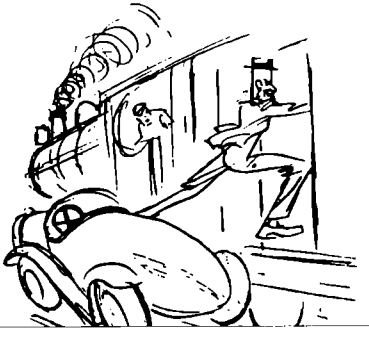
Methuselah'ya Dönüş

Yarın yapılacak şeyler için, güzel bir söz bulunabilseydi, kutsal ve büyük bir buluş olurdu bu...

Methuselah'ya Dönüş

Bir gün gelecek, insanlar olmayacak, yalnız düşünce kalacak.

Methuselah'ya Dönüş

Çağdaş Yaşam

Çağımız uygarlığına hayran olanlar, uygarlığı, buharlı makine ya da telsiz telgraf sananlardır.

İnsan ve Üstün İnsan

Çağdaş bir toplumda her gün bir kıyamet günüdür.

Beklenmedik Adaların Budalası

Ne kadar gelenekselsiniz sizler, sözde geleneksel olmayanlar!

Candida

Bir kuşağın yenilikleri, daha önceki kuşağın diriltilmiş modalarından başka bir şey değildir.

Sofular İçin Üç Oyun

Bir otomobili Paris'ten Berlin'e sürebiliyor diye bir şoförün, Achilles'in sürücüsünden daha çok geliştiğine ya da bisiklete binebiliyor, yazışmalarını elektrik hızıyla yapabiliyor, borsacısına telefonla buyruklar yağdırabiliyor diye modern bir başbakanın Sezar'dan daha çok aydınlanmış olduğuna gerçekten inanan var mıdır acaba?

İnsan ve Üstün İnsan

Görünüşe bakarsanız, insan toplumunu bir çiftlikten pek ayıramazsınız; yalnız çocuklar tavuklardan daha yaramaz ve masraflıdır, kadınlar da büsbütün köle olmamışlardır, inekler gibi...

Evlenmek

Orta dürüstlükte bir adam, kendine orta düzeyde bağlı karısıyla, orta halli bir evde oturup ikisi de orta derecede içkici olurlarsa, biz onlara "orta direk" diyoruz.

İnsan ve Üstün İnsan

Kakatu kuşunun kafeste yaşamasından daha doğal değildir, insanın bildiğimiz anlamdaki ev yaşamı.

Evlenmek

Ailelerin küçük tuğladan evciklerle birbirlerinden ayrılmasının korkunç biçimde tamamlandığı orta sınıflarda, görgüsüzlükler, tuhaflıklar, korkaklıklar, hırçınlıklar ve toplum dışı tüm küçük günahlar, bir kilerdeki mantarlar gibi serpilip gelişir.

Evlenmek

Ülkenin her köşesindeki küçük topluluklarda, güçlü zorbaların ve buyrukçu kadınların oluşturduğu aile despotluğu, okul despotluğu, işyeri despotluğu, din despotluğu karşısında nasıl ayakta kalabilir sıradan bir sivil kentli?

Milyoner Kadın

Dünyanın her çeşit insandan oluştuğu sözü doğru değildir; yaşamını öyle acıyla geçirenler vardır ki, ellerine bir fırsat geçirirlerse, hemen yok ederler dünyayı...

Kayalar Üstünde

Değişimlere karşı duruyoruz, onlar bizi yıkıncaya değin...

Yüzen Milyarlar

Akla uygun düzenlenmiş bir toplumda, evleri bizler yaparız. Çok akılsızca düzenlenmiş bizim toplumumuzda evler bizi ne yapıyorsa, o oluruz. Uygar ve sağlıklı evleri bulunmayan bizlerin vay başına gelenlere!..

Laurence, D.H., **Bernard Shaw: Bir Kaynakça**, Cilt 2

Ahlaka aykırılık, ille de uygunsuz davranış anlamına gelmez: Uygun ya da uygunsuz, günün geçerli ideallerine uymayan davranışlar anlamına gelir.

İbsen'ciliğin Özü

Bazı konuların ahlaka uygun olmadığını öğrettiler bizlere; o konularda ahlaka aykırı olandan başka bir dil bilemiyoruz bu nedenle.

İnsan ve Üstün İnsan

Günümüzün eğitimine, yasalarına ve sporuna inananlar, mal mülkleri de varsa, kusursuz, modern bir centilmen sayılırlar.

İnsan ve Üstün İnsan

Uygun terimler seçerken, örnek olarak, "kalite" ve "kalabalık" gibi kavramların, bunların birbirlerinden büsbütün ayrı iki tür insandan oluşan sınıflar anlamına gelmediğini hiç unutmamalıyız. Edebiyat ve tiyatroda, örneğin, ben kaliteli olanlardanım. Matematik, atletizm ve mekanikte ise, kalabalıktan biriyim.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Ölümcül yedi: Yiyecek, giyecek, ısınma, kira, vergi, saygınlık ve çocuklar... Paradan başka hiçbir şey bu yedi değirmen taşını insanın sırtından kaldıramaz ve bunlar kalkmadıkça da insanın ruhu yücelmez.

Binbaşı Barbara

Kuzey Amerika Kızılderililer'i birer sportmen, savaşçı centilmen örneğiydi. Perikles döneminin Atinalı'sı kültürle, sanatla yetiştirilmiş bir centilmen simgesiydi. İkisi de siyasal açıdan başarısızdı. Modern centilmen ise, ne onlar gibi güçlü, ne de kültürlü, ama topundan daha iştahlı. Onların başaramadığını, bunların başarması olanaksız elbet.

İnsan ve Üstün İnsan

Modern soyluluğun doğru teşhisi parazitizm'dir.

İnsan ve Üstün İnsan

Büyük bir uygarlığı örgütlemek bir yana, bir köyü ya da aşireti bile örgütleme yeteneği bulunmayan insanlara bir din vermenin ne yararı var?

Methuselah'ya Dönüş

İster eski kafalı olun, ister yeni kafalı, kendinizi satmaya kalkarsanız, ruhunuzda öyle bir yara açarsınız ki, yeryüzünün tüm kitapları, resimleri, konserleri ve güzel görünümleri bile artık sizi iyileştiremez.

Kırgınlar Evi

Dikkat edin... Fahişeliğin bedeli düğme deliklerinizin ve gömleğinizin içine dikilmiş, kibrit kutularınızın ve iğne kutularınızın arasına yapışmış, şiltelerinizin içine doldurulmuş, duvarlarınızdaki boyaya karışmış, su borularınızın dirseklerine takılmış... Bunları saptayan meleklerin, borçlarınızı yanlış hesaba yazacağını sanmayın!

Dul Erkeklerin Evleri

Yazılı tarihin belki de en alçak sayfasını oluşturan ondokuzuncu yüzyıl, kendini uygarlığın doruğu saydı; demiryolu ve elektrikli telgrafla sona erdirilen geçmişi acımasız, karanlık bir dönem olarak tanıttı.

Brieux'nün Üç Oyununa Önsöz

Yirminci yüzyılda hiçbir şey olmadı, imkânsız olanlardan başka...

St. John Ervine'e Mektup

Ona amacını mı sordunuz? Yirminci yüzyılın bir kuralına nasıl karşı gelirsiniz böyle?

Hiç Belli Olmaz

Çıplak bedenler bizi şaşırtmıyor artık... Çıplak kafaların korkunçluğudur dayanamadığımız.

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Başkaları için yaşamam gerekir, kendim için değil. İşte, orta direk ahlakı...

Pygmalion

Eski kafalılar para ne kadar kıt olursa, ruh o kadar yüce olur sanırlar. Gençler öyle düşünmüyor neyse. Ama ruh pahalıya patlar insana, otomobil almaktan çok daha pahalıya...

Kırgınlar Evi

Büyük soyutlamalardan yanayım ben: Vicdan ve erdem; güncel kestirmeciliğe karşı ölümsüzlük; köpeksi oburluğa karşı evrimci tutku; düşünsel dürüstlük, insanlık, sanayinin ticaretten ve bilimin profesyonellikten kurtarılması...

El Arabası

Mantıklı kişilerden bıktım artık... Tembellik etmek, çalışmadan oturmak için ne yapıp edip mantıklı bir neden buluyorlar.

Cenevre

Simetri sanatın düşmanı olduğu gibi, tutarlılık da girişimciliğin düşmanıdır.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Yaşam bir serüvendir, hazır bir reçete değil.

İbsen'ciliğin Özü

Toplumsal sorunlar, insanların kurumlarıyla insanların duyguları arasındaki çatışmadan doğar.

The Humanitarian, Mayıs 1895

– Bir dünya fatihi Sezar, onun için pek önemli olmayan vergi gibi şeylerle uğraşır mı?
– Bir dünya fatihinin en başta gelen işidir vergiler...

Sezar ve Kleopatra

Aklı üstün olanlar, öne çıktıklarında, aklı gelişmemiş olanlarda yaratabilecekleri öfkeyi anlamıyorlar. Sokrates, yaşı ve deneyimiyle, uzun süredir kendisine karşı oluşmuş bir öfke birikiminin patlayıp yaygarayla kendisini ölüme götüreceğini anlamış ve duruşmasında savunma yapmamıştı. Onu suçlayan kişi 2300 yıl sonra doğmuş bulunsaydı, sabah ya da akşam, trafiğin en yoğun anında kente giden ya da kentten dönen banliyö trenindeki herhangi bir kişi olabilir ve tıpkı ötekiler gibi, o da, Sokrates her ağzını açtığında, kendi aptallıklarının ortaya çıkmasına katlanamadığını belirtmekten başka ne diyebilirdi ki ?

Ermiş Jeanne

Saygıdeğer kişiler, geçimleri için sattıkları maddelerin niteliği üstüne, konuşmalarında ya da yayınlarında her gün yalan söyler; çünkü, bir töre olmuştur bu artık.

Doktorun İkilemi

Hiçbir şey koşulsuz olamaz; öyleyse hiçbir şey de bedelsiz olamaz.

İnsan ve Üstün İnsan

Her meslek, halka karşı gizli anlaşmaları bulunan bir örgüttür.

Doktorun İkilemi

Ortaklarının oylarıyla seçilen şirketlerin yönetim kurulları, devlet içinde devlet gibidirler; bazıları da gerçekten çok güçlüdürler. Yasaları ve kralları olmasa bile, kendi tüzükleri ve yönetim kurulu başkanları vardır. Siz ve ben, onların ürettiği hizmetlerin tüketicileri, parlamentodan çok, bu işleri düzenleyen yönetim kurullarının insafına kalmış bulunuyoruz.

El Arabası

Yeryüzünde hiçbir hükümdar, bir işçi sendikası görevlisi kadar güvencede değildir. Sadece içki onları yerinden edebilir. O da ancak yerinde duramayacak kadar içerlerse...

El Arabası

Doktor ve hasta sözcüklerinin, gerçekte onların işçi ve işveren olduğunu gizleyebileceğini kimse ummasın!

Doktorun İkilemi

İyimser yalanların öylesine büyük bir tedavi etkisi vardır ki... İnandırıcı yalanlar söyleyemeyen bir hekim, yanlış meslek seçmiş demektir.

Uyumsuzluk

Tüm ameliyatlar başarılı olarak kayda geçirilir, hastaneden çıkıp kendi evine ya da bakımevine gidebilecek kadar ayakta kalabiliyorsa hasta.

Doktorun İkilemi

Gece havasının sağlığa zararlı olduğuna, temiz havanın üşütmeye yol açtığına inanılırsa, hekimler havalandırma reçeteleri yazarak geçimlerini sağlayabilir...

Doktorun İkilemi

İnsanın ve hasta çocuğunun ilaca değil, daha çok hoş vakit, daha güzel elbiseler, daha iyi yemek, daha çok hava alan ve temiz su akan bir eve gereksinimi bulunduğunu nasıl anlatırsınız, hekime?

Doktorun İkilemi

Doğum ve ölüm istatistiklerindeki düzelmelerin, sanıldığı gibi, hekimlerin reçeteleri, sülükler, ilaçlar, antiseptikler, önleyici ameliyatlarla değil; tatlı renkler, hoş kokular, güzel evler, mobilyalar, araçlar, iyi dikilmiş giysiler, soylu resimler ve müzik, açıkçası çevremizdeki tüm güzelliklerle birlikte gerçekleşeceğini gösteren kanıtlar var.

– Foyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 2

Ameliyatların da modası vardır; gömlekler ya da eteklerde olduğu gibi...

Doktorun İkilemi

Modalar, düzenlenmiş salgın hastalıklardır aslında. Satıcıların salgınlar başlatabileceğini kanıtlar bu...

Doktorun İkilemi

– Açık havayı çok seviyorum, inanın...
– Doğal olmayan bir şeyi nasıl seversiniz?

John Bull'un Öteki Adası

Hoş vakit mi geçiriyorlar? Duyulmuş şey mi bu?

Fanny'nin İlk Oyunu

En aşırı keyiflerin sürdürülmesi doğurur en dayanılmaz acıları...

İnsan ve Üstün İnsan

Keyifler değildir yaşamı değerli yapan. Yaşamdır, keyif almayı değerli kılan.

İyi Kral Charles'ın Altın Çağı

Tüm gününü özgürce geçireceklerine inananlar ve de dürüst olduklarını sananlar budaladır: Özgür yaşamak için paylarına düşen verimli çalışmayı başkalarına yükleyenler hırsızdır.

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Biftek yiyerek bir boğanın gücünü ve cesaretini elde edebileceğinizi düşünebilirsiniz; ama unutmayın ki, boğa da, fil gibi bir etyemezdir.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Tüm biyolojik gereksinimler saygınca yapılmalıdır, istesek de istemesek de...

Methuselah'ya Dönüş

Çok konuksever bir insandır: Altı otel işletir kendisi.

Silahlar ve İnsan

İmreniyorum size, hayır deme gücünüzden ötürü...

Doktorun İkilemi

Güç ve zenginlik, İngiltere'de olduğu gibi, çocukların beşiklerine rastgele atılırsa, uğraşsız, kişiliksiz, yüreksiz ya da gerçekte deneyimsiz bir yöneten sınıf doğurursunuz. Bu koşullarda reformlar, büyük bunalımların ardından ancak "bir şeyler yapılmalı" paniği içinde ortaya konulabilir. Bu nedenle Halk Sağlığı Yasası'nı bir kolera salgını karşılığında, devlet hizmetleri reformunu bir Kırım Savaşı karşılığında, İrlanda Kilisesi'nin devletten ayrılmasını ise bir "barut komplosu" karşılığında sağlayabiliyorsunuz.

John Bull'un Öteki Adası

Bir gazete, haber ve yorumları iletmek yerine, işsiz güçsüz meraklı kişilere satış yapmak için çıkarılırsa, yalan yanlış yayınlarından ötürü onurundan başka ne yitirir ki?

Doktorun İkilemi

Aşk adına yapılan şeyleri okumak isteyince, nereye başvururuz? Gazetelerin cinayet köşelerine... Umduğumuzu bulamadığımız pek ender olur orada.

Sofular İçin Üç Oyun

Bir kasırga Amerika'nın bir eyaletini yerle bir etse, haber gazetelerin dörtte bir sütununda yer alır. Oysa, sert bir rüzgâr hükümdarımızın başlığını uçursa, ertesi günün gazetelerinde "Kraliçe'nin Şapkası" Bulgar savaşına yer bırakmaz.

Pall Mall Gazette, 16 Kasım 1886

Namusluluk, namussuzluğun gizlilikle elbirliğinde bulunmasıdır.

İnsan ve Üstün İnsan

Yasal ya da yasa dışı para kazanmanın namus ya da namussuzlukla aynı şey olmadığını bilmeyen modern bir genç kız var mıdır?

Kırgınlar Evi

Bir yargıç olarak çok kötü şeyler yapıyor elbet; ama bir adamı alıp kötülük yapması için yılda beş bin sterlin verir ve yaptıkları için överseniz ve polisleri ve mahkemeleri ve yasaları ve jürileri de işin içine sokup onu kötülük yapmaya zorlarsanız, başka ne bekleyebilirsiniz? Yoksa, kendi başına bırakıldığında iyi bir adamdır o.

Kaptan Brassbound'un Dönüşümü

Hukuk hepimizin karşısında eşittir; ama biz hukuk karşısında eşit değiliz.

Milyoner Kadın

Etkinlik içinde bulunanlar hünerli, yetişmiş, ama ender olarak geniş düşünen kişilerdir. Hukuk duygusundan yoksun savcılar, biyoloji bilimine kulak asmayan doktorlar, dinden hiç ışık almamış rahipler, sıradan sözleri alışılmış dizelerle yineleyen gazeteciler, daha önce yapılanlardan başka bir şey önermeyen yönetim kurulu üyeleri, işlerini kullandıkları makinenin bildiğinden fazla bilmeyen usta işçiler, dışsatımda bulundukça ülkenin zenginleşeceğine inanan –hatta bir ulusun, kendi iç pazarına hiç üretim yapmayıp her şeyi dışsatım için üretmekle en yüksek refaha ulaşabileceğini varsayan– maliye bakanlarıyla doludur bu dünya.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Dünyanın dönmesinden başka hiçbir olayın görülmediği bir yerde, coşku verici bir şeydir bir yabancıyla bir çift söz etmek...

Akıllı Kadının Rehberi

Devinim iyi şeydir; durgunluğun, felce uğramanın, ölümün karşıtı, yaşamın ta kendisidir. Tekdüzeliğin karşıtı, yenilik demektir devinim... Tedirgin bir çağda yaşıyoruz diye kafa sallayan kişilere bir sorun bakalım, değişmeyen, durgun bir çağda yaşamak isterler miydi? Otomobil satın alan biri, "En yavaş gidenini istiyorum" der mi? Devinim, denetlenebilir, yönetilebilir, tehlikeli anlarda durdurulabilirse, sevinç getirir insana...

Akıllı Kadının Rehberi

Onlar güzel değil, süslü yalnızca; temiz değil, tıraşlı ve kolalı yalnızca; görgülü değil, modaya uygun giyimli yalnızca; öğrenim görmüş değil, sınav kazanmış yalnızca; erdemli değil, korkak yalnızca; kötü bile değil, güçsüz yalnızca; sanatsever değil, şehvet düşkünü yalnızca; başarılı değil, varlıklı yalnızca; vefalı değil, onursuz yalnızca; görevsever değil, çekingen yalnızca; halkçı değil, bağnaz ulusçu yalnızca; yürekli değil, kavgacı yalnızca; inançlı değil, inatçı yalnızca; yönetici değil, despot yalnızca; soğukkanlı değil, duygusuz yalnızca; kendisine saygılı değil, kendini beğenmiş yalnızca; sevecen değil, duygusal yalnızca; toplumcu değil, kalabalıksever yalnızca; düşünceli değil, kibar yalnızca; akıllı değil, dik kafalı yalnızca; yaratıcı değil, boş inançlı yalnızca; adil değil, kinci yalnızca; cömert değil, yufka yürekli yalnızca; disiplinli değil, ödlek yalnızca. Ve hiçbiri doğru sözlü değil; hepsi yalancı, iliklerine kadar yalancı tümü de!

İnsan ve Üstün İnsan

İnsanların kendilerinde bulunmayan şeyleri hep abartmaları dikkatinizi çekti mi? Yoksullar, mutlu ve iyi olmak için zenginlikten başka bir şey gerekmediğini düşünürler. Herkes gerçeğe, saflığa, cömertliğe aynı nedenle aşırı saygı duyar: Çünkü, bu konularda deneyimleri hiç yoktur. Oysa, bir bilseler!..

Yazgının Adamı

Budala insanların, onlara yer verdiniz diye sizi sevmelerini mi bekliyorsunuz? Ne dediğini bilmeyen, içi geçmiş yaşlı askerler, yerlerini alacak genç subayları severler mi hiç? Hırslı politikacılar, ön koltukları ellerinden almak için yükselmekte olanları severler mi hiç? Başpiskoposlar, oturdukları yerleri azizlere olsun bırakmaktan hoşlanırlar mı hiç?

Ermiş Jeanne

Yanılgılarla tüketilmiş bir yaşam, hiçbir şey yapmadan tüketilmiş yaşamdan daha onurlu olduğu gibi, daha yararlıdır da...

Doktorun İkilemi

Törel zaferlerdir ayakta kalan. Buluşların beş dakika için bile güvencesi yoktur.

Cenevre

Ruhumuzun açlık günlerindeki yaşamsal dogmalarını oluşturan, özgürlük, yüreklilik, yaşam ilişkileri, bilinmeyene (henüz bilinmeyen olarak) bilinenden daha büyük inanç ve bunlara yiğitçe bir yol bulunması kararlılığı, küçüklüklerin ve yılgınlıkların kargaşası içinde unutulup gittiler.

Doktorun İkilemi

Ahlak dediğiniz, toplumsal alışkanlıklar ve ortamın getirdiği gereksinmelerden başka nedir ki?

Binbaşı Barbara

Zincirlerinden başka yitirecekleri hiçbir şeyleri yoktu tekerlemesine, zincirleri demir de olsa, altın da olsa sözünü eklemek gerekir.

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Uygarlığımızın yarattığı siyasal ve toplumsal sorunların, yönetim için gereken akıl ve bilginin daha zerresini elde etmek üzereyken, çürüyüp ölen mantar gibi insanlarla çözümlenemeyeceği çok açık artık...

Methuselah'ya Dönüş

Gerçek yaşam mı? O nerede bulunabilir ki!

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

– Doğruyla yanlışın farkını biliyorum ben.
– İş yapma yeteneğin yok, hukuk bilgin yok, sanattan anladığın yok, felsefeye yakınlığın yok; ama tüm düşünürlerin çözemediği, tüm hukukçuların bilemediği, tüm işadamlarının anlayamadığı ve birçok sanatçının yıkımına neden olan doğruyla yanlışın sırrını biliyorsun, öyle mi? Öyleyse sen bir dâhi, üstadların üstadı, belki de bir tanrısın! Hem de yirmi dört yaşında!

Binbaşı Barbara

Garip bir şey var insanlarda; gerçek dışı, ters bir şey; hiç olmayan bir şey... İnanılmayacak kadar gülünç... Ama yine de kurgusal öykü kişileri değil onlar.

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Gerçeğin, eğer gerçek varsa, kahraman ölülere gereksinimi yoktur.

Androkles ve Aslan

Doğru görüş, geleceğin günümüzü belirlediğidir. Milford Haven'e bir bilet alırsanız, dün Swansea'da bulunduğunuz için değil, yarın Milford Haven'de olmak istediğiniz için alırsınız.

Methuselah'ya Dönüş

Bize birkaç deli gerekli artık. Akıllı denenlerin tümümüzü ne duruma düşürdüklerini görmüyor musunuz?

Ermiş Jeanne

Dünyamızın sorunu şu bugün: Modası geçmiş lokomotifleri ve dinamoları atabiliyoruz da, eskimiş önyargıları, eskimiş töreleri, eskimiş dinsel ve siyasal yasaları bırakamıyoruz. Sonuç ne oluyor? Makineli işler çok iyi gidiyor; ama törel, dinsel ve siyasal konularda sürekli açık veriliyor ve her yıl iflasa biraz daha yaklaşılıyor. Budalalığı bırakın artık! Eski dininiz işe yaramaz duruma gelmişse, yenisini ve daha iyisini alın yarın.

Binbaşı Barbara

Ah, ev, ev! Ana, baba! Aile! Görev! İğreniyorum hepsinden! Yerin dibine batsın tümü de! Umutsuz kaçış... Uğursuz kaçış...

Uyumsuzluk

Güzel kalan yolların hiçbir yere varmayan yollar olduğunu hiç düşünmediniz mi?

Molly Tompkins'e Mektup

Siyasal Düzen, Özgürlük ve Devrim

Özgürlük hakkı yirmibirinci yaşta değil, yirmibirinci saniyede başlar.

Uyumsuzluk

Özgürlük sorumluluk getirir. İnsanların çoğunun özgürlükten korkması bundandır.

İnsan ve Üstün İnsan

En güzel özgürlük, kölelerin düşlerinde gördüğüdür; özgürlüğün korkutucu yanlarını bilmez köleler...

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Siyasal özgürlüğü başıboşlukla, siyasal eşitliği birbirine benzemekle karıştıranlar, bunlar üstünde beş dakika düşünmemiş olanlardır.

İnsan ve Üstün İnsan

Özgürlük ulusların yaşamında bir soluk gibidir; ne var ki, ana babalar, öğretmenler ve hükümdarlar ilerde ne acı yıkımlara yol açacağını bile bile, bir süre durgun yaşam uğruna, özgürlüğü ömürleri boyunca yok etmeye çalışırlar.

Uyumsuzluk

Kim demiş özgür olduğumuzu? Özgür doğmadığımız gibi, hiçbir zaman özgür olamayız biz. Zorbaların tümü ortadan kaldırılsa ya da öldürülse bile, doğanın zorbalığı hep sürecektir.

Akıllı Kadının Rehberi

Bağımsızlık mı? Orta direğin densizliklerinden biridir bu... Herkes, şu dünyadaki her bir kişi bağımlıdır birbirine.

Pygmalion

Elimi kolumu bağladılar ve orta direk ahlakının kucağına bıraktılar beni.

Pygmalion

Bir vagonda sigara içenlerle içmeyenlerin özgürlüğü eşit olamaz.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Hıristiyan bile olamam, devleti işe karıştırmadan...

El Arabası

Yasalarımız adaleti olanaksız kılıyor; bağımsızlığımız özgürlüğü ortadan kaldırıyor; malımız mülkümüz, düzenlenmiş bir soygunculuk; törelerimiz, küstahça ikiyüzlülük; aklımız bilgisiz ya da görgüsüz budalaların yönetiminde; gücümüz, korkakların, yüreksizlerin elinde; onurumuz ise, sahtecilikten başka bir şey değil. Yürürlükteki düzene bu nedenlerle düşmanım işte...

Binbaşı Barbara

İleri görüşler, ileri sorumluluklar getirir.

Çapkın

Her tür ilerleme topluma karşı savaşı gerektirir.

Evlenmek

Tüm ilerlemeler günün geçerli görüşlerine meydan okumakla başlatılır, yürürlükte olan kurumların yerini almakla gerçekleştirilir.

Mrs. Warren'ın Mesleği

İnsanları ara sıra sarsmak yararlı olduğu gibi, toplumu da ilerleyebilmesi için sık sık sarsmak –hem de– kesinlikle gereklidir.

İbsen'ciliğin Özü

Hiçbir ülke, halkının onamasıyla yönetilmemiştir; çünkü, halklar yönetilmeye temelden karşıdır. Hele, sürekli gelir vergisinden yakınanların, bunu çok iyi bilmeleri gerekir.

Kayalar Üstünde

Askerler işin içinde bulunmadan yürütülemeyen hiçbir siyasal düzen sürekli olamaz.

John Bull'un Öteki Adası

Anlaşmazlık hanedanlık ile demokrasi arasında değildi gerçekte... Bu ikisiyle, demokrasiyi öne sürerek, kendini destekleyen güçleri kullanıp kralın egemenliğini yıktıktan sonra demokrasiyi satın alan ve onu sığlaştıran plütokrasi arasındaydı. Şimdi para konuşuyor, para basım yapıyor, para yayınlıyor, para yönetiyor ve krallar da, işçi liderleri de onun buyruklarını uygulamak zorunda kalıyor, hatta şaşırtıcı bir paradoksla girişimlerini destekliyor, gelirlerini güvenceye alıyor. Demokrasi artık satın alınmıyor bile, dolandırılıyor.

El Arabası

Bürokrasi memurlardan, aristokrasi putlardan, demokrasi putperestlerden oluşur.

İnsan ve Üstün İnsan

Devlet işleri hiç bitmez; on yeni iş çıkarmadan bir işi bitiremeyiz çünkü.

El Arabası

Monarşinin egemenliği yerine, demokrasinin amacı olan ortak refahı en büyük ölçüde sağlayabilmek için herkesin seçtiği herhangi birinin yönetimine geçildi; ama aynı zamanda bu, her serüvenciye politika mesleğine girme yolunu açıyordu.

Cenevre

Birbirine bağlı iki sorunu çözmemiz gerekiyor: Geçimimizi sağlayan üretim ve dağıtımla ilgili ekonomik sorun ve bizi yönetenlerin seçimi ve seçilenlerin kendisi, kendi sınıfı ya da kendi dininin çıkarları için yetkilerini kötüye kullanmalarının önlenmesiyle ilgili siyasal sorun.

El Arabası

Tarihin başlangıcından bu yana insan türünün doğal siyasal yetenek gücünde hiçbir değişikliğin olmadığını gösteren tüm kanıtlar ortada... Bundan kuşku duyanlar, hemen bakabilirler Aristophanes'in komedilerine ve İncil'e.

Cenevre

Sanattan anlayan bir ulus üretmek bile, ne yazık ki, daha kolaydır, siyasetten anlayan bir ulus üretmekten...

Milyoner Kadın

Kutsanmış kişilerdir, bilmeyenler ve düşünmeyenler: Onlar için yaşam, arada bir karşılaşılan tatsız olaylara katlanılması gereken hoş bir gezi gibidir. En iyi devlet yöneticileri bunlar arasından çıkar bazan...

Akıllı Kadının Rehberi

Demokrasi herkesin yararına çalışan bir yönetim demektir. Herkesin katılabileceği bir yönetim demek değildir kesinlikle...

Zorlama Masallar

İyi bir yönetici seçme bilmecesi çözümlenmedi henüz; uygarlığın bir bilmecesidir, bu...

İyi Kral Charles'ın Altın Çağı

Her genç bir makine ustası ya da korsan kralı olamayacağı gibi, her yurttaş da yönetici olamaz. Başbakanlar ve diktatörlerle dolu bir ülke, mareşallerden kurulmuş bir ordu kadar gülünç olur. Hükümetin halktan kişilerce kurulması gerçekçi değildir ve olamaz da: Kendilerine oy vermemiz için demagogların uydurduğu bir yalandır bu.

El Arabası

"Halklar kendi yasalarını neden kendileri yapmasınlar?" derseniz, ben de "Kendi oyunlarını neden kendileri yazmasınlar?" derim. Yapamazlar...

El Arabası

Demokrasi, düzenbaz bir azınlık tarafından atanma yerine, yetersiz bir çoğunluk tarafından seçilmeyi getirir.

İnsan ve Üstün İnsan

Bir sokak satıcısının bir bakan, bir başbakan ya da isterseniz bir Duçe, bir Führer ya da bir siyasal Komiser olduğunu düşünün! Böyle şeyler oluyor bazan... Kağıt üstüne on şilin, bir sterlin, beş sterlin, yüz sterlin basmakla sınırsız bir zenginlik yarattığını sanıp çok keyifli bir durumda bulunduğunu düşünebilir, yönetici kişi. Oysa, hiçbir hükümet kağıda sayılar basmakla, bir somun ekmek, bir yumurta, bir çift çizme, hatta bir kırık pencere bile yapamaz!

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Bir zamanlar krallara dalkavukluk yapmayı öğrenmek zorunda olan politikacılar, şimdi de seçmenleri büyülemeyi, eğlendirmeyi, kandırmayı, aldatmayı, korkutmayı ya da onlara şirin görünmeyi öğrenmek zorundadırlar.

İnsan ve Üstün İnsan

Seçimler, ahlak açısından dehşet verici bir olaydır. Tıpkı savaşa benzerler, neyse ki kan dökülmez. İlgili bulunan herkesin içine girdiği bir çamur banyosu gibidir, seçimler.

Methuselah'ya Dönüş

Demokrasi, okurken güzel, oynanırken kötüdür; bazı yazarların oyunları gibi...

Uyumsuzluk

Tam bir demokrat olup sınıf farkı gözetmeden herkesi koruma altına almak gerekir!..

John Bull'un Öteki Adası

Demokrasi, ikinci sınıf iyileri yeğler her zaman...

Sofra Sohbeti

Her kişiye bir oda verebilmenin, her kişiye bir oy verdirmekten çok daha öncelikli olduğunu ne zaman anlayabileceğiz?

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Siyasal ilkelere sözde bağlılık, gerçekte, seçkin kişileri putlaştırmanın bir maskesidir.

El Arabası

Siyaset ve ahlak konularında romantik olmak anlamına gelen ve övgü için kullanılan idealizm, ahlak ve dindeki romantizm kadar itiyor beni.

Hoş Oyunlar

Yönetenler de, yönetilenler de yüksek politikadan anlamazlar. Onlar, siyasal bilimler denilen bir bilgi dalının bulunduğunu bilmezler bile. Ama birbirlerini öldürücü bir verimlilikle zorlar ya da tutsak ederler.

Methuselah'ya Dönüş

Keklik avlamaktan başka bir şey bilmeyen yöneticilere ve neye oy verdiklerini anlamayan seçmenlere uymak için her şeyin yanlış biçimde yapılması gerekiyor.

Uyumsuzluk

Birbirlerinin ne dediğini hiçbirinin anlamadığı konuşmaların yapıldığı siyasal partiler ya da dernekler biçiminde topluluklar oluştururlar. Aralarından ütopyacı özlemleri olan bazıları Musa'dan Marx'a, Eflatun'dan İnge ve Ruskin'e tüm peygamberleri, bilgeleri okumuşlardır; ama yürürlükteki bir yasanın yorumu ya da kent meclisinin görevleri üstüne bir soruyla karşılaştıklarında şaşırıp kalırlar. Böyleleri budalalardan, cahillerden daha tehlikelidir; çünkü, bu konularda hiç ilgisi bulunmayan okullarda okumanın verdiği güvenle kendilerini siyaset eğitimi görmüş sayarlar ve siyasal konularda uzman kesiliverirler.

Cenevre

Sözde uluslararası devlet adamısınız; oysa, hiçbiriniz doklarda bir kahve ocağını bile işletemezsiniz; çünkü, ulusu ne olursa olsun orada her denizciye, aynı uygar davranışı göstermeniz gerekir.

Cenevre

Devlet yönetimini omuzlamaya en isteksiz olanlar, onun ne ağır sorumluluklar, ne yorucu işler yüklendiğini en iyi bilenlerdir. Eflatun'un dediği gibi, en kusursuz aday en gönülsüz olandır.

Akıllı Kadının Rehberi

Üstün iş yapma yeteneği ya da askerlik dehası ya da ikisi birden bulunan hırslı kişileri ne yapmalı? Yasalarla sınırlanmazlarsa karşı konulamaz bunlara; sıradan yurttaşlar çaresiz kalır karşılarında. Toplumun efendisi mi yoksa kulu mu olmalıdır bunlar?

Milyoner Kadın

Bir albayın bir erden daha iyi olduğu sanısı, kilit taşının semer taşından daha sağlam olduğu sanısı kadar yanlıştır.

İnsan ve Üstün İnsan

Orduda ve başka her alanda komuta edebilmenin sırrı, altınızdakilere bırakabileceğiniz hiçbir işle vakit yitirmemektir.

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Her pratik siyaset adamı, zorlanınca, bir düzine andı geveleyiverir ağzında, dümene geçebilsin diye...

Manchester Guardian, 27 Aralık 1921

Hükümet yönetme sanatı, putperestlerin işidir.

İnsan ve Üstün İnsan

Peter'den çalıp Paul'a ödeyen hükümet, her zaman Paul'un desteğine güvenebilir.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Kamu yaşamı ağzı kalabalık dillidüdüklerin cennetidir.

Methuselah'ya Dönüş

Hiçbir şey bilmez, yine de her şeyi bildiğini sanır. Böyle biri neden başarılı bir politikacı olmasın?

Binbaşı Barbara

Nutuk çekerim ben, bir politikacının budur görevi...

Kayalar Üstünde

Pratik politikacılar, parlamentoyu kullanarak herhangi bir şeyin yapılmasını engelleme sanatında usta olmuş kişilerdir.

Methuselah'ya Dönüş

On yılı ön sırada olmak üzere, otuz yılı parlamentoda geçti. Kim aptallaşmaz bu durumda?

Kayalar Üstünde

Başkentteki hangi düşmanlar mı? Yiyicilik, züppelik, yetersizlik ve kırtasiyecilik...

Şeytanın Çömezi

Bizim kodamanlar çetesinin Sezar'lar olmasını dilerdim; Tom'lar, Dick'ler, Harry'ler değil...

İnsan ve Üstün İnsan

İnsanoğlu, genellikle siyasete aklı ermediği için, daha kolay ve canayakın bir yöntem olan küfürbazlığı seçer.

Şeytanın Çömezi

Öneriniz açık, mantıklı, entelektüel açıdan dürüst bir çözüm getiriyor, sorunumuza. Oysa, siyasette, böyle bir öneri başvurulacak en son yol olabilir ancak!

El Arabası

Franklin D. Roosevelt bile, ilk başkanlık seçimini kazanmasını, çok az kişinin anladığı, kendisinin bile ancak yarısını anlatabildiği siyasal programından çok, bir çocuğu okşarken çekilmiş fotoğrafına borçludur.

Cenevre

– Umutsuzluğa kapılma, dostum. Durum karanlık görünebilir; ama gelecek seçimden sonra büyük değişiklik olacak.
– Çık dışarı, budala!..

John Bull'un Öteki Adası

Her tür insanla iş yapmalı, din üstüne tartışmalı, nefret, sevgi ve dostluk alışverişine girişmeli, perde arkasından da olsa politikaya karışmalısınız insanlığın bilincine varabilmek için...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Bir hükümet, insanlarını yönetmek ve üretmek istiyorsa, ortak bir din bulmak (felsefe ve bilim anlamına gelir bu) ve o dinin üstüne bir ekonomi politikası kurmak zorundadır.

Charles Trevelyan'a Mektup

Tıpkı operaya gönderdikleri eleştirmenler gibi, parlamento oturumlarına da en iyi eleştirmenleri göndermeleri gerektiğini yıllardır ısrarla öneriyorum yayın müdürlerine.

Bentley, E., **Shaw Müzik Üstüne**

Demokrasi, uygulanan biçimiyle, bozguncu bir saçmalık... Tüm cumhuriyetler yeniden aklanıp parlatılmış birer mezardır ancak.

Sofra Sohbeti

Demokrasi dediğimiz siyasal deney, düzeysiz, kötü yönetimin son sığınağıdır.

İnsan ve Üstün İnsan

Siyasal deyimiyle genel oy hakkı denilen herkese oy verebilme yöntemi çoğu kez anarşi yaratmış ve buna dayanamayan büyük çoğunluğun tepkisine karşı gerçekte bir geriye dönüş olan ve Napoléon benzeri imparatorları, Güney Amerika'daki gibi diktatör başkanları ortaya çıkaran onarım yönetimlerine gidilmiştir.

Zorlama Masallar

– Çıldırmış bu dünya... Büsbütün çıldırmış!
– Çay içer misiniz? Büyütülecek bir sorun yok dünyada... Hiçbir sorun yok...
– İki çay lütfen!

Cenevre

Bugünün parlamentosunun işi bitmiştir artık: Julius Sezar'ın bir kadırgası bir transatlantiğin işini ne kadar görebilirse, modern bir devletin işini de o kadar görebilir günümüzün parlamentosu.

El Arabası

Demokrasinin bizi yok etmesini istemiyorsak, her ne pahasına olursa olsun, seçime girmelerini onaylamadan önce adayların niteliklerini ölçecek güvenilir bir yöntem bulmak zorundayız.

Akıllı Kadının Rehberi

Unutmayın ki, geleneksel insanları sarsmaya yetecek kadar geniş özgürlük bulunmadıkça ve yaratıcılığın, bireyciliğin, ayrıksılığın değeri iyice anlaşılmadıkça, evrimci güçleri baskı altında tutan belirgin bir durgunluk ortaya çıkacak ve bunların bir gün aşırı, belki de yıkıcı bir zorbalıkla patlaması önlenemeyecektir.

Ermiş Jeanne

Siyasal yeteneğimizi geliştiremezsek, daha önceki sistemlerin başarısızlığı yüzünden tutmak zorunda kaldığımız demokrasi bizleri yıkacak. Despotizm, yetenekli ve iyiliksever bir despot bulunmadığından başarısızlığa uğradıysa, bütün seçmenlerin yetenekli kimseler olmasını gerektiren demokrasiyi nasıl yürütürüz? Demokraside seçmen, siyaset eleştirmenidir; yeterli gücü ve belirli bir beceriyi kendinde görmediğinden yönetimi ele almaya kalkmaz sadece; ama en azından başkalarındaki yeteneği ve iyilikseverliği anlar, değerlendirir ve becerikli, iyiliksever milletvekillerini kullanarak, yine de kendi kendini yönetir. Böyle seçmenleri nerede bulabiliriz? Hiçbir yerde...

İnsan ve Üstün İnsan

İlerleme anlarında asiller başarılı olur; çünkü işler onların çıkarına gelişir. Çöküş anlarında alçaklar başarılı olur, aynı nedenle. Öyleyse, dünya, başarı coşkusundan hiç yoksun kalmıyor demektir.

İnsan ve Üstün İnsan

Açlık çeken bir adam, siyasal düşüncelerinde ne kadar saygılı görülürse görülsün, tehlikeli bir adamdır. Karnı tok bir adamsa, hiçbir zaman devrimci olamaz: Onun yaptığı siyaset konuşmada kalır yalnızca.

Akıllı Kadının Rehberi

Hiçbir devlet herkesi, her an gözetmeyi sağlayacak sayıda polise ödemede bulunmanın altından kalkamaz; bu nedenle kimsenin bakmadığı zamanlarda iş görecek, cehennem korkusu gibi, bir denetim biçimi gerekli insanlara.

Beklenmedik Adaların Budalası

Sağlıklı bir insan kemiklerinin ne kadar bilincindeyse, sağlıklı bir ulus da ulusçuluğunun o kadar bilincindedir. Ama bir ulusun ulusçuluğunu yıkarsanız, onu geri kazanmaktan başka hiçbir şey düşünmez duruma getirirsiniz, onları...

John Bull'un Öteki Adası

Bütün devrimci gerçekler gibi, her şey bir şakayla başlamıştı!

Methuselah'ya Dönüş

Devrimci akımlar, köklü kurumların iyi saymadıklarıyla, o kurumlara göre fazla iyi olanlara çekici gelir.

Androkles ve Aslan

Otuz yaşını doldurmamış bir genç, yürürlükteki toplumsal düzeni biraz öğrenir öğrenmez devrimci olmamışsa, değersiz biridir.

İnsan ve Üstün İnsan

Başkaldırı, çok ender rastlanan ve çok yüreklilik isteyen bir erdemdir; oysa, tembellik anlamına gelen ve en sıradan kusurlardan biri olan aldırmazlıktan ayırdedilmez çoğunlukla...

İnsan ve Üstün İnsan

Dünyayı kendine uygun bulmayan devrimci, dünyanın uygun saymadıklarıyla omuz omuza bulur kendini.

İnsan ve Üstün İnsan

Yenilgiye değil, savaşa; köle olmaya değil, köleliğe; komşunuz kadar varlıklı olmamaya değil, yoksulluğa başkaldırın. Yoksa, korkaklarla, asilerle, kıskançlarla bir olursunuz.

İnsan ve Üstün İnsan

Devrimler zulmün yükünü hafifletmez, bir omuzumuzdan ötekine aktarırlar yalnızca...

İnsan ve Üstün İnsan

Başarılı bir devrimin yapması gereken ilk işin tüm devrimcileri vurmak olduğunu öğrendim.

Londra Müziği 1888-89

Sıradan insanları seviyorum ben. Hukukçulara, hekimlere ve rahiplere karşı silahlandırmak istiyorum onları... Çünkü, o kişiler, yetki geçti mi ellerine, ahmaklardan, alçaklardan, düzenbazlardan çok daha belalı, çok daha zorba oluverirler.

Babaşı Barbara

Siyasal bir akımın, soyguncuların desteğini sağlamadan oy çoğunluğunu elde etme umudu bulunamaz.

İnsan ve Üstün İnsan

Suikastların en kötüsü darağacında yapılanıdır; çünkü, bu tür suikast toplumun onayıyla gerçekleştirilir.

İnsan ve Üstün İnsan

Suikast, aşırı bir sansür biçimidir.

Blanco Posnet'in Ortaya Çıkışı

Bir başkanın yurttaşını öldürmesine "idam", bir yurttaşın başkanını öldürmesine "suikast" diyoruz.

Cenevre

Aslandan niçin korkuyorsunuz? Onun ne ülküsü, ne dini, ne siyasal inancı, ne ahlakı, ne de diploması var.

Androkles ve Aslan

Kötülüğe anlayışla yaklaşanlar, bağışlarlar; tepki duyanlar ortadan kaldırırlar.

İnsan ve Üstün İnsan

İnsanlar iyi mi, kötü mü diye soruşturmayı bırakıp toplumsal gemide çektikleri yükü araştırmaya başladığımız gün, bizim inatçı belalılar hoşlarına hiç gitmeyecek bir sürprizle karşılaşabilirler.

Mahpusluk

Toplum yararına, başkaldırıyı özendirmek, sövüp saymak, uygun davranışları kötülemek, gençleri baştan çıkarmak ve genellikle amcalarımızın gözünde skandallar yaratmak için dâhilere ayrıcalık tanımak gerekir.

Sanat Sağduyusu

Profesyonel bir reformcu olsanız bile, geleneksel konuları birer birer ele almaya dikkat edin vaazlarınızda. Sözgelişi, yüksek topuklu pabuçlara karşı çıkıyorsanız, şık şapkalar giymeyi unutmayın!

Akıllı Kadının Rehberi

Tüm diktatörler bir reformcu olarak işe koyulurlar ve aklı başında herkes destekler onları; buyruğu altındakilerin reformlarını anlamadıklarını görünce de ordunun görkemine başvurmaktan başka yol bilmezler.

Lloyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Örgütlü toplumun iki ana sorunu var: Üyelerinin tümünü geçindirmeye yeterli ölçüde üretimde bulunabilmek ve aylakların üretimden çalmalarını önleyebilmek... Bu sorunları birbirinden ayırmak gerekir. Araştırıcılarımızın ve kimyacılarımızın birinci soruna getirdikleri övünülecek çözümler, yöneticilerimizin ikinci sorunu çözmekte gösterdikleri utanılacak becerisizliklerle dengeleniyor. Bu konuda iyimserlik göstermek, bile bile kör olmak demektir.

Androkles ve Aslan

Tüm çocukların akılları, Kraliçe Victoria'nın daha bebekliğinde oluşturulduğu gibi oluşturulsaydı, Sosyal Devlet'in gerçekleşmesi olanaksızlaşırdı.

Akıllı Kadının Rehberi

İnsanoğluna cennet ve cehenneme inanmayı öğretmişler; o da inceleyip inanılmaz bulduktan sonra bir yana iteceğine bu inançları, sosyalizm ve kapitalizme dönüştürüvermiş.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Kapitalizmi yüceltmek isteyen, düşler ve esinler içindeki insanlar, kötülük yapmak isterken iyilik yapan Mefisto'nun tersine, iyilik yapmak isterken kötülüğe yol açan kişilerdir.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Kapitalist sistemin, olağanüstü yararlı yetenekleri yoksul bırakıp beş para etmez, açgözlü para avcılarını nasıl inanılmaz ölçüde varlıklı yaptığını görmüyor muyuz?

Akıllı Kadının Rehberi

Zincirlenmiş köpekler mülkün en keskin koruyucularıdır; ilk ısırdıkları da onları zincirden kurtaranlardır.

Kayalar Üstünde

Sermaye elde etmekle, sermayeyi iyi yönetmenin aynı şey olduğu boş bir inandır.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Ancak başarılı bir kapitalizmin gerçekleştirilmesiyle olasılıdır sosyalizm. Evini komşusundan daha iyi döşemek yerine, bireyin kendini aşıp ulusunu ve kentini kusursuzlaştırmak için çalışacağı noktaya erişinceye kadar bireyciliğin gelişmesiyle olasılıdır hem de...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

İşçi hareketinin ve sosyalizmin korkunç bir çalışmayla tepeye taşıdığı taşların yeniden aşağı yuvarlanmasını görmekten bıktık artık!

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Sosyalizme asıl muhalefet, kapitalist düzenin özendirdiği para hırsı düşlerini aşıp zenginliğe ulaşabilme olanaklarını yitirme korkusundan (yersiz de değil) ileri gelmektedir.

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

İşçi sendikaları çalışan sınıfların kapitalizmidir. Onların yöntemleri de, işverenden alabileceklerinin en fazlasını alıp karşılığında verebileceklerinin en azını vermektir.

Sofra Sohbeti

Sosyalizm ne bir yardımseverlik ya da sevecenlik, ne bir yoksullara karşı acıma duygusu ne de dilencilikle ya da sadaka dağıtmakla ilgili popüler bir hayırseverler örgütüdür. Ekonomistlerin savurganlık ve düzensizliğe, estetlerin çirkinlik ve iğrençliğe, hukukçuların adaletsizliğe, hekimlerin hastalığa, ermişlerin ise yedi büyük günaha karşı tepkisidir sosyalizm. Yazık ki, bunu iyice anlamak kolay olmuyor.

[illegible] İçin Siyasal Sözlük

Sosyalizmin savaşçı yanı, bugün ve her zaman için aylaklığa saldırı olmuştur.

[illegible].M., Bernard Shaw, Cilt 1

Bir sosyalist! Bir kızıl, uygarlığın baş belası, evrensel bir hırsız, ırz düşmanı, anarşist, inanmadığı Şeytan'ın havarisi!..

Sosyal Olmayan Sosyalist

Fabian Derneği, ona değer vermeyen rakiplerinin unutulmuş enkazları arasında tek başına ayakta kalmasını, yalnız politikasına değil, daha ilk günlerinde yönetiminde bulunan bir İrlandalı'ya borçludur.

Cassel On Altı Skeç

Daha kırk yıl önce sosyalizmi çoktan getirmemiz gerektiğini söylemiştim, ama sosyalistleri değil...

Akıllı Kadının Rehberi

Moskova kendini çok üstün görüyor. Oysa, kendi kendimize öğrenemeyeceğimiz neyi öğretebilir bize?.. Karl Marx'ın Londra'da yazdığı İngiliz tarihi üstüne kurulmuştur, Moskova...

El Arabası

İngiliz hükümeti Marx'ın ne yaptığını bilse ve anlasaydı, dünyanın aklına ne gibi şeyler getireceğini kestirebilseydi, onu cezaevine gönderir, yazısı bulunan her kağıt parçasını, kitaplarının her nüshasını yakardı... Oysa, Karl Marx'a dünyanın en iyi kitaplığını sunuyorlardı, Marx onların ölüm fermanlarını yazdığı sırada.

Cenevre

Sovyetler Birliği, uyguladığı ekonomik sisteme Bolşevik Hıristiyanlığı değil de, Bilimsel Sosyalizm adını veriyor.

Beklenmedik Adaların Budalası

Kominform denilen Marksist Kilise, öteki tüm kiliseler gibi, Adam Smith ve Voltaire'in her işe karışan ve yargılayan Tanrı'sına inancını yitirince, tıpkı Papa'nın evi ve kardinaller konsülünün tartışılmaz egemenliğine özenerek Marx'ı Ulu Tanrı, Kremlin'i de Vatikan yaptı.

Zorlama Masallar

En kötü hizipler, tek kişiden oluşanlardır.

Methuselah'ya Dönüş

Bir komünist ütopyası için bir ütopyacılar nüfusu gerekli bize... Ama ütopyacılar ne çalılıkta kendi kendine boy atar ne de gecekondulardan toplanabilir; ancak büyük özen ve yatırımla yetiştirilebilir ütopyacılar.

Layalar Üstünde

Faşizm, İngiliz parlamenter sistemi ve onun Avrupa ve Amerika'daki taklitlerinde görülen boşluklar ve başıbozukluklara karşı bilinçsiz tepkiden tutun da, İtalya Birliği'nin yapısına kadar, çok çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır. Bilinçsiz tepkileri eleştirmenin hiçbir yararı olmaz. Bir dinamitin patlamasını da mı eleştirelim yoksa?

[illegible]e. D.H., **Bernard Shaw: Bir Kaynakça**, Cilt 2

Faşizm, orta sınıfın Bolşevizm'idir; Bolşevizm, sıkıyönetim gibi, olağanüstü durumlarda uygulanan politikadır.

Sofra Sohbeti

Modern Almanya'nın "Hail, Meryem"i bırakıp yerine "Heil, Hitler"i getirdiğini de gördüm yaşamımda. Bunun bir gelişme olduğuna nasıl inanırım? Bana öyle geliyor ki, başı şahin kafası olan eski Mısır tanrısı Ra'ya tapınmanın yeni uygulamasıydı bu.

[illegible]ertes İçin Siyasal Sözlük

Nedenini sormak isterdim Herr Hitler'e... Tüm Almanlar birer Mozart olmadıkları gibi, birer Mendelssohn ya da Meyerbeer bile değillerdir; bu son ikisinde seçkin Almanlar'da aranan nitelikler bulunsa bile, onlar Yahudi'ydiler.

[illegible]lyoner Kadın

Anarşizm, polisin sizi yeneceği bir oyundur.

Uyumsuzluk

Terör insanları çılgına döndürür; umut ve inanç, kutsal bir bilgelik verir.

Kayalar Üstünde

Şu dünyada yükselmiş her insan bir devrimci olarak başlamıştır işe. En çok sivrilenler yaşlandıkça daha devrimci olurlar; onların daha geleneksel görünmeleri basmakalıp reform yöntemlerine inançlarını yitirmiş olmalarındandır.

İnsan ve Üstün İnsan

İşçi sınıfı, işadamı sınıfı, meslekler sınıfı, mal sahipleri sınıfı, yönetici sınıfı, her biri ötekinden daha iğrenç. Yaşamaya hakkı yok onların... Şimdi hangi nedenden öleceklerini bilemiyorum, ama onların yerini alacakların kendileri gibi olması için dünyada hiçbir neden bulunmadığını biliyorum.

Akıllı Kadının Rehberi

Voltaire, Diderot ve Rousseau, Robespierre'i yarattılar; Napoléon'un ortaya çıkmasına olanak verdiler. Lassalle ve Marx, Engels ve Richard Wagner, Hitler ve Mussolini kadar, Lenin, Stalin ve Atatürk'ün ortaya çıkmasına olanak verdiler. Carlyle ve Ruskin, Wells ve Shaw, Aldous Huxley ve Joad, kim bilir İngiltere'de hangi şeytana olanak veriyorlar?

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Yıllarca onlara sanatı, edebiyatı, bilimi ve zenginliği verdim, bolluk içinde yaşasınlar diye; oysa, benden nefret ettiler, benimle alay ettiler, beni karikatüre çevirdiler. Şimdi onlara en korkunç biçimleriyle ölümü veriyorum ve bana bağlılık gösteriyorlar... Kendi esenlikleri için birkaç yüzü esirgiyorlardı, şimdi milyonları ödüyorlar felaket ve yıkım için.

Perusalem'li İnka

Büyük amaçları bulunmak ve açık kafalı olmaktan başka hiçbir şey kurtaramaz bu toplumu: Bir çağda seçiciliğin ve evrimin güçlü araçları olan savaş ve yarış, yozlaşmanın yıkıcı araçlarına dönüşebilir bir başka çağda.

İnsan ve Üstün İnsan

Her kendini beğenmiş budala, insanları yönetmek için doğduğunu sanırsa; her züppe toplumun korunması için sıradan insanların yerini bilmesini, bilmiyorlarsa vurulmasını düşünürse; durumundan hoşnut olmayan her proleter ancak soyut olarak bilebildiği kapitalist sistemden başka, görünürdeki her şeye ve herkese saldırırsa ve böylece yapılabilecek en kötü şeyler yapıldıktan sonra, öldürülen kişilerin cesetlerini gömmek, yakılan evleri yeniden kurmak ve daha yüzlerce pis işi temizlemek gibi görevleri, kavgaya girişmeden birbirlerine danışarak gerçekleştirebilecek kadar aklı başında ve toplum işlerini düzenleyebilecek ölçüde yetenekli kadın ve erkekler üstlenebilir... İlkel çekişmelerle uygarlık büsbütün yıkıma uğramışsa, ortada uğraşmaya değer bir ulus kalmışsa, ulusal işlerin yürütülebilmesi için bir umut varsa, o zaman doğuştan anlayışlı kişilerle aklı başına gelmiş kişiler biraraya gelerek ulusun işlerini görebilecek bir tür parlamento kurabilirler.

Aklı Kadının Rehberi

Modern uygarlığın çok büyük sorunlarını göğüsleyebilmek, bizden en geniş görüşlülüğü, en çekintisiz cömertliği, toplumdaki her kişiyle duyguca ve insanca kendimizi eşit saymayı en kutsal bir görev olarak tanımayı bekler. Bunları yapabilmek yeni bir insanı gerektirir.

Eşitlik Savunusu

Eski imparatorluklar yabancı barbarlar yüzünden yok olmadılar. Yabancıları kolayca içlerinde erittiler. Uygarlıklar kendi kendilerini yok ettiler: İyi niyetli yerli barbarların girişimleriydi onları çökerten.

Cenevre

Hiçbir uygarlık sonunda ayakta kalamaz. Birbiri ardından yok olup gittiler; köleleştirdikleri kitlelerin ödediklerinin karşılığını vermeyi başaramadılar çünkü.

Cenevre

İnsan, siyasal bir varlık olarak başarısızdır. Onu üreten yaratıcı güçler, daha iyi bir şey yaratmak zorundadır.

Cenevre

Savaş ve Barış

Cinayeti öğrendiler... Onlara öylesine heyecan veriyordu ki bu, spor olsun diye birbirlerini öldürmeye başladılar ve savaşı buldular; en büyük adım buydu onlar için. Hayvanları bile öldürmeye alıştılar vakit öldürmek için ve hayvanları yediler giderek, uzun ve zor bir iş olan tarımla uğraşmakla vakit yitirmemek için...

Methuselah'ya Dönüş

Savaş salgını garip bir hastalıktır ve çok bulaşıcıdır.

Sofra Sohbeti

Güç ve acılıdır ve uzun sürer bir yaşam yaratmak; kolaydır ve kısa sürer başkalarının yarattığı yaşamı çalmak...

Methuselah'ya Dönüş

Korkudur insanı savaştıran ve aldırmazlıktır savaştan kaçıran: Savaşın başlıca kaynağı korkudur.

Yazgının Adamı

Byron'ın dediği gibi, "Ölmek zor değil"; gerçekte zor olan, yaşamaktır. Barışın, savaştan daha iyi olması kadar, daha çok çaba istemesinin temelindeki neden de budur işte.

Kırgınlar Evi

Tehlikeli bir oyundur başkaları için yazgı üretmek. Sonuçları, birinci sınıf bir Avrupa savaşı kadar beklenmedik olabilir.

Londra Müziği 1888-89

Mucizeleri ve kahramanları seviyor dünya...

Yazgının Adamı

İnsanın vicdanını savaş bölümü ve barış bölümü diye ikiye ayıramazsınız.

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Uluslar arılar gibidir: Başkalarını, kendi yaşamları pahasına öldürebilirler ancak...

Savaş Üstüne Sağduyu

İnsanoğlu yaşam sanatında yeni hiçbir şey bulamaz, ama ölüm sanatında doğanın kendisini bile çok geride bırakır; kimyasallar ve makinelerle kıyımlar ve salgınlar, ölümcül hastalıklar ve kıtlıklar üretir.

İnsan ve Üstün İnsan

İnsanın, endüstri makinelerinden yana bir sorunu yok; sorun, açgözlülük ve tembelliğinde. Yüreği, silahlarında insanın... İnsanoğlu gücünü yıkıcılığıyla ölçüyor.

İnsan ve Üstün İnsan

Sınırsız bir bilgeliğe ve iyilikseverliğe bile kolay kolay bırakılamayacak yıkım güçleri, doğuştan cömert olsalar bile, eğitimle cahilleşmiş, aptallaşmış, züppeleşmiş romantik okul çocuğu vatanseverlere ve savaşı bir din, cana kıymayı bir başarı sayan sportmenlere bırakılıyor.

Methuselah'ya Dönüş

Savaşın komikliğine gülmekten ölmezsek, korkusundan öleceğiz...

Robert Loraine'e Mektup

Bilgisizliğin yarattığı boşluğa yerleştirilen vahşi inançlarla oluşturulan yöntemler: Kurban vermeler, öç almalar, din ve fetih savaşları, tarih adı verilen yalanlar, yüceltilen kaba cinsellik ve aslında bir köpek kadar uysal, öğrenmeye istekli, dostluğa meraklı insanları en korkunç ve acımasız bir yaratığa dönüştüren o serüven denilen kavgacılık... Ve buna, insan doğası diyorlar! Oysa, hiç de doğal değil bunlar: Gerçek insan doğası sürekli çatışma içinde bunlarla; daha çok kan dökmek için koparılan tüm yaygaraya karşın, insanlar adalet, merhamet, birlik, barış için sesleniyorlar ve sözde bunlar adına yapılan onca kötülük karşısında bile büsbütün susturulamıyorlar.

Zebeyre

Askerlik, güçlüyken acımasızca saldırma; güçsüzken gizlenmeyi bilme sanatıdır. Savaş kazanmanın tüm sırrı budur: Düşmanın hazırlıksız anını kollayacak, ne olursa olsun, eşit koşullarda kesinlikle savaşmayacaksınız onunla...

Silahlar ve İnsan

Hiçbir askerden düşünmesini beklemem ben.

Şeytanın Çömezi

Yaşlı bir askeri, tabanca kılıfından ve kurşun kutusundan hemen tanıyabilirsiniz. Gençler tabancalarını, kurşunlarını taşır onlarda, yaşlılarsa tayınlarını...

Silahlar ve İnsan

– Bu subayı ne yapacağız? Her söylediği yanlış onun.
– Onu general yapın; her söylediği doğru olur o zaman.

Yazgının Adamı

İngilizler'in yurtseverliğinden ötürü ne dövünüyorum ne de övünüyorum; ben bir İrlandalı'yım ve yurtseverlik ilkelerine göre, İngiltere'nin her yenilgisini sevinçle karşılamam gerekir. Savaştan iğreniyorum ve saldırıların Londra'ya yapılmasıyla Napoli ya da Köln'e yapılması arasında, zulüm açısından hiçbir fark görmüyorum.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Gerçekten uygar bir insan, iyi bir Avrupalı için, savaşta Alman gençlerinin kıyımı İngilizler'inki kadar acıklıdır. Ancak budalalar sevinir Almanlar'ın kayıplarına. Onlar, İngilizler'in de yitirdikleridir. Beethoven'i öldüren vuruşu Bill Sikes yaptı diye, sevinildiğini düşünün bir!

Kırgınlar Evi

Kabile savaşlarından sonra, zafere ulaşanların, yenilgiye uğrattıklarını yedikleri, kadınların da savaşçılarla bu şölene katıldığı yerler vardır hâlâ dünyada. Bazı yörelerde de kâşifleri, konukları, yolcuları yerler, yabancı oldukları için... Avrupalılar'ı kabile savaşçılarından ve onların eşlerinden ayıran cila çok incedir, düşünülürse...

Cenevre

Madenlerdeki patlamalar, istasyonlardaki kazalar, trenlerin çarpışması, uçakların düşmesi, çok korkunç hepsi... Ama bunlar oluyor diye, vazgeçebilir miyiz uçaktan, madencilikten ya da trene binmekten? Uygar yaşamın bir gereğidir bunlar... Akıl almaz kayıplara karşın, yine de vazgeçilebilir mi savaştan?

Cenevre

Thucydides'in tarih yazmaya başlamasından bu yana, uygarlık savlarının, ölüm melekleri borularını çaldığı an insanların kafasından uçup çamura gömülüverdiği saptanmıştır, şapkaların rüzgâra kapılması gibi...

Ölgünlar Evi

İnsanlar savaşta ülkeleri için kahramanca ölürlerken, onların, budalaların gaflarına, kapitalistlerin hırslarına, fatihlerin tutkularına, demagogların seçim amaçlarına, vatanseverlerin ikiyüzlülüğüne kurban edildiklerini ve savaşın, şehvet düşkünlerine, yalancılara, kincilere, kana susamışlara kendi içlerindeki mahpushanelerin kapılarını açıp ünlü ve güçlü olabilecekleri tahtlara oturmalarını sağladığı için savaşları istediklerini, ölülerin sevgililerine ve eşlerine, babalarına ve analarına anlatmak kolay değil o sırada. Ama bu durum çekinmeden açıklanmazsa, gerçek yaşamda olduğu gibi, sahnede de ideallerin maskesi altında gizlenmeyi sürdürür onlar.

Ölgünlar Evi

Enternasyonalizm saçmalıktan başka bir şey değil! Bütün ulusları Cenevre'de aynı çatı altında toplamak, her çeşit balığı bir havuza koymaya benzer: Balıklar, hemen birbirlerini yemeye başlarlar. Ulusçuluktan daha üstün bir şey gerek bize; gerçek bir siyasal ve toplumsal "din"... Ulusal marşlarıyla, bayraklarıyla, daha çocuklukta kafalarına sokulmuş savaş ve fetih düşleriyle yaşayan bu ulusseverlerden böyle bir şey nasıl beklenir? Ulusları bir örgüt altında toplamak savaş örgütünü kurmak demektir. Birbirine düşman iki insanın kavga etmesini nasıl önlersiniz? Onları birbirinden ayrı tutarak; biraraya getirerek değil...

Cenevre

Doğruyu söylemek, bir ülkenin çıkarlarıyla bağdaşmaz.

Kırgınlar Evi

Kurtlar bir atı öldürmek için birleşince, atın ölüsü bile en güzel parça için kurtların birbirlerini yemesine yol açar.

Methuselah'ya Dönüş

Hitler, serüvenci yoldaşları İtalya ve İspanya'nın da desteğiyle, inanılmaz bir savaş verdi; ama ne Sezar ne de Muhammed olmadığı için, yerli halkın yaşam koşullarını düzeltemedi ve bu yüzden başlangıçtaki başarılarının iyi karşılanmasını ve sürekli olmasını sağlayamadı.

Cenevre

Rus Çariçesi Katerina, yoksulluktan ayaklanan halk için, "Gerekli reformlarla sıkıntılarını azaltalım", ama aynı zamanda "küçük bir savaş açıp avunmalarını sağlayalım" demişti. Sallanan her rejim, son çare olarak savaş açıp halkın desteğini almaya çalışır.

Milyoner Kadın

Napoléon mümkün olanı tükettikten sonra mümkün olmayanı yapmaya yeltendi ve Moskova'ya gitmeye kalktı. Orada yenildiği an, savaş düşmanı Philadelphia Quaker'larına katılması gerekirdi... Çünkü, yenilgi, onu tüm insan ırkının düşmanı yaptı.

Savaş Üstüne Gerçekten Yazdıklarım

Barış sanatlarında acemi bir çaylaktır, insanoğlu.

İnsan ve Üstün İnsan

Napoléon: Savaş beni ünlü ve güçlü yaptı; herkesçe sevilmemi, tarihin ölümsüzleri arasına girmemi sağladı. Sonuna kadar gitseydim, taçsız kalacak, hapse atılacak, belki de idam edilecektim. Oysa, savaşı bıraksaydım, bu kez büyük bir adam olarak intihar etmiş sayılacak, sıradan kişiler arasına katılacaktım.

Methuselah'ya Dönüş

Kant, Goethe, Mozart ve Beethoven'in çağdaşıydı, Napoléon. Estetik ölçüler açısından onların mezarlarını bir karşılaştırın; büyük bir düşünür, ozan ya da besteciye oranla, büyük bir askere ne kadar çok yer verdiğimizi görürsünüz hemen.

Serkes İçin Siyasal Sözlük

Ağızlarında boş sözler, kafalarında saçma söylencelerle şu insanoğulları, birbirlerini benzer yaratıklar gibi değil, canavarlar, şeytanlar gibi gördüler ve yiyip durdular.

Ibsen'ciliğin Özü

Her savaştan sonra yeni bir dünya kurmaya kalkarlar, bir balıkçı tezgâhını bile yönetemeyecek kafalarıyla...

Mektup

Savaşlar yapacağız hep, çünkü ancak savaşın baskısı altındayken dünyayı değiştirme yeteneğini gösterebiliyoruz. Ama, savaşın getirdiği değişimler, tasarladığımız değişimler olmayacaktır hiçbir zaman...

Beklenmedik Adaların Budalası

Subaylar cezalandırmayı öğrenirler, yönetmeyi hiç bilmezler...

John Bull'un Öteki Adası

– Savaş ne kadar yıkıcı olursa, o kadar çabuk ortadan kalkar.
– Hiç de değil. Ne kadar yıkıcı olursa, o kadar çekici buluyoruz savaşı.

Binbaşı Barbara

İnsanoğlu kavgacıdır; ama hiç değilse, yok olmanın eşiğinde kendini denetleyen bir içgüdüsü vardır.

Cenevre

Savaşları kazanabilir, kentleri zaptedebilirsiniz, ama ulusları fethedemezsiniz. Hâlâ anlamadınız mı bunu?

Şeytanın Çömezi

Başka uluslara üstünlük kurmanın peşindesiniz siz. Kullandığınız silahlar, ateş ve zehir, açlık ve yıkım, bilimin elindeki tüm olanaklarla yok etme!.. Birbirinizi öylesine bir terör ortamıyla kısıtlamışsınız ki, hiçbir vahşet sizi kendinize getirip "Ölürüm de bu işi yapmam" dedirtemiyor. Bir de yurtseverlik, yiğitlik, onur gibi adlar takmışsınız bu yaptıklarınıza. Görülecek binbir iş var kendi ülkelerinizde. Bunlar yüzyıllardır yapılmadan duruyor; ama ateş ve zehir hep gündeminizde. Alçaklık bu değilse, nedir alçaklık? Umudum kalmadı artık sizden. İnsanoğlu siyasal bir yaratık olarak bitmiştir. Onu ortaya çıkaran yaratıcı güçler daha iyi bir şey yaratmak zorundadırlar.

Cenevre

Gelecek çağlarda insanların kanlarını akıtmakta değil, kendi aklınızı kullanmakta çok daha cömert olmalısınız.

Şeytanın Çömezi

Devlet başkanı için yeni bir tarih yazmak, benim için de yeni bir komedi sahneye koymak kalıyor artık... Belki de savaşlar bunun içindir! Hatta belki tarihçiler de, oyun yazarları da bunun için vardır!

Cırgınlar Evi

Zenginlerle Yoksullar

Kaygıları ortak, çıkarları karşıttır zenginlerle yoksulların...

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Diş ağrısı çekenler dişleri sağlam olanları, yoksulluk çekenler parası bol olanları mutlu sanır.

İnsan ve Üstün İnsan

Hiçbir zaman ulaşamayacağı sevgiye lanet edenler için, acımasızca paraya yönelmekten başka ne kalır geriye?

Kusursuz Wagner'ci

İyi yetişmenin temelidir eşitlik; ama tüm iktisatçıların bildiği gibi, eşitlikle mülkiyet birarada yürüyemez.

İnsan ve Üstün İnsan

Düşünülecek bir geleceğiniz yoksa, geleceği düşünmeye bol vaktiniz olur.

Pygmalion

Toplumsal sorunları çözmeye hiç uğraşmayın: Yoksulun derdi işsizlik, işsiz zenginin derdi yararsızlıktır.

İnsan ve Üstün İnsan

Gelirlerimizdeki ayrımdır, tutum ve göreneklerimizdeki ayrımı belirleyen...

Akıllı Kadının Rehberi

Para açlığı giderir, mutsuzluğu değil. Yemek, mideyi doyurur, ruhu değil!

Akıllı Kadının Rehberi

Para, başkalarının istediğimizi sandığı şeyleri değil, kendi istediğimiz şeyleri elde etmemize olanak sağlar.

Akıllı Kadının Rehberi

Budala ile para uzun süre birarada duramaz!

Silahlar ve İnsan

Para kullanmayı bilmeyen birini yok etmenin kesin yolu, ona biraz para vermektir.

Kırgınlar Evi

Kazanmadıkları parayı dağıtanlar, başkalarının emeğiyle cömertlik yapanlardır.

İnsan ve Üstün İnsan

Bugünün centilmeni bol parası bulunduğu için, paralı her budalanın yaptığını yapar: Üretmeden tüketir.

İnsan ve Üstün İnsan

– Ben bir eşkıyayım, zenginleri soyarak geçiniyorum.
– Bense bir centilmenim, yoksulları soyarak geçiniyorum.

İnsan ve Üstün İnsan

Paralı olmak sağlığın, güçlülüğün, onurun, cömertliğin ve güzelliğin ne kadar açık seçik bir simgesiyse, parasız olmak da sağlıksızlığın, güçsüzlüğün, onursuzluğun, cimriliğin ve çirkinliğin simgesidir bir o kadar... Paranın belirgin bir niteliği de, alt sınıfı yıkabildiği kadar üst sınıfa destek olabilmesi, saygınlık kazandırabilmesidir.

Binbaşı Barbara

Hıristiyanlık üstüne konuşmaları dinlemeye neden gidiyorlar sanıyorsunuz her pazar? Haftanın altı günü iş yapmak, para kazanmakla öylesine doluyorlar ki, yedinci gün yaptıklarını unutup dinlendikten sonra yine para kazanmaya daha zinde başlayabilsinler diye!

Candida

Hangi duaları yinelerlerse yinelesinler, pazar elbiselerini giyip hangi tapınakta saygınlıklarını onaylatırlarsa onaylatsınlar, onların bu ısrarlı tutumları da, özlemleri de, istekleri de erdem için değil, zengin yemekler ve evler ve sosyal ilişkiler ve çekici eşler ve rahatlıklar ve saygınlıklar ve ilgi görmeler içindir: Kısacası, aşk ve para için...

Androkles ve Aslan

Zenginlerin yaşamını yakından görenler, onların neler çektiğini çok iyi bilirler: Öylesine sağlıksızdırlar ki, her an bir tedavi peşinde koşarlar; çeşit çeşit ameliyatlar geçirirler. Gerçekten hasta olmadıkları zamanlar bile hasta olduklarını sanırlar. Mal mülkleri yüzünden, uşakları yüzünden, yoksul yakınları yüzünden, yatırımları yüzünden, sosyal durumlarına göre yaşama gereği yüzünden, çocuklarının sayısı arttıkça da onlara alıştıkları yaşamı sürdürebilecekleri kadar para bırakmanın olanaksızlığı yüzünden üzülüp dururlar.

Akıllı Kadının Rehberi

Asalaklarının sayısı ve doyumsuzluğu arttığı oranda kendini zengin sayan tek canlı, insandır.

İnsan ve Üstün İnsan

Varlıklılar, çalışmaktan başka şey bulamadıklarından, çalışmanın ise onları sıradan bir insan durumuna düşüreceğini bildiklerinden, öteki tüm benzerlerinin uyguladıklarını yaparlar. İstediklerini yapamayınca, yapabildiklerini istemek zorunda kalırlar ve eğlencelerinin sıkıcılığına, doktorlarının dolandırıcılığına, satıcılarının soygunculuğuna karşın yine de iyi vakit geçirdiklerine kendilerini inandırırlar; daha zenginlerin onları küçümsemesi karşısında, daha yoksulları küçümseyerek, zorla da olsa, avunurlar.

Akıllı Kadının Rehberi

Çirkinlik ve mutsuzluktan kurtulmak için uğraşan zenginler, onları arttırıyorlar gerçekte... Londra'nın zengin West End'ine eklenen her metrekare, yoksul East End'inde bir dönümü daha ortaya çıkarıyor.

İnsan ve Üstün İnsan

Gelir dağılımı yöntemleri arasında en yaygın olanı, rulet masası yöntemidir.

İnsan ve Üstün İnsan

Zenginliğin yüceltilmesi ve putlaştırılması, zengin olabilmek için kumar oynama isteğini uyandırıyor yoksullarda, kazanma şansı milyonda bir bulunsa da...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Mülk zengine kazanç getirir, kumar da yoksula kazanma umudu verir. Piskoposlar, onun için, açıkça suçlamazlar kumar oynamayı.

İnsan ve Üstün İnsan

Altmışına geldiğinde, yirmisinde olduğundan on kat zenginleşmiş birçok kişi bulabilirsiniz; ama on kat daha mutlu olduklarını söyleyebilir mi hiçbiri?

Akıllı Kadının Rehberi

Bir insan gereksiniminden ne kadar fazlasına sahip çıkarsa, o kadar kaygı dolu biri olur.

İnsan ve Üstün İnsan

Gerçekten yardımsever her kişi, dilencilere sadaka vermekten tiksinir.

İnsan ve Üstün İnsan

Yoksulluğun bir asalağıdır, hayırsever...

İnsan ve Üstün İnsan

Bazı şeyleri bile bile kötü yaparız, aşağı sınıftan saydıklarımız onları iyi yaptığı için. Örneğin, mülk sahibi budala bir genç centilmen kötü yazı yazar, kâtipler iyi yazıyor diye...

Akıllı Kadının Rehberi

– Yoksulluk bir suçtur mu, diyorsunuz?
– Suçların en büyüğü... Öteki tüm suçlar erdem kalır onun yanında.

Binbaşı Barbara

Tehlikelerin en büyüğü, yoksulluk tehlikesi, herkesin tepesinde sallanırken, uygarlığın başlıca gereği olan güvenlik sağlanamaz.

Binbaşı Barbara

Sıradan insan sevgisi, bir kont torununa ya da üniversite profesörüne hoş gelebilir; ama sıradan bir insan ve yoksul bir adamım ben, o nedenle hiç de romantik gelmiyor bana...

Binbaşı Barbara

– Sende ahlak yok mu, be adam?
– Gelirim ona uygun değil, efendim.

Pygmalion

Ailem uşak tutamayacak kadar parasız bulunsaydı, daha iyi yetişmiş bir kişi olurdum elbet...

Londra Müzliği 1888–89

Patron her işi uşağına yaptırmaya alışırsa, onsuz yaşayamaz duruma gelir bir süre sonra ve uşak patron olur, o zaman...

Methuselah'ya Dönüş

Ben milyonerim. Dinim, imanım bu benim...

Binbaşı Barbara

Hiçbir şey ortaya koymadan çok paralı olmak gibi imrenilecek bir ayrıcalık verdiğimiz kimseler (kusursuz bir mutluluk ve kusursuz bir zenginliğin budalaca reçetesidir bu) öyle acıklı ve sağlıksız bir duruma düşerler ki, hiçbir şey yapmadan ayakta kalmak için çok şey yapmak zorunda kalırlar ve istediklerini yapmak yerine, "sosyeteye katılmak" ya da "hoş vakit geçirmek" dedikleri sıkıcı alışkanlıklara bağlanırlar. Oysa, işi bırakmasını göze almadan bir oda hizmetçisini bile zorlayamazsınız bunları yapmaya; bir papaz tanrıtanımazlığı bile seçer öyle yaşamaktansa...

Akıllı Kadının Rehberi

Kırdök Şirketi, ülkedeki en büyük endüstri kuruluşudur.

El Arabası

Hırsızın kusurları, bankerlerin nitelikleridir.

Binbaşı Barbara

Bankerlikle zengin olmaktansa, metabiyolog olup aç kalırım daha iyi: Mozart ve Beethoven'in duygusal baladlar yerine senfoniler besteleyerek yaptıkları gibi...

Methuselah'ya Dönüş

Yabancı ülkelerin bana olan borçlarının toplamı, geçimimi sağlayabilirdi geri kalan yaşamımda. Ama alacağımı kağıt parayla ödediler ve dört milyarlık kağıt para, İngiliz parasıyla tam iki buçuk peni etti geri ödediklerinde.

Akıllı Kadının Rehberi

Dürüst olursam, yoksul bir insan kalırım. Kimse saygı göstermez, kimse hayranlık duymaz, kimse selam bile vermez bana. Ama atılgan, açgözlü, acımasız, başarılı ve varlıklı olursam, herkes saygılı davranır, değer verir, yakınlık gösterir, önümde eğilir... Ancak o zaman, dürüst olma lüksünü göze alabilirim işte!

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Gelirle orantılı değildir yetki... Yoksa tüccarlar herkesten daha yetkili olurlardı; Papa ve krallar bile, içki üreticileri ya da et pazarlayıcılarının önünde eğilmek zorunda kalırlardı.

Akıllı Kadının Rehberi

Cebimizde para bulunduktan sonra, istediğimiz kadar boş gezebiliriz; üstelik ömrümüzde tek gün çalışmadığımızı, çalışma niyetinde de olmadığımızı ne denli belli edersek, o ölçüde görevlilerin saygısını, halkın ilgi, dostluk ve hayranlığını kazanırız... Kızlarına aylak zenginlerden koca bulan anaların koltukları kabarır; babalar ise, kazandıkları milyonları, oğullarını aylak birer zengin yapmak için kullanır. Çalışmanın lanetli olduğu, dinsel inançlarımızın bir parçasıdır.

Akıllı Kadının Rehberi

Ondokuzuncu yüzyılda uluslar ve yirminci yüzyılda uluslar toplulukları, her ne pahasına olursa olsun, her erkeğin zengin, her kadının evli olmasını tasarladılar; oysa, yüksek bir toplumsal örgütlenme gerçekleştirilmedikçe yoksulluk, yalnızlık, fahişelik, çocuk ölümleri, yetişkinlerin yozlaşması gibi, her aklı başında insanın çok çekindiği yıkıma götüren gelişmelere yol açar bunlar...

İnsan ve Üstün İnsan

Bakıyorum siz genç kuşaklar, sizden öncekilerin duyarlılığına, duygululuğuna, züppeliğine sırt çevirip paraya, rahatlığa ve katı bir sağduyuculuğa yönelmişsiniz... Sizin yaşınızdayken güçlükleri, tehlikeyi, korkuyu ve ölümü arardım ben; yaşamı içimde daha yoğun biçimde duyabileyim diye. Ölüm korkusunun yaşamıma egemen çıkmasına izin vermedim; kazancım, alabildiğine yaşamak oldu. Sizlerse, yoksulluk korkusunun yaşamınıza hükmetmesine göz yumuyorsunuz; ödülünüz, dilediğinizce yemek olacak ama yaşayamayacaksınız.

Kırgınlar Evi

Yoksulluk sahip bulunduğumuz şeylerden daha fazlasını istemekse –yoksulluk duygusunun başka bir anlama gelebileceği kolay söylenemez zaten– ne kadar paramız olursa olsun, hep yoksulluk çekeceğiz demektir. Çünkü, şuyumuz ya da buyumuz yeterli olabilir, ama hiçbir zaman yeterince her şeyimiz bulunamaz.

Akıllı Kadının Rehberi

Ortadan kaldırılması gereken kötülük, yoksulluğun birer sonucu olan günah işlemek, açgözlülük, papazlık, krallık, tekelcilik, içkicilik, bilgisizlik, demagoji, savaşlar, salgınlar ya da başka acılar değil, yoksulluğun ta kendisidir.

Binbaşı Barbara

Yoksulların ve mutsuzların dünyasında yaşamak, cehennemde olmak gibidir.

G.B.S.'in Özü

Kötüler zenginleşiyor ve güçlüler de uzun yaşıyorsa, doğa alçakların tanrısı demektir.

İnsan ve Üstün İnsan

Suç ve Ceza

Oyunu kurallarına göre oynama isteği, izleyicilerin erdemidir; oyuncuların değil...

İnsan ve Üstün İnsan

En yüksek mahkeme, en yoksul kişinin girişimiyle harekete geçemiyorsa, adalet bir komediye dönüşür ancak...

Cenevre

Dürüst bir adam, ölümü göze alır, gerçeği her açıklamaya kalkışında...

Brieux'nün Üç Oyununa Önsöz

İnsanların çoğu, dayanılmaz bir güvensizlik ve huzursuzluk duygusundan kendilerini kurtarabilmek ya da bilinçlerinin, yürürlükte bulunan yasalarla bir çatışmaya girmesini önleyebilmek için hep eski bir kurala sarılırlar: İnandığınızı bulamıyorsanız, bulduğunuza inanın.

Doktorun İkilemi

Attığınız tokata karşılık vermeyen kişiden sakının: O hem sizi bağışlamaz hem de kendinizi bağışlamanıza olanak bırakmaz.

İnsan ve Üstün İnsan

Hukukunuzu yargıçlara, dininizi rahiplere bırakırsanız, kısa sürede hem hukuksuz hem de dinsiz kalırsınız.

Evlenmek

Ömrü yasalara karşı çıkmakla geçti. Doğarken bile yasaya karşı gelmişti: Anasıyla evli değildi, babası...

Binbaşı Barbara

İnsanın kaplan öldürmesine spor, kaplanın insan öldürmesine canavarlık diyoruz. Suç ile adalet arasındaki ayrım da bundan başka bir şey değildir.

İnsan ve Üstün İnsan

İnsanlar adaletle değil, yasayla ya da inandırmayla yönetiliyorlar. Yasayla ya da inandırmayla yönetilmeye karşı çıkanlarsa, zorla, kandırmayla ya da her ikisiyle birden yönetilirler.

Uyumsuzluk

Bilmeniz gereken şeyler var: Örneğin, eşinizin ısıya dayanma derecesini öğrenmek için banyosunu kaynar suyla doldurursanız, edineceğiniz bu bilginin yanı sıra asılmanın ne demek olduğunu da öğrenmeniz gerekeceği gibi...

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Eton gibi seçkin bir okulda kötekle yetiştirildikten sonra yerleştiği yargıç kürsüsünden katillere kötek cezası veren kişiyle, varlıklı yurttaşların boğazlarına sarılıp parasını kaldıracak güce gelinceye değin babasından tekme, anasından tokat yiyen katil aynı düzenin ürünüdür.

İnsan ve Üstün İnsan

Yasadışı bir iş yapmadan önce, iyi bir avukata danışmayı unutmayın sakın!

Kaptan Brassbound'un Dönüşümü

Olayın bir yanını anlatmakla yetinmesi, onun avukatlık eğitimi görmesinden ileri geliyor. Yoksa, doğuştan yalancı olduğunu sanmayın.

Kaptan Brassbound'un Dönüşümü

Dava vekili olan biri, savunduklarından bir düzinesi asılınca cinayet davası avukatı olarak büyük ün yapar (Asılma olayı, davanın öneminin hemen bir kanıtı ve reklamı olur). Bunun gibi, izleyicilerin hiçbir açıklama gerekmeden hemen anlayacakları bir durumu ortaya çıkarmak için entrikalarla, mektuplar ve telgraflarla iki saatin boşa harcandığı beş altı oyun yazan bir tiyatrocu, oyun kurgusu ustası olarak diploma alır!

Londra Müziği 1888-89

Ağır ceza düzenimiz, karaya kara katarak beyaz elde etmeye yönelik bir örgütlenmedir.

Mahpusluk

Cezaevleri varoldukça, hangimizin içinde bulunduğu hiç önemli değildir.

İnsan ve Üstün İnsan

Cezaevi düzenimiz önceden düşünülmüş buluşların değil, rastlantıya dayalı gelişmelerin sonucudur; üstelik cezaevlerinin en kötü özellikleri, kötü değil, iyi amaçlarla gerçekleştirilmiştir.

Mahpusluk

Cezaevinde en kaygılı kişi, yöneticidir.

İnsan ve Üstün İnsan

En iyileşmez suçlular, en iyi davranışlı askerler ya da tutuklular olurlar.

Mahpusluk

Bir köpek zincirlenmekten ne kadar acı çekerse, onu salıvermek o kadar tehlikeli olur: Tasmasına dokunmaya kalkışanın elini acımasızca ısırır hemen...

Brieux'nün Üç Oyununa Önsöz

Uzak görüşlü biriyim ben, uzak görüşlü haydutlarla dostluk kurarım; askerler ortalıktan çekilince kaleyi onların ele geçireceğini bildiğim için...

Doksanlarda Tiyatromuz

Cezaevindeyken, gardiyanların ya da müdürlerin yazdığı kitapları okumak zorunda kalmaz –ilginç kitaplar yazabilselerdi, gardiyan ya da hapishane müdürü olmayı kim istemezdi ki?–, içinde anımsamaya değer tek şey bulunmayan sayfaları ezberlemiyorsunuz diye sopa yemez, eziyet çekmezsiniz. Cezaevinde zindancıların, anlamadıkları, ilgi duymadıkları, bu nedenle de size anlatamayacakları, ilginizi çekemeyecekleri konular üstüne yaptıkları tatsız tuzsuz konuşmaları kıpırdamadan dinlemeye de zorlanmazsınız. Bedeninize işkence yapsalar bile, cezaevinde aklınıza işkence çektirmezler. Tutuklu yoldaşlarınızın saldırılarından ve zorbalıklarından da korurlar sizi, cezaevinde... Ne yazık ki, aynı anlayışı bulamazsınız okullarımızda...

Pearson, H., **George Bernard Shaw**

Eylemin kendisi bize ders olur, ona taktığımız ad değil... Cinayetle ölüm cezası, birbirini tüketen karşıt eylemler değil, birbirini türeten eş eylemlerdir.

İnsan ve Üstün İnsan

Suçsuzların kanlarının akıtılması, suçluların kanlarının akıtılmasıyla dengelenemez.

Androkles ve Aslan

Katilleri yasalar değil, insanlar asar.

İnsan ve Üstün İnsan

Can vermeye karşı koymayan bir adamı asmaktan kimse hoşlanmaz.

İnsan ve Üstün İnsan

Suçlular yola getirilebiliyorsa, yola getirin öyleyse; sorun nerede?

Laurence, D.H., **Bernard Shaw: Bir Kaynakça**, Cilt 2

Hapis cezası giymişti adamcağız, kendini hapsetme cezası değil! Bırakınız büyük sözler etmeyi, en doğal spor anlayışı bile, yolunu bulunca kaçmanın, bir suçlunun en doğal isteği olduğunu tanımanızı gerektirir. Cezaevi yöneticilerinin olanakları, karşı konulamayacak üstünlüktedir: Halktan alınan onca paralar, demir parmaklıklar ve kilitler, nöbetçiler, silahlar, duvarlar, askerler ve göze batan cezaevi giysileri... Bu örgüt, yoksul, desteksiz bir adamın tek başına giriştiği çabaları elbet boşa çıkaracaktır. Suçluların en suçlusu bile olsa, başarısını birkaç gün boyunca sürdürebildiyse, o yiğidi elbirliğiyle alkışlamalıyız.

Pearson, H., **George Bernard Shaw**

Bir tutukluyu bağışlayabilirsiniz, ama ona mahpusluğun bir anını bile geri veremezsiniz.

Mahpusluk

Ölüm cezalarına, geri dönüşü olmadığı için karşı çıkılır genellikle... Bütün cezalar öyle değil midir, uygulandıklarında?

Laurence, D.H., **Bernard Shaw: Bir Kaynakça**, Cilt 2

İnsanların kişiliğine ille de beyaz badana ya da kara kurum sürme huyundan vazgeçmeliyiz. Tümüyle dürüst diye ayırabileceğimiz kişiler yoktur gerçekte...

Mahpusluk

Dua etmekle, sadaka vermekle geçirilen bir yaşam, lanet etmekle, para yürütmekle yitirilen bir yaşam kadar çılgınlıktır.

Evlenmek

Vicdan, normal insan donanımının bir parçasıdır ve görevini hiç aksamadan yerine getirir.

Mahpusluk

Ortadan kaldırılmak korkusuyla hepimiz, her beş yılda bir, yaşamımızı temize çıkarmaya çalışmalıyız, engizisyon mahkemesi gibi bir kurul önünde...

Herkes İçin Siyasal Sözlük

İnsan soyundan kişilerin birbirlerinden yakınmasına, birinin ötekini paylamasına, dövüp sövmesine, cezalandırmasına ve birbirlerine zulmedip öç almasına karşı en yüce yol gösterici, peygamberdir...

G.B.S.'in Özü

Suç dediğiniz şey nedir ki? Orda bir cinayet, burda bir hırsızlık; bir gün küfür, başka bir gün yumruk... Bunlar yaşamın rastlantıları ya da rahatsızlıklarıdır. Bütün Londra'da, gerçekten profesyonel elli suçlu bile yoktur; ama milyonlarca yoksul insan, bitkin insan, pis insan, aç insan, yırtık pırtık giysili insan vardır.

Binbaşı Barbara

Giyotinlenen bir suçlunun yerine birini bulmak gerekmez elbet; ama giyotinlenen bir sosyal sistemin yerine yenisini getirmek gerekir.

İnsan ve Üstün İnsan

Korsanlığın, acımasızlığın, öç almanın, ırk önyargılarının ve boş inanların bir karışımı olan günümüzdeki insanları yok etme töresi, günün birinde bir insanlık bilimine bırakacaktır yerini...

Kayalar Üstünde

Birbirinin aynı iki bilinç yoktur. Birbirinin aynı iki sevgi yoktur. Birbirinin aynı iki evlilik yoktur. Birbirinin aynı iki hastalık yoktur. Birbirinin aynı iki çocuk yoktur. Birbirinin aynı iki insan yoktur. Biri için doğru olan, öteki için yanlıştır. Yine de yasasız birarada yaşayamıyoruz. Yasa ise, her kişiyi aynı şeyi yapmaya zorlar ancak...

İyi Kral Charles'ın Altın Çağı

Shaw'a Göre İngiltere

Burası İngiltere mi, yoksa tımarhane mi?

Kırgınlar Evi

Yücelik bile maskaralık olur, düşkırıklığı yaratan şu ada ülkesinde...

Methuselah'ya Dönüş

Sırf orada doğdunuz diye, İngiltere'nin çıkarları uğruna Tanrı'nın yasaları geçersiz kılınabilir mi sanıyorsunuz?

Evlenmek

Başka dillerde hain, ihanet eden anlamına gelir: Vefasız, inançsız, ikiyüzlü, güvenilmez biri... İngiltere'de ise, yalnızca İngiltere'nin çıkarlarına kendini adamamış kişilere hain denir.

Ermiş Jeanne

İngilizler, bozuk Manchester ürünlerine yeni bir pazar gerekince, barışçı İncil'i yerlilere öğretsinler diye başka ülkelere misyoner gönderirler. Yerliler misyonerleri öldürdüğünde de, bu kez Hıristiyan dinini korumak için silahlara sarılıp savaşa girişirler; ülkeyi ele geçirir ve yeni pazarı Tanrı'nın kendilerine bir armağanı sayarlar. Kıyılarını korumak için gemilerine birer papaz bindirir, direklerine haçlı bayraklar çekerler ve denizler imparatorluğunun kime ait olduğunu tartışmaya kalkışanları yakıp yıkıp batırarak dünyanın öbür ucuna kadar giderler.

Yazgının Adamı

Barbarın biri o: Kendini, soyunun ve adasının geleneklerini, tüm doğanın yasası sanıyor.

Sezar ve Kleopatra

İngilizler'in yapmayacağı iyilik ya da kötülük yoktur; ama bir İngiliz'in yanlış bir şey yaptığını göremezsiniz. Her yaptığı, ilke uğrunadır. Yurtseverlik ilkesi yüzünden sizinle savaşır, ticaret ilkesi yüzünden sizi soyar, imparatorluk ilkesi yüzünden sizi köle yapar, yiğitlik ilkesi yüzünden sizi ezer, bağlılık ilkesi yüzünden kralını destekler ve cumhuriyet ilkesi yüzünden kralının başını keser.

Yazgının Adamı

Aşırı adalı olmak, emperyalist yapıyor Britanyalılar'ı.

İnsan ve Üstün İnsan

İngilizler içtenlikle erdemin yanında olur, parasal ya da düşünsel bir sorumluluk getirmiyorsa...

İnsan ve Üstün İnsan

İngilizler mutluluk nedir bilmezler. Onlara bakarsanız, rahatsız yaşamak, ahlaklı olmak demektir.

İnsan ve Üstün İnsan

İyiliğin özveri olduğunu sanıyorlardı... Bu sanı giderek başka şeylerden de vazgeçme anlamına gelmeye başladı ve sonunda hoş olmayan her şeyi kapsadı. Böylece aşırı hoşnutsuzluk, aşırı iyilikle bir tutulur oldu.

Şeytanın Çömezi

İngiliz toplumu birbirine düşman sınıflara ayrılmıştır: Bir uçta çok iştahı olup yemek bulamayanlar, öteki uçta ise çok yemekleri bulunup iştahı olmayanlar...

Bir Manifesto

İngiliz sosyetesinde iki sınıf insan vardır: Ata binme meraklıları ve sinir hastaları...

Kırgınlar Evi

İngilizler özgürlüğe, eşitliğe düşmandırlar; bu nedenle onların anlamını bilmezler; ama safkanlığa bayılırlar.

İnsan ve Üstün İnsan

Uşaklarını seçerken çok titizdir İngilizler; ama baronlarını seçmezler bile... Onları doğar doğmaz benimserler.

Saçma Bağ

Lordlar Kamarası, Avam Kamarası'na göre, daha iyi temsil eder seçmenlerini; çünkü, oranın üyeleri babalarının oğullarıdır –hepimiz dünyaya babamızın oğlu olarak geliriz elbet– ama üyelerinin yarısı soylu babaların oğullarından, yarısı da kızlarından oluşsaydı, çok daha insanca bir topluluk olmaz mıydı Lordlar Kamarası?

İyi Kral Charles'ın Altın Çağı

Onur uğruna her şeyi gözden çıkarabilen centilmenin asla kabul edemeyeceği şey, soyluluğundan vazgeçmesidir.

İnsan ve Üstün İnsan

Kötülük yapabilirsiniz, centilmence uygularsanız. Katil olabilirsiniz, kırmızı üniformayla öldürürseniz.

Şeytanın Çömezi

İngiliz kibar sosyetesi, gerçekte, zenginliğin kutsandığı bir tapınak ve bakirelerin satıldığı bir pazardır.

Cashel Byron'ın Mesleği

Görgü ve alışkanlıklarından ötürü zarif bir leydinin kendi yaşamını kazanma hakkını elinden alıyorsunuz, zarif bir leydiye yakışır geliri ona sağlamadan!

Pygmalion

Kötü yönetilen, şaşkın, kibirli, budala bir ulus: İnci gerdanlıkları ya da Pekin köpeklerini zenginlik sayıp kendini ne kadar aldatmaya çalışsa da durumu sonunda kötü olacak.

Akıllı Kadının Rehberi

Dostlarınızı ahlak ilkelerine göre irdeleyip seçmeye kalkacaksanız, bir an önce şu ülkeyi bırakıp gitmeniz gerekir, saygın sosyeteden büsbütün kopmak istemiyorsanız.

Mrs. Warren'ın Mesleği

– Benden söz etmeni yasaklıyorum.
– Özür dilerim. Siz büyük bir adamsınız. Büyük adamların en sevdiği konudur bu...
– Öyleyse, en sevdikleri ikinci konudan söz et bana.
– Elbette efendim. Üst kattaki bayan gözünüze çarptı mı acaba?

Yazgının Adamı

Bir kavga değil bu; sadece İngiliz aile yaşamı...

Evlenmek

Yeryüzünü, özellikle kişiliğin güçlendirilmesi için yaratılmış bir törel spor salonu gibi görmek, İngilizler'in dindarca bir alışkanlığıdır.

İnsan ve Üstün İnsan

Bir İngiliz kızın, ablasından daha çok nefret ettiği tek kişi anasıdır.

İnsan ve Üstün İnsan

Otomobil alacak kadar parası bulunan bir İngiliz, siyasete aklını takar mı hiç?

El Arabası

Özellikle düşünceden korkulan ve hiç hoşlanılmayan İngiltere'de –bu, büsbütün anlamsız değildir, siyasal disiplin ve eğitim görmemiş düşünürler tehlikeli olabilirler– profesyonel ya da amatör oyunculuk ve nutukçuluk herkesçe tutulur. Seçimlerde başarının anahtarı bunlardır.

Zorlama Masallar

İngilizler hiçbir zaman köle olmazlar: Hükümetlerinin ve kamuoyunun izin verdiği her şeyi yapmakta özgürdür onlar...

İnsan ve Üstün İnsan

İngiliz kalabalığı uygunsuz ya da uygun hiçbir şey yapmaz konuşma dinlerken; konuşan kişinin de, hiçbir zaman, konuşmaktan başka hiçbir şey yapmayacağına güvenebilirsiniz.

Kayalar Üstünde

İngilizler golf alanında çok başarılı, devlet yönetiminde çok başarısızdır. Oysa, ulusunuz akıl istiyor sizden, bedeninizi değil. Sizi yürekten uyarıyorum: Kafanızı çalıştırmazsanız aklınızı yitirirsiniz. Az çalıştırılmış bir kafa, az çalıştırılmış bir bedenden de zararlıdır sağlığa...

Kayalar Üstünde

İngiliz toplumunda insanlar her yaşta budalaca formülleri bir bilgelik havasıyla yineleyerek işlerini yürütürler. Öğrenciler argolardan kendi formüllerini türetirler. İş yaşamına atılıp siyasal sekreterlik gibi görevlere atanınca argoyu bırakıp formüllerini *The Spectator* ya da *The Times*'da aramaya koyulurlar.

Binbaşı Barbara

Yemekleri İngilizler'inki kadar sağlıksız, içkileri aşırı, sigaraları iğrenç, aile yaşamları ahlaksız, ticaretleri fırsatçı, cezaevleri acımasız, sokakları amansız olsa da, İrlanda'nın iç yönetiminde özerklik istemi, yine de ancak İngiltere'ninki kadar geçerli sayılabilir.

John Bull'un Öteki Adası

İngilizler'in İrlandalılar'a karşı gerçek üstünlüğü, para için İngilizler'in her şeyi yapması, İrlandalılar'ın ise hiçbir şey yapmamasıdır.

Holroyd, M., **Bernard Shaw,** Cilt 1

İrlandalılar ya başarılı olmuş ya da asılmış adamları severler –yeğledikleri ikincisidir– ama fiyaskoyu asla affetmezler.

Laurence, D.H., **Seçilmiş Mektuplar**

Akıllı İrlandalı, bilinen öteki seçenekten yine de çok daha iyidir: Sıradan İngiliz'den...

Londra Müziği 1888-89

İstediğim şey, bir İngiliz'in değerini İrlanda halkına öğretmek, İngilizler'e de kendi saçmalıklarını göstermektir.

John Bull'un Öteki Adası

Ulusçuluk, bugünden tezi yok, boş inanlar çöplüğüne atılmalıdır. Biz dünya yurttaşıyız artık; halkı, seçkin İrlandalılar ve lanetlenmiş yabancı şeytanlar (özellikle İngilizler) diye ikiye ayıranlara, ıssız Blasket adalarını öneririm; orada tedirgin edilmeden kendilerine hayran olarak yaşayabilirler.

Irish Statesman, 15 Eylül 1925

Tanrı İngiltere'nin yardımcısı olsun; ya onu düşünen İskoçyalılar da bulunmasaydı...

El Arabası

Kalp kırıklığı, Londra'da yaşayan geliri yerinde bir bay için hoş bir yakınmadır.

İnsan ve Üstün İnsan

Londra'da, kaba şeyleri incelikle yaparız; acı sözleri tatlılıkla söyleriz; dostlarımızı kırıp geçirirken kloroform veririz onlara...

Hiç Belli Olmaz

Bir İngiliz'le ciddi bir sorunu konuşsanız, sizi bir an klasik müzik çalan birini izler gibi dinler; sonra gerilmiş bir lastiği bırakıvermişsiniz gibi, golfuna, motoruna, uçağına ya da kadınına döner.

Methuselah'ya Dönüş

Köpeklerinden ve atlarından biraz daha kültürlü çok zengin aileler bulabilirsiniz, İngiltere'de...

Uyumsuzluk

Herkes neden başarılı olur Hamlet rolünde? Hamlet uzun konuşmalar yapar da ondan... Unutmayın ki, vaaz dinlemeye alıştırılmıştır, İngiliz ulusu.

G.B.S.'in Özü

Kötü alışkanlıkların hoşluk, onlardan kaçınmanın ise yoksunluk yarattığı sanısını bir İngiliz'in kafasından sökmek olanaksızdır.

Mrs. Warren'ın Mesleği

Şu andaki gerçeklere sırt çevirerek, oturup düşünmeye son derece karşıyım. Bu tehlikelidir, İngiltere'ye uymayan bir davranıştır; giderek kuramlara, siyasal yorumlara, düşlere ve yeni görüşlere yol açar!

Cenevre

Çok görülen bir İngiliz hastalığından acı çekiyorsunuz – az çalışan bir beyniniz var. Kötü bir vurdumduymazlık örneğidir bu; büyük olasılıkla da iyileştirilemez.

Kayalar Üstünde

Her İngiliz, ölümünden sonra bedenini yitirmesine karşılık olarak, kendisini öldürenlerin ya da sağlam günlerinde ona kötü davrananların peşine düşebilmek için bir hortlağının varolmasını hak ettiğine inanır.

Pall Mall Gazette, 1894

İngiltere ve Amerika, aynı dille birbirinden ayrılmış iki ülkedir.

Readers' Digest, Kasım 1942

Unutmayın ki, size bir ruh ve açık seçik konuşabilmeniz için kutsal bir yetenek verilmiş. Anadiliniz Shakespeare'in, Milton'un, İncil'in dili... Karga gibi sesler çıkarıp durmayın öyle!

Pygmalion

İngilizce'nin yazımı öylesine anlamsızdır ki, kimse doğru söylenişini kendi kendine bulamaz. Bir İngiliz ağzını açtı mı, öteki İngilizler ya onu küçümser ya da tepki duyarlar. Yabancılar Almanca ve İspanyolca'yı anlayabilirler, ama İngilizler bile kavrayamaz İngilizce'yi...

Pygmalion

Taşıdığım adın dört yerine iki harfle yazımını sağlayacak bir İngiliz alfabesinin ekonomik sorunu, saatlerimizin yaz ortasıyla kış ortası arasındaki iki saatlik gün ışığı farkına göre ayarlanmasını gerektiren meteoroloji sorunundan çok daha ivedidir.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Hiç kimsenin, bana, Britanya halkının sıradan bir üyesiymişim gibi davranmasına izin vermeyeceğim. Onların önyargılarından tiksiniyor, dar görüşlülüğünü aşağılık buluyorum; kendi adıma düşünme hakkını istiyorum.

İnsan ve Üstün İnsan

Halkının futbol ile yiyecek ve içecekten başka hiçbir şeyi ciddiye almadığı bir ülkede, başbakan olmaktansa köpek olmayı bile yeğlerim.

El Arabası

Yüz yıl önce, Thomas Carlyle, İngiliz ulusunu, "Çoğunluğu budala, kırk milyon insan" olarak tanımlamıştı... O sözün karbon kopyası Shaw'un arşivindedir.

Laurence, D.H., **Bernard Shaw: Bir Kaynakça**, Cilt 2

Dar görüşlülüğümüzü, önyargılarımızı, modası geçmiş kurumlarımızı, dayanılmaz kırtasiyeciliğimizi tüm dünyaya zorla benimsetiyoruz – gerçekte ancak yabandan, hatta bir hayvandan ne kadar az gelişmiş olduğumuzu açıkça gösteren ve asker kahramanlığı denilen o budalaca niteliğimizle... Bir boğa gibi saldırabiliriz; bir dövüş horozu gibi düşmanın üstüne atlayabiliriz; hainler yüzünden yenilip fareler gibi ölebiliriz. Bunlardan övünç duyacak kadar da budalayız! Ama neden? Boğa gelişebilir mi hiç? Bir dövüş horozu uygarlaşır mı? Bir gelecek var mıdır fareler için?

Fanny'nin İlk Oyunu

Gazetelerimiz ve ağlamaklı oyunlarımız İngiliz İmparatorluğu'nun geleceği üstüne yaygara koparırken, gözlerimiz ve yüreklerimiz Amerikan milyonerlerini merakla izliyor. Onların elleri ceplerine giderken, bizimkilerin elleri şapkalarını indiriyor farkında olmadan...

İnsan ve Üstün İnsan

Noel gibi eski İngiliz geleneklerini hâlâ sürdüren bir taşralı centilmen görürseniz, kimdir biliyor musunuz? Orayı satın alan bir Amerikalı...

El Arabası

Bir gün gelecek, bu adalar madenlerinin bolluğuna değil, insanlarının aklına güvenerek yaşamak zorunda kalacak. O zaman bir umudumuz olacak belki...

John Bull'un Öteki Adası

İngiltere'nin kuşlarını ve İngiltere'nin ağaçlarını, İngiltere'nin köpeklerini ve İrlanda'nın atlarını, İngiltere'nin nehirlerini ve İngiltere'nin gemilerini isterim, ama İngiltere'nin insanlarını?.. Asla, asla, asla!

İyi Kral Charles'ın Altın Çağı

İngiltere'nin bundan sonraki savaşı cennetle olacak... Savaşların en görkemlisi! Melekleri yenmek! İngiliz bayrağını cennetin surlarına dikmek! İşte, bu son zafer olacak!

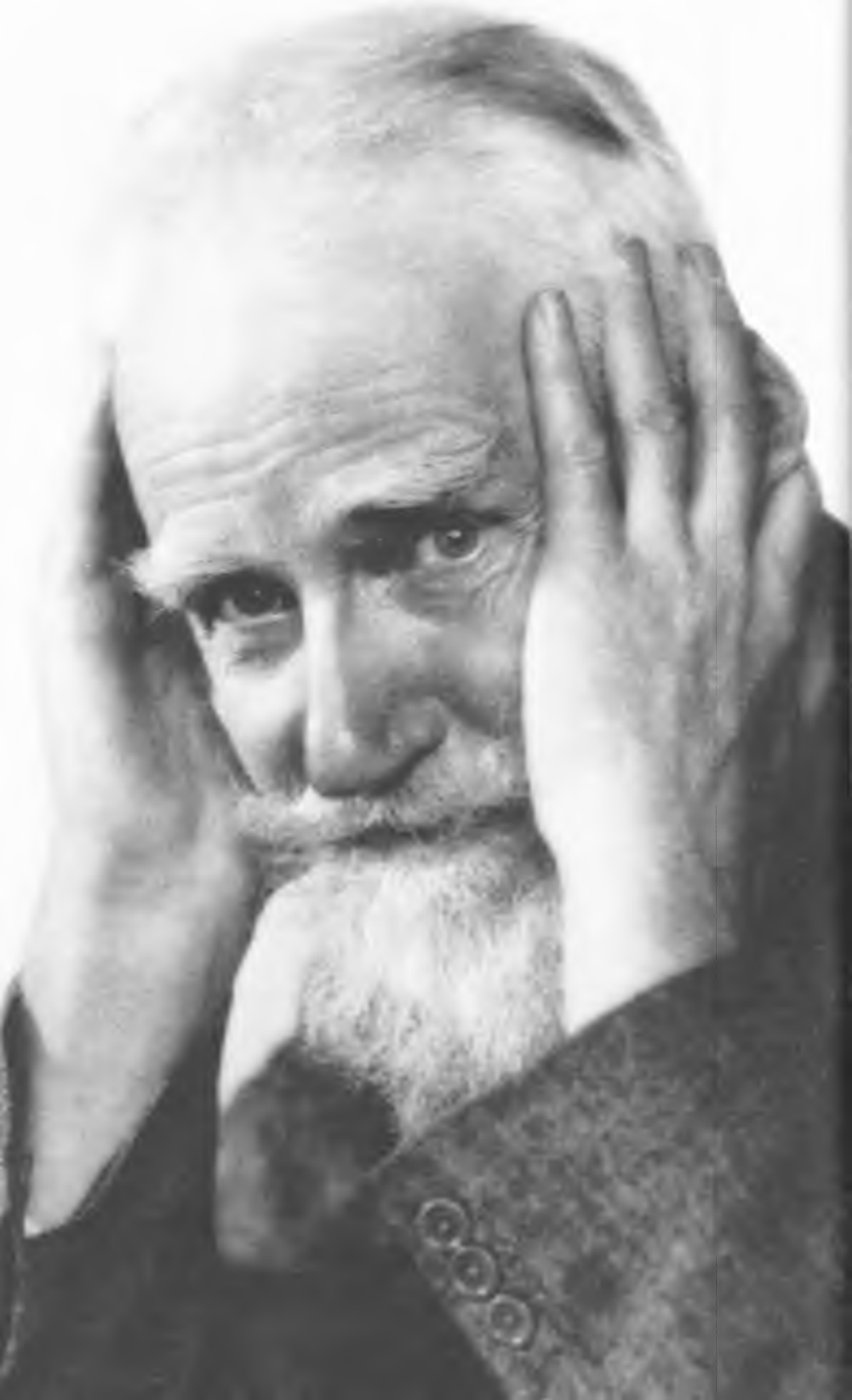
Beklenmedik Adaların Budalası

Bir sabah kalkıp da parlamentonun ve kralın İstanbul'a ya da Bağdat'a ya da Zenzibar'a taşındığını ve bu küçücük adanın bir meteoroloji istasyonu, kuş sığınağı ve Amerikalı turistlerin kutsal ziyaret yeri olarak kullanılacağını gazetelerden öğrendiğinizi düşünebilir misiniz? Ama ya olursa, ne yaparsınız o zaman?..

Akıllı Kadının Rehberi

Eğitenlerle Eğitilenler

Çocuklarınıza ders vermek istiyorsanız –bu aslında hiç de gerekli değildir– kendinizi örnek gösterin; ama sizin gibi olmaları değil, olmamaları için...

Uyumsuzluk

Annem yalan söyledi. Dadım yalan söyledi. Öğretmenim yalan söyledi. Bana söylenenlerin tam tersi bir dünyada ne yapılabileceğini ben nereden bilebilirdim ki?

İyi Olamayacak Kadar Doğru

Çocuklarımıza en doğru yolun dürüstlük olduğunu dürüstçe söyleyebilmek için, önce dünyayı dürüst kılmamız gerekir.

G.B.S.'in Özü

Bildiğimiz çocuk eğitimiyle ahlaklı budalalar yetiştirebiliriz ancak...

Mahpusluk

Eğitim ve kültür dediğimiz şey, çoğu kez okumayı deneyimin, edebiyatı yaşamın, modası geçmiş düşleri ise çağdaş gerçeklerin yerine koymak demektir.

İnsan ve Üstün İnsan

Yapabilenler yaparlar; yapamayanlar yapmayı öğretirler.

İnsan ve Üstün İnsan

En çok öğretim görenler, en az bilenlerdir.

Uyumsuzluk

En az öğrenim görmüşlerin, en çok bildiklerine şaşmamak gerek...

Akıllı Kadının Rehberi

Etkinlik, bilgiye giden tek yoldur.

İnsan ve Üstün İnsan

Öğrenmek hakkı, yaşamak hakkına benzer. Bilginin de, tıpkı yaşam gibi, istenen bir şey olduğu varsayımı, tartışılmaz bir temel ilke olarak benimsenir.

Doktorun İkilemi

"Kediyi bir kez yıkadınız mı, bir daha kendi kendini yıkayamaz" derler. Bunun doğru olup olmadığını bilmiyorum. Ama hiç kuşkunuz bulunmasın, bir insana bir şey öğretmeye kalktınız mı, onu öğrenmesini gerçekten engellersiniz.

Methuselah'ya Dönüş

Kendi dilini iyi bilmeyen, başka dili öğrenemez.

İnsan ve Üstün İnsan

Bir şey öğrendiniz mi, bir şey yitirmiş gibi olursunuz başlangıçta...

Binbaşı Barbara

Bilgi edinmek için, zulümden başka hiçbir anahtar bulunmadığına bizi inandırmaya çalışmayın sakın...

Doktorun İkilemi

Sorun çaresizlik değil, isteksizlik... İsteksiziz, çünkü çocuklukta bize uygulanan ilk şey, içimizdeki isteği öldürmektir.

Uyumsuzluk

Çocuklar bol bol yaşamak için eğitilmelidir; ömür boyu ağır hapis cezası çekmeye hazırlanmak için değil...

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Aylaklığın keyifli, cennetin ise hiçbir şeyin yapılmadığı bir yer olduğu sanısı okul ve sanayi düzeninden kaynaklanıyor. Çalışmanın bir ceza ve lanet sayıldığı bir hapishanedir, okul...

Uyumsuzluk

Çocuk hakları öylesine engelleniyor ki, kimse doğruyu öğrenme çabasına bile katlanmıyor. Çocukların yetişkinliğe erişmesi, bir tutuklunun yirmi bir yıl ağır hapis cezası çektikten sonra sokağa salıverilmesine benziyor.

Uyumsuzluk

Öğretmenler, çocuklardan da çok nefret ediyor olmalılar, okullardan... Hapsedilen bir insanın kaçmasını önlemek için bir koruyucuyu da onunla birlikte hapsetmek zorunda kalınca, işsizlik ve açlık korkusu içindeki gardiyanın da, tutuklunun zincirler ve demir parmaklıklar arasında bağlandığı ölçüde hapse bağlanması gibi, biçare öğretmenler de küçük aylıkları, kocaman sınıflarıyla çocuklar kadar tutuklu bulunuyorlar; üstelik, çok daha sorumlu ve kaygılı olarak...

Uyumsuzluk

1931'de Rusya'da bir cezaevini görmeye gittiğimde, suçlu çocuklara (çoğunlukla hırsız çocuklardı) öğretici birkaç söz söylemem istendi. Ben de onlara, şimdi çok tanınmış ve "başarılı" bir kişi olmakla birlikte, çocukken polisin beni tutuklamasını gerektiren şeyler yaptığımı, ancak şans sonucu yakalanmadığımı anlatmak zorunluluğunu duydum.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Laik eğitim sonunda şuraya geliyor: Kötülük etmeyi bırakıp iyilik yapmayı öğrenmenin tek nedeni, sopa yemekten kurtulmaktır. Oysa, bir din okulunda, doğru yoldan çıkanların cehennemi boylayacağının öğretilmesinden de beterdir bu. Üstelik, öğretmen sırtını döner dönmez yakayı sıyırabileceğiniz bir şey değildir cehennem; sonsuza dek sürecek, tanrısal ve kaçınılmaz bir araç gibi tanıtılır çünkü...

Uyumsuzluk

Köle gibi yetiştirilenler, köle gibi yönetilebilirler ancak...

Uyumsuzluk

Özgürlük ve zenginlik, insanların doğdukları günden başlayarak alışmaları ve eğitilmeleri gereken güç ve sorumluluk isteyen durumlardır. Ellisinde zenginliğe kavuşmak, gerçekte ömür boyu yoksul kalmak demekse; yirmi birinde özgürlüğü elde etmek de ömür boyu özgür olmamak demektir.

Uyumsuzluk

Ekonomik budalalığın yarattığı, istenmeyen tanışıklıkların ulusuyuz biz ve çocuk kurumlarının tümünün de ilk amacı ayrımcılık yapmaktır...

Uyumsuzluk

Kafalarını değiştiremem, ama bilgilerini arttırabilirim insanların...

Cenevre

Okullarımız, ticaret yöntemleriyle büsbütün bozulmuş feodal ahlakı öğretiyor; saldırgan komutanları, soyguncu baronları, vurguncuları ünün ve başarının örneği olarak gösteriyor.

Methuselah'ya Dönüş

Okul müdürünün en iyisi bilgiçlik taslayan bir çocuk çiftçisi, en kötüsü ise bir kötek atma manyağıdır.

İnsan ve Üstün İnsan

Yetkililer ne yapacaklarını bilemezlerse, daha önce uygulananı yapabilirler ancak. Okulda görülmedik bir olay yaratınca, hiçbir şey yapamadılar bana ve sorguya çekmeyi durdurdular. Bu, gerçekleştirdiğim ilk reformdu.

Kişisel On Altı Skeç

Birisi bilmediği bir şeyi, o konuda yeteneği olmayan başka birine öğretir ve ona bir de yeterlik belgesi verirse, ikincisi eğitim görmüş bir centilmen olur.

İnsan ve Üstün İnsan

En yüksek akademik başarılarla bütün bir ilk öğrenim, orta öğrenim ve üniversite tezgâhından geçip de bir senfoniyi bir gemici şarkısından, Tiziano'nun bir portresini bir meyhane tabelasından, Keats'in bir kıtasını Macaulay'ın bir baladından ayırt edememesi olasılıdır, bir genç centilmenin...

Milyoner Kadın

Üniversiteler, erkek ya da kadın, geçimlerini en az birkaç yıl kendi çabalarıyla kazanmamış olanları içlerine almazlarsa, etkilerini büyük ölçüde arttırırlar.

Uyumsuzluk

Üniversitede görevli kişilerin tümü kültür peşinde koşuyor, kültür konuşuyor, kültür düşünüyor, kültür eleştiriyor üstelik... Belirli bir amaçla okuyor, konuşuyor ve eleştiriyorlarsa, o kişilerin, üniversite dışındaki dünyayı en az ana caddedeki bir dükkâncı kadar bilmeleri gerekir.

Uyumsuzluk

Çocukların hep son sorusu olan "neden"in yanıtı yoktur gerçekte... Belki de en doğrusu içtenlikle "Kimse bilmiyor" yanıtını vermektir; budala bilginler bu "nedenler"le "nasıllar"ı karıştırıp kendilerini değerlendirilme dışı bırakırlar.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Ahmakların tutumu, felsefeyi budalalık, bilimi boş inanlar, sanatı gösteriş durumuna düşürür. Üniversite eğitimi de öyledir işte...

İnsan ve Üstün İnsan

Azıcık yetenek gösterdiklerinde gençleri öğretmenler hemen kendilerine bağlarlar. Onlar burs kazanabilmek için bir yarış atı gibi eğitilir, elden düşme ideallerle tıka basa doldurulur, "halim selim" ve "zevk sahibi" denilen bir kişi olabilmeleri için talim ettirilip disipline sokulur ve yaşam boyu ders vermekten başka hiçbir işe yaramayacak kadar "özürlü" duruma getirilirler.

Binbaşı Barbara

Birinin aklı, soyut düşünceleri anlamaya yetmiyorsa, metafiziğe ilgi duyar; sonra onu profesör yaparlar. Biri de, soyut ölçüleri kavrayamıyorsa, matematiğe ilgi duyar; onu da profesör yaparlar. Bir başkası oyuncak fareyle canlı fareyi birbirinden ayıramıyorsa, biyolojiye ilgi duyar; onu da profesör yaparlar. Böylece sürer bu... Gerçek şu ki, bu adamcıkların kendileri oyuncak farelerdir. Okutarak, öğreterek, kafalarını ders kitaplarıyla doldurarak kurdunuz mu, yürürler. Ne var ki, güvenebilirsiniz onlara; çünkü, nasıl ve nereye kadar gidebileceklerini her zaman bilebilirsiniz.

Kara Kızın Serüvenleri

Okumuş adam, okuyarak vakit öldüren işsiz güçsüz bir kişidir. Yalan yanlış bilgisine dikkat edin, onun. Böylesi, bilgisizden daha tehlikelidir.

İnsan ve Üstün İnsan

Birkaç kitabı, bir piyanosu, bir iki resmi bulunan, çok da kalabalık olmayan evlerde yetişmiş, kolayca okuyup yazma öğrenmiş orta sınıf ailelerin çocukları, ömürleri boyunca, okul saatlerine bağlı kalmadan (okul öğrenime engel olur genellikle) yeteneklerine göre, dilediklerini, istedikleri gibi öğrenir ve üniversite bitirmişlerden daha bilgili olurlar... Onların yarım eğitimi, ötekilerinkinden daha iyidir.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

İyi yetişmiş çocuklar, ana babalarını olduğu gibi görebilenlerdir. İkiyüzlülük, çocuk yetiştirenlerin ilk görevi değildir.

İnsan ve Üstün İnsan

Ana babalar çocuklarının canlarını ne denli sıktıklarını bir anlayabilseler...

Uyumsuzluk

Çoğumuz çocuklarımızın hak etmediğimiz saygısını kazanmak için ikiyüzlülüğün türlü acılarını çekeriz. Ana babalık görevlerini yerine getirmek amacıyla verdiğimiz erdemli kararlar yüzünden yalancı durumuna düşeriz. Çocuklar bizi tanıyabilecek kadar büyüyünce de –bu, çok erken yaşlarda gerçekleşir– alaycı davranışlarıyla karşılaşır ve törel nedenlerle kazanmak istediğimiz ama kendi kendimize yok ettiğimiz sevgiden kaynaklanmış saygıyı yitirdiklerini görürüz.

Elliot, V., **Sevgili Mr. Shaw**

Başınıza açabileceği dertleri düşünerek oğlunuzun ahlakı üstüne öylesine düşersiniz ki, onu Milo Venüsü'nden uzak tutayım derken, mutfaktaki hizmetçi kızın ya da çok daha kötüsünün kollarında buluverirsiniz.

Uyumsuzluk

Sizi dinler belki, siz onun babası değilsiniz ki...

Methuselah'ya Dönüş

İnsanoğlunun ne olması gerektiğini bildiğini sanacak kadar bilgisiz, akılsız ve onları ille de kendi kalıplarına sokmayı amaç edinmiş ailelerce çarpıtılıp yıpratılır, çocukların çoğu...

Uyumsuzluk

Ev ne kadar eve, aile ne kadar aileye benzerse, o kadar kötüdür herkes için.

Uyumsuzluk

Analar bir süpürge sopası ya da cennette bir güneş gibidir... Varlığı bilindikçe ananın ne olduğu önemli değildir o kadar: Süpürge sopası da orda, güneş de ordadır; çocuk dövülüp sövülse de, sevginin sıcaklığını duyup aydınlığa erse de, bunu doğanın bir gerçeği sayar ve ananın da bir gençlik yaşadığını, tutkuları, zayıflıkları bulunduğunu, hâlâ büyümeyi, öğrenmeyi sürdürdüğünü, özlemler, acılar duyduğunu anlamaz bile...

Uyumsuzluk

Binlerce alık ve dürüst adam, çocuklarını sorumluluk duygusuyla döver; çünkü çocukların dövülmesi gereğine inanmışlardır; kendileri de dövülmüş oldukları için...

Doktorun İkilemi

Bir çocuğu dövecekseniz, kızgınlıkla vurmuş olmaya dikkat edin, onu ömür boyu sakat bırakma tehlikesi bulunsa bile... Soğukkanlılıkla atılan bir tokat bağışlanamaz, bağışlanmamalıdır da...

İnsan ve Üstün İnsan

Bir tilkinin bir köpek sürüsü tarafından değil de, başka yolla öldürülmesini nefretle karşılıyoruz bugün; oysa, bir çocuğu, vurarak ya da köpekleri saldırtarak değil de, yüz elli başka yolla öldürebiliriz, öldürüyoruz da...

Uyumsuzluk

Çocuğun acısı çok daha az olurdu, şehvetli kişi ona açıkça şöyle diyebilseydi: "Seni dövüyorum, çünkü seni dövmekten hoşlanıyorum; bahane buldukça da seni döveceğim."

Uyumsuzluk

Bir çocuğun seçmesi gereken yolu artık kimse bilemiyor. Bugüne değin bulunan yollar, günümüz uygarlıklarının bunalımlarına götürüyor bizi: Ruskin'in çok doğru tanımlamasıyla, ekmek kırıntıları için birbirini yiyen böcekler gibidir, ezgin insan yığınları...

Uyumsuzluk

William Morris, çocuklara kimlerin en iyi bakabileceğini bilemediğini söylerdi, ama en kötü bakıcıların ana babalar olduğundan hiç kuşkusu yoktu.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Yürürlükteki sistem sert, acımasız, çekinmesiz, budala ve keyif almanın gizlice günah işlemek olduğu saplantısına takılmış bir sınıf üretiyor.

Uyumsuzluk

Zenginler, dolayısıyla yönetici sınıftan olanlar, bedensel gelişme bir yana, ergenlikten bunaklığa geçiyorlar, olgunluğa hiç varmadan...

Uyumsuzluk

Korkaklık evrenseldir: Yurtseverlik, kamuoyu, aile sorumluluğu, disiplin, din ve ahlak insanları sindirmek için kullanılan güzel kavramlardır. Acımasızlık, açgözlülük ve safdillik ise, korkaklığın onaylanmasını sağlıyor.

İnsan ve Üstün İnsan

Hiçbir tutkuyu bastıramıyor, hiçbir tehlikeyi önleyemiyorsunuz gerçekte: Tüm tutkuları aç bırakarak çocukların bozulmalarına yol açıyor ve bir çocuğun özgürlük içinde büyüyebilmesinde etkin biçimde onu koruyan savunma olanaklarını yıkıyorsunuz yalnızca...

Uyumsuzluk

Kötülük nedir bilmemek bir erdem değil, bir ahmaklıktır: Buna hayranlık duymak, saat kullanmadığınızı bilmeyen birini saatinizi çalmadı diye ödüllendirmeye benzer... Erdem, kötülükle iyilik arasında seçim yapabilmek demektir ve bilgili olmadan seçim yapmak olanaksızdır.

Uyumsuzluk

Deneyimden daha güçlü bir öğretmen yoktur, ama öğrenme isteği bulunmadıkça öğrenilemez deneyimden...

Uyumsuzluk

Kökleri benliğimizde bulunan yüce erdemleri geliştirmek zorundayız. Oysa, tıpkı bir cezaevi yöneticisinin ayaklanmayı ya da kaçmayı öğretmeyeceği gibi, hiçbir okul yöneticisi de öğretmez bunları...

Uyumsuzluk

Ahlak öğreten kitapların mantıklı, bilimsel, kesin, tartışmalı konuları kanıtlaması, hatta güvenilir olması bile gerekmez: Onların amacı çocuklara iyilik duyurmasıdır. Çocukları hasta ediyorsa o kitaplar, çöp sepetine atılmalıdır hemen. Okunmaları isteniyorsa, okunabilir olmalıdır kitaplar.

Uyumsuzluk

Dünya kütüphanelerinin rafları, ruhlarınızın beslenmesi için cennetten gönderilen kutsal besinler içeren, esinli, büyüleyici kitaplarla dolu; oysa, yazmayı bilmeyen kişilerce hazırlanan, okul kitabı adı verilen iğrenç sahtelikleri okumak zorunda bırakılıyorsunuz: Hiçbir insanın hiçbir şey öğrenemeyeceği kitaplar; şifre çözer gibi okunabilen, ama hiçbir yararı bulunmayan kitaplar... Bunları zorla okutma girişimleri ise, yaşam boyu bir kitabı görmekten bile iğrenmemize yol açıyor.

Uyumsuzluk

Sanat, demişti Morris, çalışmaktan keyif duymanın bir anlatımıdır. Ama çalışma iğrenç duruma getirilirse, sanat gerçekleştirilemez elbette. Öğrenciler de sanatı küçümser olurlar; öğrenim, acımasız öğretmenlerin elinde köleliğe dönüştürülünce...

Uyumsuzluk

Biricik öğretici sanattır, işkence dışında... Bir dersi ya da bir vaazı dinleyemezsiniz bile, öğretmen ya da vaiz sanatçı değilse.

Uyumsuzluk

Savaş, ağıza alınmayacak kadar iğrenç Rus Çarlığı'nı yıktı, yeni Alman İmparatorluğu'nu ve Papalık'tan farksız eski Avusturya İmparatorluğu'nu sona erdirdi. İrlanda sorununu çözümledi; kadınlara oy kullanma, parlamentoya seçilme hakkını sağladı; Amerika'da içki yasağına karşı son engelleri ortadan kaldırdı. Yeni bir savaşın, yeterince korkutucu olursa, alfabe devrimini gerçekleştirmesi bile beklenebilir.

Sofra Sohbeti

Bir serseri evi gibi benimsemez hiçbir yeri, durmadan dolaşır çünkü; bir çocuk durmadan dolaşmalıdır, evi gibi benimsemesi için her yeri...

Uyumsuzluk

Bildiğim şeylerin hiçbiri öğretilmedi okulda. Orada öğrendiğim yalancılık, açık seçik öyküler, zalimliğe onursuzca boyun eğmek, sevgi ve analık konularında ağıza alınmaz şakalar yapmak gibi çirkin alışkanlıklar, umutsuzluk, kaçamak, alay, korkaklık ve korkakların öteki korkakları yıldırdıkları tüm alçaklık düzenlerinden başka bir şey değildi.

Uyumsuzluk

Hareketsiz duramayan bacaklarımı bitmez tükenmez saatler boyunca kıpırdatmadan ve ses çıkarmadan oturmamı istedikleri gibi, kırlarda oynayan kötü bir çocuk olmak yerine, orada Tanrı'ya dua edebildiğim için bulunmaktan mutluluk ve kutsallık duymam gerektiğini de anlatıyorlardı.

Kiliseye Gitmek Üstüne

Okulda öğrendiklerimi hiç bilmeseydim daha iyi olurdu. Bütün öğrendiğim de, cezaevindeki bir suçlunun korkulardan, acılardan ya da öteki tutuklulardan öğrenebileceği şeylerdi. Onlar da, ne yalan söyleyeyim, mahpusluk dışında, öyküsü anlatılacak kadar ilginç değildi.

Okullar ve Öğretmenler

Özgür yetişmiş çocukların, hiç özgür olmamış yetişkinler kadar kötü davranmaları tehlikesi yoktur. En azından, daha da kötü davranamazlar.

Uyumsuzluk

Yalnızca bir okul ve yetişkinlerin yaşadığı bir ev değildir, çocuğun gereksinimi: Yeteneklerine ve yetersizliklerine uygun yasalarla, haklarla, görevlerle ve eğlencelerle küçük bir yurttaş gibi yaşayabilecekleri bir dünyadır, çocuklara gerekli olan...

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Yaşamak hakkı, çocuğun istediğini olmayı ve olabilmeyi, istediğini yapmayı ve yapabilmeyi, istediğini sağlamayı ve sağlayabilmeyi, istediğini düşünmeyi ve düşünebilmeyi, istemediğini kırmayı ve kırabilmeyi ve komşularının da aynı haklardan oluşan sınırlar içinde, genellikle kimseye hesap vermek zorunda kalmadan davranabilmesi hakkını içerir.

Uyumsuzluk

Zincirlenmiş bir köpek gibi yırtıcı oluyor ve bundan da onur duyuyorlar; sonuçta en yüksek askeri ve siyasal başarıları elde etseler bile, zincirlerinden kurtulamıyorlar. Her şeyi kazanıyorlar, ama hiçbir şeyin tadını çıkarmamaya koşullandırılmış olarak...

Uyumsuzluk

Geleceğin hiçbir eğitimcisi, bugünküler kadar kötü yetiştirilmeyecekse eğer, öğretilecek kesin ve değişmez doğrular bulunduğunu düşünmeyecektir bile.

Kayalar Üstünde

Sağduyu mantıklı değildir her zaman.

Mahpusluk

Çocukların bilgi peşinde koşmalarını istiyoruz, bilginin çocukların peşinde olmasını değil...

Applewhite, A., **Aktarıyorum**

Çocuklara bugünkünden daha bilinçli, daha iyi düzenlenmiş kurumların ve daha yüce inançların benimsetilmesine bağlıdır her gelişme.

Akıllı Kadının Rehberi

Milyonlarca dönümlük ormanlar ve vadiler ve dağlar ve rüzgâr ve hava ve kuşlar ve dereler ve balıklar ve daha başka bir sürü öğretici ve sağlıklı şeyler gözünüzün önünde; sokaklar ve dükkân vitrinleri ve insanlar ve araçlar ve kentin her çeşit eğlencesi kapınızın dibinde; tutup bir sürü çocukla birlikte kapatırlar sizi, zevkle döşenmiş, süslenmiş, rahat bir odaya değil, sıralar konmuş bir ahıra; konuşursanız dövülürsünüz; aptalca sorular sorulduğunda ise, ahırdan ve sizi gözetleyen gardiyandan kurtulup yaşama katılma yürekliliğini göstermek yerine, yalan yanlışlarla dolu iğrenç kitapları sıkıntıdan patlayarak okuduğunuzu kanıtlayamazsanız, pataklanırsınız bir daha...

Uyumsuzluk

KADINLARLA ERKEKLER

İşsiz güçsüz kadınların uğraşıdır erkekler...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Yaratan kadınla yok eden erkek arasında bir düşmanlık vardır.

Methuselah'ya Dönüş

Ev, kızların cezaevi, kadınların çalışma yeridir.

İnsan ve Üstün İnsan

Demokratsak kadınlara oy hakkı tanıyalım; ama demokrat olduğumuza göre, neden ayrıcalıklı bir saygı göstermek zorunda kalalım kadınlara?

Chesterton, G.K., **George Bernard Shaw**

Oyunuzu kadınlara verirseniz, beş yıl içinde altından kalkılamayacak bir vergi konduğunu görürsünüz erkeklere...

İnsan ve Üstün İnsan

Kadınların köleliği, despotluğudur gerçekte... Hiçbir çekici kadın, cinsinin özgürlüğü peşinde koşmaz. Kadının amacı, gücün erkeğin elinde toplanmasını sağlamaktır; çünkü, erkeği yönetebileceğini bilir. Erkeğin sözde üstünlüğünü, bindiği atın gücünü ya da hızını kıskandığı kadar kıskanır.

Clement Scott'a Mektup

Kadınların siyasal güçleri yoktur sözde; oysa, akıllı kadınlar, aptal kocalarını hiç güçlük çekmeden parlamentoya sokar, hatta bakan koltuklarına oturturlar.

Clement Scott'a Mektup

İnsanlığın tüm işlevlerinin en yaşamsal olanını üstlenmiş bulunması, erkeğin hiçbir zaman erişemeyeceği gücü ve önemi veriyor kadınlara. Bu kölelikse, doğaya köleliktir, erkeğe değil.

Akıllı Kadının Rehberi

Kadınlar kölelikten kalma sahte iyi davranışları bırakmalıdırlar, özgürlüğün gerektirdiği içten iyi davranışları edinmeden önce...

Hiç Belli Olmaz

Başkalarını hiç acımadan feda edenler, kendilerini feda etmiş kadınlardır.

İnsan ve Üstün İnsan

Güzellik ilk karşılaşıldığında çok hoştur. Ama üç gün evde kaldıktan sonra, kim bakar güzelliğe?

İnsan ve Üstün İnsan

Budalalıklara vakit kalmaz, güzel, zeki, ince bir kadınla birlikte olunca... Ona bakmak, sesini duymak, söylediklerini dinlemek öyle hoştur ki, başka bir şey yapmak içinizden gelmez. Binlerce sevgilisi olması gereken kadınların genellikle bir sevgili bile bulmaması bundandır; oysa düzinelerlesi vardır, kadın denilen akılsız, incelikten yoksun yaratıkların.

Reddedildi

En küçük bir ilgi bile duyamadığım iki şey var dünyada: Parlamento ve aşk ilişkileri.

Kayalar Üstünde

İlk aşk biraz budalalık, daha çok meraklılıktır. Kendine saygılı hiçbir kadın yararlanmak istemez bundan.

John Bull'un Öteki Adası

Aşk yeni armağanlar vermez kimseye; ancak doğuştan olanları daha da değerlendirir.

Hiç Belli Olmaz

Kadınlar hiç âşık olurlar mı, bilmiyorum. Olduklarını pek ummam. Erkeklere acırlar, onlara analık yaparlar, kendilerini sevdirmekten hoşlanırlar; kadınlardaki bu yumuşak yürekliliğin, erkeklere âşık olamadıkları için duydukları derin vicdan azabından ileri geldiğinden kuşkulanırım hep...

Ellen Terry'ye Mektup

Aşk özgür olmazsa tüm çekiciliğini yitirir; zorlamalar gelenekten de, yasadan da, tutkudan da gelse, sonuç değişmez: Giderek aşk, bayağı, iğrenç bir durum alır, manyakların düşkünlüğüne dönüşür.

İbsen'ciliğin Özü

Aşk denilen şeyin bir tür iştah olduğu, her iştah gibi doyuma gelindiği an yitirildiği ve o durumun etkisi altında söylenen hiçbir sözün, yapılan hiçbir vaat ya da önerinin kimseyi aldatmaması gerektiği ve fahişelik sayılsa da, yasal ya da yasa dışı kişisel doyum için zor kullanma girişiminde bulunulan bir günah gibi görülse de, aşkın gerçekte her bireyin, hatta her kuşağın kişisel çıkarlarının üstünde, büyük bir doğal amacının olduğu öğretilmelidir gençlere...

Evlenmek

İdeal aşk ilişkisi, postayla yürütülenidir. Ellen Terry ile yazışmalarımız çok doyurucu bir aşk ilişkisiydi... Ellen Terry beş kocadan bıktı, benden hiç bıkmadı.

Hesketh Pearson'a Mektup

Yalnız erkekle kadın arasındaki cinsel ilişkiyle insanlığı öğrenebiliriz.

Holroyd, M., Bernard Shaw, Cilt 1

Düş dünyasında –benim gerçek dünyam odur– geçirdiğimiz serüvenleri bir bilsen, büyüleyici bedenin en derin köşelerine kadar kızarırdı.

Mrs. Patrick Campbell'e Mektup

Bedensel bir tutkumuz var, acımasız: Cinsellik ve erdemlilik... Cinsel doyumun peşinde koşarken çılgına dönüyoruz, ama onu elde ederken aynı ölçüde çılgınca zulmediyoruz kendimize. Cinsel isteğimizi gideremezsek, soyumuzu yitiririz; cinsel isteğimizi dizginleyemezsek, kendimizi yitiririz.

Androkles ve Aslan

Cinsel ilişki, kişisel bir ilişki değildir! Başka her ilişkide birbirlerine bir gün olsun katlanamayan kişiler arasında bile cinsel ilişki karşı konulmaz bir güdüyle istenebilir ve coşkuyla gerçekleştirilebilir.

Frank Harris'e Mektup

Rastgele cinsel ilişki, köleliğin bir sonucudur, özgürlüğün değil.

Evlenmek

Yoksullar öyle bilgisiz ve gelişmemişlerdir ki, birbirlerine cinsel ilişkiden başka verecekleri hiçbir şey yoktur ve bir kadınla erkeğin başka bir nedenle dostluk kurabileceğini onlar kavrayamazlar bile...

Evlenmek

Ahlak duygusu! Bu da bir tutku değil mi? Tüm tutkular yanında, iyi duygular da mı şeytanın olacak yoksa? Ahlak duygusu bir tutku olmasaydı, tüm tutkulardan daha yüce bulunmasaydı, öteki tutkular kasırgaya yakalanmış bir yaprak gibi alıp götürürdü onu. Bu tutkunun doğuşudur, bir çocuğu erkeğe dönüştüren...

İnsan ve Üstün İnsan

Modern düşünceye göre, bir ülkenin çoğunluğunun bilgisizliğine uygun biçimde yönetilmesi anlamına gelen demokrasi, her zamankinden daha büyük felaketlere yol açar, cinsel ahlak sorunlarını ele aldığında...

Evlenmek

Cinsel tutkunun bir trajedi konusu yapılmasına karşıyım. Deneyimler kanıtlamıştır ki, ancak komik bir yaklaşımla etkileyici olabilir, cinsel tutkular...

Sofular İçin Üç Oyun

İyi şeylerden bıktım artık: Saygınlıktan ve uygunluktan! Kadının bir uğraşı yoksa, para ve saygınlık, hiçbir girişimde bulunmasına olanak verilmez anlamına gelir. İyi de olmak istemiyorum, kötü de: İyiliklerle kötülüklerle uğraşmak istemiyorum. Yerinde duramayan bir eylemci olmak istiyorum.

Uyumsuzluk

Yaratımın tüm yükünü karşı cinse bırakıyoruz da, ne denli hanımca ya da kibarca olursa olsun, bir kadının o yönde ilk adımı atmasını uygun bulmuyoruz. Erkeklerin bu konudaki ikiyüzlülüğüne diyecek yok doğrusu... Erkeğin cinsel dokunulmazlığından ötürü aşırı utanç duyduğu anlar var elbette: O en önemli, tehlikeli ve insanüstü çaba gerektiren korkunç doğum anı gelip çatınca, hiçbir işe yaramayan baba, zavallı, küçücük bir cüce oluverir; en güçsüz eteklinin bile yanına yaklaşmaktan çekinir, büsbütün çaresiz kalınca da, olayı içerek kutlayıp gülünç durumdan kurtulsun diye kapı dışarı edilirse, sevinir. Ama bunalım biter bitmez, evin geçimini sağlayan kişi olarak kabadayılık taslayıp hatta şövalye tavırlarıyla kadınların "dünyası"ndan küçümseyerek söz edip öcünü alır; sanki mutfak ya da çocuk odası, kentteki iş yerinden daha az önemliymiş gibi...

İnsan ve Üstün İnsan

Genç bayanlara yaklaşırken, kendimize tanıdığımız önceliklerden ötürü, onlardaki bütün bu tehlikelere, zorluklara karşı direnmeyi sağlayan gücün birden çekingenliğe dönüştüğünü sanıyoruz. Bir kadının kendisine kur yapılıncaya değin bekleyeceğini hem de kıpırdamadan bekleyeceğini düşünüyoruz. Evet, genellikle kadınlar bekler beklemesine, ama bir örümceğin bir sineği beklemesi gibi... Örümcek ağını örer; eğer sinek kurtulmak için çaba göstermeye kalkarsa, birden durgun görünüşünü bırakıp halka halka sararak açıkça bağlar onu kendine, sonsuza dek!

İnsan ve Üstün İnsan

Yaşam boyu birinin kalbini kırmasını bekledi, kadın. Sonunda kırılacak bir kalbi bulunmamasından korktu.

Kırgınlar Evi

Ellisini geçmiş kadınların boyanmasını ve takma saç kullanmasını, bayağılığa ya da kendini beğenmişliğe verirler. Oysa, neden öyle yapmasınlar? Bir kadın kendini her zamankinden genç duyuyorsa, doğanın ona sahte bir yaşlılık maskesi takmasına niçin boyun eğsin? Sanatçı bir el, yüzündeki güzelliği ortaya çıkarabiliyorsa, aynaya baktığında neden aldatıcı kırışıklıklar görmek zorunda kalsın? Gençleri kaçırmak için bir hiledir o kırışıklıklar. Ama ya gençleri kaçırmak istemiyorlarsa? Ya gençleri seviyorsa o kadınlar?

Uyumsuzluk

Saygınlık, içindeki tüm canlılığı alıp götürdü kadından...

Pygmalion

Anasını silkip atamaz hiçbir kadın. Analar olmamalı; kadınlar olmalı sadece...

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Analık içgüdüsü, üçüncü sınıf bir erkeğe tümüyle sahip çıkmaktansa, birinci sınıf erkekten onda bir pay almayı seçmeye yöneltir her kadını.

İnsan ve Üstün İnsan

Genellikle kadınları çok düşünmekten korunabilmek için her erkeğin bir kadını olmalıdır.

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Sakin kadının dikişi, kızgın erkeğin öfkesinden uzun sürer.

Kaptan Brassbound'un Dönüşümü

Her şeyi altüst eder kadınlar. Onları yaşamınıza karıştırırsanız, hep yaptığınızın tersini uygulamaya kalktıklarını görürsünüz.

Pygmalion

Sevmiş olduğum kadının kaypaklığı, beni seven kadınların şeytansı sadakatiyle eşdeğerdir ancak...

Çapkın

Kadınlar zamanlarının yarısını erkeklere küçük yalanlar, arada bir de büyük yalanlar söyleyerek geçirirler.

Kaptan Brassbound'un Dönüşümü

Her erkek için askerlik mesleği doğal olmadığı gibi, her kadın için de ev işleri mesleği doğal değildir.

İbsen'ciliğin Özü

Bütün genç erkekler gibi, bir genç kadınla bir başka genç kadın arasındaki farkı aşırı abartıyorsunuz.

Binbaşı Barbara

Kadınlar pek çok açıdan erkekler kadar budaladırlar; ama onlar kendilerini yaşama adarlar, erkekler kendilerini ölüme adarken... Kadın ve erkek dinleri arasındaki yaşamsal ayrım da buradadır işte... Kadınlar ürkekliğe koşullandırılmışlardır, erkeklerse ataklığa; kadının kahramanlığı yaşamı iyileştirmek ve korumak, erkeğinki ise yaşamı yok etmek, ölümü aramaktır.

Akıllı Kadının Rehberi

Amaçları yalnız kendilerinin değil, tüm evrenin de amacı olduğundan, kadınlara göre erkekler, o amaç için gerekli araçtan başka bir şey değildirler.

İnsan ve Üstün İnsan

– Kadınlar niçin hep başkalarının kocalarını isterler?
– At hırsızları niçin yaban atları değil de, eğitilmiş olanları seçerler?

Kırgınlar Evi

Oyunu "gereği gibi" oynadılar (yani, herkesin yaptığını yaptılar) ve şapkaların, kravatların, köpeklerin, pipoların, kriketin, bahçelerin, çiçeklerin ve buna benzer başka şeylerin birer iyi bilirkişisi olarak saygınlıklarını korudular.

Evlenmek

Çağdaş toplumda inançsız zengin bir erkek daha tehlikelidir, iffetsiz yoksul bir kadından.

Hoş Olmayan Oyunlar

Kadın ya da erkeğin yetişme düzeyi, kavga ederken gösterdikleri davranışla ölçülür.

Çapkın

Erkeklerin çoğu oldukça iyi birer dost ve baba, ama çok kötü yurttaşlardır şimdilik...

Dul Erkeklerin Evleri

Pantalon giymek ve kocaman purolar içmek değildir, erkekçe yaşamak...

Ermiş Jeanne

Erkekler yarım düzine plağı bulunan bir gramofon gibidirler. Kısa süre sonra bu plakların tümünden bıkarsınız; ama her yeni konuk geldiğinde masada oturup onları bir daha dinlemek zorunda kalırsınız.

Evlenmek

Bu erkekler daha ne ister? Yemekleri yapılıyor, şömineleri yakılıyor, elbiseleri onarılıyor ve günün sonunda sevişiyorlar bizimle. Neden yetinmiyorlar bunlarla? Onları dünyaya getirirken çektiğimiz acıları kıskanıp bizden intikam almak için kendilerine olmadık tehlikeler, işkenceler yaratıyorlar, neden?

Kırgınlar Evi

Her erkek için sorun olabilecek iki şey vardır. Biri banka çeki, öteki de kadın. Bir erkeğin bu konularda ne kadar sağlam olduğunu bilmiyorsanız, onu hiç tanımıyorsunuz demektir.

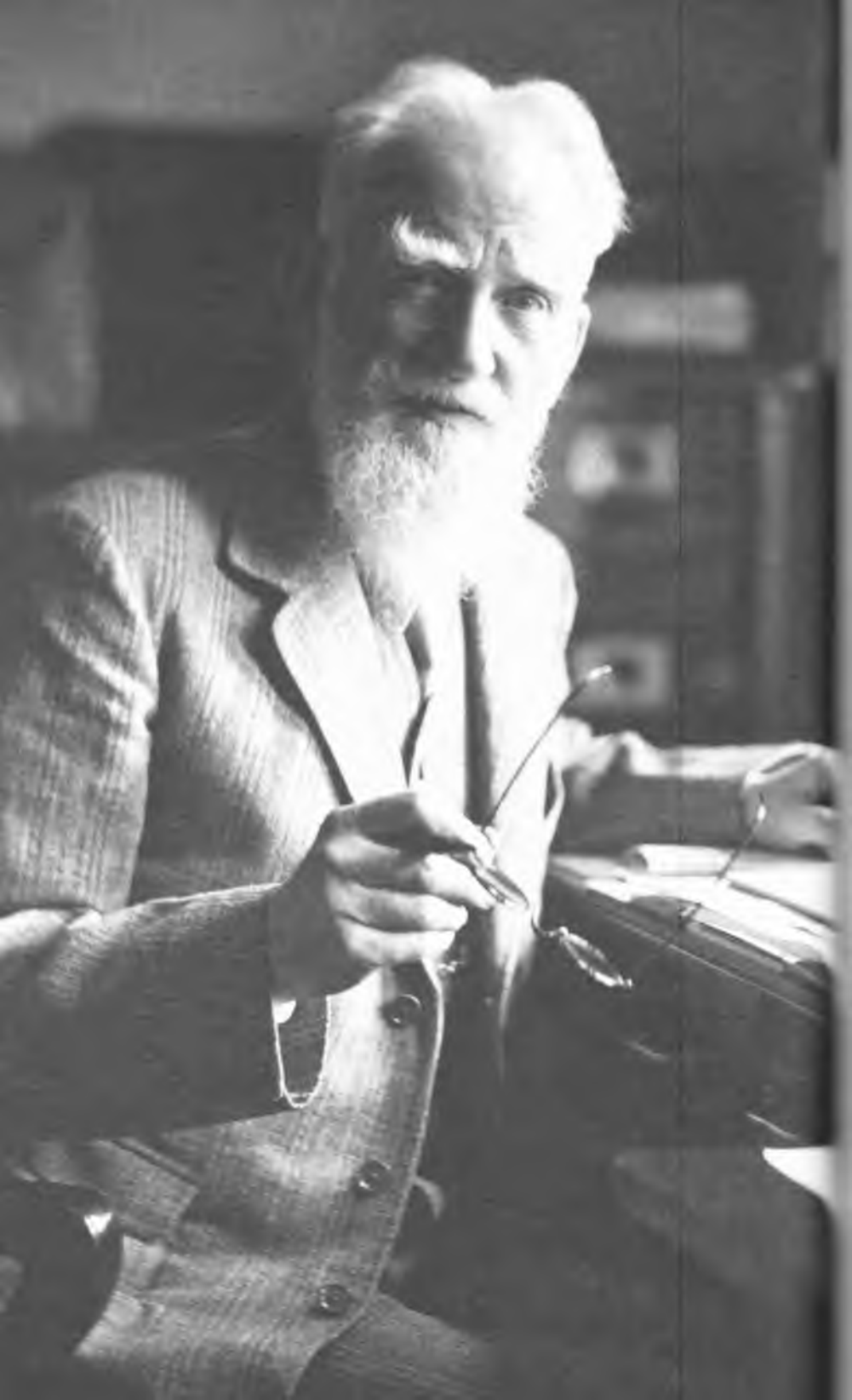
Doktorun İkilemi

Hangi liman olursa olsun, yeter ki bizleri, erkeklerin kadınlardan korunduğu bir İslam ülkesine ulaştırsın.

İnsan ve Üstün İnsan

Erkekler, kadınların ruhunu öldürürken, gerçekte kendi ruhlarını öldürdüklerini anladılar en sonunda...

İbsen'ciliğin Özü

Evlilik... Mutluluk...

Dünyada iki türlü trajedi vardır: Biri gönlünün istediğini yitirmek, ötekisi ise elde etmek...

İnsan ve Üstün İnsan

Kadının işi bir an önce evlenmek, erkeğinki ise, elden geldiğince evlenmeden kalabilmektir.

İnsan ve Üstün İnsan

Kadınlar evliliklerini mutluluk uğruna yapmazlar genellikle... Evde kalmış kadın sayılmaktansa, evlenmiş kadın olmak istedikleri için evlenirler.

Fanny'nin İlk Oyunu

Tüm kadınların yürürlükteki yasalara karşı gizli bir isyan duydukları nokta, çocuk edinme hakkının, bir erkeğe hizmetçi olma zorunluluğuna bağlanmış bulunmasıdır.

Evlenmek

O kızla evlenme isteğinin senden geldiğine inanıyor, onun kaçıp senin kovaladığını sanıyorsun; kur yapan, inandıran, kandıran, alt eden sensin, öyle mi? Budala! İzi sürülen, hedef alınan, yazgısı belirlenen av sensin, sen...

İnsan ve Üstün İnsan

Güzel bir kadınla ömür boyu mutluluk beklemek, tadını seviyoruz diye ağzımızı hep şarapla dolu tutmaya benzer.

İnsan ve Üstün İnsan

Evliliği herkes ister; evlilik aşırı tutkuyla aşırı fırsatı birleştirir de ondan...

İnsan ve Üstün İnsan

Evlenmenin, sözde başarılarla yanıltıcı ülkücülüğün yem gibi kullanıldığı bir erkek kapanı olduğunu herkes biliyor artık...

İnsan ve Üstün İnsan

Bir erkek ne kadar çok bilir, ne kadar çok gezerse, taşralı bir kızla evlenme olasılığı o kadar artar.

John Bull'un Öteki Adası

O derece bıktım ki ondan, evlenmeyi bile düşünebiliyorum onunla kimi zaman; yataktan kalkmak, yıkanmak, giyinmek, yemek, içmek gibi yapmaktan usanmamaya çalıştığım, yoksa insanı çileden çıkaracak şeylerin arasına koymak istiyorum onu.

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Malı mülkü bulunmayan ve pazarlanabilecek bir yeteneği de olmayan bir kadına, köpeğe gereken bir sahipten daha gereklidir bir koca.

Evlenmek

Bana âşık olunca sana tüm güneşi ve yıldızları verdim, bir an için... Dağların gücünü verdim, kollarının kucaklaması için. Tüm denizlerin sesini verdim, ruhunun bir tepkisi için. Yalnız bir an, ama yeterli değil miydi bu?

Evlenmek

İki insan sonunda en taşkın, en çılgın, en düşsel ve en geçici tutkuların etkisi altında, ölüm ayırıncaya dek birlikte, o coşkulu, yorucu ve olağandışı durumda kalacaklarına ant içerler.

Evlenmek

En kötüsü, evlilik bir sınıf sorununa dönüşüyor: Eş ararken doğanın gençlere sunduğu sayısız çeşitteki seçenek, birbirine yakın gelirdeki bir avuç insanla sınırlandırılıyor; güzellik ve sağlık, yaşamın doğal koşulları olacak yerde sanatçıların düşüne, şarlatanların reklam aracına dönüyor.

Androkles ve Aslan

Bir yuva ve aile kurmak uğruna bugün ikimiz de mutluluktan vazgeçtik, özgürlükten vazgeçtik, huzurdan vazgeçtik; daha da önemlisi, bilinmeyen geleceğin romantik olanaklarından vazgeçtik. Yalvarırım; bu durumdan yararlanıp yarı sarhoş, budalaca söylevler çekmeye, kaba şakalar yapmaya kalkmasın kimse...

İnsan ve Üstün İnsan

Nikâh töreni, ticari bir mülk ve kölelik anlaşmasını biraz dinsel kurallara bağlamak, biraz da şiirsellik katıp yüceltmek ve böylece en yararlı duruma getirmek amacıyla yapılan içten bir girişimdir.

Evlenmek

Evlendikten sonraki ilk altı ay içinde öğrendiklerini, nikâhtan bir gün önce bilebilmiş olsaydı, ne güç olurdu bir kadını evlendirmek!

İbsen'ciliğin Özü

Bir kadın için kendine yakışır bir geçim sağlamanın tek yolu, ona iyi bakacak kadar geliri bulunan bir erkeğe iyi bakmaktır.

Hoş Olmayan Oyunlar

Evlilikte yapılan en büyük özveri, yaşama karşı serüvenci tutumdan özveride bulunarak, durulup oturmaktır. Doğuştan yorgunlar yerleşmeye can atarlar; oysa, canlı ve güçlü ruhlar için yerleşmek, kendi canına kıymak demektir.

Androkles ve Aslan

Hoş görünüşlü, iyi huylu, burnunun altı santim yakınına kadar olan her şeyi gören, ama daha ötesini hiç göremeyen örnek bir ev kadını, bir siyasal budala, kısacası ideal bir eş...

Cenevre

Erkekler evlilikleriyle ilgili gerçekleri ne başkalarına ne de kendi kendilerine söylemezler hiçbir zaman.

Evlenmek

Havva: Seni düşünmek zorundayım, Âdem... Üşengeçsin, pissin, kendine bakmıyorsun, düş görüyorsun hep; seni izlemezsem, seninle uğraşmazsam, kötü şeyler yiyeceksin ve çirkinleşeceksin. Bir gün, gösterdiğim tüm ilgiye karşın yine de tepetaklak düşüp öleceksin.

Methuselah'ya Dönüş

Âdem ile Havva Cennet'ten kovulup geçimlerini sağlamak durumunda kaldıklarında, yalnız kendilerini değil, çocuklarını da doyurmak, giydirmek, barındırmak zorundaydılar; insan soyu onlarla birlikte ortadan kalkardı yoksa... Her çiftin çalışıp kendilerinden başka, verimsiz, açgözlü, haylaz en az üç yumurcağa daha bakması, böylece insan yaşamının bir koşulu olmuştur.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Gençler var, başlarına geleceği bilmeyip aşk uğruna evlenen; yaşlılar var, para, dostluk ve rahatlık için evlenen... Evlenmekten kaçanlar var, çocuk istemeyen ya da çocuk yapması uygun bulunmayan. Peşlerinden çok koşulanlar var, bundan kurtulmak için evlenen. Yeni bir deneyime başlamak için evlenenler var, deneyimi bitirmek için evlenenler var. Bunların tümünü nasıl hoşnut edebilirsiniz, en az yarım düzine yasa çıkarmadan?

Evlenmek

Çiftler vardır, birbirlerini birkaç saat süreyle nefret içinde sevmeyen; çiftler vardır, birbirlerini sürekli sevmeyen; çiftler vardır, birbirlerini hiç sevmemezlik etmeyen; ama onlar hiçbir kimseyi de sevmemezlik edemezler.

Evlenmek

Başka bir aile yaşamı da vardır: Kocaların eşlerinin mektuplarını açtığı; harcamalarının her kuruşunun, yaşamlarının her dakikasının sorulduğu; anaların da aynı şeyi çocuklarına yaptığı; hiçbir odanın özel, hiçbir anın kutsal kalamadığı; görevin, söz dinlemenin, sevginin, evin, ahlakın ve dinin nefret uyandıran birer zorbalığa döndürüldüğü; yalanların, baskıların, isyanların, kıskançlıkların, kuşkuların, kara çalmaların ve ceza vermelerin döne döne uygulandığı bayağı bir yaşam...

Hiç Belli Olmaz

Evliler bir kez evlilik düzenine alıştılar mı, denizden uzak kalamayan denizciler gibi, evlilikten uzak kalamazlar bir daha...

Kara Kızın Serüvenleri

Bütün genç kadınlar evlendikleri erkeği adam edip düzeltecekleri inancıyla başlarlar işe...

Kayalar Üstünde

Ununu elemiş eleğini asmış dedikleri kişiler, balonu yükseltecek gaz oranının yitirilmesine benziyor; onların durulup yerleşmeleri, mezarlarına yerleşmelerine değin sürer.

Evlenmek

Yaşamlarının her yirmi dört saatinin sekizini eşleriyle bir odaya kapanıp başbaşa geçirmek, üstelik kuşlar gibi yalnız çiftleşme mevsiminde değil, bütün yıl boyunca ve her yıl bunu sürdürmek onlara doğal ve doğru geliyordu... Tüm ulusal konut sorununu, her iki kişiye bir oda ilkesiyle çözümlemek istiyorlardı. Evliliğin özü buydu, onlar için...

Evlenmek

Bir erkek karısına düşkün olabilmelidir, kendisini budala durumuna düşürmeden...

Candida

Bir sorgu yargıcının kâtibiyle, bir başbakanın ana muhalefet partisi lideriyle yakınlığı kadar karısına yakın olan bir adam on binde birdir. Evli çiftler birbirlerini hiç tanımazlar; aynı evi, aynı çocukları, aynı geliri paylaşmaya alışırlar, yakınlıkla hiç ilgisi bulunmadan...

Evlenmek

Ahlak, başkalarının evli olup olmadığı üstüne kuşku duymaktan başka nedir ki?

Doktorun İkilemi

Aile yaşamı günümüzde, sendikalılarla sendikasız işçiler arasındaki farka benziyor: Düzen ve rahatlık açısından çok büyük bir fark hiç kuşkusuz, ama aynı türler arasındaki bir fark...

Evlenmek

Erdem, evlilik sendikacılığından başka ne olabilir?

İnsan ve Üstün İnsan

Bir düşünün, bazı evli dostlarımız nasıl kaygıyla izler, nasıl tüketir, nasıl kıskanır, nasıl bir gün bile ayırmazlar gözleri önünden birbirlerini ve sevgili olmaktan çok nasıl cezaevi bekçisi ya da köle efendisi gibidirler birbirleri için... Bir de düşmanlarıyla düşünün aynı kişileri: Nasıl özenli, onurlu, özsaygılı ve bağımsız olmaya kararlıdırlar birbirlerine karşı ve ne dikkatlidirler konuşurken birbirleriyle! Bir anlasalar bu durumu, karı ya da kocalarına oranla, düşmanlarının çok daha iyi dostu olmazlar mıydı?

Şeytanın Çömezi

Evliliğin kutsallığından ve evlilik antlarına bağlı kalma gereğinden en çok söz edenlerle, zincirler kırılıp mahpuslara seçme özgürlüğü verilirse toplumsal yapının yıkılacağını söyleyenler, hep aynı kişilerdir. İkisini birden savunamazsınız bunların. Mahpuslar mutluysa, neden kilit vuralım üstlerine? Değillerse neden mutluymuş gibi gösterelim onları?

İnsan ve Üstün İnsan

Bir otelin büyük yararı, ev yaşamına karşı bir sığınak oluşturabilmesidir.

Hiç Belli Olmaz

Sağlıklı evlilikler, içten ve sevecen dostluk ortaklıklarıdır; ömür boyu süren kronik aşk olayları, duygusal da olsa, cinsel de olsa, cellada değilse bile hekime gönderilmelidir.

Evlenmek

Yakınlarımız evdeyken, hep iyi yanlarını düşünerek katlanırız onlara. Bizden uzak olduklarındaysa, kötü huylarını anımsayarak avuturuz kendimizi...

Kırgınlar Evi

Kocasını sevmekten başka şey düşünmeyen kadın, çocuğunu sevmekten başka şey düşünmeyen ana kitapta iyidir belki (kuşkusuz, öyle kitapları okuyanlar bakımından) ama gerçek yaşamda derttir. Kocalar işleri gereği bütün gün evden uzak kalıp kurtulabilirler karılarından; ama küçük çocuklar, analarının kucaklamalarından, okşamalarından ve yoklamalarından, öğüt vermelerinden, özellikle de onlarda vaktinden önce duyarlıklar uyandıran sürekli girişimlerde bulunmalarından (bu uygulama, en kötü dadıların, en kötü oyunları kadar tatsız, belki de sakıncalıdır) kurtulamayıp mahvolurlar çoğunlukla...

Evlenmek

Ana babalık çok önemli bir meslektir. Ne var ki, bu meslekten olanlara, çocuklar yararına bir uygunluk sınavı konulmamıştır bugüne dek.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Tüm kadın haklarının en kutsalı olan çocuk doğurma hakkına hiçbir koşul konmamalıdır, insan cinsinin sağlığı dışında...

Evlenmek

Her çocuk doğduğunda, babalar iki yıl boyunca evden uzak tutulmalı; çünkü, gereksiz, çekilmez ve gülünç olurlar o sürede...

Evlenmek

Bir ana olacaksam, aynı zamanda eşlik yapmam için bir adamın beni zorlamasına dayanamam.

Evlenmek

Tuhaf bir şey ana olmak: Önce çocuk onun bir parçasıdır; sonra onun çocuğudur; sonra babasının çocuğudur; sonra da uzak bir atanın çocuğudur; sonuçta da dünyaya gelmesine aracı olduğunuz ve bu rastlantısal hizmeti bir başkası yerine getirseydi, belki de yetiştirmeyi aklınıza bile getirmeyeceğiniz çocuk giderek bağımsız bir kişi olur.

Ellen Terry'ye Mektup

Kaplan gibi insan dişileri, yavrularını doyumsuz bırakabilirler. Yaşamlarının birkaç yılını bir damat peşinde koşarak harcamamış kadınların kızları genellikle bekâr ve yoksul kalarak, analarının iffet merakını sömürürler ömür boyu...

Evlenmek

En iyi yurttaşların, ne uygun evliliklerin sonucu olduğunu ne de üreticilerin aşılama dediği karşıt yaradılışların birleşmesinin bu konuda önemli rolü bulunmadığını gösteren kanıtlar var ortada. Ama, büyük bir olasılıkla, aşırı ölçüde birbirlerine uymayan eşlerden iyi sonuçlar alınabilir. Bunun kesin bilinebilmesi için, şimdi rastlantıyla yapılan o tür eşlerin çiftleştirilmesi deneyleri, bilinçli olarak uygulanacaktır er geç...

İnsan ve Üstün İnsan

Evlilik çekişmelerinin çoğu erkeğin boş zamanlarını evde, kadının ise gezilerde geçirmek istemesinden doğar. Kadınlar otellere bayılır, erkekler otellerden nefret eder...

Akıllı Kadının Rehberi

Çiftleşmek, soyun üremesinden başka hiçbir şey için temel ilke değildir ve bu en önemli gereksinim evlilikten başka bir yöntemle karşılanabilirse, çiftleşmenin evlilik koşulu ortadan kalkar, doğanın yaratıcılığı açısından...

İnsan ve Üstün İnsan

Üreme ve ana babalık içgüdülerini özgürce doyuranlar yalnız arılarla karıncalar değildir; evliliğin kendisi de evlenmemiş sağlıklı milyonlarca erkek ve kadının aynı gereksinimini bekâr olarak gidermeye zorluyor.

İnsan ve Üstün İnsan

Bütün eşleşmeler akılsızlıktır: Doğmak akılsızlıktır, evlenmek akılsızlıktır, yaşamak akılsızlıktır; ama ölmek akıllılıktır.

Hiç Belli Olmaz

Boşanma hukukundaki anlamıyla evlilik yeminine teknik açıdan bağlıdır büyük bir çoğunluk; ama ideal anlamdaki evlilik yeminini tutan ya da tutabilecek olan bir erkek ya da kadın doğmamıştır daha...

Evlenmek

Nikâh kadar kolay, ucuz ve özel olmalıdır, boşanma...

Evlenmek

Kadınlar ekonomik kölelikten bir kez kurtulursa, boşanma da bir iş ortaklığının sona erdirilmesi gibi kolaylaştırılmazsa evlilik o kadar sıradan olur ki, geleneksel evliler utanırlar evli bulunmaktan.

Evlenmek

Evlilik savunucuları, birbirinden çok başka, bazan evlilik anlamında hiç kullanılmaması gereken kavramları birbirine karıştırırlar: Tek eşlilik, ahlak, Hıristiyanlık, sosyalizm karşıtlığı ve daha buna benzer, evlilikle hiç ilişkisi bulunmayan düzinelerle şeyleri...

Evlenmek

Bir ceza olmaktan kurtarın evliliği... Eşlerin davranışlarını onaylamıyorsanız, cezalandırmak için gerekirse ağır hapis cezası verin onlara; ama sonu gelmez bir evlilik içinde bırakmayın.

Evlenmek

Eşitliği yok eden ve ilintisiz koşullarla cinsel seçimi engelleyen mülk ve evlilik, üstün insan evriminin düşmanıdır.

İnsan ve Üstün İnsan

Kimse asla ayırmamalıdır Tanrı'nın birleştirdiğini. Bırakın, Tanrı yapar o işi de...

Evlenmek

Sevgiyi, güzelliği, serüveni, coşkuyu, tutkuyu yaşamanın yolunu bulun bana, getirecekleri iğrenç belalar olmadan...

İnsan ve Üstün İnsan

Çirkin ve mutsuz bir dünyada en varlıklı adam bile ancak çirkinlik ve mutsuzluk satın alabilir.

İnsan ve Üstün İnsan

Varlık üretmeden varlık tüketemeyeceğimiz gibi, mutluluk üretmeden mutluluk tüketemeyiz.

Candida

Değersiz kişilerin her şeyi göze aldıkları iki konu var dünyada: Mutluluk ve özgürlük... Bunları elde ettikleri zaman, mutluluk için yetenekleri bulunmadığını, özgürlüğe de gereksinim duymadıklarını görmekle bulurlar cezalarını.

Janet Achurch'e Mektup

Ömür boyu mutluluk mu? Buna kimse dayanamaz. Böyle bir yaşam, dünyada cehennem olurdu!

İnsan ve Üstün İnsan

Mutsuzdum bütün gece, uygun davranıyordum çünkü. Şimdi uygunsuz davranıyorum ve mutluyum!

Candida

Mutluluk ve güzellik yan ürünlerdir.

İnsan ve Üstün İnsan

Bir kez kalbiniz kırıldı mı, geriye dönüş yoktur bir daha. Hiçbir şeye aldırmaz olursunuz. Mutluluğun sonu, huzurun başlangıcıdır bu...

Kırgınlar Evi

Shakes: Yazmadım mı ben
"Yürek ağrısını ve daha binlerce doğal acıyı,
insanın miras aldığı"?
Shav: İlk değildin sen
Kırgın yüreklerin türküsünü söyleyen. İlk bendim
Senin inançsız Timon'larına onların onarımını öğreten.
Shakes: Nasıl öğretirsin bilmediğini?
Shav: Katlanmak bir an
Titreyen ışığım parlayıncaya kadar...

Shav'a Karşı Shakes

Mutluluğun bulunduğu, kadınların bulunmadığı bir ülke görürseniz, enlem ve boylamını bildirin hemen, buluşalım orada...

Kırgınlar Evi

Dert edinmenin sırrı, mutlu olup olmadığını düşünmeye vakit ayırabilmektir. Dertten kurtulmanın yoluysa bir işle uğraşmaktır; çünkü, işiyle uğraşan işini düşünür. İşini düşünen kişi de ne mutludur, ne de mutsuz; her mutluluktan daha iyi olan eylem ve canlılık içindedir, yorulana dek... Bu nedenle de mutlu olmak için yorulmak gerekir. Akşam yemeğinden sonra müzik dinlemek hoştur; ama sabah kahvaltısından önce müzik dinlemek hoş olmadığı gibi doğal da değildir. Aşırı çalışmayanlar için tatil yapmak beladır. Aşırı çalışan ve bütçesi uygun bulunanlara tatil yapmak can sıkıcı bir gereksinmedir. Sürekli tatilde olmaksa, cehennemin iyi bir tanımıdır.

Uyumsuzluk

Mutluluk hiçbir zaman amacım olmadı. Bir pipo dolusu afyon ya da bir bardak viski uğruna komalara girmeye ne vaktim, ne de merakım var.

Kişisel On Altı Skeç

Mutluluk, dünyanın en can sıkıcı şeyidir, benim için... Mutluluğa aldırsaydım, bugün bulunduğum duruma gelebilir miydim hiç?

Yazgının Adamı

İsteyip istememekle ilgisi yok bunun! Yapılması gerekenleri yapıyorum ve kendimle uğraşacak vaktim yok... Bu mutluluk değil, ama büyüklüktür.

Sezar ve Kleopatra

Yaşam katlanılır olurdu, eğlenceleri bulunmasa!

Akıllı Kadının Rehberi

Kimse sağlıklı, mutlu ya da onurlu olamaz bugünkü durumda: Standartlarımız o kadar düşük ki, bu sözcükler hasta olmamak, ağlamamak, yalan söylememek ya da hırsızlık yapmamak (yasal olsun, olmasın) anlamına geliyor ancak.

Akıllı Kadının Rehberi

Beklenilenden daha fazlasını almak, daha azını almak kadar tatsızdır.

Evlenmek

Mutluluğa, komşularımızdan daha zengin olmayı başarmakla varılabileceği kuruntusundan kurtulalım artık!

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Anlamsız değildir çılgınlık: Hatta ne kadar budalaca görünürse, o kadar mantıklı, ince, derin ve pırıltılıdır.

Cenevre

Yaşam nedir ki, esinle yapılan bir dizi çılgınlıktan başka? Kolay değil onları bulup yaşamak... Hiçbir fırsatı kaçırmayın, her gün karşınıza çıkmaz onlar...

Pygmalion

Uygar insanların (kent dediğimiz dar ve pis labirentlerde yığılmış kişilerin) bedensel yaşamlarının yarısı, ancak acil durumlarda doktorlara açıklanabilen gizli günahlarla doludur. Hedda Gabler vurur kendini, analığın kadınlığa bu denli yaraşmaz durumundan ötürü...

İnsan ve Üstün İnsan

Korkmayın, mutluluk duymadan yaşamasını öğrendi o genç!

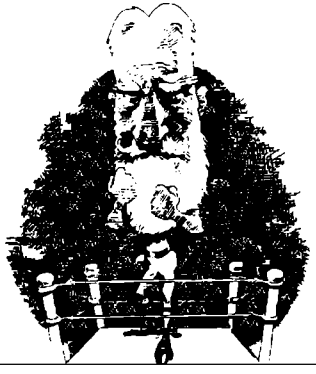
Candida

Yüce bulduğumuz bir amaç uğruna kullanılmak, hurda yığınına atılmadan önce yıpranıp tükenmiş bulunmak ve mutluluğumuzu dünya üstlenmiyor diye sızlanan telaşlı, bencil bir hastalık ya da dert budalası olmak yerine, doğanın bir gücü olabilmektir, yaşamda gerçek sevinç...

İnsan ve Üstün İnsan

Gerçek şu: Özgürüm, sağlıklıyım, mutluyum ve patlıyorum sıkıntıdan!

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

DÜŞÜNCE, BİLİM VE DİN ÜSTÜNE

Her şey üstünde düşünmeye alıştırın kendinizi; ama gerçekte olduğu gibi düşünün, söylendiği gibi değil!

Köy Sevdası

Doğru olan hiçbir şey yeni değildir gerçekte; hepsi üst üste söylenmiştir, daha bizler doğmadan önce...

Akıllı Kadının Rehberi

Pratik kişiler nerede olduklarını bilirler elbette, ama nereye gittiğimizi çoğu kez bilmezler; oysa, nereye gittiğimizi bilen düşünürler de nerede bulunduğumuzu çoğu kez bilmezler.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Zamana karşı koymanın tek yolu vardır; o da her zaman taze ve canlı anlatımlara olanak veren genç düşünceler bulmaktır.

Doksanlarda Tiyatromuz

Beden er geç bıkkınlık verir insana. Düşünceden başka hiçbir şey güzel ve ilginç kalmaz. Çünkü, düşüncedir, gerçek yaşam...

Methuselah'ya Dönüş

Filozoflar, yüz mucize görürler bir günde; bilgisizler ve düşüncesizlerse günlük işlerden, alışılmış uğraşlardan başka hiçbir şeyi...

İyi Kral Charles'ın Altın Çağı

Yoğun ve yanlış düşünmekten çok daha iyidir bazan hiç düşünmemek...

Cenevre

Özgün düşünür geleneğe karşı gelirken, komşularının güven duymak için tutundukları şeylere de karşı çıkmış olur.

Brieux'nün Üç Oyununa Önsöz

Günümüzü yönetenler krallar değil, düşünürlerdir.

İnsan ve Üstün İnsan

Sizi uyarıyorum, kafanızda en küçük bir yeri bir an boş bırakırsanız, her yandan düşünceler üşüşür oraya: Reklamlarla, gazetelerle, kitaplar ve kitapçıklarla, dedikodularla, siyasal nutuklarla, oyunlar ve filmlerle... Siz de ekleyebilirsiniz: Ve de bu kitapla...

Akıllı Kadının Rehberi

Gerçek, kimsenin inanmadığı şeydir.

Yazgının Adamı

Bilmek değildir, bir gerçeğin içinde olmak... Yoksa, deniz konusunda coğrafyacılardan, doğabilimcilerden daha bilgili olurlardı, balıklar...

Methuselah'ya Dönüş

Yorulmak bilmez bir dâhiyi yaratmak için kaç tembel atanın gerektiğini kimse hesaplayamamıştır bugüne değin. Oysa, dâhi hanedanlarının bulunmadığı bir gerçektir ve soydan geçme hükümdarlığa en sert karşı çıkış da bundandır. Aileden kalma yerlere oturanlaraysa, böyle bir tepki gösterilmediğini eklemek gerekir.

Kayalar Üstünde

Bilmeyince ne kadar kolaydır konuşmak...
Sözcüklerle çılgına döndürürsünüz kendinizi.

Ermiş Jeanne

Dâhi herkesten daha ileriyi görebilen, daha derine inebilen, bu nedenle de değişik törel ölçüleri bulunan ve üstün önsezisini, yargılarını kendine özgü yetenekleriyle en uygun biçimde yürürlüğe koyabilecek güçteki bir kadın ya da erkektir. Evliya ise, dinin teknik açıdan doğaüstü saydığı esini ve gücü içinde duyup destansı bir erdem gösterdiği için ermişler katına yükseltilmeye uygun bulunan bir kimsedir.

Ermiş Jeanne

Dâhiler de bayağı boş inanlardan ve önyargılardan kendilerini kurtaramamışlardı: Bunyan ve Newton yalnız özel yetenekleriyle değil, safdillikleri ve İncil fetişizmleriyle de şaşırttılar bizleri...

Cenevre

Bir halterci, bir yarışma ortamının yol açtığı önemsiz bir dürtüyle kaslarını geliştirebiliyorsa, bir düşünürün de aynı ölçüde istekli ve inançlı davranarak beynini geliştirmesi doğal sayılmalıdır.

Methuselah'ya Dönüş

Yaşamınız boyunca gözünüzün önünde duran bir gerçeği açıklarsanız, bütün dünya kalkıp öfkeyle yalanlar sizi... Ama budalacasına büyük bir yalan söylerseniz, herkes onun yalan olduğunu bilse de, sizi onaylayan sevinçli sesler gelir dünyanın dört yanından...

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Hep yalın, hep derindir bilim. Yarı doğrulardır, korkulu olan...

Doktorun İkilemi

Bir vahşi hayvanın sadeliğinde büyük bir bilgelik, bilgin geçinenlerin görüşlerinde ise büyük bir budalalık vardır bazan.

Ermiş Jeanne

Bir matematikçi için "onbirinci", yalnızca bir birim anlamına gelir; on parmağından fazlasını sayamayan bir Buşman içinse, bu, hesaplanamayacak büyüklükte bir sayıdır oysa.

İnsan ve Üstün İnsan

Yanıtı çok kolay olan bir soruyu yanıtlamak kadar güç bir şey yoktur.

Doksanlarda Tiyatromuz

Akıl için, nadasa bırakılmak, ekim zamanı kadar önemlidir. Bedenler de aşırı ekilmekten tükenir.

Akıllı Kadının Rehberi

Din inançsızlığın anası, bilim ise inancın anasıdır.

Beklenmedik Adaların Budalası

İnançlarınıza çok sıkı bağlanmayın; yoksa fobiye, maniye dönüşür onlar.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Değişiklik olmadan gelişme olmaz; önce kafalarını değiştiremeyenler, hiçbir şeyi değiştiremezler. Kör inançlar, dinsel kurallar, din kurumlarına bağlılıklar beynimizi kemikleştirir ve değişimi olanaksız kılar.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Bilime borçlu olduğumuz önemli buluşlara büyük saygım var. Ama herkes buluş yapabilir. Her çocuk yaşamının ilk yıllarında, Roger Bacon'ın ömrü boyunca laboratuvarında bulduğu şeylerden çok daha fazlasını bulmak zorundadır.

Methuselah'ya Dönüş

Çağdaş bilim, apaçık şeylerin gerçek olmadığına, dev ya da minicik, yüreksiz ya da saldırgan, olağanüstü, büyülü, umulmadık şeylerinse bilimsel olduğuna inandırdı bizleri...

Ermiş Jeanne

Bir meraklı şeytan, çok ilginç deneyimlerle durmadan yeni bilgiler elde edeyim derken, tüm soyun ortadan kalkmasına neden olabilir.

Doktorun İkilemi

Duyulara keyif vermeyi anlayabilirim ve paylaşabilirim; ama entelektüel etkinlikler ve onur yerine, duyusal coşkuları kullanmak şeytanlıktır.

Sofular İçin Üç Oyun

Evrim kuramının 1790 ile 1830 yılları arasında bulunarak bir modaya dönüşmesi, onsekizinci yüzyılın hem akılcı tanrıtanımaz ve yaradancı düşünce öncülerinin hem de cennet bahçecileri denilebileceklerin sonunu getirdi.

İnsan ve Üstün İnsan

Yaratıcı evrim düşüncesi şimdiden bir dindir. Sözde Hıristiyanlık'ın, katıksız kuşkuculuğun, mekanikçiler ve yeni Darwinciler'in duyarsız onaylamalarıyla körü körüne yadsımalarının külleri arasından yükselen yirminci yüzyılın dini, hiç kuşkusuz. Ne var ki, kendi efsanelerini, masallarını, mucizelerini yaratmadıkça, yaratıcı evrim popüler bir din olamaz. Popüler derken yalnız köylüler için değil, hükümetteki bakanlar için bile anlaşılabilir olmaktan söz ediyorum elbet...

Methuselah'ya Dönüş

"Hayvan" dediklerimiz, Darwin'in hayvanlarla yakınlığımızı kanıtlaması, hırsızlar ise, Marx'ın burjuva sınıfını hırsızlıkla suçlaması ile birlikte bizden öçlerini aldılar.

İnsan ve Üstün İnsan

Darwin, hümanistlere büyük bir iç rahatlığı getirdi ve gerçekler üstüne geniş bilgiler verdi. Onlar adına, Tanrı'nın sınırsız gücünün bulunduğu inancını yıktığı gibi, zulüm yapmakla yakışıksız biçimde suçlanan Tanrı'yı temize çıkardı.

Methuselah'ya Dönüş

Darwincilik, bilimin yetkisini sosyalistlerden yana kullandı; kendilerinde reform yapabilecek kişilerin, önce toplumda reform yapmaları gerektiğini ortaya koydu.

Methuselah'ya Dönüş

Marx ve Darwin, kendi alanlarındaki putları kırdılar ve iki yeni inancın peygamberleri oldular.

Methuselah'ya Dönüş

Darwin'de bulunmayan her şey Marx'ta vardı: Acımasızlık ve nefret, ironi, aşağılama duygusuyla güçlenmiş bir Yahudi yazın yeteneği ve önceleri pohpohlanarak büyütülmüş bir genç dehaya (Marx, varlıklı bir ailenin şımartılmış çocuğuydu) tümüyle aykırı gelen toplumsal baskının, sonraları da sürgünlük ve yoksulluğun oluşturduğu acı nitelikler...

Methuselah'ya Dönüş

Marx'ın yanılmadığı kesinlikle söylenemez: Yarısı ödünç alınmış, yarısı ise amatör bir yazar tarafından evde hazırlanmış olan ekonomisinin sosyalizme bile uygun bulunmadığı görülür, dikkatle incelendiğinde...

Methuselah'ya Dönüş

Çalışan sınıfın psikolojisini, sıradan gel-git işlerinde çalışan bir çocuk kadar bilmiyordu, Marx...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Asker ve rahip egemenliğinden ticaret ve bilim egemenliğine, ticaret egemenliğinden proleter demokrasisine, monarşiden cumhuriyetçiliğe, çoktanrıcılıktan tektanrıcılığa, tektanrıcılıktan tanrıtanımazlığa ve kamutanrıcı hümanizmaya, okumamışlıktan okur yazarlığa, romantizmden gerçekçiliğe, gerçekçilikten mistisizme, metafizikten fiziğe geçişler, kurumlarda özde hiçbir değişime yol açmamıştır.

İnsan ve Üstün İnsan

İnancın bulunmadığı yerde ikiyüzlülük uyumluluk olur; bilginin bulunmadığı yerde ise, bilgisizliğin adı bilim olur.

İnsan ve Üstün İnsan

Hepimizin boş inanları, kompleksleri var; çılgın denilebilecek bir yazar olan Ermiş Paul'le aklı başında denilebilecek bir yazar olan Voltaire arasında bu açıdan büyük bir ayrım olduğu söylenebilir mi?

Mabel Shaw'a Mektup

Yazgı, talih ve "ilâhi takdir" yerine anlamlı bir sözcük kullanılmaya başlandı bir süredir: Makine... İçinde tanrının bulunmadığı makine...

Uyumsuzluk

Şu çürümüş dini, bu kupkuru bilimi canlandıramaz, yaşam dolu ve alabildiğine ilgi çekici kılamazsak, gidip bahçe çapalayalım en iyisi; mezarımızı kazma zamanı gelinceye değin de sürdürelim çapalamayı...

Methuselah'ya Dönüş

Güvenilir devlet adamı için, *Britannica* ansiklopedisinin son baskısı, İncil'le karşılaştırılamayacak ölçüde mucizelerle doludur.

Ermiş Jeanne

Tarihçiler şunu anlamalıdırlar: Düş görenler ne düzenbaz ne de çılgındırlar.

Ermiş Jeanne

– Tanrı nedir?
– Kendimiz tanrı olurduk, bunu bilseydik...

Androkles ve Aslan

Tanrı, kendi budalalığımızdan başka hiçbir şeyin cennete dönüşmesini engelleyemeyeceği bir dünya verdi bizlere...

Candida

Tanrı'nın dünyayı yarattıktan sonra bakıp "İyi oldu" dediği öğretildi bizlere. Peki, şimdi ne derdi acaba?

İnsan ve Üstün İnsan

Tanrı'nın peşinden koşup "Ah, O'nu nerede bulacağımı bilebilseydim" diye yalvarıp yakaran kişilerin, kendileri adına çok olumlu sanıları olsa gerek, O'nun önüne çıkmayı düşünebildiklerine göre...

Kara Kızın Serüvenleri

Tanrı'yla konuşmak istediğimizde bunu her zaman kullandığımız dille yapmalıyız, başkalarının bizim için hazırladığı hazır dualarla değil; onunla paylaşmak istediğimiz şeyler için bir tapınağa gereksinimimiz yok.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

– Şişinip durma... Tanrı'yı öfkelendirme...
– Fareler! Siz Tanrı'yı tanımıyorsunuz. Tanrı öfkelendirilmek ister. Başarılı bir insanın sırrı budur...

Uyumsuzluk

İnsanın siyasal gücü ve yüreği, kendisini zorlayan sorunların büyüklüğü ve karmaşıklığı karşısında açıkça yenilgiye uğrar; en kaygılı anında daha yüce bir akıldan yardım istemek için yukarıya baktığında, göklerin boş olduğunu anlar.

İnsan ve Üstün İnsan

Tanrı'sı gökte olanlardan sakının kendinizi...

İnsan ve Üstün İnsan

Tanrı'ya yapılan duaları ancak birkaç kez kullandım, koruyucu bir büyü olarak.

Toyluk

Yaradan'ın son sözünün insan olduğunu düşündürecek bir neden yok ortada...

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Bir tek din vardır, yüz çeşit uyarlaması bulunsa bile...

Hoş Oyunlar

Bir çeşit din koleksiyoncusuyum ben. Şaşılacak şey şu ki, tümüne de inanabilirim gibi geliyor bana.

Binbaşı Barbara

Hiçbir tutkusu bulunmayan iyi huylu kişiler korkak olurlar, bir dine bağlı değillerse...

Methuselah'ya Dönüş

Kin ve korku sınırlar insanı; binlerce çekingenliği, yılgınlığı ve duraksamayı yanı sıra getirir. Bunlardan arındırılmış bir yürek ve beyin büyük bir özgürlüğe kavuşur.

Mahpusluk

Büyük gerçeklere varmak, günaha girmekle başlar.

Annajanska

Günahkârları değil, erdemlileri tövbe etmeye çağırıyorum.

Methuselah'ya Dönüş

Bir ermiş olmak, çok daha tehlikelidir, bir fatih olmaktan...

Ermiş Jeanne

Peygamber bile kendi evinde koruyamaz onurunu...

Methuselah'ya Dönüş

İnancın, gözlem ve mantığa hiç dayanmadan, hatta onlara karşı çıkarak sınırsız sayıda ve güçte üretilebileceği gerçeğinden daha kesin bir gerçek yoktur dünyada; bunun çok açık nedeni de, inanca duyulan büyük ilgiye dayanan inanma isteğidir.

Doktorun İkilemi

İnandığı şey belki de doğruydu, ama inancının nedeni bu değildi; gizemli bir biçimde düş gücünü etkilediği için ona inanç besliyordu.

Androkles ve Aslan

Hıristiyanlık, hiçbir ermişe bağlı olmaksızın, ahlaktaki evrimin bir aşamasıydı. İsa ortaya çıkmasaydı bile, Tolstoy yine de düşünüp taşınıp eski Yunan kilisesiyle kavgaya girişirdi.

Androkles ve Aslan

İsa der ki: Yoksul beyazların en yoksuluyum ben; yine de bir kral gibi gördüm kendimi. Ama bu, insanların kötülüğünün beni çıldırttığı bir komediydi.

Kara Kızın Serüvenleri

Yukarıdan çağrı gelmişti onlara; çağrılmayanlar tarafından seçilmemişlerdi. Kendilerini korumak ve gerekli gücü elde etmek amacıyla örgütlendiler ve bu örgüte Kilise adını verdiler.

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Kilise, Tanrı'nın gözetimindedir, sıradan rahiplerin sandığı gibi, Tanrı, kilisenin gözetiminde değil...

Ermiş Jeanne

İsa, baş rahip açısından bir din düşmanı ve düzenbaz; tüccarlar açısından bir isyancı ve komünist; Roma emperyalistleri açısından bir hain; sağduyu açısından tehlikeli bir deli; her zaman ortaya çıkan züppeler açısından meteliksiz bir serseri; polis açısından geçitleri engelleyen biri, bir dilenci, bir fahişe dostu, bir günahkâr savunucusu ve yargıçları küçük düşüren bir kişiydi...

Kayalar Üstünde

İsa çağdaş bir mahkemede sorguya çekilseydi, iki doktor tarafından gözden geçirilir, bir saplantıya tutulduğu anlaşılır, kendini savunacak bir durumda olmadığına karar verilir ve bir akıl hastanesine kapatılırdı.

Androkles ve Aslan

Hıristiyanlık, bir öğreti olarak, İsa'nın ölümüyle birlikte, bir anda ve temelinden ortadan kaldırılmıştı. Daha mezarına girmeden ya da cennetine çıkmadan (hangisini benimsiyorsanız öyle olsun) havarileri, İsa'nın kurduğu geleneği bugün hâlâ bulunduğu düzeye indirdiler.

Androkles ve Aslan

Çarmıha germe olayıyla bastırılan Hıristiyanlık, daha önceden de, daha sonra da hiçbir devlet tarafından uygulanmamıştır.

Uyumsuzluk

İsa'nın Tanrı'nın elçisi olduğuna ister inanın, ister inanmayın, ama onun birinci sınıf bir siyasal iktisatçı olduğunu benimsemek zorundasınız.

Androkles ve Aslan

İsa'nın siyaset, ekonomi ve ahlak üstüne düşünceleri insanın davranışlarına bir rehber olarak ilginç ve önemlidir. Geri kalanıysa, psikopati ve boş inandır.

Androkles ve Aslan

İsa'yı korkular evinden çıkmış biri değil de bir öğretmen olarak tanıtmayı ne zaman öğrenecek insanlar?

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Evlilik ve aile konusunda, İsa, evliliğin temeli olan kişisel vaktini bir başkası için ayırma sorununa, tıpkı kişisel servet sorunundaki nedenlerle karşı çıkar: Evli bir kadının, Tanrı'nın işlerini görmesi yerine, kocasını sevindirecek işleri görmesine...

Androkles ve Aslan

Evlenmemiş bir İsa, evlenmemiş bir Beethoven, evlenmemiş Ermiş Jeanne, Clare, Teresa, Florence Nightingale gereği gibi davrandılar... Boşuna dememişler, düşünürlerin kaçınılmaz evlilikleri gülünç olur diye...

Androkles ve Aslan

İsa'nın adı, pratik bir insan olarak sarsılmadan duruyor; bizler ise soytarılara, budalaca davrananlara, hiç pratik olmayan hayalperestlere kendimizi bırakmış, yerimizde sayıp duruyoruz.

Androkles ve Aslan

Tanrı'nın en güvenilir destekçileri, genellikle resmi unvanlardan yoksundurlar. Bunlar tanrıtanımazlıklarını açıklamış da bulunabilirler: Onlar, onurlu ve halka karşı büyük sorumluluk duyan kişilerdir de...

Methuselah'ya Dönüş

Piyer'i kayığından çıkarıp yanına alan İsa, dürüst bir balıkçının ahlakını bozdu ve bu yıkımdan bir cennet tacirini ortaya çıkarabildi ancak.

Androkles ve Aslan

"Vahiy" denen şeyin, bir daha yinelenmemek üzere binlerce yıl önce indiğine, Tanrı'nın o çağdan sonra işini bırakıp sesini kestiğine inanmak hem aptallıktır hem de günah... Tanrı sesinin sürekliliğini anlamayanlar –papağana benzer dilleri, kiliseninkinden başka ses duymayan kulakları buna ne kadar alışık olursa olsun– gerçekte, Tanrı'nın sesine hiçbir zaman inanmadıklarını gösterirler.

İbsen'ciliğin Özü

Korku her türlü aşırılığa götürür insanı... Yüce bir varlığın duyurduğu korku ise, mantıkla çözümlenemeyecek bir gizdir.

Ermiş Jeanne

Tanrı'ya yalvarıp yakarmakla geçen bir ömür, gerçekte sövmekle, saymakla yitirilen bir ömür kadar anlamsızdır; herkesin böyle yaşamaya kalkması ise, aynı ölçüde acıklı sonuçlar doğurur.

Evlenmek

Düzeltilmesi gereken en büyük yanılgı, insanlığın dindar halk yığınlarıyla dinsiz birkaç eksantrikten oluştuğu kanısıdır. Oysa, büyük oranda dünyasal insanlar ile, dine içten yakınlık duyan, hem kendilerinin hem de başkalarının ruhuyla ilgilenen çok küçük orandaki kişilerden oluşmuştur, insanlık... Bu ikinci kesimdekiler, dini tutkuyla savunanlarla ona tutkuyla saldıranlardır; gerçek düşünürlerin sayısı da zaten çok azdır.

Androkles ve Aslan

İncil saklı bir edebiyattır çoğumuz için; çünkü, doğal ve yapmacıksız okuyamıyoruz, İncil'i...

İbsen'ciliğin Özü

Temelde öylesine Protestan bir belge olan İncil'den, Katolik Kilisesi'nin sözler aktarması şaşılacak şey doğrusu!

John Bull'un Öteki Adası

İncil, çocuklar için, hiç değilse, yaşamın başlangıcında köprü altına düşmekten çok daha yararlıdır.

Kara Kızın Serüvenleri

Her devlet görevlisi, İncil'in anlamının İncil'in söyledikleri değil de, kendi aklından neler geçiyorsa o olduğuna inanır hep.

Doksanlarda Tiyatromuz

Uydurma öyküler olmasa, halk yığınları dinin gerçeklerini ne kavrayabilir, hatta ne de anlayabilir; o zaman da boşuna olur peygamberlerin kehanetleri ve öğretmenlerin öğütleri...

Methuselah'ya Dönüş

Ruhun beden, bedenin de ruh olduğunu hepimiz biliyoruz artık. Onların birbirinden ayrı olduğunu söylüyorlar; çünkü, bedenimizi köle yapmalarına ses çıkarmazsak, ruhumuzu kurtarabileceğimize inandırmak istiyorlar bizi...

Kırgınlar Evi

İnançlarım apaçıktır benim: Koyu bir Protestan'ım, Kutsal Katolik Kilisesi'ne de inanıyorum; Ruh'un Kutsal Üçlüsü'ne, Baba, Oğul –ya da Ana, Kız– ve Ruh'a, azizler topluluğuna, ruhun ölmezliğine, Meryem Ana'nın bakire olarak gebe kaldığına, Tanrı'nın buyruğuna, cennetin varlığına inanıyorum! Ne var ki, selamete ancak mucizelere inanmaktan kurtulmakla varılabileceğine de, Aziz Athanasios'un imansız bir aptal, düpedüz allahın belası bir sersem olduğuna da inanıyorum. "Kadından doğan insan, çok kısa ömrünü, çok sıkıntı içinde geçirecektir" diyen bu zavallı ruh hastasına, ne söylediğini bilmeyen bir körkütük sarhoşa acırcasına acıyorum. Şuna da inanıyorum, üstelik: Dünyadan habersiz çocukluk yıllarımızda kafamıza sokulan, bilgiden yoksun, zararlı kör inançları içimizden tümüyle çıkarmak için gerekli ön çalışmalara girişerek çağımızın gerçek dinini yaratanlar, materyalist fizikçilerle dinsiz eleştirmenlerdir.

Kiliseye Gitmek Üstüne

Dinsel öyküler bir yalancılık değildir; hiç yaşanmamış olayları anlatırlar çünkü. Mucizeler sahtecilik değildir; çoğunlukla –hepsi demiyorum– topluluğun inancını güçlendirmek için, din adamlarının kullandıkları çok sıradan, zararsız buluşlardır çünkü...

Ermiş Jeanne

İsa'nın annesinin kocasız gebe kaldığına elbette inanırım, senin annenin de kocasız gebe kalabileceğine inandığım gibi...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 2

Yabanıllıktan Hıristiyanlık'a dönüş, Hıristiyanlık'tan yabanıllığa dönüştür.

Zorlama Masallar

Bir erkeğin içkiye alışmasını anlarım... Dayanamadığım şey, adamın, Hıristiyan dinine de alışmış olmasıdır.

Androkles ve Aslan

Benim ülkem ne İrlanda ne de İngiltere, kudretli kilisemin buyruğu altına giren her yer. Bana göre iki ülke var: Cennet ve Cehennem. İnsanoğlu'nun da iki konumu var: Cennetlik ve Cehennemlik...

John Bull'un Öteki Adası

Cennet, geleneksel olarak, o denli anlamsız, öylesine sıkıcı, yararsız bir miskinler tekkesi biçiminde tasarlanmıştır ki, cennette geçen bütün bir günü anlatmaya kimse kalkışmamıştır; deniz kıyısında geçen bir günü pek çok kişi yansıtmaya çalışmıştır, oysa...

Uyumsuzluk

Noel, çirkin bir konu; acımasızlıkla, açgözlülükle ilgili bir konu; sarhoşlukla, serserilikle ilgili bir konu; kötülükle, dilencilikle, yalancılıkla, pislikle, küfürle ilgili, ahlaka aykırı bir konu... İsteksiz ve bıkkın bir ulusa, Noel, dükkân sahipleriyle basının zorla benimsettikleri bir konudur.

Pearson, H., **George Bernard Shaw**

Yeryüzündeki gibi, cennettekilerin de tövbe etmekle yapılanı yapılmamış, inkâr etmekle söyleneni söylenmemiş varsayabileceklerine ve hep birlikte bir yalan uydurmakla gerçeği ortadan kaldırabileceklerine inanacaklarını mı sanıyorsunuz?

İnsan ve Üstün İnsan

Doğal yeterliliğiniz bulunmadan cennete giderseniz, tadını çıkaramazsınız oranın...

İnsan ve Üstün İnsan

Cennette bir melek, özel bir kişi değildir.

İnsan ve Üstün İnsan

Siz yöneticiler halkı nasıl bedenlerinin sağlığı için yönetmek zorundaysanız, din adamları da ruhlarının selameti için onları yönetmek zorundadırlar. Kilise de sizin yaptığınızı yapar: Ozansı sözlerle halkın inançlarını besler.

Ermiş Jeanne

Kiliseler, alçakgönüllülüğü öğrettikleri gibi, öğrenmelidirler de...

Ermiş Jeanne

Papazların ve papaların hatası, misyonerlik ya da ermişlik yerine şarlatanlık yapıp "öğreniyorum" diyeceklerine "biliyorum" demeleri, akıllı kişiler gibi insanların kuşkucu ve canlı olmalarını dileyeceklerine, saf ve durgun olmaları için dua etmeleridir.

Doktorun İkilemi

Tanrı'nın dışta tutulduğu bir politika olasılıdır da Tanrı'nın elçilerinin, piskoposlarının, vekillerinin içinde bulunmadığı bir politika olanaksızdır ve o tür kişiler, politikada, Tanrı'nın ilkelerinden daha önce aranırlar.

Methuselah'ya Dönüş

Günümüzde Einstein üstüne bilgisi bulunmayan bir Katolik, onüçüncü yüzyılda Aristoteles'i bilmeyen bir Dominiken'e benzer... Bilimsiz bir din, dar görüşlülükten öteye gidemez.

Alfred Douglas'a Mektup

Sizin Tanrı korunağınızda yoksulluk, sıkıntı, soğuk ve açlık gördüm. Siz çorba, ekmek ve cennet düşleri veriyorsunuz onlara... Bense haftada otuz şilinle yılda on iki bin sterlin arası ücret ödüyorum, düşlerini böylece kendileri buluyorlar.

Binbaşı Barbara

Kilise, günümüzde dualara katılımı sağlamak için sıradan olmak zorundadır; ama sıradan oldukça, insanlar daha az gidiyor kiliseye. Töreleri de, törenleri de çağdışıdır kilisenin; rahipler de öyle şeylere kulak asmazlar, onlar da çağdışılardır çünkü. Düğün törenleri de, ölüm törenleri de çekilmez durumdadır, bunlara önem verenler için...

Shaw Din Üstüne

Bedensel açlığı gözlerinden okunan bir insana dinden söz edemem ben...

Binbaşı Barbara

– Sıradan insanlar gibi dua etmez misiniz siz?
– Sıradan insanlar dua etmez... Yalnızca yalvarıp yakarırlar...

Uyumsuzluk

Kentin yoksul semtlerinde halkın ruhunu kurtarmaya çalışan bazı girişimci din adamlarının kiliselerin kapısına şöyle bir levha astıklarını düşünün: "Burada, bayanlar ve baylar, cumaları iş saatlerinden sonra sarhoş olmadan dans edilebilir; cumartesileri müzik dinlenebilir; pazarları dua edilebilir; pazartesileri polisin saldırısına uğramadan toplum sorunları tartışılabilir; salıları, yararlı olmak koşuluyla, bu yapı her amaçla kullanılabilir, istenirse tiyatro da oynanabilir; çarşambaları, spor, cimnastik ve oyun günüdür, çocuklar da getirilebilir; perşembeleri temizlik yapılır: Gönüllü yazılmanız rica olunur". Böyle bir olay herkese şok etkisi yapar yapmasına, ama Londra Başpiskoposu'nun aylık gelirini azaltmaz ki!

Pearson, H., **George Bernard Shaw**

Nedir umut? Bir çeşit törel sorumluluk... Umut yok burada. Olmayınca da görev yok, iş yok, dua etmekle elde edilecek bir şey yok; istediğinizi yaptınız diye yitirilecek bir şey yok.

İnsan ve Üstün İnsan

Dinsel törenlerde bize Hıristiyanlık'ın ne olduğunu anlattılar; ama işi bitirmeye gelince, her tokata karşı bir tokat atmayı ve dolar kazanmayı önerdiler.

Blanco Posnet'in Ortaya Çıkışı

Hıristiyanlık, sıradan yurttaştan aldığı vakti her yedi günde birkaç saate indirip haftanın öteki günlerinde onlara karışmadığını açıkça belirtinceye değin tutunamadı dünyada...

Evlenmek

Museviler değerli şeyler satarlar, çok ödetirler; ama ne olursa olsun malı teslim ederler. Deneyimime göre, vermeden almak isteyenler Hıristiyanlar'dır.

Ermiş Jeanne

Güçlükler içinde yetişmiş, beyninin her hücresini kullanan ve ticarette herkesi alt eden Yahudiler'e karşı öteki dinlerdeki uyuşuk, bilgisiz, kalın kafalı kişilerin nefretidir, Yahudi düşmanlığı.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Düş gücünden yoksun insanları kurtarmak için, her çağda bir başka İsa azap içinde kendini kurban mı etmelidir?

Ermiş Jeanne

İçten dindar olan her kişi bir sapkındır, bu nedenle de devrimcidir.

İnsan ve Üstün İnsan

O dinsizlik inancı ki, uğruna şehit düşenlerin sayısı, öteki inançların tümü için ölenlerden daha çoktur.

İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Doğayı kiliseye uydurmaya kalkışmak budalalıktı; kiliseyi sürekli biçimde doğaya uydurmak gerekirdi; fiziksel alanlarda doğa üstüne olan bilgilerimizde her ilerleme sağlandığında, öğretide bir değişiklik yaparak...

Kayalar Üstünde

Eğer din insanları birbirine bağlıyor da, dinsizlik ayırıyorsa, dini halkın müzik dehasında, dinsizliği ise tapınaklarda ve lüks salonlarda bulduğumu açıklamam gerekiyor.

Londra'da Müzik 1890-94

"Dans etmek sanattır" der Headlam; "Sanat ibadettir" der Ruskin. Kiliseye neden uygun olmasın ki o ibadet?.. Şarkı söylüyoruz da, niçin dans etmeyelim kilisede?

Londra Müziği 1888-89

Bir devrim günün birinde beni diktatör yaparsa, yüksek bir giriş ücreti koyduracağım kiliselerimize. Ama kilise girişinde ödeme yapan her erkek ya da kadın, istediği tiyatroda dilediği gösteri için serbest giriş bileti alabilecek ve böylece kilise törenlerinin duyumsal büyüsü, tiyatro yapıtlarının daha katı niteliklerini desteklemiş olacak.

Kırgınlar Evi

Büyük bir yeni din ortaya çıkıncaya değin, büyük bir sanat akımı beklenemez.

Methuselah'ya Dönüş

Tanrıtanımaz, dini bulunmayan bir kişi anlamına gelmez; tıpkı, birisinin Hıristiyan olduğunu söylemesinin ille de dindar olduğu anlamına gelmeyeceği gibi...

Bernard Shaw'un Dinsel Söylevleri

Rusya'dan yeni döndüm. Ne acayip bir yer, bilemezsiniz... Tanrı'yı kapı dışarı etmişler; Katoliklik en heybetli biçimiyle tüm pencerelerden yine içeri girmiş.

Dame Laurentina McLachlan'a Mektup

Yaşayan bir varlığın günahlı olduğuna inananlar, Tanrı'nın ya günahı yaratacak kadar kötü olabileceğine ya da kusursuz varlık yaratma girişimlerinde çok yanlışlıklar yaptığına inanmak zorundadırlar. Siz de, benim gibi ya da Blanco Posnet'in sonunda sezdiği gibi, öncekilerden daha yüce bir varlık yaratabilmek amacıyla kullanılan Krup basillerinin ilk deneyimler olduğunu ve yapılan yanlışların bu basillerin ortadan kaldırılmasını da üstlenecek daha yüksek bir varlığın yaratılmasıyla ancak düzeltilebileceğini düşünürseniz, günah sorununa da çözüm bulmuş oluruz. O zaman da, Tanrı'ya yardımcı olmak, O'nun işlevini gerçekleştirmek, O'nun daha önceki yanlışlarına çözüm bulmak ve Tanrı niteliklerine ulaşmak doğrultusunda çaba göstermek için yeryüzünde bulunduğumuzu anlarız.

Tolstoy'a Mektup

Hinduizm dünyanın en hoşgörülü dini olsa gerek. Bir üstün tanrı, fil tanrılardan, kuş tanrılardan büyük üçlü Brahma, Vişnu ve Şiva'ya kadar tüm tanrıları içeriyor ve Şiva'yı hem kadın hem de erkek yapmakla Hazreti Meryem'e ve modern feminizme de yer veriyor. İsa, Krişna olarak, orada Dionysios da olabilir... Hinduizm öyle esnek ve derin bir din ki, en bilgili Metodist, en kaba puta tapan biri bile evinde gibi duyuyor kendini. Büyük Hindu dininin bir mezhebi olan Sihler, görkemli tapınaklarına Tanrı'yı almamışlar; maddeci, tanrıtanımaz düşüncelerle değil, söylenemeyen ya da bilinmeyenin, insanlığın eriştiği her anlayışın üstüne çıkmasıyla...

Rahip Ensor Walters'a Mektup

Kilise'nin işlediği günahları sizin kadar biliyorum da neden mi onu destekliyorum? Kilise'nin insanlara yaptıkları için değil, insanların Kilise'ye yaptıkları için... O bizlere armağanlar vermedi; bizlerden armağanlar aldı. Doğrusu da buydu zaten. Kilise'yi seviyorum; Michelangelo resimlerini kiliselerde yaptığı için...

Kara Kızın Serüvenleri

Kendisi için bir din oluşturma gücü yoktur herkesin... Din adamlarının çoğu çekilmez birer budaladır elbet; ama biraz kılık kıyafet düzmekle, biraz da dinsel törenler düzenlemekle kutsanmış birer kişi gibi görünebiliyorlar bilgisizlere.

İyi Kral Charles'ın Altın Çağı

Hıristiyan bir ulus olasılı değildir, o ulus İsa'lardan oluşmadıkça...

İnsan ve Üstün İnsan

Düşlerindeki ülkede, devlet kilisedir, kilise halktır: Üçü birinde, biri üçünde. O toplulukta çalışmak oyundur, oynamak ise yaşamak: Üçü birinde, biri üçünde. Öyle bir tapınak ki, rahipler hem tapan hem de tapınılan: Üçü birinde, biri üçünde. O tanrısal yerde tüm yaşam insanca ve tüm insanlık kutsaldır: Üçü birinde, biri üçünde...

John Bull'un Öteki Adası

İçimdeki katedralin yolunu ancak ben bulabilirim.

Kiliseye Gitmek Üstüne

SANATLAR, SANATÇILAR...

Sanat var olmasaydı, gerçeğin kabalığı katlanılmaz kılardı dünyayı...

Methuselah'ya Dönüş

Yüzümüzü görmek için cam aynaya, ruhumuzu görmek için sanat yapıtına bakarız.

Methuselah'ya Dönüş

Dünya, sanatçılarından öğrenmelidir her şeyi, çünkü Tanrı bir sanatçı olarak yaratmıştır dünyayı. Bilginler ise, sanatçılardan çalarlar övündükleri tüm buluşları; sonra da onursuz amaçlar için geliştirdikleri denklemlerdeki sayılardan çıkardıklarını söylerler o bulduklarını.

İyi Kral Charles'ın Altın Çağı

Ozanlar yüksek sesle kendi kendilerine konuşurlar ve tüm dünya dinler söylediklerini. Ama korkunç bir yalnızlıktır, bazan başkalarının söylediklerini de dinleyememek...

Candida

Sanatçıların sezgileriyle buldukları tüm gerçekleri, bilgin denilenler budalaca bir didinmeyle laboratuvarlarında yeniden ortaya çıkarırlar, uzun süre sonra...

Methuselah'ya Dönüş

Onca düşünce ve emeğin kaçınılmaz baskısı, inançların en enderini kazandırır büyük sanatçılara: Kendi gerçek kişiliğine inancı...

Doksanlarda Tiyatromuz

Sanatçılar kanıtlamaz hiçbir şeyi. Kanıtlamaları da gerekmez aslında, çünkü bilirler o şeyleri.

İyi Kral Charles'ın Altın Çağı

Sanatı baskı altında tutma girişimleri başarılı olamaz hiçbir zaman: Ne kadar bastırabilirsiniz oksijeni?

Uyumsuzluk

Büyük sanatçı, bugüne değin düşünülmemiş yüce güzellikler ve ilginçlikler içeren yapıtlar üreterek istenilenin ötesine geçer ve yadırganması yüzünden kısa bir süre savaşım verdikten sonra, duyulara taze bir uzantıyı insanoğlunun mirasına kazandırır.

Sanat Sağduyusu

Bir ermişi anlamak için şeytanın avukatını dinlemek gerekir. Sanatçı için de geçerlidir bu...

Sanat Sağduyusu

Şeytan pis dizeler söyleyince, Allah tanrısal ezgiler gönderir onları arıtmak için...

Kara Kızın Serüvenleri

Yeteneğin bedeli, arz ve talebe dayanır, ustalığa değil.

Applewhite, A., **Aktarıyorum**

Gerçekler yalnız yazınsal tasarımlar aracılığıyla öğretici, hatta anlaşılır kılınabilir.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Korkaklardan kahraman yaratmak sorunu ortaya çıkınca, biz, kağıttan havariler ve sanat sihirbazları, korkaklara ancak kahramanların duygularını aktarabildik; her iğrençliği bu nedenle hoşgörüyle karşılıyor, her soygunculuğu onaylıyor, her zulüme boğun eğiyor, onlar...

Binbaşı Barbara

Her şey kağıt üstünde kaldı diye yakınanlar unutmasınlar ki, insanlık, onuru, güzelliği, doğruluğu, bilgiyi, erdemliliği ve tükenmez sevgiyi bugüne dek yalnız kağıt üstünde elde etmeyi başarmıştır.

Ellen Terry'ye Mektup

Hiçbir romanın yayımlanamayacak kadar kötü olamayacağını biliyoruz... Ama yayımlanamayacak kadar iyi de olabilir bir roman.

Hoş Olmayan Oyunlar

Bir romancı ya da oyun yazarı, bir müzikçi ya da bir ressam gerçekleri oluştukları durumdaki anlaşılmaz karmaşadan kurtarıp bir sanat yapıtı biçiminde düzenlemedikçe tarih var olamaz.

Upton Sinclair'e Mektup

Sanatçının kuralı Cromwell'inki gibi olmalı: İnsanlara, istediklerini değil, onlara yararlı olanı vermeli... Bu kuralın içtenlikle ve iyi ilişkilerle uygulanması, uzun dönemde tiyatro kadar başka alanlarda da başarılı olmanın sırrıdır.

The Saturday Review, 2 Nisan 1895

Tüm sanatlar çıkarsızdır; onu yaratma isteği, tıpkı yaşama isteğinde olduğu gibi, kendi kendini doğrulamak zorundadır.

The Saturday Review, 2 Nisan 1898

Shakespeare, Michelangelo ya da Raffaello'nun dile getirdiklerinden başka söyleyebileceğiniz bir şey yoksa, oyunlar yazmanın, freskler yapmanın ne yararı olabilir?

Sofular İçin Üç Oyun

Tüm sanatçılar, yapmaktan neredeyse utanç duydukları çok kolay şeyler için coşkulu övgüler alırken, üstün yapıtları için yüreklendirici tek söz bile duymamanın ne demek olduğunu çok iyi bilirler.

Londra Müziği 1888–89

Her dâhi, korkulu hastalık geçirir kırk yaşında; doğanın amacı, birkaç ay dinlenmeyi sağlamaktır aslında; ama bazan ölçünün kaçtığı da olur: Schiller ve Mozart erken öldüler. Goethe kurtuldu; ama neredeyse ruhların dünyasına doğru Schiller'i izliyordu... Ben iki ameliyat geçirdim, kolumu kırdım, on sekiz ay koltuk değneğiyle dolaştım; böylece iyi çıktım işin içinden.

G. K. Chesterton'a Mektup

Bilinçsiz içgüdülerin ortaya çıkardığı şeyleri mantıklı tasarımlara bağlayarak dâhileri tanrılaştırıyoruz, tıpkı evrenin yaratıcı gücünü tanrılaştırdığımız gibi. Wagner'in "gerçek sanat" dediği şey, her içgüdü kadar bilinçsiz olan sanatçı içgüdüsüydü. Mozart, yapıtlarını açıklaması istendiğinde, "Nasıl bilebilirim?" demişti, açık yüreklilikle...

Kusursuz Wagner'ci

Para peşinde koşmakla, sanat peşinde olmak birlikte yürütülemez.

Sofra Sohbeti

Sanatı dışında başka bir işle uğraşmaktansa, gerçek sanatçı, karısının aç kalmasını, çocuklarının ayağı çıplak dolaşmasını, anasının yetmiş yaşında köle gibi çalışmasını yeğler.

İnsan ve Üstün İnsan

İnsanoğlunun hiçbir savaşımı, sanatçı erkek ile ana kadın arasındaki savaşım kadar acımasız ve amansız olmamıştır.

İnsan ve Üstün İnsan

Yirmi şirkete çıkar sağlamak için sade yurttaşları kandırarak biriktirdiklerini ellerinden almaktan daha tehlikelidir, bir peygamber ya da büyük bir ozan olmak...

Uyumsuzluk

Sanatta da, siyasette de, gönül borcu diye bir şey yoktur.

Doksanlarda Tiyatromuz

Sanatçıların ve düşünürlerin bir süre iş deneyimi geçirmeleri hiç sakıncalı olmadığı gibi, yararlıdır da; bir düş dünyasında yaşadıklarından gerçek dünyayı hiç bilmeyen bu kişiler öylece kurtulur, beceriksiz birer baş belası olmaktan...

New Statesman, 26 Nisan 1947

Günümüzde sayıları ancak bir avucu bulabilen büyük adamlar konusundaki bilgisizlik, bilgisizliklerin en acısıdır. O çağdaşlarımızı tanımak ve alkışlamak fırsatını bulduğumuz için gelecek kuşaklar bize imrenerek bakacakken, birçoğumuz onların adını bile duymadan ölüp gider. Cennette, Elizabeth çağının alt sınıfından bir Londralı'yla karşılaştığınızı ve Shakespeare'in nasıl bir insan olduğunu merakla sorduğunuzu, onun ya Shakespeare'i hiç duymadığını ya da deyiş hatalarıyla dolu oyunlar yazan sakıncalı bir yazar olarak az çok anımsandığını söylemesini düşünün bir...

Brieux'nün Üç Oyununa Önsöz

Edebiyatın büyük yapıtları, büyük akılların, büyük düşlere karşı kazandıkları çok güç zaferlerdir.

Holroyd, M., **Bernard Shaw,** Cilt 1

Edebiyatta çırağın tutkusu edebi bir dil elde etmek, ustanın uğraşı ise ondan kurtulmaktır.

Pearson, H., **George Bernard Shaw**

Savaşa asla katılmamalı edebiyat...

Henry Newbolt'a Mektup

Kendisi ve kendi çağı üstüne yazabilen kişi, tüm insanlar ve tüm çağlar üstüne yazan kişidir de...

Sanat Sağduyusu

Bütün büyük edebiyat ve sanat yapıtları bir propagandadır.

Kayalar Üstünde

Klasik bir yapıt derken, yalnızca yeryüzündeki düğün şölenlerini, ölüm soruşturmalarını ya da idamları üreten kişileri değil; felsefeyi, şiiri, sanatı ya da dünyayı yönetme becerisini yaratan tutkuları bulunan insanları da dramatik bir kahraman olarak gösterebilen yazını anlıyorum ben...

Doksanlarda Tiyatromuz

Can sıkıcı bir kitabı okumak; dayanılmaz bir oyunu, tatsız tuzsuz bir vaaz ya da dersi dinlemek; ilginç olmayan resimleri, çirkin yapıları izlemek... Hastalığa yakalanmak dışında, bunlardan daha kötü hiçbir şey olamaz. Bu tür zorlamalar, psikopatalogların henüz ayrıntılarıyla incelemediği yaralar açar, karmaşık illetlere neden olur ruhumuzda.

Uyumsuzluk

Bu kuşağın, sözcüklerin müziğine hiç duyarlı olmadığını düşünüyorum bazan. Elişi sergilerine giderler, pamukluların, yünlülerin, ipeklilerin dokusuna hayran olurlar; ama en güzel sözcük dokusunu gördüklerinde bile, ondan algıladıkları sanat duyusu, telefon rehberine baktıklarında algıladıklarından pek farklı değildir...

Londra Müziği 1888–89

Hiçbir yazarın kendisi üstüne söylediklerine inanmayın sakın. Kendileri için kendilerine söyledikleri yalanlara inanır sonunda insanlar...

Fitzhenry, R., **Harper Alıntılar Kitabı**

Bir yanılgıya dönebilir, ölmüş ya da yaşayan yazarları tanımak... Onların katlanılabilir tek yanı kitaplarıdır.

John O'London's Weekly, 17 Mart 1928

Resimli basının, romanların, oyunların, filmlerin romantik saçmalıklarıyla kafamızı doldurdukça, aklımızı kullanamamaktan aptallaşıp öleceğiz. Bu saçma sapan işler bizi canlı tutuyor tutmasına, ama her şeyi öylesine anlamsız biçimde değiştiriyorlar ki, gerçek dünyada ne yaptığını bilmez birer çılgın gibi davranıyoruz.

Akıllı Kadının Rehberi

Roman yazarları alışılagelen yurttaşlardan değillerdir.

The Author

Çizmelerin, şapkaların, köpek arabalarının ve bunlar gibi başka şeylerin de eleştirisine neden yer vermiyorsunuz? Roman üreticilerinin prensesi sayılan Bayan Braddon'un son romanının eleştirisinden elli kat daha yararlı ve ilginç olurdu bu... Böyle şeyler için de bir yasa çıkarılmalı; fabrika işletme yasaları gibi.

Pall Mall Gazette Yöneticisine Özel Mektup

Gazetecilik, bir bisiklet kazasıyla uygarlığın çöküşünü birbirinden ayıramayan bir alandır.

Applewhite, A., **Aktarıyorum**

İyi bir resmin yerine başkasını bulmaktan çok daha kolaydır, ölen bir adamın yerine başka birini bulabilmek.

Doktorun İkilemi

Mekanik biçimlerin hiçbirine güvenmiyorum. Sanatçı elinden çıkan çizgiler; şu akan, çarpan, konuşan, açıklayan çizgiler... Tanrı'nın elini gösteren çizgilerdir onlar!

İyi Kral Charles'ın Altın Çağı

Her budala flüt ya da başka bir şey çalabilir, yeterince çalışırsa... Ama heykeltıraşlık yaratıcı bir sanattır, bir boruya üfleme işine hiç benzemez. Heykeltıraşın içinde bir tür tanrısallık vardır. Onun ellerinden ruhu yansıtan bir biçim çıkar ortaya. O ne sizi, hatta ne de kendisini sevindirmek için değil, yapmak zorunluluğunu duyduğu için yapar işini. Onun verdiğini ya almak ya da ona uygun değilseniz, bırakmak zorundasınız.

Methuselah'ya Dönüş

Ressamlık yeteneği bulunan birinin –öyle tılsımlı bir yetenektir ki bu– başka bir şeyle de uğraştığı anımsanmaz bile. Leonardo'nun bir mühendis, Michelangelo'nun ise bir araştırıcı, bir ozan olduğunu kim düşünür?

İyi Kral Charles'ın Altın Çağı

Kopernik astronom olmadan önce bir ressamdı. Astronomiyle uğraşmak ona çok daha kolay geldi. Kopernik'in buluşunu, ondan yirmi bir yıl önce dünyaya gelen Leonardo biliyordu zaten... Leonardo, dünyanın güneşin bir uydusu olduğunu tüm yakın dostlarına söylemişti.

İyi Kral Charles'ın Altın Çağı

Akademik ressamlarınız Giotto'nun anlayışına varmadan üslubunu alabileceklerini, hatta onun perspektifini düzeltebileceklerini sandıkları gibi; yazarlarınız da Bunyan'ın çilesini, Shakespeare'in inancını paylaşmadan, yalnız yazım kurallarına uyum göstermekle onların deyişine erişebileceklerini sanıyorlar.

İnsan ve Üstün İnsan

Tüm çağların en büyük ressamı olabilirdi, benim kadar yaşayabilseydi. İleri yaşında ölürken gördüm onu; kendi deyimiyle hâlâ amatör bir centilmendi, bütün modern ressamlar gibi...

Methuselah'ya Dönüş

Hırsızların özlemi olan hiçbir şey yapmadan iyi yaşama tutkusunun peşine herkesin düştüğü bir toplumda, değerli resimleri alabilecek kişiler ancak o amaca ulaşabilenler olunca, çekiciliği bulunmayan büyük sanatçılar ya ikiyüzlü davranmak ya da aç kalmak zorundadırlar.

Londra Müziği 1888–89

Sanatın kısır profesörleri, daha önce yaratılmış, bir daha da yaratılması için hiçbir neden bulunmayan şeyleri yapar dururlar.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Körler için can sıkıcı bir yerdir, resim galerisi...

İnsan ve Üstün İnsan

İrlanda'da beni kilisedeki perişanlığın iğrençliğinden kurtarabilecek hangi dinsel gücü buldum dersiniz? Sanatın gücünü, elbette...

Kişisel On Altı Skeç

Gerçekleştirebilecekleri en iyinin daha az iyisini yapan ve de bundan mutluluk duyan insanlardan nefret ediyorum, tiksiniyorum, iğreniyorum... Onları parça parça edip sahne ya da kürsünün üstüne saçmak istiyorum.

Shaw Müzik Üstüne

Don Kişot, Brand ve Peer Gynt, üçü de ideallerini bir işe koyularak gerçekleştirmek isteyen girişimci kişiler... Onların düşlerden kurulu şatoları, tuğla ve çimentoyla yapılmış olanlardan daha güzeldir elbet; ama kimse yaşayamaz içinde o şatoların.

İbsen'ciliğin Özü

Okumak, Don Kişot'u bir centilmen yaptı; ama okuduklarına inanması delirmesine neden oldu.

Applewhite, A., **Aktarıyorum**

Sanat Çalışanları Birliği'nden gelen ve çoğunlukla genel yetersizliklerin son sığınağı olarak sanatı seçmiş bulunan kişilerin üstümde yarattığı yalnızlık korkunçtu.

William Morris'e Mektup

Beğenmediğimiz bir şeyi alkışlamak, yalan söylemenin birçok çeşidinden biridir.

Londra Müziği 1888-89

Müzik bulunmasaydı, kendimizi içki, morfin ya da duyularımıza ilkel bir keyif veren başka yapay uyarıcılara bırakarak yok olup giderdik...

Nasıl Müzik Eleştirmeni Olunur

Müzik, aşağılık ya da yüce, her duyguyu dile getirir. Müzik, ahlak dışıdır bütünüyle...

Londra'da Müzik 1890-94

Gerçek şu ki, müzik bestelemenin hiçbir kuralı yoktur ve olmayacaktır, parmak hesabından başka; ancak parmakların boyu değişir, kulaklar gibi...

Londra'da Müzik 1890-94

Gerçekten dinsel her tür müziğin gücüne karşı çok duyarlıyım; özellikle de kendi kilisemin müziğine – Shelley, Michelangelo ve Beethoven kilisesine...

Londra'da Müzik 1890-94

Richard Wagner'in, 1841'deki ünlü öyküsünü anımsayın. Ölmek üzere olan besteci, duasına, "Tanrı'ya, Mozart'a ve Beethoven'e inanıyorum" diye başlamıştı. O öykünün yalnız bilinmemesi değil, 65 yıl sonra bile içerdiği düşüncenin ve anlamın öylesine dar bir yaratıcı güç kavramıyla karşılanması, sanatla dinin ilişkisinin zorlanmış bir uyumsuzluktan öte bir anlam taşımadığını gösteriyor; bu da, aşırı kültürsüz İngiliz eleştiriciliğinin garip durumunu ortaya koyuyor.

The Standard'a Mektup

Müzik konusundaki özsaygımın tümü, Mozart'ın yapıtları üstüne yaptığım yoğun değerlendirmelere dayanır. *Eroica Senfonisi* var olmadan önce de, bugün de Mozart'ın en iyisinden daha iyi bir şey yoktur, sanatta...

Londra'da Müzik 1890-94

Mozart'la kendinizi dağıtmaktan korursunuz. Telaş, heyecan, coşku, saygınlığın yitirilmesi gibi şeyler, onun için aklın gülünç ya da kusurlu durumlarından başka bir şey değildir.

Londra'da Müzik 1890-94

Ölümün gölgesi, Mozart'ın müziğinin hiçbir yerine düşmemiştir. Kendi cenaze töreni bile başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Tören bir sağanaktan ötürü dağılmıştı ve nereye gömüldüğü, hatta gömülüp gömülmediği bugün bile bilinmiyor. Mozart ölmemişti bence... İnanın bana, törene katılanlar şemsiyelerini açıp en yakın sığınağa koşarken, o yerinden kalkmış, silkinerek kemiklerini sıradan insanların mezarlığına atmış ve ölümsüzlüğe doğru uçup gitmişti.

Londra Müziği 1888-89

Beethoven, kendi duygusal yaşamını anlatmak için müziği katıksız bir dürüstlükle kullanan ilk insandı. Başkaları da bunun nasıl yapılabileceğini daha önce göstermişlerdi; ama Beethoven başka hiçbir şeyi değil, yalnızca bunu kendisine iş edindi.

The Saturday Review, 14 Kasım 1896

Beethoven ne radyoaktiviteyi ne de girdaba kapılmışçasına dans eden elektronların inanılmaz enerjisini biliyordu; ama *Piyano Sonatı, Opus 106*'nın son bölümünün, vızır vızır dönen elektronların müzikle anlatımından başka bir biçimde açıklaması yapılabilir mi?

Methuselah'ya Dönüş

Sözcüklerin erişemeyeceği derinliklerdeki şiire müzikle ulaşılabileceği ve en kaba keyiflerden en yüce duygulara kadar ruhun her türlü değişimlerinden, dans ezgilerine gerek duyulmadan senfoniler oluşturulabileceği, Beethoven'in yapıtlarından sonra anlaşılabilmiştir.

Kusursuz Wagner'ci

İngiliz tarihinin tek övgüye değer olayı, Londra Filarmoni Derneği'nin ölüm döşeğindeki Beethoven'e 100 sterlin göndermesidir; tarihçilerin sözünü etmedikleri tek olay da budur.

The Times, 20 Aralık 1932

Wagner'in operalarını iyi bilmek, felsefeyi öğrenmek demektir.

The Humanitarian, 1895

Tristan'ın tadına varmak için, bir tek ciddi aşk ilişkisi yaşamış olmak yeterlidir. O düzeye erişebilmiş kişilerin sayısı herkesçe abartılsa bile, öykünün yaşamını sürdürmesine yine de yetecek ölçüdedir.

Kusursuz Wagner'ci

Brahms, tıpkı Tennyson gibi, üçüncü sınıf bir köy polisinin beyni bulunan olağanüstü bir sanatçıdır.

Packenham Beatty'ye Mektup

Brahms'ın *Requiem*'ine ancak cesetler sabırla katlanabilir.

The Star, 1892

Dvořák'ın *Requiem*'ini bir iş olarak ele alırsanız, müzikte de, tıpkı marangozlukta görüldüğü gibi, en sıradan gereçlerin bile kara örtülere sarılıp tabut çivileriyle çakılınca, izleyenleri nasıl hayrette bıraktığını anlarsınız.

Londra'da Müzik 1890-94

Stravinsky için ağzınıza geleni söyleyebilirsiniz; gelecek kuşakların sizi deliler sınıfına koymaları riskine hiç girmeksizin...

Harper's Bazar, Nisan 1920

Grieg'in *Peer Gynt* müziği ... bol orkestra şekeri konularak sunulmuş bir iki ucuz tümceden oluşuyor.

The World, 1892

Schubert'in *Ölüm ve Genç Kız* çeşitlemelerine gelindiğinde, genç kıza hiç ilgi duymayıp ölüm'ü seçtim.

Shaw'un Müziği, Cilt 1

Gounod'nun *Kefaret*'ini (*La Rédemption*), salona konser başladıktan sonra girip çok önceden çıkma önlemini alırsanız, sıkıcı bulmayabilirsiniz.

Shapiro, N., **Müzik Üstüne Alıntılar**

Eleştirmenler çoğunlukla aynı görüşteler: Mendelssohn hâlâ onlar için tapınılacak biri... Kutsal müzik denilen dinsel romantizmi, başka bir deyişle düşünceden arındırılmış İncil'i, halka çekici yapan Mendelssohn'du. Gounod da bu yöndeki yeteneğini, Goethe'nin düşüncelerinden yoksun kıldığı *Faust*'u bize sunarak kanıtlamıştı. Sonuç çok başarılı bulununca da (çok çekici ve hoş olduğunu söylemek gerek), İngiltere'de halkın kapağını bile açmadan aşırı bağlılık gösterdiği İncil'e ilgi duymaya başlaması doğaldı. İncil'den yalnız bir konu, hatta bir ad seçmekle, bir besteci eleştirileri susturmayı ve en yoğun ilgiyi görmeyi güvenceye alır, yapıtı ne denli sudan olursa olsun...

Londra Müziği 1888-89

Liszt'in *Mazeppa*'sını ilk dinlediğimde dörtnala koşan bir atı simgeleyen hızlı, ıslık gibi üçlemelerin neye benzediğini anımsamaya çalışmıştım. Arkamda oturan, köylü görünüşlü genç bir bayan, çok yüksek sesle "Tavada kızaran etlere benziyor" demez mi? Gerçekten de öyleydi...

Londra Müziği 1888-89

Şu acınası İngiltere'de, sahnede *Die Walküre*'yi görmüş biri, Kongo'yu keşfetmiş birinden çok daha büyük hayretle karşılanır.

Londra Müziği 1888-89

Heifetz resitali, eşimde ve bende kaygı yarattı. Böyle insanüstü bir kusursuzlukla çaldığınız için Tanrı'yı bile kıskandırırsanız, genç yaşta ölürsünüz. Geceleri, dua etmek yerine, kötü bir şeyler çalmanızı içtenlikle salık veririm.

Jasha Heifetz'e Mektup

Paderewski, doruğa yükselişlerde öylesine gürleyen bir sesle piyano çalıyor ki, orkestrayı bile duyamıyor; orkestra da sesini yükseltince onu duyamayan izleyiciler, bu kez gözlerini dikip klavyeyi döverken salladığı yumrukları coşku verici bir gösteri gibi izliyorlardı. Piyanist, böyle acil durumlarda kullanılmak üzere yanında bir davul bulundursaydı, daha iyi etmez miydi?

Shaw'un Müziği, Cilt 2

Tanrı aşkına, Kraliyet Müzik Akademisi'nde kendinize bir profesörlük bulun... Böylece hem gençleri yanlış yönlendirmekten para kazanırsınız hem de beste yapmaya vaktiniz kalmaz.

Rutland Boughton'a Mektup

Profesör Stanford'un bestelediği *Cennet*'in (*Eden*) bir başyapıt olduğu konusunda kuşkunuz varsa Dr. Perry ve Dr. Mackenzie'ye sorun; yapıtı göklere çıkaracaklardır. Elbette Dr. Mackenzie'nin düşüncesi kesin olacaktır: Profesör Stanford ve Dr. Perry'nin kusursuz müzik diye güvence verdikleri *Yaradan Geldi*'nin (*Veni Creator*) bestecisi o değil midir? Ya Dr. Perry kimdir, biliyor musunuz? Değerini ancak Dr. Mackenzie ve Profesör Stanford'dan öğrenebileceğiniz *Kutsanmış Bir Çift Siren*'in (*Blest Pair of Sirens*) bestecisi elbet!

Shaw'un Müziği, Cilt 2

İnsanlar müzik bestelemekte yeterince usta olabilirlerdi, dünyada profesörler bulunmasaydı...

Londra'da Müzik 1890-94

Keman çalıp çalmadığı sorulduğunda, bir denerse çalabileceğinden hiç kuşkusu bulunmadığını söyleyen çok ünlü bir amatörü anımsatır bana, o.

Londra Müziği 1888-89

Bülbüle bile değer veriyoruz, kafasında hiç belirmemiş o şiirsel fanteziler için...

Pearson, H., **George Bernard Shaw**

Cehennem amatör müzikçilerle doludur; müzik, lanetlilerin içkisidir.

İnsan ve Üstün İnsan

Piyano, müzik araçlarının en önemlisidir. Onun bulunuşu, basımcılığın şiire getirdiğini, müziğe getirmiştir.

The Fortnightly Review, 1894

Sıkıntıdan patladığım uzun bir piyano resitalinin ardından, işini bilen usta bir ele dişlerimi oydurtmak kadar kafa dinlendiren bir şey yok!

Pearson, H., **George Bernard Shaw**

Üç tür piyano öğretmeni vardır: Öğrencilerinin öğrenmesine yardımcı olanlar, öğrencilerinin öğrenmesine engel olanlar, bir de ne birini ne de ötekini yapanlar. Birincileri öğrencilere, üçüncüleri yardımsever zenginlere, ikincileri ise tüm kötülüklerin yaratıcılarına salık verilir.

Shaw'un Müziği, Cilt 3

Hem piyanist hem de sendikacı olmam gerekir, böyle nefis bir saçmalığın tadına tam varmak için...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Füg, orta sınıf İngiliz evlerinde ara sıra görülen ve klasik müzik adı verilen kasvet hastalığının en ağır biçimidir.

Magazine of Music, Kasım 1885

Saat dokuzda (opera sekizde başlamıştı) bir bayan geldi, görüş açımı kapayacak biçimde önüme oturdu... Kapkara saçları bulunan bayanın sağ kulağına taktığı büyük bir beyaz kuşun acınacak cesedi, birinin, göğsüne basarak onu öldürüp bayanın şakağına çivilediği görünümünü veriyordu... Bir bayanın böyle bir rezalete yol açmasına nasıl izin veriliyor? Covent Garden sorumlularını, taktığım mavi kravattan ötürü yaratabileceğim şok etkisine karşı izleyicilerini korudukları gibi, bu bayanın kuş cesediyle bende yaratacağı şok tehlikesine karşı da, en az onlar kadar beni de korumak zorunda oldukları konusunda uyarırım.

Londra Müziği 1888-89

İstediğimiz müzik değil, halk için ekmek, halk için dinlence, halk için hırsızlığa ve onursuzluğa karşı güvence; onlar için umut, eğlence, eşit saygı ve ilgi, köle gibi çalışmak ve karamsarlık yerine coşku ve amaçlılık... Ancak o zaman sanıyorum, insanlar kendilerine oldukça iyi müzik yapabilirler.

Pemberton-Billing, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Parlamento, tüm sokak müzikçilerinin yasaların güvencesi altında bulunmasını ortadan kaldıran ve yurttaşların böylece cezaya çarptırılmadan onlara taşlarla, sopalarla, bıçaklarla, silahlarla, bombalarla saldırmalarına olanak veren kısa bir yasa çıkarmalı; ama çalgıların zarar görmesine izin vermemelidir elbette... Mülkiyetin kutsallığına saygısızlık yapmaktan korusun beni Tanrı!

Morning Leader, 27 Kasım 1893

Benim dostlarım iyi uygulayıcılar, düşmanlarım ise müziğin değerini düşürenlerdir.

Shapiro, N., **Müzik Üstüne Alıntılar**

Büyük sanat yapıtlarının değerini düşüren yorumculardan nefret ediyorum; onların ortadan kaldırılmasını istiyorum. Eleştirilerim, düştüğü yeri yakan birer yıldırım olsaydı, hiçbir basiretli sigorta kuruluşu, çevremdeki hiçbir ses sanatçısının, yakınımda bulunan bir opera binasında ya da konser salonunda gösteriye çıkan hiç kimsenin hayat ya da yangın sigortası yaptırma önerisini kabul etmezdi.

Shapiro, N., **Müzik Üstüne Alıntılar**

Dram, geçmişten gelen iki isteğin birleşmesinden doğmuştur: Dans etme isteği ve masal dinleme isteği...

İbsen'ciliğin Özü

Bir dram ozanının sanatı, yurtseverlik nedir bilmez.

Kırgınlar Evi

Ana babası ozandı; ona en yüce düşünceleri verebildiler; ama bir meslek sahibi olmasına yetmedi, gelirleri.

Kırgınlar Evi

Tüm ozanlar gibi benim de dövüşmeye tutkum var.

Kadının Kocasına Nasıl Yalan Söyledi

Tarih, sahnenin ardından gelir hep...

Beklenmedik Adaların Budalası

İyi bir yasa yapmaktan çok daha kolaydır, iyi bir oyun yazmak. Ne var ki, zamanın aşındırmalarına bir yasanın direnmesi gerektiği ölçüde iyi bir oyunu yazabilecek yüz kişi yoktur, şu yeryüzünde...

El Arabası

Oyun yazarının gereçleri, insanın duygusuyla konumu arasındaki çatışmalardır hep.

The Humanitarian, Mayıs 1895

İnsanları tiyatroya çeken hırsızlık, açlık, hastalık, içki, savaş, zulüm, açgözlülük üstüne övgüler yağdıran sözde ahlaka, uydurma davranışlara ve gazetelerin, ilerleme, bilim, ahlak, din, yurtseverlik, imparatorluğun üstünlüğü, ulusun yüceliği gibi adlar verdikleri uygarlığın budalaca görüntülerine dayanamıyorum artık!

Hoş Oyunlar

Herkesi hoşnut edebilen bir oyunda köklü bir yanlışlık vardır.

Winsten, S., **G.B.S.'in Özü**

Bir oyun senfoni gibi gelişmeli: Başlar başlamaz teması etkili bir biçimde sunulmalı, sonra tekrar tekrar, izi çıkmayacak kadar kafaya vurulmalı ve Mozart'ın *Figaro*'sundaki "ödül şarkısı" ya da finalinde olduğu gibi, tonalite geçişlerini, değişimlerini, birdenbire ortaya çıkan *pianissimo*'ları, buna benzer her tür aracı kullanarak hızı ve yoğunluğu sonuna değin arttırılmalı...

Arnold Bennett'e Mektup

Londra tiyatrolarında, iki dekor ve bir çift yatak Shakespeare'den bir metelik daha fazla gelir getirirse, Shakespeare gider ve iki dekor, bir çift yatak gelir. Güzel ve beyinsiz bir kız sürüsü ve komik bir adam, Mozart'tan daha çoğunu getiriyorsa, Mozart da gider...

Kırgınlar Evi

Tiyatronun bir düşünce fabrikası, bir bilinç uyarıcısı, toplumsal davranış yorumcusu, umutsuzluğa ve kasvete karşı bir silah deposu ve insanı yücelten bir tapınak olabilmesi için, kendisini ciddiye alması gerekir.

Doksanlarda Tiyatromuz

Konu örgüsü, oldum olası, sağlam tiyatronun, hatta her tür sağlam edebiyatın baş belasıdır. Konu örgüsü üstünde durmak öyle yersizdir ki, Shakespeare oyunlarındaki konuların birini bile kendisi bulmamıştı.

Yeniden Yazılan Cymbeline

İyi oyunların üretimi sanat değil, endüstridir.

Brieux'nün Üç Oyununa Önsöz

Genç oyuncuları hep uyarmışımdır; oyun entrikasıyla uğraşmak bilmece çözmeye benzer. Parçaları birleştireni büyüleyecek kadar sürüklerken, izleyenleri çıldırtacak kadar sıkar.

Sofra Sohbeti

Oluştuğu biçimde hiçbir anlamı yoktur yaşamın: Paris sokaklarında ve meydanlarında yaşanan olayların arasında otuz yıl çalışan, olup bitenleri yakından izleyen bir polis, bir çocuğun ya da bir rahibenin, Brieux'nün oyunlarının birinden öğrendikleri kadar bile bilemez yaşamı...

Brieux'nün Üç Oyununa Önsöz

Bir oyun yazarı kendinden daha üstün bir kişi yaratamaz. Hiç kuşkusuz, yazar, düş ürünü bir kişiye her çeşit düşsel yetenekleri verebilir... İçki düşkünü bir yazar, kahramanını içki düşmanı yapabilir; çirkin, güçsüz, çelimsiz ve çekingen biri, yarattığı kişiyi Apollo ya da Herkül'e benzetebilir; sağır ve dilsiz olan, yazdığı romanlarda âşıkları hatip, maşukları primadonna yapabilir; ama kişilerini istediği kadar nişanlarla donatsın, dilediği kadar başarılara boğsun. onlarınkine kendininkinden üstün bir ruh veremez yine de... Defoe, Robinson Crusoe'ya, Shakespeare'in Hamlet'e bulabileceğinden daha çılgınca serüvenler bulabilir; ama "yaşamın orta durağı"nın erdemi üstüne can sıkıcı sözler eden o sıradan serüvenciyi Shakespeare'in prensine birazcık olsun benzetemez.

İbsen'ciliğin Özü

Tiyatroda olup bitenler, "Ben seni eğlendireyim, sen de bana öde" anlayışı kadar basit değildir.

Holroyd, M., Bernard Shaw, Cilt 3

Bir komedi oynanınca, izleyiciler gülmüş mü, gülmemiş mi, beni hiç ilgilendirmez; her budala bir topluluğu güldürebilir. Gülseler de, somurtsalar da, kaç kişinin içinin kaynadığına bakarım ben...

Hoş Oyunlar

Eleştirmenler, "Oyunun amacı nedir?" diyorlardı... Onlara göre, anlaşılan, insanlar sahne dışında nedensiz şeyler yapsalar bile, sahnede yaptıklarının bir nedeni bulunmalıydı. İşte, oyun makinesi gibi, içine amaç atılınca çalışan, otomatik kahramanların dayanılmaz sıkıcılığı bundandı.

Sofular İçin Üç Oyun

Shakespeare ve Molière üstüne hep iyi sözler söylenmesinin ve gençlere önerilmelerinin nedeni, gerçekte, kavgalarını, insanı daha iyi yaratmadığı gerekçesiyle Tanrı ile yapmalarıdır. Onların kavgası, işlerini iyi yapmadıkları ya da hiç çalışmadıkları halde gelirleri yüksek sayılara ulaşan sınıfla olsaydı, fitneci, kâfir, edepsiz ahlak düşmanları diye suçlanırlardı.

Brieux'nün Üç Oyununa Önsöz

Shakespeare, bence, Bastille'in kulelerinden biridir ve o da yıkılmalıdır elbet...

Ellen Terry'ye Mektup

Artık Shakespeare'den hiçbir umudumuz, öğrenebileceğimiz hiçbir şey yok, oyun yazmayı bile; bunu, çoğu çağdaş yazarlardan çok daha iyi yapıyor olsa da...

The Saturday Review, 11 Temmuz 1896

Her yeniden sahneye koyuş, Shakespeare'in oyunlarını başarısız bir biçimde değiştirme olasılığı sayısını biraz daha tüketiyor ve yalnızca yenilik isteğinin, oyunların değiştirilmeden bırakılması deneyine dönüşeceği günün gelmesini çabuklaştırıyor.

Doksanlarda Tiyatromuz

Her duygusal ideale kul olan, her duyusal sanata kapılan İngilizler, en büyük ulusal ozanlarının bir düşünür olmasını yeğler. Sistemler ve matematik işlemlere inanan ve bağlanan Fransızlar ise, kahramanlarının ille de duygusal bir sanatçı olmasını ister. Bu nedenle Shakespeare, İngiltere'de üstün bir insan sayılır; Fransa'da ise beceriksiz bir barbar olarak düşünülür.

The Saturday Review, 26 Şubat 1898

Oscar Wilde, en kapsamlı İngiliz oyun yazarıdır. Her şeyle oynar o: Akılla, felsefeyle, dramla, oyuncularla ve seyircilerle, tüm tiyatroyla... Böyle bir gösteri, akılla ve felsefeyle ancak futbol ya da kriket sopasıyla oynayabildiği kadar oynayabilen İngiltere için bir skandal sayılabilir.

The Saturday Review, 12 Ocak 1895

Sardou'nun oyun yazma yöntemi önce bir olay bulmak, sonra da onu hiç sahneye getirmeden mektuplarla, telgraflarla anlatmaktır.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 2

Sir Henry Irving'e duyduğum saygı, bundan daha yirmi beş yıl önce, onu bağlayarak Shakespeare'in yapıtlarının var olan her bir nüshasıyla birlikte bir çuvala koyup en yakın yanardağın kraterine atmanın hepimiz için daha hayırlı olacağı düşüncesinden hâlâ alıkoymuyor beni...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Bay Irving ölünce nereye gider diye düşünüyorum bazan: Bir sanat ustası olduğunu ileri sürmeye cesaret edip de, kırıp döktüğü Shakespeare ve gülünç duruma düşürdüğü Goethe'yle karşılaşabileceği yere gitmeye kalkar mı yoksa?

Doksanlarda Tiyatromuz

Bunları size duyuran Sarah Bernhardt'ın kendisidir. Giysiler, oyun adları, söz düzenlemeleri değişebilir; ama o kadın hiç değişmez. Başrole girmez Bernhardt; başrolün yerine kendisi geçer.

Doksanlarda Tiyatromuz

Eleonora Duse, oyuna başlayalı daha beş dakika geçmeden, dünyadaki en hoş kadının yarım yüzyıl önüne geçiverir... Gerçek şu ki, güzellik sanatında Madam Bernhardt onun yanında çocuk kalır.

Doksanlarda Tiyatromuz

Duse'nin tatlı konuşması, oyunun çocukça bencil kişiliğine uygun düşer: Sizi daha yüce düşünmeye, daha derinden duymaya yönelten bir sanat değildir onun oyunu; ama ona hayranlık, ona acıma, onu koruma, onunla ağlama, şakalarına onunla gülme, onun yazgısını soluğunuz kesilircesine izleme ve perde indiğinde onu çılgınca alkışlama duygusu veren bir sanattır.

Doksanlarda Tiyatromuz

Patrick Campbell'in oynayamadığını söyleyeceksiniz, kuşkusuz... Oynayabileceğini kim söyledi? Oynamasını kim ister ki? Onun iyi oynamak gibi, ikinci sınıf bir başarıda bulunmasına kim aldırır? Çok üstten bakıldığında, oyuncu oynamaz, oyuncu o'dur zaten. Gidin, onun nasıl hareket ettiğini, durduğunu, konuştuğunu, baktığını, diz çöktüğünü görün. Gidin, bütün davranışlardaki güzelliğin yarattığı büyüleyici havayı soluyun.

Saturday Review, 7 Mart 1896

Beni dinle, dinsiz imansız kadın! Yargıçların ceza verdiği kimselere hiç sevgi duymadın mı? Kendi yaşamında ve günlük işlerinde kalbinin aklını dinleyerek daha iyi yollar, daha doğru çözümler bulmadın mı? Kötü yanlarından ötürü insanları yıldırmak yerine, onların iyi yanlarına inanarak daha büyük güven beslemedin mi? Ben, zavallı budala! Ellen Terry'nin, kalbinin aklıyla yaşayan bir ayrıcalığı bulunduğunu ve küçük dünyasını, Tolstoy gibi düzenleyip Avrupa'nın yönetimini bizim Chamberlain'lere, Balfour'lara ve Alman imparatorlarına ve Kitchener'lere ve başyargıç lordlara ve yanlış düşüncelerin ve gerçek dışı korkuların öteki kölelerine bırakacağını düşünüyordum... Dünya haritası üstünde senin için bir portre çiziyorum ben [*Kaptan Brassbound'un Dönüşümü*'nde]... Ve sen, Kleopatra'ya dönmek istiyorsun, öyle mi? Seni sfenkslerle birarada göstermemi isteyen, lüks seyircilerin ilgisinden hoşlanan biri olarak düşündüğümü mü sanıyorsun? Ah Ellen, Ellen, Ellen, Ellen, Ellen. Artık bu, her şeyin sonu...

Ellen Terry'ye Mektup

İbsen eğlenmeniz için bir aşk öyküsü sunmaz size. Şunu söyler İbsen, gerçekte: "İşte siz ve ben, toplumumuz ve uygarlığımız... Kötülükleriyle ve iyilikleriyle, korkularıyla ve umutlarıyla, sizin ve benim yaşamlarımızdan örülmüş"...

The Saturday Review, 27 Nisan 1895

Tiyatro yapıtlarının sansüründen sorumlu Bay Pigott'un nitelikli tiyatroyla uzun ilişkisi budalalıklar ve paniklerle doludur... Modern Avrupa'nın en büyük düşünürlerini, ozanlarını, yazarlarını –İbsen, Wagner, Tolstoy ve İngiliz yazınının öncüleri gibi– bu sevimli ama kafasız yaşlı centilmenin, dillere destan olmuş küçük, beceriksiz yaşlı memurun, kaba ellerine çaresizlik içinde teslim etmek insanı ürkütüyor.

Doksanlarda Tiyatromuz

Herkesin hoşlandığı boş inançları ve cehaleti sömürmek; zavallı budalaları kanla, hortlaklarla etkilemek; vurup kırmalarla coşturmak; tepedeki kişilerin güzel konuşmalı, cafcaflı aşk serüvenleriyle uyutmak; ruhlarını temizlemek, duyularını arındırmak yerine ahlak hastalıklarını bir parazit gibi kullanmak... Tiyatronun kendini bir türlü kurtaramadığı geleneği budur işte...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Bazı anlar saçımı başımı yolup olanlara boş boş bakarım ve İngiliz Tiyatrosu denilen bu gülünç yerde ne işim var diye düşünürüm.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Anatole France'la ilk karşılaşmamda bana kim olduğumu sormuştu. Ben de şöyle demiştim, kendim için: "Sizin gibi bir dehayım." Sözlerim, onun Fransız geleneğine göre, öylesine küstahlıktı ki, ürktü ve hemen karşılık verdi: "Bir fahişenin de kendine zevk tüccarı deme hakkı vardır, elbet..."

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Ruskin gerçekten büyük bir sanatçı düşünür... Bir ressam, bir müzik tutkunu, bir ozan, bir konuşma ustası olarak işe başladı, şimdi de bir ekonomist ve bir sosyolog oldu. Sonunda sosyoloji ve ekonomiyi bir dine dönüştürecek...

The World, 2 Mayıs 1894

İrlanda'da kedilere, temizlenmelerini, burunlarını kendi pisliklerine sokarak öğretmeye çalışırlar. Joyce da aynı yöntemi insanların sorunları üstünde uygulamayı deniyor. Umarım başarılı olur.

Sylvia Beach'e Mektup

James Joyce'un belirli bir kesimin yazarı olmasını destekleyebilecek hiçbir şey yapmayacağım. İrlandalı yeteneği, ondaki gibi ciddi olunca, bütün dünyaya aittir çünkü...

Ezra Pound'a Mektup

Mark Twain'le bir bakıma aynı durumdayız biz: İkimiz de ele aldığımız şeyleri, bizi asmaya hazır olanlara, şaka yapıyormuşçasına sunmak zorundayız.

Sofra Sohbeti

Bir kadın, bana, Elizabeth Barrett Browning'in kocası Robert'e yazdığı gibi soneler yazmış olsaydı, fiziksel bakımdan çekici gelse de gelmese de çoktan elde ederdi beni...

Eşitlik Savunusu

William Morris gibilerini ancak kendi ölümüyle yitirir insan; o öldüğünde değil...

Tanıdığım William Morris

Edebiyatçı budalalarla oynayarak yaşamımı yitirmedim ben; o gürleyen ruhuyla İngiltere'yi sarsabilecek Johnson'un yaptığı gibi...

Uyumsuzluk

Çok tutulan bir oyunun ne denli kötü olduğunu tümüyle anlayabilmek için, en azından iki kez görmek gerekir.

Doksanlarda Tiyatromuz

Sahnenin dışındayken, içinde olduğundan daha güvenli hissediyorum kendimi...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Şaşılacak şey şu sinema, biliyor musunuz? İçine girebilir ama dışına çıkamazsınız.

S. N. Behrman'a Mektup

Fotoğrafçı, bir tekinin olgunluğa erişebilmesi için, bir milyon yumurta üreten morina balığı gibidir.

Jay, B. ve Moore, M., **Shaw Fotoğraf Üstüne**

Kişisel duyguları katmadan yazılan bir eleştiri okunmaya değmez bile. Sanatı, iyi ya da kötü kişisel bir soruna dönüştürme yeteneğidir, bir insanı eleştirmen yapan.

Bentley, E., **Shaw Müzik Üstüne**

Tiyatro eleştirmeni, oyunda taşlanmadık sahne bırakmayan kişidir.

The New York Times, 5 Kasım 1950

Sanattan yoksun bu ülkede bir müzik eleştirmeni iyi iş yapmak istiyorsa, bilgili yorumculuğu bırakıp kişisel onurunu işine karıştırmadan, kalabalığı çeken bütün sanat türlerinde deneyimli olmaya bakmalıdır.

Londra'da Müzik 1890-94

Eleştirinin, intihara göre bir üstünlüğü vardır. İntiharda kendine, eleştiride başkalarına kıyarsın.

Bentley, E., **Shaw Müzik Üstüne**

Bir eleştirmen, günün koşullarını benimsediği an, dinamik gücünü yitirmiş demektir. Saati durdurmuştur artık... Kusur aramak, daha fazlasını istemek, dünyanın gittiği yolun üstünde duran her duvarı yıkarak üç, dört sağlam kafa bulabilmenin inancı içinde kendi kafasını taş duvarlara vurmaktır, eleştirmenin asıl işi...

Bentley, E., **Shaw Müzik Üstüne**

Bizlerden daha gelişmiş bir yaratık, bir üstün insan yerimizi alıncaya değin, dünya tehlikeli hayvanlarla dolu bir mağara olarak kalacak. Aramızda bir rastlantı sonucu bulunan Shakespeare'ler, Goethe'ler, Shelley'ler ve öteki üstün insanlar, korkunç durumlarını alaya alıp yalnızlıklarını da üstün olmanın verdiği ağırbaşlılıkla karşılayarak, bir aslan eğitimcisi gibi güvensizlik içinde sürdürecekler yaşamlarını...

İnsan ve Üstün İnsan

YAŞLANINCA...

Kırkını aşmış herkes alçaktır!

İnsan ve Üstün İnsan

Yaşlıları çok iyi bilirim, ben de onlardan biriyim. Yaşlıların hepsinin benimsediği baş kural şudur: "Her şey sakin bir yaşam için..."

Blanco Posnet'in Ortaya Çıkışı

Yaşlanmadan akıllanmayı çok isterdim.

Sezar ve Kleopatra

Anımsamalar öylesine hoş bir yaşlanma ve hüzün duygusu verir ki insana...

Saçma Bağ

Yaşlanıyorsunuz; ama bakıyorum bunu bile bir övünç nedeni yapıyorsunuz, her konuda olduğu gibi...

Çapkın

Her konuda bitmez tükenmez gevezelik, gevezelik, gevezelik... Bunlar uygun düşer ancak yaşlılara, yaşlılara, yaşlılara...

Uyumsuzluk

Gençler hep bağışlanır, ama onlar kendilerini hiç bağışlamaz; yaşlılar hiç bağışlanmaz, ama onlar kendilerini hep bağışlar.

İnsan ve Üstün İnsan

Gençlerin yaşlılar için yapabilecekleri tek şey, onları sarsarak güne uyabilmelerini sağlamaktır.

Fanny'nin İlk Oyunu

Bazı çocuklar akılca daha yaşlıdırlar ana babalarından ve bazı yetmişlikler daha gençtir torunlarından.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Gencim ben... Yaşamımda bir şeyler olmasını öylesine istiyorum ki... Onların yaşına gelince hiçbir olaya karışmadan yaşamak isteyeceğimi söylüyorlar. Onların yaşında değilim ki ben...

Uyumsuzluk

Gençken ben, kadınlarla erkekler çekinirlerdi birbirlerinden ve hiç dost olmazlardı birbirleriyle... Hiçbir şey gerçek değildi. Romanlarda görülen türden bayağı, sahte, dayanılmaz bir nezaket! Kadınca bir utangaçlık! Erkekçe bir şövalyelik! Evet demek isterken hep hayır demeler! Çekingen ve içten insanlar için yalnızca günah ödenen bir yaşam...

Mrs. Warren'ın Mesleği

Yaşlıların mutluluk buldukları durgun ortamlar, çocuklar açısından dile getiremedikleri bir kasvettir. Uyguladığımız yöntemde, hep birlikte bir eve kapatılmaktan mutluluk duyulduğu ve bu çok özel mutluluğun erdemin temelini oluşturduğu varsayılınca, aile üstüne konuşmalarımızda gerçek yetişkinlerden, gerçek çocuklardan, yaşamın gerçeklerinden değil; yuvadan, ana etkisi, baba ilgisi, büyüklere saygı, küçüklere sevgi, görev, aile yaşamı gibi ideallerden söz etmek durumunda kalırız hep.

Uyumsuzluk

İdeal yaşlı bir çocuktur, ideal çocuk yaşı kırktır, ideal kadın bir erkektir ve kadınlar bu sırrı içlerinde gizlerler.

G.B.S.'in Özü

Belirli bir yaştan sonra insanın bir tek söylevi vardır.

Cenevre

Köyde yaşamayı seçince, hiç bilemiyorum yürüyüşe çıkmak mı, yoksa hiçbir şey yapmadan evde oturmak mı daha sıkıcıdır?

Mrs. Warren'ın Mesleği

Kişisellik dışı ilgileri bulunmayan, kendilerini bir inanca adamayan, toplumsal amaçların peşine düşmeyen, zevklerden ve meraklardan yoksun yaşlıların vay haline! Anne olmaya katlanılabilir, ama kayınvalideliğe asla! Erkekler de, kadınlar gibi, entelektüel ve toplumsal etkinliklerden zorla uzak tutulsalardı, kayınpederler de, kayınvalideler kadar acınacak birer geleneksel tip olurlardı.

Uyumsuzluk

Şekerleme, emekli kişilerde, beklenmedik konukları ağırlamak ya da bilimsel konferansları izlemek zorunda kaldıkları zaman beliren kısa süreli bir dinlenmedir.

Methuselah'ya Dönüş

Giderek umutsuzlaşan yaşlı öncülerimiz, gençlerin yaşlılardan daha da yetersiz olduğunu söylüyorlar: Oysa siyaset adamlarımız üstlendikleri görevler için yeterince yaşlı bile değiller...

Methuselah'ya Dönüş

Bizi gerileten şehvet duygularından, kabasabalıklardan, bayağılıklardan, boş inançlardan kurtulamıyoruz bir türlü... Bunları içimizden atmaya, alt etmeye, benliğimizde tümüyle öldürüp yeryüzünde çok daha özel bir gelecek yaratmak için uğraşmaya, şu geçkin yaşımızda bile ekmeğimizi kazanmak için uğraştığımız kadar vakit bulamıyoruz. Yeterince uzun yaşamıyoruz biz...

Kara Kızın Serüvenleri

İşiniz bitip de bir hurda yığınına atılıncaya değin, yaşamınızı bir türlü kendi seçtiğiniz yüce bir amaç uğruna kullanamadığınızdan ve dünyanın insanoğlunun mutluluğuna adanmadığından yakınan, hastalıklar, kederler içinde telaşlı ve bencil küçük bir budala olmak yerine, doğanın bir gücü olarak ayakta kalmaktır, yaşamın sevinci.

İnsan ve Üstün İnsan

Yaşlanınca, hele benim gibi çok, çok yaşlanınca, düşler sürekli kendiliğinden gelir. Ne korkunçtur bilemezsiniz! Gençken yalnız geceleri uyursunuz; deliksiz bir uykuya dalarsınız. Sonraları, öğle üstü de başlarsınız kestirmeye. Daha sonraları sabahları bile uykudan gözünüzü açamazsınız. Yorgun uyanırsınız; bezgin, yaşamaktan bıkkın... Uykudan ve düşten kurtulamazsınız bir daha...

Kırgınlar Evi

Ömrüm boyunca kaçındığım şu kahrolası mutluluktan başka bir şey duymuyorum artık: Yaşam elden giderken gelen mutluluk... Direnmek, iş görmek yerine, boyun eğmenin, düşlerde yaşamanın mutluluğu; çürümeye başlayan meyvenin tadı.

Kırgınlar Evi

Ömrün yetmiş yılı yararlılıkla, doğrulukla, sevecenlikle, iyi niyetle geçmişse ve bu yıllar onurunu hiç yitirmemiş bir ruhun, canlılığını hiç yitirmemiş bir beynin yaşamıysa, bunlar yetmelidir insana; çünkü, bunlardır sonsuz ve ölümsüz olan ve böyle yaşamış birinin on yılı başkalarının otuz yılına değerdir.

Methuselah'ya Dönüş

Sağlığınızı tüketinceye değin kullanın. Sağlık bunun içindir. Neyiniz varsa bitirin ölmeden önce ve sakın aşmaya kalkmayın yaşam sürenizi!

Doktorun İkilemi

Ne istersem yapabilirim gibi geliyor bana; çünkü, istediğim hiçbir şey yok artık...

Kırgınlar Evi

Ölmek çok sıkıntılı bir iş; çekilecek acılar var, insanın kalbini sökercesine; ama ölüm görkemli bir olay, başarıyla sona erdirilen bir savaş, yeni bir başlangıç, bir zafer...

Edith Lyttelton'a Mektup

İnsanoğullarının çoğu, nasıl yaşanacağını bilemeden ölüyor.

Methuselah'ya Dönüş

Ölümü ortadan kaldırırsanız, doğum gereğini de ortadan kaldırırsınız: Üremeyi sürdürürseniz, çocuklara yer açmak için sonunda yaşlıları öldürmek zorunda kalırsınız.

Uyumsuzluk

Yaşam, yana yana sönen ve her çocuk doğduğunda yeniden parlayan bir alevdir.

Kara Kızın Serüvenleri

Doğal ölüm diye tanımlanabilecek bir şeyin var olduğu kanıtlanmamıştır; yaşamdır, doğal ve sonsuz olan...

Cenevre

SHAW, SHAW'U ANLATIYOR

Hiçbir çocuğun benim gibi yetiştirilmiş olmasını istemem... Yüzlerce biçimde gereksiz bir yalnızlığa ve zorluğa bırakılmıştı yaşamım.

Akıllı Kadının Rehberi

Korkunç bir çocukluk geçirdim ben: Düşlerde zengin, gerçeklerde acımasız ve sevgisiz...

G.B.S.'in Özü

Birbirlerinin beğenilerini, uğraşlarını, ilgilerini hiç paylaşmadan yıllarını aynı evde geçirdikten sonra çok dostça ayrılan ve birbirlerini bir daha hiç görmeyen iki sevimli insanın uygunsuz evliliğinin ürünüyüm ben. Onlar ve üç çocukları birbirleriyle hiç kavga etmezlerdi: Duygusal ve sevecendiler. Evdeki iyi müzik ve özgür düşünce ortamı sağlıklıydı; ama anne ve babanın çocuklarını yönlendirme, eğitme ve geliştirme konusundaki yetenekleri öylesine gülünç ve anlamsızdı ki, hâlâ onun üstesinden gelmeye çalışıyorum.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Çocukken kimsenin yakınlık göstermemesi, bana müthiş bir güven duygusu, düşsel şölenlerle açlığa dayanma gücü verdi; ama gelişmemi büyük ölçüde engelledi ve şu ana kadar sevgiden yoksun kalmış bir yaban olmama yol açtı.

Janet Achurch'e Mektup

Gittiğim okul, yalnız savunduğu öğretim yönteminde başarısız olmakla kalmamış, evde kendi kendime öğrenebileceklerimi düşündükçe, eğitimime, beni çok öfkelendirecek kadar engel olmuştu.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Elime geçirdiğim her kitabı okuyarak kendimi okul dışında eğitmeye büyük çaba gösteriyor, Killiney tepelerinde dolaşıp doğanın benim için boyadığı sayısız görüntüyü izliyor; bir yandan da kendi kendime anlattığım bir sürü öyküyle kafamı yoruyor, öğretilenin verilen cezalar kadar anlamsız olduğu dilbilgisi derslerini çözümlemeye çalışıyordum. Eğitimimi bitirdiğimde okulun sözde öğrettiği şeylerden hiçbirini bilmiyordum; ama yine de çok okumuş biri olmuştum.

Londra Müziği 1888-89

Yürürlükteki eğitim düzenini küçümsemekle iki tehlikeyi atlatmış oldum. Birincisi, gerçekten yetenekli bir öğretmen öğrenime ilgi duymamı sağlayabilir ve genç yaşta tükenmeme neden olabilirdi. İkincisi, aynı ölçüde yetenekli bir eğitmen, bende, örneğin, avukatlık nitelikleri görebilir ve "Shaw'culuk" yerine hukuka tutulmama yol açabilirdi. Yetkili bir rehberin gösterebileceği birçok seçenek bulunabilirdi benim için... Böyle birinin karşıma çıkmaması büyük bir şanstı! Öyleleri ne kadar az bulunur, bilirsiniz.

Thomas Demetrius O'Bolger'e Mektup

Çılgın mı doğmuştum, yoksa fazla mı akıllıydım bilmiyorum; benim dünyam yeryüzüne uygun değildi... Düş dünyasından çıkıp gerçeklerle karşılaşınca tedirgin oluyordum. Toplumun dışında, siyasetin dışında, sporun dışında, kilisenin dışındaydım. O günlerde, eğer öyle bir deyim bulunsaydı, "her şeyin dışındaki" denebilirdi bana...

Toyluk

Anarşik biçimde yetiştirilmiştim ve özgür bir düşünür olmuştum, daha düşünmeyi bilmeden...

Shaw, C.M., **Bernard'm Gönül Dostları**

Yalnızca sanat öyküleri beni ilgilendiriyordu ve bu öyküleri yaşama geçirmek kendime edindiğim bir iş olmuştu. O sıralarda bir bohem, bir asi, bir düşman –insanoğluna değil, özel mülkiyet artı endüstri devriminin yarattığı insanoğlunun sapıklıklarına düşman– gibi yaşıyordum. Bir ahlak kuralı olan, "birbirinizi sevin" sözü, birbirine karşı nefret duyan, sevgiden yoksun sınıflara ayrılmış insan toplumu için artık geçersizdi.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

İnsanlar birbirlerini severlerse dünyada hiçbir sorunun kalmayacağı öğretilmişti bana çocukken. Bu, çok doğal ve insancıl görünmüştü o dönemde; ama uygulamaya kalkınca sevilecek insanın çok az bulunduğunu; kendimin bile pek sevilecek biri olmadığını anladım.

Henry, R.I., **Harper Alıntılar Kitabı**

Bugünkü uygarlık bir sahteciliktir. Geçici önlemleri içeren birtakım yasalarla yönetilen ve cezalarla ürkütülen bir yabanlar sürüsüyüz biz. Okula gönderildiğimde bilmediğim kurallarla karşılaşmış, bunlara uymayanlara cezalar verildiğini öğrenmiştim. Kurallara boyun eğmenin başka bir gerekçesi gösterilmediği için de, doğal olarak, kendi kendime şu sonuca varmıştım: Yakalanmamak koşuluyla, kendime saygımı hiç yitirmeden kurallara karşı gelebilir, hatta zekâmı ve özgür kişiliğimi gösterebileceğim için bundan kıvanç bile duyabilirdim. Benim kahramanlarım öykülerdeki asilerdi artık; aşağı gördüğüm muhallebi çocukları değil. Bu yaklaşım, sonraları büsbütün üstümden atamadığım bir alışkanlık olarak kaldı.

Methuselah'ya Dönüş

Öteki tüm tutkular daha önce vardı içimde; ama başıboş ve amaçsızdılar. Aklı gelişmiş bir kişi için çocukça bir açgözlülük ve acımasızlık, bir kuruntu, bir düş, bir alışkanlık ve boş inançtı bunlar. Birden alev gibi parladılar: ama kendi ateşlerinin değil, yeni doğan bir törel tutkunun onlara yansımasıydı bu pırıltılar. Onlara bir saygınlık, bir bilinç, bir anlam verdi; bir sürü istek uyandırdı; onları bir amaçlar ve ilkeler ordusu gibi düzenledi bu tutku. İşte benim kişiliğim o tutkudan doğdu.

İnsan ve Üstün İnsan

Yorgun ve kılıksızdım gündüzleri. Bu nedenle de, yoksullu bir sıkıntı, bir dert olsa bile, ne bir günah ne de bir yüzkarasıdır diyenlerin düştükleri büyük yanılgıyı hoşgörüyle karşılıyor; dürüstlük, yeteneklilik, çalışkanlık. sanat bilgisi gibi, bende bulunan ve ucuza elde edebileceğim şeylerle özsaygımı ayakta tutuyordum. Milyonerler budalaca açgözlülüklerinden ötürü dertli dertl esnerken, ben Hampton Court Sarayı'na ya da Ulusal Galeri'ye (ücretsiz günlerde) istediğim gibi gidebiliyor, Mantegna ve Michelangelo'nun tadını çıkarabiliyordum çünkü. Bir düşesin elmas gerdanlığını yitirdiği zaman duyduğu acıdan daha fazlasını, Beethoven'in *Dokuzuncu Senfoni*'sinin bir bölümünün yanlış tempoyla çalınması yüzünden duyabiliyordum çünkü. O düşes ki, ona âşık olmayı düşünsem, satın alamayacağım nikâh giysileriyle beni görseydi bile, iğrenç de olsa, ancak bulabileceği en uzun maşayla bedenime dokunmak isteyeceğini bilmek, umurumda değildi çünkü...

Saçma Bağ

Yaptığım on şeyden dokuzunun başarısızlıkla sonuçlandığını gördüm gençken. Başarısız olmak istemiyordum, onun için ben de on kat daha çok çalıştım.

Fitzhenry, R.I., **Harper Alıntılar Kitabı**

Yoksulluğun sağladığı bağışıklıkla birlikte milyonerlerin elde edebileceği fırsatları kullanabilmekten çok hoşlanıyordum. Hiçbir kaygısı bulunmayan bir adam varsa, o da bendim.

Hoş Olmayan Oyunlar

Kişisel gelişimimde müzik o kadar önemliydi ki, hiç kimsenin, tiyatro ve onun ozanlarından, yazarlarından daha da derin biçimde senfonilerin, operaların ve Handel, Beethoven, Wagner'in, özellikle de Mozart, Verdi ve Meyerbeer'in yapıtlarının içine girmedikçe sanatımı anlaması olanaksızdır.

St. John Ervine'e Mektup

Önemli şeyleri karşılıklı söylem biçiminde dile getirmeyi Mozart'tan öğrendim.

Henry, R.I., Harper Alıntılar Kitabı

İmza olarak kullanmaya değecek bir adım yoktu o dönemde; G.B.S. halk açısından hiçbir anlam taşımıyordu. Yabancı bir unvanı andıran fantastik bir kimlik bulmalıydım kendime. Önce Verdi'nin *Il Trovatore*'sindeki Count di Luna'yı düşündüm; sonra Corno di Basetto'ya karar verdim: Corno di Basetto, hem yabancı bir unvana benziyordu hem de gerçek anlamının bir tür korno olduğunu kimse bilmiyordu.

Londra Müziği, 1888-89

Bir müzik eleştirmeninin hep müzik üstüne söz etmesinin, sıradan birinin hep kendinden söz etmesi kadar iğrenç olduğunu kimse benden daha iyi bilemez.

Londra Müziği 1888-89

Ellen Terry, dünyanın en güzel adı: Ondokuzuncu yüzyıl sonlarından kalma bir ses gibi geliyor kulağa. Çok güzel bir ritmi var bu adın. "Jorj" gibi değil: O kadar çirkin ve zor ki, bana bu adla seslenenlerin başarısız kalmaktan başka olanakları kalmıyor.

Ellen Terry'ye Mektup

Bayağılık, bir yazarın tüm araçları arasında gerekli olanlardan biridir. Bazan sirkin de en ilginç kişisi palyaçodur... O günlerde, okunulamayacak kadar incelikle. akademik biçimde yapılan ve çoğunlukla da anlamsız olan müzik eleştirilerini bile bile herkesin anlayabileceği duruma getirmeye çalıştım.

Londra Müziği 1888-89

Bir eleştirmen olarak, oyunların ilk gecelerinden, bir cerrahın ameliyattan hoşlandığı gibi hoşlanıyorum.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Eleştirmenlik mesleğinin doğasında acımasızlık vardır ve mesleğin verimli olabilmesi için de benim gibi yaylım ateşi açabilecek insanlık dışı kişiler gerekir. Öyleyse, bugünkü tiyatronun üstünü saran başarısızlık, yenilgi, düş kırıklığı ve hatta yıkım bulutlarını görünce, sevinç içinde alaylı kahkahalar atmama kimse şaşmasın.

Doksanlarda Tiyatromuz

Pireyi bile öldürmeyecek kimse yoktur şu dünyada... Yalnız etyemezler yemek için öldürmezler. Bay Shaw bir etyemezdir.

Laurence, D.H., **Bernard Shaw: Bir Kaynakça**, Cilt 2

Yüksekten düşmüş, bacaklarımı kırmıştım. Doktorlar, "Bu adam yirmi yıldır et yememiş, yemezse ölür" dediler. Bense, "Bu adam üç yıldır Londra tiyatrolarına gidiyor; ruhu doyumsuz kalmış, bedeni doğal olarak beslenemiyor" dedim. Haklı çıktım sonunda. Diyetimi değiştirmedim; ama tiyatronun bulunmadığı dağlara çıktım ve kendime gelmeye başladım orada. Çalışabilmek için çok güçsüz kalmış olsam da, kitaplar, oyunlar yazdım.

Sofular İçin Üç Oyun

Benim çapımdaki bir beyin, besinini ineklerden alamaz.

Londra Müziği 1888-89

Umulmadık bir yenilik ve özgürlük etkisi yaratmak için en güvenilir yolun, güzel sözlerle yapılan geleneksel uzun konuşma gösterilerini yeniden canlandırmak, Molière'in yöntemlerine sıkıca bağlı kalmak ve Charles Dickens'ın sayfalarındaki kişileri tüm bedensel görüntüleriyle sahneye çekip almak olduğunu anlamıştım sonunda...

Methuselah'ya Dönüş

Dublin çevresindeki tepelere çıkıp geçmişle ilgili düşüncelere dalsaydım, Yeats, Synge ve ötekiler gibi ozan olabilirdim. Oysa, açık düşünmeye adadım kendimi ve bu nedenle durmadım orada. İrlandalı çağdaşlarımın, üstünde hüzünlü türküler söyledikleri sorunları ya da yaşam durumlarını, mantıksal çözümlemelerine götürmeye çalıştım hep. Sonuçta, kaçınılmaz olarak, komediye dönüştü tümü de. O yüzden İrlandalı bir ozan olmadım... İrlanda tepelerinde düş kurarak yaşamımı yitiremezdim. İngilizler İrlanda'yı fethetmişti; yapılacak tek şey, gelip İngiltere'yi fethetmekti.

Pearson, H., **George Bernard Shaw**

Atalara dönüyordum aslında: Aristoteles'e, antik açık hava tiyatrosuna, sirk'e, ortaçağın öğretici dinsel oyunlarına, Shakespeare'in söz müziğine, tutkun olduğum Mozart'ın düzenleme biçimlerine ve oyunlarını gördüğüm Barry Sullivan, Salvini ve Ristori'den Coquelin ve Chaliapin'e kadar sahneyi iş edinmiş büyük oyunculara...

New Statesman

Nietzsche'ci anlamında oldukça iyi bir Avrupalı, ama Sinn Fein ya da "Seçilmiş Kişiler" anlamında çok kötü bir İrlandalı'yım ben...

Toyluk

Oyunlarımın duyusal düşleri değil, düşünsel ilişkileri, romantik rapsodileri değil, insanlık kaygılarını özendirmek amacıyla yazıldığını anlatmak için hiçbir uğraştan kaçınmadım.

Mrs. Warren'ın Mesleği

İzlediğim tek politika, kötülüğü açıklamak ve iyilik yapmaktır.

Tiyatro Üstüne Düşünce ve Denemeler

Özelliğim, herkes yanılırken benim doğru olmamdır.

Hiç Belli Olmaz

Dürüst bir oyun yazarı olarak, tıpkı bir dişçi gibi, acı çektirmeden yapamam işimi. Ulusların ahlak kuralları da dişlere benzer: Ne kadar çürürse, dokunmak o kadar acıtır.

Blanco Posnet'in Ortaya Çıkışı

İnsanların kafasındaki çürümüş nesneleri kesip yerine bende bulunan altınları yerleştirmek için yaşamımı yitiriyorum. Çok acıtan bir yöntem; çığlıklar tüm basından duyuluyor. Uyuşturucu veremem, ama bu işi elimden geldiğince eğlenceli kılmaya çalışıyorum.

Bir Dişçiye Mektup

Adil olma gibi tanrısal bir niteliğimin bulunduğunu söylemedim hiçbir zaman...

Doksanlarda Tiyatromuz

Mesleğim gereği, özgün düşünür denilen bir kişiyim. Benim işim yerleşik tüm inan ve kuralların ne denli geçerli olduklarını ya da ne denli yıpranmış ve yerini başkalarına bırakmış bulunduklarını sorgulamak ve denetlemek, hatta yeni inan ve kurallar tasarlamaktır.

Akıllı Kadının Rehberi

Silahlar ve kahramanları değil, düşünür kişilerin türküsünü söylüyorum ben. Dünyanın saklı dileğini bulmak için tasarılar kuran ve o dileği gerçekleştirecek araçları ortaya çıkarmak için araştırmalar yapan ve elde ettiği araçlarla o dileği yerine getirmek için girişimlerde bulunan insanların türküsünü... Bu kişilerden olmayan herkese, kendilerinden usandığımı açıkça söylüyorum. Can sıkıcı birer beceriksizdir onlar...

İnsan ve Üstün İnsan

Sahneye konmayan oyunlarımın sayısı arttıkça, oyun yazarı olarak ünüm de artıyordu.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Bazı oyunlarım sansürce utanç verici bulunmuş, müstehcen ve kışkırtıcı sayılmaları nedeniyle halka gösterilmeleri yasaklanmış ve oyunlarımın tümü de, bozguncu ve mantığa aykırı olarak sınıflandırılmıştı. Oysa, tiyatronun yürekli yazarlarınca modası geçmiş ve hatta aşırı erdemli bulunuyor artık oyunlarım...

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Sansür görevlilerinin her oyunum için iki sterlin almaları bir tür soygunculuktu... Halkı benim ahlak düşmanlığıma karşı koruyorlarsa gerçekten, bu hizmetin bedelini neden halk ödemiyordu? Polisler, hırsızlardan değil, hırsızlara karşı korudukları namuslu yurttaşlardan bekler, ücretlerini...

Hoş Olmayan Oyunlar

Shaw modası Almanya'da başladı... Dört oyunum o denli başarısızlığa uğradı, öylesine öfke ve nefretle sahneden kaldırıldı ki, ileri eleştirmenler beni çağımızın en seçkin, en usta sanatçısı ilan ettiler ve oyunlarım yüzünden zarara uğramamış tiyatro sahipleri kendilerinden utanç duymaya başladılar.

Forbes Robertson'a Mektup

Silahlar ve İnsan baştan sona öylesine yanlış anlaşıldı ki, bir oyun yazarı olarak ün yapmamı sağladı.

Tiyatro Üstüne Düşünce ve Denemeler

Oyun yazarlığının, ucuz duygusallıklardan yararsız şekerlemeler yapmak olduğunu sanıyorlardı. Buna verdiğim karşılık, tüm entelektüel ürünlerimi *İnsan ve Üstün İnsan* tabelası altında vitrine koymak oldu.

Methuselah'ya Dönüş

Duyduğum gibi davranıyor, kendim olmaktan çekinmiyordum. Ama en sonunda kendimden kurtulup ağzını açmaya korkanların sesi, suskun kırık kalplerin çığlığı oldum.

Evlenmek

Oyunlarımda ele aldığım kenar mahalle mal sahipleri, kuramsal özgür cinsel ilişki (sahte Ibsen'cilik), fahişelik, militarizm, evlilik, tarih, yürürlükteki siyaset, ulusal ve kişisel kimlikler, geleneksel toplum paradoksları, koca avcılığı, vicdan sorunları, meslek düzenleri ve sahtecilik gibi konuların hepsi, klasik anlayıştaki birer töre komedileri dizisine dönüştü; bu, o dönemin modası olan, hatta tiyatroda neredeyse zorunlu sayılan, mekanik hilelerden oluşmuş Paris geleneği "yapı"sına da uygun düşüyordu.

Methuselah'ya Dönüş

Evlenip bütün bunlara artık bir son vereceğim. Altmış yaşlarında, sağlığı yerinde, gösterişsiz etyemez yemeklerine alışkın, kocası gezide bulunduğu zamanlarda gelen mektupları ona postalayacak kadar okur yazar, kültürsüz bir kadın tanıyor musunuz? Sıradan görünüşlü, kışkançlık nedir bilmeyen, iyi huylu biri. Mümkünse akrabaları da bulunmasın. Sosyeteden istemem. Ömründe tiyatroya gitmemişler tercih edilecektir. Evde ayrı odalarda, elbet...

Ellen Terry'ye Mektup

Kendi sınıfımın türküsünü söylüyordum: Kılıksız soyluların, yoksul yakınların, centilmen olmayan centilmenlerin...

Toyluk

Sessizliğe inananlardan yanayım; bu konuda saatlerce konuşabilirim.

Fitzhenry, R.I., **Harper Alıntılar Kitabı**

İki tür dâhi vardır şu dünyada. Biri, soyun tanrısal insana doğru ileri atılımıyla üretilir; tıpkı bazan da geri atılımla maymun ataların üretilmesi gibi... İkincisinde, yeteneklerden biri –müziğe duyarlılık, kas gücü, hatta cinsellik gibi– rastlantı sonucu bir canavarda olduğu biçimde aşırı gelişmiştir. Devler tam bu sınıfa uyarlar; onların yüksekliğe dönük bir dehası vardır. İkinci tür dâhiler eğitime gereksinim duymazlar: Becerilerini, hangisiyse, çaba harcamadan hemen gösterirler ve yorucu çalışmalara girişenleri küçümserler. Birincilerin işi, bunların tam tersine, çok zordur. Otuzunda bile olgunluğa eremezler ve aşırı ölçüde eğitime gereksinim duyarlar... Ben birinci türden bir dâhiyim... Türümün bilincindeyim ve kusursuzluk için neler ödemem gerektiğini biliyorum.

Florence Farr'a Mektup

Birden başlayan sağanak dün saygıdeğer bir hanımefendiyle beyefendinin, Covent Garden'da Henrietta Sokağı'ndan geçerken, evlendirme dairesine sığınmalarına yol açmış ve o anın kargaşası içinde nikâh memuru onları evlendirivermiştir: Hanımefendi, Payne-Townshend adında bir İrlandalı; beyefendi ise, George Bernard Shaw'du... Henrietta Sokağı nikâh memurunun bu özgür girişimi şaşırtıcı bulunmakla birlikte, sonucun tatlıya bağlandığı anlaşılmaktadır. İrlandalı hanımefendi Bayan Payne-Townshend'in gelirinin, "Corno di Basetto"nun tüm kazancından kat kat fazla olmasının, bu mutlu, etyemez kişi için hiçbir önemi bulunmamaktadır. Hanımefendi Londra İktisat Okulu'na derin bir ilgi duymaktadır ve pırıltılı çift bu ortak ilgi dolayısıyla tanışmışlardır. Onlara yıllarca mutlu evlilik dileriz.

Shaw'un yazdığı evlenme haberi, **The Star**, 2 Haziran 1898

Erkekliğimin normal olup olmadığı konusunda bir kuşkun varsa, kafandan hemen çıkar onu. Ne iktidarsız, ne kısır ne de eşcinseldim; rastgele değilse bile, çok sık aşk ilişkilerine giriyordum... Serüvenlerim yirmi dokuz yaşında başladı. Ama bunu, cinsel yaşamımın da başlangıcı saymak doğru olmaz. Yanlış anlaşılmasın: Çok ender de olsa, düşlerimin bana oynadığı oyunların dışında tuttum kendimi hep. Cinselliğin on altı yaşında başladığını söyleyen Oscar Wilde ile, doğduğu an kanının cinsellikle kaynadığını anlatan Rousseau (ama, Madam Warens ilk girişimde bulununca oturup ağlamıştı) karşılaştırılınca, deneyimim Rousseau'yu doğruluyor; Oscar Wilde ise, beni hayrete düşürüyor... Nasıl yaşadığımı öğrendin şimdi: Yirmi dokuz yaşına değin, mendil attıklarında bile kadınlardan kaçan biri... O dönemden evleninceye değin, beni isteyen birer bayan vardı hep ve onlarla her tür deneyimi edinmiş, öğrenilecek ne varsa onlardan öğrenmiştim. Bu ilişkilerin hepsi "aşk için"di; öyle şeylere ayrılacak param yoktu çünkü... İyi giyinmeyi ödeyebilecek duruma gelince de, bayanların bana âşık olduğunu görmek bir alışkanlık haline geldi. Kadınların hiç peşine düşmedim, onlar hep benim peşimdeydiler... Evlendiğim sırada, bir eşe, bir fahişeyi eve kapatmış gibi davranmanın ne denli yanılgı olduğunu bilecek kadar deneyimliydim; eşim de öyle bir yanılgıya kapılacak birisi değildi... Ve evlilik sonrasında aşk yok; pornografi ise, hiç yok...

Frank Harris'e Mektup

On yıl geçtikten sonra, iyice büyümüş her düşünceye, özellikle toplumun temeliyle ilgili olduğu ileri sürülenlere saldırmak kişisel bir içgüdüdür bende...

Tiyatro Üstüne Düşünce ve Denemeler

Kendini göz cerrahisine adamış hekim dostum, bir gece, görme yeteneğimi ölçüp de normal olduğu için ilgi çekici bulmadığını söyleyince, bunu, herkes gibi anlamında almam doğaldı. Oysa, dostumun açıkladığına göre, yorumda paradoks vardı: Optik açıdan olağanüstü ve çok şanslı bir kişiydim. İnsanların ancak yüzde onunda bulunan, nesneleri doğru biçimde görebilme gücüne sahiptim; arta kalan yüzde doksanının gözleri ise anormaldi. Yazarlıkta başarıya ulaşabilmemin nedenini hemen anladım: Bedenimin gözleri gibi, aklımın gözleri de "normal"di ve olayları, başkalarınınkinden değişik ve daha iyi görüyordu.

Hoş Olmayan Oyunlar

Londra'nın en şakacı taşkın paradoksçusu olarak alkışlanabilmem için tüm yapmam gereken, gözlerimi açıp yazın ustalığımı en etkili biçimde kullanarak olayları olduğu gibi saptamak ya da tıpkı bana göründükleri gibi anlatmaktı. Bana yapılan tek serzeniş, çoktan alıştığım, bitmez tükenmez "Neden bir türlü ciddi olamıyorsunuz?" sorusuydu. Kısa sürede inanılmaz bir ayrıcalığa, sınırsız bir zenginliğe ulaşmıştım.

Hoş Oyunlar

Bazı oyunlar yazarı hoşnut etmek için yazılır; bazıları oyuncu-yöneticileri hoş tutmak için yazılır (bunlar en kötüleridir); bazıları herkesi hoş tutmak için yazılır; bazıları da, tıpkı benimkiler gibi, kimseye hoş gelmez.

Saturday Review, 16 Kasım 1895

Benim güldürme yöntemim, gerçeği açıkça söylemek. Yeryüzünün en büyük şakasıdır, gerçek...

John Bull'un Öteki Adası

Durmadan öğütler verip yayımlarda bulunan tüm ansiklopedistler gibi, ben de, yöntemlerimin insanoğullarına hiçbir yararı olmadığını açıklamak zorundayım. Voltaire, Rousseau, Bentham, Marx, Mill, Dickens, Carlyle, Ruskin, Butler ve Morris'in biraraya katlanmışı da olsam, hatta Euripides, More, Montaigne, Molière, Beaumarchais, Swift, Goethe, İbsen, Tolstoy, İsa ve öteki peygamberleri de kendime katsam –tümünün omuzları üstünde durduğuma göre bir bakıma öyleyim zaten– yine de bir yararı olmayacaktı. Çünkü, sorun, ödleklerden kahramanlar yaratmaktan doğuyordu: Her iğrençliğe katlanabilen, her soygunculuğa göz yumabilen, her baskıya hâlâ boyun eğebilen o ödleklere, kahramanlığın ancak duygusunu vermeyi başarabildik biz kağıt peygamberleri, sanat büyücüleri...

Akıllı Kadının Rehberi

Edebiyat dehası olmak bir hastalık mıdır? Shakespeare, Walter Scott, Alexandre Dumas ve ben... Birer akıl hastası mıyız biz? Yola gelmez birer yalancı mıyız? İkiyüzlü birer düzenbaz mıyız?.. Şunu anladım sonunda: Bir masalcı olarak doğmuştum; benim gibi birine gereksinim duyulmuştu çünkü. Bu nedenle bir hastalık değil, toplumsal bir gereksinimdim ben...

Zorlama Masallar

Öteki oyunlarımın tümünde, hatta *Candida*'da bile, kadın kahramana duyulan ilginin bir ölçüde cinsel ilgi olmasını sağlayarak onları az çok fahişeleştirdim. Yalnız *Şeytanın Çömezi*'ndeki erkek bu yaklaşımdan kurtulabildi. *Kaptan Brassbound'un Dönüşümü*'nde Lady Cicely için böyle ilişkileri hiç kullanmıyorum ve onda daha çok çekicilik buluyorum. Ve sen bir kadın oyuncu olarak bundan düş kırıklığına uğradın öyle mi?

Ellen Terry'ye Mektup

Daha yüzeysel eleştirmenlerin, beni alaycı ve acımasız bulmalarının gerçek nedeni, oyunlarımdaki kişilerin, tiyatronun romantik mantığına uymak yerine, gerçek insanlar gibi davranmaları karşısında duydukları şaşkınlıktır.

Mrs. Warren'ın Mesleği

Basın, oyun yazarlarını öldürebilse, daha yirmi yıl önce ölmüş biri olurdum.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Popüler sanat denen şeye karşı hoşgörüm yok, popüler ahlaka saygım yok, popüler dine inancım yok, popüler kahramanlıklara hayranlığım yok...

Hoş Olmayan Oyunlar

Başarıdan korkarım. Başarıya ulaşanın bu dünyada işi bitmiş demektir: Kur yapma görevini başarıyla bitirdiği an, dişisi tarafından öldürülen erkek örümcek gibi... Hedefi hiç arkada bırakmayıp hep önde tutarak sürekli oluşma durumunu seviyorum ben. Başarılı kişilerle dövüşmekten de hoşlanıyorum: Saldırıyorum, kışkırtıyorum, ellerinden geleni yapmaya zorluyorum, sağlamını yapsınlar diye kum şatolarını yıkıyorum ve daha neler neler... Bütün bunlar insanın kaslarını da geliştiriyor. Birçok şeyi öğrenmenin yolu da bu sanıyorum. Kimseye bir şey yaptırılamıyor, karşı çıkmadan...

Ellen Terry'ye Mektup

Kendi tanıtımımı o kadar iyi yaptım ki, daha orta yaşlıyken, neredeyse Uçan Hollandalı gibi bir efsane kişi olup çıktım.

Sofular İçin Üç Oyun

Olağanüstü nükteci, zeki ve akıllı bir adam olduğum inancını, görülmemiş bir sabır ve inatla herkesin kafasına sokmaya çalıştım. İngiliz kamuoyu artık bunu benimsemiş durumda ve ne yeryüzünde ne de gökyüzünde hiçbir güç bu inancı bir daha değiştiremez. Saçmalayan sarsağın biri olsam da, genç kuşağın aydın ve özgün öncüleri karşısında duyarsız bir ahmak durumuna düşsem de ünüm zarar görmeyecek; tıpkı Shakespeare'inki gibi, körü körüne, tekrarlana tekrarlana, ünüm artık sağlam ve sarsılmaz temeller üstüne oturmuş durumda.

Pearson, H., **George Bernard Shaw**

Gerçekte bir yazar olarak aşırı önemsendim, her büyük adam gibi...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 2

Felsefe, siyaset ve sanat alanlarında hiç umut beslememiş, hiç açlık ve merak duymamış kişilere erişilmez aklı bulunan biri gibi görünüyorum kuşkusuz. Karl Marx da, "seçkinliğini, çevresindeki dümdüz topraklara borçluydu" der, Stuart Mill için...

Sofular İçin Üç Oyun

Şeytana uymaktan hiç çekinmem ben; kendime zararlı olabilecek şeylerin beni hiç çekmediğini biliyordum çünkü.

El Arabası

Kadınlar, güvenebildikleri için benimle dostluk kurabilmişlerdir. Ama bilir misiniz ki, güvenmeleri yüzünden de bıkmışlardır benden!

Kırgınlar Evi

Alkol içmememin, mesleğimle ilgili bir nedeni var! Yaptığım işin niteliği, çok acımasız bir kişisel eleştiriye dayanır. Kendimden kolayca mutlu olabilmeme yol açan her şey, işimin niteliğini düşürür.

The Review of Reviews, 1908

Ben yalnızca bira yeşilaycısıyım, şampanya yeşilaycısı değil...

Candida

Hiç sigara içmedim yaşamımda; böylesine doğaya aykırı, iğrenç sigara alışkanlığına dünyanın hayretle ve nefretle bakacağı zamanı bekliyorum.

New York Herald Tribune, 14 Nisan 1946

Sigara içmiyorum, içki içmiyorum, koşullar beni aylaklığa zorlayınca da kendimi bir yankesici gibi duyuyorum.

Pearson, H., **George Bernard Shaw**

İstediğiniz kadar yüreklilik bekleyebilirsiniz benden. Ama silahlar çekilip çarpışma başladı mı, korkakların özelliğine sığınıp yatağın altına saklanıveririm: Makinelitüfekle biçilecek kadar değersiz değil yaşamım!

Savaş Üstüne Sağduyu

Yaşıma, boyuma, anadilime, gözlerimin rengine, kafamın uzunluğuna ve genişliğine göre sınıflandırabilirsiniz beni; bu gerçekler anlaşılabilir ve saptanabilir çünkü. Ama eleştirmenler ve özgeçmiş araştırıcıları bir yazar olarak sınıflandırmaya kalktılar mı, gülerim: Onların saptadığı ölçülerin hiçbirine sığmam ben...

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Bana karşı anlayışlı davranan tek kişi terzimdi. Her gördüğünde, yeniden alırdı ölçülerimi. Ondan başka herkes, önceki ölçülerin bana hep uyacağını sandı.

İnsan ve Üstün İnsan

İlle de bir etiket yapıştırmak gerekiyorsa, terminoloji açısından Fabiancı komünist ve yaratıcı evrimci denilebilir bana. Her yanına bir sürü etiket yapıştırılmış bir turist bavulu gibiyim şu anda.

Zorlama Masallar

Ahlaka aykırı, kiliseye karşı oyunlar uzmanıyım. Kazandığım ünü, halkın ahlak kurallarını yeniden gözden geçirmesi amacıyla verdiğim savaşımla elde ettim. Özellikle, yürürlükteki ahlakı, ekonomik ve cinsel ilişkilere bağlamanın acıklı bir yanlışlık olduğuna inanıyorum ve İngiltere'de bugün benimsenen anlamıyla Hıristiyan dininin bazı öğretilerini iğrenç buluyorum.

Blanco Posnet'in Ortaya Çıkışı

Benim inandığım yaratıcı evrim, uygulamada her yaşamsal gereksinimi karşılayabilmesi için insanın kendini değiştirebilmesi ve deneyler ne kadar uzun sürse, hatta ne kadar başarısızlığa uğrasa da bir atletin sürekli kaslarını geliştirmesi gibi ruhunu geliştirebilmesidir. Bu nedenle inançsız kişilere göre kötümser, içtenlikle dindar kişilere göre ise iyimser biriyim, hem de düşler gören aşırı bir iyimser...

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

İnsanlar, kendi iyilikleri için bile olsa, beni en benimsedikleri yazar seçmeye zorlanmamalı...

Alma Murray'e Mektup

İngiliz halkının beni ciddi bir kişi gibi görmelerini sağlayacak kadar sıkıcı olabilmek için kendimi sınırlamayı öğrenmek ve doğal olarak da yeteneklerimi körletmek yirmi yılımı aldı; ama bazı çevrelerde bana hâlâ kuşkuyla bakıp bakmadıklarını bilemiyorum.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 1

Bir şey söyleyince, yalnız içtenlikle söylediğimi değil (buna çok ender inanıyorlar), dile getirdiğimden çok daha fazlasını söylemek istediğimi sanıyorlar.

Eşitlik Savunusu

Bir öğretmen değilim ben; gideceğimiz yolu sorabileceğiniz bir yoldaşım ancak... Size de, kendime yaptığım gibi, ileriyi, çok ileriyi gösterdim hep.

Evlenmek

Duymam gerektiği gibi değil de, duyduğum gibi konuştuğum için yermeyin beni.

Hearst's Magazine, Temmuz 1914

Linç edilmememin tek nedeni, her sözümün alay sanılması. Tek sözcüğümü ciddiye almış bulunsalardı, toplumsal düzen çoktan tehlikeye girerdi.

Pearson, H., **George Bernard Shaw**

Onurlandım, ünlendim ve zenginleştim; ama başkaları tadını çıkarıyor bunların. Ben ise, çok çalışmak ve sürekli artan sayısız budalaya şirin görünmeye katlanmak zorundayım. Bir zamanlarki gibi aşağılanmış, rezil ve yoksul olmaktan daha iyi bir durumda değilim artık...

Frank Harris'e Mektup

Elde ettiğim saygınlığı, beni hiç eğitim görmemiş sayan, özel okul ya da üniversitede yetişenlerden çok daha iyi bir öğrenimden geçmiş olmama borçluyum.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Bir antolojide yer almayacak kadar önemli biriyim ben...

Tiyatro Üstüne Düşünce ve Denemeler

Hiçbir şey yaratmadım; hiçbir şey bulmadım; hiçbir şey düşlemedim; hiçbir şeyi saptırmadım; yalnız gerçek yaşamın dramını ortaya çıkardım.

Tüm Önsözler

Hiçbir şey olmadı bana; tersine hep bir şeyler olmasına yol açtım başkalarına ve yarattığım olaylar, kitaplar ve oyunlar biçimine dönüştüler.

Kişisel On Altı Skeç

Shaw'un tüm kişileri kendisidir: Shaw adına söylev veren kibirli kuklalar...

Fanny'nin İlk Oyunu

Ahlaka inanmıyorum; Bernard Shaw'un çömeziyim ben.

Doktorun İkilemi

Bildiklerimi ve yaptıklarımı düşününce (buna pek girişmem) kendimi beğenirim. Bilmediklerimi ve yapamadıklarımı düşününce (buna hep zorlanırım) dünyanın büyüklüğünü görebilen bir sürüngen gibi duyumsarım kendimi.

Herkes İçin Siyasal Sözlük

Emekliliğin tatlarını önce soylulara, sonra da yazın işçisi olanlara bırakıyorum. Borumu öttürmeyi sürdürmek isterim ben...

Sofular İçin Üç Oyun

Tüm saygın yaşlı kişilerin intihar ettiği bir dönemde hâlâ yaşıyor olduğum için özür dileme gereğini duyuyorum... Ne var ki, belirli bir amaçla yazı yazabildiğim sürece, bir suikastçının kendimi öldürme eziyetinden beni kurtarmasına değin, işi pişkinliğe vurmak zorundayım.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 3

Charlotte bu sabah öldü... Önceki gece bir mucize oldu: Tüm acıları sona erdi. Yüzündeki buruşukluklar, kırışıklıklar düzeldi. Kırk yıl neredeyse bir giysi gibi düştü üstünden. Otuz saat mutluluğu ve cenneti gördü. Son nefesini verirken bir yirmi yıl daha gençleşti. Şimdi yatıyor içerde, genç ve inanılmayacak kadar güzel. Yanına gidip onu izleyecek ve sevgi dolu sözler söyleyeceğim. Bu denli duygulanacağımı hiç düşünmezdim.

H.G. Wells'e Mektup

Yaşlandığımı, çocuklaştığımı, her şeyi hoş karşıladığımı itiraf ediyorum.

Holroyd, M., **Bernard Shaw**, Cilt 2

Bugün ya da gelecekte herhangi bir gün, yapıtlarımı okul kitaplarına alıp Shakespeare gibi bana nefret duyulmasına olanak verecek herkese sonsuza dek lanet edeceğim.

Tiyatro Üstüne Düşünce ve Denemeler

Oyunlarım yalnız oynanmakla kalmasın, evlerine kapanıp kalmış mutsuz mahpuslar için yayımlansın da...

Hoş Olmayan Oyunlar

İyice eskiyip çürüdüğüm için öleceğimi sanmayın sakın... Vazgeçilmez bir insanın çürümesi söz konusu değildir çünkü. Ortadan yok olacağım, ama çürümeyeceğim.

Uyumsuzluk

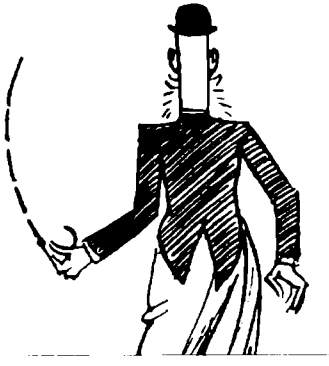
Umarım, insanlar daha iyi olurlar, beni anımsadıkça...

Ermiş Jeanne

Adresim: Sosyalist-Londra

Shaw'un kısa telgraf adresi

SHAW'DAN SÖZLER

Shaw'a bir unvan verilmesi önerilince:

Bernard Shaw olmak yeterli onurdur.

Dünyadaki en iyi beynin Shaw'da, en güzel bedenin de kendisinde olduğuna göre, birleşmelerinden en kusursuz çocuğun doğabileceğini öne süren bayana, Shaw'un verdiği söylenen yanıt:

Ya çocuğun bedeni benimkine, beyni de sizinkine benzerse?

Shaw: Bin sterline benimle yatar mısınız?
Bayan: Önerinizi düşüneceğim.
Shaw: Bir sterline benimle yatar mısınız?
Bayan: Siz beni ne sanıyorsunuz?
Shaw: Madam, sizin ne olduğunuzu saptamış bulunuyoruz. İş pazarlığa kaldı.

İngiliz geleneğine uygun olarak, belirli bir günde "evde" olacağını bildiren bir davetiye gönderen Lady'ye yanıtı:

Ben de...

Zengin bir bayan, desteklediği genç kemancıyı tanıtmak için verdiği bir davette, onu nasıl bulduğunu sorunca:

Shaw: Bana Paderewski'yi anımsatıyor.
Bayan: Ama Paderewski keman çalmazdı!
Shaw: Elbette...

***Daily Mail*, *Observer*, *The Times* ve daha birçok gazete ve derginin yayımcısı Lord Northcliffe'le karşılaştığı bir gün:**

Lord Northcliffe: Siz Shaw, ülkenin başına gelmiş bir felakete benziyorsunuz.
Shaw: Siz de, Northcliffe, o felaketin nedenine benziyorsunuz.

Shaw'dan Winston Churchill'e:

Pygmalion'un ilk gecesi için size iki bilet ayrıldı.
Bir dostunuzu da getirin, eğer varsa...

Churchill'den Shaw'a:

İlk gece gelemiyorum. İkinci gösteriye gelebilirim, eğer olacaksa...

Shaw, Oscar Wilde ile buluştuğu bir gün çıkarmak istediği bir dergiden söz açar:

Oscar Wilde: Anlattıklarınız çok ilginç Bay Shaw; yalnız söylemediğiniz bir şey var, hem de çok önemli bir şey. Derginize vereceğiniz adı söylemediniz.
Shaw: Zorla da olsa, kişiliğimle etkilemek istiyorum halkı... Adını Shaw Dergisi koyacağım: Shaw, Shaw, Shaw...

Adamın sorunu, karısına âşık olmasında; oysa, ancak kendi kendisine âşık olmayı göze alabilir, bir erkek oyuncu...

Bir erkek, onu mutsuz edemeyecek bir kadınla evlenmeye kalkışmamalı; çünkü o kadın mutlu da edemez o adamı.

Evlilik belgesi, bir sürücülük belgesinden neden daha kutsal olsun?

Dans etmek, yatay bir isteğin dikey anlatımıdır.

Tüm iktisatçılar yan yana dizilseler çözümleyici bir sonuca varamazlar.

Hitler'in polisleri Einstein'ın kemanına el koydukları gün, Almanya'ya savaş ilan etmek gerekirdi.

Özgür ruhlu bir yetenek olan Karın Deşen Jack, sosyalizmin yapamadığını özel girişimiyle başardı ve Londra'nın yoksul East End yöresindeki koşullara, basının anlayışla ilgi göstermesini sağladı.

Sosyalist akım, yitirilmiş dürüstlüğümüzü yeniden elde etme çabasıdır ancak...

Oyunlarına yazdığı önsözler için:

Beni övecek başka birini neden bulayım, kendi kendimi övebilecekken!

Kendisiyle söyleşi yapan bir gazeteciye:

Yazdığım her oyun, her önsöz yeni bir haberin açıklamasıdır. Yeni çağın postacısıyım ben...

Kasım 1883'te, ilk sevgilisi Alice Lockett'e yazdığı mektuptan:

Yaşayan herhangi bir kadının çekiciliğine karşı, en sınırsız özgürlük ve en derin ilgisizlikle, sevgiler...

Mart 1885'te, *Dramatic Review* dergisi, eleştirisini yayımlamayı ertelediğini bildirince:

Karşılığını almadan çek yazarsanız yayımcılığınızı yitirirsiniz; yalnız para uğruna yazı yazarsam, sanatçılığımı yitiririm...

1880 sonlarında "Sosyalizmin Ekonomik Temelleri" konusundaki bir konuşmasından:

Tavşanlar gibi ürüyorlar: Yoksullukları çirkinlik, namussuzluk, hastalık, müstehcenlik, sarhoşluk ve cinayet üretiyor. Emeklerinin bize biriktirdiği zenginliğe karşın artan yoksullukları soluk alamaz duruma getiriyor sizi ve iğrenerek onlardan uzaklaşıp kentin öteki yakasına çekiliyorsunuz. Onlar için trenlerinize ayrı vagonlar takıyor; kiliselerinizde, tiyatrolarınızda ayrı yerler düzenliyor; yaşamınızı büsbütün onlardan ayırmak için her çeşit sınıf engeline başvuruyorsunuz. Yine de sürülerle üstünüze geliyorlar. Onlara karşı duyduğunuz ve artık alışkanlık durumuna gelmiş nefret ve kuşku yüzünüzden okunuyor; kulaklarınız, kendinizi kontrol edemediğiniz zamanlarda sizin de kullandığınız en çirkin sözlerle doluyor. Vicdanınız sızlamadan onları kurban ettiğiniz gibi, onlar da sizin yaşamınızı acımasızca zehirliyorlar. Şeytanın var olduğuna artık iyice inanmaya başlıyorsunuz. Giderek başkaldırmalarından duyduğunuz korkudan aralarından bazılarını eğitip silahlandırıyorsunuz, onları önlemek için: Hapishaneler, hastaneler, çılgınca dağıtılan sadakalardan sonra çılgınca uygulanan baskılar... Ve o arada nüfus artışı sürüp gidiyor!..

Haziran 1889'da, Shaw'un yakın ilişkiler kurduğu ve yıllarca yazıştığı, dönemin ileri gelen oyuncularından Janet Achurch'e ilk mektubundan:

Kurduğu mutlu bağlılıkla, her tür girişime karşı önceden sağlam bir savunma oluşturmuş ve sırf kendini eğlendirmek için acımasızca ve umursamazlıkla erkeklerin canına kıyan çılgın ama görkemli bir genç kadınla karşılaşınca birden onun çekimine tutulmayı, ışınına kapılmayı, kendisini gençleşmiş duymayı, tutuşmayı, büyülenmeyi düşünün bir!..

Aralık 1888'de, Orkestra Şefi August Manns'a:

Müzik eleştirmenleri iki türdür: Yazmayı bilmeyen müzikçiler ve müziği bilmeyen yazarlar...

Haziran 1889'da, Paris Sergisi'nin açılışından bir süre sonra oyunlarını Fransızca'ya çeviren Jules Magny'ye Eyfel Kulesi üstüne:

Şu Fransız ulusu tuhaf! Dünyanın en yüksek kulesi halka açılalı haftalar oldu; daha kimse kendini ordan atmadı. Londra'da olsaydı, daha ilk haftada, İngilizler yağmur gibi kafa üstü kuleden atlarlardı.

1894'te, *Silahlar ve İnsan*'ın galasında, perde kapandıktan sonra herkes alkışlarken ıslık çalan birine:

Size katılıyorum ama, iki kişi bu kadar insana karşı ne yapabilir?

5 Nisan 1895, *Realm* dergisinde yayımlanan *Candida* üstüne bir söyleşiden:

Aklıma iyi bir düşünce gelince, onu her yönüyle inceleyip ortaya çıkarmaya yeterli deneyimim yoksa, ondan uzak durup parlak ve pırıltılı olmaya sığınırım. Deneyim, kasveti de birlikte getirir. Sıkıcı olabilecek kadar oyun yazınca başarıya ulaşacağım. Şimdilik kendi kendini eğlendiren bir oyun yazarıyım.

Mayıs 1898'de Shaw, Charlotte Payne-Townshed'le evlenmeye karar verince:

Shaw: Bunun, dünyanın gözünde birlikte yaşayacağımız anlamına geldiğini biliyorsun, değil mi?
Charlotte: Elbette biliyorum: Başka çaresi var mı?
Shaw: Öyleyse git, bir yüzük, bir de evlenme cüzdanı al.
Charlotte: Adımı da değiştirmek zorunda mıyım?
Shaw: Evet...

Oyunlarını çeviren ve Almanya'da tanıtan Trebitsch'e:

Son oyunum *Candida*'ya hiç benzemiyor. Çevirmemenizi öneririm, yalnız önsöz için bile zindanda en az altı yıl yatarsınız.

Kasım 1896, *Chap-Book* (Chicago) dergisiyle yaptığı söyleşiden:

Benim üniversitemin üç fakültesi vardı: Müzik Derneği, Ulusal Galeri ve Dalkey tepeleri... Ne var ki, ailem bir okula gitmem gerektiğini düşünüyordu; karşı koyma içgüdüme güvenemeyecek kadar çocuk olduğum için ben de gitmem gerektiğini düşünüyordum. Sonunda gittim... Okul denilen bu budalaca kurumlara yürekten lanetimi halka açıklarsanız içimi büyük ölçüde ferahlatırsınız. Şunu da eklemek isterim: Islah olmaz bir aylak, bir haylazdım okul çocuğuyken ve bundan da onur duyuyorum.

Mart 1899, *The Idler* dergisi: Çalışma yönteminiz nedir?

Dolmakalemle çalışırım genellikle...

11 Mayıs 1901'de, *Candid Friend* dergisinde yayımlanan söyleşiden:

Yazarlığa hiçbir zaman eğilim duymadım, eğilim duymadan soluk alıp verdiğim gibi... Resime eğilimim vardı; Michelangelo benim çocukluk idealimdi... Bir sanat amatörü, bir koleksiyoncu, bir meraklı, sanat üretme yeneteği bulunmayan kişidir. Venedikli, asker olmak ister. Ben yazar olmak istemedim hiç. Yazı yeteneğinin değerli ve ender bir şey olduğunu (abartıldığını düşünsem de) biliyorum şimdi. Ama yine de yazmak istemiyorum.

Aralık 1900'de, Texaslı sporcu Eva Christy'ye:

Mutluluk yaşamın bir amacı değildir; yaşamın bir amacı yoktur; yaşam kendi başına bir amaçtır ve mutluluğu, yaşamın niteliklerini daha yoğun duymak uğruna feda etmeye gönüllü olmak bir yürekliliktir.

Marx'ın *Kapital*'i, sosyalizm üstüne bilimsel bir tez değildir. O güne değin görülmemiş bir yığın kanıtla desteklenen, burjuva sınıfına karşı bir yakınma; ancak bir Yahudi dehasının yapabileceği kadar etkili, acımasız bir suçlamadır. Çalışan sınıflar için düşünülmüştü bu yapıt; oysa çalışan sınıf burjuva sınıfına saygı duyar ve burjuva olmak ister. Marx hiçbir zaman onları elde edemedi. Burjuvaların kendi isyancı çocukları –Lassalle, Marx, Liebknecht, Morris, Hyndman, Bax ve benim gibi burjuvayla toprak soyluluğu karışımı olanlar– kızıl bayrağı taşıdılar. Soylu sınıftan (Napoléon gibi) asker kökenli olan Bakunin ve Kropotkin, bizim aşırı solumuzdaydılar.

16 Kasım 1904, Tatler: *John Bull'un Öteki Adası* bir oyun mu gerçekten?

Aman tanrım! Üç saat on beş dakikanın içinde tüm İngiltere ve İrlanda'yı biraraya getirdim. İngilizler'i İrlandalılar'a, İrlandalılar'ı İngilizler'e, Protestanlar'ı Katolikler'e, Katolikler'i Protestanlar'a anlattım... Buna oyun değil mi diyorsunuz siz?

Eylül 1905'te, New York Genel Kitaplığı *İnsan ve Üstün İnsan*'ın kitaplıkta okunmasını yasaklayınca, *New York Times*'a:

Kitaplarımın ve oyunlarımın güçsüz ve namussuz kişilere kötü etkileri olmaz demiyorum. Olabilir, oluyordur da... Ama Amerikan kişiliği, böyle yapıtları okuyabildiği ve anlayabildiği en genç yaşta bile bu kadar ateşe dayanamıyorsa, Amerika için hiçbir umut yok demektir.

28 Kasım 1905'te, ilk kez sahneye konan *Binbaşı Barbara* üstüne *Daily Telegraph*'a yaptığı açıklama:

Dram yok, olay yok, perde yok, duygu yok, gönül yok, dramatik açıdan ilginç bir şey yok – tek sözle, zina yok...

Mart 1906, *Tribune*: Kadın olsaydınız kadınlara oy hakkı verilmesi için ne yapardınız?

Kocamın yaşamını karartır, herkesin başına bela olurdum... Kadınlar bir devrim yapmalı; oy hakkını alıncaya değin vurmalı, kırmalı, öldürmeli, yok etmeli...

Nisan 1906'da Paris'te, büstünü yapmakta olan Rodin'e:

Bir gün adım ansiklopedilere geçecek ve yanında şöyle bir söz yer alacak :
Ünlü heykel sanatçısı August Rodin'in karşısında oturmuştu...

Temmuz 1906'da, Shaw'un bir oyununu New York'ta sahneleyen Arnold Daly'nin ahlaka aykırılıkla suçlanıp mahkemede aklanması üstüne, *New York World - Telegram* gazetesinin, "Amerikan ahlakı üstüne şimdi ne düşünüyorsunuz?" sorusuna:

Amerika tuhaf bir ülke: Basının gözleri kör, adaletin gözleri apaçık...

14 Mayıs 1911, *New York Times*:

Göçmenler dinin zulmünden kurtulmak için ülkelerinden ayrılmışlardı ve dinlerini de birlikte götürmeleri doğaldı. Oysa, yerlilerin dinini alıp geliştirmeleri, Avrupa'dan Amerika'ya göçenler için çok daha iyi olurdu. Üstümüze uymayan elbiseler giyiyoruz biz... Benimsediğimiz Hıristiyanlık, gerçekte bir Doğu dini olan Musevilik'tir ve o din hiç uymuyor bize...

Kasım 1907'de, Fransız tiyatro oyuncusu ve yönetmeni Lugné Poe'ya:

Londra, Berlin, Viyana, New York, Budapeşte ve Stokholm'u fethettim; yakında Paris'i ele geçireceğim. Sefere katılmanız sizin için de eğlenceli olmaz mıydı?

Ocak 1908'de, Royal Court Tiyatrosu'nda sahnelenen oyunlarının yapımcılığını birlikte üstlendiği, tiyatro yönetmeni ve oyuncu Granville Barker'a:

Yapıtlarım, taşrada oynamaya alışkın, sahneye yakışan, borazan sesli, içkici oyuncular için yazılmıştır. Onları bulun bana...

Ekim 1911'de Henri Bergson onuruna verilen bir yemekte, Bertrand Russell'ın anlattığına göre, Shaw, Bergson'un felsefesini anlatmaya başlar ve Bergson bir yerde karşı çıkınca:

Sevgili dostum, görüyorum ki, senin felsefeni senden çok daha iyi anlamışım!

Kasım 1912'de, basından kesintiler sunan bir Amerikan ajansına:

Bir daha Amerikan gazetesi görmek istemiyorum. Kibirli, meraklı, hırslı olmaktan kurtardınız beni. Emeklilik ve alçakgönüllülüğün, üne kavuşmaktan daha çekici, daha rahat ve çok daha ucuz olduğunu kanıtladınız. Basın kesintilerinin haber başına ortalama 8.74 dolara geldiğini sonunda öğrenmiş bulunuyorum.

Kasım 1914'te, İngiltere ve Fransa'nın Rusya ile birlikte savaşa girmesi üstüne:

Bu iğrenç savaşın, Tolstoy'un paltosunun altında saklanmasına engel olmaktır bizim görevimiz... Çar uğruna savaşırsak, Tolstoy ve Gorki için değil, Tolstoy'un tüm yaşamı boyunca karşısında ateş püskürdüğü güçler için savaşmış olacağız.

1913'te, "Hıristiyanlık ve Eşitlik" konusunda yaptığı bir konuşmadan:

Sekter anlamda benim hiçbir dinim yok. Bu bakımdan durumum İsa'nın kendisine çok benziyor. O da mezheplerine bağlı kişilerce dinsiz sayılmıştı.

Temmuz 1914'de, *Pygmalion*'un Londra'da ilk kez sahneye konmasından önce, Liza rolünü oynayacak olan Bayan Patrick Campbell'e:

Kendi Lisa'mı görmeliyim, başka hiçbir Lisa'yı değil... Başka bir Lisa olamaz; başka bir Lisa yok zaten. Kendi Lisa'mı yaratmak için bu oyunu yazdım...

Mayıs 1915'te, Lusitania yolcu gemisinin bir Alman denizaltısı tarafından batırılması üstüne:

Hüzünlü bir rahatlık duydum içimde... Savaşı görkemli bir İngiliz sporu sanan siviller, gerçekte çarpışanlar için savaşın ne demek olduğunu, acı tadı duyarak anlarlarsa, tüm askerler bundan bir anlam çıkarırlar diye düşündüm.

Eylül 1915'te, Shaw'a âşık olan ve *İtiraflar* adında bir kitap yayımlayan Erica Cotterill'e:

Evlenip çocuk yapmaya bakın: Ancak o zaman, yaşamdan alabileceklerinizi, sanat yapıtlarından almayı beklemezsiniz.

Kasım 1915'te, ABD'de yayımlanan *Puck* dergisine:

Savaşı en kısa sürede nasıl durduracaklarını neden açıklamıyor kadınlar? Yoksa onlar da çocuksu ve romantik ve mantıksız ve alçak ve korkak ve münasebetsiz mi oldular, öteki cins gibi?

Kasım 1915'te Fabian Derneği'nde yaptığı bir konuşmadan:

Barış Bakanı, savaş çıkarsa vurulmalıdır...

Birinci Dünya Savaşı sırasında:

Birinin başarısı sayılacaksa bu zafer, o savaşın zaferi olacak...

Ekim 1915'te, Beatrice ve Sidney Webb'e:

Dışişleri Bakanı Grey'in görevi, Alman hükümetine şöyle yaklaşmak olmalı: Savaşın size kaça patladığını biliyoruz. Siz de bizimkinin maliyetini biliyorsunuz. Yenen de, yenilen de büyük bir yıkımla karşı karşıya kalacak... Mantıklı olup neden savaştığımız konusunu yaşamsal ekonomik olasılıklar çerçevesinde ele alamaz mıyız?

Aralık 1915'te, Maksim Gorki'ye:

Batı'da, Rusya'nın votka endüstrisini baskı altında tutmasını, halka iyilik etmek isteyen bir despotluğun örneği olarak tartışıyoruz, biz. İyiliksever despotluk, demokrasinin, insanları yalnız çok kötü yönetimden değil, çok iyi yönetimden de korumak için var olduğunu açık seçik anlamamızı sağlıyor. Despot bir Tolstoy, Rus halkını Büyük Petro'dan daha mutsuz kılabilirdi belki de...

16 Mart 1916, *New Age*:

Sanayicilerimiz hiç düşünmez ve hiçbir şey bulamazlar, milyonlarca ucuz işçiye güvenirler çünkü. Aynı nedenle ordu kurmayları, düşmanın üstüne sürülerle cesedi yığabildikçe ne düşünürler ne de buluş yapabilirler. Ceset arzını keserseniz, beyinlerini kullanmak zorunda bırakırsınız komutanları... Daha az insanımız bulunsaydı, Çanakkale serüveni yaşanmazdı. Almanlar'dan daha çok adam yitirmeyi göze alır ve de yitirirsek, sayıca üstünlüğümüz, Almanlar'ın işine yarayan bir neden bile olabilir.

Mart 1916'da, borç isteyen tiyatro yönetmeni Charles McEvoy'a:

Bir borç alırsan, bir dost satarsın. Bir dostu iki sterlin gibi bir fiyata satmak gülünç olur. Dostlarını iki bin beşyüz sterlinin altında elden çıkarmamayı kural edinirsen, bu işte bir gelecek bulabilirsin.

1917'de, İrlanda sorunuyla ilgili olarak:

Bir ulusun isteği olmadan başka bir ulusça yönetilmesi, hükümetin iyi ya da kötü olması sorunu değildir: Kusursuz bir düzen de getirse, herkesin yararına refah da yaratsa, yine de kötü bir hükümettir o... En kötü zulüm, halkın doğal olandan daha yüksek bir davranışa zorlanmasıdır... Ben üstün sayılan bir ırkın beni yönetmesine kesinlikle karşıyım, aşağı sayılanın yönetimine oranla. İngilizler bunu istedikleri biçimde alabilirler: Üstün de olsa, aşağı da olsa, eşit de olsa, İngilizler'in beni yönetmesine karşıyım ben.

Kasım 1917'de, *Daily Express*'in Yayım Müdürü Ralph D. Blumenfeld'e:

Ne yazsam Amerika, Almanya, İrlanda ya da İsveç'te de yayımlanıyor ve hep anımsandığı için de bana karşı bile olsalar ünümün artmasına yol açıyor. Sizin yazdığınızı ise, kendiniz bile anımsamazsınız; bu nedenle dilediğinizi yazabilirsiniz. Okurlarınızın tutmadığı biri olmak zorundayım, sonunda haklı çıkan ben olurum çünkü. Sizinse olanaksızdır haklı çıkabilmeniz, okurlarınızın tuttuğu biri olmak zorundasınız çünkü...

Shaw'un "bir yazın dehası" dediği İrlandalı James Joyce'un *Ulysses* adlı yapıtının basılması için açılan abone kampanyasına katılmasını isteyen Sylvia Beach'e:

Yaşlı bir İrlandalı'yım ben. Bir İrlandalı'nın, hele yaşlı olanının bir kitaba 150 Frank vereceğini sanıyorsanız, benim yurttaşlarımı tanımıyorsunuz...

Başka bir İrlandalı ozan Ezra Pound, abone konusunda ısrar edince:

Ben Pens'lerle ilgilenirim, Pound'lar kendilerine baksın.

Shaw'un oyunlarında başrollere çıkan ve Birinci Dünya Savaşı'nda hava kuvvetlerine katılan Robert Loraine'e:

Sakat kalırsan, yaşam boyu ancak "Üçüncü Richard" olursun, eğer "Byron" adında bir oyun yazmazsam...

1 Temmuz 1917, *New York American*:

Savaş, özgürlüğü tehlikeye, cinayeti erdeme dönüştürür.

Savaşta bir bacağını yitiren tiyatro eleştirmeni St. John Ervine'e:

Sizin mesleğinizdeki bir insan için iki ayak aşırılıktır...

Ocak 1919'da, Almanya'da doğmuş ABD yurttaşı G.S. Viereck'in savaş sırasında Almanya'nın propagandasını yaptığı gerekçesiyle Amerikalı Ozanlar Derneği'nden çıkarılması üstüne dernek yönetimine:

Edebiyat, sanat ve bilim sınırlardan arınmıştır ve onları bir siyasal sömürü konusu yapmaya kalkanlar, yeryüzünün en büyük cumhuriyetine, Sanat ve Bilim Cumhuriyeti'ne ihanet etmiş sayılırlar.

1924'te *Sunday Chronicle* gazetesinde, "Russofobi'ye tutulmuş" dediği Churchill için:

Kendi sınıfının beyinsiz asalak politikacılarından biri değil o: Tam tersine, aklına güvenen zeki bir adam olduğu hemen anlaşılıyor... Öyleyse neden sosyalizmin ya da Rusya'nın adını duyar duymaz kızıl görmüş boğa gibi aklını yitirip Avrupa'nın en gülünç zırva taciri kesiliveriyor? Haydi, göster kendini Winston!..

1920 başlarında Lloyd George üstüne:

Küçük bir çocuk konvoyuna önderlik eden ve ancak bir millik çevre içinde yolunu bulabilen, hangi vaatler ve tehditlerle onlarda çocukça umutlar ve korkular yaratabileceğini hemen kestirebilen bir dadı...

1922'de, İrlanda'nın özgürlük savaşı önderlerinden Michael Collins'in ölümü üstüne kızkardeşine:

Yırt yasını ve en parlak renklerini çıkar ortaya, onun onuruna... Yaşlılıktan güçsüz kalmış, düş kırıklıklarından kedere kapılmış biri olarak, pis kokulu bir yatakta, anlamsız bir öksürükten ölmedi diye, hep birlikte onun için Tanrı'ya şükredelim.

Ocak 1923'de, Shaw'ların oğulları gibi saydıkları ve sonraları adını T.E. Shaw'a değiştiren T.E. Lawrence'a (Arabistanlı Lawrence):

Tüm kahramanlar gibi, tüm budalaları da eklemeliyim, dünyayı kendi inançlarına göre bir kalıba sokabilme gücünü aşırı abartıyorsun.

Aralık 1924'te, okul arkadaşı ve kısa süre kardeşi Lucy ile de ilişkisi bulunan Matthew Edward McNulty'ye:

Victoria döneminin kadınlar üstüne kuramı çok gülünç bir kuruntudur. Tüm yaratıkların en tehlikelisidir, kadınlar...

Şubat 1925'te, New York'ta sahneye koyduğu *Hamlet*'i Londra'da oynamaya gelen John Barrymore'a:

Başarınız, Shakespeare'den esinlenerek Barrymore tarafından yaratılan oyunun, Shakespeare'inki kadar etkileyici olabilmesine ve yaptığınız pandomimin, Shakespeare'in sözlerinin doğrudan okunduğu zaman bile çektiği dinleyici kadar izleyici bulmasına bağlıdır.

1926'da Nobel Ödülü'nün Shaw'a verildiği açıklanınca:

Nobel Ödülü başıma bela oldu...1925'te hiçbir şey yazmadım. Belki de ödülü ondan vermişlerdir bana. Nobel ödülü, "önce güvenlik" ilkesine göre, savaşlarını başarıyla bitirmiş yaşlılar için saklanıyorsa, İsveç hükümeti tarafından bir an önce el konup ortadan kaldırılırsa çok iyi olur.

1926'da, şövalyelik unvanı verilmesi önerilince:

Belki, Aristophanes gibi sonsuza dek unutulmaz ve Shakespeare ya da Molière'le bir tutulurum; belki de, daha bu yüzyıl bitmeden adı anımsanmayan bir palyaço olurum. Tarihin yargısına ters düşmek istemem: Yalnızca Bernard Shaw olarak kalmalıyım.

Mayıs 1926'da, milletvekili Edward Hilton Young'ın eşi Kathleen Young'a:

Dilediğiniz zaman anıtımı yapmaya başlayabilirsiniz. Artemis'in hep dediği gibi, "Ceset birazdan hazır olacak..."

Ağustos 1926'da, dostu yazar Henry Arthur Jones'a:

Artık bunadığım için bana acıyanlar, iyi niyetli ama hiç hoşuma gitmeyen bir alışkanlık edindiler: Sophokles'in en iyi oyunlarını, sekseninde yazdığını bana sık sık anımsatmaya başladılar.

17 Kasım 1927, *The Schoolmistress* dergisi: Okul yıllarına dönmek ister miydiniz?

Aman Tanrım, hayır! İkinci kez ağır hapis cezası çekmeyi kim ister? Ama benim yuvam cezaevi değildi. Okulu seven çocuklar, öğretmenlerinden daha çok ana babalarından korkanlardır.

4 Aralık 1926, *Morning Post*:

Sigara içenlerin tümü başkalarına zarar veren kişiler olarak yargılanmalı; sigaranın üretim ve satışı yasaklanmalıdır.

Aralık 1927, *London Magazine*:

Tekeşlilik, doğa ekonomisinin baskısıyla gerçekleşir ve her iki cinsin doğum oranını az çok dengeler. Eğer savaş bu dengeyi bozarsa, hiç kuşkunuz olmasın, on dakikada çokeşlilik başlar...

1928'de Dram Sanatları Kraliyet Akademisi'nde yaptığı konuşmadan:

Ne yazık ki, birden beliriveren bir dürtü var içimde: Gerçek trajediyi ve yüceliği duyabileceğim, yeteneğimin doruğuna ulaşabileceğim anda olmadık bir nükte gelir aklıma ve trajik gerilim yok olur o anda... Hem bir trajik kişilik hem de bir soytarı var içimde ve soytarı beni en kötü biçimde çelmeliyor.

Ocak 1928'de, Thomas Hardy'nin ölümü üstüne eşi Emily Hardy'ye:

Sakın bir başka dâhi ile evlenmeye kalkma! İçleri kof olur onların. Kimi bulsan, öncekinin gölgesinde kalır. Sana bakmaktan başka işi bulunmayan biriyle evlen, evleneceksen...

Mayıs 1928'de, İrlandalı ressam Sir John Lavery'nin güzelliğiyle ünlü eşi Molly Tompkins'e:

Bir de olayların gülünç yönünü görebilme yeteneğiniz olsaydı! Oyunlar yazabilirdiniz belki... Kendi kendisine gülmesini bilmeyenlerin benim için hiç anlamı yoktur. Önemli ölçüde yeteneği ve canlılığı bulunan bir kadının, önemsiz sayılabilecek bir nitelikten yoksun kaldığı için, üstelik budalanın biri de aynayı buldu diye bir hurda yığınına atılması ne yazık!

Haziran 1928'de, besteci Rutland Boughton'ın yayımlanan bir yazı dizisi için:

Siyaset üstüne yazı yazarken, 1848'den bu yana çeviriler ve çevirilerden yeni çeviriler sonucunda Marksizm'in bir terimler yığınına dönüştüğünü ve tüm anlamını yitirmekten de beter duruma düştüğünü unutmamalısınız. Marksizm modası yüz yıllıktır ve Tanrı'yı, kıralı, ulusu, sermayeyi ve hatta ilerlemeyi artık ülküleştiremeyen burjuva idealistlerinin, proleteryayı putlaştırmasıyla doyum noktasına gelmiştir. Aynı tür idealistler, proleteryanın ne olduğunu öğrenince (demokrasinin gerçekleştirilmesiyle seçim haklarını kazanmalarından sonra) bu kez büyük sermayeyi, büyük işadamlarını ülkü edinmişlerdir, yeni putları biraz da H.G. Wells'in bilimkurgu öyküleriyle şiirselleştirerek... Moskova'da ise, Shakespeare üstüne ders veren edebiyat profesörlerinden, Shakespeare'in sağlam bir Marx'cı olduğunu kanıtlamaları isteniyor...

Kasım 1928'de, *G.B. Shaw ve Yapıtları Üstüne Bir Değerlendirme* adlı kitabın yazarı Denis Wennling'e:

Shelley Derneği'nde 1880'de yaptığım bir konuşmada, "Shelley gibi, ben de bir sosyalist, bir tanrıtanımaz ve bir etyemezim" deyince, iki yaşlı hanım dernekten hemen istifa etmişti. Tanrıtanımazlık, Nuh'un Gemisi'nin tüm yaratıkları taşıyacak kadar büyük olduğundan kuşku duymaktı, o yıllarda...

1929'da sosyalizmle dış ticaret ilişkisini soran gazeteciye:

Havva elmayı Âdem'e vermek yerine bir salkım Cezayir hurması karşılığında satsa, alıcı bu kez onu bir kilo İtalyan zeytini verenle değiştirse, zeytin alıcısı İspanyol inciriyle ödeyene aktarsa, incir tüccarı ise karaçalı dalları gönderen İrlanda'ya yollasa ve böylece dünyayı dolaşıp yine Mezopotamya'ya gelen elmayı Âdem bir devekuşu karşılığında alsa, Âdem ile Havva çok daha zengin mi olurlardı?

Ocak 1929'da, *Sezar ve Kleopatra*'yı sahneye koyan ve çok kötü eleştiriler alan Georges Pitoëff'e:

Düş kırıklığına uğramış olduğunuza çok üzüldüm; ama düş kırıklığına uğradıkça öğrenir insanlar... Başarıya ulaşmak her şeyin sonu demektir. Cenaze törenine ertelenmelidir, başarıya erişmek!

Ocak 1929'da, edebiyat tarihçisi ve eleştirmeni Sir Edmund Gosse'un oğlu Philip Gosse'a:

Abbey'e gömülmeliydi, babanız. Orada kalan az bir yer, yaşamları sırasında yapıtları tanınmış ve ödüllendirilmiş satış rekoru kıranlara değil, edebiyatı edebiyat için sevmiş ve ancak bilginlerin değerlendirebileceği çalışmalarda bulunmuşlara ayrılmalıydı. Edebiyatı sadece kendini açıklama aracı olarak kullanan benim gibiler ise, şöhret budalalığıyla yetinmelidir.

Temmuz 1929'da Bayan Patrick Campbell'e:

Öyle çekici, öyle kışkırtıcı, öyle titiz, öyle bağlayıcısın ki, tütüncü dükkânlarındaki tahtadan yapılmış İskoçyalı heykelleri dayanabilir ancak senin yarattığın gerginliğe... Senden kaçan kocalarını suçlayabilir misin? Zavallı Patrick, uyumak için Güney Afrika'ya uçmuş (onu sürekli coşturup yıllarca uykusuz bıraktığını sen anlatmıştın) ve orada bir Boer kurşunuyla karşılanmıştı. George'un yalanlardan kaçıp polise sığındığını söylüyorsun. Orinthia'nın Candida olduğunu söyleyerek beni de yalancı çıkarmaya kalkma sakın!

Ağustos 1929'da, *El Arabası*'nın İngiltere'de ilk kez sahneye konması üstüne, oyundaki kralın V. George'a benzediğini söyleyenlere:

Günün hükümdarıyla çok benzer yanlarımız var: İkimiz de insanız, ikimize de George adını vermişler ve sanıyorum ki, o da benim kadar sevmiyor adını.

1929'da, *El Arabası* için çıkan eleştiriler üstüne:

Oyunlarımı kenar mahalle yaklaşımıyla ve yüzeysel değerleriyle görmek hiçbir zaman güvenilir olmaz. Kendi getirdiğinizi bulursunuz onlarda ve paranızın karşılığında hiçbir şey alamazsınız.

1929'da, Max Reinhardt'ın *El Arabası*'nı Almanya'da sahneye koyması üstüne, Almanca çevirmeni Trebitsch'e:

Reinhardt'a neden meydan okumadın? Neden vurmadın, bıçaklamadın, uğursuz topraklara niye gömmedin onu?..

Ocak 1930'da, Shaw'un oyunlarını Paris'te sahneleyen ve eşiyle birlikte başrolleri oynayan Georges Pitoëff'e:

Tiyatronuzun giriş kapısına parlak harflerle şunu yazdırın: "Ludmilla Pitoëff her oyunda var. Georges Pitoëff hiçbir oyunda yok. Çekinmeden girebilirsiniz."

Ekim 1930'da Einstein onuruna verilen yemekte yaptığı konuşmadan:

Din hep doğrudur; her birimizin karşı karşıya kalacağı o büyük sorundan korur bizleri. İnsanoğlunun bir yaratısı olan bilim ise, hep yanlıştır. On yeni sorun daha ortaya çıkarmadan tek bir sorunu bile çözemez bilim.

300 yıl Newton'un evrenine inandık; başka hiçbir kurala bu denli inandığımızı anımsamıyorum... Sonra bir genç profesör çıktı ortaya. Bir sürü şey söyledi; biz de kâfir dedik ona. Newton'un elma kuramının yanlış olduğunu da söyledi... Ona göre, dünya doğrusal değil, eğriseldi. Uzaydaki nesneler eğriseldi; onların gidebilecekleri tek doğal yol buydu. Birden Newton'un evreni çöktü ve yerine Einstein'ın evreni kuruldu... Bayanlar, baylar, en büyük çağdaşımız Einstein'ın sağlığına...

Napoléon ve öteki büyük adamlar imparatorluk yaratıcılarıydılar. Sözünü edeceğim sekiz kişi ise evrenler yarattılar, ellerini kana bulamadılar. 2500 yıl öncesine kadar gidersek bütün bu dönemler boyunca öylesi kaç kişi bulabiliriz acaba? İki elimin parmaklarıyla sayabilirim onları: Pythagoras, Ptolemaios, Kepler, Copernicus, Aristoteles, Galileo, Newton ve Einstein... Üstelik parmaklarımın ikisi hâlâ boş duruyor.

23 Haziran 1930, *İzvestiya* (Moskova): Sovyetler Birliği'ne karşı savaş açılırsa durumunuz ne olur?

Büyük olasılıkla asarlar beni...

1930 sonlarında:

Almanya ve İtalya'nın Yahudiler'e karşı aldığı önlemlerin yasal bir uygulama mı, yoksa patolojik bir fobisi mi olduğuna karar vermek için Milletler Cemiyeti uluslararası düzeyde psikiyatri uzmanlarının da katıldığı bir kurul oluşturmalıdır. Kurulun raporuna göre Cemiyet bunların fobi olduğunu belirlerse, Führer ve Duçe ya önlemleri kaldırmalı ya da belgeli birer deli oldukları tüm Avrupa'ya ilan edilmeli...

Ocak 1932'de, Güney Afrika Cumhuriyeti'nin, Cape Town kentinde *Cape Times*'la yaptığı söyleşiden:

Gerçek dinsel fanatizmi nerede bulursunuz bugün? Rusya'da... Ruslar'ın bir dini var ve ona inanıyorlar. Hıristiyanlık'ın "herkes eşittir" öğretisini şimdi onlar uygulamaya çalışıyorlar... Zencilerle beyazların, meslek sahipleriyle dükkân sahiplerinin eşit olduğuna kimse inanmıyor burada... Ama Ruslar inanıyor: İsa geri geldi dünyaya...

Temmuz 1931'de dostu Sir Horace Plunkett'e:

Cumartesi Moskova'ya doğru yola çıkıyorum. Bir devrimden ötürü Berlin'de tutulmazsam Salı günü oraya varacağım... Sovyetler ters yöne, Sibirya'ya göndermezlerse, döndüğümde her şeyi anlatırım.

Cape Town'daki radyo konuşmasından:

Ekselansları Büyük Britanya Veliahtı çok haklı olarak, Cape kentinin en önemli gelirinin güneş ışığı olduğunu belirtmiş. Ama ay ışığından hiç söz etmemiş... Güneş tuzaklarının, çok parası olup da yapacak hiçbir şey bulamayanlar için çekici bir gücü vardır... Tüm nitelikli işçilerinizi, insan kaynaklarınızı, turistleri eğlendirmeye ve günde altı öğün yemek yemekten, yirmi kokteyl içmekten hastalananların bakılması ve de gömülmesi işlerine adayabilirsiniz! Kölelerinizin elinde çaresiz bir aylak ve bir asalak, güçsüz ve budalanın biri olacaksınız, şık birer bay ve bayan kalsanız bile... Onlar da, başka hiçbir şeyle değil, yalnız çalışmakla varılan güçlülüğü ve bilgeliği ve kişiliği elde edecekler. Zenciler bu açıdan çok tehlikelidirler. Bir kapıyı bile açamayacak, bir paketi bile taşıyamayacak duruma düşürürler sizi... Kendinizi onların efendisi ve sahibi görüp övünürken, onlar doğru ya da yanlış, onurlu ya da onursuz bulduğunuz düşüncelerinize egemen olurlar: sonunda yalnız bedensel değil, düşünsel bakımdan da köleleri olursunuz onların... Beyazların uygarlığı, köleleri nedeniyle, aylaklık ve tembellikten çökerse, bundan sonraki büyük uygarlığın zenci uygarlığı olması beklenmelidir... Radyodan yürek dolusu şükran ve mide dolusu şeftali gönderiyorum, sizlere!

General Hertzog ve Smuts için:

Dünün, bugünün ve yarının başbakanları...

Eylül 1931'de, Nancy Astor'a:

Rusya'daki "biçareler"in dertlerini, korkularını düşünüp kaygılanma... İçki üreticileri ve biracılar ve meyhaneciler ve doktorlar ve "çoğu budala, kırk milyon kişi" tarafından yönetilmek kadar insanlara acı vermez komünist yönetimi. Kendini topla ve devrim adına konuşmaya başla...

Cape Town'da, *Cape Argus* gazetesine:

Fransız devrimi ve Avrupa'daki başka gelişmelerden haberiniz olmamış sizin. Eğitim gerekli size... Her şeyden önce, İncil'i yasaklayın... İncil'i aşırı biçimde dayanak olarak kullanıyorsunuz.

Temmuz 1931'de Moskova'da:

Rusya'ya gerekli olan, beş yıllık ekonomi planı değil, beş yıllık estetik planı. Siz Ruslar, kesinlikle iyi bir devrimci değilsiniz. İngiltere'de Sekizinci Henry, manastırları ortadan kaldırma işinde sizden çok daha başarılı olmuştu. Cromwell de İrlanda'da... İngilizler devrimciliği çoktan bitirdi. Siz Ruslar, yarı yoldasınız daha...

Tuhaf adamlar şu Bolşevikler: Beni gezdirmesi için Rusça'dan başka dil bilmeyen birini seçiyorlar, tepeden tırnağa siyah deri giydiriyorlar; burjuva kanı akan bir bıçak eksik ağzında...

Moskova'da Devrim Müzesi'ni gezdikten sonra:

Bir devrim yönetimi daha ele aldığı anda, devrimcileri ortadan kaldırmak gereği doğar. Çünkü, devrim zafere ulaşınca karşı devrimci olur. Çarların şanlı katillerine, grandüklerine ve polis şeflerine coşkuyla ateş eden genç Ruslar, yaban sığırları gibi soylarının tükendiğini görünce bu kez ellerini Stalin için de kullanabilirler.

Lenin'in eşi Krupskaya için:

Sovyetler üstüne düşüncesini öyle dobra dobra söylemiş ki. Stalin bir daha konuşursa, Lenin'e başka bir dul atamakla korkutmuş onu...

Moskova'da bir at yarışına Bernard Shaw adını verdiklerini duyunca:

Sanıyorum yarışta tek at koşacak, sosyalist devlette rekabet olmadığına göre...

Temmuz 1932'de Leningrad'da, Lenin üstüne çevrilen bir filmde yaptığı konuşmadan:

Lenin'in düşündüğü gibi olacaksa gelecek, gülümseyip korkusuzca bakmalıyız geleceğe. Ama bu deney yıkılır ya da başarısız olursa... O zaman hüzün içinde size elveda demek zorunda kalacağım, dostlarım.

Daha sonraları Stalin için:

Stalin bir diktatör değildir. Onun benzetilebileceği en yakın şey, Papa'dır.

Moskova'dayken Lady Astor'la birlikte Stalin'le yaptığı görüşmeleri, yıllar sonra H.G. Wells'e anlattığı mektuptan (15 Nisan 1941):

Lady Astor, Sovyetler'in çocuk bakımı konusunda hiçbir şey bilmediklerini söyleyince, Stalin çok alındı ve "Siz, İngiltere'de çocukları dövüyorsunuz" dedi. Nancy, hemen taşı gediğine koydu ve aklı başında bir kadını bu işi öğrenmesi için İngiltere'ye yollamasını söyledi. Ne dediğini bilen biriyle konuştuğunu anlayan Stalin, adresi not etti ve çok geçmeden bir değil, yarım düzine "aklı başında" kadını Nancy'nin kapısına gönderdi!

1932'de, Milletler Cemiyeti'yle ilgili olarak Fransız yazarı Henri Barbusse'e:

Öldürenleri nasıl öldüreceğiz? İşte gerçek sorun bu...

Aralık 1932'de, Atina'yı gördükten sonra:

Elden düşme birkaç sütun alın, iki kilo dinamit patlatın. Atina'dasınız işte...

Ocak 1933'te, Bombay'a gittiğinde:

Gandhi öyle bıktı ki hepinizden, ölesiye oruç tutuyor şimdi...

Hindistan'daki "Dokunulmazlar" üstüne düşüncesi sorulunca:

Bizim İngiltere'de de dokunulmazlar var. Düşesin kızıyla evlenmek isteyen bir işçiye sorun bunu...

Şubat 1933'te, Hong-Kong'da üniversite öğrencilerine yaptığı bir konuşmadan:

Yirmisinde kızıl bir devrimci değilseniz, ellisinde çekilmez bir fosil olursunuz. Ama yirmisinde kızıl bir devrimciyseniz, kırkında çağdaş olma şansını elde edersiniz.

Şubat 1933'te, Pekin'de bir Çin müzik topluluğunu izlemesi üstüne:

Hepsi aynı notayı tekrar tekrar çalıyordu... İlk arada, çalgılarının olanaklarını anlamak için başka bir nota çalmalarını istedim. Böylesine tanrıtanımazca bir öneriye çok şaşırdılar ve hiçbir zaman başka nota çalmadıklarını söylediler... Onlar için başka bir nota olabileceğini belirtmek, birden fazla tanrının bulunabileceğine inanmak gibiydi.

Şubat 1933'te, Osaka'da:

Japonya ve öteki güçlü devletler yurttaşlarının toplumsal hakları konusunda Rusya ile yarışmak zorunda kalacaklar. Bu gerçeği görmek istemeyenler, yaşamları içinde her Şinto tapınağında Lenin'in bir heykelini, Marx'ın bir büstünü görmek durumunda kalabilirler!

Tokyo'da, depremlerin Japonya için yararlı bir etkisi bulunduğuna, insanların mallarına aşırı bağımlı olmalarının böylece engellendiğine inanan Savaş Bakanı General Akari'ye:

İngiltere'de de depremler oluyor: Yerleşmiş kurumların, dinlerin, düşüncelerin yerinden kıpırdamadığı görülünce, benim gibi ters bir kişi çıkıyor, kutsal sayılan her inancı altüst ediyor. Sizlere de böyle depremler gerekiyor Japonya'da!

Konuşmanın sonunda:

Çin ordusu Tokyo'ya girinceye değin sizinle konuşmayı sürdürmek isterdim.

1933'te, ABD'ye gitmeden önce:

Amerika Birleşik Devletleri'ne vize aldım; oysa, tüm dünya biliyor Lenin'den daha komünist olduğumu.

Şubat 1933'te ABD'de:

Bir Amerikalı değilim, ama ondan hemen sonraki kötülerdenim: Bir İrlandalı'yım.

Amerikalılar dünyadaki tek budalanın kendileri olduğuna inanacak kadar kendini beğenmiştir.

Başkan Hoover, savaşta yıkıma uğramış Avrupa'da açlıktan ölmek üzere olan milyonlarca insanı doyurmuş, ama barışta kendi yurttaşlarını doyuramamıştır.

San Francisco'da basın kralı William Randolp Hearst'ün evinde konuk olduğu sırada:

Görüşlerimi paylaşabilecek kadar aklı gelişmiş ve öğrenim görmüş kişiler için değil, Hearst basını okuyucularını sarsmak ve uyandırmak için yazıyorum ben.

Hollywood'da Randolph Hearst'ün sevgilisi Marion Davies'in verdiği davette tartıştığı oyuncu Ann Harding'i neden ağlattığı sorulunca:

Hollywood'da herkes ağlamayı unutmuş çünkü...

Hollywood'da oyunlarının film hakları konusunda Samuel Goldwyn ile bir anlaşmaya varamayınca:

Sorun, Bay Goldwyn, sizin yalnız sanata, benimse yalnız paraya ilgi duymamda.

"Canlı fotoğrafların amatörce yapılmış örnekleri" dediği Hollywood filmleri üstüne:

Hollywood'da bir filmin yüzde doksan beşi, merdivenlere tırmanıp inmekten ya da arabalara girip çıkmaktan oluşuyor... Oyunlarım, onların çok ilgi duyduğu merdivenlerde geçmiyor. Böyle olunca da, sinema sanatından anlamadığım söyleniyor.

Mart 1933'te New York Metropolitan Operası binasında yaptığı konuşmadan:

Dickens, acımasızca, tipik Amerikalılar'ı çenesi düşük, dolandırıcı, cani kişiler olarak göstermiş, ama bu yüzden onların gönlünü sonsuza dek kazanmıştı... Birleşik Devletler üstüne ben de saygın bir tek söz olsun kullanmamaya özen gösterdim. Amerika'da yaşayanları bir köylüler ulusuna benzeterek onlarla alay ettim... Artık bayılıyor hepsi bana...

Wall Street'in gücü o kadar çekici ki, dinsel güçten hiç söz etmesek bile, para, siyasal ve endüstriyel iktidara dönüşüyor. Çözülmez kompleksler içindeki nevrozlu kumarbazların yönetiminde olağanüstü gece kulübüne benzer bir ulus oldu burası. Ama baskına uğradığında, bir gece kulübü kadar çaresiz kalınan başka bir yer yoktur.

Hollywood'un yaptığı filmlerde kahramanların uygar bir insan gibi davrandıklarını ne zaman göreceğiz?.. Dünyanın ahlaktan en yoksun yeri Hollywood...

Hukuk ve düzenin zulmüne karşı duyulan büyük tepki, Amerikan ulusunun bir daha hiçbir biçimde yönetilmemesini güvenceye alan bir Anarşizm Sözleşmesi'nin [Amerikan Anayasası] yapılmasına yol açtı.

Gerçekte aklı başında, ölçülü kişilerin anlamsızca bağırıp çağırmaları en serinkanlı yabancılara bile, ender görülen korkulu akıl hastalarının kapatıldığı bir tımarhanede bulunduğunu düşündüren, o rezil ve iğrenç seçim mitingleri... Yaşlandıkça bir ulusun ciddi işlerinden biri olması gereken bu siyasal gösterileri, insan doğasına ve yurttaşlık dürüstlüğüne hiç uygun düşmeyen birer kara leke olarak görüyorum.

Batı uygarlığı, daha önceki uygarlıkların düşüp paramparça oldukları uçurumun kıyısına gelmiş bulunuyor... Ne oluyor bize?..

Ekim 1933'te, bir çocuk hastanesine yardım toplamak amacıyla adını kullanmak için izin isteyenlere:

Elbette kullanabilirsiniz. Ama şu sırada dünya, çocuklar bakımından yaşanacak bir yer değil. Küçük hastalara bayılacakları bir parti verseniz, yiyip içip dans etmekten yorgun düşerek uykuya daldıkları sırada da gazı açsanız, hepsinin böylece cennette uyanmasını sağlasanız daha iyi olmaz mıydı?

Kasım 1933, *Pall Mall* dergisi, G.K. Chesterton'un "Bizi aydınlar yönetmeli mi?" sorusuna yanıt:

Neden bir şans tanımayalım aydınlara da?..

17 Aralık 1933, *Sunday Graphic*: Oyunlarınıza neden uzun önsözler gerektiğini düşünüyorsunuz?

Yeni kitabımda iki önsöz ve üç oyun bulunacak. Satın alırsanız, ödediğinizin karşılığını alırsınız. Hoşunuza gidecek oyunları okumaktan bıkınca, aklınızı geliştirecek önsözleri okursunuz... Oyunlarım başka söz gerektirmiyor aslında. Ama kitaplarımı alanlar, bu zor zamanlarda en az bir hafta yetecek çeşitliliği ve dolgunluğu bulmalıdırlar.

Ocak 1934'te, İrlanda Akademisi roman ödülünün seçicisi olması istenince:

Öğretmen bulamıyorsanız, bir boks hakemi bulun; onlar puan vermeye alışıktır. Beni kullanamazsınız... Ödül, en kötü İngiliz romanı için konulmalıydı. Halk açısından bu en azından eğlenceli olurdu. Eşek yarışları her zaman popülerdir...

Nisan 1934'te, Yeni Zelanda'nın Wellington kentinde yaptığı bir konuşmadan:

Bir tehlikeyle karşı karşıyasınız: İnsanlar Yeni Zelanda'nın ne ilginç bir yer olduğunu öğrenirlerse, sürülerle gelebilirler ve şeytanın dürtüsüne uyup yararlı endüstrilerinizi bırakır, turistler için otel işleten garsonlar durumuna gelirsiniz hepiniz... Turistlerin geldiği ülkelerde ilerde devrimler gerçekleşip insanlar da parasız kalınca, ne yaparsınız?

Film endüstrisini ülkenizde bir an önce başlatın, yoksa kendi ruhunuzu yitirir, Amerikalılar'ınkini de alamazsınız.

Nisan 1934'te, Yeni Zelanda'dan ayrılırken:

Siz, sömürgeler! İngiltere'nin kanını emiyorsunuz! Bir gün gelecek bu oynadığınız oyunlardan ötürü İngiltere "İmparatorluğumuz"dan ayrılacak...

Mayıs 1934'te, İtalyan elçisinin çağrısına verdiği yanıt:

Eşim ve ben, dışarda yemeğe çıkmak için yaş sınırının yetmiş beş olduğuna inanıyoruz. Bu yaşı aşanlar, can sıkıcı bunaklardır. Yetmiş yaşı aşıp seksene yaklaşmış bulunuyoruz, biz...

Shaw'dan 1935'de Broadway'de *Candida*'yı oynayan Cornelia Otis Skinner'a:

Shaw: Kusursuz... Büyükler büyüğü...
Skinner: Milyonlarca teşekkür. Ama böyle bir övgüye değmez.
Shaw: Yapıttan söz etmiştim.
Skinner: Ben de!..

6 Temmuz 1935, *Liberty Dergisi*'nde, Yahudi sorununun çözümlenmesi için Shaw'un ileri sürdüğü görüşlere atılan başlık:

George Bernard Shaw, "Yahudiler, Musevi olmayanlarla evlenmeli; Hitler'in yerinde olsaydım, bunu yasal zorunluluk durumuna getirirdim" diyor...

Ocak 1936'da, Kipling'in ölümü üstüne:

Emperyalist denebilecek bir edebiyatın büyük bir yazarı... Kipling'i okumakla kimsenin yaşamında pek bir değişiklik olduğunu sanmıyorum. Sir Walter Scott için de aynı şey söylenebilir elbet...

Haziran 1936'da, Maksim Gorki'nin ölümü üstüne:

Ondokuzuncu yüzyıl yazarları olan bizler için artık çekip gitmenin zamanı geldi. Özgeçmişimi hazırlamakta yarar var; yoksa geç kalabilirsiniz...

14 Nisan 1937, *The New Republic*:

Siyasal demokrasinin bir yalan olduğu konusunda Hitler'e katılıyorum. Otoriter yönetimlerin bir antitezi değildir, demokrasi... Tüm yönetimler otoriterdir; hatta bir yönetim ne kadar demokratik olursa, otoritesi o kadar artar; çünkü, halkın desteğini arkasına alan bir yönetim, otoritesini, hiçbir çarın ya da hiçbir yabancı despotun cesaret edemeyeceği kadar aşırıya götürebilir.

Aralık 1937'de, Shaw'un bir büstünü yapan heykel sanatçısı Sir Jacob Epstein'ın eşi Margaret Epstein'a:

Jacob, bildiğiniz gibi, yabanıl birisidir ve büstünü yaptığı kişilerdeki yabanıllığı da ortaya çıkarmaya çalışır; ancak, onların çoğunun gerçekte yaban olmaması, Jacop'u yanıltır. Bana, "Gerçek kişiliğini göstereceğim" dediğinde, beni bir Avustralya dağ adamı, Buşman gibi göstermek için elinden geleni yapacağını biliyordum. Sonuçta olağanüstü bir büst ortaya çıktı; ama ben ne bir Avustralyalı ne de bir Buşman'ım...

Aralık 1937, *People's National Theatre* dergisi: Noel'i nasıl geçirmek istersiniz?

Hiçbir biçimde Noel'i kutlamak istemem... Benim için Noel, yılda bir kez yaşanan tatsız bir şeydir. Ömrüm boyunca Noel'in kaldırılmasını savundum.

1938'de bir gazetecinin "Hitler Yahudi sorununu çözebilir mi?" sorusuna:

Sorunu o yarattı...

1938'de çevrilen *Pygmalion* filminin başında Amerikalı izleyiciler için yaptığı konuşma:

Film konusunda Amerika'dan çok çektim. Yıllardır bana nasıl film çevrileceğini öğretmeye kalktınız. Ben size gerçek film yapımının nasıl olacağını göstereceğim... *Pygmalion*'un yapımcısı Gabriel Pascal, sonunda, yazar ne yazmışsa tıpkısını, yazarın istediği biçimde perdeye aktarmak gibi olağanüstü bir deneyime girişti... Bu konuda İngiltere'yi de eğitmek gerekir. Bazı başka Avrupa ülkelerine de eğitim gerekiyor; ama hepsinden çok Amerika'ya... Amerika'ya yeterli eğitimi veremeden tükenip gider ömrüm herhalde. Ama başlıyorum şimdi...

1938'de *Pygmalion*'u sahneye koyan Wolverhampton'daki Grand Theatre yöneticisine:

Pygmalion için sansürün verdiği izin belgesi, "Oscar Wilde'ın parlak bir komedisi" diye reklam edilmesini içermiyor. Oscar'ın adı benden daha çok mu seyirci çekiyor?

Yöneticinin üç kat daha fazla seyirci getirdiğini söylemesi üstüne:

Yalvarırım sürdürün öyleyse. Çok güzel bir düşünceymiş... Yakınmıyorum, seviniyorum...

1938'de *Pygmalion* filmi için En İyi Senaryo Oscar'ı kendisine verilince:

Bana bir hakarettir bu... *Pygmalion*, filmciliği kara cahillikten okur yazarlığa yükseltti ve Hollywood'u, en sonunda, gerçek yazarları kullanmaya zorladı.

11 Kasım 1938, *Evening Standard*: İngiltere'de zorunlu askerlik yasasının çıkarılmasına ne dersiniz?

Yeterince beyinsiz kalmışız zaten, bir de asker disipliniyle büsbütün felce uğrarsak... Siviller çok kısa sürede çok iyi asker olurlar. Erleşmişleri, yetenekli siviller durumuna nasıl dönüştürebiliriz sonra?..

Ekim 1939'da, John Maynard Keynes'e:

Karşılıklı ilişkilerimizde, benim bir İrlandalı, sizinse bir İngiliz olduğunuzu hiç unutmamalısınız. Yaptıklarınızın kendiniz bile bilincinde olmadan büyük işler başarabilecek doğaüstü bir güç var sizde. Böyle bir güçten yoksun bulunan bense, ne yaptığınızı her an bilebiliyorum. Bu nedenle bana karşı sabırlı davranmalısınız. Yararlı olabilirim size...

1940'ta, Amerikalı bir gazeteciye, Hitler için:

Avrupa'da ipini koparmış çok tehlikeli bir deli var, hemen yakalanıp etkisiz duruma getirilmeli... Bizim için olduğu kadar sizin için de tehlikelidir, Hitler. Ava katılmanızı istiyoruz.

Şubat 1940'ta, *Silahlar ve İnsan*'ın birinci perdesinin kısaltılarak yayımlanması önerisi üstüne, BBC'ye:

Kilisedeki tapınmalar için kırk dakika ayırabiliyorsunuz. Brahms'ın bir senfonisi için kırk beş dakika bulabiliyorsunuz. Ondokuzuncu yüzyıldan kalma, modası geçmiş dayanılmaz saçmalıkları yeniden yutturmak için ya da lanet olası her tür iğrençlik için altmış dakika bulabiliyorsunuz. Benim için de kırk, elli, altmış, hatta gerekiyorsa yüz seksen dakika bulmalısınız, beni istiyorsanız; yoksa bensiz yapmalısınız, ne yapmak istiyorsanız... Otuz dakikalık düzenlemeler, kiloyla satılabilen, istenildiği gibi kesip biçilebilen değersiz şeyler için geçerlidir, sanat yapıtları için değil...

Mayıs 1940'ta, Virginia Woolf'a:

Kırgınlar Evi adında bir oyunum var, onu sana bağlarım hep: Sussex'te, bir yerde seni ilk gördüğümde (1913) tasarlamıştım onu ve elbet daha o an sana tutulmuşum! Sanırım, her erkek tutulmuştur sana...

Temmuz 1940'ta, *Binbaşı Barbara* filminin ABD için çekilen prolog'undan:

Bize eski savaş gemilerinizi verdiniz; ben de size eski oyunlarımdan yapılmış filmler gönderiyorum.

Ekim 1940'ta, Güney Afrika, Cape Town Belediye Orkestrası şefi William J. Pickerill'e:

Bir an önce, alttaki yapıtları çaldırmanızı ve programa onlar için şu notları koymanızı öneriyorum: Mozart'ın *Mi Bemol Senfoni*'sine, "Tüm dünyanın dostu olan bu büyük besteciyi yetiştirmiş bir ülkenin, Adolf Hitler soysuzundan daha iyisini ortaya çıkaramamasına şaşıyoruz"; Mendelssohn'un *İtalyan Senfonisi*'ne, "Mendelssohn yaşamış olsaydı, bugün Einstein'la birlikte sürgünde bulunacaktı"; bir paskalya konserine, "Hitler bu müziğe bayılır ve kendini *Parsifal* ve *Lohengrin*'in bir bileşimi sanır. Oysa, Gestapo, Wagner'i on iki yıl Almanya'ya sokmamıştı, onu geri çağıran kıralın ise, deli olduğuna karar verilmişti."

İkinci Dünya Savaşı sırasında bazı İngiliz orkestralarının Alman besteci Wagner'in yapıtlarının çalınmasını yasaklamaya kalkmaları üstüne:

Wagner'le savaşta değiliz...

Almanca çevirmeni, dostu Trebitsch'e:

Beyazlar ne kadar "Nordik" bile olsalar, yerlilerin çekiciliğine dayanamazlar... Şansölye'yi, Zulu, Bantu ya da Hawaii'li eşiyle birlikte görebiliriz günün birinde... Gelecek melezlerindir, "Junker"lerin değil.

1941'de, İngiliz ve Alman uçaklarının karşılıklı olarak kentleri bombalamaları üstüne:

Bombalama maçını bitirmenin yolu, Almanya'ya, günde ortalama 233 kişi öldürebildiklerine göre, İngiltere'yi ancak 470 yıl sonra ortadan kaldırmış olabileceklerini, bizim onları yok etmemizin ise, daha da uzun süre alacağını anlatan broşürler atmaktır.

1942'nin son aylarında, tiyatro oyuncusu O.B. Clarence'a:

Candida'da yaptığım şey büyük bir yenilik değildi. İngiliz tiyatrosunun en tutulan oyunu *Hamlet*'tir ve Hamlet, oyun boyunca tartışmaktan başka hiçbir şey yapmaz... Eleştirmenlerin, "hep konuşma", "hiç hareket yok" gibi sözleri boşunaydı. Oyun yazarlığı yerine roman yazarlığını seçtiği sırada H. G. Wells'in dediği gibi, "Sahnede hiçbir olay yaratılamaz..."

Kasım 1942'de, Beatrice Webb'e:

İkinci Dünya Savaşı, gerçekte, safkanlarla melezlerin, soylularla kırmaların savaşıdır. Hitler, inançlarından aldığı gücü o denli yüceltebiliyor ki, bir dünya savaşı üstüne kumar oynama cesaretini kendinde bulabiliyor. Çok ilginç bir kişi Hitler, yok olmaya mahkûm bir "olanaksız" yaratık!

Aralık 1943'te, Sheffield Shaw Derneği'ne:

Sizlere çok hoş ve ilginç gelen yapıtlarım, benim için bir yaşam boyu süren yorgunluğun ürünleridir ve Bernard Shaw konusu, beni çıldırtacak kadar sıkmaktadır... Shaw Derneği'ni kapattırıp ortadan kaldıramam; yazılarım dolayısıyla bu işi başıma kendim açtığıma göre, katlanmak zorundayım. Görüşüp tartışarak üretimimin tadını çıkarırken beni hiçbir biçimde rahatsız etmemenizi diliyorum. Çok yaşlıyım ve bitirmem gereken daha çok işim var. Tek isteğim, kendi başıma kalabilmektir.

Temmuz 1944'te, Shaw arşivini düzenlemekle görevli F.E. Loewenstein'a:

Bana geri isteyeceğin hiçbir şey gönderme. Yaş günümüyse anımsatma hiç. Yalnız bugünüm ve geleceğimle ilgileniyorum; geçmişime geri dönecek vaktim bulunmadığını unutma!

1 Ekim 1944, *Reynolds News*: Başbakan Churchill'e bağımsızlığını isteyen Hindistan konusunda ne önerirsiniz?

Hindistan'dan uzak durmasını...

8 Ekim 1944, *Sunday Express*'in savaştan sonra Almanya'nın yönetilmesiyle ilgili sorusuna:

Almanya'yı yönetmek mi? Daha kendimizi yönetemiyoruz biz!

Ekim 1945'te, Sidney Webb'e:

İkinci Dünya Savaşı ve atom bombası, yalnız bugünkü yöneticilerin değil, insanoğlunun da siyasal yeteneğini çok aşan bir durumu ortaya çıkarmıştır; bir insanın yaşamının en dinç dönemi üç yüz yıl sürmez ve siyasal kariyerler bizim yaşımızda biteceğine ancak o yaştan sonra başlamazsa (biyolojik olarak bu gerçekleşebilir) o zaman, ölçülü davranabilecek yetenekte bir süperfabian türü, insanoğlunun yerini alacaktır.

1946'da Ayot St. Lawrence'da kendisini görmeye gelmek isteyen Amerikalı genç oyuncu Frances Day'e:

Eskimiş bir iskeletten uzak durmaya, ona dokunmamaya bakın. En iyisi, bir deri bir kemik kalmış durumuyla başbaşa bırakmaktır onu. Yalnız düşlerde gençtir artık o. Bozmayın düşlerini...

Temmuz 1946'da, altı yıl süreyle mektuplaştığı Margaret Wheeler'a:

Sizde var olan yeteneği kullanmalısınız; biraz tadını aldığınız bir şeyin yeteneğini yaratmaya çalışacağınıza... Tadına varamazsınız, içinizde doğuştan bulunan yeteneğin: hep içtiğiniz suyun tadına varamadığınız gibi.

1 Ocak 1946, *Daily Film Renter*:

"Orta kırat" film diye bir şey olamaz... Sanatta ya süprüntü ya sıradan ya da hazine olmak vardır...

Şubat 1946'da, Dublin Belediye Meclisi, doğduğu kentin "Onur Hemşerisi" unvanını kendisine vermesi dolayısıyla törene katılmasını isteyince:

Gelemem, çok yaşlıyım artık... Zaten benden öylesine az şey kaldı ki, orada bulunup bulunmadığımı kimse görmeyecektir.

Mayıs 1946'da, Blackburn'lü tiyatro meraklısı James Banes, amatör bir tiyatroya yardım etmesini isteyince:

Benim işim tiyatrodan para almak, para kazanmaktır; tiyatroya para yatırmak değil. Bu kuralı bozarsam, yoksul olurum.

26 Temmuz 1946, doksanıncı yaş gününde, "Yüzüncüsünde de sizinle söyleşi yapmak isterdim" diyen genç gazeteciye:

Yapmaman için bir neden görmüyorum. Çok sağlıklı görünüyorsun.

3 Ağustos 1946'da, *Colliers*'de yayımlanan bir söyleşiden:

İnsan sürekli büyüyor ve ölüyor. Sürat koşucusu yirmisinde ölür. On beş rauntluk boksör, ellisinde ringte on beş saniyede biter. Belleğim gücünü yitirdi; bana olmadık oyunlar oynuyor. Belki de yakında, İbsen gibi, yazmayı unuturum... Neyse ki, hâlâ öğrenilecek taze şeyler oluyor olmasına; organizmada bazı hücreler hâlâ gelişiyor, beyinde olmasa da...

Ağustos 1946'da, kısa bir süre önce İşçi Partisi karşısında seçimi kaybeden Winston Churchill'e:

Askeri şan ve şöhretin en sakıncalı yanı, yalnızca görkemden ve yenilgi korkusundan anlayan seçmenlerin, önderleri, halkı hep bunlarla besleyebilmek için, Austerlitz'den Moskova'ya, Leipzig, Waterloo, oradan da St. Helena'ya kadar gitmeye zorlaması ya da ilk Churchill ve Wellington gibi kişileri, askerlikle uğraşmayı bırakıp Lloyd George gibi sıradan bir politikacı durumuna düşürmesidir. Politikada öteki seçenek, yiyici ve tutucuların bile karşı çıkamayacağı popüler programlarla seçmenleri sürekli coşturmaktır... Siz hiçbir zaman gerçek bir muhafazakâr partili değildiniz: İçinde büyük ölçüde yazarlık ve sanatçılık yetenekleri bulunan, askerlik eğitiminden geçmiş, demokrasinin temellerinden bir kişi olmanız, yiyicilerin, cahillerin ve çamura batmışların hiçbir zaman anlamadıkları ve hep korktukları bir olgu durumuna getirmiştir sizi...

Mayıs 1947'de, bir portresini yapmak isteyen ressam Augustus John'a:

İnsanlar, doksanında ölmüş sayılmalıdır; kimse kaçamaz bundan, büyük bir ressam tarafından ölümsüzleştirilmek istense bile...

Şubat 1948'de, *Pygmalion*'un müzikal biçimde sahnelenmesi önerisine yanıtı (*Pygmalion*'un müzikal uyarlaması ölümünden sonra, 1956 yılında gerçekleştirilmişti):

Böyle bir rezalete kesinlikle izin vermem. *Pygmalion*'un kendi söz müziğini yeterli bulmuyorsanız, olağanüstü yetenekli olmalısınız. Neden Mozart'ın *Cosi fan tutte*'sini ya da hiç değilse Offenbach'ın *Grandüşes*'ini denemiyorsunuz?

Yaşlılık yıllarında geçirdiği bir hastalığa karşı et yemesini öneren hekimlere etyemez olarak yanıtı:

Hekimler beni bir yamyam yapamaz.

Ekim 1946'da, İngiliz kralı ya da kraliçesi tarafından sunulan ve en üstün unvanlardan biri sayılan "yararlılık nişanı"nın (Order of Merit) kendisine verilmesi önerilince, Lord Samuel'e:

Bir İskoç üniversitesi onursal doktorluk unvanını önerince kabul etmedim. Unvanlara karşı olduğum için değil, edebiyat yerine beni hukuk doktoru yapmak istedikleri için! Kuzeydeki bir İngiliz üniversitesi ise, tiyatro bölümünde onursal bir kürsü önermişti. Bir profesör değil, bir uygulayıcı olduğumu ve dersleri üstlenemeyeceğimi söyledim... Dramatik şiir alanındaki "yararlılık nişanı"nı alacak kişinin, ölümlü hiçbir kral ya da hükümet tarafından belirlenmesini onaylayamam. Adım üstüne öylesine kıskancım ki, ne kadar yüksek de olsa, resmi bir rütbeyle birleştirilmesine katlanamam adımın!

İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesiyle yeniden canlandırılan Malvern Festivali'nin amaçları arasında, "Bir Shaw Tiyatrosu'nun kurulması var mıdır?" sorusuna yanıtı:

Oyun yazarı olarak bile plajdaki tek çakıl taşı ben değildim... Festival bugüne ve geleceğe bakmalıdır, geçmişin düşlerine değil. İbsen'in hortlaklarından biriyim ben artık...

"İnancımızı yitirdik mi?" sorusuna:

Elbette hayır, ama Tanrı'dan Genel Sağlık Kurulu'na aktardık...

Shaw'un yaşamöyküsünü yazan Hesketh Pearson:
Oyunlarınızın hiçbirinde bilinçli olarak kendi portrenizi kullandınız mı?

Hayır, ama tümünde bulunan G.B.S.'in kişiliği dışında...

George Slyvester Viereck, çok sakin bir yaşam sürdürmesinin nedenini sorunca, Shaw:

Benim türümden bir yazar, atletmişçesine çalışmak zorundadır. Yoksa, Yakup'un meleklerle güreşmesi gibi, ben de nasıl baş ederdim Tanrı ile?

Shaw'un dostu yazar Stephen Winsten'le yaşamının son yıllarında yaptığı söyleşilerden:

Ömrüm boyunca yaşamın özündeki şiiri kavramak istedim, bir türlü olmadı. Hep Shakespeare olmak istedim, ama Shaw olabildim.

Ben Shaw'cu olmadığım gibi, Marx Marks'çı, Freud da Freud'cu değildi. Bunların karışımı olmayan kişiler artık modern sayılmıyor. Ben hiç modernlik taslamadım; çünkü, modern olamayacak kadar çağın ilerisindeyim.

Yaratıcı yazar kömürü alır, elmas yapar; sonra eleştiriciler o elması alır kömüre çevirirler...

Dilerse, en sıkıcı insanları yaratabilir, Tanrı... Ben ise, ister istemez, renkli kişiler yaratmak zorundayım. Yine de O'na tapıyorlar...

Aşk, sorumsuzluğun sanat düzeyine yükseltilmesidir. Sanatı sorumsuzluk düzeyine yükseltmek ise, bana kalmıştı.

Kağıt çağı... Günümüzün tanrıları, gazetelerin yarattığı kağıttan tanrılardır. İyi biliyorum bunu; çünkü, ben de onlardan biriyim.

Hangimizi seçtikleri önemli değil, Einstein'ı ya da beni... Biz hiçbir konuda anlaşamayız belki; ama ötekiler gibi de her şeyi yüzümüze gözümüze bulaştırmayız. Aklı yok olmuş kimseler yalnız yok etmeyi bilirler. Öyleleri, ancak iki şeyi yaratabilirler: Savaşı ve yoksulluğu...

Sosyalist dostlarım kadar akıllı değildim belki; ama söylemek istediklerimin anlaşılması için yalnız kafamın değil, sözlerimin de açık olmasına özen gösterdim. Yaşamımda en çok onurlandığım olay, tek kelime İngilizce bilmeyen bir Amerikalı'nın, iki buçuk saatlik bir konuşmamdan sonra bana, "Sizi dinlemek zevkti" demesiydi.

Halka konuşarak işe başladım, tiyatroyla bitirdim işimi. İkisi arasında çok büyük ayrılıklar var: Tiyatroda koltukları kibarlarla doldurmak gerekir; mitinglerdeyse, kendin gibilerle konuşursun. Biletini ödeyenlere paralarının karşılığını vermek zorundasın ve bunu da ancak onları güldürerek yapabilirsin. Düşünmek için gidilen mitinglerde istediğim kadar ciddi olabiliyordum. Oysa, eğitim görmüş kişilere (okulun, içlerindeki tüm özgünlüğü ve düşünceyi çıkarıp attığı kimselere) bir gerçekten açıkça söz etsem, bu bir olay yaratırdı. Tıpkı evlilikteki gibi... Evliler birbirlerini o kadar çok aldatırlar ki, günün birinde doğruyu söylemeleri ayrılmalarına yol açar.

Büyük adamlar çalışmalarının hiçbir işe yaramayacağına inanırlar; küçük adamlar ise, o bilgileri alır ve insanoğlunun zararına kullanırlar. Modern bilimin yarattığı korkunç şeylere Newton ön ayak olmuştu, matematik çalışmalarının hiçbir önemi bulunmadığını sanıyordu çünkü.

En iyi nükte, yığınların sadist dürtülerine karşı bir savunma silahı olarak yapılanıdır. Güldürmesini beceremeseydim, çoktan çarmıha gererlerdi beni. Oysa, yeryüzünde benden fazla seyircisi bulunan yazar yok ve istediğimi, dilediğim zaman söyleyebilirim. Ne kadar ciddi olsam, o kadar gülüyorlar artık...

İnsanlar yöneticilerini yığınlardan değil, dünyaya çok sınırlı sayıda gelen Mahatma'lardan seçmeliler. Bunun için insan ölçüm testi kullanılmalı; *Kim Kimdir*'de bulunanların on ikisi bile geçemez böyle bir testi. Ortalamanın altında kalan, ama şanslı kimselerdir çoğu. Şanslı derken, pahalı bir eğitimle akılları bozulmuş kişilerden söz ediyorum. Özgün aklı bulunanların yükselmesine kimse olanak vermez, benim gibi, hep alay edercesine davranmazlarsa...

İngilizler'e nasıl yaşadıklarını anlatarak yaptım servetimi. Onlar, kendi yaşantılarının gülünçlüğünü görmeyip güldürme yeteneğimden ötürü başarıya ulaştığımı sandılar.

Çok ciddi olursanız, başarısızlıktan kurtulamazsınız. Shakespeare, aşağılamak istediği kişileri çok ciddi gösterirdi. Sözgelişi, Shylock gibi... Bir ülkücüler ulusu yeterince tehlikeli olabilir; ama ölesiye ciddi bir ulus, dünyayı yok edebilir. Bunun örneklerinden birini yakın geçmişte gördük hepimiz.

Güç, namussuzluğa saptırmaz insanları; ama budalalar güçlü duruma gelirlerse, gücü namussuzluğa saptırırlar.

Gandhi en olgun döneminde ve gücünün doruğundayken ayrıldı aramızdan. Gandhi'nin ölümü, jestlerinin en yücesiydi. Birisi büyük bir iş başarmışsa ya vurulmalı ya da. daha iyisi, acısız bir ölüm uykusuna yatırılmalı... Büyüklüğe en uygun düşen tutumun bu olduğunu hepimiz biliyoruz ve böyle can veren o kişiye hepimiz inanıyoruz. İnsan doğasını en iyi anlayan o derin bilgisiyle, şöyle demiş olmalı, İsa: "Bağışla onları, Tanrım; ne yaptıklarını biliyorlar..."

Her beş yılda bir insanların üstüne sürülerle çekirge saldırtmalı; akıllarını başlarına toplayıp anlasınlar ki, siyahlarla beyazlar, işçilerle patronlar, Ruslar'la Amerikalılar yoktur; insanoğlunun yaşamı uğruna çılgınca savaşan kadınlar ve erkekler vardır.

Gandhi ve ben, geleceği gören sayılı kişilerdendik... Herkese yol göstermeyi kendimizce görev edinmiştik. Yazık ki, yol işaretlerine bakmak istemiyor, bay dünyalılar!

Erkeklerin çoğu, evde profesyonel bir dalkavuk istedikleri için evlenirler; kendilerine destek olsun, güven duymalarını sağlasın diye... Charlotte bana karşı tek söz duymak istemezdi; ama her söylediğimin doğru olduğuna onu inandırmak da çok vaktimi almıştı.

En dokunaklı evlilik sahnesi, kadınla erkeğin radyoyu sonuna kadar açıp ellerindeki gazetelerin arkasına gizlenerek karşılıklı oturmalarıdır. Bu duruma bir ayda gelinir çoğunlukla. Bizimki biraz daha uzun sürmüştü; çünkü, radyo yoktu o zamanlar.

Doğa yaşamı öylesine biçimlendirmiş ki, bütün yaratıklar, en başta insanlar, kendileri için sakıncalı olan şeyleri yapmak isterler. İnsanların yaşadığı evlere, yedikleri yemeklere, okudukları kitaplara, gördükleri filmlere, giydikleri elbiselere bakın bir. Bütün bunlar bilgisizliktense, kültürlü dediklerimizin yaşayışları neden daha başka değil?

Sonsuz değildir hiçbir şey... Hele gerçeğin ve güzelliğin sonu çabuk gelir. Bir yalanı ortaya attınız mı, onun yayılmasına engel olamazsınız artık. Ama doğruyu söylemek isterseniz, ölümü göze almanız gerekir. İyi ki, bilmediğimiz bir gerçekten söz eden biri ancak iki bin yılda bir çıkıyor. Yarı gerçekler ise, yalana öylesine benziyorlar ki. kimseyi tedirgin etmeden geçip gidiyorlar.

Kendimle ilgili bir kitap çıktı mı, "Yazar, bilmediğim ne yalanlar uydurdu?" diye düşünürüm... Gerçeği öğrenmek isteyen var mı ki? Doğruyu olduğu gibi anlatsam, bana kim inanır? Mahkemede tanık doğruyu, yalnız doğruyu söyleyeceğine yemin etse yargıç esner; ama yalan söyleyeceğine, yalnız yalanı söyleyeceğine yemin eden bir tanık çıksa, jüri üyeleri en sonunda doğru konuşan biriyle karşı karşıya olduklarını anlar ve onu dikkatle dinlerlerdi.

Beş yüzyıl sonra tiyatro, atlı arabalar gibi yok olup gidecek. Yürüme gücünü çoktan yitiren insanlar, giderek konuşma yeteneklerini de yitirecekler. Yürümekle konuşmak arasında yakın ilişki vardır: Ne kadar hızlı yol alırsanız, o kadar az konuşursunuz... Biz Fabian'cılar yürüyerek konuşurduk ve bisiklet çağını konuşarak aşabildik. Tren ve otomobil güçlü sessiz insanı, uçak da güçsüz sinirli insanı yarattı. Atom çağının başımıza ne getireceğini düşünmek bile istemiyorum. Birbirimizin boş kafasını giderek okuyabilir duruma geleceğiz, belki de...

Doksanıncı yaş gününde, BBC'de *Yazgının Adamı* oynandıktan sonra televizyona çıkan Shaw:

Ünümün bu denli yaygın oluşu, çok yaşlanıp güçsüz kaldığımı ve kimsenin artık benden korkmadığını gösteriyor.

Yaşamımı yedi döneme ayırabiliyorum. Tümünü de, bırakmak zorunda kaldığım şeylerle anımsıyorum: Birinci dönemde kamu görevini, ikinci dönemde bohemliği, üçüncü dönemde romanı, dördüncü dönemde yerel yönetimi, beşinci dönemde halka konuşmayı bıraktım; altıncı dönemde oyunlarımı tiyatrocuların eline terkettim; son dönemdeyse kendimi alevlere koyuverdim...

30 Ocak 1948'de, Gandhi öldürülünce:

Çok iyi olmanın ne denli tehlikeler taşıdığı görülüyor işte...

1948'de, eski ağır sıklet boks şampiyonu Gene Tunney'in Shaw'u görmek için Ayot St. Lawrence'a gitmesi üstüne:

Mesleğinde en üste çıkmış, dünyaca ünlü birisi tarafından aranmak, ben ve Churchill gibi, pek tanınmamış kişileri onurlandırırdı elbet...

23 Temmuz 1948, *New York World Telegram*'ın yanlışlıkla öldüğünü haber vermesi üstüne yanıtı:

Haberiniz vaktinden önce verilmiş. Yarı ölüyüm henüz. Düzeltin lütfen...

12 Ekim 1948 *News Chronicle*: Soğuk savaşın giderek tırmandığı bir ortamda, savaş nasıl önlenebilir?

Yöneticilerimizin bilgisizliği, çılgınlık ve hır çıkarıcılığı sınırsız olduğuna göre, bir canavarlık, hatta intihar sayılabilecek yeni bir dünya savaşının çıkması ne tümüyle olanaksızdır ne de önlenebilir.

Ocak 1949'da, hukuk danışmanı Ivo L. Curran'a:

İki tür kitap var okuyamadığım: Sosyalizm üstüne olanlar ve beni anlatanlar...

Mayıs 1949'da, Chicago'dan yazan Daniel G. Day'e:

Ölüm üstüne bir "görüş"üm yok: Güneşin her sabah doğması gibi, hep karşılaşılan ama tartışılması hiç gerekmeyen bir gerçek... Ölüm korkusuyla yaşamak gibi bir sorunum yok (tam tersine); her ne kadar ölüm için, tüm dinler, idam sehpasındaki katilleri bile huzura erdiren ölümsüzlük masalları uydurup insanoğullarını yoldan çıkarmış olsa bile...

Temmuz 1949, *The Standard* dergisi:

Oyuncuların yaşı ve kişiliği role uygun bulunmalı ve sesleri birbirine hiç benzememeli. Önde gelen rollere çıkan dört oyuncunun sesleri soprano, alto, tenor ve bas olmalı. Ses çeşitliliği her şeyden daha önemli...

Nisan 1950'de, başbakanı Thakin Nu için bir randevu isteyen Burma Başkanı Maurg Ohn'a:

Yalnızca bir iskeletim artık ben ve yazdıklarımdan başka söyleyecek bir sözüm de kalmadı. Sayın Thakin Nu, bu uzak köyü ve en yaşlı üyesini görmeye gelmemekle hiçbir şey yitirmeyeceği gibi, bir öğleden sonrasını da kazanmış olacaktır.

Haziran 1950'de, şarkıcı ve oyuncu Paul Robeson'a, adaylığını koyduğu seçimlerde kendisine destek olmasını istemesi üstüne:

Yaşadığımı bilen Amerikalılar'ın büyük bir çoğunluğu beni İrlandalı bir yabancı, bir kızıl komünist, Stalin'in bir dostu ve ajanı, bir tanrıtanımaz, siyaha beyaz demekle ün yapmış ve kendini Shakespeare'den bile üstün sayan alaycı bir oyun yazarı olarak tanır. Bu işten uzak tutun beni ve oylarını size verecek ancak bir avuç insana yakınlık göstermek uğruna vaktinizi boşa yitirmeyin!

26 Temmuz 1950, *The Times* doksan dördüncü yaş gününü rahat geçirdiğini bildirince:

Rahat mı?.. Rahat mı?.. Telefon, kapı durmadan çalarken mi? Kocaman yaş günü pastaları değirmen taşları gibi üstüme düşüyor! Evimin yolu kameramanlarla, televizyoncularla, fotoğrafçılarla, gazetecilerle, haber filmcileriyle dolu, hiçbiri de "hayır" sözcüğünü tanımayan... Tanrı affetsin *The Times*'ı. Ben edemem.

Eylül 1950'de, Shaw'un uzun yıllar sekreterliğini yapmış, *G.B.S. ile Otuz Yıl* adında bir de kitap yazmış olan Blanche Patche'e:

Bir yaşam öyküsünün en ilginç bölümleri, yazarın çocukluğu ve ergenlik çağıdır. Yetişkinlerin yaşamı birbirine benzer. Hep aynı şeyler, aynı şeyler, aynı şeyler...

Ölümünden kısa bir süre önce bir oyuncuya:

Ne dersiniz, iyi bir oyun çıkardım mı?

Kendisine bakan hemşireye çok yaşlı olduğunu, yaşamının uzatılmasını istemediğini söyleyince:

Hemşire: Yaşlı bir adam olmaktan çok daha büyük birisiniz. Ulusal bir kurumsunuz siz.
Shaw: Hurdası çıkmış bir anıtı onarmaya çalışmanın ne yararı var?

Basımevi sahibi William Maxwell, doksan dört yaşında bulunan Shaw'un kalça kemiğinin kırılmasına neden olan düşmesini öğrenip de sağlık dileyince:

Hangi düşmemden söz ediyorsunuz? Günde iki kez düşüyorum...

Ölümünden bir iki gün önce, Shaw'u yoklamaya gelen dostu Prince-White, "Güzel bir gün" deyince:

Güzel olabilir, *senin* için...

B.B.C.'nin yayınladığı özel programda son sözleri:

Artık hoşça kalın, hoşça kalın, hoşça kalın, hoşça kalın hepiniz...

***London Evening News*'un isteği üstüne önerdiği kitabe:**

Burada Bernard Shaw yatıyor.
Kimdi o Allah'ın cezası?

Shaw'un Özgeçmişi

1856 George Bernard Shaw, Protestan kökenli yoksullaşmış bir İrlanda'lı toprak soylusu ailenin üçüncü çocuğu olarak, 26 Haziran 1856 günü Dublin'de doğdu. Daha önceden iki kız çocuğu dünyaya gelen babası George Carr Shaw, başarılı olamayan bir zahire tüccarıydı. Evlilikte umduğunu bulamayan ve kocasının içkiye düşkünlüğünden bıkkınlık getiren annesi Lucinda Elisabeth Gurly Shaw, kendisini müziğe vererek, oğlunun yetiştirilmesini genellikle evdeki hizmetçilere bıraktı.

1866 Bayan Shaw'un şan öğretmeni George John Vandeleur Lee, Dublin'de renkli bir orkestra şefi ve amatör konserleriyle operaların sunucusuydu. Shaw'lar, müzikçi Lee'nin de parasal katkılarıyla, İrlanda'da kaldıkları sürece Dublin'in saygın bir yöresinde hep birarada oturacakları bir eve taşındılar.

1867 Ailenin tek erkek çocuğu olan Bernard Shaw, öğrenimine bir Protestan okulunda başladı. İlk kez 1865'te üç ay süreyle gittiği okula, 1867'de yeniden geri döndü. Başarı gösteremeyince, 1868'de Katolik öğrencilerin de bulunduğu başka bir okula geçti.

1870 Dublin'de bir süre Protestan kökenli İngiliz Bilim ve Ticaret Okulu'na gitti. Daha sonraki yıllarda romancı, oyun yazarı ve banka yöneticisi olarak ün yapan bir öğrenci, Edward McNulty ile aralarında ömür boyu sürecek bir dostluk kuruldu.

1871 Bakıcısı tarafından eğitilen, gittiği özel okullarda mutlu ve başarılı olamayan Bernard Shaw, 16 yaşına yaklaşırken, öğrenimini bırakarak bir emlakçinin yanında çalışmaya başladı. İşinde gösterdiği başarı nedeniyle kısa sürede baş sekreter oldu.

1875 Annesi, büyük kızı Lucy ile birlikte, müzikçi Lee'nin peşinden Londra'ya gitti. Sonradan küçük kızı Agnes'i de yanına çağıran annesi, Lee ile müzik çalışmalarını sürdürmesine karşın, onunla bir daha aynı çatı altında bulunmadı.

1876 Küçük ablası Agnes'in erken yaşta ölümü üstüne, Shaw da işinden ayrılarak, İngiltere'ye geldi; Londra'da annesinin yanma yerleşti. Annesi özel şan öğretmenliği, ablası Lucy ise operetlerde profesyonel şarkıcılık yapıyordu. Annesi ve ablasının desteğiyle Shaw, günlerinin büyük bölümünü British Museum kütüphanesinde okumakla geçiriyordu. Akşamları ise, çoğunlukla Londra'nın orta sınıf aydınlarının katıldığı konferans ve tartışmaları izliyordu. Shaw ilk kez *The Hornet* dergisinde, bir "gölge yazar" olarak, Lee'nin adıyla müzik eleştirileri yazmaya başladı.

1878 Özgeçmişinden izler taşıyan ***Immaturity*** */ Toyluk* adlı ilk romanının yazımına girişti. Ayrıca, ***A Practical System of Moral Education for Females*** */ Bayanların Moral Eğitimi İçin Pratik Bir Sistem*'i yazdı (Shaw'un ölümünden sonra, ***My Dear Dorothea*** */ Sevgili Dorothea* adıyla yayımlandı).

1879 Londra'daki Edison telefon kuruluşunda yedi ay çalıştı. Bu, Shaw'un yazın dışındaki son işiydi. Aynı yıl ilk romanını bitirdi (*Toyluk* ancak 1930'da basılabildi).

1880 Zetetical adındaki bir tartışma derneğine girdi ve yıllar boyunca dostluk ve işbirliğinde bulunacağı Sidney Webb ile orada tanıştı. ***The Irrational Knot*** */ Saçma Bağ* adlı romanını yazdı. Yapıt, 1885-1887 arasında tefrika halinde yayımlandı.

1881 Lee adıyla müzik eleştirileri yazmayı sürdürdü. Mayıs ayında ***Love Among Artists*** */ Sanatçılar Arasında Aşk* adlı romanını bitirdi. Spor yapmaya ilgi duyan Shaw, Londra Atlet Kulübü'nde boks çalıştı; amatör karşılaşmalarında ringe çıktı.

1882 ***Cashel Byron's Profession*** */ Cashel Byron'un Mesleği* adlı romanını yazdı. Roman, 1885-1886 arasında tefrika edildi. Amerikan iktisatçısı Henry George'un bir konferansı sonucunda ise, ilk kez sosyalizme ilgi duyan Shaw, Karl Marx'ın yapıtlarını okumaya başladı. Alice Lockett adlı güzel bir kızla ömrünün ilk sevgi serüvenini yaşadı. Serüven, iniş ve çıkışlarla, 1885'e değin sürdü.

1883 ***An Unsocial Socialist*** */ Sosyal Olmayan Sosyalist* romanını bitirdi. Bu roman da 1884'te tefrika edildi. Londra ve New York yayımcıları, Shaw'un o güne dek yazdığı beş romanı da kitap olarak basmayı reddetti. Bu sonuç, Shaw'u roman yazarlığı açısından kesin bir düş kırıklığına uğrattı. British Museum'un okuma

odasında sürdürdüğü yoğun çalışmaları sırasında Shaw, kendisiyle yaşıt olan genç tiyatro yazarı ve eleştirmeni William Archer'la tanıştı.

1884 Toplumun devrimler yerine, sürekli değişim yoluyla düşünsel, sosyal ve siyasal alanlarda evrimini savunan sosyalist eğilimdeki orta sınıf aydınlarınca 1884 başlarında kurulan Fabian Derneği'ne, Sidney Webb ile birlikte katıldı. Kuruluşun canlı tartışma ve yayımcılık ortamında Shaw, giderek bir toplumcu. usta bir siyasal ve sosyal denemeler yazarı, alışılmış kalıpları zorlayan bir düşünür, inandırıcı bir konuşmacı olarak 1880'li yıllarda gerçek kimliğini bulmaktaydı. *Magazine of Music* dergisine de yazılar yazmaya başladı. Aynı yıl, William Archer, konularını kendisinin vereceği tiyatro oyunlarına diyalog yazması için Shaw'a öneride bulundu.

1885 Babası George Carr Shaw, 19 Nisan 1885'te İrlanda'da öldü. Archer'ın yardımıyla *Pall Mall Gazette* dergisinde kitap eleştirileri ve yeni yayımlanan *Dramatic Review* dergisinde ise müzik eleştirileri yazan Shaw, *Dramatic Review*'ın tiyatro yazarı Edward Aveling'in birlikte yaşadığı Eleanor Marx'a büyük bir yakınlık duyuyordu. Karl Marx'ın küçük kızıyla Shaw arasındaki bu romantik dostluk, Aveling'in bir başka kadınla evlenmesi üstüne Eleanor'un intihar ettiği 1887 yılına dek sürdü. Shaw'un gerçek anlamda cinsel ilişkiyi yaşadığı kişi ise, annesinin dostu, kendisinden 15 yaş büyük, varlıklı, çekici bi- dul kadın olan Jenny Patterson'dı. Ne var ki, Jenny'nin giderek kendisine "sahip" çıkmaya kalkması, 1886 yazında Shaw'un sıkıntılı bir dönemin ardından ilişkisini kesmesine yol açtı. Banker H. R. Beeton'ın Londra'daki evinde iki haftada bir, dönemin profesyonel iktisatçıları ve Londra Üniversitesi'nin İktisat Fakültesi öğretim üyeleriyle düzenlenen tartışmalı toplantılara 1885 yılından başlayarak 1889'a kadar katılan Shaw, böylece iktisat kuramı alanında özel bir üniversite öğrenimini de gerçekleştiriyordu. Bu iktisatçı grubu, daha sonraki yıllarda İngiliz İktisat Derneği'ni oluşturdu.

1886 ***Cashel Byron's Profession*** / *Cashel Byron'un Mesleği* adlı romanı ilk kez İngiltere'de basıldı. *The World* dergisinde, yine arkadaşı Archer'ın desteğiyle sanat eleştirmeni oldu. Fabian çevresindeki yöneticilerden birinin çekici eşi Edith Nesbit ya da evlilik adıyla Bayan Bland ile Shaw arasında beliren çok yakın dostluk, sonradan çocuk öyküleri ve şiirleriyle ünlenen genç kadının Shaw'un üstüne aşırı ölçüde düşmesi yüzünden sona erdi.

1887 Annesiyle birlikte, Londra'da Fitzroy Meydanı'nda bir eve yerleşti. ***An Unsocial Socialist*** / *Sosyal Olmayan Sosyalist* romanı yayımlandı; ***Love Among Artists*** *Sanatçılar Arasında Aşk ise Our Corner* dergisinde tefrika edilmeye başlandı. Dergiyi yayımlayan Annie Besant ile Shaw arasında doğan duygusal ilişki, konuşmalarıyla da ünlü bu sosyalist kadının işi bir tür "evlilik sözleşmesi"ne dönüştürme çabaları karşısında, Shaw'un ilişkiyi kesmesiyle sonuçlandı. 13 Kasım 1887 günü, Londra'da sosyalistlerin düzenledikleri halka açık göster ve toplantıların polisçe kısıtlanmasını protesto etmek amacıyla, Trafalgar

Meydanı'nda tasarlanan protesto eylemine katıldı. Ne var ki, göstericiler daha alana ulaşamadan acımasızca dağıtıldı; bu olay İngiliz tarihine "Kanlı Pazar" adıyla geçti. Fabian inançlarına bağlı bir genç kız olan Grace Black ile Shaw romantik bir aşk ilişkisi yaşadı. İlişkileri, Black'in birdenbire evlenmesiyle 1889'da sona erdi.

1888 *The Star* dergisinde, Corno di Bassetto takma adıyla müzik üstüne 1890'a dek sürecek yazılar yazmaya başladı. ***Fabian Essays in Socialism*** */ Sosyalizm Üstüne Fabian Denemeleri*'nin editörlüğünü üstlendi. Dönemin en renkli düşünürlerinden William Morris'i "büyük bir insan", Sydney Webb'i ise "büyük bir beyin" olarak nitelendiren Shaw, Fabian Derneği'nin oluşturduğu ilk "gölge" kabine içinde de, yerel yönetimlerin sorumlusu olarak yer aldı. Bu dönemde Shaw, inançlarını ve düşüncelerini, haftanın en az üç günü büyük toplulukların önünde şaşırtıcı bir etkinlikle dile getiriyordu. On yıl boyunca parklarda, derneklerde, okullarda, üniversitelerde yaptığı konuşmaların sayısı bini buluyordu.

1890 *The Star*'dan ayrıldı ve ilk kez takma ad kullanmadan G.B.S. imzasıyla *The World* dergisinin müzik eleştirmenliğini üstlendi.

1891 Siyasal yazılarında gittikçe etkileyici, çok kendine özgü bir anlatım biçimini geliştiren Shaw, aynı yazı yöntemini bu kez sanat çalışmalarında da uygulamaya yöneliyordu. Modern tiyatroya ilişkin görüşlerini bu yöntemle yansıtan denemesi ***The Quintessence of Ibsenism*** */ İbsen'ciliğin Özü*'nün ilk baskısı, büyük ilgiyle karşılandı.

1892 Giderek oyun yazarlığına yönelen Shaw'un ***Widowers' Houses*** */ Dul Erkeklerin Evleri* adlı yapıtı, ilk kez Londra'da 9 Aralık 1892'de sahneye kondu. Ancak iki gece oynanabilmesine karşın, oyun basında büyük olay yarattı.

1893 Sidney ve eşi Beatrice Webb'in düzenledikleri ***History of Trade Unionism*** */ Sendikacılığın Tarihi*'nin ilk metinleri üstünde bu iki dostuyla birlikte çalışan Shaw, aynı dönemde, ***Mrs. Warren's Profession*** */ Bayan Warren'ın Mesleği* ve ***The Philanderer*** */ Çapkın* adlı oyunlarını yazdı.

1894 ***Arms and the Man*** */ Silahlar ve İnsan* adlı oyunu Londra'da sahnelendi. İngiliz tiyatrosunun önde gelen Shakespeare oyuncularından Henry Irving ile sahne ve özel yaşamını paylaşan ve tiyatro kuramcısı Edward Gordon Craig'in de annesi olan ünlü kadın oyuncu Ellen Terry ile Shaw arasında, karşılıklı yazışmalarla yıllarca süren romantik aşk başladı.

1895 İrlanda'nın varlıklı bir ailesinden gelen ve Fabian amaçlarına inanç duyan, ilerde evleneceği Charlotte Payne-Townshend'in evinin alt katında London School of Economics'in (Londra İktisat Okulu) kurulmasında, Webb'lere

yardımcı oldu. ***The Man of Destiny*** */ Yazgının Adamı* adlı bir perdelik oyunu yazdı. ***The Sanity of Art*** */ Sanat Sağduyusu* adlı denemesi bir Amerikan dergisinde yayımlandı. Frank Harris'in çıkardığı *Saturday Review* dergisinde Shaw, modern tiyatro alanındaki görüşlerini, alışılagelen anlayışları altüst edecek biçimdeki eleştirileriyle ortaya koymaya başlıyordu.

1896 ***The Devil's Disciple*** */ Şeytanın Çömezi* adlı oyunu New York'ta başarı kazandı.

1897 Londra'nın Saint Pancras bölgesinin yerel meclisine üye seçildi. Demokrasi ve özellikle yerinden yönetim alanlarında Shaw böylece geniş bir deneyim ve gözlem birikimine kavuşuyordu. Yerel yönetim görevini, 1903 yılına kadar sürdürdü.

1898 Yeni oyunlarını Londra'da sahneleme çabaları bir süre boşa çıkan Shaw'un tiyatro yapıtları, ***Plays Pleasant*** */ Hoş Oyunlar* ve ***Plays Unpleasant*** */ Hoş Olmayan Oyunlar* adı altında iki ayrı ciltte basıldı. Oyunlarında ele aldığı konuları ayrıntılarıyla açıklayıp tartıştığı ünlü önsözlerine ilk kez bu yapıtların başında yer verdi. Özellikle Londra'nın yoksul yörelerindeki kötü konut, eğitim ve sağlık koşullarına karşı savaş açan Shaw, ertesi yıl ortaya çıkan çiçek hastalığı salgını nedeniyle girişilen aşı kampanyası için de ilginç görüşler açıkladı. Bu arada, geçirdiği bir hastalık sonucunda, bakımını üstlenen Charlotte Payne-Townshend'le evlendi. Ne var ki Shaw, o dönemlerin tanınmış kadın oyuncularıyla –bazı oyunlarının kadın kahramanlarını onları düşünerek yazmıştı– özel ilişkilerini ve yazışmalarını yaşamı boyunca sürdürmekten geri kalmadı. Shaw'un bu nitelikteki dostları arasında yer alan Janet Achurch, Florance Farr, Alma Murray gibi oyuncularla yazışmaları sonraki yıllarda yayımlandığında, kendi türlerinin seçkin örnekleri olarak geniş ilgi topladı. ***The Perfect Wagnerite*** */ Kusursuz Wagner'ci* adlı denemelerini 1898'de yazdı ve yayımladı.

1899 ***You Never Can Tell*** */ Hiç Belli Olmaz* adlı yapıtı, ilk kez, yeni kurulan Stage Society tarafından oynandı.

1900 ***Candida*** */ Candida* adlı oyununun sahnelenmesini yine Stage Society gerçekleştirdi. Hayvan haklarının da baştan beri güçlü savunucuları arasında yer alan Shaw, ilkini 1900'de çıkardığı sayısız broşürler, verdiği demeç ve konferanslarla, hayvanların özellikle deneysel amaçlarla kullanılmasına ve öldürülmesine karşı çıkıyordu. Yirminci yüzyıl başlarından ömrünün son günlerine değin Shaw'un bir başka ilgi alanı ise, fotoğraf sanatı oldu.

1901 ***Three Plays for Puritans*** */ Sofular İçin Üç Oyun* (***Devil's Disciple*** */ Şeytanın Çömezi,* ***Caesar and Cleopatra*** */ Sezar ve Kleopatra,* ***Captain Brassbound's Conversion*** */ Kaptan Brassbound'un Dönüşümü*) ve ***The Admirable Bashville*** *Hayran Olunacak Bashville* yayımlandı.

1902 Fabian'cılar, dönemin ünlü yazarı H. G. Wells'in de derneğe katılmasını sağladılar. Ne var ki, çalışan insanları fazla tanımayan aydın solcuların yönetimindeki Fabian Derneği'ni, işçilere kendisini çok daha yakın bulan Wells'in giderek ele geçirmek istemesini, Shaw ve Webb'ler elbirliğiyle karşı çıkarak önleyeceklerdi. Özellikle Webb'lere duyduğu tepkiyi, Wells 1911'de yayımladığı ***The New Machiavelli*** / *Yeni Machiavelli* adlı romanda, bir başka çiftin kimliği altında onları gülünçleştirerek dile getirmişti.

1903 ***Man and Superman*** / *İnsan ve Üstün İnsan* basıldı.

1904 Shaw, Saint Pancras'ın ilerici adayı olarak katıldığı Londra İl Meclisi seçimlerinde başarısız oldu. Aynı yıl, ***The Commonsense of Municipal Trading*** / *Yerel Pazarlıkların Sağduyusu* adlı siyasal denemesini yazdı ve yayımladı. ***How He Lied to Her Husband*** / *Kadının Kocasına Nasıl Yalan Söyledi* ilk kez New York'ta oynandı. İrlanda'lı ünlü ozan William Butler Yeats'in isteğiyle, İrlandalılar konusunda yazdığı ***John Bull's Other Island*** / *John Bull'un Öteki Adası*, İngiltere Kralı Yedinci Edward'ın önünde oynandı. Yeats ise, yapıtın Dublin'deki Irish Literary Theatre'da sahnelenmesini reddetti. Uluslararası alanda ünü gittikçe yaygınlaşan Shaw, ilk olarak İngiltere'nin de önde gelen oyun yazarları arasında anılmaya başlandı. Tiyatro yöneticisi ve oyuncu Harley Granville Barker'ın Royal Court Tiyatrosu'yla anlaşan Shaw'un yapıtları, 1907 yılına kadar aynı sahnede tüm görkemleriyle sunuldu. Geleneksel tiyatronun giderek modern bir dram anlayışına yönelmesini savunan Shaw, tiyatro izleyicisinin de bu amaçla eğitilmesi görüşünü dile getirdi.

1905 ***The Philanderer*** / *Çapkın*, İngiltere'de ilk kez oynandı. ***Man and Superman*** / *İnsan ve Üstün İnsan* oyunu, cehennemde geçen ünlü üçüncü perdesi çıkarılarak sahneye kondu. ***Passion, Poison and Petrifaction*** / *Tutku, Zehir ve Taş Kesilme* adlı yapıtı sunuldu (Yapıt, Shaw'un ***Translations and Tomfooleries*** / *Çeviriler ve Saçmalıklar* adlı oyun derlemeleri arasında yer aldı). ***Major Barbara*** / *Binbaşı Barbara,* Court Tiyatrosu'nda sahnelendi. ***Man and Superman*** / *İnsan ve Üstün İnsan* New York'ta oynandı. New York Genel Kitaplığı ise, *İnsan ve Üstün İnsan*'ın kitaplıkta okunmasını yasakladı.

1906 ***The Doctor's Dilemma*** / *Doktorun İkilemi* ilk kez İngiliz seyircisi önüne çıktı. Kadın hakları, kadınların oy kullanabilmeleri, eşitlik, sendika özgürlüğü gibi sorunların öncüleri arasında etkin biçimde yer alan Shaw, giderek din, evlilik, sansür gibi kurumlar üstünde de geniş yankılar yaratan görüşlerini dile getirmeye başlıyordu. Paris'te tanıştığı Rodin, Shaw'un bir büstünü yaptı. Daha sonraki yıllarda da Troubetzkoy, Epstein, Sava Botzaris, Kathleen Bruce, Joseph Coplens, Jo Davidson, Sigismund de Strobl ve Clare Winsten, Shaw'un birbirinden ilginç büstlerini yaptılar.

1907 *Kadının Kocasına Nasıl Yalan Söyledi, John Bull'un Öteki Adası* ve *Binbaş Barbara* bir ciltte yayımlandı.

1908 Eşiyle birlikte İskandinavya gezisine çıkan Shaw, Stockholm'de, "Büyükler en büyüğü" diye nitelediği oyun yazarı August Strindberg ile buluştu. O yıl yazdığı ***Getting Married*** */ Evlenmek* adlı oyunu Londra'da sahneye kondu.

1909 ***Press Cuttings*** */ Basından Kesintiler* oyunu yayımlandı ve sahneye kondu. ***The Shewing-up of Blanco Posnet*** */ Blanco Posnet'in Ortaya Çıkışı* ilk kez oynandı (Yapıt 1911'de yayımlandı).

1910 ***Misalliance*** */ Uyumsuzluk* ve ***The Dark Lady of the Sonnets*** */ Sonelerin Esmer Kadını* sahneye kondu. (Yapıtlar, 1914'te, ***Fanny's First Play*** */ Fanny'nin İlk Oyunu* ile birlikte yayımlandı.)

1911 ***Fanny's First Play*** */ Fanny'nin İlk Oyunu,* Londra'da yazarının adı açıklanmadan sahnelendi. Daha sonraki yıllarda da bazı yapıtlarını Shaw ilk oynanışlarında, "The Royal Society of Literature / Krallık Yazın Derneği" üyesi bir yazarın yapıtı biçiminde sundu. Shaw, 1911'de Fabian Derneği'nin üst düzey yöneticileri arasına katıldı ve 26 yıl boyunca dernekte etkin biçimde çalıştı. Önce Almanya ve Macaristan'da basılan *Doktorun İkilemi, Evlenmek* ve *Blanco Posnet'in Ortaya Çıkışı* ile birlikte Londra'da yayımlandı.

1912 ***Pygmalion*** */ Pygmalion* adlı oyununu yazdı. Yapıt, ilk kez, 1913'te Viyana'da sahnelendi; 1916 yılında da yayımlandı. *Pygmalion*'da başrolü oynayan Bayan Patrick Campbell ile aralarında dostluk başladı. Bayan Stella Campbell ile yakınlık ve karşılıklı yazışmaları yıllarca sürdü. O yıl yazdığı bir perdelik oyun ***Overruled*** */ Reddedildi* Londra'da sahneye kondu. Webb'lerin önerisiyle Fabian düşüncelerini savunan *New Statesman* dergisine ortak oldu. İki yıl sonra da bu derginin yönetiminden ayrıldı.

1913 Shaw'un annesi öldü. ***Androcles and the Lion*** */ Androkles ve Aslan* Londra'da Saint James Tiyatrosu'nda sahneye kondu (Yapıt 1916'da basıldı). Shaw, karı koca tiyatro sanatçıları Granville Barker ve Lillah McCarthy ile Londra'da bir yapım ortaklığı kurdu. ***Great Catherine*** */ Büyük Katerina* ilk kez oynandı. Fransa'ya giden Shaw, Orléans'ı gezerken, yörenin tarihsel kadın kahramanı Jeanne d'Arc'ın yaşamına geniş bir ilgi duydu.

1914 ***The Music-Cure*** */ Müzik Tedavisi* oynandı (Yapıt 1926'da basıldı). Sinema sanatının önemini dile getiren yazılar yayımladı. *Pygmalion*'un Londra'daki gösterisi büyük başarı kazandı. Birinci Dünya Savaşı'na karşı çıkan Shaw'un, ***The Commonsense About the War*** */ Savaş Üstüne Sağduyu* adlı denemesi tepkilere yol açtı. Savaş karşıtı tutumu nedeniyle Shaw birkaç yıl boyunca istenmeyen kişi oldu. Savaşı gereksiz sayan konuşmalarından bazılarının

basında yayımlanması sansürce yasaklanan Shaw, en seçkin üyesi olduğu Tiyatrocular Birliği'nden de uzaklaştırıldı.

1915 ***Man and Superman*** */ İnsan ve Üstün İnsan, "Don Juan in Hell/Don Juan Cehennemde"* başlıklı üçüncü perdesiyle birlikte, ilk kez bütün olarak İngiltere'de sahnelendi.

1917 ***How to Settle the Irish Question*** */ İrlanda Sorunu Nasıl Çözülür* adlı yapıtı yayımlandı. Granville Barker, eşi Lillah McCarthy'den Shaw'la arasındaki özel yakınlık nedeniyle ayrıldı ve yazarla ilişkilerine son verdi. Savaş ve barış konusunda Shaw ve H.G. Wells karşılıklı tartışmalara giriştiler. İngiliz Ordusu Başkomutanı Douglas Haig'in konuğu olarak Shaw cepheye bir gezi yaptı. Savaş sonrasında daha güvenli bir dünya düzeni oluşturulması için yazılarını ve konuşmalarını sürdüren Shaw, insanlara ölüm cezası verilmesine de karşı çıkıyordu.

1918 Genel seçimlerde Shaw, İngiliz İşçi Partisi önderlerinden Ramsay MacDonald yararına kampanya çalışmalarına katıldı. İrlanda'da yoksul tarımcıları kooperatiflerde biraraya getiren ve giderek İngiliz Uluslar Topluluğu içinde tek ve bağımsız bir İrlanda devletinin kurulmasını savunan Horace Plunkett'i, İrlanda'ya giderek ziyaret etti. Dublin gecekondularındaki bebek ölümlerine karşı uyarıcı yazılar yayımladı.

1919 Barış içinde yaşayan bir dünya düzeni kurulabilmesi için Birinci Dünya Savaşı sonrasında etkin bir Milletler Cemiyeti oluşturulmasını savunan Shaw, annelerin sağlığını koruyabilmek amacıyla doğum kontrolunu ve tedavisi olanaksız hastalara ölüm hakkının tanınmasını önerdi. Savaşa karşı çıkışının nedenlerini de ortaya koyan ***Heartbreak House*** */ Kırgınlar Evi* ile ***Great Catherine*** */ Büyük Katerina,* ***O'Flaherty, V.C.*** */ O'Flaherty, V.C.,* ***The Inca of Perusalem*** */ Perusalem'li İnka,* ***Augustus Does His Bit*** */ Augustus Üstüne Düşeni Yapıyor,* ***Annajanska*** */ Annajanska* adlı oyunları basıldı. Yapıtlarının yıllardır Almanca çevirilerini yapan Siegfried Trebitsch'i İngiltere'de konuk etti.

1920 ***Heartbreak House*** */ Kırgınlar Evi* Amerika'da ilk kez sahnelendi. Ablası Lucy öldü. Çok yakın bir işbirliğini gerçekleştirdiği Blanche Patch'i sekreteri olarak çalıştırmaya başladı. Çeşitli dönemlerde çatışmalara yol açan İrlanda sorununa uzun süreli çözümler oluşturulması için uğraş veren Shaw, İngiltere'ye bir federasyon kurmasını önerdi.

1921 ***Heartbreak House*** */ Kırgınlar Evi* İngiltere'de oynandı. Court Tiyatrosu'nda oyunlarının provalarını yönetmeye girişti. Âdem ve Havva öyküsüyle başlayıp Milattan Sonra 31920 yılına kadar uzanan bir kesitte geçen ve beş bölümden oluşan ***Back to Methuselah*** */ Methuselah'ya Dönüş* yayımlandı. *Methuselah'ya*

Dönüş'ü imzalayarak yolladığı Lenin'in sayfaları üstüne yazdığı özel notlarla birlikte oyun, yarım yüzyıl boyunca Sovyetler Birliği'nde en çok okunan yapıtlardan biri oldu. Motosiklet ve otomobil kullanmaya ilgi duyan Shaw, eşiyle birlikte gezilere çıktı. Bir süre yazışacağı genç oyuncu Molly Tompkins ile tanıştı.

1922 Fabian Yaz Okulları'nda ders verdi. Kaptan Scott'un üç kişilik ekibiyle çıktığı Kuzey Kutbu gezisinin sağ kurtulan tek kişisi, Apsley Cherry-Garrard'ın izlenimlerini, ***The Worst Journey in the World*** */ Yeryüzünün En Korkunç Gezisi* adıyla yazmasına yardım etti. ***Back to Methuselah*** */ Methuselah'ya Dönüş* ilk kez Amerika'da sahneye kondu. Arabistanlı Lawrence ile hem Shaw hem de eşi Charlotte arasında büyük bir dostluk kuruldu. Vatikan'ın 1920'de Jeanne d'Arc'ı bir azize ilan etmesi üstüne, bu konuyla ilgili olarak bir süredir tasarladığı ***Saint Joan*** */ Ermiş Jeanne* adlı oyunu yazdı. Boks sporuna ilgisini sürdüren Shaw'un, özellikle dünya ağır sıklet şampiyonluk karşılaşmaları üstündeki görüş ve değerlendirmeleri de geniş yankılar uyandırıyordu.

1923 ***Saint Joan*** */ Ermiş Jeanne* ve Trebitsch'in Almanca olarak yazdığı bir oyundan İngilizce'ye özgürce uyarladığı ***Jitta's Atonement*** */ Jitta'nın Günahlarından Arınması* Amerika'da ilk kez oynandı.

1924 ***Saint Joan*** */ Ermiş Jeanne*'ın New Theatre sahnesinde başarıyla oynanması sonucunda, Shaw'un ünü İngiltere'de yeniden yaygınlaştı. ***Saint Joan*** */ Ermiş Jeanne*, Almanya ve İngiltere'de yayımlandı. BBC Radyosu'nda, ***O'Flaherty V.C.*** adlı oyununu ilk kez kendi sesiyle okudu.

1925 Uzun bir süre sansür uygulanan ***Mrs. Warren's Profession*** */ Bayan Warren'ın Mesleği* İngiltere'de sahnelendi. Hastalanan Shaw'u İskoçya'ya götüren eşi Charlotte, bu rahatsızlığı, eşinin 1924 yılında yazmaya başladığı ***The Intelligent Woman's Guide to Socialism and Capitalism*** */ Akıllı Kadının Sosyalizm* ve *Kapitalizm Rehberi* adlı siyasal denemesiyle ilgili yoğun çalışmalarının bir sonucu olarak görüyordu.

1926 ***Passion, Poison and Petrifaction*** */ Tutku, Zehir ve Taş Kesilme* radyoda yayımlandı. 1925 Nobel Edebiyat Ödülü Shaw'a verildi. Ödül olarak verilen parayı almayı reddeden Shaw, bu kaynağı, kurulmasını istediği İngiliz-İsveç Edebiyat Vakfı'na bıraktı. Oyun yazmaya ara vererek, *Akıllı Kadının Rehberi* çalışmaları dışındaki tüm zamanını, toplu yapıtlarının yayım hazırlıklarına ayırdı. 70. yılı törenlerle kutlandı.

1927 ***The Glimpse of Reality*** */ Gerçeğe Bir Bakış* adlı yapıtı Londra'da oynandı (Yapıt 1926'da çıktı). Shaw'ların kendisini oğulları gibi saydıkları Arabistanlı Lawrence, adını 1927'de yasal olarak T. E. Shaw biçiminde değiştirdi.

1928 1927'de bitirdiği ***The Intelligent Woman's Guide to Socialism and Capitalism*** */Akıllı Kadının Sosyalizm ve Kapitalizm Rehberi* adlı ansiklopedik siyasal yapıtı basıldı. ***The Fascinating Foundling*** */Bulunmuş Büyüleyici Çocuk* Londra'da sahneye kondu (Oyun 1926'da yayımlandı). Kalbi doğduğu köye gönderilerek gömülen ozan ve romancı Thomas Hardy'nin Londra'daki cenazesine katıldı. Özgeçmişini yazacak olan Frank Harris'le buluştu. Oyunlarının sunulacağı Malvern Festivali'nin kuruluşuna katıldı. Eşiyle Fransız Riviera'sına giden Shaw, Cenevre'de Milletler Cemiyeti'ni gezdi. Genel kitaplıkların çeşitli nedenlerle giriştikleri kitap yasaklamalarına karşı, T.S. Eliot, Virgina Woolf, E.M. Forster, Julian Huxley'nin de aralarında bulunduğu ünlü 45 yazarın imzaladığı protesto bildirisini yazdı. Özellikle 1920'li ve 1930'lu yıllarda yazınsal çalışmalarının yanında, sosyal ve politik etkinliklerini de gittikçe yoğunlaştıran Shaw, belirli aralarla İngiltere, Birleşik Amerika ve önde gelen dünya ülkelerinin gazete, dergi ve radyolarına demeçler veriyor, güncel sorunlar üstüne yazılar yazıyor, mektuplar gönderiyordu.

1929 Malvern'deki Shaw Festivali, ***The Apple Cart*** */El Arabası*'nın sahnelenmesiyle açıldı. Oyunun basımı ertesi yıl içinde gerçekleşti. Stratford-upon-Avon'da, Shakespeare Tiyatrosu'nun temel taşını attı. Cinsel Reform İçin Dünya Birliği'nin uluslararası kongresindeki konuşmasında, çağdaş yaşamda seks alanında bir reform gerçekleştirilmesini istedi. Besteci Sir Edward Elgar ile aralarında büyük bir dostluk oluştu. Mussolini dönemi İtalya'sında Brioni Adası ve Venedik'e gitti.

1930 İlk cildi 1930'da yayımlanan Shaw'un ***Collected Edition*** */Tüm Yapıtlar* dizisi, 1938'e kadar 33. cildine ulaşacaktı. Oyunları arasından ilk kez filme alınan ***How He Lied to Her Husband*** */ Kadının Kocasına Nasıl Yalan Söyledi* adlı yapıtının stüdyodaki provalarına katıldı. Londra'ya gelen Albert Einstein için Savoy Oteli'nde verilen gecede, Shaw ünlü bilginin onuruna konuştu.

1931 Kudüs'te kutsal toprakları ziyaret etti. Doğayı korumak amacıyla çöp atılmasına karşı, yaşamının belirli dönemlerinde kaldığı Ayot Saint Lawrence yöresinde bir kampanya açtı. Lady Astor ile birlikte Sovyetler Birliği'ne giden Shaw, Moskova'da Stalin'le buluştu. Stanislavski, Gorki ve Lenin'in dul eşi Krupskaya ile tanıştı. Dönüşünde, o dönemde bir İngiliz sömürgesi olan Hindistan'ın bağımsızlığı için barışçı bir direniş eylemini ortaya çıkaran Gandhi ile biraraya geldi. Giderek İngiltere'nin sömürgelerini özgür bırakmasını isteyen konuşmalar yapmaya başladı. Güney Afrika yolculuğuna çıktı.

1932 Güney Afrika'nın Cape Town kentinde büyük ilgi gördü. İngiltere'ye dönüşünde, araba kullanırken bir kaza geçirdi. *Silahlar ve İnsan*'ın sinemaya alınma çalışmalarına katıldı. İrlanda Yazın Akademisi'ne başkan seçildi. ***The Adventures of the Black Girl in Her Search for God*** */Tanrı'sını Arayan*

Kara Kızın Serüvenleri yayımlandı. ***Too True to Be Good*** */İyi Olamayacak Kadar Gerçek* önce Boston'da, daha sonra Malvern'de sahnelendi. Deniz yolculuğuna çıktı; İtalya ve Atina'ya gitti.

1933 ***On the Rocks*** */Kayalar Üstünde* adlı oyunu Londra'da oynandı (Yapıt 1934'te yayımlandı). Uzakdoğu gezisinde Hindistan, Çin ve Japonya'ya uğradı. Doğu düşüncesi ve dinlerine ilgi duydu. Çin'de ilk cumhuriyeti kuran Sun Yat Sen'in dul eşiyle tanıştı. Çin Seddi'ni gezdi. Japonya'da gördüğü geniş ilgiye karşın, ülkenin izlediği yayılma siyasetlerini eleştirdi. Budist tapınaklarını inceledi. Kuzey Amerika'ya geçen Shaw, basın kralı Randolph Hearst'ün evinde konuk oldu. Hollywood'u gezdikten sonra, New York'ta Metropolitan Operası binasında Amerikan Siyasal Bilimler Akademisi adına bir söylev verdi.

1934 *Şeytanın Çömezi*'nin senaryosu üstünde çalıştı. Yeni Zelanda'ya gitti ve Wellington'daki Fabian Derneği'nde yaptığı konuşmada, okul çocuklarına kamunun bedava süt sağlaması gerektiğini söyledi. ***Village Wooing*** */ Köy Sevdası* basıldı ve aynı yıl sahnelendi. ***Too True to Be Good*** */ İyi Olamayacak Kadar Gerçek* yayımlandı. ***The Six of Calais*** */Calais Altısı*'nın sahnelenmesi gerçekleşti (Yapıt 1936'da çıktı). *Pygmalion* ve *Ermiş Jeanne*'ın sinema için senaryolarını yazdı.

1935 Shaw, Londra kentinin onursal temsilcisi oldu. ***The Simpleton of the Unexpected Isles*** */Beklenmedik Adaların Budalası* Malvern Festivali'nde sahnelendi (1936'da basıldı). İlerleyen yaşı nedeniyle, sağlığını koruyabilmek için giderek çalışma süresini azaltmaya yönelen Shaw, yeniden Güney Afrika'ya gitti. Irk ayrımına karşı, Güney Afrika'da beyazlarla siyahların birbirleriyle evlenip ırkların kaynaştıkları bir ortamın yaratılmasını önerdi.

1936 ***The Millionairess*** */Milyoner Kadın* basıldı. Amerika'ya bir yolculuk daha yapan Shaw'un, 80. doğum yıldönümü Malvern'de kutlandı. Almanya'da Naziler'den kaçarak 1933'te Londra'ya gelen Dr. Fritz Erwin Loewenstein'ı, tüm metin ve belgelerini gözden geçirip bir "Shaw Kaynakçası" yazmakla görevlendirdi.

1937 Shakespeare'in aynı adlı oyunundan uyarladığı ***Cymbeline Refinished*** */ Yeniden Yazılan Cymbeline* yalnız Londra'da sahnelendi. Oyun ertesi yıl basıldı. Webb'leri ziyaret ederek, dostlarının ***Soviet Communism*** */Sovyet Komünizmi* adlı yapıtlarının yazımına yardımcı oldu.

1938 Malvern'de ***Geneva*** */Cenevre* oyununun dünya galası gerçekleşti. Gabriel Pascal'ın yapımcılığını üstlendiği ***Pygmalion*** sinemaya uyarlandı. Filmin senaryosu nedeniyle kendisine verilen Oscar Ödülü'nü, "hakaret" diye nitelendirdi. Shaw, uzun süren bir kansızlık hastalığına yakalandı.

1939 Senaryosunu yazdığı *Binbaşı Barbara*'yı, Pascal filme aldı. ***In Good King Charles's Golden Days*** */İyi Kral Charles'ın Altın Çağı* , Malvern'de sahneye kondu ve aynı yıl yayımlandı. ***Geneva*** */ Cenevre* basıldı. Oyun Varşova'da sahnelenirken, Hitler'in orduları kente girdi. Savaşla ilgili olarak, ***Uncommon Sense About the War*** */ Savaş Üstüne Sağduyusuzluk* adlı protesto kitapçığını çıkardı.

1940 Webb'lerle son kez buluştu. İkinci Dünya Savaşı başlarında Londra'daki evinin Alman uçaklarınca bombalanmasının ardından, Ayot Saint Lawrence'deki "Shaw'un Köşesi" adını verdiği kır evine sürekli olarak yerleşti.

1941 Savaşta büyük kentlerin ve sivil insanların bombalanmasının durdurulması amacıyla bir uluslararası kampanya açtı. Gazeteler üstünde savaş dolayısıyla uygulanan kısıtlamaları eleştirdi.

1942 Özellikle savaşa ilişkin dünya sorunları konusunda, devletleri ve toplumları uyarıcı yazılar ve mektuplar yazmayı, demeçler vermeyi sürdürdü.

1943 İngiltere'den bağımsız bir Hindistan cumhuriyeti kurulması için çalışan Gandhi'nin tutuklanmasını eleştiren Shaw, öc alıcı bir davranışa girilmesini önlemek amacıyla, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya'da bir daha yeni bir "Reich" olamayacağını savundu. Yakın dostları Beatrice Webb'in ölümünden kısa süre sonra, Shaw'un eşi Charlotte Payne-Townshend de aynı yıl içinde yaşama veda etti. Bir süre yalnız başına kalmak isteyen Shaw, bu arada Margaret Wheeler ile yazışmaya başladı. ***Everybody's Political What's What*** */ Herkes İçin Siyasal Sözlük* adlı yapıtını bitirdi; 1944'te basılan yapıt kısa süre içinde büyük bir ilgiyle karşılandı.

1944 İkinci Dünya Savaşı sona erince "bütün insanlar için yaşanmaya değer bir dünya yaratılması" amacıyla çeşitli önerilerde bulundu. ***Caesar and Cleopatra*** */ Sezar ve Kleopatra* sinemaya uyarlandı. Shaw stüdyoda çekimi izleyerek, filmin müziklerini seçti. Shaw Derneği'nin de başkanı ve kurucusu olan Dr. Loewenstein'la, yıllar boyunca biriktirdiği yazılarını ve belgelerini topluca gözden geçirme çalışmalarını yoğunlaştırdı.

1945 Yeni bulunan atom bombasının savaşta kullanılmasının "çok öldürücü" sonuçlar yaratacağını belirten Shaw, İkinci Dünya Savaşı sona ererken, savaş suçlularını yargılamak üzere Nürnberg Mahkemesi'nin kurulmasına, Naziler'in asılarak kahraman durumuna getirilebileceği kaygısıyla karşı çıktı. Sovyet denemesine duyduğu saygıya karşın, komünizmin modern çağdaki ilk uygulamasının Rusya'da başarılı olamadığını belirterek, Sovyetler Birliği'nde demokrasinin bulunmadığını söyledi. Yeniden oyun yazarlığına döndü.

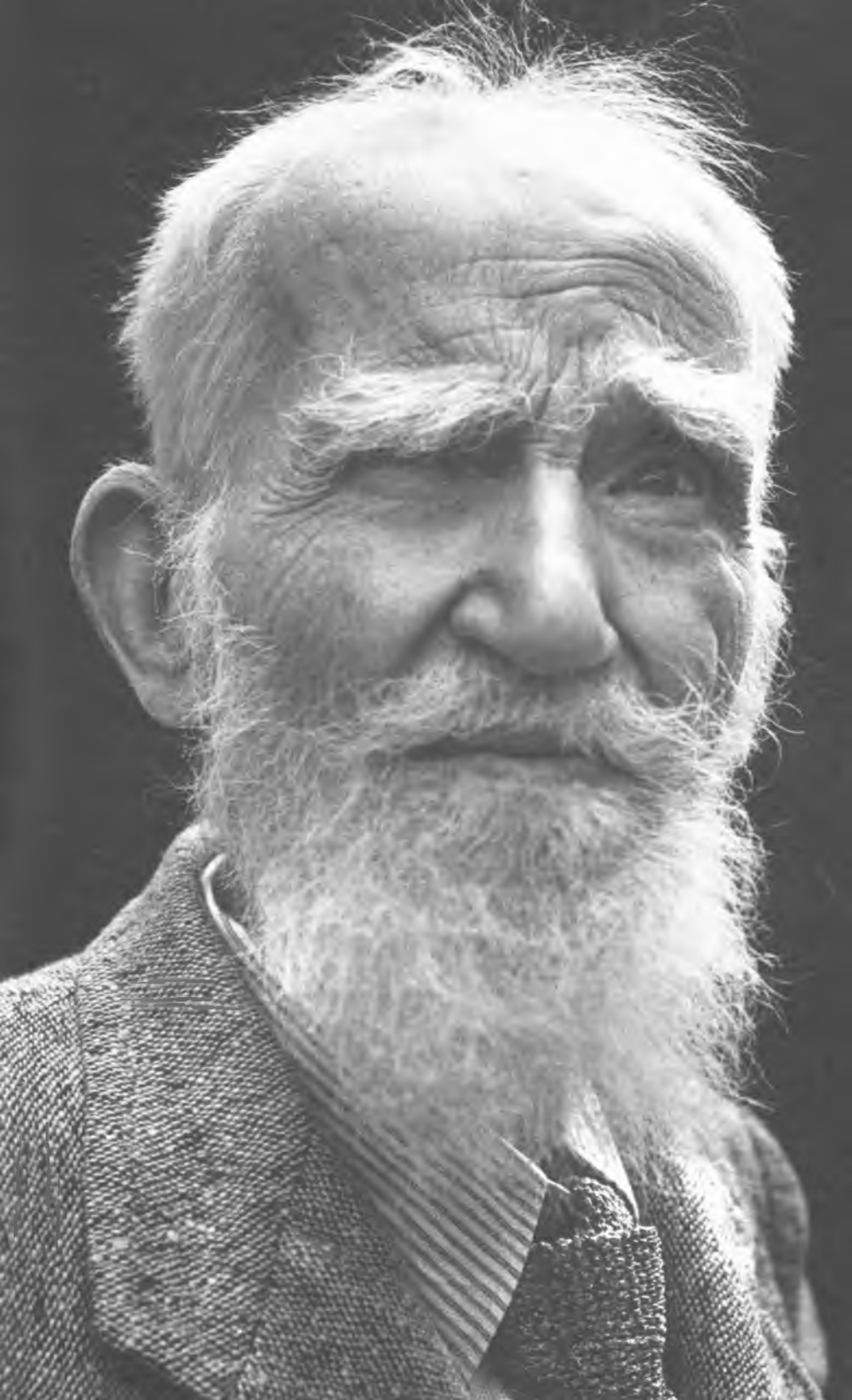
1946 Shaw'un doksanıncı doğum gününde, Dublin ve Saint Pancras'ın onursal hemşerisi seçilmesi nedeniyle kutlamalar yapıldı.

1947 Atom bombasının dünya düzeni için taşıdığı sakıncalardan, yazar haklarının korunma ve geliştirilmesine kadar uzanan çeşitli konularda yeni görüşler açıklamayı sürdürdü.

1948 Shaw, ***Fabian Essays in Socialism*** */ Sosyalizm Üstüne Fabian Denemeleri*'nin jübile baskısına katkıda bulundu. İki yıl önce yazmaya başladığı ve o yıl bitirdiği ***Buoyant Billions*** */ Yüzen Milyarlar* Zürih'te oynandı. Kral Altıncı George ve sonradan kraliçe olarak yerini alan Elizabeth, ***In Good King Charles's Golden Days*** */ İyi Kral Charles'ın Altın Çağı* oyununu Whitechapel'de izledi. Yaygınlaşmaya başlayan soğuk savaş ortamında Sovyetler Birliği'nin yeni bir savaş istemesinin beklenemeyeceğini savundu. İngilizce'nin çok daha doğru, rahat ve ekonomik biçimde yazımını sağlayacak yeni bir kırk harfli alfabenin ortaya çıkarılması konusundaki çalışmalara destek verdi. Vasiyetini, alfabe değişimine kaynak sağlamak amacıyla yeniden düzenledi.

1949 Özgeçmişinden kesitler sunan ***Sixteen Self Sketches*** */ Kişisel On Altı Skeç* adlı derleme yapıtı basıldı. Bir kukla oyunu niteliğini taşıyan ***Shakes Versus Shav*** *Shav'a Karşı Shakes* ilk kez sahnelendi.

1950 Kalça kemiği kırılan, sağlığı gittikçe bozulan ve kaldırıldığı hastanede başedilemez duruma geldiği için evine geri götürülen Shaw, 2 Kasım 1950 günü Ayot Saint Lawrence'da yaşama veda etti. Wells'in 1946 yılındaki ölümünden önce, *Daily Express* gazetesinin isteği üstüne, Shaw için ölümünden sonra basılmak üzere bıraktığı beklenmedik bir eleştirel veda yazısının ortaya çıkması, düşünce ve sanat çevrelerinde yankılar yarattı. Vasiyetine uyularak, ölüsü yakılan Shaw'un külleri, karısının saklanmış bulunan külleriyle karıştırılarak, evlerinin bahçesine serpiştirildi.

Shaw'un Başlica Yapitlari

OYUNLAR

Plays Unpleasant (1898)
Hoş Olmayan Oyunlar

Widowers' Houses
Dul Erkeklerin Evleri

The Philanderer
Çapkın

Mrs. Warren's Profession
Mrs. Warren'ın Mesleği

Plays Pleasant (1898)
Hoş Oyunlar

Arms and the Man
Silahlar ve İnsan

The Man of Destiny
Yazgının Adamı

Candida
Candida

You Never Can Tell
Hiç Belli Olmaz

Three Plays for Puritans (1901)
Sofular İçin Üç Oyun

The Devil's Disciple
Şeytanın Çömezi

Caesar and Cleopatra
Sezar ve Kleopatra

Captain Brassbound's Conversion
Kaptan Brassbound'un Dönüşümü

The Admirable Bashville (1901)
Hayran Olunacak Bashville

Man and Superman (1903)
İnsan ve Üstün İnsan

Passion, Poison and Petrifaction (1905)
Tutku, Zehir ve Taş Kesilme

John Bull's Other Island (1907)
John Bull'un Öteki Adası

How He Lied to Her Husband (1907)
Kadının Kocasına Nasıl Yalan Söyledi

Major Barbara (1907)
Binbaşı Barbara

Press Cuttings (1909)
Basından Kesintiler

The Doctor's Dilemma (1911)
Doktorun İkilemi

Getting Married (1911)
Evlenmek

The Shewing-Up of Blanco Posnet (1911)
Blanco Posnet'in Ortaya Çıkışı

Misalliance (1914)
Uyumsuzluk

The Dark Lady of the Sonnets (1914)
Sonelerin Esmer Kadını

Fanny's First Play (1914)
Fanny'nin İlk Oyunu

Androcles and the Lion (1916)
Androkles ve Aslan

Overruled (1916)
Reddedildi

Pygmalion (1916)
Pygmalion

Heartbreak House (1919)
Kırgınlar Evi

Great Catherine (1919)
Büyük Katerina

O'Flaherty, V.C. (1919)
O'Flaherty, V.C.

The Inca of Perusalem (1919)
Perusalem'li İnka

Augustus Does His Bit (1919)
Augustus Üzerine Düşeni Yapıyor

Annajanska (1919)
Annajanska

Back to Methuselah (1921)
Methuselah'ya Dönüş

Saint Joan (1924)
Ermiş Jeanne

Jitta's Atonement (1925)
Jitta'nın Günahlarından Arınması

The Fascinating Foundling (1926)
Bulunmuş Büyüleyici Çocuk

The Glimpse of Reality (1926)
Gerçeğe Bir Bakış

The Music-Cure (1926)
Müzik Tedavisi

The Apple Cart (1930)
El Arabası

Too True to Be Good (1934)
İyi Olamayacak Kadar Gerçek

Village Wooing (1934)
Köy Sevdası

On The Rocks (1934)
Kayalar Üstünde

The Simpleton of the Unexpected Isles (1936)
Beklenmedik Adaların Budalası

The Six of Calais (1936)
Calais Altısı

The Millionairess (1936)
Milyoner Kadın

Cymbeline Refinished (1937)
Yeniden Yazılan Cymbeline

Geneva (1939)
Cenevre

In Good King Charles's Golden Days (1939)
İyi Kral Charles'ın Altın Çağı

Buoyant Billions (1950)
Yüzen Milyarlar

Farfetched Fables (1951)
Zorlama Masallar

Shakes Versus Shav (1951)
Shav'a Karşı Shakes

Why She Would Not (1956)
Kadın Neden İstemiyordu

Passion Play
(1878'de yarım bıraktığı oyun, 1971)
Tutku Oyunu

ROMANLAR

Cashel Byron's Profession (1886)
Cashel Byron'ın Mesleği

An Unsocial Socialist (1887)
Sosyal Olmayan Sosyalist

Love Among the Artists (1900)
Sanatçılar Arasında Aşk

The Irrational Knot (1905)
Saçma Bağ

Immaturity (1930)
Toyluk

An Unfinished Novel (1958)
Bitmemiş Roman

DENEMELER, YAZILAR

A Manifesto (1884)
Bir Manifesto

Fabian Essays in Socialism (1889)
Sosyalizm Üstüne Fabian Denemeleri

The Quintessence of Ibsenism (1891)
İbsen'ciliğin Özü

On Going to Church (1896, 1905)
Kiliseye Gitmek Üstüne

The Perfect Wagnerite (1898)
Kusursuz Wagner'ci

Fabianism and the Empire (1900)
Fabiancılık ve İmparatorluk

Commonsense of Municipal Trading (1904)
Yerel Pazarlıkların Sağduyusu

Dramatic Opinions and Essays (1906)
Tiyatro Üstüne Düşünce ve Denemeler

The Sanity of Art (1908)
Sanat Sağduyusu

Preface to Three Plays by Brieux (1910)
Brieux'nün Üç Oyununa Önsöz

The Case for Equality (1913)
Eşitlik Savunusu

Commonsense About the War (1914)
Savaş Üstüne Sağduyu

How to Settle the Irish Question (1917)
İrlanda Sorunu Nasıl Çözülür

Schools and Schoolmasters (1918)
Okullar ve Öğretmenler

Imprisonment (1925)
Mahpusluk

The Socialism of Shaw (1926)
Derleyen: J. Fuchs
Shaw'un Sosyalizmi

The Intelligent Woman's Guide to Socialism and Capitalism (1928)
Akıllı Kadının Sosyalizm ve Kapitalizm Rehberi

What I Really Wrote About the War (1930)
Savaş Üstüne Gerçekten Yazdıklarım

Pen Portraits and Reviews (1931)
Yazılı Portreler ve İncelemeler

Our Theatre in the Nineties (1931, 3 cilt)
Doksanlarda Tiyatromuz

Music in London 1890-1894 (1931, 3 cilt)
Londra'da Müzik 1890-1894

Essays in Fabian Socialism (1932)
Fabian Sosyalizmi Üstüne Denemeler

The Adventures of the Black Girl in Her Search for God and Some Lesser Tales (1932)
Tanrı'sını Arayan Kara Kızın Serüvenleri ve Öteki Bazı Öyküler

Short Stories, Scraps and Shavings (1932)
Kısa Öyküler, Alıntılar ve Shaw'ca Sözler

William Morris as I Knew Him (1936)
Tanıdığım William Morris

London Music in 1888-89 (1937)
Londra Müziği: 1888-89

Uncommon Sense About the War (1939)
Savaş Üstüne Sağduyusuzluk

Everybody's Political What's What (1944)
Herkes İçin Siyasal Sözlük

Bernard Shaw's Rhyming Picture Guide to Ayot Saint Lawrence (1950)
Bernard Shaw'un Ayot Saint Lawrence İçin Şiirli Fotoğraf Rehberi

ÖNSÖZLER

Complete Prefaces (1934, 2 cilt)
Tüm Önsözler

The Complete Prefaces (1995, 3 cilt)
Derleyen: D.H. Laurence ve D.J. Leary
Tüm Önsözler

ÖZGEÇMİŞ

Bernard Shaw Gives Himself Away (1939)
Bernard Shaw Kendisini Ortaya Koyuyor

Sixteen Self Sketches (1949)
Kişisel On Altı Skeç

Shaw: An Autobiography, 1856-1898 (1969)
Yazılarından Seçmeler: S. Weintraub
Shaw: Bir Özgeçmiş, 1856-1898

Shaw: An Autobiography, 1898-1950 - the Playwright Years (1970)
Yazılarından Seçmeler: S. Weintraub
Shaw: Bir Özgeçmiş, 1898-1950 - Oyun Yazarlığı Yılları

YAZIŞMALAR

Letters...to Miss Alma Murray (1927)
Miss Alma Murray'ya Mektuplar

Ellen Terry and Bernard Shaw: A Correspondence (1931)
Derleyen: Christopher St. John
Ellen Terry ve Bernard Shaw: Bir Yazışma

More Letters...to Miss Alma Murray (1932)
Miss Alma Murray'ya Başka Mektuplar

Florence Farr, Bernard Shaw, W.B. Yeats: Letters (1941, 1946, 1971)
Derleyen: C. Bax
Florence Farr, Bernard Shaw, W.B. Yeats: Mektuplar

Bernard Shaw and Mrs. Patrick Campbell: Their Correspondence (1952)
Derleyen: A. Dent
Bernard Shaw ve Mrs. Patrick Campbell: Yazışmaları

Advice to a Young Critic and Other Letters (1955) Derleyen: E.J. West
Genç Bir Eleştirmene Öğütler ve Öteki Mektuplar

In a Great Tradition (1956)
Derleyen: Benedictines of Stanbrook
Büyük Bir Geleneğin İzinde

Bernard Shaw's Letters to Granville Barker (1957) Derleyen: C.B. Purdom
Bernard Shaw'un Granville Barker'a Mektupları

To a Young Actress (1960)
Derleyen: Peter Tompkins
Genç Bir Kadın Oyuncuya

Collected Letters (1965-1988, 4 cilt)
Derleyen: D.H. Laurence
Seçilmiş Mektuplar

Bernard Shaw and Alfred Douglas: A Correspondence Derleyen: M. Hyde
Bernard Shaw ve Alfred Douglas: Bir Yazışma

The Playwright and the Pirate (1982)
Derleyen: S. Weintraub
Oyun Yazarı ve Korsan

Agitations/Letters to the Press (1875-1950), (1985) Derleyen: D.H. Laurence ve James Rambeau
Kışkırtmalar/Basına Mektuplar (1875-1950)

Letters to Siegfried Trebitsch (1986)
Derleyen: S.A. Weiss
Siegfried Trebitsch'e Mektuplar

Dear Mr. Shaw/Selections from Bernard Shaw's Postbag (1987)
Derleyen: Vivian Elliot
Sevgili Mr. Shaw/Bernard Shaw'un Posta Çantasından Seçmeler

GÜNLÜKLER

The Diaries, 1885-1897 (1985)
Derleyen: S. Weintraub
Günlükler, 1885-1897

SÖYLEŞİLER

Table-Talk of G.B.S. (1925)
Henderson, Archibald
G.B.S. ile Sofra Sohbeti

ÖLÜMÜNDEN SONRA YAYIMLANAN SEÇMELER

My Dear Dorothea (1956) Notlar: S. Winsten
Sevgili Dorothea

Shaw on Music (1956) Derleyen: E. Bentley
Shaw Müzik Üstüne

Shaw on Theatre (1958) Derleyen: E.J. West
Shaw Tiyatro Üstüne

Shaw on Shakespeare (1961)
Derleyen: E. Wilson
Shaw Shakespeare Üstüne

How to Become a Musical Critic (1961)
Derleyen: D.H. Laurence
Nasıl Müzik Eleştirmeni Olunur

Platform and Pulpit (1961)
Derleyen: D.H. Laurence
Platform ve Kürsü

The Theatre of Bernard Shaw (1961)
Derleyen: A.S. Downer
Bernard Shaw'un Tiyatrosu

The Matter with Ireland (1962)
Derleyen: D.H. Laurence ve D.H. Greene
İrlanda Sorunu

The Religious Speeches of Bernard Shaw (1963) Derleyen: W.S. Smith
Bernard Shaw'un Dinsel Söylevleri

Shaw on Language (1963)
Derleyen: A. Tauber
Shaw Dil Üstüne

The Rationalization of Russia (1964)
Derleyen: H.M. Geduld
Rusya'nın Ussallaştırılması

Bernard Shaw's Ready-Reckoner (1965)
Derleyen: N.H. Leigh-Taylor
Kolay Anlaşılır Bernard Shaw

Selected Non-Dramatic Writings (1965)
Derleyen: D.H. Laurence
Seçilmiş Tiyatro Dışı Yazılar

Bernard Shaw: Selections of His Wit and Wisdom (1965) Derleyen: C.T. Harnsberger
Bernard Shaw: Nükte ve Zekâsından Seçmeler

Shaw on Religion (1967)
Derleyen: W.S. Smith
Shaw Din Üstüne

Shaw: The Chucker-Out (1969) Derleyen: A. Chappelow
Shaw: Bir Gözüpek

The ***Road to Equality*** (1971)
Derleyen: L. Crampton
Eşitlik Yolu

Bernard ***Shaw's Non-Dramatic Literary Criticism*** (1972)
Derleyen: E. Weintraub
Bernard Shaw'un Tiyatro Dışı Yazın Eleştirileri

Bernard Shaw's Practical Politics (1976)
Derleyen: Lloyd H. Hubenka
Bernard Shaw'un Pratik Politikası

Shaw: An Exhibit (1977)
Derleyen: D.H. Laurence
Shaw: Bir Sergi

Flyleaves (1977)
Derleyen: D.H. Laurence ve D.J. Leary
Boş Sayfalar

The Portable Bernard Shaw (1978)
Derleyen: S. Weintraub
Bernard Shaw Cep Kitabı

Shaw and Ibsen (1979)
Derleyen: J.L. Wisenthal
Shaw ve İbsen

Collected Screenplays (1980)
Derleyen: B.F. Dukore
Seçilmiş Senaryolar

Shaw's Music: The Complete Musical Criticism (1981, 3 cilt)
Derleyen: D.H. Laurence
Shaw'un Müziği: Tüm Müzik Eleştirileri

Shaw's Music: 1876-1890 /
Shaw'un Müziği: 1876-1890 (1981)

Shaw's Music: 1890-1893 /
Shaw'un Müziği: 1890 -1893 (1981)

Shaw's Music: 1893-1950 /
Shaw'un Müziği: 1893-1950 (1981)

Shaw on Dickens (1984)
Derleyen: D.H. Laurence ve M. Quinn
Shaw Dickens Üstüne

Early Texts (1984, 12 cilt) Önsöz: J.E. Bringle,
Derleyen: D.H. Laurence
Erken Dönem Yapıtları

Major Critical Essays (1986)
Derleyen: M. Holroyd
Başlıca Eleştirel Denemeler

Shaw on Photography: Essays and Photographs by George Bernard Shaw (1989)
Derleyen: B. Jay ve M. Moore
Shaw Fotograf Üstüne: George Bernard Shaw'un Denemeleri ve Fotoğrafları

Selected Non-Dramatic Writings of Bernard Shaw (1990)
Derleyen: D.H. Laurence
Bernard Shaw'un Tiyatro Dışı Yazılarından Seçmeler

Interviews and Recollections (1990)
Derleyen: A.M. Gibbs
Söyleşiler ve Anımsamalar

The Proverbial Bernard Shaw: An Index to Proverbs in the Works of George Bernard Shaw (1994)
Derleyen: G.G. Brayn ve W. Mieder
Bernard Shaw'un Özdeyişleri: George Bernard Shaw'un Yapıtlarındaki Özdeyişler İçin Bir Dizin

Shaw'un Türkçe'ye Çevrilen Yapıtları

Göklerde Futbol, Çeviren: Halikarnas Balıkçısı, 1939, İstanbul, Tan Evi, Cep Kitapları Serisi: 49, 64 s.

Kandida, Çeviren: Orhan Tahsin Günden, 1942, İstanbul, MEB., 144 s.

Amerika'da Bir Konferans, Çeviren: Reşat N. Nuri,1945, Ankara, Hakimiyeti Milliye B., 42 s.

Androcles ve Aslan, Çeviren: Süleyman Adıyaman ve Rıza Dönmez, 1945, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Modern Tiyatro Eserleri Dizisi: 61, 68 s.

Blanco Posnet'in Sırrı, Çeviren: Remide Adil, 1945, Ankara, MEB, Devlet Konservatuvarı Yayınları: 22, 52 s.

Cesar'la Kleopatra, Çeviren: Nurettin Sevin, 1945, Ankara, MEB., 174 s.

Jan Dark, Çeviren: Saffet Korkut, 1945, İstanbul, MEB. 176 s.
İkinci Baskı: ***Ermiş Jeanne***, 1967, İstanbul, MEB, Tiyatro Eserleri: 31, 166 s.

Milyoner Kadın, Çeviren: Avni Givda, 1947, Ankara, MEB, Devlet Konservatuvarı Yayınları: 144, 126 s.
İkinci Baskı: 1966, MEB, Modern Tiyatro Eserleri Dizisi: 44, 112 s.
Üçüncü Baskı: MEB, 1990, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi: 326, Modern Tiyatro Eserleri Dizisi: 50, 112 s.

İnsan, Üstün İnsan, Çeviren: Cevat Şakir Kabaağaçlı, 1949, İstanbul, MEB, Devlet Konservatuvarı Yayınları: 49, 303 s.

Silahlar ve Kahraman, Çeviren: Hâmit Dereli, 1953, İstanbul, MEB, Modern Tiyatro Eserleri Dizisi: 67, 116 s.

Hiç Belli Olmaz, Çeviren: Orhan Tahsin Günden, 1956, Ankara, MEB, Modern Tiyatro Eserleri Dizisi: 74, 216 s.

Bir Çuval İncir (The Apple Cart), Çeviren: Orhan Tahsin Günden, 1964, İstanbul, MEB, Modern Tiyatro Eserleri Dizisi: 96, 140 s.

Bir Kadın Yarattım, Çeviren: Canset Onan, 1965, İstanbul, Altın Kitaplar, Tiyatro Şaheserleri: 1, 118 s.

Kırgınlar Evi (Heartbreak House), Çeviren: Sevgi Sanlı, 1968, İstanbul, MEB, Modern Tiyatro Eserleri Serisi: 110, 144 s. İkinci Baskı: 1990, İstanbul, MEB, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi: 323, Modern Tiyatro Eserleri Dizisi: 45, 144 s.

Genç Bir Bayana Sosyalizm ve Kapitalizm Üzerine Öğütler, Çeviren: Mehmet Harmancı, 1971, İstanbul, Milliyet Yayınları, Genel Kültür Dizisi: 7, 444 s.

Kara Kız, Çeviren: Mete Ergin, 1971, İstanbul, Cem Yayınevi, Nobel Dizisi: 29, 330 s.
İkinci Baskı: 1983, Cem Yayınevi.
Üçüncü Baskı: 1990, Cem Yayınevi.

Seçilmiş Oyunlar 1 (Pygmalion, Küskünler Evi, Ermiş Jeanne), Çeviren: Sevgi Sanlı, 1982, İstanbul, Adam Yayınları, No:100, 330 s.
İkinci Baskı: 1992, Adam Yayınları.

Shaw Üstüne Kaynak Yapitlar

Aas, Lars, ***George Bernard Shaw: Socialismens Digter*** */George Bernard Shaw: Sosyalist Ozan* (Christiana, 1917)

Aas, Lars, ***Bernard Shaw og hans verker*** */Bernard Shaw ve Yapıtları* (Oslo, 1926)

Abbott, Anthony S., ***Shaw and Christianity*** */Shaw ve Hıristiyanlık* (New York, 1965)

Adam, Ruth, ***What Shaw Really Said*** */Shaw Gerçekte Ne Dedi* (Londra; New York, 1966)

Adams, Elsie B., ***Bernard Shaw and the Aesthetes*** / *Bernard Shaw ve Estetler,* (Ohio,1971)

Agate, James., ***Red Letter Nights*** / *Tiyatro Açılış (Kırmızı Mektup) Geceleri* (Londra, 1944)

Agnihotri, B. B., ***The Literary Criticism of Bernard Shaw*** */Bernard Shaw'un Yazınsal Eleştirisi* (Jabalpur, 1959)

Al-Aqqad, Abbâs Mahmûd, ***Bernard Shaw*** (Kahire, 1950)

Alîm Yâr, Chaudrî, ***A Study in the Development of George Bernard Shaw*** */George Bernara Shaw'un Gelişimi Üstüne Bir Çalışma* (Lucknow, 1942)

Al-Ra'i, Ali, ***Masrah Bernard Shaw*** */Bernard Shaw Tiyatrosu* (Kahire, 1964)

Al-Sharqawi, Muhammad, ***Bernard Shu wa Al-Masrah Al-Ishtiraki*** */Bernard Shaw ve Sosyalist Tiyatro* (Kahire, 1964)

Amalric, Jean-Claude, (Derleyen), ***Studies in Edwardian and Anglo-Irish Drama: Cahiers Victoriens et Edouardiens*** */ Edward Dönemi İngiliz-İrlanda Tiyatrosu Çalışmaları, No: 9-10* (Montpellier, 1979) [Shaw üstüne katkıda bulunanlar H.F. Salerno, Rodelle Weintraub, Margery Morgan, J.C. Amalric, Pierre Vitoux ve F.P.W. McDowell.]

Amalric, Jean-Claude, ***Bernard Shaw: Du Réformateur Victorien au Prophète Edouardien*** */ Bernard Shaw: Viktoria Dönemi Yenileştirmecisinden Edward Dönemi Peygamberine* (Paris, 1977)

Andrecht, Ernst H., ***Sprachsoziologische Aspekte in der dramatischen Sprachgestaltung Bernard Shaws*** */ Bernard Shaw'un Tiyatro Anlatımının Dil Sosyolojisi Boyutları* (Frankfurt, 1976)

Applewhite, A., Evans III W. R., Forthingam, A., (Derleyenler), ***And I Quote*** */ Aktarıyorum* (New York, 1992)

Archer, C., ***William Archer: Life, Works and Friendships*** */ William Archer: Yaşamı, Yapıtları ve Dostlukları* (1931)

Arnold, Armin, ***G. B. Shaw*** (Berlin, 1965)

Arns, Margarete, ***Kritische Betrachtungen über Bernard Shaw: ein Wagnerbrevier*** */ Bernard Shaw Üstüne Eleştirel Düşünceler: Bir Wagner El Kitabı* (Würzburg-Aumühle, 1937)

Bab, Julius, ***Bernard Shaw*** (Berlin, 1910, 1926)

Baiutowa, B., ***Dramat Bernard Shaw*** */ Bernard Shaw Tiyatrosu* (Lodz, 1957)

Barling, E., ***Back to G.B.S.: Shaw Tercentenary Celebration Malvern A.D. 2156*** */ G.B.S.'e Dönüş: Shaw'un Üç Yüzüncü Yıldönümü Malvern M.S. 2156* (Londra, 1931)

Beerbohm, Max, ***Around Theatres*** / *Tiyatrolar Arasında* (New York, 1930, 1954)

Bentley, Eric, ***Bernard Shaw: A Reconsideration*** / *Bernard Shaw: Bir Yeniden Değerlendirme* (New York, 1947, 1957; Londra 1976)

Bentley, Eric, ***The Dramatic Event*** / *Dramatik Olay* (New York, 1954; Boston, 1956)

Bergquist, Gordon N., ***The Pen and the Sword: War and Peace in the Prose and Plays of Bernard Shaw*** */ Kalem ve Kılıç: Bernard Shaw'un Düzyazı ve Oyunlarında Savaş ve Barış* (Salzburg, 1977)

Berlogea, Ileana, ***G. B. Shaw in România*** */ Bernard Shaw Romanya'da* (Bükreş, 1968)

Berst, Charles E., ***Bernard Shaw and the Art of Drama*** */ Bernard Shaw ve Tiyatro Sanatı* (Urbana, 1973)

Bevan, E. Devan, ***A Concordance to the Plays and Prefaces of Bernard Shaw*** */ Bernard Shaw'un Oyun ve Önsözlerine Açıklamalı Dizin* (Detroit, 1972, 10 cilt)

Bishop, George W., ***Barry Jackson and the London Theatre*** */ Barry Jackson ve Londra Tiyatrosu* (Londra, 1933)

Bishop, George W., ***My Betters*** */ Benim Daha İyilerim* (1957)

Bonham-Carter, Victor, ***Authors by Profession*** */ Meslekten Yazarlar* (1978)

Boxill, Roger, ***Shaw and the Doctors*** */ Shaw ve Hekimler* (New York, 1969)

Broad, C. Lewis ve Violet M., ***Dictionary to the Plays and Novels of Bernard Shaw*** / *Bernard Shaw'un Oyunları ve Romanları İçin Sözlük* (Londra; New York, 1929)

Brown, George Erie, ***George Bernard Shaw*** (Londra,1970; New York 1971)

Brown, Igor, ***Shaw in His Time*** */ Kendi Döneminde Shaw* (Londra, 1965)

Brown, John Mason, ***Seeing Things*** / ***Bir Şeyleri Görmek*** (New York, 1946)

Braybrooke, Patrick, ***The Genius of Bernard Shaw*** / *Bernard Shaw'un Dehası* (London; Philadelphia, 1926)

Braybrooke, Patrick, ***The Subtlety of George Bernard Shaw*** / *George Bernard Shaw'un Cinliği* (Londra, 1930)

Brinser, Ayers, ***The Respectability of Mr. Bernard Shaw*** */ Bay Bernard Shaw'un Saygınlığı* (Massachusetts, 1931)

Brunelli, [Bonetti], Bruno, ***Le Idee di Bernardo Shaw*** */ Bernard Shaw'un Düşünceleri* (Floransa, 1921)

Brustein, Robert, ***The Theatre of Revolt*** */ Başkaldırı Tiyatrosu* (Boston, 1964, 1965)

Burton, Richard, ***Bernard Shaw: The Man and the Mask*** */ Bernard Shaw: İnsan ve Maske* (New York, 1916)

Caro, Josef, ***Shaw und Shakespeare*** */ Shaw ve Shakespeare* (Frankfurt, 1912)

Carpenter, Charles A., ***Bernard Shaw and the Art of Destroying Ideals*** */ Bernard Shaw ve Ülküleri Yıkma Sanatı* (Wisconsin, 1969)

Casseres, Benjamin de, ***Mencken and Shaw*** / *Mencken ve Shaw* (New York, 1930)

Castelli, Alberto, ***Lettura di George Bernard Shaw*** */George Bernard Shaw'dan Okumalar* (Milano, 1945)

Caudwell, Christopher, *"George Bernard Shaw: A study of the bourgeois superman" / "George Bernard Shaw: Bir kentsoylu üstün insan üstüne inceleme"*, ***Studies in a Dying Culture*** */Ölen Bir Kültür Üstüne Araştırmalar* (Londra, 1938)

Cestre, Charles, ***Bernard Shaw et son oeuvre*** */Bernard Shaw ve Yapıtları* (Paris, 1912)

Chappelow, Allan (Derleyen), ***Shaw the Villager and Human Being*** */ Taşralı ve İnsan Shaw* (Londra, 1961; New York, 1962)

Chesterton, G.K., ***George Bernard Shaw*** (Londra; New York, 1909, 1935, 1961)

Clarke, Winifred, ***George Bernard Shaw: An Appreciation and Interpretation*** */George Bernard Shaw: Bir Saygı ve Açıklama* (Altrincham, 1948)

Closset, François, ***G. Bernard Shaw: Son Oeuvre*** */G. Bernard Shaw: Yapıtları* (Paris, 1935)

Cohn, Erna, ***Eltern und Kinder bei Bernard Shaw*** */Bernard Shaw Açısından Yetişkinler ve Çocuklar* (Leipzig, 1927)

Colbourne, Maurice, ***The Real Bernard Shaw*** */Gerçek Bernard Shaw* (Toronto, 1930)

Collis, John Stewart, ***Shaw*** (Londra; New York, 1925)

Corrigan, Felicitas, ***The Nun, the Infidel and the Superman: The Remarkable Friendship of Dame Laurentia McLachlan with Sydney Cockerell, Bernard Shaw and Others*** */ Rahibe, İnançsız ve Üstün İnsan: Dame Laurentia McLachlan'ın, Sydney Cockerell, Bernard Shaw ve Başkalarıyla Olağanüstü Dostluğu* (Londra, 1985)

Costello, Donald P., ***The Serpent's Eye: Shaw and the Cinema*** */Yılanın Gözü: Shaw ve Sinema* (İndiana, 1965)

Couchman, Gordon W., ***This Our Caesar: A Study of Bernard Shaw's Caesar and Cleopatra*** *Bu Bizim Sezar'ımız: Bernard Shaw'un Sezar ve Kleopatra'sı Üstüne Bir Çalışma* (The Hague, 1973)

Craig, Gordon, ***Henry Irving*** (New York, 1930)

Craig, Gordon, ***Ellen Terry and Her Secret Self*** */Ellen Terry ve Gizli Kişiliği* (New York, 193:

Crompton, Louis, ***Shaw the Dramatist: A Study of the Intellectual Background of His Plays*** *Tiyatrocu Shaw: Oyunlarının Entelektüel Altyapısı Üstüne Bir Çalışma* (Nebraska, 1969; Londra, 1971)

Crowley, Aleister, ***The Gospel According to St. Bernard Shaw*** */Aziz Bernard Shaw'a Göre Kutsal Kitap* (1953'de Londra'da 200 adet olarak çoğaltılan yapıt, 1974'de Francis King'in derlemesiyle ***Crowley on Christ*** */Crowley İsa Üstüne* adıyla yeniden yayımlandı)

Davis, Tracy C., ***George Bernard Shaw and the Socialist Theatre*** / *George Bernard Shaw ve Sosyalist Tiyatro* (1994)

Deacon, Renée M., ***Bernard Shaw as Artist-Philosopher*** */Bir Sanatçı-Filozof Olarak Bernard Shaw* (Londra; New York, 1910)

De Claudio, Guiseppe (Derleyen), ***Note sul teatre di George Bernard Shaw*** */Bernard Shaw Tiyatrosu Üstüne Notlar* (Bologna, 1966)

Denninghaus, Friedhelm, ***Die dramatische Konzeption George Bernard Shaws: Untersuchungen zur Struktur der Bühnengesellschaft und zum Aufbau der Figuren in den Stücken Shaws*** */George Bernard Shaw'un Tiyatro Kavramı, Sahne Yapısı ve Shaw'un Tiplemelerinin Kompozisyonu Üstüne Araştırmalar* (Stuttgart, 1971)

Dickmann, Enrique, ***El mensaje de G. Bernard Shaw al cumplir 94 años*** */G. Bernard Shaw'un 94'üncü Doğum Günündeki Mesajı* (Buenos Aires, 1950)

Dietrich, Richard Farr, ***Portrait of the Artist as a Young Superman: A Study of Shaw's Novels*** */Sanatçının Genç Bir Üstün İnsan Olarak Portresi: Shaw'un Romanları Üstüne Bir Çalışma* (Gainesville, 1969)

Dinamov, S., ***Bernarda Shou*** (Moskova, 1931)

Dobb, Maurice, *"Bernard Shaw and Economics"* /*"Bernard Shaw ve İktisat Bilimi"*, ***G.B.S. 90*** (New York, 1936)

Duffin, Henry Charles, ***The Quintessence of Bernard Shaw*** */Bernard Shaw'un Özü* (Londra, 1920, 1939)

Duffin, Henry Charles, ***Creative Evolution*** */Yaratıcı Evrim* (1950)

Dukore, Bernard F., ***Bernard Shaw, Director*** */Bernard Shaw, Yönetmen* (1970)

Dukore, Bernard F., ***Bernard Shaw, Playwright: Aspects of Shavian Drama*** / *Bernard Shaw, Oyun Yazarı: Shaw Tiyatrosunun Boyutları* (Colombia, 1973)

Dukore, Bernard F., ***Money and Politics in Ibsen, Shaw and Brecht*** */İbsen, Shaw ve Brecht'te Para ve Politika* (Colombia, 1980)

Dunbar, Janet., ***Mrs. G.B.S.: A Portrait*** */Bayan G.B.S.: Bir Portre* (1963)

Dutli, Alfred, ***Kosmos eines Ketzers: Die religiöse Bedeutung des Evolutionsgedankens bei Bernard Shaw*** */İnancını Satan Bir Kişinin Dünyası: Bernard Shaw'un Evrimci Düşüncelerinin Dinsel Anlamı* (Zürih, 1950)

Dutt, R. Palme, ***George Bernard Shaw: A Memoir*** */George Bernard Shaw: Anılar* (1950)

Ehrmann, Ruth E. H., ***G. B. Shaw und der viktorianische Sozialismus*** */G. B. Shaw ve Viktorya Dönemi Sosyalizmi* (Antwerp, 1937)

Einstein, Albert, ***Cosmic Religion with Other Opinions and Aphorisms*** */Kozmik Din, Başka Görüşler ve Özdeyişler* (1931)

Eliot, T.S., ***"A Dialogue on Dramatic Poetry"*** */"Dramatik Şiir Üstüne Bir Diyalog"*, ***Selected Essays*** */Seçilmiş Denemeler*. Ayrıca bknz: *The Dial*, Ekim 1921 ve Mayıs 1927, *The New Creation*, Nisan 1926

Ellehauge, Martin, ***The Position of Bernard Shaw in European Drama and Philosophy*** */ Avrupa Tiyatro ve Felsefesinde Shaw'un Yeri* (Kopenhag, 1931)

Ellgar, Nat, ***Bernard Shaw: ett liv-ett geni*** */Bernard Shaw: Bir Yaşam, Bir Deha* (Stockholm, 1946)

Engel, Fritz, ***Bernard Shaw und seine besten Bühnenwerke*** */Bernard Shaw ve En İyi Oyunları* (Berlin, 1921)

Ervine, St. John, ***Bernard Shaw, His Life, Works and Friends*** */Bernard Shaw, Yaşamı, Çalışmaları ve Dostları* (Londra; New York, 1956)

Esdaile, Ernest, ***Show Me Shaw*** */Bana Shaw'u Göster* (Londra, 1941)

Esdaile, *Ernest,* ***Shaw's Postscript to Fame*** */Shaw'u Üne Götüren Yol* (Londra, 1942)

Eulenberg, Herbert, ***Gegen Shaw: eine Streitschrift, mit einer Shaw-Parodie des Verfassers*** */Shaw'a Karşı: Bir Shaw Parodisi Yazarıyla Yazılı Polemik* (Dresden, 1925)

Evans, Herbert M. ve Dorothy, A., ***A Visit with G.B.S.*** */G.B.S.'e Bir Ziyaret* (Berkeley, 1947)

Evans, T.F. (Derleyen), ***Shaw: The Critical Heritage*** / *Shaw: Eleştirel Birikim* (Londra; Berkeley, 1976)

Du Cann, Charles Garfield Lott, ***The Loves of Bernard Shaw*** */Bernard Shaw'un Aşkları* (Londra; New York, 1963)

Ferguson, Francis, ***The Ideal of a Theatre*** */Bir Tiyatro'nun Ülküsü* (Princeton, 1949)

Fischer, Friedrich, ***George Bernard Shaw als Dramatiker und sein Verhaeltnis zu Henrik Ibsen*** */ Tiyatro Yazarı Olarak Bernard Shaw ve Henrik İbsen'le Karşılaştırılması* (Weimar, 1917)

Fitzhenry, R.I., (Derleyen), ***The Harper Book of Quotations*** */ Harper Alıntılar Kitabı* (New York, 1993)

Fromm, Harold, ***Bernard Shaw and the Theater in the Nineties: A Study of Shaw's Dramatic Criticism*** */ Bernard Shaw ve Doksanlarda Tiyatro: Shaw'un Tiyatro Eleştirileri Üstüne Bir Araştırma* (Kansas, 1967)

Fuller, Edmund, ***George Bernard Shaw, Critic of Western Morale*** */ George Bernard Shaw, Batı Ahlakının Eleştiricisi* (New York, 1950)

Furlong, William, ***Shaw and Chesterton: The Metaphysical Jesters*** */ Shaw ve Chesterton: Fizikötesi Oyunculuklar* (Pennsylvania, 1970)

Gad, Lilly, ***Bernard Shaw: Profet og Gøgler*** */ Bernard Shaw: Peygamber ve Hokkabaz* (Kopenhag, 1920)

Gainor, J. Ellen, ***Shaw's Daughters*** */ Shaw'un Kızları* (1991, 1994)

Gallo, Blas Raúl, ***El Importante G.B.S.: Ensayo critico sobre la vida y obra de George Bernard Shaw*** */ G.B.S.'in Önemi: Bernard Shaw'un Yaşamı ve Yapıtları Üstüne Eleştirel Deneme* (Buenos Aires, 1956)

Gallo, Blas Raúl, ***Introducción al teatro de Bernard Shaw*** */ Bernard Shaw Tiyatrosuna Giriş* (Buenos Aires, 1960)

Ganz, Arthur, ***George Bernard Shaw*** (Londra, 1983)

Gibbs, A.M., ***Shaw*** (Edinburgh, 1969)

Gibbs, A.M., ***The Art and Mind of Shaw*** */ Shaw'un Sanatı ve Düşüncesi* (Londra, 1983)

Gordan, Joan D., ***Bernard Shaw and the Comic Sublime*** */ Bernard Shaw ve Yüce Komik* (1990)

Gordan, John D., ***Bernard Shaw, 1856–1950*** (New York, 1956)

Grazhdanskaia, Zoia Tikhonovna, ***Bernard Shou: Ocherkzhizmi i tvorchestva*** */ Bernard Shaw: Yaşamı ve Yapıtları* (Moskova, 1965)

Grazhdanskaia, Zoia Tikhonovna, ***Bernard Shou posle oktiabria*** */ Ekim Devrimi Sonrası Bernard Shaw* (Moskova, 1967)

Green, Benny, ***Shaw's Champions*** */ Shaw'un Şampiyonları* (Londra, 1978)

Grene, Nicholas, ***Bernard Shaw: A Critical View*** */ Bernard Shaw, Eleştirel Bir Yaklaşım* (1984)

Grenier, Norbert, ***Idealism und Realism im Frühwerk George Bernard Shaws*** */ Bernard Shaw'un Erken Dönem Yapıtlarında Ülkücülük ve Gerçekçilik* (Heidelberg, 1977)

Grevenius, Herbert, ***Shaw-rebellen: Handbok till Radioteaterns Huvudserie 1959-1960*** */ Başkaldıran Shaw: Radyo Tiyatrosu Başyapıtları Rehberi 1959-1960* (Stockholm, 1959)

Griffith, Gareth, ***Socialism and Superior Brains: The Political Thought of George Bernard Shaw*** */ Sosyalizm ve Üstün Beyinler: George Bernard Shaw'un Siyasal Düşünceleri* (1992)

Hackett, J. P., ***Shaw: George versus Bernard*** */ Shaw: Bernard'a Karşı George* (Londra; New York; Paris, 1937)

Hagnell, Viveka, ***Bernard Shaws Scenanvisningar*** */ Bernard Shaw'un Sahne Bilgileri* (Lund, 1970)

Halperin, Josef, ***Bernard Shaws Winke für die Friedenskonferenz*** */ Bernard Shaw'un Barış Konferansı İçin Önerileri* (Zürih, 1919)

Hamon, Augustin, ***Le Molière du XXe Siècle*** */ XX. Yüzyılın Molière'i* (Paris, 1912). İngilizce'ye 1916 yılında New York'ta ***Twentieth-Century Molière*** adıyla çevrildi.

Hamon, Augustin ve Henriette, ***Considérations sur l'art dramatique à propos de la comédie de Bernard Shaw*** */ Bernard Shaw Komedisi Üstüne Tiyatro Sanatı Açısından Görüşler* (Paris, 1913)

Harris, Frank, ***Bernard Shaw, An Unauthorized Biography*** */ Bernard Shaw, Yetkisiz Bir Özgeçmiş* (Gollancz, 1931)

Harris, Nathaniel, ***The Shaws: The Family of George Bernard Shaw*** */ Shaw'lar: George Bernard Shaw'un Ailesi* (Londra, 1977)

Hartnoll, Phyllis, ***Who's Who in Shaw*** */ Shaw'da Kim Kimdir* (Londra; New York, 1975)

Hegedüs, Géza, ***G. B. Shaw világa*** */ Bernard Shaw'un Dünyası* (Budapeşte, 1970)

Helburn, Theresa, ***A Wayward Quest*** */ İnatçı Bir Serüven* (1960)

Henderson, Archibald, ***George Bernard Shaw: His Life and Works*** */ George Bernard Shaw: Yaşamı ve Yapıtları* (Cincinnati; Londra, 1911)

Henderson, Archibald, ***Is Bernard Shaw a Dramatist?*** */ Bernard Shaw Bir Tiyatro Yazarı mı?* (New York, 1929)

Henderson, Archibald, ***Bernard Shaw: Playboy and Prophet*** */ Bernard Shaw: Playboy ve Peygamber* (New York, 1932)

Henderson, Archibald, ***George Bernard Shaw: Man of the Century*** */ George Bernard Shaw: Yüzyılın Adamı* (New York, 1956 tek cilt, 1972 iki cilt)

Heusser, Hilde, ***Die Eigenart des Sozialismus G. B. Shaws*** */ G. B. Shaw'un Sosyalizminin Niteliği* (Frankfurt, 1934)

Hevesi, Sándor, ***Shaw-Breviarum*** */ Shaw-Dua Kitabı* (Budapeşte, 1922)

Heydet, Xavier, ***Shaw-Kompendium: Verzeichnis und Analyse seiner Werke*** */ Shaw El Kitabı: Yapıtlarının Karşılaştırma ve Analizi* (Paris, 1936)

Hill, Eldon Gleon, ***George Bernard Shaw*** (Boston, 1978)

Holberg, Stanley Marquis, ***The Economic Rogue in the Plays of Bernard Shaw*** */ Shaw'un Oyunlarında Ekonomik Soygun* (Buffalo, 1953)

Holmes, Maurice, ***Some Bibliographical Notes on the Novels of Bernard Shaw*** */ Bernard Shaw'un Romanları Üstüne Kaynakçalı Notlar* (Londra, 1928)

Holroyd, Michael, ***Bernard Shaw*** (Londra, 1988-1992, 4 cilt):
- ***The Search for Love*** */ Aşk Arayışı* (1988)
- ***The Pursuit of Power*** */ Güç Peşinde* (1989)
- ***The Lure of Fantasy*** */ Düşlerin Çekiciliği* (1991)
- ***The Last Laugh*** */ Son Kahkaha* (1992)

Holroyd, Michael (Derleyen), ***The Genius of Shaw: A Symposium*** */ Shaw'un Dehası: Bir Sempozyum* (1978) [Katkıda bulunanlar: J. O'Donovan, T. de Vere White, S. Weintraub, C. Osborne, J.S. Collis, Brigid Brophy, R. Skidelsky, H. Spurling. I. Wardle, M. Peters, Benny Green, Barbara Smoker, M. Holroyd.]

Howe, Percival P., ***Bernard Shaw: A Critical Study*** */ Bernard Shaw: Eleştirel Bir Çalışma* (Londra; New York, 1915)

Huggett, Richard, ***The Truth About 'Pygmalion'*** */ Pygmalion Konusunda Gerçek* (Londra, 1969)

Hughes, Emrys, ***Bernard Shou*** (Moskova, 1966)

Hugo, Leon, ***Bernard Shaw: Playwright and Preacher*** */ Bernard Shaw: Oyun Yazarı ve Vaiz* (Londra, 1971)

Hummert, Paul A., ***Bernard Shaw's Marxian Romance*** */ Bernard Shaw'un Marksçı Serüveni* (Nebraska, 1973)

Huneker, J.G., ***Iconoclasts*** */İkona Kırıcılar* (1906)

Hyndman, H. M. (Derleyen), ***Bernard Shaw and Karl Marx. A Symposium*** */Bernard Shaw ve Karl Marx. Bir Sempozyum* (1930) [Ayrıca, *The Clarion*, Eylül, Ekim, Kasım, Aralık, 1904]

Ichikawa, Matahiko, ***Warau Tetsujin Bernard Shaw*** */Gülümser Filozof Bernard Shaw* (Tokyo, 1975)

Iosifescu, Silvian, ***Reîntîlniri cu France si Shaw*** */Shaw'la Fransa'da Buluşma* (Bükreş, 1978)

Irvine, William, ***The Universe of G.B.S.*** */ G.B.S.'in Evreni* (New York, 1949)

Ishida, Kenji, ***Bernard Shaw Shinzui*** */Bernard Shaw'un Özü* (Tokyo, 1932)

Jacobsohn, Siegfried, ***Das Jahr der Bühne*** */ Tiyatro Yıllığı* (Berlin, 1911 - 1921, 10 cilt)

Joad, Cyril Edwin Mitchinson, ***Shaw*** (Londra, 1949)

Joad, Cyril Edwin Mitchinson (Derleyen), ***Shaw and Society*** */Shaw ve Toplum*, (Londra, 1953 [Katkıda bulunanlar: Kingsley Martin, Leonard S.Woolf, S.K. Ratcliffe, Benn W. Levy, Hugh Dalton]

Jones, Henry Arthur, ***Mr. Mayor of Shakespeare Town*** */Shakespeare Kentinin Sayın Başkanı* (Londra, 1925)

Jones, Henry Arthur, ***My Dear Wells*** */ Sevgili Wells* (New York, 1931)

Jay, Bill ve Moore, Margeret (Derleyenler), ***Bernard Shaw on Photography*** */ Bernard Shaw Fotoğraf Üstüne* (Londra, Utah, 1910)

Kamer, Hansruedi, ***Künstlerische und politische Extravaganz im Spaetwerk Shaws*** */ Shaw'un Son Dönem Yapıtlarında Sanatsal ve Siyasal Aşırılık* (Bern, 1973)

Kapteyn-Muysken, G., ***G. Bernard Shaw: Een Waardeering en inleiding*** */G. Bernard Shaw: Bir Sunuş ve Değerlendirme* ('s-Gravenhage, 1910)

Kaufmann, Ralph J. (Derleyen), ***Twentieth-Century Views of George Bernard Shaw*** */Bernard Shaw'un Yirminci Yüzyıl Üstüne Görüşleri* (New Jersey, 1965)

Kaufmann, Ralph J. (Derleyen), ***G. B. Shaw: A Collection of Critical Essays*** */G. B. Shaw: Bir Eleştirel Denemeler Derlemesi* (New Jersey, 1965)

Kaye, Julian B., ***Bernard Shaw and Nineteenth Century Tradition*** */ Bernard Shaw ve Ondokuzuncu Yüzyıl Geleneği* (Oklahoma, 1958)

Kemp, T.C., ***Birmingham Repertory Theatre*** / *Birmingham Repertuvar Tiyatrosu* (Birmingham, 1943)

Khaki, Ahmed, ***Bernard Shaw: Tarikh Hyatoh Al-Fikry*** / *Bernard Shaw: Yaşam Biçimi ve Düşünceleri* (İskenderiye, 1967)

King, W.D., ***Henry Irving's "Waterloo"*** / *Henry Irving'in "Waterloo"su* (1993)

Knowlton, Thomas Anson, ***The Economic Theory of George Bernard Shaw*** / *George Bernard Shaw'un Ekonomi Kuramı* (Maine, 1936)

Kozelka, Paul, ***A Glossary to the Plays of Bernard Shaw*** / *Bernard Shaw'un Oyunları İçin Bir Sözlük* (New York, 1959)

Krabbe, Henning, ***Bernard Shaw on Shakespeare and English Shakespearian Acting*** / *Shakespeare Üstüne Bernard Shaw ve İngiliz Tarzı Shakespeare Sahnelemesi* (Kopenhag, 1955)

Kronenberger, Louis (Derleyen), ***George Bernard Shaw. A Critical Survey*** / *George Bernard Shaw. Eleştirel Bir İnceleme* (Cleveland, 1953) [Yazanlar: Beerbohm, Huneker, Chesterton, Palmer, Howe, Dixon Scott, Philip Littell, Lewisohn, Nathan, Krutch, Edmund Wilson, Auden, Barzun, Peacock, Joad, Bentley, Stark Young, Spender, Pritchett, John Mason Brown, Thomas Mann.]

Kumar, V., ***George Bernard Shaw: A Critical Study*** / *George Bernard Shaw: Eleştirel Bir Çalışma* (Hindistan, 1967)

Kumor, Stanislawa, ***Polskie Debiuty Bernarda Shaw*** / *Bernard Shaw'da Polonya Katkısı* (Varşova, 1971)

Kutzsch, Gerhard, ***Der Fall "Candida"*** / *"Candida" Olayı* (Leipzig, 1941)

Laing, Allan M., (Derleyen), ***In Praise of Shaw*** / *Shaw'a Saygı* (1949)

Laurence, Dan H., ***Bernard Shaw: A Bibliography*** / *Bernard Shaw: Bir Kaynakça* (Londra, 1983, 2 cilt)

Lawrence, D.H., ***A Propos of Lady Chatterley's Lover*** / *Lady Chatterley'nin Âşığı Üstüne* (Londra, 1931)

Leary, Daniel (Derleyen), ***The Annual of Bernard Shaw Studies, 3: Shaw's Plays in Performance*** / *Bernard Shaw Çalışmaları Yıllığı, 3: Shaw'un Oyunlarının Gösterimi* (Londra, 1983) [Katkıda bulunan Leary, Berst, Whitman, T.F. Evans, R. Hornby, Dukore gibi yazarların incelemelerinin yanı sıra, Lillah McCarthy ve Ann Casson ile söyleşiler de yer alıyor.]

Lehmann, Friedrich, W. A., ***G. Bernard Shaws Verhaeltnis zu Romantik und Idealismus*** / *G. Bernard Shaw'un Romantizm ve İdealizme Bakışı* (Bonn, 1934)

Lengnick, Paul, ***Ehe und Familie bei Bernard Shaw*** */ Bernard Shaw'a Göre Evlilik ve Aile* (Saalfeld, 1931)

Levidova, I. M., ***Bernard Shaw: Bio-bibliograficheskiy ukazatel'k 100-letiyu so dnya rozhdeniya*** */ Bernard Shaw: Özgeçmişli Kaynakça Kataloğu-Yüzüncü Yıldönümü İçin* (Moskova, 1956)

Linblad, Istrat, ***Creative Evolution and Shaw's Dramatic Art: With Special Reference to "Man and Superman" and "Back to Methuselah"*** */ Yaratıcı Evrim ve Shaw'un Tiyatro Sanatı: "İnsan ve Üstün İnsan" ve "Methuselah'ya Dönüş"e Özel Bir Gönderme* (Uppsala, 1971)

Loewenstein, Fritz Edwin, ***The History of a Famous Novel*** */ Ünlü Bir Romanın Öyküsü* (Londra, 1946)

Loewenstein, Fritz Edwin, ***Bernard Shaw Through the Camera*** */ Kameranın Arkasından Bernard Shaw* (Londra, 1948, 1951)

Loewenstein, Fritz Edwin, ***The Rehearsal Copies of Bernard Shaw's Plays*** */ Bernard Shaw'un Oyunlarının Prova Metinleri* (Londra; New York, 1950)

Lord, Daniel A. ve S.J., ***Martyrs According to Shaw*** */ Shaw'a Göre Kutsal Kahramanlar* (Londra, 1915)

Lorenz, Rolf, ***Bernard Shaws Auseinandersetzung mit der Tragik des Daseins*** */ Bernard Shaw'un Varoluş Trajedisi Üstüne Araştırma* (Marburg, 1937)

Lunacharsky, A., *İzvestiya*, (***Bernard Shaw***) 31.7. 1931 ve *Labour Monthly*, XIII, s. 580-582

Lutter, Tibor, ***G.B. Shaw*** (Budapeşte, 1952)

MacCarthy, Desmond, ***The Court Theatre, 1904 - 07: A Commentary and a Criticism*** / *Court Tiyatrosu, 1904 - 07: Bir Değerlendirme ve Bir Eleştirme* (Florida, 1907, 1966)

MacCarthy, Desmond, ***Shaw's Plays in Review*** / *Shaw'un Oyunlarının Eleştirileri* (Londra; New York, 1951)

Madrid, Francisco, ***George Bernard Shaw: sus ideas, sus anécdotas, sus frases*** */ George Bernard Shaw: Düşünceleri, Anı Öyküleri, Sözleri* (Buenos Aires, 1951)

Maisky, Ivan, ***B. Shou i drugie vospominaniya*** */ Bernard Shaw ve Öteki Anılar* (Moskova, 1967)

Mander, Raymond ve Mitcheson, Joe, ***The Theatrical Companion to Shaw: A Pictorial Record of the First Performances of the Plays of G.B.S. with Synopses, Casts and Detailed Notes*** *Shaw Tiyatrosu El Kitabı: G.B.S.'in Oyunlarının İlk Sahnelenişlerinin Ayrıntılı Notları, Oyuncu Kadroları ve Özetlerini İçeren Resimli Tarihi* (Londra, 1954; New York, 1955)

Matthews, John F., ***George Bernard Shaw: A Critical Study*** / *George Bernard Shaw: Eleştirel Bir Çalışma* (1970)

Maurois, André, ***Magiciens et Logiciens*** / *Büyücüler ve Usçular* (Paris, 1935)
İngilizce çevirisi: ***Prophets and Poets*** / *Peygamberler ve Ozanlar* (Londra, 1935)

May, Keith M., ***Ibsen and Shaw*** / *İbsen ve Shaw* (1985)

Mayne, Fred, ***The Wit and Satire of Bernard Shaw*** / *Bernard Shaw'un Nükte ve Taşlaması* (Londra; New York, 1967)

McCabe, Joseph, ***George Bernard Shaw*** (Londra; New York, 1914)

Meisel, Martin, ***Shaw and the Nineteenth Century Theatre*** / *Shaw ve Ondokuzuncu Yüzyıl Tiyatrosu* (New Jersey,1963; Londra, 1984)

Mencken, Henry L., ***George Bernard Shaw: His Plays*** / *George Bernard Shaw: Oyunları* (Boston, 1905, 1977)

Mills, John A., ***Language and Laughter: Comic Diction in the Plays of Bernard Shaw*** / *Dil ve Kahkaha: Bernard Shaw'un Oyunlarındaki Komik Söylem* (Arizona, 1969)

Minney, Rubeigh James, ***The Bogus Image of Bernard Shaw*** / *Bernard Shaw'un Yanıltıcı İmgesi* (Londra, 1969)

Mirsky, Dimitri, ***The Intelligentsia of Great Britain*** / *Büyük Britanya'nın Aydınları* (New York, 1935)

Moore, Mina, ***Bernard Shaw et la France*** / *Bernard Shaw ve Fransa* (Paris, 1933)

Morgan, Margery M., ***The Shavian Playground: An Exploration of the Art of G.B. Shaw*** / *Shaw'cu Oyun Alanı: G.B. Shaw'un Sanatının Araştırılması* (Londra; New York, 1972)

Morgan, Margery M., ***Bernard Shaw*** (Windsor, 1982, 2 cilt)

Morgan, Walter, ***Why I Like Bernard Shaw*** / *Bernard Shaw'u Neden Seviyorum* (Londra, 1935)

Mosley, Sir Oswald, ***Wagner and Shaw: A Synthesis*** / *Wagner ve Shaw: Bir Sentez* (Londra, 1956)

Mulik, B. R., ***Bernard Shaw*** (Delhi, 1955)

Musa, Salamah, ***Birnard Shu*** / *Bernard Shaw* (Kahire, 1962)

Nagomi, Toyoichiro, ***Bernard Shaw*** (Tokyo, 1935, 1949)

Nathan, George Jean, ***Theatre Book of the Year*** / *Yılın Tiyatro Kitabı* (New York, 1942-1951, 9 cilt)

Nethereot, Arthur H., ***Men and Supermen*** / *İnsanlar ve Üstün İnsanlar* (1966)

Nicolaysen, Lorenz, ***Shaw: eine philosophische Studie*** / *Shaw: Bir Felsefe Araştırması* (Münih, 1923)

Oatridge, Norman, C., ***Bernard Shaw's God*** / *Bernard Shaw'un Tanrısı* (Sussex, 1967)

Obratzsova, Anna Georgievna, ***Dramaturgicheskii metod Bernarda Shou*** / *Bernard Shaw'un Tiyatro Yöntemi* (Moskova, 1965)

Obratzsova, Anna Georgievna, ***Bernard Shou i evropeiskaiateatralnaia kultura na rubezhe deviatnadstsatogo-dvadtsatogo vekov*** / *Bernard Shaw ve Ondokuzuncu Yüzyıl Sonu-Yirminci Yüzyıl Başlangıcında Avrupa Tiyatro Kültürü* (Moskova, 1974)

O'Donovan, John, ***Shaw*** (1983)

Ohmann, Richard M., ***Shaw: The Style and the Man*** / *Shaw: Üslup ve İnsan* (Connecticut, 1962)

Okochi, Toshio, ***Bernard Shaw no Geki*** / *Bernard Shaw'un Oyunları* (Tokyo, 1973)

Omarov, I. M., ***Tema bor'by protiv imperializma, zakhvatnicheskikh voin i kolonializma ve tvorchestva Bernorda Shou*** / *Shaw'un Emperyalizm, Savaş ve Sömürgecilik Üstüne Düşünceleri* (Bakü, 1966)

Otten, Kurt ve Rohmann, Gerd, ***George Bernard Shaw*** (Darmstadt, 1978)

Owen, Harold, ***Common Sense About the Shaw*** / *Shaw Üstüne Sağduyu* (Londra, 1915)

Pascal, Valerie, ***The Disciple and His Devil*** / *Çömez ve Şeytanı* (Londra; New York, 1970)

Pastolosky, Rosa, ***George Bernard Shaw: Su idearío filosófico, político y social*** / *George Bernard Shaw: Felsefesi, Siyasal ve Toplumsal Düşünceleri* (Arjantin, 1963)

Patch, Blanche, ***Thirty Years with G.B.S.*** / *G.B.S. ile Otuz Yıl* (1950)

Pearson, Hesketh, ***G.B.S.: A Full Length Portrait*** / *G.B S.: Tam Boy Bir Portre* (New York, 1942,1987) [Aynı yapıt; ***G.B.S.*** (1942) ve ***George Bernard Shaw*** (1963) adlarıyla da yayınlandı]

Pearson, Hesketh, ***G.B.S.: A Postscript*** / *G.B.S.: Bir Çıkma* (New York, 1950; Londra, 1951)

Peters, Margot, ***Bernard Shaw and the Actresses*** / *Bernard Shaw ve Kadın Oyuncular* (New York, 1980)

Pilecki, Gerard, A., ***Shaw's Geneva*** / *Shaw'un Cenevre'si* (The Hague, 1965)

Purdom, C.B., ***A Guide to the Plays of Bernard Shaw*** / *Bernard Shaw'un Oyunları Üstüne Bir Kılavuz* (Londra, 1963; New York, 1965)

Rao, E. Nageswara, ***Shaw the Novelist*** / *Romancı Shaw* (Masulipatam, 1959)

Rattray, Robert Fleming, ***Bernard Shaw, A Chronicle and an Introduction*** / *Bernard Shaw, Bir Güncel Değerlendirme ve Bir Giriş* (Londra, 1934, 1951)

Read, Kingsley, ***Sound-writing 1892-1972: George Bernard Shaw and a modern alphabet*** / *Ses Yazımı 1892-1972: George Bernard Shaw ve Modern Bir Alfabe* (Reading, 1972)

Rebora, Piero, ***Bernard Shaw: Comico e tragico*** / *Bernard Shaw: Komik ve Trajik* (Floransa, 1948)

Rehbach, Wilhem, ***George Bernard Shaw als Dramatiker*** / *Tiyatrocu Olarak Bernard Shaw* (Leipzig, 1915)

Robertson, John Mackinnon, ***Mr. Shaw and the Maid*** / *Bay Shaw ve Kadınlar* (Londra, 1926)

Robins, Elizabeth, ***Both Sides of the Curtain*** / *Perdenin İki Yanı* (1940)

Robson, Emanuel W. ve Major, Mary, ***Bernard Shaw Among the Innocents*** / *Bernard Shaw Masumlar Arasında* (Londra, 1945)

Rodrígez-Seda de Laguna, Asela, ***Shaw en el Mundo Hispánico*** / *İspanyol Dünyasında Shaw* (Puerto Rico, 1981)

Rolland, Romain, ***Par la révolution, la paix*** / *Devrim Yoluyla Barış* (Paris, 1935)

Romm, Anna Sergeyevna, ***Dzhordzh Bernard Shou 1856-1950*** / *George Bernard Shaw 1856-1950* (Leningrad, 1965)

Romm, Anna Sergeyevna, ***Shou teoretik*** / *Shaw Kuramı* (Moskova, 1972)

Rosenblood, Norman, (Derleyen), ***Shaw: Seven Critical Essays*** / *Shaw: Yedi Eleştirel Deneme* (1971) [Katkıda bulunanlar: M. Meisel, Alan Downer, Stanley Weintraub, R.B. Parker, Warren S. Smith, J.D. Merritt ve Clifford Leech.]

Rosset, Benjamin C., ***The War Against Bernard Shaw*** / *Bernard Shaw'a Karşı Yürütülen Savaş* (New York, 1957)

Rosset, Benjamin C., ***Shaw of Dublin: The Formative Years*** / *Dublin'li Shaw: Oluşum Yılları* (Park, 1964)

Roy, R. N., ***Bernard Shaw's Philosophy of Life*** / *Bernard Shaw'un Yaşam Felsefesi* (Kalküta, 1964)

Salvemini, Gaetano, ***G.B. Show e il Fascismo*** / *G.B. Shaw ve Faşizm* (Parma, 1955)

Sander, Gustav H., ***Shaws Saint Joan im Unterricht der Oberprima*** / *Lise Sonda Shaw'un Ermiş Jeanne'ı* (Frankfurt, 1926)

Saxe, Joseph, ***Bernard Shaw's Phonetics*** / *Bernard Shaw'un Ses Bilgisi* (Kopenhag, 1936)

Scalvini, Franco Grassi, ***Il Concetto di Religione in Giorgio Bernardo Shaw*** / *George Bernard Shaw'un Dinsel Anlayışı* (Roma, 1969)

Scheimer, Eitelfritz, ***G. B. Shaw Nationalsozialist?*** / *G. B. Shaw Nasyonal Sosyalist mi?* (Berlin, 1934)

Schindler, Bernhard, ***George Bernard Shaw: Seine Kritik an der englischen Lebensform in seinen sozialkritischen Dramen*** / *George Bernard Shaw: Sosyalist Oyunlarında İngiliz Yaşam Biçimi Üstüne Eleştirileri* (Halle, 1956)

Schmidt-Hidding, W., ***Bernard Shaw: Leben, Persönlichkeit und Werke*** / *Bernard Shaw: Yaşamı, Kişiliği ve Yapıtları* (Kevelaer, 1952)

Schoeps, Karl-Heinz, ***Bertolt Brecht und Bernard Shaw*** / *Bertolt Brecht ve Bernard Shaw* (Bonn, 1974)

Schwanitz, Dietrich, ***George Bernard Shaw–künstlerische Konstruktion und unordentliche Welt*** / *George Bernard Shaw –Sanatsal Yapısı ve Karmaşık Dünyası* (Darmstadt, 1971)

Sen Grupta, Suboth Chandra, ***The Art of Bernard Shaw*** / *Bernard Shaw'un Sanatı* (Londra, 1936; Kalküta, 1950)

Shanks, Edward, ***Bernard Shaw*** (Londra; New York, 1924)

Shapiro, N. (Derleyen), ***An Encyclopedia of Quotations of Music*** / *Müzik Üstüne Alıntılar Ansiklopedisi,* (New York, 1977)

Shaw, Charles MacMahon, ***Bernard's Brethren*** / *Bernard'ın Gönül Dostları* (Londra; New York, 1939)

Shenfield, Margaret, ***Bernard Shaw: A Pictorial Biography*** / *Bernard Shaw: Resimli Bir Özgeçmiş* (Londra; New York, 1962)

Sherard, Robert Harborough, ***Bernard Shaw, Frank Harris and Oscar Wilde*** (Londra; New york, 1937)

Silver, Arnold, ***Bernard Shaw: The Darker Side*** / *Bernard Shaw: Karanlık Yüzü* (Stanford, 1982)

Skimpole, Herbert, ***Bernard Shaw: The Man and His Work*** / *Bernard Shaw: Kişiliği ve Yapıtları* (Londra, 1918)

Smith, J. Percy, ***The Unrepentant Pilgrim*** / *Tövbesiz Gezgin* (Boston; Londra, 1965)

Smith, Warren Slyvester, ***Bishop of Everywhere: Bernard Shaw and the Life Force*** / *Her Yerin Rahibi: Bernard Shaw ve Yaşam Gücü* (1982)

Strauss, Erich, ***Bernard Shaw: Art and Socialism*** / *Bernard Shaw: Sanat ve Sosyalizm* (Londra, 1942, 1950, 1978)

Stresau, Hermann, ***George Bernard Shaw in Selbstzeugnissen und Bilddokumenten*** / *Kişisel Tanıklıklar ve Resimli Belgelerde George Bernard Shaw* (Hamburg, 1962)

Stürzl, Erwin ve Hogg, James, ***The Stage History of Bernard Shaw's Saint Joan*** / *Bernard Shaw'un Ermiş Jeanne'ının Sahneleniş Öyküsü* (Salzburg, 1975)

Styan, J.L., ***Modern Drama in Theory and Practice*** / *Teori ve Pratikte Modern Tiyatro* (Cambridge, 1981)

Takla, Mishil, ***George Bernard Shaw*** (Kahire, 1946)

Takla, Mishil, ***Bernard Shaw wa Asl Al-İnsan*** / *Bernard Shaw ve İnsanın Özü* (Kahire, 1948)

Tetauer, Frank, ***Shaw: Ideologie a dramatika*** / *Shaw: İdeoloji ve Tiyatro* (Prag, 1929)

Timmler, Markus, ***Die Anschauungen Shaws über die Aufgabe des Theaters auf Grund seiner Theorie und Praxis*** / *Kuram ve Uygulama Açısından Tiyatronun Görevleri Üstüne Shaw'un Düşünceleri* (Breslau, 1936)

Titterton, William R., ***So This is Shaw*** / *Bu Shaw İşte* (Londra, 1945)

Tompkins, Peter, ***Shaw and Molly Tompkins*** / *Shaw ve Molly Tompkins* (Londra, 1961, New York, 1962)

Topolski, Feliks, ***Portrait of G.B.S.*** / *G.B.S.'nin Portresi* (Londra, 1946)

Tosar, M. Rey, ***G. Bernard Shaw contra M. Rey Tosar*** / *M. Rey Tosar'a Karşı G. Bernard Shaw* (Buenos Aires, 1950)

Trebitsch, Siegfried, ***Shaw dem Neunzigjaehrigen*** */ Doksan Yaşındaki Shaw'a* (Zürih, 1946

Trotsky, Leon, ***Whither England?*** */ İngiltere Nereye?* (New York, 1925)

Turco, Alfred Jr., ***Shaw's Moral Vision*** */ Shaw'un Ahlaka Bakışı* (Londra, 1976)

Ubugata, Kaname (Derleyen), ***Shaw o kataru*** */ Shaw'u Anlatmak* (Tokyo, 1933)

Ussher, Arland, ***Three Great Irishmen: Shaw, Yeats, Joyce*** */ Üç Büyük İrlanda'lı: Shaw, Yeats Joyce* (Londra, 1952; New York, 1953)

Valency, Maurice J., ***The Cart and the Trumpet: The Plays of Bernard Shaw*** */ Araba ve Trompet: Bernard Shaw'un Oyunları* (Londra; New York, 1973)

Vallese, Tarquinio, ***Il Teatro di G.B. Shaw*** */ G.B. Shaw'un Tiyatrosu* (Milano, 1931)

Vancura, Zdenek, ***George Bernard Shaw*** (Prag, 1956)

Vancura, Zdenek, ***Umeni G. B. Shawa*** */ Bernard Shaw Adına* (Prag, 1958)

Vandewalle, G., ***G. B. Shaw en het Britse socialisme*** */ G. B. Shaw ve İngiliz Sosyalizmi* (Ghent, 1951)

Wagenknecht, Edward, ***A Guide to Bernard Shaw*** */ Bir Bernard Shaw Rehberi* (New York, 1929)

Walker, Leslie J., ***The Return to God*** */ Tanrı'ya Dönüş* (Londra, 1933)

Walkley. A. C., ***Drama and Life*** */ Tiyatro ve Yaşam* (New York, 1907)

Ward, Alfred Charles (Derleyen), ***Specimens of English Dramatic Criticism XVII to XX Centuries*** */ XVII. Yüzyıldan XX. Yüzyıla İngiliz Tiyatro Eleştirilerinden Örnekler* (Londra, New York, 1945)

Ward, Alfred Charles, ***Bernard Shaw*** (Londra, 1951)

Watson, Barbara Bellow, ***A Shavian Guide to the Intelligent Woman*** */ Akıllı Kadına Shaw'cı Bir Rehber* (Londra; New York, 1964)

Wearing, J. P. ve Haberman, D., ***Shaw: An Annotated Bibliography of Writings About Him*** *Shaw: Hakkında Yazılanlarla İlgili Açıklamalı Kaynakça* (1985 - 1986, 3 cilt)

Weintraub, Stanley, ***Private Shaw and Public Shaw: A Dual Portrait of Lawrence of Arabia and G.B.S.*** */ Özel Shaw ve Kamusal Shaw: Arabistanlı Lawrence ve G.B.S.'in İkili Portresi* (Londra; New York, 1963)

Weintraub, Stanley, ***Journey to Heartbreak: The Crucible Years of Bernard Shaw 1914-18*** / *Kırgınlığa Yolculuk: Bernard Shaw'un Acılı Yılları 1914-18* (New York; Londra, 1971)

Weintraub, Stanley, ***The Unexpected Shaw: Biographical Approaches to G.B.S. and His Work*** / *Beklenmedik Shaw: G.B.S. ve Yapıtlarına Yaşamöyküsel Yaklaşım* (1982)

Weintraub, Rodelle (Derleyen), ***Fabian Feminist: Bernard Shaw and Woman*** / *Fabiancı Feminist: Bernard Shaw ve Kadın* (1976) [Katkıda bulunanlar: Lise Pedersen, Norbert Greiner, B.B. Watson, Elsie Adams ve Germanie Greer. Kitapta Shaw'un da bir yazısı bulunuyor.]

Wells, H. Geoffrey, ***The Way the World is Going*** / *Dünyanın Gittiği Yön* (1928)

Wells, H. Geoffrey, ***A Bibliography of the Books and Pamphlets of George Bernard Shaw*** / *George Bernard Shaw'un Kitap ve Kitapçıkları Üstüne Bir Kaynakça* (Londra, 1928)(*Bookman's Journal*'ın eki olarak yayımlandı.)

West, Alick, ***"A Good Man Fallen Among Fabians"*** / *"Fabiancılar'ın Arasına Düşmüş İyi Bir İnsan"* (Londra; New York, 1950)

Wherley, Eric S., ***Shaw for the Millions*** / *Milyonlar İçin Shaw* (Belfast, 1946)

Whitehead, George, ***Bernard Shaw Explained: A Critical Exposition of the Shavian Religion*** / *Açıklamalı Bernard Shaw: Shaw Dininin Eleştirel Bir Sergilemesi* (Londra, 1925)

Whitman, Robert F., ***Shaw and the Play of Ideas*** / *Shaw ve Düşüncelerin Oyunu* (New York, 1977)

Williamson, Audrey, ***Bernard Shaw: Man and Writer*** / *Bernard Shaw: İnsan ve Yazar* (Londra; New York, 1963)

Wilson, Colin, ***Bernard Shaw: A Reassessment*** / *Bernard Shaw: Bir Yeniden Değerlendirme* (Londra; New York, 1969)

Wilson, Richard Albert, ***The Miraculous Birth of Language*** / *Dilin Mucizevi Doğuşu* (1941)

Winsten, Stephen, (Derleyen), ***GBS 90: Aspects of Bernard Shaw's Life and Works*** / *GBS 90: Bernard Shaw'un Yaşamı ve Çalışmalarının Boyutları* (Londra; New York, 1946) [Katkıda bulunanlar arasında Gilbert Murray, John Masefield, Sidney Webb, H.G. Wells, Max Beerbohm, John Maynard Keynes de yer alıyor.]

Winsten, Stephen, ***Days with Bernard Shaw*** / *Bernard Shaw'lu Günler* (Londra; New York, 1949)

Winsten, Stephen, ***The Quintessence of G.B.S.*** / *G.B.S.'in Özü* (Londra, 1949)

Winsten, Stephen, ***Shaw's Corner*** / *Shaw'un Köşesi* (Londra, 1952; New York, 1953)

Winsten, Stephen, ***Jesting Apostle: The Life of Bernard Shaw*** */ Şakacı Havari: Bernard Shaw'un Yaşamı* (Londra; New York, 1956)

Wisenthal, Jonathan L., ***The Marriage of Contraries: Bernard Shaw's Middle Years*** */ Zıtların Birleşmesi: Bernard Shaw'un Orta Yılları* (Massachusetts, 1974)

Woodbridge, Homer E., ***G. B. Shaw: Creative Artist*** */ G. B. Shaw: Yaratıcı Sanatçı* (Carbondale, 1964)

Yamamoto, Tatsuo, ***Bānādo shō-kyokō to genjitsu*** */ Bernard Shaw -Kurgu ve Gerçek* (Tokyo, 1981)

Yorks, Samuel A., ***The Evolution of Bernard Shaw*** */ Bernard Shaw'un Evrimi* (Washington, 1981)

Young, Stark, ***Immortal Shadows*** */ Ölümsüz Gölgeler* (New York, 1948)

Zeller, Hermann, ***Die Frauengestalten in Bernard Shaws dramatischen Werken*** */ Bernard Shaw'un Oyunlarında Kadın* (Tübingen, 1936)

Shaw üstüne güncel yazılar, Londra'daki Shaw Derneği'nce 1953'ten bu yana ***Shavian*** adıyl yayımlanan yıllık dergide bulunabilir.

Ad Dizini

ABD (Bak. Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Amerika) 25, 53, 125, 127, 274, 275, 276, 277, 280, 292, 293, 294, 298, 300, 324, 325, 326
Achilles 43
Achurch, Janet 10, 171, 243, 271, 320
Âdem (Bak. Havva) 38, 163, 284, 323
Adıyaman, Süleyman 337
Adil, Remide 337
Akari, General 292
Alman İmparatorluğu 142
Almanca 126, 286, 300, 323, 324
Almanlar 228, 277, 278, 300
Almanya (Bak. "Reich") 25, 81, 90, 252, 273, 279, 280, 286, 287, 300, 302, 322, 324, 326, 327
Amerika Birleşik Devletleri (Bak. ABD) 7, 8, 14, 25, 53, 81, 125, 142, 274, 275, 279, 292, 293, 298, 323, 324, 326
Amerikalı Ozanlar Derneği 280
Amerikalılar 127, 128, 276, 280, 292, 293, 294, 295, 299, 302, 307, 309, 312, 317
Amerikan Anayasası 294
Amerikan Siyasal Bilimler Akademisi 326
Apollo 224
Applewhite, A. 145, 204, 213
Arabistanlı Lawrence (Bak. Lawrence, Thomas Edward) 324
Archer, William 318
Aristophanes 282
Aristoteles 11, 195, 250, 287
Artemis 282
Astor, Lady (Bak. Astor, Nancy Witcher) 10, 17, 289, 290, 325
Astor, Nancy Witcher (Bak. Astor, Lady) 10, 17, 289, 290, 325
Atatürk, Mustafa Kemal 25, 82
Athanasios, Aziz 192
Atina 46, 291, 326
Attlee, Clement Richard 7
Auden, Wystan Hugh 9
Austerlitz 304
Avam Kamarası (İngiltere) 120
Aveling, Edward 318
Avrupa 8, 81, 87, 228, 229, 275, 280, 287, 289, 292, 298
Avrupalı 250
Avustralya 7, 297
Avustralyalı 297
Avusturya İmparatorluğu 142
Ayot Saint Lawrence (Bak. "Shaw'un Köşesi") 2, 8, 17, 176, 266, 302, 311, 325, 327, 328

Bacon, Roger 181
Bağdat 128
Bakunin, Mikail Aleksandroviç 274
Balfour, Arthur James 228
Balkanlar 12
Banes, James 303
Bantular 300
Barbusse, Henri 290
Barker, Harley Granville 276, 321, 322, 323
Barrymore, John 281

Basetto, Corno di (Bak. Corno di Basetto) 9
Bastille 15, 225
Batı 278, 294
Bax, C. 274, 333
BBC 299, 310, 314, 324
Beach, Sylvia 230, 279
Beaty, Packenham 216
Beaumarchais, Pierre - Augustin Caron de 257
Beethoven, Ludwig Van 9, 90, 93, 104, 189, 214, 215, 216, 246, 247
Beeton, H.R. 318
Behrman, Samuel Nathaniel 231
Benedictines of Stanbrook 334
Bentham, Jeremy 257
Bentley, Eric 9, 71, 231, 232, 334
Bergson, Henri 276
Berlin 15, 43, 276, 288
Bernhardt, Sarah 227
Besant, Annie 318
Birinci Dünya Savaşı 278, 280, 322, 323
Birleşik Amerika (Bak. ABD) 325
Black, Grace 319
Blackburn 303
Bland, Bayan (Bak. Nesbit, Edith) 318
Blasket Adaları 124
Blumenfeld, Ralph D. 279
Boerler 285
Bolşevikler 289
Bombay 291
Bonaparte, Napoléon (Bak. Napoléon I) 72, 82, 92, 93, 274, 287
Boston 326
Botzaris, Sava 321
Boughton, Rutland 284
Braddon, Bayan M.E. 210
Brahma 199
Brahms, Johannes 216, 299
Brayn, G.G. 336
Brieux, Eugène 224
Brioni Adası 325
Britanya (Bak. İngiltere) 119, 126, 288
British Museum 9, 16, 317
Brown, John Mason 8, 11
Browning, Elizabeth Barret 230
Browning, Robert 230
Bruce, Kathleen 321
Budacılar 15
Budapeşte 276
Budistler 326
Bulgarlar 53
Bunyan, John 8, 211
Burma 312
Buşmanlar 297
Butler, Samuel 257

Campbell, Bayan Patrick (Bak. Campbell, Stella) 10, 151, 228, 277, 285, 322
Campbell, Stella 10, 322
Cape Town 287, 288, 289, 300, 325
Cape Town Belediye Orkestrası 300
Carlyle, Thomas 82, 127, 257
Cenevre 91, 325
Cezayir 284
Chaliapin, Fyodor Ivanovich 11, 250
Chamberlain, Neville 228
Chappelow, A. 335
Charlotte (Bak. Shaw, Charlotte) 8, 16, 309, 324, 328
Cherry-Garrard, Apsley 324
Chesterton, Gilbert Keith 10, 12, 206, 295
Chicago 312
Christy, Eva 274
Chumly, Bayan 13
Churchill, Winston 7, 269, 280, 302, 304, 311
Cinsel Reform İçin Dünya Birliği 325
Clare, John 189
Clarence, O.B. 301
Cockerell, Sydney 8, 16
Collins, Michael 281
Copernicus, Nicolaus 287
Coplens, Joseph 321
Coquelin, Benoit - Constant 11, 250
Corno di Basetto 247, 254, 319
Cotterill, Erica 277
Court Tiyatrosu 323
Covent Garden 220, 254
Craig, Edward Gordon 319
Crampton, L. 335
Cromwell, Thomas 205, 289
Currall, Ivo L. 311

Çan Yayınları 18
Çanakkale 278
Çehov, Anton Pavloviç 10
Çin 291, 292, 326
Çin Seddi 326

Dalkey Tepeleri 9, 273
Daly, Arnold 275
Darwin, Charles Robert 182, 183
Davidson, Jo 321
Davies, Marion 293
Day, Daniel G. 312

Day, Frances 302
Defoe, Daniel 224
Dent, A. 334
Dereli, Hamit 338
Devrim Müzesi (Moskova) 289
Dickens, Charles 25, 249, 257, 293
Diderot, Denis 82
Dionysios 199
Doğu 275, 326
Dominiken 195
Douglas, Alfred 10, 195
Downer, A.S. 335
Dönmez, Rıza 337
Dram Sanatları Kraliyet Akademisi (Bak. İngiltere) 16, 283
Dublin 9, 303, 321, 323, 328
Dublin Belediye Meclisi 303
Dukore, B.F. 335
Dumas, Alexandre 257
Duse, Eleonora 227
Dvořák, Antonin Leopold 216

East End (Londra) 101
Eczacıbaşı, Şakir 2, 3, 7, 18
Edis, Olive 2
Edison, Thomas Alva 317
Edward VII., Albert 321
Einstein, Albert 18, 195, 270, 286, 287, 300, 306, 325
Elgar, Sir Edward 8, 10, 325
Eliot, Thomas Stearns 325
Elizabeth I 208
Elizabeth II, Alexandra Mary 328
Elliot, Vivian 138, 334
Engels, Friedrich 82
Epstein, Margaret 297, 321
Epstein, Sir Jacop 297
Ergin, Mete 338
Erkmen, Bülent 2
Ermiş Jeanne (Bak. Jeanne d'Arc) 189
Ervin, St.John 47, 247, 280
Euripides 257
Eyfel Kulesi 272
Eyuboğlu, Sabahattin 17, 18

Fabian Derneği 11, 12, 16, 79, 261, 277, 310, 318, 319, 321, 322, 326
Fabian Yaz Okulları 324
Farr, Florance 10, 254, 320
Fitzhenry, R.I. 209, 245, 246, 247, 254
Fitzroy Meydanı 318
Forster, Edward Morgan 325

France, Anatole 229
Fransa 226, 276, 322
Fransız Devrimi 289
Fransızca 272
Fransızlar 226, 229, 276, 290
Freud, Sigmund 306
Fuchs, J. 333

G.B.S (Bak. Shaw, George Bernard) 9, 247, 305, 319
Galileo, Galilei 287
Gandhi, Mahatma 291, 308, 309, 311, 325, 327
Geduld, H.M. 335
George, V. 285
George VI 328
George, Henry 317
George, Lloyd 281, 304
Gestapo 300
Gibbs, A.M. 336
Giotto di Bondone 211
Givda, Avni 337
Goethe, Johann Wolfgang von 10, 93, 206, 217, 227, 232, 257
Goldwyn, Samuel 293
Gorki, Maksim 10, 276, 278, 297, 325
Gosse, Philip 285
Gosse, Sir Edmund 285
Gounod, Charles-François 217
Grand Theatre 298
Greene, D.H. 335
Grey, Sir Edward 278
Grieg, Edvard 217
Günden, Orhan Tahsin 337, 338
Güney Afrika 285, 300, 325, 326
Güney Afrika Cumhuriyeti 287
Güney Amerika 72
Günyol, Vedat 18

Haas, Ernst 2
Haig, Douglas 323
Halikarnas Balıkçısı (Bak. Kabaağaçlı, Cevat Şakir) 337
Halk Sağlığı Yasası (İngiltere) 53
Hampton Court Sarayı 246
Handel, George Frideric 9, 247
Harding, Ann 293
Hardy, Emily 283
Hardy, Thomas 283, 325
Harmancı, Mehmet 338
Harnsberger, C.T. 335
Harris, Frank 151, 255, 262, 325

Havva (Bak. Âdem) 163, 284, 323
Hawaii 300
Headlam 198
Hearst, William Randolph 292, 293, 326
Heifetz, Jasha 218
Henderson, Archibald 334
Henrietta Sokağı (Londra) 254
Henry, VIII. 289
Herkül 224
Hertzog, James Barry Munnik 288
Hıristiyanlar 12, 197, 198, 200
Hıristiyanlık 100, 118, 170, 182, 187, 188, 189, 193, 196, 197, 275, 287
Hindistan 7, 302, 325, 326
Hinduizm 199
Hindular 15
Hitler, Adolf 82, 270, 287, 296, 297, 299, 300, 301, 327
Hollywood 293, 294, 298, 326
Holroyd, Michael 23, 25, 32, 48, 51, 52, 71, 77, 78, 79, 101, 123, 140, 148, 151, 180, 183, 185, 189, 193, 197, 204, 208, 212, 220, 221, 225, 226, 227, 229, 231, 248, 251, 258, 259, 261, 262, 264, 336
Hong-Kong 291
Honolulu 15
Hoover, Herbert Clarck 292
Hubenka, Lloyd H. 335
Hulton Deutsch Collection 2
Huxley, Aldous 82
Huxley, Julian 325
Hyde, M. 334
Hyndman, Henry Mayers 274

Irish Literary Theatre 321
Irving, Sir Henry 10, 227, 319

İbsen, Henrik 10, 16, 228, 229, 257, 305
İkinci Dünya Savaşı 14, 15, 300, 301, 302, 305, 327
İngiliz Bilim ve Ticaret Okulu (Dublin) 316
İngiliz İktisat Derneği 318
İngiliz İmparatorluğu (Bak. İngiltere, Britanya) 127
İngiliz-İsveç Edebiyat Vakfı 324
İngiliz İşçi Partisi (Bak. İşçi Partisi) 323
İngiliz Ordusu 323
İngiliz Uluslar Topluluğu 323
İngilizce 17, 115, 124, 125, 126, 127, 226, 249, 274, 279, 289, 308, 324, 328
İngilizler 11, 119, 120, 122, 123, 220, 229, 259, 262, 268, 277, 295, 299, 300, 305
İngiltere (Bak. İngiliz Uluslar Topluluğu, Britanya, İngiliz İmparatorluğu) 8, 9, 14, 15, 16, 19, 53, 80, 81, 82, 90, 101, 115, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 128, 193, 217, 218, 226, 231, 249, 261, 274, 276, 285, 289, 290, 291, 292, 296, 298, 300, 305, 317, 318, 321, 323, 324, 325, 327
İrlanda 9, 13, 16, 79, 90, 123, 128, 142, 193, 212, 230, 249, 274, 279, 281, 284, 289, 318, 319, 323
İrlanda Akademisi 295
İrlanda Kilisesi 53
İrlanda Yazın Akademisi 325
İrlandalılar 123, 124, 230, 249, 250, 254, 279, 280, 283, 292, 299, 312, 316, 325
İsa, Hazreti 187, 188, 189, 190, 193, 197, 199, 257, 287, 308
İskandinavya 322
İskender, Büyük 33
İskoçya 324
İskoçyalılar 33, 124, 285, 305
İspanya 92
İspanyolca 126
İspanyollar 284
İstanbul 17
İsveç 279
İşçi Partisi (İngiltere) 13, 14, 304
İtalya 81, 92, 287, 325, 326
İtalyanlar 284, 296

Japonya 291, 292, 326
Jay, B. 231, 336
Jeanne d'Arc (Bak. Ermiş Jeanne) 322, 324
Joad, Cyril Edwin Mitchinson 82
John, Augustus 304
John, Christopher St. 333
Johnson, Samuel 231
Jones, Henry Arthur 282
Joyce, James 230, 279
Junkerler 300

Kabaağaçlı, Cevat Şakir (Bak. Halikarnas Balıkçısı) 337
"Kanlı Pazar" (İngiltere) 319
Kant, Immanuel 93
"Karın Deşen Jack" 270
Katerina II 92
Katolik Kilisesi 191.192
Katolikler 195, 199, 274, 316
Kean, Edmund 25
Keats, John 135

Kepler, Johannes 287
Keynes, John Maynard 299
Kırım Savaşı 53
Killiney Tepeleri 243
Kipling, Rudyard 296
Kitchener, Horatio Herbert 228
Kleopatra VII 228
Kominform 80
Kongo 218
Kopernik, Mikolaj 211
Korkut, Saffet 337
Köln 90
Kraliyet Müzik Akademisi (İngiltere) 218
Krallık Yazın Derneği (Bak. The Royal Society of Literature) 322
Kremlin 80
Krişna 199
Kropotkin, Pyotr Alekseyeviç 274
Krupskaya, Nadejda Konstantinovna 290, 325
Kudüs 325
Kuzey Amerika (Bak. Amerika) 46, 326
Kuzey Kutbu 324

Laden, Alice 17
Lassalle, Ferdinand 82, 274
Lavery, Sir John 283
Lawrence, David Herbert 45, 81, 113, 127, 248, 333, 334, 335, 336
Lawrence, Thomas Edward (Bak. Arabistanh Lawrence; Shaw, T.E.) 10, 281
Leary, D.J. 333, 335
Lee, George John Vandeleur 316, 317
Leigh-Taylor, N.H. 335
Leipzig 304
Lenin, Vladimir İliç 82, 290, 291, 292, 324, 325
Leningrad 290
Leonardo Da Vinci 211
Liberal Parti (İngiltere) 13
Liebknecht, Wilhelm 274
Liszt, Franz 218
Lockett, Alice 270, 317
Loewenstein, Dr. Fritz Erwin 301, 326
London School of Economics (Bak. Londra İktisat Okulu) 319
Londra 2, 7, 9, 12, 15, 18, 80, 90, 101, 115, 124, 208, 223, 265, 272, 276, 281, 317, 319, 320, 322, 325, 326, 327
Londra Atlet Kulübü 317
Londra Flarmoni Derneği 216
Londra İktisat Okulu (Bak. London School of Economics) 254, 319
Londra İl Meclisi 321
Londra Üniversitesi 7, 318
Loraine, Robert 87, 280
Lordlar Kamarası (İngiltere) 120
Lusitania Yolcu Gemisi 277
Lyttelton, Edith 239

Macaristan 322
Macaulay, Thomas Babington 135
MacDonald, Ramsay 14, 323
Machiavelli, Niccolo 14
Mackenzie, Sir Alexander Champbell 219
Magnum Photos Ltd. 2
Magny, Jules 272
Malvern 326, 327
Malvern Festivali (Bak. Shaw Festivali) 305 325, 326
Manchester 118
Manns, August 272
Mantegna, Andrea 246
Marx, Eleanor 318
Marx, Karl 80, 82, 183, 257, 259, 274, 284. 291, 306, 317
Maxwell, William 313
McCarthy, Lillah 322, 323
McEvoy, Charles 279
McLachlan, Dame Laurentina 199
McNulty, Matthew Edward 281, 316,
Mendelssohn, Felix 81, 217, 300
Menderes, Adnan 17
Meryem Ana 192, 199
Metropolitan Operası 293, 326
Meyerbeer, Giacomo 9, 81, 247
Mezopotamya 284
Mısır 81
Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simor 200, 206, 211, 214, 246, 273
Mieder, W. 336
Milford Haven 58
Mill, Stuart 257, 259
Milletler Cemiyeti 91, 287, 290, 323, 325
Milo Venüsü 138
Milton, John 126
Molière, Jean-Baptiste Poquelin 225, 249. 257, 282
Montaigne, Michel de 257
Moore, M. 231, 336
More, Sir Thomas 257
Morris, William 9, 140, 142, 213, 230, 25? 274, 319
Moskova 80, 92, 284, 287, 288, 289, 290. 304, 325

Mozart, Wolfgang Amadeus 9, 11, 30, 81, 93, 104, 206, 214, 215, 223, 247, 250, 300, 304
Muhafazakâr Parti (İngiltere) 13
Muhammed, Hazreti 92
Murray, Alma 10, 261, 320
Murray, Gilbert 10, 24
Museviler 197, 296
Musevilik 275
Mussolini, Benito 82, 287, 325
Müslümanlar 15
Müzik Derneği (Dublin) 9, 273

Napoléon I (Bak. Bonaparte, Napoléon) 72, 82, 92, 93, 274, 287
Napoli 90
National Portrait Gallery 2
Naziler 326
Nehru, Pandit 7
Nesbit, Edith (Bak. Bland, Bayan) 318
New Theatre 324
New York 7, 274, 275, 276, 281, 293, 317, 320, 321, 326
New York Genel Kitaplığı 274, 321
Newbolt, Henry 208
Newton, Sir Isaac 286, 287, 307
Nietzsche, Friderich Wilhelm 250
Nightingale, Florence 189
Niyagara Çavlanı 8
Nobel Ödülü 282, 324
Northcliffe, Alfred Charles William Harmsworth 268
Nu, Thakin 312
Nuh, Peygamber 284
Nuri, Reşat N. 337
Nürnberg 15
Nürnberg Mahkemesi 327

O'bolger, Thomas Demetrius 244
O'Connel, Eleanor 16
Offenbach, Jacques 304
Ohn, Maurg 312
Oliver, Sydney 16
Onan, Canset 338
Order of Merit (Bak. Yararlılık Nişanı) 305
Orleans 322
Osaka 291
Oscar Ödülü 298, 326

Paderewski, Ignacy 218, 268
Paris 43, 224, 275, 276, 286, 321
Paris Sergisi 272
Pascal, Gabriel 298, 326, 327
Patche, Blanche 313, 323
Patterson, Jenny 318
Paul, Aziz 184
Payne-Townshend, Charlotte (Bak. Shaw, Charlotte; Charlotte) 254, 272, 319, 320, 327
Pearson, Hesketh 112, 113, 151, 194, 196, 208, 219, 220, 249, 260, 262, 305
Pekin 121, 291
Perikles 46
Perry, Florence 219
Petro I, Piyotr Alekseyeviç 278
Philadelphia 92
Pickerill, William J. 300
Pigott, E.F. Smyth 229
Pitoeff, Georges 285, 286
Pitoeff, Ludmilla 286
Piyer, Aziz 190
Plunkett, Sir Horace 288
Poe, Lugne 276
Pound, Ezra 230, 280
Prince-White, Frederic George 313
Prometheus 38
Protestanlar 191, 192, 274, 316
Ptolemaios, Claudius 287
Purdom, C.B. 334
Pythagoras 287

Quaker 92
Quinn, M. 335

Ra, Mısır Tanrısı 81
Raffaello Sanzio 206
Rambeu, James 334
"Reich" (Bak. Almanya) 327
Reinhardt, Max 286
Ristori, Adelaide 11, 250
Riviera 325
Robertson, Forbes 252
Robeson, Paul 312
Robespierre, Maximilien-François-Marie-Isadore de 82
Robson, Frederick 25
Rodin, August 275, 321
Roma 33, 188
Roosevelt, Franklin D. 70
Rousseau, Jean-Jacques 82, 255, 257
Royal Court Tiyatrosu 276, 321
Royal Society of Literature, The (Bak. Krallık Yazın Derneği) 322

Rus Çarlığı 142
Rusça 289
Ruskin, John 82, 140, 198, 230, 257
Ruslar 11, 289, 309
Russel, Bertrand 276
Rusya (Bak. Sovyetler Birliği, Moskova) 92, 134, 199, 276, 278, 280, 289, 291, 327

Saint James Tiyatrosu 322
Saint Pancras (Londra) 320, 321, 328
Salvini 11, 250
San Francisco 292
Sanat Çalışanları Birliği 213
Sanlı, Sevgi 338
Sardou, Victorien 226
Savoy Oteli 325
Schiller, Friedrich von 206
Schubert, Franz 217
Scot, Clement 148
Scott, Robert Falcon 324
Scott, Sir Walter 257, 296
Sen, Sun Yat 326
Sevin, Nurettin 337
Sezar, Julius 43, 49, 70, 72, 92
Shakespeare Tiyatrosu (Stratford-upon Avon) 325
Shakespeare, William 10, 11, 15, 16, 126, 206, 208, 211, 223, 224, 225, 226, 227, 232, 250, 257, 259, 264, 281, 282, 284, 306, 308, 312, 319, 326
Shapiro, N. 217, 221
Shaw, Agnes 317
Shaw Arşivi 301
Shaw, C.M. 243
Shaw, Charlotte (Bak. Payne-Townshend, Charlotte; Charlotte) 254, 264, 324
Shaw Derneği 301, 327
Shaw Festivali (Bak. Malvern Festivali) 325
Shaw, George Bernard (Bak. G.B.S.) 2, 3, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 82, 117, 127, 241, 243, 248, 252, 254, 263, 265, 267, 268, 271, 272, 275, 279, 280, 282, 290, 296, 301, 306, 310, 311, 313, 314, 316, 318, 320, 322, 323, 327, 328, 330, 337
Shaw, George Carr 316, 318
Shaw, Lucinda Elisabeth Guryl 316, 317, 318, 322
Shaw, Lucy 281, 317, 323
Shaw, Mabel 184
Shaw, T.E. (Bak. Laurence, David Herbert; Arabistanlı Lawrence) 281, 324
"Shaw'un Köşesi" (Bak. Ayot Saint Lawrence) 2, 17, 327
Sheffield Shaw Derneği 301
Shelley Derneği 284
Shelley, Percy Bysske 214, 323
Sibirya 288
Sidney 10
Sihler 199
Sikes, Bill 90
Sinclair, Upton 205
Sinn Fein 250
Skinner, Cornelia Otis 296
Smith, Adam 80
Smith, W.S. 335
Smuts, Jan 288
Sokrates 49
Sophokles 282
Sovyetler Birliği (Bak. Rusya) 80, 287, 288, 290, 324, 325, 327, 328
St.Helena 304
St. Patrick Katedrali 16
Stage Society 320
Stalin, Josif 82, 290, 312, 325
Stanford, Sir Charles Villiers 219
Stockholm 276, 322
Stratford-upon Avon 325
Stravinsky, Igor 217
Strindberg, August 10, 322
Strobel, Sigismund de 321
Studio Lisa 2
Sullivan, Barry 11, 250
Sussex 299
Swansea 58
Swift, Jonathan 257
Synge, John Millington 249

Şinto 15
Şiva 199

Tauber, A. 335
Tennyson, Alfred 216
Teresa, Azize 189
Terry, Ellen 10, 150, 168, 205, 225, 228, 248, 257, 258, 319
Texas 274
Thucydides 91
Times Square 7
Tiyatrocular Birliği (İngiltere) 323
Tiziano Vecellio 135
Tokyo 15, 292
Tolstoy, Lev Nikolayeviç 187, 189, 228, 22[illegible] 257, 276, 278

Tompkins, Molly 58, 283, 324
Tompkins, Peter 334
Trafalgar Meydanı 318
Trebitsch, Siegfried 273, 286, 300, 323, 324
Trevelyan, Charles 71
Troubetzkoy, Paul 321
Truman, Harry S. 7
Tunney, Gene 311
Tülü, Osman 2
Türkçe 17, 19, 337
Türkler 25
Twain, Mark 230

Ulusal Galeri (Dublin) 9, 16, 273
Uzakdoğu 326

Varşova 327
Vatikan 80, 324
Venedik 273, 325
Verdi, Giuseppe 8, 9, 247
Victoria I, Alexandrina 10, 77, 281
Viereck, George Sylvester 280, 305
Vişnu 199
Viyana 276
Voltaire, François-Marie Arouet 80, 82, 184, 257

W&D Downey 2
Wagner, Richard 9, 30, 82, 206, 214, 216, 218, 229, 247, 300
Wall Street (New York) 293
Walters, Margaret 14
Walters, Ensor 199
Warens, Madame de 255
Washington 15
Waterloo 304
Webb, Beatrice 10, 13, 16, 301, 319, 327
Webb, Sidney 13, 16, 302, 317, 318, 319, 321, 322, 327
Weintraub, E. 335
Weintraub, S. 333, 334, 335
Weiss, S.A. 334
Wellington, Arthur Wellesley 295, 304, 326
Wells, H.G. 10, 13, 82, 264, 284, 290, 301, 321, 323, 328
Wennling, Denis 284
West, E.J. 334
West End (Londra) 101
Westminster Abbey (Londra) 285
Wheeler, Margaret 302, 327
Whitechapel (Londra) 328
Wilde, Oscar 226, 255, 269, 298
Wilding, Dorothy 2
Wilson, E. 334
Winsten, Clare 321
Winsten, Stephen 306, 334
Wisenthal, J.L. 335
Wolverhampton 298
Woolf, Virginia 299, 325

Yahudiler 183, 197, 274, 287, 296, 297
Yakup, Peygamber 305
Yararlılık Nişanı (Bak. Order of Merit) 305
Yassıada 17
Yeats, William Butler 10, 249, 321
Yeni Zelanda 295, 296, 326
Young, Edward Hilton 282
Young, Kathleen 282
Yunanlılar 187

Zenzibar 128
Zetetical Derneği 317
Zulular 300

Yapıt ve Yayım Dizini

A Manifesto (Bak. *Bir Manifesto*) 332
A Practical System of Moral Education for Females (Bak. *Bayanların Moral Eğitimi İçin Pratik Bir Sistem; My Dear Dorothea; Sevgili Dorothea*) 317
Admirable Bashville, The (Bak. *Hayran Olunacak Bashville*) 320, 330
Adventures of the Black Girl in Her Search for God, The (Bak. *Tanrı'sını Arayan Kara Kızın Serüvenleri; Kara Kızın Serüvenleri; Kara Kız*) 325, 333
Advice to a Young Critic and Other Letters (Bak. *Genç Bir Eleştirmene Öğütler ve Öteki Mektuplar*) 334
Agitations / Letters to the Press (1875-1950) (Bak. *Kışkırtmalar / Basına Mektuplar (1875-1950)*) 334
Akıllı Kadının Sosyalizm ve Kapitalizm Rehberi (Bak. *Intelligent Woman's Guide to Socialism and Capitalism, The*) 14, 324, 325, 333
Akıllı Kadının Rehberi (Bak. *Intelligent Woman's Guide to Socialism and Capitalism, The; Akıllı Kadının Sosyalizm ve Kapitalizm Rehberi*) 23, 27, 34, 55, 61, 65, 68, 72, 73, 76, 77, 78, 80, 82, 83, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 121, 128, 132, 145, 149, 155, 169, 173, 177, 178, 180, 210, 243, 251, 257
Aktarıyorum (Bak. *And I Quote*) 145, 204, 210, 213, 340
Amerika'da Bir Konferans 337
An Appraciation of G.B. Shaw and His Work (Bak. *G.B. Shaw ve Yapıtları Üstüne Bir Değerlendirme*) 284
An Unfinished Novel (Bak. *Bitmemiş Roman*) 332
An Unsocial Socialist (Bak. *Sosyal Olmayan Sosyalist*) 317, 318, 332
And I Quote (Bak. *Aktarıyorum*) 340
Androcles and the Lion (Bak. *Androkles ve Aslan*) 322, 331
Androkles ve Aslan (Bak. *Androcles and the Lion*) 11, 38, 58, 74, 76, 77, 100, 113. 151, 162, 163, 184, 187, 188, 189, 19(191, 193, 322, 331, 337
Annajanska 186, 323, 331
Apple Cart, The (Bak. *El Arabası; Bir Çuval İncir*) 325, 331
Arms and the Man (Bak. *Silahlar ve İnsan; Silahlar ve Kahraman*) 319, 330
Atinalı Timon (Bak. *Timon of Athens*) 172
Augustus Does His Bit (Bak. *Augustus Üzer:= Düşeni Yapıyor*) 323, 331
Augustus Üzerine Düşeni Yapıyor (Bak. *Augustus Does His Bit*) 323, 331
Author, The 210

Back to Methuselah (Bak. *Methuselah'ya Dönüş*) 323, 324, 331
Basından Kesintiler (Bak. *Press Cuttings*) 322, 331
Başlıca Eleştirel Denemeler (Bak. *Major Crit=. Essays*) 336

Bayanların Moral Eğitimi İçin Pratik Bir Sistem (Bak. *A Practical System of Moral Education for Females; My Dear Dorothea; Sevgili Dorothea*) 317
Beklenmedik Adaların Budalası (Bak. *Simpleton of the Unexpected Isles, The*) 43, 73, 80, 93, 128, 180, 222, 326, 331
Bernard Shaw: Bir Kaynakça (Bak. *Bernard Shaw: A Bibliography*) 26, 45, 81, 113, 114, 127, 248, 349
Bernard Shaw: Düşlerin Çekiciliği (Bak. *Bernard Shaw: The Lure of Fantasy*) 32, 48, 77, 78, 101, 148, 180, 183, 185, 189, 197, 204, 225, 258, 261
Bernard Shaw: Nükte ve Zekâsından Seçmeler (Bak. *Bernard Shaw: Selections of His Wit and Wisdom*) 335
Bernard Shaw: Selections of His Wit and Wisdom (Bak. *Bernard Shaw: Nükte ve Zekâsından Seçmeler*) 335
Bernard Shaw: The Search for Love (Bak. *Bernard Shaw: Aşk Arayışı*) 347
Bernard Shaw and Alfred Douglas: A Correspondence (Bak. *Bernard Shaw ve Alfred Douglas: Bir Yazışma*) 334
Bernard Shaw and Mrs.Patrick Campbell: Their Correspondence (Bak. *Bernard Shaw ve Mrs. Patrick Campbell: Yazışmaları*) 334
Bernard Shaw Gives Himself Away (Bak. *Bernard Shaw Kendisini Ortaya Koyuyor*) 333
Bernard Shaw Kendisini Ortaya Koyuyor (Bak. *Bernard Shaw Gives Himself Away*) 333
Bernard Shaw ve Alfred Douglas: Bir Yazışma (Bak. *Bernard Shaw and Alfred Douglas: A Correspondence*) 334
Bernard Shaw ve Mrs. Patrick Campbell: Yazışmaları (Bak. *Bernard Shaw and Mrs. Patrick Campbell: Their Correspondence*) 334
Bernard Shaw's Letters to Granville Barker (Bak. *Bernard Shaw'un Granville Barker'a Mektupları*) 334
Bernard Shaw's Non-Dramatic Literary Criticism (Bak. *Bernard Shaw'un Tiyatro Dışı Yazın Eleştirileri*) 335
Bernard Shaw's Practical Politics (Bak. *Bernard Shaw'un Pratik Politikası*) 335
Bernard Shaw's Ready-Reckoner (Bak. *Kolay Anlaşılır Bernard Shaw*) 335
Bernard Shaw's Rhyming Picture Guide to Ayot Saint Lawrence (Bak. *Bernard Shaw'un Ayot Saint Lawrence İçin Şiirli Fotoğraf Rehberi*) 333
Bernard'ın Gönül Dostları (Bak. *Bernard's Bretheren*) 244, 354
Bernard Shaw'un Özdeyişleri: George Bernard Shaw'un Yapıtlarındaki Özdeyişler İçin Bir Dizin (Bak. *Proverbial Bernard Shaw, The: An Index to Proverbs in the Works of George Bernard Shaw*) 336
Bernard Shaw'un Ayot Saint Lawrence İçin Şiirli Fotoğraf Rehberi (Bak. *Bernard Shaw's Rhyming Picture Guide to Ayot Saint Lawrence*) 333
Bernard Shaw'un Cep Kitabı (Bak. *Portable Bernard Shaw, The*) 335
Bernard Shaw'un Dinsel Söylevleri (Bak. *Religious Speeches of Bernard Shaw, The*) 35, 39, 198, 277, 335
Bernard Shaw'un Granville Barker'a Mektupları (Bak. *Bernard Shaw's Letters to Granville Barker*) 334
Bernard Shaw'un Pratik Politikası (Bak. *Bernard Shaw's Practical Politics*) 335
Bernard Shaw'un Tiyatro Dışı Yazılarından Seçmeler (Bak. *Selected Non-Dramatic Writings of Bernard Shaw*) 336
Bernard Shaw'un Tiyatro Dışı Yazın Eleştirileri (Bak. *Bernard Shaw's Non-Dramatic Literary Criticism*) 335
Bernard Shaw'un Tiyatrosu (Bak. *Theatre of Bernard Shaw, The*) 335
Bernard Shaw: Aşk Arayışı (Bak. *Bernard Shaw: The Search for Love*) 27, 52, 71, 79, 123, 140, 151, 208, 212, 220, 221, 227, 229, 231, 248, 251, 262
Bernard Shaw: Güç Peşinde (Bak. *Bernard Shaw: The Pursuit of Power*) 23, 51, 193, 226, 259, 264
Bernard Shaw: The Lure of Fantasy (Bak. *Bernard Shaw: Düşlerin Çekiciliği*) 347
Bernard Shaw: The Pursuit of Power (Bak. *Bernard Shaw: Güç Peşinde*) 347
Bernard's Bretheren (Bak. *Bernard'ın Gönül Dostları*) 354
Binbaşı Barbara (Bak. *Major Barbara*) 11, 14, 16, 27, 30, 46, 57, 58, 62, 69, 75, 94, 99, 102, 103, 104, 106, 109, 115, 123, 132, 136, 155, 186, 195, 196, 205, 275, 300, 321, 322, 327, 331
Bir Çuval İncir (Bak. *Apple Cart, The; El Arabası*) 338
Bir Kadın Yarattım (Bak. *Pygmalion*) 338
Bir Manifesto (Bak. *A Manifesto*) 13, 119, 332
Bitmemiş Roman (Bak. *An Unfinished Novel*) 332

Blanco Posnet'in Ortaya Çıkışı (Bak. *Shewing-up of Blanco Posnet, The*) 25, 75, 196, 199, 235, 250, 261, 322, 331
Blanco Posnet'in Sırrı (Bak. *Shewing-up of Blanco Posnet, The*) 337
Blest Pair of Sirens (Bak. *Kutsanmış Bir Çift Siren; Perry, Florence*) 219
Boş Sayfalar (Bak. *Flyleaves*) 335
Brieux'nün Üç Oyununa Önsöz (Bak. *Preface to Three Plays by Brieux*) 37, 47, 109, 112, 178, 208, 224, 225, 332
Britannica Ansiklopedisi (Bak. *Encyclopedia Britannica*) 184
Bulunmuş Büyüleyici Çocuk (Bak. *Fascinating Foundling, The*) 325, 331
Buoyant Billions (Bak. *Yüzen Milyarlar*) 328, 332
Büyük Bir Geleneğin İzinde (Bak. *In a Great Tradition*) 334
Büyük Katerina (Bak. *Great Catherine*) 322, 323, 331

Caesar and Cleopatra (Bak. *Sezar ve Kleopatra; Cesar'la Kleopatra*) 320, 327, 330
Calais Altısı (Bak. *Six of Calais, The*) 331
Candid Friend 273
Candida (Bak. *Kandida*) 11, 12, 16, 22, 28, 38, 43, 100, 165, 171, 174, 185, 203, 257, 260, 272, 285, 296, 301, 330
Cape Argus 289
Captain Brassbound's Conversion (Bak. *Kaptan Brassbound'un Dönüşümü*) 320, 330
Case for Equality, The (Bak. *Eşitlik Savunusu*) 332
Cashel Byron's Profession (Bak. *Cashel Byron'un Mesleği*) 317, 318, 332
Cashel Byron'un Mesleği (Bak. *Cashel Byron's Profession*) 24, 120, 317, 318, 332
Cenevre (Bak. *Geneva*) 30, 48, 56, 64, 68, 70, 72, 76, 80, 84, 89, 90, 91, 92, 94, 109, 125, 135, 163, 173, 177, 179, 237, 240, 326, 327, 332
Cennet (Bak. *Eden; Stanford, Charles Villiers*) 219
Cesar'la Kleopatra (Bak. *Caesar and Cleopatra*) 337
Chap-Book 273
Clerk, The 36
Collected Edition (Bak. *Tüm Yapıtlar*) 325
Collected Letters (Bak. *Seçilmiş Mektuplar*) 334
Collected Screenplays (Bak. *Seçilmiş Senaryolar*) 335
Colliers 303
Commonsense of Municipal Trading, The (Bak. *Yerel Pazarlıkların Sağduyusu*) 321, 332
Commonsense About the War (Bak. *Savaş Üstüne Sağduyu*) 332
Commonsense About the War, The (Bak. *Savaş Üstüne Sağduyu*) 322
Commonsense of Municipal Trading (Bak. *Yerel Pazarlıkların Sağduyusu*) 332
Complete Prefaces (Bak. *Tüm Önsözler*) 333
Cosi fan tutte (Mozart) 304
Cosmopolis 25
Cymbeline Refinished (Bak. *Yeniden Yazılan Cymbeline*) 326, 331

Çapkın (Bak. *Philanderer, The*) 62, 155, 156, 235, 319, 321, 330
Çeviriler ve Saçmalıklar (Bak. *Translations and Tomfooleries*) 321

Daily Express 279
Daily Film Renter 303
Daily Mail 268
Dark Lady of the Sonnets, The (Bak. *Sonelerin Esmer Kadını*) 331
Dear Liar (Bak. *Sevgili Soytarı*) 10
Dear Mr.Shaw / Selections from Bernard Shaw's Postbag (Bak. *Sevgili Mr. Shaw Bernard Shaw'un Posta Çantasından Seçmeler*) 334
Devil's Disciple, The (Bak. *Şeytanın Çömezi*) 320, 330
Diaries, The (Bak. *Günlükler*) 334
Doctor's Dilemma, The (Bak. *Doktorun İkilemi*) 321, 331
Doksanlarda Tiyatromuz (Bak. *Our Theatre in the Nineties*) 29, 112, 177, 180, 191, 203, 207, 209, 223, 226, 227, 229, 231, 248, 251, 333
Doktorun İkilemi (Bak. *Doctor's Dilemma, The*) 17, 23, 28, 38, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 109, 132, 139, 157, 165, 180, 181, 187, 195, 210, 239, 263, 321, 322, 331
Dokuzuncu Senfoni (*Beethoven*) 246
Don Kişot (Bak. *Don Quijote*) 213
Don Quijote (Bak. *Don Kişot*) 213
Dramatic Opinions and Essays (Bak. *Tiyatro Üstüne Düşünce ve Denemeler*) 332
Dramatic Review 270, 318
Dul Erkeklerin Evleri (Bak. *Widowers' Houses*) 10, 47, 156, 319, 330

Early Texts (Bak. *Erken Dönem Yapıtları*) 335
Eczacıbaşı Kültür Filmleri 17
Eden (Bak. *Cennet; Stanford, Sir Charles Villiers*) 219
El Arabası (Bak. *Apple Cart, The*) 28, 29, 31, 33, 48, 50, 62, 63, 64, 65, 67, 70, 72, 80, 104, 122, 124, 126, 127, 222, 259, 285, 286, 325, 331
Ellen Terry and Bernard Shaw: A Correspondence (Bak. *Ellen Terry ve Bernard Shaw: Bir Yazışma*) 333
Ellen Terry ve Bernard Shaw: Bir Yazışma (Bak. *Ellen Terry and Bernard Shaw: A Correspondence*) 333
Encyclopedia Britannica (Bak. *Britannica Ansiklopedisi*) 184
Enigma Çeşitlemeleri (Elgar) 8
Erken Dönem Yapıtları (Bak. *Early Texts*) 335
Ermiş Jeanne (Bak. *Saint Joan*) 11, 22, 49, 56, 58, 72, 118, 156, 179, 180, 181, 184, 187, 188, 190, 193, 194, 197, 265, 324, 326, 331, 338
Eroica Senfonisi (Beethoven) 214
Essays in Fabian Socialism (Bak. *Fabian Sosyalizmi Üstüne Denemeler*) 333
Eşitlik Savunusu (Bak. *Case for Equality, The*) 84, 230, 262, 332
Eşitlik Yolu (Bak. *Road to Equality, The*) 335
Evening Standard 298
Everybody's Political What's What (Bak. *Herkes İçin Siyasal Sözlük; Sözlük*) 327, 333
Evlenmek (Bak. *Getting Married*) 22, 43, 44, 62, 109, 114, 118, 121, 150, 152, 156, 157, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 173, 191, 197, 253, 262, 322, 331

Fabian Essays in Socialism (Bak. *Sosyalizm Üstüne Fabian Denemeleri*) 319, 328, 332
Fabian Sosyalizmi Üstüne Denemeler (Bak. *Essays in Fabian Socialism*) 13, 333
Fabiancılık ve İmparatorluk (Bak. *Fabianism and the Empire*) 13, 332
Fabianism and the Empire (Bak. *Fabiancılık ve İmparatorluk*) 332
Fanny'nin İlk Oyunu (Bak. *Fanny's First Play*) 51, 127, 160, 236, 263, 331
Fanny's First Play (Bak. *Fanny'nin İlk Oyunu*) 331
Farfetched Fables (Bak. *Zorlama Masallar*) 332
Fascinating Foundling, The (Bak. *Bulunmuş Büyüleyici Çocuk*) 325, 331
Faust (Gounod) 217
Figaro (Mozart) 223
Florence Farr, Bernard Shaw, W.B. Yeats: Letters (Bak. *Florence Farr, Bernard Shaw, W.B. Yeats: Mektuplar*) 333
Florence Farr, Bernard Shaw, W.B. Yeats: Mektuplar (Bak. *Florence Farr, Bernard Shaw, W.B. Yeats: Letters*) 333
Flyleaves (Bak. *Boş Sayfalar*) 335
Fortnightly Review, The 219

G.B.S. ile Otuz Yıl (Bak. *Thirty Years with G.B.S.*) 313, 352
G.B.S. ile Sofra Sohbeti (Bak. *Table-Talk of G.B.S.*) 334
G.B.S.'in Özü (Bak. *Quintessence of G.B.S.*) 106, 114, 125, 131, 223, 237, 243, 357
G.B.Shaw ve Yapıtları Üstüne Bir Değerlendirme (Bak. *An Appreciation of G.B. Shaw and His Work*) 284
Genç Bir Bayana Sosyalizm ve Kapitalizm Üzerine Öğütler 338
Genç Bir Eleştirmene Öğütler ve Öteki Mektuplar (Bak. *Advice to a Young Critic and Other Letters*) 334
Genç Bir Kadın Oyuncuya (Bak. *To a Young Actress*) 334
Geneva (Bak. *Cenevre*) 326, 327, 332
George Bernard Shaw (Chesterton, G.K.) 148, 342
George Bernard Shaw (Pearson, H.) 112, 113, 194, 196, 208, 219, 220, 249, 259, 260, 262, 352
Gerçeğe Bir Bakış (Bak. *Glimps of Reality, The*) 324, 331
Getting Married (Bak. *Evlenmek*) 322, 331
Glimps of Reality, The (Bak. *Gerçeğe Bir Bakış*) 324, 331
Göklerde Futbol 337
Grandüşes (Offenbach) 304
Great Catherine (Bak. *Büyük Katerina*) 322, 323, 331
Gülen Düşünceler 3, 18
Günlükler (Bak. *Diaries*) 334

Hacı'nın Yolculuğu (Bak. *Pilgrim's Progress, The*) 8
Hamlet 125, 224, 281, 301
Harper Alıntılar Kitabı (Bak. *Harper Book of Quotations, The*) 209, 245, 246, 247, 254, 345

Harper Book of Quotations, The (Bak. *Harper Alıntılar Kitabı*) 345
Harper's Bazar 217
Hayran Olunacak Bashville (Bak. *Admirable Bashville, The*) 320, 330
Hearst's Magazine 262
Heartbreak House (Bak. *Kırgınlar Evi; Küskünler Evi*) 323, 331, 338
Hedda Gabler 174
Herkes İçin Siyasal Sözlük (Bak. *Everybody's Political What's What*) 14, 30, 33, 45, 54, 62, 66, 67, 69, 77, 79, 81, 82, 90, 93, 98, 110, 114, 126, 133, 134, 136, 137, 144, 163, 167, 177, 181, 186, 229, 236, 243, 245, 252, 260, 263, 327, 333
Hiç Belli Olmaz (Bak. *You Never Can Tell*) 47, 124, 149, 150, 164, 166, 169, 250, 320, 330, 338
History of Trade Unionism (Bak. *Sendikacılığın Tarihi*) 319
Hoş Olmayan Oyunlar (Bak. *Plays Unpleasant*) 156, 162, 205, 247, 252, 256, 258, 265, 320, 330
Hoş Oyunlar (Bak. *Plays Pleasant*) 36, 67, 186, 222, 225, 256, 320, 330
Hornet, The 317
How He Lied to Her Husband (Bak. *Kadının Kocasına Nasıl Yalan Söyledi*) 321, 325, 331
How to Become a Musical Critic (Bak. *Nasıl Müzik Eleştirmeni Olunur*) 334
How to Settle the Irish Question (Bak. *İrlanda Sorunu Nasıl Çözülür*) 323, 332
Humanitarian, The 48, 216, 222

Idler, The 273
Immaturity (Bak. *Toyluk*) 317, 332
Imprisonment (Bak. *Mahpusluk*) 332
In a Great Tradition (Bak. *Büyük Bir Geleneğin İzinde*) 334
In Good King Charles's Golden Days (Bak. *İyi Kral Charles'ın Altın Çağı*) 327, 328, 332
Inca of Perusalem, The (Bak. *Perusalem'li İnka*) 323, 331
Intelligent Woman's Guide to Socialism and Capitalism, The (Bak. *Akıllı Kadının Sosyalizm ve Kapitalizm Rehberi; Akıllı Kadının Rehberi; Genç Bir Bayana Sosyalizm ve Kapitalizm Üzerine Öğütler*) 324, 325, 333
Interviews and Recollections (Bak. *Söyleşiler ve Anımsamalar*) 336
Irish Statesman 124
Irrational Knot, The (Bak. *Saçma Bağ*) 317, 332

İbsen'ciliğin Özü (Bak. *Quintessence of Ibsenism, The*) 10, 31, 40, 48, 63, 93, 150, 155, 157, 162, 190, 191, 213, 221, 224, 319, 332
İncil 14, 126, 179, 191, 217, 289
İnsan ve Üstün İnsan (Bak. *Man and Superman*) 11, 12, 16, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 36, 37, 43, 44, 45, 46, 49, 52, 53, 55, 61, 64, 65, 66, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 82, 83, 88, 92, 98, 99, 100, 101, 102, 105, 106, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 119, 120, 121, 122, 124, 126, 127, 131, 132, 135, 136, 137, 139, 140, 148, 149, 152, 153, 154, 156, 157, 160 161, 162, 166, 168, 169, 170, 171, 174, 178, 180, 181, 182, 183, 185, 186, 194, 196, 197, 200, 207, 211, 212, 219, 232, 235, 238, 246, 251, 261, 274, 323, 330
İnsan, Üstün İnsan (Bak. *Man and Superman*) 337
İrlanda Sorunu (Bak. *Matter with Ireland, The*) 335
İrlanda Sorunu Nasıl Çözülür (Bak. *How to Settle the Irish Question*) 13, 323, 332
İtalyan Senfonisi (Mendelssohn) 300
İyi Kral Charles'ın Altın Çağı (Bak. *In Good King Charles's Golden Days*) 52, 65, 115, 120, 128, 177, 200, 203, 204, 210, 211, 327, 328, 332
İyi Olamayacak Kadar Gerçek (Bak. *Too True to Be Good*) 24, 47, 52, 57, 61, 69, 78, 88, 104, 131, 154, 161, 173, 174, 179, 188, 197, 326, 331
İzvestiya 287

Jan Dark (Bak. *Saint Joan*) 337
Jitta'nın Günahlarından Arınması (Bak. *Jitta's Atonement*) 324, 331
Jitta's Atonement (Bak. *Jitta'nın Günahlarından Arınması*) 324, 331
John Bull's Other Island (Bak. *John Bull'un Öteki Adası*) 321, 330
John Bull'un Öteki Adası (Bak. *John Bull's Other Island*) 26, 36, 38, 51, 53, 63, 66, 71, 74, 94, 123, 128, 150, 161, 191, 193, 200, 256, 274, 321, 322, 330
John O'London's Weekly 209

Kadın Neden İstemiyordu (Bak. *Why She Would Not*) 16, 332
Kadının Kocasına Nasıl Yalan Söyledi (Bak. *How He Lied to Her Husband*) 222, 321, 322, 325, 331
Kandida (Bak. *Candida*) 337
Kapital (Bak. *Kapital, Das*) 274
Kapital, Das (Bak. *Kapital*) 274
Kaptan Brassbound'un Dönüşümü (Bak. *Captain Brassbound's Conversion*) 16, 54, 110, 154, 155, 228, 257, 320, 330
Kara Kız (Bak. *Adventures of the Black Girl in Her Search for God, The*) 338
Kara Kızın Serüvenleri (Bak. *Adventures of the Black Girl in Her Search for God, The*) 32, 34, 137, 164, 185, 187, 191, 200, 204, 238, 240,
Kayalar Üstünde (Bak. *On the Rocks*) 44, 63, 69, 70, 78, 81, 82, 115, 122, 125, 144, 149, 165, 178, 188, 198, 208, 326, 331
Kefaret (Bak. *Rédemption, La; Gounod*) 217
Kırgınlar Evi (Bak. *Heartbreak House*) 11, 29, 34, 35, 39, 46, 48, 54, 87, 90, 91, 92, 95, 99, 105, 118, 120, 153, 156, 157, 167, 171, 172, 192, 198, 222, 223, 238, 239, 259, 299, 323, 331, 338
Kısa Öyküler, Alıntılar ve Shaw'ca Sözler (Bak. *Short Stories, Scraps and Shavings*) 333
Kışkırtmalar / Basına Mektuplar (1875-1950) (Bak. *Agitations / Letters to the Press (1875-1950)*) 334
Kiliseye Gitmek Üstüne (Bak. *On Going to Church*) 143, 192, 200, 332
Kim Kimdir (Bak. *Who's Who*) 308
Kişisel On Altı Skeç (Bak. *Sixteen Self Sketches*) 79, 135, 172, 212, 263, 328, 333
Kolay Anlaşılır Bernard Shaw (Bak. *Bernard Shaw's Ready-Reckoner*) 335
Köy Sevdası (Bak. *Village Wooing*) 177, 326, 331
Kusursuz Wagner'ci (Bak. *Perfect Wagnerite, The*) 30, 38, 98, 206, 215, 216, 320, 332
Kutsanmış Bir Çift Siren (Bak. *Blest Pair of Sirens; Perry, Florence*) 219
Küskünler Evi (Bak. *Heartbreak House*) 338

Letters...to Miss Alma Murray (Bak. *Miss Alma Murray'ya Mektuplar*) 333
Letters to Siegfried Trebitsch (Bak. *Siegfried Trebitsch'e Mektuplar*) 334
Liberty 296
Lohengrin (Wagner) 300
London Evening News 314
London Magazine 283
London Music in 1888-89 (Bak. *Londra Müziği 1888-89*) 333
Londra Müziği 1888-89 (London Music in 1888-89) 75, 87, 103, 111, 123, 198, 206, 209, 212, 213, 215, 217, 218, 219, 220, 244, 247, 248, 249, 333
Londra'da Müzik 1890-94 (Bak. *Music in London 1890-94*) 198, 213, 214, 216, 219, 232, 333
Love Among Artists (Bak. *Sanatçılar Arasında Aşk*) 317, 318, 332

Magazine of Music 220, 318
Mahpusluk (Bak. *Imprisonment*) 26, 76, 111, 113, 114, 131, 144, 186, 332
Major Barbara (Bak. *Binbaşı Barbara*) 321, 327, 331
Major Critical Essays (Bak. *Başlıca Eleştirel Denemeler*) 336
Man and Superman (Bak. *İnsan ve Üstün İnsan; İnsan, Üstün İnsan*) 321, 323, 330
Man of Destiny, The (Bak. *Yazgının Adamı*) 320, 330
Manchester Guardian 69
Matter with Ireland, The (Bak. *İrlanda Sorunu*) 335
Mazeppa (Liszt) 218
Methuselah'ya Dönüş (Bak. *Back to Methuselah*) 11, 12, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 34, 35, 37, 39, 40, 46, 52, 57, 58, 66, 67, 69, 70, 74, 80, 87, 88, 92, 93, 103, 104, 118, 124, 132, 135, 138, 148, 163, 177, 178, 179, 181, 182, 183, 184, 186, 187, 190, 192, 195, 198, 203, 211, 212, 215, 237, 239, 245, 249, 252, 253, 323, 324, 331
Mi Bemol Senfonisi (Mozart) 300
Millionairess, The (Bak. *Milyoner Kadın*) 326, 331
Milyoner Kadın (Bak. *Millionairess, The*) 44, 54, 64, 68, 81, 92, 135, 326, 331, 337
Misalliance (Bak. *Uyumsuzluk*) 322, 331
Miss Alma Murray'ya Başka Mektuplar (Bak. *More Letters...to Miss Alma Murray*) 333
Miss Alma Murray'ya Mektuplar (Bak. *Letters... to Miss Alma Murray*) 333
Modern Machiavelli 14
More Letters...to Miss Alma Murray (Bak. *Miss Alma Murray'ya Başka Mektuplar*) 333
Morning Leader 221
Morning Post 283

Mrs.Warren'ın Mesleği (Bak. *Mrs.Warren's Profession*) 11, 23, 63, 121, 125, 236, 237, 250, 258, 319, 324, 330
Mrs.Warren's Profession (Bak. *Mrs. Warren'ın Mesleği*) 319, 324, 330
Music Cure, The (Bak. *Müzik Tedavisi*) 322, 331
Music in London 1890-94 (Bak. *Londra'da Müzik 1890-94*) 333
My Dear Dorothea (Bak. *Sevgili Dorothea; A Practical System of Moral Education for Females*) 317, 334
Müzik Tedavisi (Bak. *Music Cure, The*) 322, 331
Müzik Üstüne Alıntılar (Bak. *An Encyclopedia of Quotations of Music*) 217, 221, 354

Nasıl Müzik Eleştirmeni Olunur (Bak. *How to Become a Musical Critic*) 213, 334
New Age 278
New Machiavelli, The (Bak. *Yeni Machiavelli*) 13, 321
New Republic, The 297
New Statesman 207, 250, 322
New York American 280
New York Herald Tribune 260
New York Times 231, 274, 275
New York World-Telegram 275, 311
News Chronicle 311

O'Flaherty, V.C. 35, 323, 324, 331
Observer 268
Okullar ve Öğretmenler (Bak. *Schools and Schoolmasters*) 143, 332
On Going to Church (Bak. *Kiliseye Gitmek Üstüne*) 332
On the Rocks (Bak. *Kayalar Üstünde*) 326, 331
Our Corner 318
Our Theatre in the Nineties (Bak. *Doksanlarda Tiyatromuz*) 333
Overruled (Bak. *Reddedildi*) 322, 331
Oyun Yazarı ve Korsan (Bak. *The Playwright and the Pirate*) 334

Ölüm ve Genç Kız (Schubert) 217

Pall Mall Gazette 53, 125, 210, 295, 318
Parsifal (Wagner) 300
Passion Play (Bak. *Tutku Oyunu*) 332
Passion, Poison and Petrifaction (Bak. *Tutku, Zehir ve Taş Kesilme*) 321, 324, 330
Peer Gynt (Grieg) 213, 217
Pen Portraits and Reviews (Bak. *Yazılı Portreler ve İncelemeler*) 333
People's National Theatre 297
Perfect Wagnerite, The (Bak. *Kusursuz Wagner'ci*) 320, 332
Perusalem'li İnka (Bak. *Inca of Perusalem, The*) 83, 323, 331
Philanderer, The (Bak. *Çapkın*) 319, 321, 330
Pilgrim's Progress, The (Bak. *Hacı'nın Yolculuğu*) 8
Piyano Sonatı, Opus 106 (Beethoven) 215
Platform and Pulpit (Bak. *Platform ve Kürsü*) 334
Platform ve Kürsü (Bak. *Platform and Pulpit*) 334
Plays Pleasant (Bak. *Hoş Oyunlar*) 320, 330
Plays Unpleasant (Bak. *Hoş Olmayan Oyunlar*) 320, 330
Playwright and the Pirate, The (Bak. *Oyun Yazarı ve Korsan*) 334
Portable Bernard Shaw, The (Bak. *Bernard Shaw'un Cep Kitabı*) 335
Preface to Three Plays by Brieux (Bak. *Brieux'nün Üç Oyununa Önsöz*) 332
Press Cuttings (Bak. *Basından Kesintiler*) 322, 331
Proverbial Bernard Shaw, The: An Index to Proverbs in the Works of George Bernard Shaw (Bak. *Bernard Shaw'un Özdeyişleri: George Bernard Shaw'un Yapıtlarındaki Özdeyişler İçin Bir Dizin*) 336
Puck 277
Pygmalion (Bak. *Bir Kadın Yarattım*) 11, 16, 35, 47, 62, 98, 103, 121, 126, 154, 155, 174, 269, 277, 298, 304, 322, 326, 331, 338

Quintessence of Ibsenism, The (Bak. *İbsen'ciliğin Özü*) 319, 332

Rationalization of Russia, The (Bak. *Rusya'nın Ussallaştırılması*) 335
Reader's Digest 125
Realm 272
Reddedildi (Bak. *Overruled*) 34, 35, 56, 149, 322, 331
Rédemption, La (Bak. *Kefaret; Gounod*) 217
Religious Speeches of Bernard Shaw, The (Bak. *Bernard Shaw'un Dinsel Söylevleri*) 335

Requiem (Brahms) 216
Requiem (Dvořák) 216
Requiem (Verdi) 8
Review of Reviews, The 260
Reynold's News 302
Road to Equality, The (Bak. *Eşitlik Yolu*) 335
Robinson Crusoe 224
Rusya'nın Ussallaştırılması (Bak. *Rationalization of Russia, The*) 335

Saçma Bağ (Bak. *Irrational Knot, The*) 120, 235, 246, 317, 332
Saint Joan (Bak. *Ermiş Jeanne; Jan Dark*) 324, 331
Sanat Sağduyusu (Bak. *Sanity of Art, The*) 76, 204, 208, 320, 332
Sanatçılar Arasında Aşk (Bak. *Love Among Artists*) 317, 318, 332
Sanity of Art, The (Bak. *Sanat Sağduyusu*) 320, 332
Saturday Review 10, 205, 206, 215, 226, 228, 256, 320
Savaş Üstüne Gerçekten Yazdıklarım (Bak. *What I Really Wrote About the War*) 92, 333
Savaş Üstüne Sağduyu (Bak. *Commonsense About the War; The*) 13, 88, 260, 322, 332
Savaş Üstüne Sağduyusuzluk (Bak. *Uncommon Sense About the War*) 327, 333
Schoolmistress, The 282
Schools and Schoolmasters (Bak. *Okullar ve Öğretmenler*) 332
Seçilmiş Mektuplar (Bak. *Collected Letters*) 123, 334
Seçilmiş Oyunlar 1 (Bak. *Pygmalion; Küskünler Evi; Ermiş Jeanne*) 338
Seçilmiş Senaryolar (Bak. *Collected Screenplays*) 335
Seçilmiş Tiyatro Dışı Yazılar (Bak. *Selected Non-Dramatic Writings*) 335
Selected Non-Dramatic Writings (Bak. *Seçilmiş Tiyatro Dışı Yazılar*) 335
Selected Non-Dramatic Writings of Bernard Shaw (Bak. *Bernard Shaw'un Tiyatro Dışı Yazılarından Seçmeler*) 336
Sendikacılığın Tarihi (Bak. *History of Unionism*) 319
Sevgili Dorothea (Bak. *My Dear Dorothea*) 317, 334
Sevgili Mr. Shaw / Bernard Shaw'un Posta Çantasından Seçmeler (Bak. *Dear Mr. Shaw / Selections from Bernard Shaw's Postbag*) 138, 334
Sevgili Soytarı (Bak. Dear Liar) 10
Sezar ve Kleopatra (Bak. *Caesar and Cleopatra*) 11, 14, 23, 28, 29, 33, 39, 49, 118, 173, 228, 235, 285, 320, 327, 330
Shakes Versus Shav (Bak. *Shav'a Karşı Shakes*) 328, 332
Shav'a Karşı Shakes (Bak. *Shakes Versus Shav*) 15, 172, 328, 332
Shaw: An Autobiography, 1856-1898 (Bak. *Shaw: Bir Özgeçmiş 1856-1898*) 333
Shaw: An Autobiography, 1898-1950-the Playwright Years (Bak. *Shaw: Bir Özgeçmiş, 1898-1950-Oyun Yazarlığı Yılları*) 333
Shaw: An Exhibit (Bak. *Shaw: Bir Sergi*) 335
Shaw: Bir Özgeçmiş, 1856-1898 (Bak. *Shaw: An Autobiography, 1856-1898*) 333
Shaw: Bir Özgeçmiş, 1898-1950-Oyun Yazarlığı Yılları (Bak. *Shaw: An Autobiography, 1898-1950-the Playwright Years*) 333
Shaw: Bir Gözüpek (Bak. *Shaw: The Chucker-Out*) 335
Shaw: Bir Sergi (Bak. *Shaw: An Exhibit*) 335
Shaw: The Chucker-Out (Bak. *Shaw: Bir Gözüpek*) 335
Shaw and Ibsen (Bak. *Shaw ve İbsen*) 335
Shaw Dickens Üstüne (Bak. *Shaw on Dickens*) 335
Shaw Dil Üstüne (Bak. *Shaw on Language*) 335
Shaw Din Üstüne (Bak. *Shaw on Religion*) 195, 335
Shaw Fotoğraf Üstüne (Bak. *Shaw on Photography: Essays and Photographs by George Bernard Shaw*) 231, 336
Shaw Fotoğraf Üstüne: George Bernard Shaw'un Denemeleri ve Fotoğrafları (Bak. *Shaw on Photography: Essays and Photographs by George Bernard Shaw; Shaw Fotoğraf Üstüne*) 231, 336
Shaw Müzik Üstüne (Bak. *Shaw on Music*) 71, 212, 231, 232, 334
Shaw on Dickens (Bak. *Shaw Dickens Üstüne*) 335
Shaw on Language (Bak. *Shaw Dil Üstüne*) 335
Shaw on Music (Bak. *Shaw Müzik Üstüne*) 334
Shaw on Photography: Essays and Photographs by George Bernard Shaw (Bak. *Shaw Fotoğraf Üstüne: George Bernard Shaw'un*

Denemeleri ve Fotoğrafları; Shaw Fotoğraf Üstüne) 231, 336
Shaw on Religion (Bak. *Shaw Din Üstüne*) 335
Shaw on Shakespeare (Bak. *Shaw Shakespeare Üstüne*) 334
Shaw on Theatre (Bak. *Shaw Tiyatro Üstüne*) 334
Shaw Shakespeare Üstüne (Bak. *Shaw on Shakespeare*) 334
Shaw Tiyatro Üstüne (Bak. *Shaw on Theatre*) 334
Shaw ve İbsen (Bak. *Shaw and Ibsen*) 335
Shaw's Music: 1876-1890 (Bak. *Shaw'un Müziği: 1876-1890*) 335
Shaw's Music: 1890-1893 (Bak. *Shaw'un Müziği: 1890-1893*) 335
Shaw's Music: 1893-1950 (Bak. *Shaw'un Müziği: 1893-1950*) 335
Shaw's Music: The Complete Musical Criticism (Bak. *Shaw'un Müziği: Tüm Müzik Eleştirileri*) 335
Shaw'un Müziği: Tüm Müzik Eleştirileri (Bak. *Shaw's Music: The Complete Musical Criticism*) 217, 335
Shaw'un Müziği: 1876-1890 (Bak. *Shaw's Music: 1876-1890*) 217, 218, 219, 335
Shaw'un Müziği: 1890-1893 (Bak. *Shaw's Music: 1890-1893*) 218, 219, 335
Shaw'un Müziği: 1893-1950 (Bak. *Shaw's Music: 1893-1950*) 335
Shaw'un Sosyalizmi (Bak. *Socialism of Shaw, The*) 333
Shewing-up of Blanco Posnet, The (Bak. *Blanco Posnet'in Ortaya Çıkışı; Blanco Posnet'in Sırrı*) 322, 331
Short Stories, Scraps and Shavings (Bak. *Kısa Öyküler, Alıntılar ve Shaw'ca Sözler*) 333
Siegfried Trebitsch'e Mektuplar (Bak. *Letters to Siegfried Trebitsch*) 334
Silahlar ve İnsan (Bak. *Arms and the Man*) 11, 12, 52, 89, 99, 252, 272, 299, 319, 330
Silahlar ve Kahraman (Bak. *Arms and the Man*) 338
Simpleton of the Unexpected Isles, The (Bak. *Beklenmedik Adaların Budalası*) 326, 331
Six of Calais, The (Bak. *Calais Altısı*) 331
Sixteen Self Sketches (Bak. *Kişisel On Altı Skeç*) 328, 333
Socialism of Shaw, The (Bak. *Shaw'un Sosyalizmi*) 333
Sofra Sohbeti (Bak. *Table-Talk of G.B.S.; G.B.S. ile Sofra Sohbeti*) 67, 71, 79, 81, 87, 142, 207, 224, 230
Sofular İçin Üç Oyun (Bak. *Three Plays for Puritans*) 43, 53, 152, 181, 206, 225, 249, 258, 259, 264, 320, 330
Sonelerin Esmer Kadını (Bak. *Dark Lady of the Sonnets, The*) 331
Sosyal Olmayan Sosyalist (Bak. *An Unsocial Socialist*) 36, 79, 317, 318, 332
Sosyalizm Üstüne Fabian Denemeleri (Bak. *Fabian Essays in Socialism*) 13, 30, 319, 328, 332
Soviet Communism (Bak. *Sovyet Komünizmi*) 326
Sovyet Komünizmi (Bak. *Soviet Communism*) 326
Söyleşiler ve Anımsamalar (Bak. *Interviews and Recollections*) 336
Sözlük (Bak. *Everybody's Political What's What*) 15
Spectator 123
Standard, The 214, 312
Star, The 216, 254, 319
Sunday Chronicle 280
Sunday Express 302
Sunday Graphic 295

Şeytanın Çömezi (Bak. *Devil's Disciple, The*) 32, 33, 70, 89, 94, 95, 119, 120, 166, 257, 320, 326, 330

Table-Talk of G.B.S. (Bak. *G.B.S. ile Sofra Sohbeti; Sofra Sohbeti*) 334
Tanıdığım William Morris (Bak. *William Morris As I Knew Him*) 230, 333
Tanrı'sını Arayan Kara Kızın Serüvenleri (Bak. *Adventures of the Black Girl in Her Search for God, The*) 325, 333
Tatler 274
Telegraph 275
Theatre of Bernard Shaw, The (Bak. *Bernard Shaw'un Tiyatrosu*) 335
Three Plays for Puritans (Bak. *Sofular İçin Üç Oyun*) 320, 330
Times, The 123, 216, 268, 313
Timon of Athens (Bak. *Atinalı Timon*) 172
Tiyatro Üstüne Düşünce ve Denemeler (Bak. *Dramatic Opinions and Essays*) 250, 252, 253, 263, 264, 332
To a Young Actress (Bak. *Genç Bir Kadın Oyuncuya*) 334
Too True to Be Good (Bak. *İyi Olamayacak Kadar Gerçek*) 326, 331

Toyluk (Bak. *Immaturity*) 186, 244, 250, 253, 317, 332
Tragedy of King Richard III (Bak. *Üçüncü Richard*) 280
Translations and Tomfooleries (Bak. *Çeviriler ve Saçmalıklar*) 321
Trovatore, Il (Verdi) 247
Tribune 275
Tristan (Wagner) 216
Tutku Oyunu (Bak. *Passion Play*) 332
Tutku, Zehir ve Taş Kesilme (Bak. *Passion, Poison and Petrifaction*) 321, 324, 330
Tüm Önsözler (Bak. *Complete Prefaces*) 263, 333
Tüm Yapıtlar (Bak. *Collected Edition*) 325

Uçan Hollandalı (Wagner) 258
Ulysses 279
Uncommon Sense About the War (Bak. *Savaş Üstüne Sağduyusuzluk*) 327, 333
Uyumsuzluk (Bak. *Misalliance*) 11, 31, 36, 39, 50, 58, 61, 66, 67, 82, 110, 124, 131, 133, 134, 136, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 152, 154, 172, 184, 185, 189, 193, 196, 204, 207, 209, 231, 235, 236, 237, 239, 265, 322, 331

Üçüncü Richard (Bak. *Tragedy of King Richard III, The*) 280

Veni Creator (Bak. *Yaradan Geldi; Mackenzie, Sir Alexander Champbell*) 219
Village Wooing (Bak. *Köy Sevdası*) 326, 331

Walküre, Die (Wagner) 218
What I Really Wrote About the War (Bak. *Savaş Üstüne Gerçekten Yazdıklarım*) 333
Who's Who (Bak. *Kim Kimdir*) 308
Why She Would Not (Bak. *Kadın Neden İstemiyordu*) 332
Widowers' Houses (Bak. *Dul Erkeklerin Evleri*) 319, 330
William Morris as I Knew Him (Bak. *Tanıdığım William Morris*) 333
World, The 9, 217, 230, 318, 319
Worst Journey in the World, The (Bak. *Yeryüzünün En Korkunç Gezisi*) 324

Yaradan Geldi (Bak. *Veni Creator; Mackenzie, Sir Alexander Champbell*) 219
Yazılı Portreler ve İncelemeler (Bak. *Pen Portraits and Reviews*) 333
Yazgının Adamı (Bak. *Man of Destiny, The*) 30, 56, 87, 89, 118, 119, 121, 173, 178, 310, 320, 330
Yeni Machiavelli (Bak. *New Machiavelli, The*) 13, 14, 321
Yeni Ufuklar 17, 18
Yeniden Yazılan Cymbeline (Bak. *Cymbeline Refinished*) 28, 223, 326, 331
Yerel Pazarlıkların Sağduyusu (Bak. *Commonsense of Municipal Trading, The*) 321, 332
Yeryüzünün En Korkunç Gezisi (Bak. *The Worst Journey of the World*) 324
You Never Can Tell (Bak. *Hiç Belli Olmaz*) 320, 330
Yüzen Milyarlar (Bak. *Buoyant Billions*) 15, 16, 44, 328, 332

Zorlama Masallar (Bak. *Farfetched Fables*) 15, 65, 72, 80, 122, 193, 257, 261, 332

Kavram Dizini

Abartmak 56, 155, 216, 281
ABC (Bak. Alfabe) 14
Abla 122, 317, 323
Abone 279, 280
Acele (Bak. Telaş) 214, 238
Acemilik (Bak. Çaylak) 92
Acı (Bak. Azap) 14, 15, 39, 44, 52, 87, 106, 124, 125, 138, 139, 140, 143, 157, 172, 183, 208, 218, 239, 246, 250, 264, 277, 289
Acıklılık 90, 103, 191
Acımak (Bak. Merhamet) 11, 79, 149, 150, 192, 227, 260, 282
Acımasızlık (Bak. Amansızlık, Zalimlik) 9, 11, 12, 31, 39, 47, 89, 98, 104, 115, 123, 140, 142, 151, 183, 194, 207, 243, 246, 248, 258, 271, 274, 293, 319
Acınmak 237
Acıtmak 250
Acil (Bak. Çabuk, İvedi) 218
Aç (Bak. Açlık) 104, 115, 141, 207, 212
Açgözlülük 78, 88, 104, 106, 140, 163, 194, 222, 246
Açık düşünmek (Bak. Düşünmek) 249
Açık hava tiyatrosu (Bak. Tiyatro) 11, 250
Açık kafalılık (Bak. Geniş Görüşlülük, Kafa) 83
Açık yüreklilik (Bak. Yüreklilik) 206
Açıkgözlük 35
Açıklık 16
Açıklama (Bak. Bildiri) 14, 111, 270, 275, 285
Açıklamak 11, 109, 179, 206, 215, 250, 257
Açılış 272
Açlık (Bak. Aç, Doymamak, Kıtlık) 16, 56, 73, 94, 98, 133, 195, 196, 222, 243, 259, 292
Açmak (Bak. Yer açmak, Yol açmak) 288
Ad (Bak. Takma ad) 30, 126, 183, 190, 208, 217, 222, 227, 247, 248, 269, 272, 275, 282, 285, 290, 298, 305, 319, 322, 324
Ada 118, 124, 128, 321, 322, 325, 326
Adalet (Bak. Adil olmak, Eşitlik, Hak, Hukuk, Yargı) 14, 26, 38, 62, 89, 109, 110, 111, 275
Adaletsizlik 13, 14, 79
Adam (Bak. Büyük adam, Devlet adamı, Din adamı, İnsan, İnsanoğlu, Küçük adam) 24, 25, 26, 28, 29, 44, 54, 73, 93, 103, 109, 121, 139, 165, 168, 171, 210, 247, 259, 269, 280, 313
Adam etmek (Bak. Eğitmek, Yetiştirmek) 165
Adamak (Bak. Kendini adamak, Kendini vermek) 155, 237, 249
Adanmak 238
Adaylık 68, 72, 312, 321
Adını kullanmak (Bak. Kullanmak) 294
Adil olmak (Bak. Adalet, Eşitlik) 30, 55, 251
Adres 265, 290
Affetmek (Bak. Bağışlamak) 123, 313
Afyon (Bak. Keyif vericiler, Morfin, Uyuşturucular) 172
Ağ 153
Ağaç 16, 27, 38, 128
Ağır ceza (Bak. Ceza) 111

Ağır sıklet (Bak. Boks) 311, 324
Ağırbaşlılık 232
Ağırlık 18
Ağırlamak 237
Ağız 160
Ağlamak 127, 227, 255, 293
Ağlamamak 173
Ağlatmak 293
Ağrı (Bak. Diş ağrısı) 172
Ağzına geleni söylemek (Bak. Söylemek) 217
Ahır 27, 145
Ahlak (Bak. Ahlak dışılık, Ahlak düşmanlığı, Ahlak hastalıkları, Ahlaka aykırılık, Ahlaksızlık, Amerikan ahlakı, Cinsel ahlak) 13, 14, 24, 45, 47, 57, 62, 66, 67, 76, 103, 119, 121, 131, 135, 138, 140, 141, 152, 170, 187, 189, 190, 194, 222, 225, 245, 250, 252, 258, 261, 263, 275, 294
Ahlak dışılık (Bak. Ahlak) 213
Ahlak düşmanlığı (Bak. Ahlak, Düşmanlık) 225, 252
Ahlak hastalıkları (Bak. Ahlak, Hastalık) 229
Ahlaka aykırılık (Bak. Ahlak, Aykırılık) 45, 261
Ahlaksızlık (Bak. Ahlak) 23, 123
Ahmaklık (Bak. Akılsızlık, Budalalık) 75, 136, 141, 259
Aile (Bak. Abla, Ana babalık, Analık, Analık içgüdüsü, Aile yaşamı, Akraba, Akrabalık, Amca, Anne, Baba, Boşanmak, Cinsel ilişki, Cinsellik, Çocuk, Çocuk bakımı, Çocuk dövmek, Çokeşlilik, Dadı, Damat, Doğum, Doğum kontrolu, Dul, Düğün, Erkek, Erkeklik, Eş, Eşlik, Ev, Ev işleri, Ev kadını, Ev yaşamı, Evde kalmış kadın, Eve kapatmak, Evlenmek, Evlenmiş kadın, Evli, Evlilik, Evliliğin özü, Evlilik sözleşmesi, Evlilik sendikacılığı, Gebelik, Kadın, Kardeş, Kayınpeder, Kayınvalide, Koca, Koca avcılığı, Kocasızlık, Komşu, Kuma, Kur, Nikâh, Nikâh memuru, Nikâh töreni, Oğul, Özgür cinsel ilişki, Sevişmek, Sevmek, Şehvetlilik, Tekeşlilik, Torun, Üremek, Yavru, Zina) 14, 38, 44, 58, 103, 121, 123, 124, 137, 138, 139, 140, 162, 164, 178, 183, 189, 236, 273, 316, 319
Aile yaşamı (Bak. Yaşam) 166, 236
Ajan 312
Ajans 276
Akademi (Bak. Bilimler akademisi, Yazın akademisi) 16, 218, 248, 283, 295
Akademik (Bak. Üniversite) 135, 211
Akıl (Bak. Akılcılık, Akıllılık, Akılsızlık, Aklı başındahk, Bellek, Beyin, Bilinç) 8, 14, 17, 26, 28, 36, 45, 49, 57, 62, 77, 80, 83, 90, 95, 105, 112, 122, 128, 137, 168, 180, 185, 191, 195, 208, 210, 214, 226, 228, 236, 246, 256, 259, 272, 280, 283, 292, 294, 295, 306, 308, 309, 325
Akıl hastanesi (Bak. Hastane, Tımarhane) 188, 257
Akıl hastası (Bak. Hasta) 294
Akılcılık (Bak. Akıl) 181
Akıllanmak 235
Akıllılık (Bak. Akıl) 22, 25, 28, 33, 35, 36, 38, 55, 58, 123, 148, 169, 244, 246, 307, 324
Akılsızlık (Bak. Ahmaklık, Aptallık, Beyinsizlik, Budalalık) 25, 28, 45, 138, 149, 169
Akımlar (Bak. Sanat akımı, Siyasal ve sosyal akımlar) 74, 75, 198
Akıtmak 95
Aklanmak (Bak. Temize çıkmak) 71, 275
Aklı başındalık (Bak. Akıl) 184, 290, 294
Akraba 253
Akrabalık 30
Akşam (Bak. Gece) 10, 50, 172
Aktarmak 75, 191, 305
Alay 15, 17, 83, 143, 248, 262, 293, 308
Alaya almak (Bak. Gülmek, Taşlamak) 232
Alaycılık 138, 258, 312
Alaylılık 9, 12
Albay 69
Alçak 47, 73, 75, 106, 143, 235, 277
Alçak gönüllülük (Bak. Gönül, Sadelik) 194, 276
Alçaklık 24, 94
Aldatıcılık 154
Aldatmaca 12
Aldatmak (Bak. Kandırmak) 66, 121, 150, 307
Aldırmak 173
Aldırmazlık (Bak. Umursamazlık) 74, 87, 171
Alegorik 11
Alev (Bak. Ateş) 240, 246, 311
Alfabe (Bak. ABC, Fonetik alfabe, Harf) 16, 126, 328
Alfabe değişimi (Bak. Değişim, Reform) 328
Alfabe devrimi (Bak. Devrim) 142
Algılamak 209
Alık 139

Alıntı 18
Alışılmışlık 12, 177
Alışkanlık (Bak. Sigara alışkanlığı) 24, 57, 103, 121, 125, 143, 245, 246, 255, 271, 282
Alışmak 134, 177, 193
Alıştırılmak 125
Alışveriş (Bak. Ticaret) 71
Alkış 272
Alkışlamak 113, 208, 213, 227
Alkışlanmak 256
Alkol (Bak. İçki, İçecek, Sarhoşluk) 260
Almak (Bak. Satın almak, Vermeden almak, Yer almak, Yerini almak) 58, 122, 173, 211, 303
Almamak (Bak. Satın alamamak) 246
Alt sınıf (Bak. Alttakiler, Aşağı sınıf) 99, 208
Altetmek (Bak. Baş etmek) 238
Altın 57, 251
Altın kural (Bak. Kural) 22
Alto 312
Altüst etmek 155, 292, 320
Alttakiler (Bak. Alt sınıf) 24
Amaç (Bak. Hedef, Neden) 12, 13, 23, 47, 64, 83, 91, 134, 136, 141, 148, 150, 156, 172, 174, 199, 203, 206, 212, 225, 237, 246, 250, 264, 274, 294, 305, 319, 321, 325, 327
Amaçlamak 12
Amaçlılık 221
Amaçsızlık 246
Amansızlık (Bak. Acımasızlık) 123, 207
Amatörlük (Bak. Profesyonellik) 122, 183, 212, 219, 273, 293, 303, 316, 317
Amca 76
Ameliyat (Bak. Cerrahlık) 17, 50, 51, 100, 206, 248
Amerikan ahlakı (Bak. Ahlak) 275
Amerikan kişiliği (Bak. Kişilik) 274
An (Bak. Saniye, Vakit, Zaman) 161, 185, 229, 254, 299
Ana (Bak. Anne) 58, 61, 91, 105, 109, 110, 122, 138, 139, 140, 154, 164, 167, 168, 192, 207, 236, 222
Ana baba (Bak. Aile) 137, 236, 282
Ana babalık (Bak. Aile) 167, 169
Anadil (Bak. Dil) 126, 260
Anahtar (Bak. Kilit) 122, 132
Analık 143, 150, 154, 174
Analık içgüdüsü (Bak. İçgüdü) 154
Anarşi 72, 244
Anarşist 79
Anarşizm 82, 294
Anatomi (Bak. Beden) 8
Anayasa (Bak. Yasa) 294
Anı 26, 164
Anılmak 321
Anımsamak (Bak. Bellek gücü) 18, 167, 235, 265
Anımsanmak 279
Anımsanmamak 282
Anımsatmak 268, 282, 301
Anıt (Bak. Yapı) 8, 282, 313
Anlam 23, 45, 71, 74, 81, 106, 119, 120, 152, 169, 170, 173, 184, 191, 198, 214, 224, 244, 246, 247, 250, 256, 261, 272, 277, 283, 284
Anlamak 14, 25, 57, 68, 79, 94, 137, 139, 157, 166, 184, 185, 192, 204, 245, 247, 274, 276, 291
Anlamamak 139
Anlamsızlık 122, 126, 173, 191, 193, 210, 243, 294
Anlaşılırlık 204, 248
Anlaşılmak (Bak. Ortaya çıkmak) 182, 215
Anlaşma 49, 162, 293
Anlaşmazlık 63
Anlatmak (Bak. Dile getirmek, Ortaya koymak) 91, 110, 134, 215, 226, 241, 250, 256, 274, 310
Anlatı 11
Anlatım (Bak. Üslup) 35, 142, 177, 215, 269, 319
Anlayabilmek 231
Anlayamamak 304
Anlayış (Bak. Eğilim, Göz yummak, Sağduyu) 10, 13, 39, 76, 112, 113, 199 211, 225, 261, 270, 320, 321
Anlayışlılık (Bak. Sağduyuculuk) 83
Anlayışsızlık (Bak. Kalın kafalılık, Sağduyusuzluk) 197
Anne (Bak. Ana) 9, 131, 237, 243, 316, 31 318, 319, 322, 323
Anormallik (Bak. Normallik) 256
Ansiklopedi 184, 257, 275, 325
Ant (Bak. Yemin) 161, 166
Anti-romantik (Bak. Romantik) 11, 69
Antik 11, 250
Antiseptik 51
Antitez (Bak. Tez) 297
Antoloji 263
Aptal (Bak. Budala) 28, 38, 70, 88, 145, 148 192
Aptallık (Bak. Akılsızlık, Budalalık) 49, 190 210
Araba (Bak. Atlı araba, Köpek arabası, Otomobil) 293

Araç (Bak. Gereç, Müzik araçları) 12, 51, 83, 134, 145, 156, 162, 168, 223, 248, 251
Araç kullanmak (Bak. Sürücü) 285
Aramak 105, 155
Aranmak 311
Araştırıcı 77, 211
Araştırmak (Bak. İncelemek, İrdelemek, Saptamak) 13, 251
Arı 88, 169
Arındırılmak 186, 217
Arındırmak 229
Arınmak 324
Arıtmak 204
Aristokrasi (Bak. Soyluluk) 64
Arkadaş 281, 318
Armağan (Bak. Ödül, Ödüllendirmek) 118, 150, 200
Arsızlık 31
Arşiv (Bak. Belge, Koleksiyon) 127, 301
Arttırmak 135, 136, 223
Arz (Bak. Ekonomi, Talep) 204
Asalak (Bak. Parazit) 100, 102, 280, 288
Asık suratlılık (Bak. Somurtmak) 9
Asılmak (Bak. İdam) 110, 111, 123, 287, 327
Asi 75, 245
Asker (Bak. Er) 56, 63, 89, 93, 111, 112, 113, 183, 273, 274, 298, 304
Asker disiplini (Bak. Disiplin) 298
Asker kahramanlığı (Bak. Kahramanlık) 127
Askerlik (Bak. Albay, Asi, Asker, Asker disiplini, Asker kahramanlığı, Atom bombası, Ayaklanmak, Başkomutan, Barış, Barış bakanı, Barut, Bomba, Bombalamak, Bombalanmak, Cephe, Düşman, Dünya savaşı, Dinamit, Er, Erleşmek, Fatih, Fethetmek, Gazi, General, Hava kuvvetleri, İç savaş, İsyan, Kahraman, Komuta, Komutan, Kurmay, Kurşun, Makineli tüfek, Mareşal, Marş, Militarizm, Ordu, Öç, Öç almak, Ölüm, Öldüren, Öldürmek, Ölen, Özgürlük savaşı, Rütbe, Saldırgan, Saldırı, Savaş, Savaş gemisi, Savaş karşıtlığı, Savaş örgütü, Savaş suçu, Savaşçılık, Savaşmak, Savunmak, Sıkıyönetim, Silah, Silah deposu, Silahlandırmak, Sivil, Sivilleşmek, Soğuk savaş, Subay, Şehit, Tabanca, Tayın, Tehdit, Tehlike, Teslim, Tutsaklık, Uçak, Üniforma, Yenen, Yenilen, Yenilgi, Yenilmek, Yenmek, Yiğit, Yiğitlik, Zafer, Zaptetmek, Zorba, Zorbalık, Zorunlu askerlik, Zulüm) 68, 89, 144, 155, 304
Aslan (Bak. Hayvan) 76, 232
Asmak (Bak. Darağacı, İdam) 25, 113, 230
Astronomi (Bak. Evren, Gök, Gökyüzü, Uzay, Yıldız) 211
Aşağı sınıf (Bak. Alt sınıf) 102
Aşağılamak 35, 183, 308
Aşağılanmak 262
Aşağılık 126, 213
Aşama 9, 187
Aşı kampanyası (Bak. Aşılama) 320
Âşık (Bak. Aşk, Maşuk, Sevgili) 150, 161, 224, 246, 255, 269, 277
Aşılama (Bak. Aşı kampanyası) 168
Aşındırmak 222
Aşırı (Bak. Aşırılık) 52, 72, 119, 123, 153, 160, 172, 180, 214, 252, 254, 261, 292, 297
Aşırı sol (Bak. Solculuk) 274
Aşırılık (Bak. Aşırı, Fanatizm) 190, 280
Aşiret (Bak. Kabile) 46
Aşk (Bak. Âşık, Romantik aşk, Sevgi) 10, 11, 12, 38, 53, 149, 150, 151, 164, 167, 216, 229, 255, 306, 319
Aşk ilişkisi (Bak. İlişki) 216
Aşk öyküsü (Bak. Öykü) 228
Aşmak 239, 310
At (Bak. Hayvan, Yarış atı) 27, 92, 120, 124, 128, 148, 156, 218, 290
At yarışı (Bak. Yarış, Yarış atı) 290
Ata 11, 12, 168, 178, 250, 254
Ataklık (Bak. Atılganlık) 155
Atamak 290
Atanmak 65, 123
Ateş (Bak. Alev, Yaylım ateşi) 39, 94, 246, 274, 276, 289
Atılganlık (Bak. Ataklık) 104
Atılım (Bak. Geri atılım) 254
Atlamak 272
Atlatmak 244
Atlet 8, 261, 305
Atlet kulübü (Bak. Kulüp) 317
Atletizm (Bak. Cimnastik) 45
Atlı araba (Bak. Araba) 310
Atmak 58, 141, 154, 284
Atom bombası (Bak. Bomba) 15, 302, 327, 328
Atom çağı (Bak. Çağ) 310
Av 160, 299
Avlamak 67
Avlanmak 141
Avukat (Bak. Şeytanın avukatı) 110, 111
Avukatlık 110, 244
Avunmak 92, 101, 167
Ayak 207, 280

Ayaklanmak (Bak. Başkaldırmak) 92
Ayakta kalmak (Bak. Direnmek) 39, 50, 56, 79, 84, 103, 238
Ayakta tutmak 246
Ayarlamak 126
Aydın (Bak. Entelektüel) 259, 295, 317, 318
Aydın solculuğu (Bak. Solculuk) 321
Aydın yönetimi (Bak. Yönetim) 295
Aydınlanmak (Bak. Düşünce, Felsefe) 43
Aydınlatmak (Bak. Ortaya koymak) 182
Aydınlık 139
Ay ışığı (Bak. Işık) 288
Ayırmak 77, 161, 189, 198, 271
Ayırt etmek (Bak. Sınıflandırmak) 135, 210
Aykırılık (Bak. Ahlaka aykırılık) 183, 194, 252, 260, 275
Aylak (Bak. Parazit) 77, 105, 273, 288
Aylaklık (Bak. Başıboşluk, Başıbozukluk, Parazitizm) 79, 133, 260, 288
Aylık 133
Ayna 154, 203, 283
Ayrıcalık (Bak. Eşitlik, Sınıf ayrıcalıkları) 13, 76, 103, 148, 256
Ayrıksılık (Bak. Farklılık) 72
Ayrılık 307
Ayrılmak (Bak. Elveda, İlişkiyi kesmek, Veda) 125, 307, 323
Ayrım (Bak. Fark, Sınıf ayrımı) 98, 155, 184
Ayrımcılık (Bak. Irk ayrımcılığı) 134
Ayrıntı 12, 320
Az gelişmişlik (Bak. Ekonomi, Gelişmişlik, Gelişmemişlik) 127
Azap (Bak. Acı, Çile, Eziyet) 150, 197
Azınlık (Bak. Çoğunluk) 65
Aziz (Bak. Ermiş) 56, 192
Azize (Bak. Ermiş) 324

Baba 30, 58, 61, 91, 105, 109, 110, 120, 138, 140, 153, 156, 168, 192, 222, 236, 243, 316, 318
Bacak 143, 249, 280
Badana (Bak. Boya) 114
Bağdaşmazlık 92
Bağımlı 32
Bağımlılık 62, 292
Bağımsız (Bak. Egemen) 166, 168, 323, 327
Bağımsızlık (Bak. Egemenlik, Özgürlük savaşı) 62, 302, 325, 327
Bağışıklık 247
Bağışlamak (Bak. Affetmek) 76, 109, 113, 308
Bağışlanmak 139, 235
Bağlamak 153, 162, 198, 227
Bağlanmak 27, 103, 133, 160, 180
Bağlayıcılık 285
Bağlılık (Bak. Sadakat) 67, 83, 119, 166, 181, 186, 187, 217, 249, 271, 281
Bağnaz (Bak. Sofu) 320
Bağnazlık (Bak. Dar görüşlülük, Hoşgörüsüzlük, Kör inanç, Sekterlik) 55
Bahane (Bak. Gerekçe) 140
Bahçe (Bak. Cennet bahçesi) 7, 16, 156, 184, 328
Bakan (Bak. Barış bakanı, Başbakan, Maliye bakanı) 66, 148, 182
Bakanlar kurulu (Bak. Başbakan, Başbakanlık, Hükümet, Kurul, Gölge kabine) 7
Bakıcı 140, 316
Bakılmak 288
Bakım (Bak. Çocuk bakımı) 320
Bakımevi 17, 50
Bakire 120, 192
Bakmak 149, 162, 163, 203, 283, 309
Balad 104, 135
Balık (Bak. Hayvan, Morina balığı) 15, 91, 145, 178
Balıkçı 93, 190
Balon 165
Banka (Bak. Çek, Ekonomi) 157, 316
Banker (Bak. Ekonomi) 104, 318
Bankerlik (Bak. Borsa, Ekonomi) 104
Banliyö (Bak. Kent) 49
Banyo (Bak. Yıkanmak) 66, 110
Barbarlık (Bak. Vahşet) 84, 118, 226
Bardak 172
Barındırmak 163
Barış (Bak. Savaş) 8, 11, 18, 19, 39, 85, 88, 89, 292, 323
Barış bakanı (Bak. Bakan) 277
Barışçılık (Bak. Barışseverlik) 118, 325
Barışseverlik (Bak. Barışçılık, Savaş karşıtlığı) 118
Baron 120, 135
Barut (Bak. Dinamit) 53
Bas 312
Basılmak 328
Basımcılık (Bak. Basın yayın) 219
Basımevi (Bak. Basın yayın) 313
Basın (Bak. Basın yayın, Resimli basın) 23, 194, 210, 251, 258, 270, 275, 276, 292, 319, 323, 326
Basın kralı (Bak. Basın yayın) 292, 326
Basın yayın (Bak. Ajans, Basımcılık, Basımevi, Basın kralı, Broşür, Cilt, Çeviri, Çevirmen, Çocuk öyküsü, Dergi, Editörlük, Eleştirmenlik, Gazete,

Gazeteci, Gazetecilik, Haber, İletişim, Kamuoyu, Karikatür, Kitap, Kitap eleştirisi, Kitap yasağı, Kitapçık, Kitaplık, Okuma yasağı, Okumak, Okur, Okur yazarlık, Okuyucu, Öykü, Özgeçmiş, Resimli basın, Tefrika, Telif hakkı, Yapıt, Yayım, Yayımcı, Yayımcılık, Yayımlamak, Yayımlamamak, Yayın, Yayın müdürü, Yayıncı, Yazar, Yazar hakları, Yazı, Yazı yeteneği, Yazın, Yazın ustalığı, Yazışma, Yazışmak,Yazmak, Yorum, Yorumcu) 194, 210
Baskı (Bak. Engizisyon mahkemesi) 38, 93, 164, 183, 203, 204, 257, 271, 278, 283
Baskın 293
Basmak 317
Basmakalıp (Bak. Kalıplaşmışlık) 8, 82
Bastırmak 141, 204
Baş 25, 229, 309
Baş belası (Bak. Bela) 207
Baş etmek (Bak. Altetmek) 305
Başa çıkmak 28
Başarı (Bak. Zafer, Üstesinden gelmek) 16, 46, 73, 88, 113, 122, 135, 144, 161, 228, 239, 243, 256, 258, 272, 278, 281, 282, 285, 316, 320, 322, 324
Başarılılık 55, 73, 75, 78, 104, 122, 125, 134, 185, 217, 285, 289, 316
Başarısızlık (Bak. Fiyasko) 9, 30, 73, 84, 122, 215, 226, 246, 248, 252, 261, 290, 308, 321
Başarmak (Bak. Becermek, İş başarmak) 46, 84, 173, 299, 308
Başbakan (Bak. Bakan, Bakanlar kurulu, Hükümet) 43, 65, 66, 126, 165, 288, 302, 312
Başbakanlık (Bak. Bakanlar kurulu, Hükümet) 14
Başıboşluk (Bak. Aylaklık) 61, 246
Başıbozukluk (Bak. Aylaklık) 81
Başkaları 10, 36, 47, 73, 87, 88, 99, 149, 163, 185, 215, 232, 239, 251, 256, 263, 283
Başkalarına kıymak (Bak. Kıymak) 232
Başkaldırı (Bak. Direniş eylemi, Direnmek, İsyan) 74, 76
Başkaldırmak (Bak. Ayaklanmak, Devrim, Direnmek, Direniş, İsyan) 75, 271
Başkan (Bak. Devlet başkanı) 72, 76
Başkanlık (Bak. Devlet başkanlığı) 292, 312, 325, 327
Başkent (Bak. Kent) 70
Başkomutan (Bak. Komutan) 323
Başlamak 37, 307
Başlangıç 16, 132, 171, 191, 239
Başpiskopos (Bak. Piskopos) 56
Başrahip (Bak. Rahip) 188
Başrol (Bak. Rol) 227, 280, 286, 322
Baştan çıkarmak 38, 76
Başyapıt (Bak. Yapıt, Kaynak yapıt) 11, 14, 219
Başyargıç (Bak. Yargıç) 228
Batı uygarlığı (Bak. Uygarlık) 294
Batırılmak 277
Batırmak 26, 118
Batmak (Bak. Çamura batmak) 304
Bavul 261
Bay (Bak. Bayan) 124, 196, 286, 288, 309
Bayağılık 150, 154, 164, 179, 236, 238, 248
Bayan (Bak. Bay, Hanım) 13, 121, 153, 196, 218, 220, 255, 268, 286, 288
Bayan oyuncu (Bak. Oyuncu) 277
Bayılmak 169
Bayrak (Bak. Kızıl bayrak) 91, 118, 128, 274
Bebek (Bak. Yavru) 168
Bebek ölümü (Bak. Çocuk ölümü, Ölüm) 323
Bebeklik 77
Beceremem ek 34
Beceri (Bak. Hüner) 72, 254
Beceriksizlik 77, 207, 226, 251
Becermek (Bak. Başarmak) 307
Bedava (Bak. Bedelsiz) 326
Bedel (Bak. Paha) 16, 47, 204, 252
Bedelsiz (Bak. Bedava) 49
Beden (Bak. Anatomi) 12, 27, 38, 47, 112, 122, 125, 151, 177, 180, 192, 194, 246, 249, 256, 268
Bedensellik 140, 151, 174, 196, 249, 288
Beğeni (Bak. Zevk) 9, 243
Beğenmek (Bak. Hoşa gitmek, Kendini beğenmek, Kendini beğenmişlik) 263, 295
Beğenmemek 213
Bekâr 168, 169
Bekçi 166
Beklemek 153, 160
Beklenti 34
Bela (Bak. Baş belası) 35, 75, 76, 79, 170, 172, 192, 223, 275, 282
Belediye meclisi (Bak. İl meclisi, Meclis, Yerel yönetim, Yerinden yönetim, Yönetim) 303
Belge (Bak. Arşiv, Evlilik belgesi, İzin belgesi, Yeterlik belgesi) 14, 17, 191, 326, 327
Belirlemek 58, 98

Belirlenmek 160, 305
Bellek (Bak. Akıl, Beyin, Düşünce) 13, 16, 32, 303
Bellek gücü (Bak. Anımsamak, Güç) 303
Bencillik 174, 227, 238
Benimsemek 120, 143, 259, 261, 275
Benimsenmek 188, 189
Benimsetmek 127, 145, 194
Benlik (Bak. Kişilik) 141, 238
Benzemek 61, 139, 218, 268, 310, 313
Benzerlik 285
Benzetilmek 290
Benzetmek 224, 293
Besin (Bak. Yemek, Yiyecek) 17, 142, 249
Beslenmek (Bak. Doyurmak, Etyemezlik, Yemek) 249, 304
Beslenmemek 249
Beste (Bak. Yapıt) 214, 218, 219
Besteci (Bak. Müzikçi) 93, 214, 217, 219, 284, 300, 325
Bestelemek 104, 214, 215, 218, 219
Beşik 53
Beyaz 111, 114, 187, 287, 288, 300, 309, 312, 326
Beyefendi (Bak. Centilmen, Efendi) 254
Beyin (Bak. Akıl, Bellek, Düşünce) 125, 179, 181, 186, 197, 216, 239, 249, 268, 278, 303, 319
Beyinsizlik (Bak. Akılsızlık) 223, 298
Bezginlik (Bak. Bıkkınlık, Usanmak) 238
Bıçak 221, 289
Bıçaklamak 286
Bıkkınlık (Bak. Bezginlik, Usanmak) 12, 177, 194, 238, 251, 295, 316
Bıkmak (Bak. Usanmak) 37, 78, 151, 152, 157, 161, 259, 291
Bırakmak 58, 121, 149, 211, 251, 311
Biçarelik (Bak. Çaresizlik) 133, 289
Biçim (Bak. Üslup) 211, 215, 223, 224, 247, 248, 250, 263, 309, 319
Biçimlendirmek 309
Biftek (Bak. Et) 52
Bildiri (Bak. Açıklama, Manifesto) 13, 325
Bildirmek 268
Bilememek (Bak. Bilmemek) 239
Bilenler (Bak. Bilmeyenler) 131
Bilet (Bak. Giriş ücreti, Serbest giriş bileti) 58, 269, 307
Bilge (Bak. Filozof) 68
Bilgelik (Bak. Ermişlik, Felsefe) 82, 88, 123, 180, 288
Bilgi (Bak. Bilgi ağacı, Sanat bilgisi) 13, 17, 38, 57, 67, 110, 132, 135, 137, 145, 181, 182, 183, 192, 195, 198, 205, 307, 308, 325
Bilgi ağacı (Bak. Bilgi) 38
Bilgi edinmek (Bak. Eğitim) 132
Bilgiçlik 135
Bilgililik 137, 141, 178, 199, 232
Bilgin 7, 136, 180, 203, 285
Bilgisiz (Bak. Cahil) 36, 62, 137, 138, 152, 177, 197
Bilgisizlik (Bak. Cahil, Cahillik, Cehalet, Kara cahillik) 89, 106, 152, 183, 208, 309, 311
Bilim (Bak. İnsanlık bilimi, Siyasal bilimler. Siyaset bilimi) 14, 18, 19, 48, 71, 83, 94 115, 136, 141, 175, 180, 181, 182, 183. 184, 222, 280, 286, 299, 307
Bilim adamı (Bak. Doğabilimci) 178
Bilimkurgu (Bak. Kurgu) 284
Bilimler akademisi (Bak. Akademi) 326
Bilimsel sosyalizm (Bak. Komünizm, Marksizm, Sosyalizm) 80
Bilimsellik 12, 181, 237, 274
Bilimsizlik 195
Bilinç (Bak. Akıl) 8, 71, 74, 109, 115, 145. 246, 254
Bilinç uyarıcısı (Bak. Uyarı) 223
Bilinçlilik 168, 305
Bilinçsizlik 81, 206
Bilinmeyen 56, 172, 199
Bilirkişi (Bak. Uzman) 156
Bilmece 65, 224
Bilmek 17, 57, 69, 94, 99, 110, 131, 132, 136, 143, 157, 161, 177, 178, 179, 184 200, 204, 206, 216, 224, 244, 246, 24 272, 299, 306, 308
Bilmemek (Bak. Bilememek) 135, 141, 244
Bilmeyenler (Bak. Bilenler) 65
Binmek 90, 120
Bira (Bak. İçki) 260, 289
Birahane (Bak. Meyhane) 8
Birey (Bak. Kişi) 34, 78, 150
Bireycilik 72, 78
Birikim (Bak. Miras) 207, 271, 320
Birleşmek 168, 221, 268
Birleştirmek 160, 170, 224
Birlik 89
Bisiklet 43, 210, 310
Bisiklet çağı (Bak. Çağ) 310
Bitirmek (Bak. İş bitirmek) 64, 307
Bitkinlik (Bak. Yorgunluk) 115
Bitmek (Bak. İş bitirmek, İşi bitmek) 94, 3
Biyoloji 54, 137
Biyolojik (Bak. Canlı, Canlılık) 52, 302
Boğa (Bak. Hayvan) 52, 127, 280

Boğaz 110
Bohemlik 245, 311
Boks (Bak. Ağır sıklet, Ring, Round) 295, 311, 317, 324
Boks hakemi (Bak. Hakem) 295
Boksör 303
Bolluk 83, 128
Bolşevizm (Bak. Komünizm, Marksizm) 81
Bomba (Bak. Atom bombası) 15, 221, 327
Bombalamak 300
Bombalanmak 327
Borç (Bak. Boyun borcu, Gönül borcu) 47, 104, 279
Borçluluk 16
Borsa (Bak. Bankerlik, Ekonomi) 43
Boru 47, 91, 264
Boş (Bak. Boşluk) 24, 93, 105, 178, 185, 287, 312
Boş inan (Bak. İnan, Kör inanç) 55, 124, 136, 179, 184, 189, 229, 238, 246
Boş insan (Bak. İnsan) 115
Boş zaman (Bak. Zaman) 169
Boşanmak (Bak. Dul) 169, 170
Boşluk (Bak. Boş) 35, 36, 81, 89
Boy 260
Boya (Bak. Badana, Cila) 47, 81
Boyamak 244
Boyanmak 154
Boylam (Bak. Enlem) 172
Boyun borcu (Bak. Borç) 11, 18
Boyun eğmek (Bak. Yenilmek, Yitirmek) 25, 143, 154, 205, 238, 245, 257
Bozgunculuk 71, 252
Bozmak 190, 283, 303
Bozuk 118
Bozulmak 141
Böcek (Bak. Hayvan) 140
Bölüm 304
Broşür (Bak. Kitapçık) 300, 320
Budala (Bak. Aptal) 25, 28, 34, 52, 56, 68, 71, 83, 90, 91, 99, 102, 121, 123, 127, 131, 136, 140, 155, 160, 163, 165, 174, 200, 211, 225, 228, 229, 231, 238, 246, 262, 281, 283, 288, 289, 292, 308
Budalaca 127, 162, 173, 179, 190, 203, 222, 273
Budalalık (Bak. Akılsızlık, Aptallık) 58, 134, 136, 149, 150, 180, 185, 198, 229, 285
Budist tapınağı (Bak. Tapınak) 326
Buhar 36
Buharlı makine (Bak. Makine) 36, 43
Bulaşıcılık (Bak. Salgın) 87
Bulmak 57, 71, 170, 177, 181, 185, 195, 200, 210, 223, 226, 251, 263
Buluş (Bak. Keşif) 40, 56, 111, 181, 193, 203, 219, 278
Buluşmak 172, 322, 325, 327
Bunak (Bak. Bunamak) 296
Bunaklık (Bak. Bunamak, Yaş) 15, 140
Bunalım 53, 140, 153
Bunamak (Bak. Bunak, Bunaklık, Yaş) 282
Burjuva 182, 274, 284, 289
Burjuva sınıfı (Bak. Sosyal sınıf) 274
Burkulmak (Bak. İçi burkulmak) 11
Burs 136
Burukluk 163
Burun 230
Buruşukluk 264
Buşman (Bak. Dağ adamı) 297
Buyruk 43, 63, 77, 192, 193
Buyrukçuluk 44
Bülbül (Bak. Kuş) 219
Bürokrasi (Bak. Kırtasiyecilik, Memur) 64
Büst (Bak. Heykel) 275, 291, 297, 321
Bütçe (Bak. Ekonomi, Ödenek) 172
Büyü (Bak. Büyülemek, Büyülenmek, Büyüleyicilik, Tılsım) 186, 198
Büyücü 257
Büyük 24, 25, 29, 40, 93, 104, 121, 308, 313, 319, 322
Büyük adam (Bak. Adam) 208, 259, 287, 307
Büyük kent (Bak. Kent) 327
Büyüklük 24, 29, 33, 180, 185, 263, 308
Büyülemek (Bak. Büyü) 66, 224
Büyülenmek (Bak. Büyü) 271
Büyüleyicilik (Bak. Büyü) 142, 151, 181, 228, 325
Büyümek 33, 138, 139, 141, 303

Cadde (Bak. Sokak) 136
Cahil (Bak. Cehalet) 31, 68, 88, 304
Cahillik (Bak. Bilgisizlik, Kara cahillik) 298
Cam 203
Can (Bak. Yaşam) 25, 138, 308
Can atmak (Bak. İstemek) 163
Can sıkıcılık (Bak. Sıkıcılık) 172, 173, 209, 212, 224, 251, 296
Can sıkmak (Bak. Sıkmak) 138
Can vermek (Bak. Ölüm) 30, 113, 308
Cana kıymak (Bak. Öldürmek) 88, 271
Canavar (Bak. Cani) 254
Canavarlık 110, 311
Canayakınlık 70
Canına kıymak (Bak. Ölüm) 163
Cani (Bak. Canavar, Cinayet, Katil) 293
Canlandırmak 249

Canlı (Bak. Biyolojik, Yaşam, Yaratık) 31, 100, 163, 177, 195
Canlılık (Bak. Biyolojik) 154, 172, 239, 283
Cehalet (Bak. Bilgisizlik) 229
Cehennem (Bak. Cennet) 14, 17, 73, 77, 106, 134, 171, 172, 193, 219, 321, 323
Cehennemlik 193
Cellat (Bak. İdam) 167
Cenaze (Bak. Ölüm) 8, 215, 325
Cenaze töreni (Bak. Tören) 285
Cennet (Bak. Cehennem) 14, 69, 77, 128, 133, 139, 142, 163, 181, 185, 188, 190, 192, 193, 194, 195, 208, 219, 264, 294
Cennet bahçesi (Bak. Bahçe) 181
Centilmen (Bak. Beyefendi) 45, 46, 99, 102, 120, 127, 135, 212, 213, 253
Cep 105, 127
Cephe 323
Cerrah (Bak. Hekim) 248
Cerrahlık (Bak. Ameliyat, Göz cerrahisi) 256
Cesaret (Bak. Göze almak) 31, 52, 297, 301
Ceset (Bak. Ölü) 83, 216, 220, 278, 282
Ceza (Bak. Ağır ceza, Hapis cezası, Ölüm cezası) 19, 107, 110, 111, 112, 113, 114, 133, 164, 170, 221, 228, 244, 245, 314, 323
Cezaevi (Bak. Ceza, Cezalandırılmak, Darağacı, Gardiyan, Giyotin, Hapis, Hapis cezası, Hapishane, Hapishane müdürü, İdam, İdam sehpası, Mahkûm, Mahpus, Mahpushane, Mahpusluk, Ölüm cezası, Tutuklu, Zindan, Zindancı) 80, 111, 112, 113, 123, 134, 141, 143, 148, 166, 282
Cezalandırılmak (Bak. Cezaevi, Hukuk) 114
Cezalandırmak (Bak. Hukuk) 17, 94, 170
Ciddi 9, 126, 223, 230, 256, 294, 307, 308,
Ciddilik 28
Ciddiye almak (Bak. Önemlilik) 223, 262
Cila (Bak. Boya) 90
Cilt (Bak. Kitap) 325
Cimnastik (Bak. Atletizm) 196
Cimrilik (Bak. Cömertlik) 99
Cinayet (Bak. Cani, Katil, Öldürmek) 15, 28, 39, 53, 87, 111, 112, 115, 271, 280
Cins (Bak. Tür) 153, 283
Cinsel ahlak (Bak. Ahlak) 152
Cinsel ilişki (Bak. Çiftleşmek, Cinsel istek, Cinsellik, İlişki, Özgür cinsel ilişki, Seks, Sevişmek, Şehvet) 151, 152, 253, 261, 318
Cinsel istek (Bak. Cinsel ilişki, İstek) 151
Cinsel reform (Bak. Reform) 325
Cinsel seçim (Bak. Seçim) 170
Cinsel tutku (Bak. Tutku) 152
Cinsellik (Bak. Cinsel ilişki, Fahişelik, Seks, Şehvetlilik) 89, 151, 167, 255, 257
Coğrafyacılık (Bak. Harita) 178
Coşku 8, 55, 73, 151, 161, 170, 181, 206, 214, 218, 221, 289
Coşturmak 229, 285, 304
Cömert 55, 88, 95, 99
Cömertlik (Bak. Cimrilik) 56, 84, 99
Cumhuriyet (Bak. Cumhuriyetçilik) 71, 119 183, 280, 327
Cumhuriyetçilik (Bak. Cumhuriyet) 119, 280
Cüce 153

Çaba (Bak. Didinmek) 87, 133, 136, 153, 199, 244, 254, 270
Çabuk (Bak. Acil, Hızlı, İvedi) 94
Çağ (Bak. Atom çağı, Bisiklet çağı, Dönem, Ortaçağ) 9, 10, 11, 18, 43, 55, 83, 95, 197, 212, 252, 270, 306, 313, 327
Çağdaşlık (Bak. Değişim, Dönüşüm, Gelişim, Gelişmişlik, İlerleme, Kültür, Reform, Uygarlık, Yenilik) 18, 19, 41, 43, 93, 131, 156, 181, 188, 208, 226, 249, 286, 291, 325
Çağdışılık 195
Çağrı (Bak. Davet) 188
Çakıl taşı (Bak. Taş) 305
Çalgı (Bak. Çalmak, Müzik, Müzik araçları) 221, 291
Çalılık 13, 81
Çalışan sınıf (Bak. Sosyal sınıf) 79, 183, 274
Çalışkanlık 246
Çalışmak (Bak. İş görmek, Uğraş, Uğraşmak) 9, 36, 52, 78, 101, 105, 114, 133, 142, 148, 172, 192, 200, 207, 221, 225, 246, 249, 259, 262, 273, 274, 285, 288, 305, 316, 317, 318, 322, 324, 325, 326
Çalışmamak (Bak. Uğraşsızlık) 48
Çalıştırmak 122
Çalmak (Bak. Hırsızlık, Soygunculuk) 69, 77, 87, 141, 203
Çalmak (Bak. Çalgı, Müzik) 218, 219, 246 268, 291, 300
Çamur 66, 91, 304
Çamura batmak (Bak. Batmak) 304
Çapalamak 184
Çar (Bak. Çariçe, Çarlık) 276, 289, 297
Çare (Bak. Çözüm) 272
Çaresizlik (Bak. Biçarelik) 22, 68, 133, 153, 229, 288, 293

Çariçe (Bak. Çar, Çarlık) 92
Çarlık (Bak. Çar, Çariçe) 142
Çarmıh 11, 189, 307
Çarmıha germek 11, 189
Çarşı (Bak. Pazar) 8
Çatışmak 15, 16, 31, 48, 89, 90, 109, 222, 260
Çavlan 8
Çay (Bak. İçecek) 72
Çaylak (Bak. Acemilik) 92
Çek (Bak. Banka, Ekonomi, Para) 157, 270
Çekici 74, 94, 100, 148, 217, 230, 276, 285, 288, 318
Çekicilik 36, 150, 212, 257, 270, 293, 300
Çekilmek 271
Çekilmezlik 168, 195, 291
Çekim 31, 271, 327
Çekingenlik (Bak. Üşengeçlik) 53, 153, 186, 224, 236
Çekinmek 34, 236, 259
Çekinmemek 140, 253, 286
Çekirge (Bak. Hayvan) 309
Çekişmek 14, 83, 169
Çekmek 259
Çektirmek 250
Çelimsizlik 224
Çelmelemek 283
Çenesi düşüklük (Bak. Gevezelik) 293
Çeşitleme 217
Çeşitlilik 295, 312
Çete (Bak. Haydut) 70
Çeviri 197, 272, 273, 284, 321, 337
Çeviri yapıt (Bak. Yapıt) 337
Çevirmen 272, 273, 286, 300
Çevre (Bak. Doğa, Doğayı korumak) 12, 221
Çevre bozulması (Bak. Doğa, Doğa bozulması) 12
Çığlık 251, 253
Çıkar (Bak. Meslek çıkarı, Yarar) 64, 73, 92, 98, 118, 150
Çıkarmak (Bak. Elden çıkarmak, Yoldan çıkarmak) 312
Çıkarsızlık 206
Çıkmak (Bak. Yemeğe çıkmak) 217
Çıldırmak (Bak. Delirmek) 72, 187, 224, 301
Çılgın (Bak. Deli) 82, 151, 161, 174, 179, 210, 244, 271, 309
Çılgınlık (Bak. Delirmek) 114, 173, 184, 224, 227, 271, 311
Çıplak 27, 47, 207
Çırak 208
Çiçek 156
Çiçek hastalığı 320
Çiçekçilik 11
Çift 163, 164, 165, 321
Çiftçilik 135
Çiftleşmek (Bak. Cinsel ilişki)165, 168, 169
Çiftlik 43
Çile (Bak. Azap) 161, 211
Çimento 213
Çirkin (Bak. Güzel) 39, 143, 163, 171, 194, 209, 224, 248, 271
Çirkinlik (Bak. Güzellik) 14, 79, 99, 101, 271
Çivi 17, 216
Çizgi 210
Çizme (Bak. Giyecek, Pabuç) 66, 210
Çocuk (Bak. Aile, Çocuk bakımı, Dadı, Muhallebi çocuğu, Yaş, Yavru, Yumurcak) 9, 12, 14, 30, 38, 43, 46, 51, 53, 70, 77, 88, 100, 115, 131, 133, 134, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 143, 145, 135, 152, 153, 160, 163, 164, 165, 167, 168, 181, 183, 191, 196, 207, 224, 227, 236, 237, 239, 240, 243, 245, 268, 273, 277, 281, 282, 290, 294, 316, 325, 326
Çocuk bakımı (Bak. Bakım, Dadı) 290
Çocuk doğurma hakkı (Bak. Doğurmak, Hak) 167
Çocuk dövmek (Bak. Dövmek) 290
Çocuk edinme hakkı (Bak. Çocuk, Hak) 160
Çocuk eğitimi (Bak. Eğitim) 131
Çocuk hakları (Bak. Çocuk, Hak) 133
Çocuk hastanesi (Bak. Hastane) 294
Çocuk oyunu (Bak. Oyun) 15
Çocuk ölümü (Bak. Bebek ölümü, Ölüm) 105
Çocuk öyküsü (Bak. Öykü) 318
Çocuk rehberi (Bak. Rehber) 14
Çocuk yapmak (Bak. Doğurmak) 277
Çocuklaşmak (Bak. Yaş) 264
Çocukluk (Bak. Çocuk, Yaş) 9, 14, 15, 91, 133, 192, 227, 243, 246, 273, 281, 313
Çocuksuluk 277
Çoğunluk (Bak. Azınlık) 65, 72, 75, 127, 152, 169
Çokeşlilik (Bak. Aile, Eş, Evlilik) 283
Çoktanrıcılık (Bak. Tanrı) 183
Çoktanrılılık 291
Çorba (Bak. Yiyecek) 195
Çökertmek 84
Çökmek (Bak. Diz çökmek) 286, 288
Çöküş 73, 210
Çömez 263, 320, 326
Çöp (Bak. Süprüntü) 325
Çöp sepeti (Bak. Çöplük) 141
Çöpçatan 37

Çöplük (Bak. Çöp sepeti) 124
Çözmek 16, 77, 98, 224, 286, 297
Çözüm (Bak. Çare) 13, 14, 16, 57, 70, 77, 142, 190, 199, 228, 269, 323
Çözümleme 249
Çözümlemek 57, 64, 65, 244
Çözümleyicilik 269
Çuval 227
Çürümek 38, 238, 250, 251, 265

Dadı (Bak. Çocuk, Çocuk bakımı) 131, 167, 281
Dağ (Bak. Doğa, Tepe) 145, 161, 249
Dağ adamı (Bak. Buşman) 297
Dağıtım 64
Dağıtmak 79, 99, 214
Dahi (Bak. Deha) 25, 26, 57, 76, 178, 179, 206, 254, 283
Dalgınlık 295
Dalkavuk 309
Dalkavukluk 66
Damat 168
Danışma kurulu (Bak. Kurul) 16
Danışmak 83, 110, 311
Dans 196, 198, 215, 221, 294
Dans etmek (Bak. Gösteri) 269
Dar görüşlülük (Bak. Bağnazlık, Görüş, Hoşgörüsüzlük, Sekterlik) 8, 9, 126, 127, 195
Darağacı (Bak. Asmak, Cezaevi, İdam) 75
Darılmak (Bak. Kalp kırıklığı, Kırgınlık, Kırılmak, Sırt çevirmek) 125
Darwincilik (Bak. Evrimcilik) 182
Dava (Bak. Duruşma) 111
Davet (Bak. Çağrı, Davetiye) 293
Davetiye (Bak. Davet) 268
Davranış (Bak. Tavır, Toplumsal davranış, Tutum, Yaklaşım) 13, 22, 28, 33, 39, 45, 68, 76, 111, 125, 138, 149, 156, 170, 189, 222, 228, 279, 327
Davranmak 30, 104, 125, 144, 171, 190, 210, 212, 253, 255, 258, 261, 294, 299, 308
Davul 218
Dayak (Bak. Dövülmek, Kötek) 139
Dayanak 289
Dayanamamak 222
Dayanılmazlık 52, 109, 222, 225
Dayanma gücü (Bak. Güç) 243
Dayanmak 110, 171, 187, 274, 300
Dedikodu 178
Değer 13, 16, 24, 72, 83, 104, 123, 216, 219, 221, 286
Değerini düşürmek 221
Değerlendirilmek 285
Değerlendirme 214, 324
Değerlendirmek 136, 150
Değerli 52, 212
Değersiz 74, 171
Değirmen taşı (Bak. Taş) 46, 313
Değiş tokuş (Bak. Ekonomi, Ticaret) 284
Değişiklik 71, 181, 198, 256, 296
Değişim (Bak. Alfabe değişimi, Çağdaşlık, Dönüşüm, Gelişim, Kültür, Reform, Yenilik) 13, 17, 44, 93, 215, 223, 261, 318
Değişmek 37
Değişmemek 55
Değiştirmek 13, 93, 135, 210, 259, 272
Değmek (Bak. Yaşanmaya değmek) 327
Deha (Bak. Dahi) 8, 30, 68, 183, 198, 229, 254, 257, 274, 279
Dehşet (Bak. Korku, Şok, Terör) 66
Dekor 223
Deli (Bak. Çılgın) 22, 58, 188, 217, 287, 299, 300
Delik 47
Delirmek (Bak. Çılgınlık) 213
Demagog 65, 91
Demagoji 106
Demeç 320, 325, 327
Demek 195
Demir 57
Demiryolu (Bak. İstasyon, Lokomotif, Tren. Vagon) 13, 47
Demokrasi (Bak. Düşünce, Meclis, Parlamenter sistem, Siyasal demokrasi. Siyaset, Uygarlık) 14, 17, 18, 63, 64, 65 66, 67, 71, 72, 73, 152, 183, 278, 284. 297, 304, 320, 327
Demokratiklik (Bak. Siyaset) 297
Demokratlık (Bak. Siyaset) 66, 148
Deneme 8, 10, 11, 13, 14, 318, 319, 320. 322, 327, 328
Denemek 219, 230, 304
Denetim (Bak. Kontrol, Siyasal komiserlik) 73
Denetlemek (Bak. Kendini denetlemek) 55 94, 251
Deney (Bak. Siyasal deney) 12, 39, 168, 22 261, 290, 320
Deneyim (Bak. İş deneyimi) 32, 36, 49, 56 131, 141, 152, 164, 181, 197, 199, 23 255, 272, 320
Deneyimsizlik 53
Denge 283
Dengelemek 77, 113, 283

Deniz (Bak. Doğa, Kıyı, Liman) 118, 161, 164, 178, 193, 326
Deniz yolculuğu (Bak. Gemi, Yolculuk) 326
Denizaltı (Bak. Gemi) 277
Denizci 68, 164
Denklem 203
Densizlik 62
Deprem (Bak. Doğa) 292
Dere (Bak. Doğa) 145
Dergi 18, 268, 269, 272, 273, 282, 295, 296, 317, 318, 319, 320, 322, 325
Deri (Bak. Siyah deri) 302
Derinlik 215
Derleme 321, 328
Dernek (Bak. İktisat derneği, Tartışma derneği, Yazın derneği) 9, 12, 13, 68, 79, 273, 280, 284, 301, 319, 321, 322
Ders 14, 112, 131, 142, 209, 244, 284, 305, 324
Ders almak (Bak. Eğitim, Öğrenmek) 32
Ders kitabı (Bak. Kitap) 14, 137
Ders vermek (Bak. Eğitim, Öğretmek, Öğrenmek) 136
Dert (Bak. Sorun) 138, 167, 172, 174, 246, 289
Despot (Bak. Siyaset, Yönetim) 32, 55, 73, 278, 297
Despotizm (Bak. Siyaset, Yönetim) 73
Despotluk (Bak. İyiliksever despotluk) 44, 148, 278
Destan (Bak. Efsane, Söylence) 179
Destek (Bak. Koltuk değneği) 13, 69, 92, 99, 190, 297, 309, 312, 318, 328
Desteklemek 39, 77, 119, 200
Desteksizlik 113
Dev 9, 181, 254
Devekuşu (Bak. Hayvan) 284
Devindirmek (Bak. Dönüştürmek) 12
Devinim (Bak. Hareket) 55
Devlet (Bak. Resmilik, Siyaset, Sosyal devlet, Sosyalist devlet, Toplum, Yönetim, Yurttaşlık) 13, 50, 53, 62, 64, 65, 68, 72, 73, 77, 122, 189, 191, 200, 291, 323, 327
Devlet adamı (Bak. Adam, Siyaset, Yönetim) 68, 184
Devlet başkanı (Bak. Başkan, Siyaset, Yönetim) 72, 76, 95, 312
Devlet başkanlığı (Bak. Başkanlık, Siyaset, Yönetim) 70
Devlet yönetimi (Bak. Devlet, Siyaset, Yönetim) 8, 68
Devletleştirmek (Bak. Ekonomi) 13
Devrim (Bak. Alfabe devrimi, Başkaldırmak, Devrimcilik, Endüstri devrimi) 12, 13, 17, 19, 59, 75, 198, 275, 288, 289, 295, 318
Devrimci (Bak. Siyaset) 73, 74, 75, 82, 197, 289, 291
Devrimcilik (Bak. Devrim, Karşı devrimcilik) 289
Deyiş (Bak. Üslup) 208
Dış satım (Bak. Dış ticaret, Ekonomi, Ticaret) 54
Dış ticaret (Bak. Dış satım, Ekonomi, Ticaret) 284
Dışa taşmak (Bak. Taşmak) 29
Didinmek (Bak. Çaba) 203
Dik kafalılık (Bak. Düşünce, Kafa) 55
Dikey 269
Dikiş (Bak. Terzi) 154
Dikkat 310
Dikmek 128
Diktatör (Bak. Duçe, Führer, Siyaset, Yönetim) 65, 72, 77, 198, 290
Dil (Bak. Alfabe, Anadil, Dilbilgisi, Fonetik, Fonetik alfabe, Harf, Kelime, Ses, Sesbilim, Söyleyiş, Söz, Söz müziği, Sözcük, Sözlük, Terim, Terminoloji, Tümce, Yazım, Yazım kuralları) 9, 14, 45, 118, 125, 126, 132, 185, 190, 208, 289
Dilbilgisi 244
Dile getirmek (Bak. Anlatmak) 9, 213, 236, 247, 262, 319, 321, 322
Dilek (Bak. İstek) 251
Dilemek 224
Dilenci 102, 188
Dilencilik 79, 194
Dillidüdük 69
Dilsiz (Bak. Sağır) 224
Din (Bak. Aziz, Azize, Başpiskopos, Başrahip, Cehennem, Cehennemlik, Cennet, Cennet bahçesi, Çarmıh, Çarmıha germek, Çoktanrıcılık, Çoktanrılılık, Din adamı, Din düşmanı, Dindar, Dinsel fanatizm, Dinsel oyun, Dinsel öykü, Dinsel romantizm, Dinsel tören, Dinsellik, Dinsiz, Dinsizlik, Dua, Ermiş, Ermişlik, Evliya, Fanatizm, Haç, Havari, İbadet, İlahi takdir, İman, İmansızlık, İnan, İnanç, İnançlılık, İnançsızlık, İnanmak, İnanmamak, İnkâr, Kâfir, Kamutanrıcılık, Kardinal, Katedral, Kıyamet, Kilise, Kilise törenleri, Kul, Kutsal, Kutsal kitap, Kutsal müzik, Kutsal toprak, Kutsallık, Kutsanmışlık,

Kutsatmak, Manastır, Melek, Metafizik, Mezhep, Mistisizm, Misyonerlik, Noel, On buyruk, Oruç, Papa, Papalık, Papaz, Papazlık, Peygamber, Piskopos, Put, Puta tapan, Putperest, Rahibe, Rahip, Sahte dincilik, Selamet, Sofu, Şehit, Şeytan, Şeytanın avukatı, Şeytanlık, Talih, Tanrı, Tanrının elçisi, Tanrısallık, Tanrıtanımaz, Tanrıtanımazlık, Tapan, Tapınılan, Tapınılmak, Tapınak, Tapınma, Tapınmak, Tapmak, Tektanrıcılık, Tövbe, Vaat, Vaaz, Vahiy, Vicdan, Yakarmak, Yalvarmak, Yaradan, Yaradancılık, Yaratık, Yazgı, Yemin) 8, 14, 19, 44, 46, 54, 58, 62, 64, 67, 71, 76, 88, 89, 91, 103, 109, 118, 134, 140, 155, 164, 175, 179, 180, 182, 184, 186, 191, 192, 193, 195, 196, 197, 198, 200, 214, 222, 230, 258, 261, 275, 277, 286, 287, 292, 312, 321, 326
Din adamı (Bak. Adam) 193, 194, 196
Din düşmanı (Bak. Düşman) 188
Dinamit (Bak. Barut) 23, 81, 291
Dinamo 58
Dinçlik (Bak. Yaş) 302
Dindar (Bak. Din, Dinsiz, Sofu) 121, 191, 197, 198, 261
Dinlemek 100, 112, 124, 125, 138, 149, 157, 172, 196, 203, 209, 218, 221, 307, 310
Dinlence (Bak. Eğlence) 221
Dinlendirmek 220
Dinlenmek 206, 237
Dinleyici (Bak. İzleyici) 281
Dinsel fanatizm (Bak. Fanatizm) 287
Dinsel oyun (Bak. Oyun) 250
Dinsel öyküler (Bak. Öykü) 193
Dinsel romantizm (Bak. Romantizm) 217
Dinsel tören (Bak. Tören) 196, 200
Dinsellik (Bak. Din) 254
Dinsiz (Bak. Din, Dindar, Dinsizlik) 109, 191, 192, 277
Dinsiz imansızlık (Bak. İmansızlık, İnançsızlık) 228
Dinsizlik (Bak. Din, Dinsiz) 197, 198
Diploma 76, 111
Direk 118
Direniş (Bak. Başkaldırı, İsyan) 325
Direniş eylemi (Bak. Başkaldırı, Eylem, İsyan)) 325
Direnmek (Bak. Ayakta kalmak, Başkaldırı, İsyan, Karşı çıkmak, Karşı durmak, Karşı koymak, Meydan okumak, Savaşım) 25, 153, 222, 238
Disiplin (Bak. Asker disiplini, Siyasal disiplin) 122, 136, 140, 298
Disiplinlilik 55
Diş 98, 250
Diş ağrısı (Bak. Ağrı) 98
Dişçi (Bak. Hekim) 250
Dişi (Bak. Feminizm, Kadın, Kadınlık, Kız, Seks) 168
Diyalog 318
Diyet 249
Diz çökmek (Bak. Çökmek) 228
Dize (Bak. Şiir) 54, 204
Dizginlemek 151
Dobra dobra (Bak. Konuşmak, Söylemek) 290
Dogma (Bak. Önyargı) 56
Doğa (Bak. Çavlan, Çevre, Çevre bozulması. Dağ, Deniz, Deprem, Dere, Doğa gücü, Doğabilimci, Doğallık, Doğaüstü, Doğayı korumak, Dünya, Evren, Fırtına, Kasırga Kış, Mağara, Meteoroloji, Mevsim, Nehir, Orman, Radyoaktivite, Rüzgâr, Sis, Su, Vadi, Yağmur, Yanardağ, Yaz, Yeryüzü, Yıldırım) 8, 12, 24, 36, 37, 39. 61, 88, 106, 118, 139, 149, 154, 162, 169, 174, 198, 206, 238, 244, 260, 283. 309, 325
Doğa gücü (Bak. Doğa, Güç) 8
Doğa bozulması (Bak. Çevre bozulması) 31
Doğabilimci (Bak. Bilim adamı, Doğa, İnsan doğası) 178
Doğallık (Bak. Doğa, İnsan doğası) 44, 51. 89, 150, 155, 162, 165, 172, 191, 240. 245, 249, 262, 279, 286
Doğaüstü (Bak. Doğa) 179, 299
Doğayı korumak (Bak. Çevre, Doğa) 325
Doğmak (Bak. Doğum, Üremek) 27, 39, 61 109, 110, 118, 120, 134, 169, 177, 19 221, 240, 244, 325
Doğru (Bak. Dürüst, Yarı doğru) 22, 28, 5 58, 89, 92, 115, 126, 132, 133, 134, 136, 144, 165, 177, 187, 200, 228, 25 256, 286, 288, 309, 310
Doğru sözlülük (Bak. Dürüstlük) 55
Doğrulamak (Bak. Kanıtlamak, Saptamak) 206, 255
Doğruluk (Bak. Dürüstlük) 39, 205, 239
Doğrusallık (Bak. Eğrisellik) 286
Doğruyu söylemek (Bak. Dürüstlük, Söylemek) 307
Doğu düşüncesi (Bak. Düşünce) 326
Doğum (Bak. Doğmak, Doğurmak, Gebelik Nüfus artışı) 27, 51, 150, 153, 168, 19 239, 283, 316

Doğum günü (Bak. Yaş günü, Yaş) 328
Doğum kontrolü (Bak. Nüfus, Nüfus artışı) 323
Doğum yıldönümü (Bak. Yaş günü, Yaş) 326
Doğurmak (Bak. Çocuk yapmak, Doğum) 167, 268
Doğuş 150, 152, 163, 302
Dok (Bak. Liman) 68
Doktor (Bak. Hekim) 50, 54, 101, 174, 188, 249, 289, 321, 322
Dokunaklılık 309
Dokunmak 112, 246, 250
Dokunulmazlar 291
Dokunulmazlık 12
Dolandırıcı (Bak. Düzenbaz, Hırsız, Soyguncu) 293
Dolandırıcılık (Bak. Sahtecilik, Soygunculuk) 63, 101
Dolaşmak 143
Doldurmak 307
Dolmakalem (Bak. Kalem) 273
Donanım 114
Donatmak 224
Doruk 22, 218
Dost (Bak. Dostluk, Fahişe dostu) 8, 9, 14, 16, 17, 33, 121, 124, 156, 164, 166, 221, 243, 269, 279, 282, 300, 307, 312, 313, 318, 319, 320, 326, 327
Dostluk (Bak. Dost) 29, 71, 105, 112, 152, 167, 236, 259, 316, 317, 318, 322, 324, 325
Doymamak (Bak. Açlık) 168, 285
Doyum 35, 150, 151
Doyumsuzluk 100, 168, 249
Doyurmak (Bas. Beslenmek) 98, 163, 292
Dönem (Bak. Çağ) 10, 14, 15, 46, 47, 205, 253, 264, 281, 287, 302, 308, 311, 318, 319, 320, 325
Dönmek 124, 282
Dönüş 193
Dönüşmek 162, 180, 181, 185, 253, 263, 293
Dönüştürmek (Bak. Devindirmek) 152, 230, 231, 280, 298, 306
Dönüşüm (Bak. Çağdaşlık, Değişim, Gelişim, İlerleme, Yenilik) 320
Dörtnala koşmak (Bak. Koşmak, Hız) 218
Döşemek 78
Dövmek (Bak. Çocuk dövmek, Kötek atmak, Tokat) 114, 140, 290
Dövülmek (Bak. Dayak, Pataklanmak) 139, 145
Dövünmek 90
Dövüş (Bak. Kavga, Tekme) 127
Dövüşmek 222, 258
Dram 221, 222, 226, 263, 275, 321
Dram sanatları (Bak. Sanat) 16
Dramatik şiiir (Bak. Şiir) 305
Dramatiklik 209, 275
Dua 25, 100, 114, 143, 185, 186, 195, 196, 214
Duçe (Bak. Diktatör, Faşizm, Siyaset) 66
Dul (Bak. Boşanmak) 290, 318, 325, 326
Duraksamak 186
Durgun 55, 61, 153, 195, 236
Durgunluk 55
Durmak (Bak. Uzak durmak) 228, 302
Durulmak 163
Duruşma (Bak. Dava) 49
Duvar 47, 113, 232
Duyarlık 105, 167
Duyarlılık 28, 209, 214, 254
Duyarsızlık 259
Duygu 8, 11, 48, 84, 106, 109, 139, 152, 183, 205, 213, 215, 222, 227, 231, 235, 238, 243, 257, 275
Duygulanmak 264
Duygusallık 9, 10, 12, 55, 105, 167, 181, 215, 226, 243, 250, 252
Duygusal ilişki (Bak. İlişki) 318
Duygusuzluk 12, 55
Duymak 105, 149, 218, 227, 253, 262, 274, 309
Duyu (Bak. Sanat duyusu) 181, 204, 213, 229, 284
Duyum 284
Duyumsamak 263, 271
Duyurmak (Bak. İlan etmek) 141
Düello 15
Düğme 47
Düğün (Bak. Evlilik, Nikâh) 195, 209
Dükkân (Bak. Ticaret) 136, 145, 194, 285, 287
Dükkân sahipleri (Bak. Sahip) 194
Dümen (Bak. Gemi) 69
Dünya (Bak. Yeryüzü) 8, 9, 11, 14, 15, 18, 22, 23, 25, 26, 28, 30, 34, 35, 44, 49, 54, 55, 58, 62, 72, 73, 74, 80, 82, 87, 90, 93, 106, 118, 127, 131, 136, 142, 144, 149, 151, 153, 157, 160, 168, 171, 173, 179, 185, 187, 192, 197, 203, 207, 210, 211, 227, 228, 230, 232, 238, 244, 248, 251, 254, 258, 263, 281, 284, 286, 287, 292, 294, 300, 308
Dünya düzeni (Bak. Düzen, Uluslar toplulukları) 323, 327, 328
Dünya görüşü (Bak. Görüş, Öğreti) 12

Dünya savaşı (Bak. Savaş) 14, 278, 301, 302, 305, 311, 322, 323, 327
Dünya yurttaşı (Bak. Yurttaş) 124
Dünyalılık 309
Dünyasallık 191
Dürtü (Bak. Güdü, İçgüdü) 179, 283, 295, 307
Dürüst (Bak. Doğru) 26, 70, 104, 109, 114, 139, 190, 250
Dürüstlük (Bak. Doğru sözlülük, Doğruluk, Doğruyu söylemek) 44, 48, 131, 215, 246, 270, 294
Düş (Bak. Düş gücü, Düş kırıklığı, Düşlemek, Düşsellik, Esin) 8, 9, 12, 22, 23, 36, 37, 61, 77, 78, 91, 125, 131, 151, 162, 163, 184, 195, 200, 207, 208, 213, 224, 238, 243, 244, 246, 249, 250, 255, 261, 302, 305
Düş gücü (Bak. Düş, Hayalperestlik) 37, 187, 197
Düş kırıklığı (Bak. Düş, Kırık kalp) 9, 23, 118, 248, 257, 281, 285, 317
Düşes 246, 291
Düşkünlük 91, 150, 165
Düşlemek (Bak. Düş, Esinlenmek) 37, 263
Düşman (Bak. Din düşmanı, Irk düşmanı) 29, 48, 70, 89, 91, 92, 119, 120, 127, 148, 166, 170, 221, 225, 245, 278
Düşmanlık (Bak. Ahlak düşmanlığı, Irz düşmanlığı, Yahudi düşmanlığı) 79, 225, 252
Düşmek 16, 90, 191, 249, 313
Düşsellik (Bak. Düş, Fantastik, Fantezi) 35, 161, 224, 243
Düşünce (Bak. Açık kafalılık, Aydınlanmak, Bellek, Beyin, Demokrasi, Dik kafalılık, Doğu düşüncesi, Düşünce fabrikası, Düşünür, Eğitim, Eski kafalılık, Gülen düşünce, Kültür, Öğretim, Özgürlük, Sanat, Uygarlık, Yeni kafalılık) 8, 11, 12, 14, 15, 18, 19, 25, 37, 40, 55, 73, 119, 122, 137, 152, 175, 177, 181, 182, 189, 199, 203, 214, 217, 219, 222, 227, 228, 243, 249, 255, 272, 288, 290, 291, 292, 298, 307, 319, 326, 328
Düşünce fabrikası (Bak. Düşünce) 223
Düşüncesizlik 177
Düşündürmek 12, 186
Düşünme hakkı (Bak. Hak) 126
Düşünmek (Bak. Açık düşünmek, Geniş düşünmek) 37, 58, 61, 74, 89, 90, 98, 125, 128, 136, 144, 154, 161, 163, 172, 177, 199, 227, 244, 249, 263, 278, 307, 310
Düşünmemek 177
Düşünmeyenler 65
Düşünsellik 10, 250, 288, 318
Düşünür (Bak. Düşünce) 57, 93, 122, 177, 178, 179, 189, 191, 207, 226, 229, 230, 244, 318, 319
Düzelme (Bak. Islah, İyileşmek) 51
Düzeltmek (Bak. İyileştirmek) 92, 165, 191, 199, 211, 311
Düzen (Bak. Dünya düzeni, Eğitim düzeni, Siyasal düzen, Toplumsal düzen) 38, 45, 62, 74, 78, 110, 111, 133, 143, 166, 253, 262, 279, 294, 323
Düzenbaz (Bak. Dolandırıcı) 65, 75, 184, 188, 257
Düzenleme 11, 39, 227, 250
Düzenlemek 45, 200, 205, 301, 318
Düzensizlik 14, 79
Düzey (Bak. Yetişme düzeyi) 29, 156, 188, 216, 306
Düzeysizlik 71
Düzine 14, 157, 170, 290

Eczacılık 7
Edebiyat (Bak. Roman, Sanat, Yazın) 8, 45, 83, 131, 191, 208, 223, 257, 280, 284, 285, 296, 305
Edebiyat tarihçisi (Bak. Tarihçi) 285
Edebiyat vakfı (Bak. Vakıf) 324
Edebiyatçı (Bak. Sanatçı, Yazar) 231
Edepsizlik 225
Editörlük (Bak. Yayımcılık) 319
Efendi (Bak. Beyefendi, Köle efendisi, Sahip 68, 288
Efsane (Bak. Destan, Masal, Söylence) 15, 182, 258
Egemen (Bak. Bağımsız) 13, 24, 105, 288
Egemenlik (Bak. Bağımsızlık) 63, 80, 183
Eğilim (Bak. Anlayış, Yaklaşım) 273, 318
Eğilmek 25, 104
Eğitenler 19, 129
Eğitilenler 19, 129
Eğitilmek 133, 134, 321
Eğitilmişlik 156, 307
Eğitim (Bak. ABC, Akademi, Akademik, Alfabe, Alfabe değişimi, Alfabe devrimi, Aydın, Çocuk bakımı, Çocuk eğitimi, Ders, Ders kitabı, Diploma, Eğitilenler, Eğitilmek, Eğitilmişlik, Eğitim düzeni, Eğitimcilik, Eğitmek, Eğitmen, İlköğretim, İyi yetiştirilmek, Kültür, Kültürlülük, Kültürsüzlük, Kütüphane, Laik eğitim, Okul, Okuma yasağı,

Okumak, Okumamışlık, Okumuşluk, Okunmak, Okur, Okur yazarlık, Okuyamamak, Okuyucu, Orta öğretim, Öğretim, Sınav, Siyaset eğitimi, Üniversite, Üniversite eğitimi, Yarı eğitim, Yetenek, Yeteneklilik, Yeteneksizlik, Yetişme düzeyi, Yetişmek, Yetiştirmek, Yetiştirilmek, Zekâ, Zeki) 13, 16, 19, 38, 45, 68, 88, 110, 122, 131, 144, 243, 254, 263, 289, 304, 308, 320
Eğitim düzeni (Bak. Düzen, Laik eğitim) 244
Eğitimcilik 232
Eğitmek (Bak. Adam etmek, Yetiştirmek) 9, 84, 243, 244, 271, 298
Eğitmen (Bak. Öğretmen) 244
Eğlence (Bak. Dinlence) 101, 144, 145, 173, 221, 276, 295
Eğlencelilik 251
Eğlendirmek 66, 225, 271, 288
Eğlenmek 10, 228, 272
Eğrisellik (Bak. Doğrusallık) 286
Ekilmek 180
Ekim 180
Ekip (Bak. Tiyatro ekibi) 324
Ekmek (Bak. Somun, Yiyecek) 40, 66, 140, 195, 221, 238
Ekonomi (Bak. Arz, Az gelişmişlik, Banka, Banker, Bankerlik, Borsa, Bütçe, Çek, Değiş tokuş, Devletleştirmek, Dış satım, Dış ticaret, Emek, Endüstri, Endüstri devrimi, Enerji, Etiket, Etken, Fabrika, Fiyat, Gelir, Gelir dağılımı, Gelir vergisi, Gider, Harcama, İktisat, İktisat derneği, İktisat fakültesi, İktisat kuramı, İktisat okulu, İktisatçı, İnsan kaynakları, İstatistik, İş, İşadamı, İşçi, İşsizlik, İşveren, İşyeri, Kazanç, Liberalizm, Madencilik, Mal, Maliyet, Milyoner, Mülk, Mülkiyet, Pahalılık, Para, Patron, Paylaşmak, Pazar, Plan, Politika, Rekabet, Sanayi, Sanayi devrimi, Sanayici, Satıcı, Sermaye, Servet, Sistem, Siyasal iktisatçı, Sömürü, Şirket, Tacir, Talep, Ticaret, Tüccar, Tüketici, Ucuzluk, Ücret, Üreticilik, Üretim, Ürün, Varlıklılık, Vergi, Verimlilik, Verimsizlik, Yan ürün, Yatırım, Zenginlik) 8, 14, 71, 170, 183, 189, 230, 283
Ekonomi planı (Bak. Plan) 289
Ekonomi politikası (Bak. Politika) 71
Ekonomik etken (Bak. Etken) 11, 64, 80, 126, 134, 261, 271, 278, 328
Ekonomik sistem (Bak. Sistem) 80
Ekonomist (Bak. İktisatçı, Siyasal iktisatçı) 14, 79, 230
Eksantriklik 191
El 127, 154, 220
El koymak (Bak. Ele geçirmek, Elde etmek) 270, 282
Elbirliği (Bak. İşbirliği) 53
Elbise (Bak. Giysi, Kılık) 51, 157, 275, 309
Elçi 296
Elde etmek (Bak. El koymak) 23, 99, 151, 160, 171, 181, 188, 205, 208, 230, 246, 247, 261, 263, 270, 288
Elden çıkarmak (Bak. Çıkarmak) 279
Elden düşme 136, 291
Ele almak 216, 230, 278
Ele geçirmek (Bak. El koymak) 321
Elektrik 43, 47
Elektron 215
Eleştiri (Bak. Eleştirme, Kitap eleştirisi, Müzik eleştirisi, Tiyatro eleştirisi, Yazı) 9, 10, 11, 210, 217, 221, 231, 232, 248, 260, 270, 285, 286, 306, 317, 320, 328
Eleştiricilik (Bak. Yazarlık) 214
Eleştirilmek 285
Eleştirme (Bak. Eleştiri, Yazı) 81
Eleştirmek 81, 136, 326, 327
Eleştirmen (Bak. Müzik eleştirmeni, Sanat eleştirmeni, Siyaset eleştirmeni, Tiyatro eleştirmeni, Yazar) 8, 71, 192, 217, 225, 231, 232, 247, 248, 252, 258, 260, 272, 280, 285, 301, 318
Eleştirmenlik (Bak. Müzik eleştirmenliği) 11
Elişi 209
Elma 38, 284, 286
Elmas 246, 306
Elveda (Bak. Ayrılmak) 290
Emek (Bak. Ekonomi) 99, 203, 237, 271
Emeklilik (Bak. Yaş, Yaşlılık) 264, 276
Emlak 316
Emperyalizm 119, 188, 296
Endüstri (Bak. Ekonomi, Film endüstrisi, Sanayi) 88, 104, 224, 278, 293, 295
Endüstri devrimi (Bak. Devrim, Ekonomi, Sanayi, Sanayi devrimi) 245
Enerji (Bak. Ekonomi) 215
Engel (Bak. Sınıf engeli) 137, 142, 220, 243, 310
Engel olmak (Bak. Önlemek) 276
Engellemek (Bak. Önlemek) 15, 70, 132, 185, 243, 292
Engizisyon mahkemesi (Bak. Baskı, İşkence, Mahkeme) 114
Enkaz (Bak. Yıkım) 13, 79
Enlem (Bak. Boylam) 172

Entelektüel (Bak. Aydın) 12, 70, 181, 237, 252
Enternasyonalizm (Bak. Uluslararasıcılık) 91
Entrika (Bak. Komplo, Kurgu, Oyun kurgusu) 111, 224
Epilog 11
Er (Bak. Asker) 69
Erdem 24, 48, 55, 74, 100, 102, 109, 119, 138, 141, 166, 179, 224, 236, 280
Erdemlilik 151, 187, 205, 252
Erdemsizlik 12
Ergenlik (Bak. Yaş) 140, 313
Erişmek 133, 149, 211
Eritmek 28
Erkek 19, 38, 83, 136, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 160, 161, 163, 165, 179, 193, 198, 199, 207, 236, 237, 257, 269, 271, 299, 309, 316
Erkek oyuncu (Bak. Oyuncu) 269
Erkek örümcek (Bak. Hayvan, Örümcek) 258
Erkeklik 255
Erleşmek (Bak. Sivilleşmek) 298
Ermiş (Bak. Aziz, Azize, Evliya) 14, 23, 79, 179, 187, 204, 324
Ermişlik (Bak. Bilgelik) 195
Ertelemek 270
Esenlik 83
Esin (Bak. Düş, Umut) 22, 77, 142, 179
Esinlenmek (Bak. Düşlemek) 281
Eski kafalılık (Bak. Dar görüşlülük, Kafa) 46, 48
Eskimek 58, 265, 300
Esmerlik 322
Esneklik 199
Esnemek 246, 310
Estet (Bak. Sanat) 14, 79
Estetik (Bak. Güzellik, Sanat) 93, 289
Eş (Bak. Çokeşlilik, Tekeşlilik) 8, 91, 100, 110, 162, 163, 164, 165, 170, 174, 218, 255, 282, 283, 286, 290, 296, 297, 300, 318, 322, 323, 324, 325, 326, 327
Eşcinsel 255
Eşdeğer 155
Eşek (Bak. Hayvan) 295
Eşek yarışı (Bak. Yarış) 295
Eşit 54, 62, 84, 89, 98, 221, 279, 287
Eşitlik (Bak. Adalet, Adil olmak, Ayrıcalık, Gelir dağılımı) 61, 98, 120, 170, 277, 321
Eşitsizlik 13
Eşkıya (Bak. Haydut) 99
Eşleşmeler 169
Eşlik 168
Et (Bak. Biftek, Yiyecek) 25, 104, 218, 249, 304
Et yemek (Bak. Etyemez, Etyemezlik) 304
Etek (Bak. Giysi) 51, 153
Etiket (Bak. Ekonomi, Ticaret) 261
Etken (Bak. Ekonomik etken) 11
Etki 50, 136, 220, 249, 274
Etkilemek 13, 229, 269
Etkilenmek 33
Etkileyicilik 152, 281, 319
Etkin 223, 256, 274, 321, 322, 323
Etkinlik 54, 132, 181, 237, 319
Etkisizlik 299
Etyemez (Bak. Et yemek) 52, 248, 253, 254, 284, 304
Etyemezlik (Bak. Beslenmek, Et yemek) 248, 249
Ev (Bak. Aile, Evlilik, Kira, Konut, Korkular evi, Oda, Yapı, Yuva) 8, 9, 10, 14, 17, 44, 45, 51, 58, 83, 100, 137, 139, 143, 144, 148, 165, 166, 167, 168, 169, 183, 187, 199, 220, 236, 237, 243, 253, 265, 268, 309, 313, 316, 318, 319, 326, 327, 328
Ev işleri (Bak. İş) 155
Ev kadını (Bak. Kadın) 14, 163
Ev yaşamı (Bak. Yaşam) 44
Evde kalmış kadın (Bak. Kadın) 160
Eve kapatmak (Bak. Kapatmak) 255
Evlendirme dairesi (Bak. Nikâh) 254
Evlendirmek (Bak. Nikâh) 162
Evlenme cüzdanı (Bak. Evlilik belgesi, Nikâh töreni) 272
Evlenmek (Bak. Evlilik, Nikâh) 12, 13, 160, 161, 164, 165, 169, 253, 254, 255, 269, 272, 277, 283, 291, 296, 309, 318, 320, 322, 326
Evlenmemek 160, 189
Evlenmiş kadın (Bak. Kadın) 160
Evli (Bak. Evlilik, Karı, Koca) 105, 109, 164, 166, 167, 170
Evliliğin özü (Bak. Aile) 165
Evlilik (Bak. Aile, Çokeşlilik, Düğün, Ev, Evlenmek, Evli, Evlilik sendikacılığı, Karı, Koca, Kur, Nikâh, Tekeşlilik) 11, 16, 115, 159, 160, 162, 163, 165, 168, 169, 170, 189, 243, 253, 254, 255, 269, 272, 283, 307, 309, 316, 318, 319, 320, 321
Evlilik belgesi (Bak. Belge, Evlenme cüzdanı, Nikâh töreni) 269
Evlilik sendikacılığı (Bak. Evlilik) 166
Evlilik sözleşmesi (Bak. Sözleşme) 318

Evlilik yemini (Bak. Nikâh töreni) 169
Evliya (Bak. Ermiş) 179
Evren (Bak. Astronomi, Doğa, Dünya, Gezegen, Gök, Gökyüzü, Güneş, Uzay, Yeryüzü, Yıldız) 39, 156, 206, 286, 287
Evrensellik 30, 79, 140
Evrim (Bak. Evrimcilik, Gelişim, Yaratıcı evrim) 12, 38, 48, 72, 83, 170, 181, 182, 187, 261, 318
Evrimci güçler (Bak. Güç) 72
Evrimci tutku (Bak. Tutku) 48
Evrimcilik (Bak. Darwincilik, Evrim, Yaratıcı evrimcilik) 38, 48, 170
Eyalet 53
Eylem (Bak. Direniş eylemi, Hareket) 112, 152, 172, 319, 325
Ezberlemek 112
Ezgi (Bak. Müzik) 204, 215
Ezginlik 140
Eziyet (Bak. Arap, Zulüm) 112, 264
Ezmek 119

Fabiancılık (Bak. Süper Fabiancılık) 261
Fabrika (Bak. Ekonomi, Sanayi) 210
Fahişe (Bak. Seks) 229, 255, 257
Fahişe dostu (Bak. Dost) 188
Fahişelik (Bak. Cinsel ilişki, Kadın, Seks) 11, 47, 105, 150, 253
Fakülte (Bak. Üniversite) 273
Fanatizm (Bak. Aşırılık, Dinsel fanatizm) 287
Fantastik (Bak. Düşsellik) 247
Fantezi (Bak. Düşsellik) 11, 219
Fare (Bak. Hayvan) 127, 185
Fark (Bak. Ayrım, Sınıf farkı) 57, 155, 166
Farklılık (Bak. Ayrıksılık) 29
Faşizm (Bak. Duçe, Führer) 81
Fatih (Bak. Fethetmek) 49, 91, 187
Feda etmek (Bak. Göz yummak) 149, 274
Federasyon 323
Felaket (Bak. Kıyamet, Trajedi, Trajik) 83, 152, 268
Felce uğramak (Bak. Felç) 55
Felç (Bak. Felce uğramak) 298
Felsefe (Bak. Aydınlanmak, Bilgelik, Düşünce, Filozof) 11, 12, 14, 57, 71, 136, 209, 216, 226, 259, 276
Feminizm (Bak. Dişi, Kadın, Kadınlık, Kadın hakları, Kız, Seks) 199
Feodallik 135
Ferahlık (Bak. Huzur) 273
Ferman (Bak. Ölüm fermanı) 80
Festival 305, 325, 326
Fethetmek (Bak. Fatih, Fetih, Zaptetmek) 9, 94, 249, 276
Fetih (Bak. Fatih, Fethetmek) 89, 91
Fetişizm 179
Fırsat (Bak. Şans tanımak) 44, 160, 174, 247
Fırsatçılık 123
Fırtına (Bak. Doğa, Kasırga) 13
Fil (Bak. Hayvan) 52, 199, 303
Film (Bak. Kameraman, Perdeye aktarmak, Sinema) 14, 17, 178, 210, 290, 293, 294, 298, 300, 309, 325, 327
Film endüstrisi (Bak. Endüstri, Film yapımı, Filmcilik) 295
Film müziği (Bak. Müzik) 327
Film yapımı (Bak. Filmcilik, Film endüstrisi, Yapım) 298
Filmcilik (Bak. Film endüstrisi, Film yapımı) 7, 298, 313
Filozof (Bak. Bilge, Felsefe) 177
Final (Bak. Son) 223
Fitnecilik 225
Fiyasko (Bak. Başarısızlık) 123
Fiyat (Bak. Ekonomi) 279
Fizik 183
Fizikçilik 192
Fiziksellik 198
Flüt 211
Fobi (Bak. Mani) 180, 287
Fonetik (Bak. Sesbilim) 16
Fonetik alfabe (Bak. Alfabe) 16
Formül 123
Fosil 291
Fotoğraf 7, 16, 18, 293, 320
Fotoğraf sanatı (Bak. Sanat) 320
Fotoğrafçı (Bak. Sanatçı) 231, 313
Fresk (Bak. Resim) 206
Futbol (Bak. Spor) 126, 226
Füg 220
Führer (Bak. Diktatör, Faşizm, Siyaset) 66

Gaf (Bak. Hata) 91
Gala (Bak. İlk gece) 326
Galeri (Bak. Resim, Resim galerisi) 9, 16, 212, 246, 273
Gardiyan (Bak. Zindancı) 112, 133, 145
Gariplik (Bak. Tuhaflık) 23, 57, 87, 214
Garson 295
Gaz 165, 294
Gazete 7, 9, 17, 53, 123, 127, 128, 178, 222, 268, 275, 276, 280, 289, 299, 306, 309, 325, 327, 328
Gazeteci 7, 54, 270, 284, 303, 313
Gazetecilik (Bak. Basın yayın) 210

Gazi 325
Gebelik (Bak Doğum) 192, 193
Gece (Bak. Akşam) 50, 171, 218, 238, 256, 300
Gece kulübü (Bak. Kulüp) 293
Gecekondu (Bak. Konut) 13, 81, 323
Geçerlilik 123, 251
Geçim (Bak. Geçindirmek, Geçinmek, Yaşam) 49, 50, 64, 104, 153, 136, 162, 163
Geçindirmek (Bak. Geçim) 77
Geçinmek (Bak. Geçim) 99
Geçip gitmek 310
Geçirmek 169
Geçit 188
Geçkinlik (Bak. Yaş, Yaşlılık) 238
Geçmiş (Bak. Gelecek, Tarih) 26, 27, 47, 221, 249, 299, 301, 305, 308
Gel-git 183
Geleceği görmek (Bak. Görmek) 309
Gelecek (Bak. Geçmiş, Yarın) 26, 27, 40, 58, 95, 98, 127, 144, 162, 208, 217, 238, 264, 279, 290, 300, 301, 305, 309
Gelenek (Bak. Görenek, Töre) 12, 118, 127, 150, 178, 188, 229, 253, 268
Geleneksel tiyatro (Bak. Tiyatro) 321
Geleneksel toplum (Bak. Toplum) 253
Geleneksellik 13, 43, 72, 76, 82, 170, 193, 237, 249
Gelir (Bak. Ekonomi, Gider, Kazanç) 16, 24, 27, 63, 98, 103, 104, 121, 124, 162, 165, 196, 222, 223, 225, 254, 288
Gelir dağılımı (Bak. Ekonomi, Eşitlik) 101
Gelir vergisi (Bak. Ekonomi, Vergi) 63
Gelişim (Bak. Çağdaşlık, Değişim, Dönüşüm, Evrim, İlerleme, Kültür, Yenilik) 247
Gelişme 25, 78, 81, 105, 111, 140, 145, 181, 243, 289
Gelişmek 127
Gelişmemişlik (Bak. Az gelişmişlik) 152
Gelişmişlik (Bak. Az gelişmişlik, Çağdaşlık) 232, 246, 292
Geliştirilmek 328
Geliştirmek 141, 179, 243, 261, 275
Gelmek 302
Gelmemek 312
Gemi (Bak. Denizaltı, Dümen, Kadırga, Savaş gemisi, Transatlantik, Yolcu gemisi) 76, 118, 128, 284, 300
Gemici 135
Genç (Bak. Gençlik) 8, 11, 12, 13, 48, 56, 65, 74, 89, 90, 102, 105, 135, 136, 150, 153, 154, 155, 162, 164, 165, 174, 177, 183, 217, 218, 224, 225, 235, 236, 244, 246, 259, 264, 268, 271, 274, 286, 289, 302, 303, 318
Genç kız (Bak. Kız) 54, 217, 319
Genç oyuncu (Bak. Oyuncu) 324
Gençleşmek (Bak. Yaş) 264, 271
Gençlik (Bak. Genç, Yaş) 15, 139
Genel kitaplık (Bak. Kitap, Kitaplık, Kütüphane) 274, 321, 325
Genel oy (Bak. Oy) 72
Genel seçim (Bak. Seçim) 323
General 89
Geniş düşünmek (Bak. Düşünmek) 54
Geniş görüşlülük (Bak. Açık kafalılık, Görüş. Uzak görüşlülük) 84
Gerçek (Bak. Yarı gerçek) 9, 11, 12, 17, 18, 25, 27, 28, 35, 36, 37, 56, 58, 74, 91, 123, 125, 131, 163, 167, 174, 177, 181, 182, 186, 187, 192, 194, 203, 204, 205, 207, 210, 214, 236, 243, 244, 247, 256, 258, 260, 263, 290, 291, 307, 310, 312, 324, 326
Gerçek dışılık 36, 57, 228
Gerçek sanat (Bak. Sanat) 206
Gerçekçilik 11, 183
Gerçekleştirmek (Bak. Yapmak, Yaşama geçirmek) 13, 77, 83, 151, 142, 199, 212, 213
Gerdanlık 121, 246
Gereç (Bak. Araç) 216, 222
Gerekçe (Bak. Bahane) 245
Gereksinim 57, 58, 102, 169, 171, 172, 185, 254, 257, 261
Gereksizlik 168, 243, 322
Gerginlik (Bak. Gerilim) 18, 285
Geri atılım (Bak. Atılım, Geriye dönüş, Tepki) 254
Geriletmek 238
Gerilim (Bak. Gerginlik) 283
Geriye dönüş (Bak. Geri atılım) 72, 171
Getirmek (Bak. Yerine getirmek, Yola getirmek) 251
Gevezelik (Bak. Çenesi düşüklük) 235
Gezdirmek 289
Gezegen (Bak. Evren) 8, 9, 38
Gezi (Bak. Turist, Yolcu, Ziyaret) 65, 169, 253, 322, 323, 324, 326
Gezmek 105, 161, 289, 322, 326
Gider (Bak. Ekonomi, Gelir, Harcama, Masraf) 43
Girdap 215
Giriş ücreti (Bak. Bilet) 198
Girişim (Bak. Özel girişim) 63, 109, 152, 162, 251, 254, 271
Girişimci 196, 213

Girişimcilik (Bak. Özel girişim) 48
Girmek 217
Gitmek 118, 121
Giydirmek 163
Giyecek (Bak. Çizme, Giysi, Giyim, Kılık, Kıyafet) 46
Giyim (Bak. Giyecek, Giysi, Gömlek, Kılık, Kıyafet) 55
Giyinmek 161, 255
Giymek 76, 156, 275, 309
Giyotin (Bak. Asmak, İdam) 115
Giysi (Bak. Elbise, Etek, İpekli, Giyecek, Giyim, Gömlek, Kılık, Kıyafet, Kravat, Mendil, Palto, Pantolon, Pamuklu, Yünlü) 51, 113, 115, 227, 246, 264
Giz (Bak. Sır) 190
Gizem 11, 15
Gizemlilik (Bak. Mistisizm) 187
Gizlenmek 28, 89, 91, 309
Gizli 9, 28, 30, 49, 160, 174
Gizlilik (Bak. Saklılık) 53
Golf 122, 124
Göçmen 275
Gök (Bak. Astronomi, Evren, Gökyüzü) 37, 39, 185, 186
Göklere çıkarmak (Bak. Övmek) 219
Gökyüzü (Bak. Astronomi, Evren, Gök) 259
Gölge 8, 215, 283
Gölge kabine (Bak. Bakanlar kurulu, Muhalefet) 319
Gölge yazar (Bak. Yazar) 317
Gömlek (Bak. Giyim) 47, 51
Gömmek (Bak. Mezar) 83, 286
Gömülmek (Bak. Ölüm) 215, 285, 288, 325
Gönderme 14
Gönül (Bak. Alçak gönüllülük) 160, 275
Gönül borcu (Bak. Borç, Vefa) 207
Gönüllülük 25, 196, 274
Gönülsüzlük 68
Görenek (Bak. Gelenek, Töre) 98
Görev (Bak. İşlev, Kamu görevi, Üstlenmek) 26, 28, 58, 68, 69, 83, 84, 105, 114, 123, 138, 144, 196, 236, 258, 276, 309, 320, 326
Görevlilik 50, 136, 191
Görevseverlik 55
Görgü 23, 121
Görgüsüzlük 44, 55, 62
Görkem 239, 304, 321
Görkemlilik 16, 271, 277
Görme yeteneği (Bak. Yetenek) 256
Görmek (Bak. Geleceği görmek) 78, 154, 203, 231, 256, 262, 286, 309, 311
Görünmek 303
Görünmezlik 16
Görünüm 46
Görüş (Bak. Açık kafalılık, Dar görüşlülük, Dünya görüşü, Geniş görüşlülük, Uzak görüşlülük, Yeni kafalılık) 8, 12, 27, 58, 62, 63, 84, 125, 126, 180, 217, 292, 312, 319, 320, 321, 324, 328
Görüşmek 290
Gösteri (Bak. Siyasal gösteri) 198, 218, 221, 249, 269
Gösterici (Bak. Yol göstericilik) 319
Gösteriş 136
Göstermek 123, 210, 262
Göz 127, 196, 218, 256, 260, 275, 320
Göz cerrahisi (Bak. Cerrahlık) 256
Göz yummak (Bak. Anlayış, Feda etmek) 257
Gözden geçirmek (Bak. İncelemek) 261, 327
Göze almak (Bak. Cesaret, Yüreklilik) 30, 104, 109, 171, 310,
Gözetim 188
Gözetmek 73
Gözlem 187
Gramofon 157
Grandük 289
Güç (Bak. Bellek gücü, Dayanma gücü, Doğa gücü, Evrimci güçler, Kas gücü, Yaratıcı güç, Yürek gücü, Zor) 53, 62, 63, 72, 73, 83, 87, 88, 89, 148, 149, 153, 174, 179, 182, 185, 187, 188, 212, 256, 259, 276, 281, 293, 299, 301, 308, 310
Güçlendirmek 121, 193
Güçlük (Bak. Zorluk) 105, 197
Güçlülük 46, 91, 93, 99, 106, 163, 288, 291, 308, 310
Güçsüzlük (Bak. Zayıflık) 38, 55, 89, 99, 148, 153, 224, 249, 274, 281, 288, 310
Güdü (Bak. İçgüdü, Dürtü) 151
Güldürmek (Bak. Gülmek) 11, 28, 225, 256, 307
Güldürü (Bak. Gülmek, Komedi) 11, 15
Gülen düşünce (Bak. Düşünce, "Wit") 15, 18
Gülmek (Bak. Alay, Alaya almak, Alaycılık, Güldürmek, Güldürü, Gülen düşünce, Gülümsemek, Gülünçleştirmek, Gülünçlük, Humour, İroni, Kahkaha, Komedi, Komik, Komiklik, Latife, Nükte, Palyaço, Soytarı, Şaka, Şakacılık, Taşlamak, "Wit", Yermek) 28, 29, 88, 225, 227, 283, 307
Gülümsemek (Bak. Gülmek) 5, 290
Gülünçleştirmek 321

Gülünçlük 10, 28, 57, 65, 153, 168, 189, 214, 227, 229, 243, 279, 280, 281, 283, 321
Gün 10, 196, 197
Gün ışığı (Bak. Güneş ışığı, Işık) 126
Günah 14, 28, 33, 38, 44, 79, 140, 150, 174, 186, 190, 199, 200, 236, 246, 324
Günah işlemek (Bak. Günahkârlık) 106
Günahkârlık (Bak. Günah işlemek) 187, 188, 199
Güncellik 8, 48, 325
Gündem 94
Gündüz 246
Güne uymak (Bak. Uymak) 236
Güneş (Bak. Evren) 139, 161, 211, 288, 312
Güneş ışığı (Bak. Gün ışığı, Işık) 8, 288
Günlem oyunu (Bak. Oyun) 11
Günlük 334
Günlük iş (Bak. İş) 228
Güreşmek 305
Gürlemek 218, 231
Güven 38, 69, 137, 178, 228, 243, 309, 323
Güvence 50, 56, 63, 217, 221, 294
Güvenilirlik 32, 72, 141, 184, 190, 231, 249, 286
Güvenilmezlik 118
Güvenlik 102, 282
Güvenmek 128, 210, 278
Güvensizlik 109, 232
Güzel (Bak. Çirkin) 12, 40, 51, 55, 58, 160, 177, 209, 213, 223, 248, 249, 264, 313
Güzellik (Bak. Çirkinlik, Estetik) 51, 99, 149, 154, 162, 170, 171, 204, 205, 227, 228, 283, 310

Haber 7, 53, 254, 270, 276, 289, 311, 313
Haç 118
Hain 118, 127, 188
Hak (Bak. Adalet, Çocuk doğurma hakkı, Çocuk edinme hakkı, Çocuk hakları, Demokrasi, Düşünme hakkı, Haklılık, Hayvan hakları, Kadınlara oy hakkı, Oy hakkı, Öğrenme hakkı, Ölüm hakkı, Özgür, Özgürlük, Telif hakkı, Yargı, Yazar hakları, Yurttaşlık) 72, 82, 121, 126, 132, 138, 142, 144, 160, 167, 229, 284, 291
Hakaret (Bak. Küfür, Sövmek, Sövülmek) 298, 326
Hakem (Bak. Boks hakemi) 295
Haklılık 28, 279
Halim selimlik (Bak. Uysallık) 89, 136
Halk (Bak. İnsan, Toplum, Ulus, Uygarlık, Ülke, Yerli halk) 49, 63, 65, 92, 105, 113, 123, 124, 126, 190, 191, 192, 194, 200, 217, 221, 247, 252, 261, 262, 269, 272, 273, 278, 279, 295, 297, 304, 307, 311, 318
Halk sağlığı (Bak. Sağlık) 53
Halkçılık 55
Halter 179
Hanedan (Bak. Hükümdar) 178
Hanedancılık (Bak. Hükümdarlık, Monarşizm, Soyluluk) 63
Hanım (Bak. Bayan) 153
Hanımefendi 254
Hapis (Bak. Mahpus, Tutuklu) 38, 93, 113, 133, 170, 273
Hapis cezası (Bak. Ceza) 133, 282
Hapishane (Bak. Cezaevi, Mahpushane) 133, 271
Hapishane müdürü (Bak. Müdür) 112
Hapsetmek 133
Harcama (Bak. Ekonomi, Gider) 164
Hareket (Bak. Devinim, Eylem) 228, 301
Harf (Bak. Alfabe) 16, 126
Harita (Bak. Coğrafyacılık) 228
Hasta (Bak. Akıl hastası) 17, 50, 51, 100, 120, 141, 173, 294, 323, 324
Hastalanmak 288, 324
Hastalık (Bak. Akıl hastası, Çiçek hastalığı. Diş ağrısı, Felç, Fobi, Hastalanmak, İçkicilik, Kansızlık, Kolera, Koma, Manı. Nevroz, Psikopati, Sakatlık, Sinir hastaları) 14, 29, 51, 79, 87, 88, 115, 125, 174, 206, 209, 220, 222, 238, 257 271, 304, 320, 326
Hastane (Bak. Akıl hastanesi, Çocuk hastanesi) 16, 17, 271, 328
Hata (Bak. Gaf, Kusur) 26, 36, 195, 208
Hatip (Bak. Konuşmacı, Nutuk, Nutukçuluk Söylev) 224
Hava (Bak. Meteoroloji) 50, 51, 145
Hava kuvvetleri (Bak. Ordu) 280
Havalandırmak 50
Havari 79, 188, 205
Havuz 91
Hayalperestlik (Bak. Düşgücü) 190
Hayat (Bak. Yaşam) 221
Haydut (Bak. Çete, Eşkıya) 112
Hayırseverlik (Bak. Yardımseverlik) 79, 10
Haylazlık (Bak. Tembellik, Yaramazlık) 163 273
Hayran 43, 124, 209
Hayranlık 33, 104, 105, 141, 227, 258
Hayret (Bak. Şaşkınlık) 216, 218, 255, 260

Hayvan (Bak. Arı, Aslan, At, Balık, Boğa, Böcek, Çekirge, Devekuşu, Erkek örümcek, Eşek, Fare, Fil, Horoz, İnek, Kaplan, Karınca, Kedi, Keklik, Kırkayak, Koyun, Köpek, Kuş, Maymun, Örümcek, Papağan, Pire, Sığır, Sinek, Şahin, Tavuk, Tavşan, Tilki, Yılan) 12, 39, 87, 127, 180, 182, 232, 320
Hayvan hakları (Bak. Hak) 320
Hazırlık 324
Hazırlanmak 133
Hazine 303
Hedef (Bak. Amaç, Neden) 160, 258
Hekim (Bak. Cerrah, Dişçi, Doktor) 14, 17, 51, 75, 79, 167, 256, 304
Hekimlik (Bak. Sağlık, Tıp) 8
Hemşerilik (Bak. Kent, Kentlilik, Onur hemşerisi, Onursal hemşeri) 328
Hemşire 8, 313
Herkes (Bak. İnsan) 14, 31, 33, 34, 38, 56, 62, 65, 66, 73, 77, 83, 93, 102, 104, 122, 125, 139, 161, 179, 181, 191, 223, 229, 250, 251, 256, 259, 261, 275, 279, 287, 293, 309, 327
Hesap 47
Hesap vermek 144
Hesaplamak (Bak. Parmak hesabı, Saymak) 178, 180
Heyecan 87, 214
Heykel (Bak. Büst, Sanat) 275, 285, 291, 321
Heykel sanatçısı (Bak. Sanatçı) 297
Heykeltıraşlık 211
Hır çıkarıcılık (Bak. Kavga, Savaş) 311
Hırçınlık 44
Hırs (Bak. Para hırsı) 56, 68, 91
Hırsız (Bak. Dolandırıcı, Yankesici) 23, 52, 79, 104, 134, 156, 182, 212, 252
Hırsızlık (Bak. Çalmak, Soymak) 115, 173, 221, 222
Hırslılık 276
Hız (Bak. Sürat, Koşmak, Dörtnala koşmak) 148
Hızlı (Bak. Çabuk) 94
Hızlılık 310
Hile 154, 253
Hizip 80
Hizmet 50, 168, 252
Hizmetçi 103, 138, 160, 316
Hoş (Bak. Hoşluk) 51, 103, 124, 149, 163, 217, 227, 235, 301, 320
Hoş karşılamak (Bak. Hoşgörü) 264
Hoşa gitmek (Bak. Beğenmek) 295
Hoşça kalmak 314
Hoşgörü (Bak. Hoş karşılamak) 18, 199, 205, 246, 258
Hoşgörürlük (Bak. Sağduyuculuk) 105
Hoşgörürsüzlük (Bak. Bağnazlık, Dar görüşlülük, Sekterlik) 277
Hoşlanmak 113, 150, 229, 247, 248, 258
Hoşluk (Bak. Hoş) 125
Hoşnutluk 83, 164, 223
Hoşnut etmek 256
Hoşnutsuzluk 119
Horoz (Bak. Hayvan) 127
Hortlak 125, 229, 305
Hukuk (Bak. Adalet, Anayasa, Baskı, Ceza, Cezalandırılmak, Cezalandırmak, Demokrasi, Despot, Devlet, Diktatör, Düşünce, Hak, Haklılık, Hukuk doktoru, Hukukçu, İdam, Kamu, Kamu görevi, Kamu yaşamı, Özgürlük, Sansür, Savaş suçu, Savunma, Sorgulama, Suç, Toplum, Tutuklama, Yargı, Yasa, Yasadışılık, Yasak, Yasaklamak, Yasaklanmak, Yasaklık, Yurttaş, Yurttaşlık, Zorba, Zorbalık) 54, 57, 109, 169, 244, 294, 311
Hukuk doktoru (Bak. Hukuk) 305
Hukukçu 14, 57, 75, 79
Humour (Bak. Gülmek) 18
Hurda 8, 12, 174, 238, 283, 313
Hurma 284
Huy (Bak. İyi huyluluk) 163, 167
Huzur (Bak. Ferahlık, Rahatlık) 162, 171, 312
Huzursuzluk 109
Hücre 197, 303
Hükmetmek (Bak. Yönetmek) 105
Hükümdar (Bak. Hanedan) 50, 53, 61, 285
Hükümdarlık (Bak. Hanedancılık, Monarşizm, Soyluluk) 178
Hükümet (Bak. Bakanlar kurulu, Başbakan, Başbakanlık) 65, 66, 69, 71, 80, 122, 182, 278, 279, 305
Hümanist 182
Hümanizm (Bak. Bilim, İnsan, İnsancılık, İnsancıllık, İnsanlık bilimi) 183
Hüner (Bak. Beceri) 54
Hüzün (Bak. Kasvet, Keder, Mutsuzluk) 235, 277, 290

Irk (Bak. İnsan ırkı) 92, 115, 279, 326
Irk ayrımcılığı (Bak. Ayrımcılık, Kaynaşmak) 326
Irkların kaynaşması (Bak. Kaynaşmak) 326
Irz düşmanlığı (Bak. Düşman) 79

Isı (Bak. Sıcaklık) 110
Isırmak 46, 78, 112
Islık 218, 272
Islah (Bak. Düzelme, Düzeltmek) 273
Israr 100, 280
Işık (Bak. Ay ışığı, Gün ışığı, Pırıltı) 7, 15, 172
Işık yılı (Bak. Yıl) 15
Işın 271

İbadet (Bak. Tapınak, Tapınmak) 198
İç pazar (Bak. Pazar) 54
İç savaş (Bak. Savaş) 15
İçecek (Bak. Alkol, Çay, İçki) 126
İçgüdü (Bak. Analık içgüdüsü, Dürtü, Güdü, Sanatçı içgüdüsü) 25, 94, 154, 169, 206, 255, 273
İçi burkulmak (Bak. Burkulmak) 11
İçi kaynamak (Bak. Kaynamak) 225
İçki (Bak. Alkol, Bira, İçecek, Kokteyl, Şampanya, Şarap, Viski, Votka) 26, 50, 104, 123, 193, 213, 219, 222, 260, 276, 289, 316
İçki düşkünlüğü (Bak. İçkicilik, Sarhoşluk) 224
İçki düşmanlığı (Bak. Yeşilaycılık) 224
İçki içmek (Bak. İçmek) 260
İçki yasağı (Bak. Yasaklamak) 142
İçkicilik (Bak. İçki düşkünlüğü, Sarhoşluk) 44, 106, 224, 276
İçmek (Bak. İçki içmek, Sigara içmek) 26, 153, 156, 161, 260, 288
İçmemek 260
İçtenlik 28, 119, 261, 262
İdam (Bak. Asılmak, Asmak, Cellat, Darağacı, Giyotin) 115
İdeal (Bak. Ülkü) 39, 45, 91, 136, 151, 163, 169, 213, 226, 236, 237, 273
İdealist (Bak. Ülkücü) 31, 161, 308
İdealistlik (Bak. Ülkücülük) 36, 284
İdealizm (Bak. Ülkücülük, Ülküleştirmek) 67, 161, 284
İffet (Bak. Onur) 168
İffetsizlik (Bak. Onursuzluk) 156
İflas (Bak. Mahvolmak) 58
İftira (Bak. Kara çalmak) 164
İğne 47
İğrenç 36, 82, 123, 142, 145, 150, 170, 246, 247, 260, 261, 276, 294
İğrençlik 14, 79, 205, 212, 257, 299
İğrenmek (Bak. Tiksinmek) 58, 90, 142, 212, 271
İhanet (Bak. İkiyüzlülük) 118, 280
İkiyüzlülük (Bak. İhanet, Sahtelik) 62, 91, 118, 137, 138, 153, 183, 212, 257
İktidar (Bak. Muhalefet) 13, 293
İktidarsızlık 255
İktisat (Bak. Ekonomi) 8, 14, 71, 170, 183, 189, 230, 283
İktisat derneği (Bak. Dernek, Ekonomi) 318
İktisat fakültesi (Bak. Ekonomi, İktisat okulu, Üniversite) 318
İktisat kuramı (Bak. Ekonomi, Kuram) 318
İktisat okulu (Bak. Ekonomi, İktisat fakültesi, Üniversite) 319
İktisatçı (Bak. Ekonomi, Ekonomist, Siyasal iktisatçı) 98, 189, 269, 317, 318
İl meclisi (Bak. Belediye meclisi, Kent meclisi, Meclis, Yerel yönetim) 321
İlaç (Bak. Hastalık, Sağlık, Tıp) 26, 51
İlahi takdir (Bak. Tanrı) 184
İlan (Bak. Reklam) 287, 324
İlan etmek (Bak. Duyurmak) 252, 270
İleri (Bak. İlerleme) 12, 62, 252, 254, 262, 306
İlericilik (Bak. İlerleme) 321
İlerleme (Bak. Çağdaşlık, Değişim, Dönüşüm, Gelişim, İleri, İlericilik, Yenileşme) 22, 25, 37, 62, 63, 73, 198, 222, 284
İlerlemek 23, 63
İletişim (Bak. Basın yayın, Kağıt tanrı, Kamuoyu, Telefon, Televizyon, Telgraf, Telsiz telgraf, Yayım, Yayımlamak, Yayın) 53
İlgi (Bak. İlişki) 9, 10, 14, 15, 17, 29, 100, 105, 112, 137, 149, 163, 173, 187, 191, 217, 221, 228, 237, 243, 244, 245, 254, 257, 270, 293, 317, 318, 319, 320, 322, 324, 325, 326, 327
İlgili 310
İlginçlik 12, 143, 177, 189, 204, 210, 248, 275, 295, 301, 313
İlgisizlik 33, 270
İlişki (Bak. Aşk ilişkisi, Cinsel ilişki, Duygusal ilişki, İlgi, Münasebet, Özel ilişki, Sosyal ilişki) 10, 36, 56, 149, 151, 214, 250, 255, 271, 281, 284, 299, 310, 318, 319, 323
İlişkiyi kesmek (Bak. Ayrılmak) 318
İlk gece (Bak. Gala) 248, 269
İlk öğretim (Bak. Öğretim) 135
İlke 67, 90, 119, 121, 132, 169, 195, 246, 282
İlkellik 25, 83, 213
İllet 209
İman (Bak. İnan, İnanç) 103

İmansızlık (Bak. Dinsiz imansızlık, İnançsızlık) 192
İmkânsızlık (Bak. Olanaksızlık) 47
İmparator (Bak. İmparatorluk, İmparatorculuk) 72
İmparatorculuk (Bak. İmparator, İmparatorluk) 84, 72, 127
İmparatorluk (Bak. İmparator, İmparatorculuk) 13, 84, 118, 119, 127, 142, 222, 287, 296
İmrenmek 52
İmza 9, 247, 319, 324
İmzalamak 325
İnan (Bak. Boş inan, İman, İnanç) 78, 251
İnanamamak 178
İnanç 8, 12, 14, 18, 27, 56, 76, 77, 80, 82, 89, 105, 145, 180, 181, 182, 183, 187, 192, 193, 194, 197, 203, 211, 237, 258, 259, 281, 292, 301, 305, 319
İnançlılık 55, 179
İnançsızlık (Bak. Dinsiz imansızlık, İmansızlık) 34, 118, 156, 172, 180, 261
İnandırıcılık 50, 318
İnandırmak 110, 181, 192, 309
İnanılmazlık 77, 78, 92, 256, 264
İnanmak 77, 81, 109, 125, 160, 186, 187, 189, 190, 191, 192, 193, 199, 209, 213, 214, 254, 261, 262, 263, 286, 287, 291, 307, 308, 310
İnanmamak 190
İnat 259
İnatçılık 55, 76
İnceleme 13
İncelemek (Bak. Araştırmak, Gözden geçirmek, İrdelemek) 77
İncelik (Bak. Kibarlık, Nezaket, Zerafet) 124, 149, 173
İnci 121
İncir 284
İnek (Bak. Hayvan) 43, 249
İnkâr (Bak. İtiraf) 194
İnmek (Bak. Tırmanıp inmek) 293
İnsaf 50
İnsan (Bak. Adam, Boş insan, Halk, Herkes, Hümanizm, İnsan doğası, İnsan ırkı, İnsan kaynakları, İnsan soyu, İnsancılık, İnsancıllık, İnsanlık, İnsanlık bilimi, İnsanlık dışılık, İnsanoğlu, İnsanüstülük, Kişi, Sivil insan, Soy, Toplum, Üstün insan) 9, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 40, 43, 44, 45, 46, 51, 55, 56, 57, 61, 63, 64, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 82, 83, 84, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 95, 100, 101, 102, 103, 104, 109, 110, 113, 114, 115, 123, 127, 128, 132, 134, 135, 140, 161, 162, 163, 172, 174, 185, 186, 189, 190, 192, 195, 196, 198, 200, 205, 215, 219, 222, 223, 225, 226, 228, 230, 235, 237, 239, 243, 245, 251, 252, 254, 256, 258, 261, 265, 272, 278, 280, 285, 289, 292, 294, 295, 302, 303, 306, 308, 309, 310, 312, 319, 321, 323, 324, 325, 327
İnsan ırkı (Bak. Irk, İnsan) 92
İnsan doğası (Bak. Doğa, İnsan) 89, 294
İnsan kaynakları (Bak. Ekonomi, İnsan, Kaynak) 288
İnsan soyu (Bak. İnsan, Soy) 114, 163
İnsancılık (Bak. Hümanizm, İnsan, İnsancıllık) 30, 183
İnsancıllık (Bak. Hümanizm, İnsan) 30, 200, 245
İnsanlık (Bak. İnsan, İnsanlık dışılık) 10, 24, 33, 48, 71, 115, 149, 151, 191, 199, 200, 205, 250
İnsanlık bilimi (Bak. Bilim, Hümanizm, İnsan) 115
İnsanlık dışılık (Bak. İnsan, İnsanlık) 248
İnsanoğlu (Bak. Adam, İnsan) 9, 14, 22, 38, 39, 70, 77, 88, 92, 93, 94, 138, 193, 204, 207, 238, 239, 245, 257, 286, 302, 307, 309, 312
İnsanüstülük (Bak. İnsan) 153, 218
İntihar (Bak. Ölüm) 10, 93, 232, 264, 311, 318
İntikam (Bak. Öç almak) 157
İpekli (Bak. Giysi) 209
İpini koparmak (Bak. Kopmak) 299
İrdelemek (Bak. Araştırmak, İncelemek, Saptamak) 12, 121
İroni (Bak. Gülmek) 183
İskelet 302, 312
İstasyon (Bak. Demiryolu) 90
İstatistik (Bak. Ekonomi) 51
İstek (Bak. Cinsel istek, Dilek) 12, 16, 23, 24, 29, 35, 100, 109, 113, 128, 141, 151, 157, 160, 187, 205, 206, 221, 226, 246, 264, 269, 273, 301, 321
İsteklilik 179
İsteksizlik 68, 133, 194
İstem 27, 123
İstemek (Bak. Can atmak) 23, 99, 101, 105, 126, 144, 156, 173, 221, 232, 235, 236, 239, 273, 299, 306, 307, 309, 310
İstememek 246, 309
İstenmeyen kişi (Bak. Kişi) 322
İstifa 284

İsyan (Bak. Başkaldırı, Başkaldırmak, Direniş, Direniş eylemi, Direnmek) 160, 164
İsyancılık 188, 274
İş (Bak. Ekonomi, Ev işleri, Günlük iş) 10, 27, 31, 54, 57, 64, 68, 69, 71, 72, 73, 75, 83, 94, 100, 103, 123, 167, 172, 177, 189, 196, 207, 215, 216, 225, 232, 238, 239, 245, 250, 260, 316, 317
İş başarmak (Bak. Başarmak) 308
İş bitirmek (Bak. Bitirmek, Bitmek) 196
İş deneyimi (Bak. Deneyim) 207
İş edinmek (Bak. Uğraşmak) 250
İş görmek (Bak. Çalışmak) 238
İş ortaklığı (Bak. Ortaklık) 170
İş yapmak (Bak. Yapmak) 68, 71
İş yaşamı (Bak. Yaşam) 18, 123
İşadamı (Bak. Ekonomi) 57, 284
İşadamı sınıfı (Bak. Sosyal sınıf) 82
İşaret (Bak. Yol işareti) 309
İşbirliği (Bak. Elbirliği) 317, 323
İşçi (Bak. Ekonomi, İşveren, Ücret) 13, 50, 54, 63, 79, 166, 278, 288, 291, 309, 321
İşçi hareketi (Bak. Politika, Sendika) 78
İşçi lideri (Bak. Lider) 63
İşçi sendikası (Bak. Sendika) 50, 79
İşçi sınıfı (Bak. Proletarya, Sosyal sınıf) 13, 82
İşi bitmek (Bak. Bitmek, Bitirmek) 12, 72, 258
İşkence (Bak. Engizisyon mahkemesi, Eziyet, Sadist, Zulüm) 38, 112, 142, 157
İşlem 226
İşletme (Bak. İşyeri) 210
İşletmek 68
İşlev (Bak. Görev) 149, 199
İşsiz güçsüzlük (Bak. Uğraşsızlık) 137
İşsizlik (Bak. Ekonomi) 98, 133, 148
İştah (Bak. Oburluk, Yemek) 46, 119, 150
İşveren (Bak. Ekonomi, İşçi, Patron) 50, 79
İşyeri (Bak. Ekonomi, İşletme) 44, 153
İtiraf (Bak. İnkâr) 264
İvedi (Bak. Acil, Çabuk) 16, 126
İyi (Bak. Kötü) 22, 29, 35, 36, 37, 38, 51, 54, 56, 74, 76, 78, 90, 92, 98, 101, 102, 111, 135, 140, 145, 149, 152, 162, 166, 167, 177, 185, 186, 205, 210, 212, 214, 221, 222, 224, 225, 226, 228, 231, 232, 250, 256, 258, 265, 272, 275, 279, 282, 307, 311, 326
İyi huyluluk (Bak. Huy) 253
İyi niyet (Bak. Niyet) 239, 282
İyi niyetlilik (Bak. Niyet) 84
İyi yetiştirmek (Bak. Yetiştirmek) 137
İyi yüreklilik (Bak. İyilik) 9
İyileşmek (Bak. Düzelme) 125
İyileştirmek (Bak. Düzeltmek) 46, 155
İyilik (Bak. İyi yüreklilik) 10, 26, 27, 77, 119, 134, 141, 152, 228, 250, 261, 278
İyiliksever despotluk (Bak. Despotluk, Siyaset, Yönetim) 278
İyilikseverlik (Bak. Yardımseverlik) 73, 88
İyimserlik (Bak. Karamsarlık, Kötümserlik) 50, 77, 261
İzin 105, 122, 126, 220, 221, 294, 304
İzin belgesi (Bak. Belge) 298
İzlemek (Bak. Peşine düşmek) 224, 227, 237
İzlenim 324
İzlenmek 7
İzleyici (Bak. Seyirci, Dinleyici, Tiyatro izleyicisi) 11, 109, 216, 218, 220, 224, 225, 281, 298

Jest 308
Junkerler 300
Jübile 328
Jüri (Bak. Seçicilik, Ödül seçicisi) 54, 310

Kabadayılık 153
Kabalık 36, 89, 124, 162
Kabasabalık 238
Kabile (Bak. Aşiret) 90
Kaçamak 143
Kaçınılmazlık 189, 249
Kaçınmak 24
Kaçırmak 87, 154, 174
Kaçış 58
Kaçmak 12, 113, 133, 141
Kadın (Bak. Dişi, Ev kadını, Evde kalmış kadın, Evlenmiş kadın, Fahişelik, Feminizm, Kadın, Kadınlık, Kız, Koca avcılığı, Kuma, Seks) 11, 12, 13, 14, 16, 19, 38, 43, 44, 83, 90, 105, 124, 136, 142, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 160, 165, 167, 169, 170, 172, 179, 189, 192, 198, 199, 207, 228, 230, 236, 237, 253, 255, 257, 259, 270, 271, 275, 281, 283, 290, 309, 318, 321, 322, 324, 325, 326
Kadın hakları (Bak. Hak, Feminizm) 11, 167, 321
Kadın kahraman (Bak. Kahraman) 320, 322
Kadın oyuncu (Bak. Oyuncu, Sanatçı) 10, 271, 296, 319, 320
Kadın özgürlükleri (Bak. Özgür cinsel ilişki, Özgürlük, Özgürlük savaşı) 13, 14

Kadınlara oy hakkı (Bak. Oy, Oy hakkı) 275
Kadınlık (Bak. Dişi, Kadın, Kız, Feminizm, Seks) 174
Kadırga (Bak. Gemi) 72
Kafa (Bak. Açık kafalılık, Dik kafalılık, Eski kafalılık, Yeni kafalılık) 8, 35, 47, 55, 91, 93, 122, 125, 135, 137, 178, 181, 192, 210, 219, 220, 223, 232, 244, 251, 255, 260, 307, 310
Kafasızlık (Bak. Akılsızlık, Beyinsizlik) 229
Kafaya sokmak (Bak. Öğretmek) 259
Kafes (Bak. Kuş) 44
Kâfir 225, 286
Kağıt 66, 80, 104, 205, 257, 306
Kağıt para (Bak. Para) 104
Kağıt tanrı (Bak. İletişim, Tanınmak) 306
Kahkaha (Bak. Gülmek) 11, 248
Kahraman (Bak. Kadın kahraman, Yiğit) 12, 15, 30, 58, 87, 91, 155, 205, 209, 224, 225, 226, 245, 251, 257, 281, 294, 327
Kahramanlık (Bak. Asker kahramanlığı, Yiğitlik) 11, 30, 155, 258
Kahvaltı (Bak. Yemek) 172
Kahvehane 8, 68
Kalabalık 15, 45, 69, 122, 137, 232
Kalabalıkseverlik 55
Kalça 17, 313
Kalça kemiği (Bak. Kemik) 328
Kaldırmak 12
Kale (Bak. Kule, Sur) 112
Kalem (Bak. Dolmakalem) 273
Kalın kafalılık (Bak. Anlayışsızlık) 197
Kalıp 10, 138, 281, 318
Kalıplaşmışlık (Bak. Basmakalıp) 12
Kalite (Bak. Nitelik) 45
Kalkışmak 155, 198, 285
Kalkmak 161
Kalmak (Bak. Yoksun kalmak) 243
Kalp (Bak. Yürek) 16, 153, 171, 228, 239, 325
Kalp kırıklığı (Bak. Darılmak) 124, 171
Kalp kırmak (Bak. Kırılmak) 153
Kameraman (Bak. Film) 313
Kampanya 279, 323, 325, 327
Kamu (Bak. Toplum) 69, 326
Kamu görevi (Bak. Görev, Yönetim) 311
Kamu yaşamı (Bak. Yaşam, Yönetim) 69
Kamuoyu (Bak. Basın yayın, İletişim, Propaganda) 122, 140, 259
Kamutanrıcılık 183
Kan 31, 39, 66, 89, 95, 113, 229, 255, 287, 289
Kana susamışlık (Bak. Vahşet) 91
Kandırmak (Bak. Aldatmak, Yutturmak) 66, 110, 160, 207
Kanı 191
Kanıt 274
Kanıtlamak (Bak. Doğrulamak, Saptamak) 141, 204, 240
Kansızlık hastalığı (Bak. Hastalık) 326
Kapan 161
Kapatılmak 38
Kapatmak (Bak. Eve kapatmak) 255
Kapı 91, 145, 153, 196, 288, 313
Kapı dışarı etmek (Bak. Kovmak) 199
Kapılmak 271
Kapitalist 91
Kapitalist sistem (Bak. Sistem) 78, 83
Kapitalizm (Bak. Sermaye) 14, 77, 79, 324, 325
Kaplan (Bak. Hayvan) 110, 168
Kara (Bak. Siyah) 111, 114
Kara cahillik (Bak. Bilgisizlik, Cahillik) 298
Kara çalmak (Bak. İftira, Suçlamak) 164
Karaçalı 284
Karamsarlık (Bak. İyimserlik, Kötümserlik, Umutsuzluk) 37, 221
Karanlık 39, 47, 71
Karar 9, 138, 272
Karar vermek 287
Kararlılık 56
Kardeş (Bak. Kız kardeş) 9, 281
Kardinal 80
Kargaşa 56, 254
Karı (Bak. Koca, Evli, Evlilik) 44, 165, 166, 167, 207, 269, 322, 328
Karınca (Bak. Hayvan) 169
Karışım 306
Karikatür 83
Kariyer (Bak. Meslek, Siyasal kariyer) 302
Karmaşa 205
Karmaşıklık 185
Karşı (Bak. Karşıt, Ters) 152, 153, 178, 190, 220, 221, 258, 261, 271, 272, 279, 305, 320, 325, 326
Karşı çıkmak (Bak. Direnmek, Meydan okumak, Protesto, Savaşım) 109, 114, 125, 178, 197, 258, 276, 304, 320, 322, 323, 325, 327
Karşı devrimcilik (Bak. Devrimcilik) 289
Karşı durmak (Bak. Direnmek) 44
Karşı koymak (Bak. Direnmek, Protesto) 113, 151, 273
Karşılanmak 218
Karşılaşmak 271, 317, 324
Karşılık 252, 295, 307
Karşılık almak (Bak. Yanıt) 286

Karşıt (Bak. Karşı) 98, 168, 170
Karşıtlık (Bak. Savaş karşıtlığı) 322
Kas 179, 258, 261
Kas gücü (Bak. Güç) 254
Kasırga (Bak. Doğa, Fırtına) 53, 152
Kasvet (Bak. Hüzün, Keder) 220, 223, 236, 272
Kâşif (Bak. Keşfetmek, Keşif) 90
Kat 121
Katedral 16, 200
Katılım (Bak. Toplum, Yönetim) 195
Katılmak 103, 145, 276, 321, 322
Katil (Bak. Cinayet) 37, 110, 113, 120, 289, 312
Kâtip (Bak. Sekreter) 102, 165
Katlanılmazlık 203, 305
Katlanmak 37, 151, 167, 172, 173, 209, 216, 257, 262, 301
Kavga (Bak. Dövüş, Hır çıkarıcılık, Savaş) 83, 91, 121, 156, 187, 225, 243
Kavgacı 55, 94
Kavgacılık 89
Kavram (Bak. Sözcük, Tanım, Terim, Terminoloji) 19, 45, 140, 170, 214
Kavramak 126, 137, 152, 192, 306
Kavuşmak 186
Kaybetmek (Bak. Yitirmek) 304
Kaygı (Bak. Kuşku, Tedirginlik) 10, 98, 102, 111, 218, 247, 250, 327
Kaygılanmak 289
Kaygılılık 133, 185
Kayık 190
Kayınpeder 237
Kayınvalide 237
Kayıp (Bak. Yitirmek) 90
Kaynak (Bak. İnsan kaynakları) 87, 328
Kaynak yapıt (Bak. Yapıt, Başyapıt) 19, 339
Kaynakça 326, 339
Kaynamak (Bak. İçi kaynamak) 225
Kaynaşmak (Bak. Irk ayrımcılığı, Irkların kaynaşması) 326
Kaypaklık 155
Kaza 90, 210, 325
Kazanç (Bak. Ekonomi, Gelir) 101, 254
Kazandırmak 99
Kazanmak 35, 70, 74, 89, 94, 99, 100, 101, 105, 121, 136, 138, 196, 238, 303, 312
Kazmak 40, 184
Keder (Bak. Hüzün, Kasvet) 238, 281
Kedi (Bak. Hayvan) 132, 230
Kehanet 192
Keklik (Bak. Hayvan) 67
Kelime (Bak. Kavram, Sözcük) 307
Keman 219, 268, 270
Kemancı (Bak. Sanatçı) 268
Kemik (Bak. Kalça kemiği) 17, 25, 74, 215, 302, 313
Kemikleşmek 181
Kenar mahalle (Bak. Mahalle) 10, 253, 286
Kendini adamak (Bak. Adamak, Kendini vermek) 118
Kendini beğenmek (Bak. Beğenmek) 83, 292
Kendini beğenmişlik (Bak. Beğenmek) 55, 154
Kendini denetlemek (Bak. Denetlemek) 94
Kendini satmak (Bak. Satmak) 46
Kendini vermek (Bak. Adamak, Kendini adamak) 27
Kent (Bak. Banliyö, Başkent, Büyük kent, Hemşeri, Hemşerilik, Kent meclisi, Kentlilik) 49, 68, 78, 94, 145, 153, 174, 196, 271, 287, 288, 295, 300, 303, 325, 326, 327
Kent meclisi (Bak. İl meclisi, Kent, Meclis, Yerel yönetim, Yerinden yönetim, Yönetim) 68
Kentlilik (Bak. Hemşerilik, Kent) 44
Kesinti 276
Kesmek 25, 119, 251
Kestirmecilik 48
Keşfetmek (Bak. Kâşif, Keşif) 218
Keşif (Bak. Buluş, Kâşif, Keşfetmek) 90
Keyif 52, 133, 140, 142, 181, 213, 215
Keyif vericiler (Bak. Afyon, Uyuşturucular) 213, 291
Kılık (Bak. Elbise, Giyecek, Giyim, Giysi, Kıyafet) 200
Kılıksızlık 246, 253
Kılmak (Bak. Yararlı kılmak, Yoksun kılmak) 14, 283
Kır (Bak. Köy) 143, 327
Kırgınlık (Bak. Darılmak) 172
Kırık kalp (Bak. Düş kırıklığı) 253
Kırılmak (Bak. Darılmak, Kalp kırmak, Onur kırıcılık) 37
Kırışıklık 154, 264
Kırkayak (Bak. Hayvan) 8
Kırmak 144, 249, 275, 301
Kırmızı (Bak. Kızıl) 31, 120
Kırtasiyecilik (Bak. Bürokrasi, Memur, Yönetim) 70, 127
Kısaltmak 299
Kısırlık 255
Kısıtlamak 94, 327
Kısıtlanmak 318
Kıskançlık 75, 164, 253, 305
Kıskandırmak 218
Kıskanmak 148, 157, 166

Kış (Bak. Doğa, Mevsim) 16, 126
Kışkırtıcılık 252, 285
Kışkırtmak 258
Kıtlık (Bak. Açlık, Aç) 48, 88
Kıvanç (Bak. Övünç) 245
Kıyafet (Bak. Giyecek, Giyim, Giysi, Kılık) 200
Kıyamet (Bak. Felaket) 43
Kıyı (Bak. Deniz) 118, 193
Kıyım 88, 90
Kıymak (Bak. Başkalarına kıymak) 10, 24, 232
Kız (Bak. Dişi, Genç kız, Kadın, Kadınlık, Feminizm, Seks) 9, 11, 105, 120, 122, 148, 160, 161, 168, 192, 217, 223, 291, 316, 317, 318
Kız kardeş (Bak. Kardeş) 9
Kızarmak 24, 151
Kızartmak 218
Kızgınlık (Bak. Öfke) 28, 139, 154
Kızıl (Bak. Kırmızı) 79, 280, 291, 312
Kızıl bayrak (Bak. Bayrak) 274
Kibarlık (Bak. İncelik) 55, 120, 153, 307
Kibir 121
Kibirlilik 263, 276
Kibrit 47
Kiler 44
Kilise 53, 80, 187, 190, 193, 195, 196, 198, 200, 212, 214, 244, 261, 271, 299
Kilise törenleri (Bak. Tören) 198
Kilit (Bak. Anahtar) 69, 113, 166
Kilo 284
Kimlik (Bak. Kişilik) 247, 253, 318, 321
Kimyacı 77
Kimyasallar 88
Kin (Bak. Nefret) 15, 29, 35, 36, 37, 186
Kincilik 55, 91
Kira (Bak. Ev, Konut) 46
Kiralamak 10
Kişi (Bak. Birey, İnsan, İstenmeyen kişi) 22, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 33, 35, 48, 49, 57, 65, 66, 67, 68, 70, 77, 80, 83, 93, 102, 103, 110, 118, 122, 136, 137, 140, 151, 153, 166, 168, 171, 174, 177, 182, 185, 186, 188, 190, 194, 195, 197, 200, 208, 209, 216, 222, 224, 231, 237, 246, 251, 258, 260, 261, 263, 264, 274, 287, 289, 292, 294, 301, 304, 306, 307, 309, 311, 318
Kişilik (Bak. Amerikan kişiliği, Benlik, Kimlik, Tip, Trajik kişilik) 27, 38, 114, 121, 203, 227, 245, 246, 269, 274, 288, 297, 305, 312
Kişiliksizlik 53
Kişisellik 14, 150, 151, 189, 231, 232, 237, 247, 253, 255
Kitabe (Bak. Mezar, Mezarlık) 314
Kitap (Bak. Cilt, Ders kitabı, Genel kitaplık, Kitap, Kitaplık, Kutsal kitap, Kütüphane, Okul kitabı) 9, 11, 14, 17, 18, 46, 80, 112, 137, 141, 142, 145, 167, 178, 209, 244, 249, 263, 264, 274, 277, 279, 295, 309, 310, 311, 313, 317, 318
Kitap eleştirisi (Bak. Eleştiri) 318
Kitap yasağı (Bak. Okuma yasağı, Sansür, Yasaklamak) 325
Kitapçık (Bak. Broşür) 12, 178, 327
Kitaplık (Bak. Genel kitaplık, Kitap, Kütüphane) 9, 16, 80, 274, 321, 325
Kitle (Bak. Yığın) 84
Klasik 124, 209, 253
Klasik müzik (Bak. Müzik) 124, 220
Klavye 218
Kloroform (Bak. Uyuşturucular) 124
Koca (Bak. Karı, Evli, Evlilik) 12, 105, 148, 151, 156, 161, 164, 166, 167, 189, 230, 253, 275, 285, 316, 321, 322, 325
Koca avcılığı (Bak. Kadın) 11, 253
Kocasızlık 193
Kodamanlık 70
Kof 283
Kokteyl (Bak. İçki) 288
Koku 51
Kol 161, 206
Kolaylık 38, 70, 87, 169, 174, 179, 180, 211, 222
Koleksiyon (Bak. Arşiv) 127
Koleksiyoncu 186, 273
Kolera 53
Koltuk 56, 148, 307
Koltuk değneği (Bak. Destek) 206
Koma 17, 172
Komedi (Bak. Güldürü, Gülmek, Töre komedisi, Töresel komedi) 10, 15, 64, 95, 109, 187, 225, 249, 253, 298
Komik (Bak. Gülmek) 28, 152, 223
Komiklik (Bak. Gülmek) 88
Kompleks 184, 293
Komplo (Bak. Entrika) 53
Komşu 31, 75, 78, 144, 173, 178
Komuta (Bak. Yönetim) 69
Komutan (Bak. Başkomutan) 135, 278
Komünist 13, 81, 188, 261, 292, 312
Komünist yönetimi (Bak. Yönetim) 289
Komünizm (Bak. Bilimsel sosyalizm, Bolşevizm, Marksizm, Solculuk) 327
Konferans (Bak. Seminer) 237, 317, 320
Kongre 325

Konser (Bak. Müzik) 46, 217, 300, 316
Konser salonu (Bak. Salon) 221
Konsül 80
Kont 103
Kontrol (Bak. Denetim) 271
Konu (Bak. Tema) 11, 45, 56, 68, 76, 121, 141, 153, 157, 189, 194, 217, 223, 235, 253, 255, 306, 318, 320, 321, 328
Konu örgüsü (Bak. Örgü, Kurgu) 223
Konuk 90, 157, 237, 292, 323, 326
Konukseverlik 52
Konum 222
Konuşma (Bak. Konuşmak, Nutuk, Radyo konuşması, Söyleşi, Söylev) 9, 12, 13, 49, 68, 73, 100, 112, 122, 125, 227, 230, 249, 271, 277, 284, 286, 290, 291, 293, 295, 298, 301, 307, 311, 318, 319, 322, 323, 325, 326
Konuşmacı (Bak. Hatip) 318
Konuşmacılık 12
Konuşmak (Bak. Dobra dobra, Konuşma, Söz etmek) 122, 126, 136, 179, 185, 203, 228, 254, 262, 292, 310
Konut (Bak. Ev, Gecekondu, Kira, Kötü konut, Yapı) 320
Konut sorunu (Bak. Sorun) 165
Konvoy 281
Kooperatif 323
Koparmak 38
Kopmak (Bak. İpini koparmak) 121
Korkak (Bak. Ödlek) 35, 55, 62, 75, 143, 186, 205, 260, 277
Korkaklık 44, 140
Korkmak (Bak. Ürkmek) 30, 61, 76, 122, 153, 174, 253, 282, 304, 310
Korku (Bak. Dehşet, Ölüm korkusu, Ürkeklik) 10, 15, 30, 73, 78, 87, 88, 105, 114, 122, 133, 143, 180, 186, 190, 228, 271, 281, 289, 304
Korkular evi (Bak. Ev) 189
Korkunçluk 37, 38, 44, 47, 78, 83, 89, 90, 153, 203, 213, 232, 238, 243, 307, 324
Korkusuzluk 290
Korkutmak (Bak. Yıldırmak) 66, 290
Korkutuculuk (Bak. Ürkütülmek) 142
Korno 9, 247
Korsan 65
Korsanlık 115
Koruma 66
Korumak 118, 155, 156, 187, 188, 214, 220, 227, 252, 278, 323
Korunma 328
Korunmak 83, 154, 157
Koruyuculuk 78, 133, 186
Koşmak (Bak. Dörtnala koşmak, Hız, Sürat) 207
Koşucu 303
Koşuk (Bak. Şiir) 15
Koşul 13, 25, 53, 89, 92, 155, 162, 167, 169, 170, 196, 232, 245, 260, 270, 320
Koşullandırılmak 144, 155
Koşulsuzluk 49
Kovmak (Bak. Kapı dışarı etmek) 199
Koymak 161
Koyun (Bak. Hayvan) 31
Koyvermek 311
Köklülük 74
Köktencilik 15
Köle 33, 38, 43, 61, 75, 84, 119, 122, 134, 192, 207, 221, 228, 288
Köle efendisi (Bak. Efendi, Sahip) 166
Kölelik (Bak. Tutsaklık) 75, 142, 148, 149, 151, 162, 170
Kömür 306
Köpek (Bak. Hayvan, Tasma) 78, 89, 112, 121, 124, 126, 128, 139, 144, 156, 161
Köpek arabası (Bak. Araba) 210
Köpeksilik 48
Köprü altı 191
Kör 77, 212, 275
Kör inanç (Bak. Bağnazlık, İnanç) 192
Körletmek 262
Körü körüne 12, 259
Kötek (Bak. Dayak) 110
Kötek atmak (Bak. Dövmek) 135
Kötü (Bak. İyi) 24, 36, 54, 55, 66, 71, 75, 76, 80, 83, 102, 106, 111, 121, 125, 135, 138, 139, 143, 144, 152, 156, 162, 163, 167, 199, 205, 209, 218, 228, 231, 250, 256, 274, 278, 279, 283, 292
Kötü konut (Bak. Konut) 320
Kötülemek 76
Kötülük 10, 26, 27, 29, 31, 54, 76, 77, 89, 106, 119, 120, 134, 141, 152, 187, 194, 220, 228, 250
Kötümserlik (Bak. İyimserlik, Karamsarlık) 36, 261
Köy (Bak. Kır, Köylü) 8, 46, 216, 237, 312, 325, 326
Köy polisi (Bak. Polis) 216
Köylü (Bak. Köy) 182, 218, 293
Köylü ulusu (Bak. Ulus) 293
Kral 32, 33, 50, 63, 65, 66, 104, 119, 128, 178, 187, 284, 285, 300, 305, 321, 328
Kraliçe 53, 77, 305, 328
Krallık 106
Krater (Bak. Yanardağ) 227
Kravat (Bak. Giysi) 156, 220

Kriket 156
Kriket sopası (Bak. Sopa) 226
Kucaklamak 161, 167
Kudurmak 34
Kukla 15, 263
Kukla oyunu (Bak. Oyun) 15, 328
Kul 68, 226
Kulak 190, 214, 220, 248, 271
Kule (Bak. Kale) 15, 225, 272
Kullanamamak 210, 238
Kullanmak (Bak. Adını kullanmak) 95, 99, 181, 186, 215, 229, 247, 324
Kulüp (Bak. Atlet kulübü, Gece kulübü) 317
Kum 258
Kuma (Bak. Kadın) 35
Kumar (Bak. Rulet masası) 101, 301
Kumarbaz 293
Kur (Bak. Evlilik) 153, 160, 258
Kural (Bak. Altın kural) 22, 47, 109, 162, 181, 205, 214, 235, 245, 250, 251, 261, 279, 286, 303
Kuram (Bak. İktisat kuramı, Öğreti, Tiyatro kuramı) 8, 12, 125, 181, 253, 281, 286
Kuramsallık 253
Kurban 89, 91, 197, 271
Kurgu (Bak. Bilim kurgu, Entrika, Konu örgüsü, Oyun kurgusu) 15, 57, 111
Kurmak 71, 83, 93, 152, 162, 319, 322, 323, 327
Kurmay 278
Kurşun (Bak. Tabanca) 89, 285
Kurt 92
Kurtarıcı 78
Kurtarmak 12, 26, 28, 38, 39, 78, 83, 196, 197
Kurtulamamak 308
Kurtulmak (Bak. Selamet) 35, 101, 109, 134, 144, 153, 164, 170, 172, 173, 192, 208, 238, 253, 275
Kuruculuk 327
Kurul (Bak. Bakanlar kurulu, Danışma kurulu, Sağlık kurulu, Yönetim kurulu) 13, 114, 287
Kurulmak 286
Kuruluş 104, 221, 317, 318, 325
Kurum (Bak. Öğretim kurumları) 12, 16, 48, 63, 74, 114, 127, 134, 145, 181, 183, 273, 292, 313, 321
Kuruntu 173, 246, 281
Kusur (Bak. Hata) 9, 74, 104, 214, 232
Kusursuzlaştırmak 78
Kusursuzluk 26, 30, 45, 68, 103, 199, 218, 219, 254, 268, 279, 296
Kuş (Bak. Bülbül, Hayvan, Kafes, Şahin) 16, 128, 145, 165, 199, 220
Kuş sığınağı (Bak. Sığınak) 128
Kuşak 43, 105, 150, 208, 209, 217, 259
Kuşku (Bak. Kaygı) 164, 165, 219, 255, 262, 271, 284
Kuşkuculuk 182, 195
Kutlamak 153, 297, 326, 328
Kutlanmak 324
Kutsal (Bak. Kutsallık) 26, 40, 82, 84, 126, 164, 167, 200, 269, 292
Kutsal kitap (Bak. Kitap) 11
Kutsal müzik (Bak. Müzik) 217
Kutsal toprak (Bak. Toprak) 325
Kutsallık (Bak. Kutsal) 143, 166, 221
Kutsanmak 120
Kutsanmışlık 65, 200
Kutu 47
Kuyruk 26
Küçük adam (Bak. Adam) 307
Küçüklük 24, 56
Küçümsemek 30, 34, 38, 101, 126, 142, 153, 244, 254
Küçümsenmek 23
Küfür (Bak. Hakaret) 115, 194
Küfürbazlık 70
Kül 8, 182, 328
Kültür (Bak. Çağdaşlık, Değişim, Düşünce, Eğitim, Gelişim, Öğretim, Sanat, Uygarlık, Yaşam, Yenilik) 18, 46, 131, 136
Kültürlülük 124, 309
Kültürsüzlük 214, 253
Kürsü (Bak. Üniversite) 212, 305
Küstahlık 229
Kütüphane (Bak. Genel kitaplık, Kitap, Kitaplık) 142, 317, 321

Labirent 174
Laboratuvar 181, 203
Laik eğitim (Bak. Eğitim, Eğitim düzeni) 134
Laiklik 134
Lanet 98, 105, 114, 133, 264, 273, 299
Lanetlenmişlik 124, 219
Lastik 124
Latife (Bak. Mizah, Şaka) 17
Leke 294
Levha 196
Leydi (Bak. Lord) 121, 268
Liberalizm (Bak. Ekonomi) 13
Lider (Bak. İşçi lideri, Öncü, Önder) 165
"Life force" (Bak. Yaşam gücü) 12

Liman (Bak. Deniz, Dok) 157
Linç (Bak. Öldürmek) 262
Lokomotif (Bak. Demiryolu, Vagon) 58
Lord (Bak. Leydi) 120, 228
Lüks 104, 228
Lüks salon (Bak. Salon) 198

Madde 49
Maddecilik (Bak. Materyalizm) 199
Maden 90, 128
Madencilik (Bak. Ekonomi) 90
Mağara (Bak. Doğa) 12, 232
Mahalle (Bak. Kenar Mahalle, Semt) 10, 11
Mahkeme (Bak. Engizisyon mahkemesi, Yargı) 54, 109, 188, 275, 310, 327
Mahkûm (Bak. Tutuklu) 301
Mahpus (Bak. Hapis, Zindan) 143, 166, 265
Mahpushane (Bak. Cezaevi, Hapishane) 91
Mahpusluk 113
Mahvolmak (Bak. İflas) 167
Makine (Bak. Buharlı makine, Motor) 36, 54, 58, 65, 88
Makineli tüfek (Bak. Tüfek) 260
Mal (Bak. Ekonomi) 45, 62, 100, 161, 197, 253, 292
Mal sahibi (Bak. Sahip) 253
Mal sahipleri sınıfı (Bak. Sosyal sınıf) 82
Maliye bakanı (Bak. Bakan) 54
Maliyet (Bak. Ekonomi) 278
Manastır 289
Mani (Bak. Fobi) 180
Manifesto (Bak. Bildiri) 13
Mantar 44, 57
Mantık 15, 33, 48, 70, 141, 144, 187, 190, 249, 258
Mantıklılık 173, 206, 278
Mantıksızlık 277
Manyak 135, 150
Marangozluk 216
Mareşal 65
Marksizm (Bak. Bilimsel sosyalizm, Bolşevizm, Komünizm, Solculuk) 80
Marş (Bak. Ulusal marş) 91
Masa 157
Masal (Bak. Efsane) 11, 15, 182, 221, 312
Masal oyunu (Bak. Oyun) 11
Masalcılık 257
Maskaralık (Bak. Soytarı) 118
Maske 67, 91, 154
Masraf (Bak. Gider) 43
Maşa 246
Maşuk (Bak. Âşık) 224
Matematik 45, 137, 226, 307
Matematikçilik 180
Materyalizm (Bak. Maddecilik) 192
Maymun (Bak. Hayvan) 7, 37, 254
Meclis (Bak. Belediye meclisi, Demokrasi, İl meclisi, Kent meclisi, Milletvekili, Parlamenter sistem, Parlamento, Yerel meclis, Yerel yönetim) 50, 128, 303, 320
Mekanik 45, 210, 253
Mekanikçilik 182
Mektup (Bak. Yazışma, Yazışmak) 10, 13, 16, 111, 164, 226, 253, 254, 255, 258, 259, 270, 271, 290, 302, 325, 327
Melek 37, 47, 91, 128, 194, 305
Melez 300, 301
Memur (Bak. Bürokrasi, Kırtasiyecilik, Nikâh memuru) 64, 229, 254
Mendil (Bak. Giysi) 255
Merak 120, 127, 168, 172, 237, 259, 276
Meraklılık (Bak. Tiyatro meraklısı) 150, 181, 273
Merdiven 293
Merhamet (Bak. Acımak) 89
Meslek (Bak. Kariyer) 10, 30, 49, 50, 64, 155, 167, 222, 248, 251, 253, 260, 280, 287, 311
Meslek çıkarı (Bak. Çıkar) 11
Meslekler sınıfı (Bak. Sosyal sınıf) 82
Metabiyolog 104
Metabiyoloji 11
Metafizik 137, 183
Metelik (Bak. Para) 223
Meteliksizlik 188
Meteoroloji (Bak. Doğa, Hava) 16, 126, 128
Metrekare 101
Mevsim (Bak. Doğa, Kış, Yaz) 16
Meydan 12, 224
Meydan okumak (Bak. Direnmek, Karşı çıkmak) 286
Meyhane (Bak. Birahane) 135
Meyhaneci 289
Meyve 238
Mezar (Bak. Gömmek, Kitabe, Ölüm, Tabut) 93, 165, 184, 188
Mezarlık (Bak. Ölüm, Kitabe) 215
Mezhep (Bak. Din) 199, 277
Mide 98, 288
Militarizm (Bak. Savaşçılık, Silahlandırmak) 253
Milletvekili (Bak. Meclis, Parlamento) 70, 73, 282
Milyoner (Bak. Ekonomi) 103, 127, 246, 247, 326
Miras (Bak. Birikim) 172, 204

Miskinler tekkesi (Bak. Uyuşukluk) 193
Mistisizm (Bak. Gizemlilik) 183
Misyonerlik 118, 195
Miting (Bak. Seçim mitingi, Toplantı) 9, 294, 307
Mizah (Bak. Latife) 17
Mobilya 51
Moda 11, 43, 51, 55, 58, 127, 131, 181, 252, 253, 284, 299
Modern 14, 43, 45, 46, 54, 72, 81, 84, 152, 199, 212, 229, 306, 307, 321, 327
Modern tiyatro (Bak. Tiyatro) 319, 320
Modernlik (Bak. Yenilik) 306
Monarşizm (Bak. Hanedancılık, Hükümdarlık) 64, 183
Morfin (Bak. Afyon, Uyuşturucular) 213
Morina balığı (Bak. Balık) 231
Motor (Bak. Makine) 124
Motosiklet 324
Mucize 15, 87, 177, 182, 184, 192, 193, 264
Muhafazakârlık (Bak. Tutuculuk) 13, 304
Muhalefet (Bak. Gölge kabine, İktidar) 78, 165
Muhallebi çocuğu (Bak. Çocuk) 245
Mutfak (Bak. Yemek) 138, 153
Mutlu 56, 98, 102, 166, 171, 172, 254, 260, 271, 316
Mutluluk (Bak. Sevinç) 15, 103, 119, 143, 159, 160, 162, 171, 172, 173, 174, 212, 236, 238, 264, 274
Mutsuzluk (Bak. Hüzün) 99, 101, 106, 171, 172, 265, 269, 278
Müdür (Bak. Hapishane müdürü, Okul müdürü, Yayın müdürü) 112
Mühendis 211
Mülk (Bak. Ekonomi) 45, 62, 78, 100, 101, 161, 162, 170
Mülk sahibi (Bak. Sahip) 102
Mülkiyet (Bak. Ekonomi, Özel mülkiyet) 98, 221, 245
Mümkünlük (Bak. Olasılık) 92
Münasebet (Bak. İlişki) 277
Müstehcen 252
Müstehcenlik (Bak. Pornografi) 271
Müze 289
Müzik (Bak. Alto, Beste, Besteci, Bestelemek, Çalgı, Çalmak, Ezgi, Film müziği, Flüt, Füg, Gramofon, Keman, Kemancı, Klasik müzik, Klavye, Konser, Konser salonu, Korno, Kutsal müzik, Marş, Müzik araçları, Müzik eleştirisi, Müzik eleştirmeni, Müzik eleştirmenliği, Müzikal, Müzikal uyarlama, Müzikçi, Nota, Opera, Opera binası, Operet, Orkestra, Orkestra şefi, Piyanist, Piyano, Plak, Primadonna, Rapsodi, Resital, Senfoni, Sokak müzikçisi, Soprano, Söz müziği, Şan, Şan öğretmeni, Şarkı, Şarkıcı, Şarkıcılık, Tempo, Tenor, Tonalite, Türkü) 8, 9, 51, 124, 172, 196, 198, 209, 211, 213, 214, 215, 216, 219, 221, 230, 243, 247, 254, 272, 273, 300, 304, 316, 317, 318, 319, 322, 327
Müzik araçları (Bak. Araç, Çalgı) 219
Müzik eleştirisi (Bak. Eleştiri) 248, 317, 318
Müzik eleştirmeni (Bak. Eleştirmen) 9, 232, 247, 272
Müzik eleştirmenliği (Bak. Eleştirmenlik) 319
Müzikal (Bak. Oyun) 304
Müzikal uyarlama (Bak. Uyarlama) 304
Müzikçi (Bak. Besteci, Sanatçı) 205, 219, 272, 316

Nadas 180
Namus (Bak. Onur) 54
Namusluluk (Bak. Onurluluk) 53, 252
Namussuzluk (Bak. Onursuzluk) 53, 54, 271, 274, 308
Neden (Bak. Amaç, Hedef) 33, 37, 39, 48, 56, 81, 82, 87, 120, 127, 134, 136, 138, 152, 154, 157, 166, 172, 181, 187, 189, 200, 212, 213, 225, 235, 244, 246, 249, 256, 258, 260, 262, 268, 278, 303, 305, 323
Nedensizlik 225
Nefes (Bak. Soluk) 264
Nefret (Bak. Öfke, Kin) 27, 30, 33, 34, 71, 83, 122, 133, 139, 164, 169, 183, 197, 212, 221, 245, 252, 260, 264, 271
Nehir (Bak. Doğa) 128
Nesne 251, 256, 286
Nevroz (Bak. Sinir hastaları) 293
Nezaket (Bak. İncelik) 236
Nikâh (Bak. Evlenmek, Evlendirme dairesi, Evlilik) 162, 169, 246, 254
Nikâh memuru (Bak. Memur) 254
Nikâh töreni (Bak. Evlenme cüzdanı, Evlilik belgesi, Evlilik yemini, Tören) 162
Nişan (Bak. Yararlılık nişanı) 224
Nitelendirmek 326
Nitelik (Bak. Kalite) 9, 26, 33, 81, 104, 127, 183, 199, 251, 260, 274, 283
Niyet (Bak. İyi niyet, İyi niyetlilik) 105
Noel 127, 194, 297
Normal (Bak. Olağan) 161
Normallik (Bak. Anormallik) 114, 255, 256

Not 300, 324
Nota 291
Nöbetçi 113
Nutuk (Bak. Hatip, Konuşma, Söylev) 17, 69, 178
Nutukçuluk (Bak. Hatip) 122
Nüfus (Bak. Doğum kontrolü, Nüfus artışı) 13, 81
Nüfüs artışı (Bak. Doğum, Doğum kontrolü, Nüfus) 271
Nükte (Bak. Şaka) 17, 259, 283, 307

Oburluk (Bak. İştah) 48
Oda (Bak. Ev) 67, 103, 145, 153, 164, 165, 253
Oğul 120, 192, 281, 324
Oksijen 204
Okşamak 167
Okul (Bak. Ders, Ders kitabı, Diploma, Eğitim, Eğitmen, İktisat okulu, İlköğretim, Okul kitabı, Okul müdürü, Okul saatleri, Okula gitmek, Okumak, Okur yazarlık, Ortaöğretim, Sınav, Yaz okulu, Yetenek, Zekâ) 8, 9, 68, 88, 110, 112, 133, 135, 141, 143, 144, 243, 245, 264, 273, 281, 282, 307, 316, 319, 326
Okul kitabı (Bak. Kitap) 142, 264
Okul müdürü (Bak. Müdür) 135
Okul saatleri (Bak. Eğitim, Saat) 137
Okula gitmek (Bak. Öğretim) 273
Okuma yasağı (Bak. Kitap yasağı, Sansür, Yasaklamak) 274
Okumak 9, 14, 17, 53, 66, 68, 112, 131, 136, 137, 141, 142, 145, 167, 191, 213, 237, 244, 274, 296, 309, 310, 311, 317, 324
Okumamışlık 183
Okumuşluk 9, 244
Okunmak 11, 231, 321, 324
Okur (Bak. Okuyucu) 279
Okur yazarlık 137, 183, 298
Okuyamamak 311
Okuyucu (Bak. Okur) 18, 292
Olağan (Bak. Normal) 161
Olağanüstü 22, 33, 35, 78, 81, 181, 216, 256, 259, 293, 304
Olanak 78, 82, 94, 99, 100, 109, 113, 141, 152, 162, 177, 221, 248, 291, 308
Olanaksızlık (Bak. İmkânsızlık) 77, 100, 125, 141, 181, 195, 247, 301, 311, 323
Olasılık (Bak. Mümkünlük) 161, 278, 287
Olay 8, 16, 18, 32, 55, 65, 66, 110, 135, 153, 167, 189, 193, 196, 216, 224, 226, 236, 239, 256, 263, 275, 283, 307, 319
Olgu 304
Olgunlaşmak 22
Olgunluk (Bak. Yaş, Yetişkinlik) 15, 22, 140, 231, 254, 308
Olmak (Bak. Var olmak) 37, 47, 58, 103, 104, 106, 119, 126, 131, 152, 174, 183, 187, 207, 246, 250, 253, 262, 263, 268, 276, 303, 306, 311, 313
Olmamak 131
Olumlu 185
Oluşmak 224, 258
Oluşturmak 200, 215, 323
Omuz 17, 74, 75, 257
On buyruk (Bak. Din) 26
Onama 63
Onarım 72, 172
Onarmak 8, 313
Onay 75
Onaylamak 72, 170, 179, 182, 205, 305
Onaylanmak 140
Onaylatmak 100
Onur (Bak. İffet) 26, 32, 39, 53, 56, 62, 94, 99, 120, 144, 181, 187, 205, 232, 239, 262, 268, 273, 276, 281, 286, 325
Onur hemşerisi (Bak. Hemşerilik) 303
Onur kırıcılık (Bak. Kırılmak) 37
Onurlanmak 307, 311
Onurluluk (Bak. Namusluluk) 166, 173, 190, 288
Onursal doktor (Bak. Üniversite) 305
Onursal hemşeri (Bak. Hemşerilik) 326
Onursal temsilci (Bak. Temsilci) 326
Onursuzluk (Bak. İffetsizlik, Namussuzluk) 55, 99, 143, 156, 203, 221, 288
Opera 71, 216, 218, 220, 247, 316, 326
Opera binası 221
Operet 317
Optik 256
Orantı 104
Ordu (Bak. Askerlik, Hava kuvvetleri) 65, 69, 77, 278, 292, 298, 323, 327
Organizma 303
Orkestra 217, 218, 300
Orkestra şefi (Bak. Şef) 316
Orman (Bak. Doğa) 23, 145
"Orta direk" (Bak. Orta sınıf) 44, 47, 62
Orta hallilik 44
Orta kıratlık 303
Orta öğretim (Bak. Öğretim) 135
Orta sınıf (Bak. Orta direk, Sosyal sınıf) 1: 44, 81, 137, 220, 317, 318
Ortaçağ (Bak. Çağ) 11, 250
Ortadan kaldırmak (Bak. Yoketmek) 39, 114, 181, 221, 239, 289, 300, 301

Ortadan kaldırılmak (Bak. Yokolmak) 188, 282
Ortadan kalkmak (Bak. Yokolmak) 94, 163
Ortak 50, 64, 71, 98, 254, 322
Ortaklık (Bak. İş ortaklığı, Şirket, Yapım ortaklığı) 167
Ortalama 308
Ortam 9, 23, 27, 57, 94, 179, 236, 243, 311, 318, 326, 328
Ortaya çıkmak (Bak. Anlaşılmak) 154, 203, 263, 272, 297
Ortaya koymak (Bak. Anlatmak, Aydınlatmak) 182
Oruç 291
Otel 52, 166, 169, 295, 325
Otomatik 225
Otomobil (Bak. Araba) 43, 48, 55, 122, 310, 324, 325
Otoriter yönetim (Bak. Yönetim) 297
Otoriterlik 297
Oturmak 143, 220, 309, 316
Oturum 11, 71
Oy (Bak. Genel oy, Kadınlara oy hakkı) 50, 65, 67, 72, 75, 142, 299, 312, 321
Oy hakkı (Bak. Hak, Kadınlara oy hakkı) 148, 275
Oydurtmak 220
Oynamak 66, 109, 143, 156, 200, 226, 228, 265, 276, 296
Oynanmak (Bak. Sahnelenmek, Sahneye konmak) 320, 321, 326, 328
Oynanmamak (Bak. Sahneden kaldırılmak) 252
Oynayamamak 228
Oyun (Bak. Çocuk oyunu, Dinsel oyun, Günlem oyunu, Kukla Oyunu, Masal oyunu, Müzikal, Oyuncu) 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 65, 66, 82, 87, 95, 109, 111, 127, 156, 167, 178, 196, 200, 206, 208, 209, 210, 222, 223, 224, 225, 226, 231, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 256, 258, 261, 263, 265, 270, 272, 273, 274, 277, 280, 282, 286, 293, 295, 300, 301, 305, 311, 313, 319, 320, 321, 322, 324, 325, 326, 327, 328, 330
Oyun kurgusu (Bak. Entrika, Kurgu) 111
Oyun seçimi (Bak. Repertuvar) 10
Oyun yazarlığı (Bak. Yazarlık) 12, 252, 301, 319, 327
Oyun yazarı (Bak. Oyun yazarlığı, Sanatçı, Yazar) 8, 11, 205, 222, 224, 250, 251, 272, 305, 312, 316, 322
Oyun yönetmenliği (Bak. Yönetmenlik) 323
Oyuncu (Bak. Bayan oyuncu, Erkek oyuncu, Genç oyuncu, Kadın oyuncu, Oyun, Oyunculuk, Yönetmen oyuncu) 7, 10, 11, 109, 224, 226, 228, 250, 271, 276, 293, 296, 301, 302, 312, 313
Oyuncu-yönetici (Bak. Yönetmen oyuncu, Yönetmenlik) 256
Oyunculuk (Bak. Oyuncu) 11, 122
Ozan (Bak. Sanatçı, Şiir, Ulusal ozan) 7, 12, 93, 203, 207, 211, 222, 226, 229, 230, 247, 249, 280, 321, 325
Ozansılık (Bak. Şiirsellik) 194

Öç 30, 89, 114, 153, 182, 327
Öç almak (Bak. İntikam) 114, 115
Ödemek 17, 69, 73, 195, 225, 252, 254, 255, 307
Ödenek (Bak. Bütçe) 84
Ödetmek 197
Ödlek (Bak. Korkak) 55, 257
Ödül (Bak. Armağan) 105, 223, 282, 285, 295, 298, 324, 326
Ödül seçicisi (Bak. Jüri, Seçicilik) 295
Ödüllendirmek (Bak. Armağan) 141, 285
Ödünç 183
Öfke (Bak. Kızgınlık, Nefret) 49, 154, 179, 252
Öfkelenmek 185, 243
Öğle üstü 238
Öğrenci (Bak. Öğretilen) 7, 123, 142, 220, 291, 316
Öğrenim (Bak. Üniversite öğrenimi) 55, 132, 137, 142, 263, 273, 292, 316
Öğrenme hakkı (Bak. Hak) 132
Öğrenmek (Bak. Ders almak, Ders vermek, Eğitim, Öğretmek) 32, 33, 40, 66, 74, 75, 80, 110, 131, 132, 133, 139, 141, 144, 151, 162, 194, 203, 216, 220, 224, 243, 247, 255, 262, 285, 290, 303, 310
Öğreti (Bak. Dünya görüşü, Kuram) 188, 198, 261, 287
Öğretici (Bak. Öğretmen) 11, 142, 145, 204, 250
Öğretilen (Bak. Öğrenci) 244
Öğretim (Bak. Eğitim, İlk öğretim, Orta öğretim, Öğrenci, Öğrenim,Öğrenme hakkı, Öğrenmek, Öğretici, Öğretilen, Öğretim kurumları, Öğretim üyesi, Öğretmek, Öğretmen, Üniversite öğrenimi) 131, 243
Öğretim kurumları (Bak. Kurum) 12
Öğretim üyesi (Bak. Üniversite) 318

Öğretmek (Bak. Ders vermek, Kafaya sokmak, Öğrenmek) 9, 77, 80, 118, 123, 132, 135, 172, 189, 194, 230
Öğretmen (Bak. Eğitmen, Öğretici, Şan öğretmeni) 61, 131, 133, 134, 136, 141, 142, 189, 192, 220, 244, 262, 282, 295
Öğüt 8, 24, 30, 167, 257
Öksürük 281
Ölçü 105, 136, 137, 156, 168, 179, 184, 206, 216, 222, 244, 254, 257, 260, 261, 283, 294, 302, 304
Ölçüm testi 308
Öldüren (Bak. Ölen, Ölüm) 33, 290
Öldürmek (Bak. Cana kıymak, Cinayet, Linç, Ölüm) 27, 30, 33, 35, 40, 61, 67, 76, 83, 87, 88, 90, 92, 110, 118, 120, 133, 139, 239, 248, 258, 264, 275, 290, 300
Öldürücülük 327
Öldürülmek (Bak. Ölüm) 125, 311, 320
Ölen (Bak. Öldüren, Ölü, Ölüm) 33
Ölmek (Bak. Ölüm) 8, 9, 14, 16, 17, 57, 82, 87, 91, 127, 163, 169, 197, 208, 209, 210, 212, 214, 218, 230, 239, 265, 292, 303, 304, 320, 322
Ölü (Bak. Ceset, Ölen, Ölüm, Tabut, Yarı ölü) 58, 91, 92
Ölüm (Bak. Bebek ölümü, Can vermek, Canına kıymak, Cenaze, Çocuk ölümü, Gömülmek, Mezar, Mezarlık, Ölen, Öldüren, Öldürmek, Öldürülmek, Ölü, Ölümlü, Vasiyet) 7, 8, 9, 10, 15, 16, 26, 28, 29, 33, 34, 35, 37, 49, 51, 55, 80, 83, 88, 91, 105, 109, 112, 114, 125, 155, 161, 188, 195, 206, 209, 215, 216, 217, 227, 230, 239, 249, 264, 281, 283, 296, 297, 308, 310, 311, 312, 313, 317, 318, 322, 323, 327, 328, 334
Ölüm cezası (Bak. Ceza) 112, 114, 323
Ölüm fermanı (Bak. Ferman) 80
Ölüm hakkı (Bak. Hak) 323
Ölüm korkusu (Bak. Korku) 312
Ölüm uykusu (Bak. Uyku) 308
Ölümlü (Bak. Ölüm) 7
Ölümlülük 9, 46, 305
Ölümsüzlük (Bak. Ruhun ölmezliği) 26, 48, 93, 216, 239, 304, 312
Ömür (Bak. Yaşam) 9, 61, 191, 192, 238, 239, 306
Öncelik 153
Öncü (Bak. Önderlik, Lider) 25, 181, 229, 237, 259, 321
Önder (Bak. Lider) 304, 323
Önderlik (Bak. Öncü) 281
Öne çıkmak 49
Önem 149, 153, 195, 254, 263, 283, 307, 322
Önemlilik (Bak. Ciddiye almak) 9, 180, 189, 219, 247, 288, 306, 312
Önemsenmek 259
Önemsizlik 283
Öneri 12, 13, 70, 71, 150, 196, 221, 268, 273, 282, 291, 299, 302, 304, 305, 314, 318, 322, 327
Önermek 225, 323
Önlem 15, 38, 217, 245, 287
Önlemek (Bak. Engel olmak, Engellemek) 29, 31, 36, 72, 77, 109, 133, 141, 271, 311, 321, 327
Önsezi (Bak. Sezgi, Sezinlemek) 179
Önsöz 11, 12, 17, 270, 273, 295, 320, 333
Önyargı (Bak. Dogma) 34, 58, 115, 126, 127
Örgü (Bak. Konu örgüsü) 223
Örgüt (Bak. Örgütlemek, Örgütlenmek, Savaş örgütü) 49, 77, 79, 91, 113, 188
Örgütlemek (Bak. Örgüt, Örgütlenmek) 46
Örgütlenmek (Bak. Örgüt, Örgütlemek, Toplumsal örgütlenme) 13, 111, 188
Örgütlü toplum (Bak. Toplum) 77
Örnek 40, 131, 135, 163, 308
Örtü 216
Örümcek (Bak. Erkek örümcek, Hayvan) 153
Öttürmek 264
Övgü 67, 206, 216, 222, 296
Övmek (Bak. Göklere çıkarmak, Pohpohlamak) 270
Övünç (Bak. Kıvanç) 15, 127, 235
Övünmek (Bak. Şişinmek) 90, 288
Öykü (Bak. Aşk öyküsü, Çocuk öyküsü, Dinsel öyküler, Sanat, Yaşam öyküsü) 10, 11, 12, 13, 15, 57, 143, 192, 214, 216, 244, 245, 284, 323
Öz 183
Özdeyiş 17
Özel 164, 169
Özel girişim (Bak. Girişim, Girişimcilik) 270
Özel ilişki (Bak. İlişki) 320
Özel mülkiyet (Bak. Mülkiyet) 245
Özel okul (Bak. Okul) 263, 316
Özel yaşam (Bak. Yaşam) 10, 319
Özen (Bak. Titizlik) 13, 81, 166, 307
Özendirmek 10, 76, 250
Özerklik (Bak. Yönetim) 123
Özet 14
Özgeçmiş (Bak. Yaşam) 19, 260, 297, 316, 317, 325, 328, 333
Özgün düşünür (Bak. Düşünür) 251
Özgünlük 178, 259, 307, 308

Özgür (Bak. Özgürlük, Özgürleşmek) 52, 61, 122, 134, 143, 150, 174, 243, 244, 245, 254, 270, 325
Özgür bırakmak (Bak. Özgürleşmek) 325
Özgür cinsel ilişki (Bak. Cinsel ilişki, Kadın özgürlükleri) 253
Özgürleşmek (Bak. Özgür bırakmak, Özgürlük) 18
Özgürlük (Bak. Düşünce, Hak, Hukuk, Kadın özgürlükleri, Özgür, Özgürleşmek, Seçme özgürlüğü, Sendika özgürlüğü, Uygarlık) 8, 14, 18, 19, 56, 59, 61, 62, 72, 120, 134, 141, 148, 151, 162, 171, 186, 249, 270, 280
Özgürlük savaşı (Bak. Bağımsızlık, Savaş) 281
Özlem 35, 68, 100, 139, 212
Özsaygı (Bak. Saygı) 166, 214, 246
Özür 121, 264
Özürlülük (Bak. Sakatlık) 136
Özveri 24, 119, 163

Pabuç (Bak. Çizme) 76
Paha (Bak. Bedel) 48
Pahalılık (Bak. Ekonomi) 48, 308
Paket 288
Palto (Bak. Giysi) 276
Palyaço (Bak. Soytarı) 248, 282
Pamuklu (Bak. Giysi) 209
Pandomim 281
Panik (Bak. Şok, Telaş) 38, 53, 229
Pantolon (Bak. Giysi) 156
Papağan (Bak. Hayvan) 190
Papaz (Bak. Rahip) 103, 118, 195,
Papazlık 106
Para (Bak. Çek, Ekonomi, Kağıt para, Sermaye) 46, 48, 54, 63, 66, 78, 83, 98, 99, 100, 104, 105, 110, 113, 114, 119, 122, 123, 152, 164, 207, 216, 218, 252, 255, 268, 270, 276, 279, 286, 288, 293, 303, 307, 316, 324
Para avcısı 78
Para hırsı (Bak. Hırs) 78
Paradoks 63, 253, 256
Paralılık 99, 103
Parasızlık 99, 103, 295
Parazit (Bak. Asalak, Aylak) 229
Parazitizm (Bak. Aylaklık) 46
Parçalamak 212
Park 12, 319
Parlak 272
Parlamak 172, 240
Parlamenter sistem (Bak. Demokrasi, Meclis, Sistem) 81
Parlamento (Bak. Meclis, Milletvekili) 50, 70, 71, 72, 83, 128, 142, 148, 221
Parmak 180, 214, 287
Parmak hesabı (Bak. Hesaplamak, Saymak) 214
Parmaklık 113, 133
Parti (Bak. Siyasal komiserlik, Siyasal parti, Siyasal sekreterlik, Siyaset) 13, 14, 68, 165, 294, 304
Pasta 313
Pataklanmak (Bak. Dövülmek) 145
Patlama 90
Patlamak 72, 81, 174, 291
Patoloji 287
Patron (Bak. Ekonomi, İşveren) 32, 103, 309
Pay 154
Paylamak 114
Paylaşmak (Bak. Ekonomi) 9, 13, 23, 165, 211, 243, 292
Pazar (Bak. Çarşı, Ekonomi, İç pazar) 8, 54, 100, 118, 120
Pazarlanmak 161
Pazarlayıcılık 104
Pazarlık 268
Pencere 66, 199
Pens 280
Perde (Bak. Sinema, Tiyatro) 11, 15, 227, 272, 275, 299, 321, 322, 323
Perdeye aktarmak (Bak. Film) 298
Perişanlık 212
Perspektif 33, 211
Peşine düşmek (Bak. İzlemek) 255
Peygamber (Bak. Tanrının elçisi) 22, 23, 68, 114, 182, 187, 188, 192, 207, 257, 277, 287, 308, 310
Pırıltı (Bak. Işık) 173, 246, 254, 272
Pırtık (Bak. Yırtık) 115
Pipo (Bak. Sigara içmek) 156, 172
Pire (Bak. Hayvan) 248
Pis (Bak. Pislik) 115, 163, 174
Piskopos (Bak. Başpiskopos) 101, 195
Pislik (Bak. Pis) 194, 230
Piyanist (Bak. Sanatçı) 220
Piyano 137, 218, 219, 220
Pişkinlik 264
Plaj 305
Plak 157
Plan (Bak. Ekonomi planı) 289
Plütokrasi 63
Pohpohlamak (Bak. Övmek) 183
Polemikçilik (Bak. Tartışmak) 12

Polis (Bak. Köy polisi) 54, 73, 82, 134, 188, 196, 216, 224, 252, 270, 285, 289, 318
Politik (Bak. Siyasal) 18, 325
Politika (Bak. Ekonomi politikası, İşçi hareketi, Siyaset, Sendika) 13, 16, 64, 67, 69, 71, 79, 81, 195, 250, 304,
Politikacı (Bak. Siyaset adamı) 17, 56, 66, 69, 70, 280, 304
Popüler 79, 182, 258, 295, 304
Popüler sanat (Bak. Sanat) 258
Pornografi (Bak. Müstehcenlik) 255
Portre (Bak. Resim) 135, 228, 304, 305
Posta 10, 151
Postacı 10, 270
Postalamak 253
Pratik (Bak. Uygulama) 69, 70, 177, 190
Prens 224
Primadonna 224
Profesör 11, 103, 137, 212, 219, 284, 286, 305
Profesörlük (Bak. Üniversite) 218
Profesyonel 26, 76, 115, 122, 309, 317, 318
Profesyonellik (Bak. Amatörlük) 48
Program (Bak. Siyasal program) 300, 304, 314
Proletarya (Bak. İşçi sınıfı) 83, 183, 284
Prolog 300
Propaganda (Bak. Kamuoyu) 208, 280
Protesto (Bak. Karşı çıkmak, Karşı koymak) 318, 319, 325, 327
Prova 323, 325
Psikiyatri 287
Psikoloji (Bak. Ruh) 183
Psikopatalog 209
Psikopati 189
Puan 295
Puro (Bak. Sigara içmek) 156
Put 25, 182, 284
Puta tapan (Bak. Putperest) 199
Putlaştırmak 67, 101, 284
Putperest (Bak. Puta tapan) 33, 64, 69

Radyo 7, 288, 309, 324, 325
Radyo konuşması (Bak. Konuşma) 288
Radyoaktivite (Bak. Doğa, Doğa bozulması) 215
Raf 142
Rahat 164, 276, 313, 328
Rahatlık (Bak. Huzur) 100, 105, 166, 182, 277
Rahatsızlanmak (Bak. Hastalık) 324
Rahatsızlık 115, 119, 301
Rahibe 224
Rahip (Bak. Başrahip, Papaz) 12, 54, 75, 109, 183, 188, 195, 200
Rakip (Bak. Rekabet) 79
Randevu 312
Rapor 287
Rapsodi 10, 250
Rastgele 53, 151, 255
Rastlantı 111, 115, 168, 232, 254
Raunt (Bak. Boks) 303
Reçete 48, 50, 51, 103
Refah 54, 64, 279
Reform (Bak. Alfabe değişimi, Cinsel reform. Çağdaşlık, Değişim, Reformculuk, Yenilik) 53, 76, 77, 82, 92, 135, 182
Reformculuk (Bak. Yenilik) 77
Rehber (Bak. Çocuk rehberi, Telefon rehberi) 12, 14, 189, 244, 324, 325
Rejim (Bak. Sistem, Yönetim) 92
Rekabet (Bak. Ekonomi, Rakip) 290
Reklam (Bak. İlan) 111, 162, 178, 298
Rekor 285
Renk 51, 260, 281
Renklilik 306
Repertuvar (Bak. Oyun seçimi) 10
Resim (Bak. Fresk, Galeri, Portre, Sanat) 8, 9, 46, 51, 137, 200, 209, 210, 212, 273
Resim galerisi (Bak. Galeri) 212
Resimli basın (Bak. Basın) 210
Resital 218, 220
Resmilik (Bak. Devlet) 190, 305
Ressam (Bak. Sanatçı) 9, 205, 211, 212, 230. 283, 304
Ressamlık 211
Rezalet (Bak. Skandal) 220, 304
Rezil 262, 294
Ring (Bak. Boks) 303, 317
Ritm (Bak. Tempo) 248
Rol (Bak. Başrol) 125, 277, 312
Roman (Bak. Edebiyat, Sanat, Yazın) 9, 13, 14, 205, 210, 236, 295, 301, 311, 317, 318, 321
Romancı (Bak. Sanatçı) 205, 316, 325
Romans 11
Romantik (Bak. Anti-romantik) 10, 12, 67, 88, 103, 162, 210, 250, 258, 277, 318, 319
Romantik aşk (Bak. Aşk) 319
Romantizm (Bak. Dinsel romantizm) 67, 183
Ruh (Bak. Psikoloji) 35, 36, 46, 48, 56, 98, 126, 142, 157, 161, 163, 191, 192, 194. 196, 203, 206, 209, 211, 215, 224, 229, 231, 239, 249, 261, 270, 295
Ruhun ölmezliği (Bak. Ölümsüzlük) 192

Rulet masası (Bak. Kumar) 101
Russofobi 280
Rütbe 305
Rüzgâr (Bak. Doğa) 53, 91, 145

Saat (Bak. Okul saatleri) 16, 17, 126, 141, 143, 232
Sabah 10, 128, 172, 238, 312
Sabır 216, 259
Sabırlılık 299
Saç (Bak. Takma saç) 154, 220, 229
Saçmalık (Bak. Zırva) 71, 91, 123, 210, 220, 259, 299, 321
Sadaka 79, 102, 114, 271
Sadakat (Bak. Bağlılık, Sadık, Vefa) 155
Sadelik (Bak. Alçak gönüllülük) 180
Sadık (Bak. Bağlılık, Sadakat) 32
Sadist (Bak. İşkence) 307
Saf 195
Safdillik 140, 179
Safkanlık 120, 301
Saflık 56
Sağanak (Bak. Yağmur) 215, 254
Sağduyu (Bak. Anlayış) 13, 22, 23, 24, 34, 144, 188, 320, 322
Sağduyuculuk (Bak. Anlayışlılık, Hoşgörürlük) 105
Sağduyusuzluk (Bak. Anlayışsızlık) 327
Sağır (Bak. Dilsiz) 224
Sağlamak 92, 121, 144, 148, 162, 163, 252, 328
Sağlamlık 32, 69, 98, 125, 157, 223, 232, 236, 258, 259, 271, 284
Sağlık (Bak. Alkol, Aşılama, Bebek ölümü, Çevre bozulması, Çocuk ölümü, Doğurmak, Halk sağlığı, Hasta, Hastalık, Hekimlik, İçki düşkünlüğü, İçki düşmanlığı, İçkicilik, Keyif vericiler, Ölüm, Özürlülük, Sağlık kurulu, Sağlıklılık, Sağlıksızlık, Sigara alışkanlığı, Tıp, Uyku, Uyuşturucular) 50, 99, 122, 162, 194, 239, 253, 313, 320, 323, 326, 328
Sağlık kurulu (Bak. Kurul) 305
Sağlıklılık 45, 74, 145, 167, 173, 303
Sağlıksızlık 99, 100, 103, 123
Sahip (Bak. Dükkân sahipleri, Efendi, Köle efendisi, Mal sahibi, Mülk sahibi, Zevk sahibi) 106, 136, 154, 161, 288, 318
Sahne (Bak. Tiyatro) 10, 11, 14, 15, 91, 212, 218, 222, 225, 231, 249, 250, 251, 275, 276, 301, 309, 319, 320, 321, 322
Sahneden kaldırılmak (Bak. Oynanmamak) 252
Sahnelenmek (Bak. Oynanmak) 275, 276, 323, 326, 328
Sahneye konmak (Bak. Oynanmak) 277, 281, 285, 286, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 327
Sahneye koymak (Bak. Yönetmek) 95, 226
Sahte (Bak. Yalan) 149, 154, 236
Sahte dincilik (Bak. Din) 11
Sahtecilik (Bak. Dolandırıcılık, Yalancılık) 62, 193, 245, 253
Sahtelik (Bak. Düzenbaz, İkiyüzlülük, Yapaylık) 142
Sakatlık (Bak. Özürlülük) 38, 139, 280
Sakıncalı (Bak. Tehlikeli) 167, 207, 208, 304, 309, 328
Sakınmak 186
Sakin 154, 235, 305
Saklanmak 260
Saklılık (Bak. Gizlilik) 191
Saldırgan 135, 181, 191
Saldırı 79, 83, 90, 112, 196, 221
Saldırmak 15, 34, 89, 127, 221, 255, 258
Saldırtmak 139, 309
Salgın (Bak. Bulaşıcılık, Yaygın) 51, 53, 87, 88, 106, 320
Salıverilmek 133
Salkım 284
Salon (Bak. Konser salonu, Lüks salon, Spor salonu) 217
San (Bak. Unvan) 119
Sanat (Bak. Dram sanatları, Düşünce, Edebiyat, Estet, Estetik, Fotoğraf sanatı, Gerçek sanat, Heykel, Kültür, Müzik, Öykü, Popüler sanat, Resim, Roman, Sinema sanatı, Tiyatro, Uygarlık) 14, 18, 19, 46, 48, 57, 64, 83, 136, 142, 198, 201, 203, 206, 207, 209, 211, 214, 222, 224, 226, 231, 232, 245, 247, 257, 259, 273, 277, 280, 293, 299, 303, 319, 328
Sanat akımı (Bak. Akımlar) 198
Sanat bilgisi (Bak. Bilgi) 246
Sanat duyusu (Bak. Duyu) 209
Sanat eleştirmeni (Bak. Eleştirmen, Yazar) 318
Sanat ustası (Bak. Usta) 10, 227
Sanat üretmek (Bak. Üretmek, Yaratmak) 273
Sanat yapıtı (Bak. Yapıt) 205
Sanatçı (Bak. Edebiyatçı, Fotoğrafçı, Heykel sanatçısı, Kadın oyuncu, Kemancı, Müzikçi, Oyun yazarı, Oyuncu-yönetici, Ozan, Piyanist, Ressam, Romancı,

Şarkıcı, Tiyatrocu, Ulusal ozan) 8, 19, 57, 142, 154, 162, 201, 203, 204, 206, 207, 210, 216, 230, 252, 275, 322
Sanatçı içgüdüsü (Bak. İçgüdü) 206
Sanatçılık 270, 304
Sanatseverlik 55
Sanayi (Bak. Ekonomi, Endüstri, Endüstri devrimi, Fabrika) 18, 48, 133
Sanayi devrimi (Bak. Ekonomi, Endüstri devrimi) 245
Sanayici (Bak. Ekonomi) 278
Sanı 69, 125, 133, 185
Saniye (Bak. An) 303
Sanmak 98, 99, 100, 118, 119, 211, 252, 262, 265, 268, 307
Sansür (Bak. Kitap yasağı, Okuma yasağı, Yasak, Yasaklamak) 11, 75, 229, 252, 298, 321, 323, 324, 327
Sapıklık 245
Sapkınlık 197
Saplantı 140, 188
Saptamak (Bak. Araştırmak, Doğrulamak, İrdelemek, Kanıtlamak) 256, 268
Saptırmak 263, 308
Saray (Bak. Yapı) 32, 246
Sarhoş (Bak. İçkicilik) 33, 162, 192, 196
Sarhoşluk (Bak. Alkol, İçki düşkünlüğü, İçkicilik) 194, 271
Sarsak 259
Sarsılmazlık 259
Sarsmak 8, 12, 38, 63, 72, 231, 236, 292
Satıcı (Bak. Ekonomi, Sokak satıcısı) 51, 101
Satılmak 120
Satın alamamak (Bak. Almamak) 246
Satın almak (Bak. Almak) 63, 127, 171
Satır 14
Satış 283, 285
Satmak (Bak. Kendini satmak) 197, 279, 284
Sav 91
Savaş (Bak. Barış, Dünya savaşı, Hır çıkarıcılık, İç savaş, Kavga, Özgürlük savaşı, Soğuk savaş) 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 53, 62, 66, 75, 83, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 106, 118, 119, 128, 142, 207, 208, 222, 239, 270, 276, 277, 280, 282, 283, 287, 292, 300, 301, 302, 306, 311, 320, 322, 323, 327
Savaş gemisi (Bak. Gemi) 300
Savaş karşıtlığı (Bak. Barışseverlik, Karşıtlık) 322, 323, 327
Savaş örgütü (Bak. Örgüt) 91
Savaş suçu (Bak. Suç) 327
Savaşçılık (Bak. Militarizm) 46, 79, 90
Savaşım (Bak. Direnmek, Karşı çıkmak) 8, 13, 204, 261
Savaşmak 40, 89, 90, 91, 119, 276, 309
Savcı 54
Savunan 191
Savunma 49, 141, 271
Savunma silahı (Bak. Silah) 307
Savunmak 111, 188, 323
Savunuculuk 320
Savurganlık 14, 17, 79
Saygı (Bak. Özsaygı) 7, 23, 30, 56, 104, 105, 138, 148, 181, 221, 227, 236, 245, 258, 274, 327
Saygıdeğer 12, 49
Saygılılık 31, 39, 55, 73, 104, 150
Saygın 27, 33, 52, 121, 264, 293
Saygınlık 24, 46, 99, 100, 152, 154, 156, 214, 246, 263
Saygısızlık 221
Saymak (Bak. Hesaplamak, Parmak hesabı, Yerinde saymak) 180, 191, 255, 287, 312, 324
Sayılmak 45, 252, 277, 278, 306
Seçenek 162, 244, 304
Seçicilik (Bak. Jüri, Ödül seçicisi) 83, 295
Seçilenler 64, 250
Seçilmek 65, 142, 306, 320, 325, 328
Seçim (Bak. Cinsel seçim, Genel seçim, Seçmek, Seçmen) 12, 64, 65, 66, 70, 71, 72, 91, 122, 141, 284, 294, 304, 312, 320, 321, 323
Seçim mitingi (Bak. Miting) 294
Seçkin 29, 67, 81, 110, 124, 252, 320, 323
Seçkinlik 259
Seçme 334
Seçme özgürlüğü (Bak. Özgürlük) 166
Seçmek (Bak. Seçim) 65, 120, 121, 140, 154, 156, 217, 238, 289, 308
Seçmen (Bak. Seçim) 66, 67, 73, 120, 304
Sefer 276
Sekreter (Bak. Kâtip) 313, 316, 323
Seks (Bak. Cinsel ilişki, Cinsellik, Dişi, Fahişelik, Feminizm, Kadın, Kadınlık, Kız, Sevişmek) 325
Sekterlik (Bak. Bağnazlık, Dar görüşlülük, Hoşgörüsüzlük) 277
Selam 104
Selamet (Bak. Kurtulmak) 192, 194
Semer taşı (Bak. Taş) 69
Seminer (Bak. Konferans) 13
Semt (Bak. Mahalle, Yöre) 196
Senaryo (Bak. Sinema, Film) 298, 326, 327
Sendika (Bak. İşçi hareketi, İşçi sendikası, Politika, Ücret) 50, 79, 195, 246, 252

Sendika özgürlüğü (Bak. Özgürlük) 321
Sendikacı 220
Sendikacılık 319
Sendikalılık 166
Sendikasızlık 166
Senet 32
Senfoni 104, 135, 215, 223, 247, 299, 300
Serbest giriş bileti (Bak. Bilet) 198
Sergi 209, 272
Serinkanlılık (Bak. Soğukkanlılık) 294
Sermaye (Bak. Ekonomi, Kapitalizm, Para) 26, 78, 284
Serpilmek 328
Sersemlik 192
Serseri 143, 188
Serserilik 194
Sertlik 140
Serüven 48, 64, 89, 92, 151, 163, 170, 224, 229, 255, 278, 317
Serüvencilik 224
Servet (Bak. Ekonomi, Varlık, Zenginlik) 189
Serzeniş 256
Ses (Bak. Dil) 16, 89, 143, 149, 161, 190, 192, 203, 218, 221, 248, 253, 312, 324
Sesbilim (Bak. Fonetik) 8, 11
Seslenmek 89
Sessizlik (Bak. Suskunluk) 254, 310
Sevdirmek 150
Sevecenlik 9, 55, 79, 167, 239, 243
Sevgi (Bak. Aşk) 34, 35, 71, 98, 103, 115, 138, 139, 143, 170, 205, 228, 236, 243, 245, 264, 270, 317
Sevgili (Bak. Âşık) 91, 149, 166, 270, 293
Sevgisizlik 9, 243
Sevilmek 93
Sevimlilik (Bak. Şirin görünmek) 9, 243
Sevinç (Bak. Mutluluk) 15, 55, 90, 174, 179, 238, 248
Sevindirmek 24, 189, 211
Sevinmek 90, 153
Sevişmek (Bak. Cinsellik, Cinsel ilişki, Seks) 157
Sevmek (Bak. Aşk) 27, 31, 34, 37, 51, 56, 75, 87, 121, 123, 154, 155, 164, 167, 200, 245, 258, 282
Sevmemek 285
Seyirci (Bak. İzleyici, Tiyatro seyircisi) 226, 228, 298, 307, 321
Sezgi (Bak. Önsezi) 203
Sezinlemek (Bak. Önsezi) 24
Sfenks 228
Sıcaklık (Bak. Isı) 139
Sığınak (Bak. Kuş sığınağı) 71, 166, 213
Sığınmak 16, 254, 272, 285
Sığır (Bak. Hayvan) 289
Sığmak 260
Sığmamak 260
Sıkıcılık (Bak. Can sıkıcılık) 101, 103, 193, 217, 225, 237, 262, 272, 306
Sıkılmak 16
Sıkıntı 92, 145, 174, 192, 195, 220, 239, 246
Sıkıyönetim (Bak. Yönetim) 81
Sıkmak (Bak. Can sıkmak) 138, 224, 301
Sınav 55, 167
Sınıf (Bak. Okul, Sosyal sınıf) 11, 13, 133
Sınıf ayrıcalıkları (Bak. Ayrıcalık) 11
Sınıf ayrımı (Bak. Ayrım) 66
Sınıf engeli (Bak. Engel) 271
Sınıf farkı (Bak. Fark) 66
Sınıflandırmak (Bak. Ayırt etmek) 260
Sınıflandırılmak 252
Sınır (Bak. Yaş sınırı) 280
Sınırlamak 68, 186, 262
Sınırlanmak 162
Sınırsızlık 88, 187, 256, 270, 311
Sır (Bak. Giz) 30, 31, 57, 69, 89, 172, 237
Sıra 30
Sıradanlık 54, 74, 75, 83, 93, 101, 103, 123, 126, 170, 188, 193, 195, 196, 197, 215, 216, 224, 247, 253, 303, 304
Sırt çevirmek (Bak. Darılmak) 125
Sigara 62, 123, 260, 283
Sigara alışkanlığı (Bak. Alışkanlık) 260
Sigara içmek (Bak. İçmek, Pipo, Puro) 260, 283
Sigorta (Bak. Yangın sigortası) 221
Sihirbaz 205
Silah (Bak. Savunma silahı) 88, 94, 113, 118, 221, 251
Silah deposu (Bak. Askerlik) 223
Silahlandırmak (Bak. Militarizm) 75, 271
Simetri 48
Simge 8, 16, 46, 99, 218
Sindirmek 140
Sinek (Bak. Hayvan) 153
Sinema (Bak. Film, Perde, Senaryo) 231, 293, 295, 298, 322, 325, 326, 327
Sinema sanatı (Bak. Sanat) 293
Sinir 120
Sinir hastaları (Bak. Hastalık, Nevroz) 120
Sinirlilik 310
Sirk 11, 248, 250
Sis (Bak. Doğa) 17, 18
Sistem (Bak. Ekonomik sistem, Kapitalist sistem, Parlamenter sistem, Rejim, Sosyal sistem) 73, 78, 80, 115, 140, 226

Sivil 44, 277, 298, 327
Sivil insan (Bak. İnsan) 327
Sivilleşmek (Bak. Erleşmek, Yönetim) 298
Siyah (Bak. Kara) 260, 309, 312, 326
Siyah deri (Bak. Deri) 289
Siyasal (Bak. Politik) 12, 13, 14, 46, 57, 58, 61, 64, 67, 68, 73, 75, 84, 91, 94, 144, 148, 163, 178, 185, 293, 302, 318, 325
Siyasal bilimler (Bak. Bilim, Siyaset bilimi) 67
Siyasal demokrasi (Bak. Demokrasi, Yönetim) 297
Siyasal deney (Bak. Deney) 14, 71, 321, 324
Siyasal disiplin (Bak. Disiplin, Yönetim) 122
Siyasal düzen (Bak. Düzen) 11, 13, 14, 19, 59, 63
Siyasal gösteri (Bak. Gösteri) 294
Siyasal iktisatçı (Bak. Ekonomi, Ekonomist, İktisatçı) 189
Siyasal kariyer (Bak. Kariyer) 302
Siyasal komiserlik (Bak. Denetim, Parti, Yönetim) 66
Siyasal program (Bak. Program) 70
Siyasal sekreterlik (Bak. Parti, Yönetim) 123
Siyasal sömürü (Bak. Sömürü) 280
Siyasal sözlük (Bak. Sözlük, Terminoloji) 327
Siyasal ve sosyal akımlar (Bak. Akılcılık, Anarşi, Anarşist, Anarşizm, Aşırı sol, Aşırılık, Aydın solculuğu, Bağnazlık, Barışseverlik, Bilimsel sosyalizm, Bireycilik, Bolşevizm, Cumhuriyetçilik, Çarlık, Çokeşlilik, Çoktanrıcılık, Demokratlık, Despotizm, Devrimcilik, Eksantriklik, Emperyalizm, Enternasyonalizm, Etyemezlik, Evrensellik, Evrimcilik, Fabiancılık, Fanatizm, Faşizm, Feminizm, Feodallik, Fetişizm, Fırsatçılık, Gerçekçilik, Girişimcilik, Halkçılık, Hanedancılık, Hükümdarlık, Hümanizm, Irk ayrımcılığı, İdealizm, İlericilik, İmparatorculuk, İnsancıllık, Kapitalizm, Karşı devrimcilik, Kırallık, Kırtasiyecilik, Komünizm, Köktencilik, Kuşkuculuk, Laiklik, Liberalizm, Maddecilik, Marksizm, Materyalizm, Mekanikçilik, Mistisizm, Modernlik, Muhafazârlık, Otoriterlik, Parazitizm, Plütokrasi, Reformculuk, Romantizm, Seçicilik, Seçkinlik, Sekterlik, Sendikacılık, Silahlanmak, Sivilleşmek, Solculuk, Sosyalizm, Süper Fabiancılık, Tanrıtanımazlık, Tekelcilik, Tekeşlilik, Tektanrıcılık, Toplumculuk, Tutuculuk. Ulusçuluk, Uluslararasıcılık, Ülkücülük. Ütopyacılık, Vatanseverlik, Yahudi düşmanlığı, Yaradancılık, Yurtseverlik) 74, 75, 198
Siyasal yazı (Bak. Yazı) 319
Siyasal yetenek (Bak. Yetenek) 73, 302
Siyaset (Bak. Demokrasi, Demokratiklik, Demokratlık, Despot, Despotizm, Devlet. Devlet adamı, Devlet başkanı, Devlet başkanlığı, Devlet yönetimi, Devrimci, Diktatör, Duçe, Führer, İyiliksever despotluk, Parti, Politika) 14, 17, 18, 64. 67, 68, 70, 73, 122, 189, 207, 237, 244. 253, 259, 284, 326
Siyaset adamı (Bak. Politikacı) 69, 237
Siyaset bilimi (Bak. Bilim, Siyasal bilimler) 14
Siyaset eğitimi (Bak. Eğitim) 68
Siyaset eleştirmeni (Bak. Eleştirmen) 73
Siyasetçi (Bak. Politikacı) 7
Skandal (Bak. Rezalet) 76, 226
Soğuk 195
Soğuk savaş (Bak. Savaş) 311, 328
Soğukkanlılık (Bak. Serinkanlılık) 55, 139
Sofu (Bak. Bağnaz, Dindar) 320
Sokak (Bak. Cadde) 8, 123, 133, 145, 224
Sokak müzikçisi (Bak. Müzik) 221
Sokak satıcısı (Bak. Satıcı) 66
Solculuk (Bak. Aşırı sol, Aydın solculuğu, Komünizm, Marksizm, Sosyalizm, Toplumculuk) 14, 55, 77, 274, 318
Soluk (Bak. Nefes) 27, 61, 271, 273
Somun (Bak. Ekmek) 66
Somurtmak (Bak. Asık suratlılık) 225
Son (Bak. Final) 17, 128, 136, 157, 161, 181, 186, 228, 249, 253, 264, 285, 306. 310, 314, 317, 323, 327
Sone 230, 322
Sonsuzluk 12, 37, 153, 239, 240, 264, 310
Sonuç 151, 168, 191, 215, 217, 245, 249, 254, 269, 318, 327
Sonuçlanmak 246
Sopa (Bak. Kriket sopası, Süpürge sopası) 112, 134, 221
Soprano 312
Sorgu 188
Sorgu yargıcı (Bak. Yargıç) 165
Sorgulama 11, 76
Sorgulamak 251
Sorgulanma 22
Sorguya çekmek 135
Sormak 81, 262
Soru 8, 68, 145, 180, 256, 291, 297, 305

Sorumluluk 26, 38, 61, 62, 68, 119, 133, 134, 139, 190, 196, 229, 319
Sorumsuzluk 306
Sorun (Bak. Dert, Konut sorunu, Yahudi sorunu, Yaş sorunu) 11, 13, 16, 48, 57, 58, 64, 70, 72, 77, 84, 88, 98, 113, 126, 142, 157, 185, 196, 205, 230, 231, 245, 249, 257, 269, 279, 286, 290, 293, 312, 321, 323, 325, 327
Soruşturma 76, 209
Sosyal (Bak. Toplumsal) 100, 318, 325
Sosyal devlet (Bak. Devlet) 77
Sosyal ilişki (Bak. İlişki, Yönetim) 100
Sosyal sistem (Bak. Sistem) 115
Sosyal sınıf (Bak. Alt sınıf, Alttakiler, Aristokrasi, Asalak, Aşağı sınıf, Aydın, Aylak, Ayrıcalık, Burjuva, Burjuva sınıfı, Bürokrasi, Çalışan sınıf, Feodallik, Hanedan, Hükümdar, Hükümdarlık, İşadamı, İşadamı sınıfı, İşçi, İşçi sınıfı, İşveren, Kapitalist, Kentlilik, Komünist, Köle, Kölelik, Köylü, Mal sahibi, Memur, Meslekler sınıfı, Mülk sahibi, "Orta direk", Orta sınıf, Patron, Proletarya, Sınıf ayrıcalıkları, Sınıf ayrımı, Sınıf engeli, Sınıf farkı, Tacir, Tüccar, Üst sınıf, Yöneten sınıf, Yönetici sınıf, Zengin) 44, 45, 53, 64, 66, 79, 81, 82, 99, 119, 137, 140, 162, 182, 183, 225, 245, 253, 271, 274
Sosyalist 12, 13, 79, 80, 182, 265, 284, 307, 318
Sosyalist devlet (Bak. Devlet) 290
Sosyalizm (Bak. Bilimsel sosyalizm, Solculuk, Toplumculuk) 8, 12, 13, 14, 77, 78, 79, 80, 170, 183, 270, 271, 274, 280, 284, 311, 317, 324, 325, 328
Sosyete 103, 120, 121, 253
Sosyolog 230
Sosyoloji 230
Soy (Bak. İnsan soyu) 39, 118, 151, 169, 178, 181, 254, 289
Soyguncu (Bak. Dolandırıcı) 75, 135, 257
Soygunculuk (Bak. Çalmak, Dolandırıcılık, Vurgunculuk, Yiyicilik) 62, 101, 205, 252
Soylu 73, 120, 253, 264, 301, 316
Soyluluk (Bak. Aristokrasi, Baron, Düşes, Çar, Çariçe, Çarlık, Feodallik, Grandük, Hükümdarlık, İmparator, Kont, Kral, Kraliçe, Leydi, Lord, Prens, Saray, Şato, Şövalye, Şövalyelik, Taht, Toprak soyluluğu, Veliaht) 46, 120
Soymak (Bak. Hırsızlık) 99, 119
Soysuzluk 300
Soytarı (Bak. Maskaralık, Palyaço, Şarlatan) 190, 283
Soyu tükenmek (Bak. Tükenmek, Yokolmak) 289
Soyut 83, 137
Soyutlama 48
Sökmek 125
Sömürü (Bak. Ekonomi, Siyasal sömürü) 280
Sövmek (Bak. Hakaret) 76, 114, 191
Sövülmek (Bak. Hakaret) 139
Söylem 9, 247
Söylemek (Bak. Ağzına geleni söylemek, Dobra dobra, Doğruyu söylemek) 29, 89, 92, 155, 203, 256, 262, 290, 307, 310
Söylence (Bak. Destan, Efsane) 93
Söyleniş 126
Söyleşi (Bak. Konuşma) 15, 16, 270, 272, 273, 287, 303, 306, 334
Söyletmek 29
Söylev (Bak. Hatip, Konuşma, Nutuk) 162, 237, 263, 326
Söyleyiş 16
Söz 7, 19, 24, 32, 40, 54, 55, 57, 93, 113, 121, 124, 127, 134, 150, 166, 186, 194, 196, 216, 224, 225, 227, 229, 245, 249, 262, 264, 267, 271, 275, 293, 307, 309, 310, 312, 314
Söz etmek (Bak. Konuşmak) 236, 310
Söz müziği (Bak. Müzik) 11, 250, 304
Sözcü 13
Sözcük (Bak. Kavram, Kelime) 14, 50, 173, 179, 184, 209, 215, 262
Sözleşme (Bak. Evlilik sözleşmesi) 318
Sözlük (Bak. Siyasal sözlük, Terminoloji) 14, 15
Spor (Bak. Ağır sıklet, At yarışı, Atlet, Atlet kulübü, Atletizm, Boks, Boks hakemi, Boksör, Cimnastik, Futbol, Golf, Güreşmek, Hakem, Halter, Koşucu, Kriket, Kriket sopası, Raunt, Rekor, Ring, Spor salonu, Sporcu, Sportmen, Sürat koşucusu, Şampiyon, Şampiyonluk, Yarış, Yarış atı) 45, 87, 110, 113, 121, 196, 244, 277, 317, 324
Spor salonu (Bak. Salon) 121
Sporcu 274
Sportmen 46, 88
Standart 173
Stüdyo 325, 327
Su (Bak. Doğa) 47, 51, 110
Subay 17, 56, 89, 94
Suç (Bak. Savaş suçu) 15, 19, 102, 107, 110, 115

Suçlamak (Bak. Kara çalmak) 164, 182, 274, 285
Suçlanmak 225, 275
Suçluluk 22, 111, 113, 115, 134, 143, 327
Suçsuzluk 113
Suikast 23, 75, 76
Suikastçı 264
Sunmak 230
Sunuculuk 316
Sur (Bak. Kale) 128
Suskunluk (Bak. Sessizlik) 35, 253
Susturmak 217
Susturulmak 89
Sülük 51
Süper Fabiancılık (Bak. Fabiancılık) 302
Süprüntü (Bak. Çöp) 303
Süpürge sopası (Bak. Sopa) 139
Sürat (Bak. Hız, Koşmak) 303
Sürat koşucusu (Bak. Koşucu) 303
Süre (Bak. Vakit, Zaman) 239
Süreç 12
Sürgün 300
Sürgünlük 183
Sürpriz 76
Sürü 139, 271
Sürücü (Bak. Araç kullanmak, Şoför) 43
Sürücülük belgesi (Bak. Otomobil) 269
Sürükleyicilik 224
Sürüngen 263
Süslülük 55
Süt 326
Sütun 291

Şahin (Bak. Hayvan, Kuş) 81
Şaka (Bak. Gülmek, Latife, Nükte) 11, 17, 74, 143, 162, 227, 230, 256
Şakacılık 256
Şakak 220
Şampanya (Bak. İçki) 260
Şampiyon 311
Şampiyonluk 324
Şan (Bak. Şarkı, Şarkıcı) 9, 304, 317
Şan (Bak. Şanslılık, Şöhret, Unvan, Ün, Tanınmak) 289
Şan öğretmeni (Bak. Öğretmen) 316
Şans (Bak. Şanslılık, Talih) 101, 124, 244, 295
Şans tanımak (Bak. Fırsat) 295
Şanslılık (Bak. Şans) 256, 308
Şansölye 300
Şapka 53, 76, 91, 127, 156, 210
Şarap (Bak. İçki) 160
Şarkı (Bak. Şan, Türkü) 135, 198, 223
Şarkıcı (Bak. Sanatçı, Şan) 312
Şarkıcılık 317
Şarlatan (Bak. Soytarı) 162
Şarlatanlık 195
Şaşkınlık (Bak. Hayret) 258
Şaşmamak 132
Şaşırtmak 179
Şaşırtıcılık 319
Şato (Bak. Yapı) 213, 258
Şef (Bak. Orkestra şefi) 289
Şeftali 288
Şehit 197
Şehvet (Bak. Cinsel İlişki) 55, 91, 238
Şehvetlilik (Bak. Cinsellik) 140
Şeker 217
Şekerleme 12, 237, 252
Şemsiye 215
Şeytan 79, 82, 93, 124, 152, 181, 204, 259, 271, 295, 320, 326
Şeytanlık 38, 155, 181
Şeytanın avukatı (Bak. Avukat) 204
Şık 288
Şımartılmak 183
Şifre 142
Şiir (Bak. Dize, Dramatik şiir, Koşuk, Ozan) 209, 215, 219, 306, 318
Şiirselleştirmek 284
Şiirsellik (Bak. Ozansılık) 162, 219
Şilte 47
Şirin görünmek (Bak. Sevimlilik) 66, 262
Şirket (Bak. Ekonomi, Ortaklık) 50, 104, 207
Şişinmek (Bak. Övünmek) 185
Şoför (Bak. Sürücü) 43
Şok (Bak. Dehşet, Panik) 196, 220
Şöhret (Bak. Şan, Ün) 285, 304
Şölen 90, 209, 243
Şömine 157
Şövalye 16, 153
Şövalyelik 236, 282
Şükran 16

Tabanca (Bak. Kurşun) 89
Tabela 12, 135, 252
Tabut (Bak. Mezar, Ölü) 216
Tacir (Bak. Ekonomi, Ticaret, Tüccar) 104, 188, 280, 284
Taçsızlık 93
Taht 91
Tahta 25, 285
Taklit 81
Takma ad (Bak. Ad) 319
Takma saç (Bak. Saç) 154

Talep (Bak. Arz, Ekonomi) 204
Talih (Bak. Şans, Yazgı) 184
Talim (Bak. Askerlik, Eğitim) 136
Tanrı (Bak. Çoktanrıcılık, Din, İlahi takdir, Komutanrıcılık, Tektanrıcılık, Yaradan, Yaradancılık) 25, 39, 57, 80, 103, 106, 118, 124, 143, 170, 182, 184, 185, 186, 188, 190, 191, 192, 195, 199, 203, 210, 214, 218, 221, 225, 274, 281, 282, 284, 291, 305, 306, 308, 313, 325
Tanrılaştırmak 206
Tanrının elçisi (Bak. Peygamber) 189
Tanrısallık 134, 200, 204, 211, 251, 254
Tanrıtanımaz 15, 181, 199, 284, 291, 312
Tanrıtanımazlık 103, 183, 190, 198, 284
Tanık 310
Tanım (Bak. Kavram) 172
Tanımak 76, 89, 138, 157, 208, 279
Tanımlamak 14, 127, 240
Tanınmak (Bak. Kağıt tanrı, Şan, Ün, Ünlülük) 285
Tanınmamışlık 311
Tanışıklık 134
Tanışmak 254, 317, 322, 324, 325, 326
Tanıtım 258
Tanıtmak 16, 189, 268
Tapan 200
Tapınak (Bak. Budist tapınağı, İbadet) 120, 185, 198, 199, 200, 223, 291
Tapınılan 200
Tapınılmak 217
Tapınma 299
Tapınmak (Bak. İbadet) 81, 306
Tapmak 15, 25
Tarım 87, 323
Tarih (Bak. Geçmiş, Tarihçi, Tarihsellik, Yazılı tarih) 8, 11, 14, 17, 32, 33, 39, 47, 64, 80, 89, 91, 93, 95, 216, 222, 253, 282, 319
Tarihçi (Bak. Edebiyat tarihçisi, Tarih) 95, 184, 216
Tarihsellik (Bak. Tarih) 12, 33, 322
Tartışma 9, 11, 13, 71, 141, 293, 312, 317, 318, 323
Tartışma derneği (Bak. Dernek) 317
Tartışmak (Bak. Polemikçilik) 14, 196, 301
Tasarı 251
Tasarım 204, 206
Tasarlamak 193, 251, 324
Taslamak 306
Tasma (Bak. Köpek) 112
Taş (Bak. Çakıl taşı, Değirmen taşı, Semer taşı) 25, 78, 221
Taşı gediğine koymak (Bak. Taşlamak) 290
Taşımak 78, 89, 288
Taşınmak 128, 316
Taşkın 161, 256
Taşlamak (Bak. Alaya almak, Taşı gediğine koymak, Yermek) 11, 231
Taşmak (Bak. Dışa taşmak) 29
Taşra 127, 276
Taşralılık 161
Tat 160, 194, 216, 262, 264, 302
Tatil 172
Tatlı 9
Tatlılık 124
Tatsızlık 173, 297
Tava 218
Tavır (Bak. Davranış) 153
Tavşan (Bak. Hayvan) 271
Tavuk (Bak. Hayvan) 43
Tayın (Bak. Ekmek) 89
Tazelik 177
Tedavi 38, 50, 100, 322, 323
Tedirginlik (Bak. Kaygı) 55, 124, 244, 310
Tefrika 317, 318
Tehdit 281
Tehlike 102, 105, 137, 139, 141, 143, 153, 157, 220, 244, 262, 280, 288, 295, 311
Tehlikeli (Bak. Sakıncalı) 22, 28, 31, 68, 73, 87, 112, 122, 125, 153, 156, 187, 188, 207, 232, 281, 299, 308
Tekdüzelik 55
Tekelcilik 106
Tekerleme 57
Tekeşlilik (Bak. Eş, Evlilik) 170, 283
Tekme (Bak. Dövüş) 110
Teknik 27
Tektanrıcılık (Bak. Tanrı) 183
Telaş (Bak. Acele, Panik) 214, 238
Telefon (Bak. İletişim) 43, 313, 317
Telefon rehberi (Bak. Rehber) 209
Televizyon (Bak. İletişim) 7, 310
Televizyoncu 313
Telgraf (Bak. İletişim, Telsiz telgraf) 47, 111, 226, 265
Telif hakkı (Bak. Hak, Yazar hakları) 16
Telsiz telgraf (Bak. İletişim, Telgraf) 43
Tema (Bak. Konu) 11, 12, 223
Tembel (Bak. Uyuşuk) 178
Tembellik (Bak. Haylazlık) 34, 48, 74, 88, 288
Temel 255, 259, 271, 304
Temel atmak 325
Temiz 50, 51, 55
Temize çıkarmak (Bak. Aklanmak) 114, 182
Temizlemek 83, 229
Temizlenmek 230

Temizlik 196
Tempo (Bak. Ritm) 246
Temsilci (Bak. Onursal temsilci) 326
Ten 37
Tenor 312
Tepe (Bak. Dağ) 9, 78, 244, 249, 273
Tepki (Bak. Geri atılım) 14, 38, 72, 76, 79, 81, 126, 161, 178, 294, 321, 322
Terim (Bak. Kavram) 45, 284
Terketmek 311
Terminoloji (Bak. Kavram, Siyasal sözlük, Sözlük) 261
Terör (Bak. Dehşet) 82, 94
Ters (Bak. Karşı) 292
Terzi (Bak. Dikiş) 261
Teslim 197, 229
Test 308
Tez (Bak. Antitez) 274
Tezgâh 15, 93
Tılsım (Bak. Büyü) 211
Tımarhane (Bak. Akıl hastanesi) 118, 294
Tıp (Bak. Afyon, Akıl hastanesi, Ameliyat, Anatomi, Antiseptik, Aşı kampanyası, Aşılama, Cerrah, Cerrahlık, Çocuk hastanesi, Dişçilik, Doktor, Eczacılık, Göz cerrahisi, Hastalanmak, Hastalık, Hastane, Hekim, Hekimlik, Hemşire, İğne, İlaç, Keyif vericiler, Kloroform, Laboratuvar, Metabiyoloji, Morfin, Ölmek, Ölüm, Parazit, Patoloji, Psikiyatri, Psikoloji, Psikopatolog, Radyoaktivite, Reçete, Ruh, Sağlık, Salgın, Tedavi, Tımarhane, Uyuşturucular) 50, 122, 194, 253, 326
Tıraş 55
Tırmanıp inmek (Bak. İnmek) 293
Tırmanmak 311
Ticaret (Bak. Alışveriş, Değiş tokuş, Dış satım, Dış ticaret, Dükkân, Ekonomi, Etiket, Tacir, Tüccar) 48, 119, 123, 135, 183, 197, 284
Tiksinmek (Bak. İğrenmek) 102, 126, 212
Tilki (Bak, Hayvan) 139
Tip (Bak. Kişilik) 237
Titizlik (Bak. Özen) 120, 285
Tiyatro (Bak. Açık hava tiyatrosu, Başrol, Bayan oyuncu, Bilet, Çocuk oyunu, Dekor, Dram, Dram sanatları, Entrika, Epilog, Erkek oyuncu, Gala, Geleneksel tiyatro, Genç oyuncu, Giriş ücreti, Güldürü, Gülmek, Günlem oyunu, İlk gece, İzleyici, Jübile, Kadın kahraman, Kadın oyuncu, Komedi, Komik, Komiklik, Kukla, Kukla oyunu, Masal oyunu, Maske, Modern tiyatro, Müzikal, Müzikal uyarlama, Oynamak, Oynanmak, Oyun, Oyun kurgusu, Oyun seçimi, Oyun yazarı, Oyun yazarlığı, Oyun yönetmenliği, Oyuncu, Oyuncu-yönetici, Oyunculuk, Palyaço, Pandomim, Perde, Perdeye aktarmak, Rol, Sahne, Sahneden kaldırılmak, Sahneye konmak, Sahneye koymak, Sansür, Serbest giriş bileti, Seyirci, Sirk, Soytarı, Stüdyo, Sunuculuk, Tema, Tip, Tiyatro ekibi, Tiyatro eleştirisi, Tiyatro eleştirmeni, Tiyatro izleyicisi, Tiyatro kuramcısı, Tiyatro meraklısı, Tiyatro yazarı, Tiyatro yönetmeni, Tiyatrocu, Topluluk, Töre komedisi, Töresiz komedi, Trajedi, Trajik kişilik, Yapım ortaklığı, Yapımcı, Yapımcılık, Yapıt, Yaratıcılık, Yasak, Yasaklanmak, Yetenek, Yeteneklilik, Yeteneksizlik, Yorum, Yorumcu, Yönetmen, Yönetmen oyuncu) 8, 10, 15, 45, 196, 198, 205, 222, 225, 226, 229, 247, 248, 249, 250, 252, 253, 258, 271, 286, 301, 303, 305, 307, 310, 311, 318, 320, 322
Tiyatro ekibi (Bak. Ekip) 252
Tiyatro eleştirisi (Bak. Eleştiri) 10
Tiyatro eleştirmeni (Bak. Eleştirmen, Yazar) 231
Tiyatro izleyicisi (Bak. İzleyici, Seyirci) 321
Tiyatro kuramcısı (Bak. Kuram) 319
Tiyatro meraklısı (Bak. Meraklılık) 303
Tiyatro yazarı (Bak. Yazar) 318
Tiyatro yönetmeni (Bak. Yönetmen) 279
Tiyatrocu (Bak. Sanatçı) 111
Tok 73
Tokat (Bak. Dövmek) 109, 110, 139, 196
Tonalite 223
Toplamak (Bak. Yardım toplamak) 294
Toplantı (Bak. Miting) 13, 318
Toplu yapıt (Bak. Yapıt) 324
Topluluk (Bak. Uluslar toplulukları) 34, 44, 68, 193, 200, 319
Toplum (Bak. Devlet, Geleneksel toplum, Halk, İnsan, Kalıtım, Kamu, Örgütlü toplum, Ulus, Yurttaş, Yurtaşlık) 10, 13, 14, 38, 39, 43, 45, 63, 68, 75, 76, 77, 83, 84, 119, 123, 156, 182, 196, 212, 228, 244, 245, 255, 318, 327
Toplumculuk (Bak. Solculuk, Sosyalizm) 55, 318
Toplumsal (Bak. Sosyal) 11, 12, 13, 48, 57, 74, 91, 98, 183, 237, 257, 291
Toplumsal davranış (Bak. Davranış) 223

Toplumsal düzen (Bak. Düzen) 262
Toplumsal örgütlenme (Bak. Örgütlenmek) 105
Toplumsal yapı (Bak. Yapı) 166
Toprak (Bak. Kutsal toprak) 259, 286, 316
Toprak soyluluğu (Bak. Soyluluk) 274, 316
Torun 8, 103, 236
Töre (Bak. Gelenek, Görenek) 15, 49, 58, 62, 115, 195, 253
Töre komedisi (Bak. Komedi) 253
Törellik 56, 58, 121, 138, 179, 196, 246
Tören (Bak. Cenaze töreni, Dinsel tören, Kilise törenleri, Nikâh töreni) 195, 215, 303, 324
Töresiz komedi (Bak. Komedi) 15
Tövbe 187, 194
Trafik 49
Trajedi (Bak. Felaket) 152, 160, 283
Trajik (Bak. Felaket) 83, 152, 268
Trajik kişilik (Bak. Kişilik) 283
Transatlantik (Bak. Gemi) 72
Tren (Bak. Demiryolu) 12, 49, 90, 271, 310
Tuğla (Bak. Yapı) 44, 213
Tuhaflık (Bak. Gariplik) 44, 168, 275, 289
Turist (Bak. Gezi) 128, 261, 288, 295
Tutarlılık 48
Tutku (Bak. Cinsel tutku, Evrimci tutku) 30, 48, 91, 139, 141, 150, 151, 152, 160, 161, 170, 186, 191, 208, 209, 212, 222, 230, 246, 250, 321, 324
Tutsaklık (Bak. Kölelik) 67
Tutuculuk (Bak. Muhafazakârlık) 304
Tutuklama 134
Tutuklanmak 327
Tutuklu (Bak. Hapis) 111, 112, 133, 143
Tutulmak 231, 299, 301
Tutum (Bak. Davranış) 13, 98, 100, 136, 163, 308, 322
Tutunmak 197
Tutuşmak 271
Tuzak 288
Tüccar (Bak. Ekonomi, Tacir, Ticaret, Zahire tüccarı) 104, 188, 284
Tüfek (Bak. Makineli tüfek) 260
Tükenmek (Bak. Soyu tükenmek) 180, 244
Tüketici (Bak. Ekonomi) 50
Tüketmek 26, 99, 171, 239
Tümce 217
Tür (Bak. Cins) 254
Türkü (Bak. Şarkı) 172, 249, 251, 253
Tütüncü 285
Tüzük 50
Ucuzluk (Bak. Ekonomi) 169, 217, 246, 252. 276, 278
Uçak 90, 124, 300, 310, 327
Uçurum 294
Uğraş (Bak. Çalışmak) 9, 10, 16, 18, 148, 152, 177, 243, 250, 323
Uğraşmak (Bak. Çalışmak, İş edinmek) 40, 87, 152, 172, 207, 211, 224, 238, 304
Uğraşsızlık (Bak. Çalışmamak, İşsiz güçsüzlük) 53
Uğursuzluk 286
Ulaşmak (Bak. Varmak) 78, 98, 199, 256, 272, 285
Ulaştırmak 157
Ulus (Bak. Halk, Köylü ulusu, Toplum, Ülke, Ülkücüler ulusu, Yurttaş, Yurttaşlık)) 18, 25, 33, 61, 64, 68, 74, 78, 83, 88, 91, 94, 105, 121, 122, 125, 127, 134, 194, 200, 222, 250, 272, 279, 284, 293, 294, 308
Ulusal marş (Bak. Marş) 91
Ulusal ozan (Bak. Ozan, Sanatçı) 15
Ulusallık 83, 226, 253, 313
Ulusçuluk 55, 74, 91, 124
Uluslar toplulukları (Bak. Dünya düzeni, Topluluk) 105
Uluslararasıcılık (Bak. Enternasyonalizm. Uluslararasılık) 91, 287
Uluslararasılık (Bak. Uluslararasıcılık) 68, 287, 321, 325, 327
Ulusseverlik (Bak. Yurtseverlik) 91
Ummak 34
Umulmadık 181
Umursamazlık (Bak. Aldırmazlık) 246, 271
Umut (Bak. Esin) 10, 14, 23, 35, 75, 82, 83, 94, 101, 128, 196, 221, 226, 228, 259, 274, 281
Umutsuzluk (Bak. Karamsarlık) 58, 71, 143, 223, 237
Un 165
Unutmak 5, 14, 16, 293, 303
Unutulmak 56, 282
Unvan (Bak. San) 9, 24, 190, 247, 268, 282, 303, 305
Usanmak (Bak. Bezginlik, Bıkkınlık, Bıkmak) 251
Usanmamak 161
Usta (Bak. Üstad, Sanat ustası) 54, 70, 111, 208, 219, 220, 227, 230, 252, 318
Ustalık (Bak. Yazın ustalığı) 9, 11, 204
Uşak 32, 100, 103, 120
Utanç 24, 27, 28, 38, 153, 206, 252
Utanç vericilik (Bak. Yüzkarası) 252
Utangaçlık 236

Utanmak 23, 27
Uyandırmak 292
Uyarı (Bak. Bilinç uyarıcısı, Uyarmak) 178, 220
Uyarıcılık (Bak. Uyarmak) 26, 213, 323, 327
Uyarlama (Bak. Müzikal uyarlama) 186, 327
Uyarlamak 324
Uyarmak (Bak. Uyarı, Uyarıcılık) 122, 178, 220, 224, 323
Uydu 211
Uydurmak 192, 194, 198, 310
Uygar (Bak. Uygarlık) 25, 45, 68, 90, 174, 294
Uygarlaşmak (Bak. Uygarlık) 127
Uygarlık (Bak. Batı uygarlığı, Çağdaşlık, Demokrasi, Düşünce, Eğitim, Hak, Halk, Hukuk, Kültür, Öğretim, Özgürlük, Sanat, Uygar, Uygarlaşmak, Zenci uygarlığı) 10, 26, 43, 46, 47, 57, 65, 79, 83, 84, 91, 102, 140, 210, 222, 228, 245, 288, 294
Uygulama (Bak. Pratik) 13, 71, 81, 167, 261, 287
Uygulamak (Bak. Yapmak, Yerine getirmek) 63, 114, 120, 135, 155, 164, 168, 230, 236, 245, 287
Uygulanmamak 189
Uygulayıcı 221, 305
Uygun 45, 74, 76, 103, 122, 144, 152, 153, 168, 171, 179, 198, 211, 227, 235, 244, 294, 308, 312
Uygunluk 152, 167
Uygunsuzluk 45, 122, 171, 243
Uyku (Bak. Ölüm uykusu) 238, 294
Uykusuzluk 285
Uymak 12, 67, 258, 259, 261, 275
Uymamak 275, 294
Uysallık (Bak. Halim selimlik) 89
Uyum 211
Uyumak 17, 238, 285
Uyumluluk 183
Uyumsuzluk 214, 322
Uyuşturucular (Bak. Afyon, Keyif vericiler, Kloroform, Morfin) 251
Uyuşukluk (Bak. Miskinler tekkesi, Tembel) 197
Uyutmak 229
Uzak durmak (Bak. Durmak) 302
Uzak görüşlülük (Bak. Geniş görüşlülük, Görüş) 112
Uzaklık 31, 154, 323
Uzay (Bak. Astronomi, Evren) 286
Uzlaşma 15
Uzman (Bak. Bilirkişi) 68, 287
Ücret (Bak. Ekonomi, İşçi, Sendika) 195, 246, 252
Üçlem 218
Üflemek 211
Ülke (Bak. Halk, Toplum, Ulus) 14, 25, 36, 44, 54, 63, 65, 91, 92, 94, 104, 118, 121, 125, 126, 152, 157, 172, 193, 200, 275, 295, 325, 326
Ülkü (Bak. İdeal) 76, 161, 284
Ülkücü (Bak. İdealist) 31, 161, 308
Ülkücüler ulusu (Bak. Ulus) 308
Ülkücülük (Bak. İdealistlik, İdealizm) 161
Ülküleştirmek (Bak. İdealizm) 284
Ün (Bak. Şan, Şöhret, Tanınmak, Ünlülük) 11, 30, 111, 135, 251, 252, 259, 261, 262, 276, 279, 310, 312, 318, 321, 324
Üniforma (Bak. Askerlik) 120
Üniversite (Bak. Akademi, Akademik, Eğitim, Hukuk doktoru, İktisat fakültesi, İktisat okulu, Kürsü, Onursal doktorluk, Öğretim, Profesör, Profesörlük, Üniversite eğitimi, Üniversite öğrenimi) 9, 103, 135, 136, 263, 273, 291, 305, 318, 319
Üniversite eğitimi (Bak. Eğitim) 136
Üniversite öğrenimi (Bak. Öğrenim) 318
Ünlülük (Bak. Ün, Tanınmak) 91, 93, 219, 275, 283, 311, 318, 319, 321, 325
Üremek (Bak. Doğmak) 12, 169, 239, 271
Üreticilik (Bak. Ekonomi) 104, 168
Üretim (Bak. Ekonomi, Ürün) 13, 64, 77, 224, 283, 301
Üretmek (Bak. Sanat üretmek, Yaratmak) 35, 64, 71, 87, 99, 171, 204, 254
Ürkeklik (Bak. Korku) 155
Ürkmek (Bak. Korkmak) 229
Ürkütmek (Bak. Yıldırmak) 143, 228
Ürkütülmek (Bak. Korkutuculuk) 245
Ürün (Bak. Ekonomi, Üretim, Yan ürün) 118
Üslup (Bak. Anlatım, Biçim, Deyiş) 211
Üst sınıf (Bak. Sosyal sınıf) 99
Üstad (Bak. Usta) 57
Üstesinden gelmek (Bak. Başarı) 243
Üstlenmek (Bak. Görev) 305, 320
Üstün (Bak. Yüce) 24, 68, 80, 91, 199, 206, 224, 226, 232, 279, 312
Üstün insan (Bak. İnsan) 8, 19, 21, 39, 170, 232, 252, 321, 323
Üstünlük 49, 94, 113, 123, 148, 232
Üşengeçlik (Bak. Çekingenlik) 163
Ütopya 13
Ütopyacılık 13, 68, 81
Üye 12, 13, 77, 126, 320, 322, 323
Üyelik 321

Vaat 150, 281
Vaaz 76, 125, 142, 209
Vadi (Bak. Doğa) 145
Vagon (Bak. Demiryolu, Lokomotif) 13, 62, 271
Vahiy 190
Vahşet (Bak. Barbarlık, Kana susamışlık) 94
Vahşi (Bak. Yaban, Yamyam) 23, 89, 180
Vakıf (Bak. Edebiyat vakfı) 324
Vakit (Bak. An, Süre, Zaman) 17, 51, 87, 98, 101, 103, 149, 172, 189, 197, 238, 301, 309, 311, 312
Var olmak (Bak. Olmak) 125, 205
Varlık (Bak. Servet) 84, 171, 190, 199
Varlıklılık (Bak. Ekonomi, Zenginleşmek, Zenginlik) 38, 55, 75, 78, 101, 104, 171, 318, 319
Varmak (Bak. Ulaşmak) 186
Varsayım 132
Varsaymak 194, 236
Vasiyet (Bak. Ölüm) 16, 328
Vatanseverlik (Bak. Yurtseverlik) 88, 91
Vazgeçilmezlik 265
Vazgeçmek 90, 114, 119, 120, 162
Veda (Bak. Ayrılmak) 328
Vefa (Bak. Gönül borcu, Sadakat) 155
Vefalılık 55
Vefasızlık 118
Vekil 111
Veliaht 288
Vergi (Bak. Ekonomi, Gelir vergisi) 17, 46, 49, 63, 148
Verimlilik (Bak. Ekonomi) 26, 67, 248
Verimsizlik (Bak. Ekonomi) 26, 163
Vermeden almak (Bak. Almak) 197
Vermek 79, 99, 102, 114, 152, 161, 195, 205, 224, 284
Vicdan 48, 88, 114, 253, 271
Viski (Bak. İçki) 172
Vitrin 12, 145, 252
Vize 292
Votka (Bak. İçki) 278
Vurdumduymazlık 125
Vurgunculuk (Bak. Soygunculuk) 135
Vurmak 75, 139, 232, 275, 286
Vurulmak 83, 277, 308
Vuruş 90

"Wit" (Bak. Gülen düşünce) 17

Yaban (Bak. Vahşi) 127, 156, 243, 245
Yabancı 55, 84, 90, 104, 124, 126, 247, 294, 297, 312
Yabanilik 297
Yabanıllık 193, 297
Yağmur (Bak. Doğa, Sağanak) 272
Yadırgamak 204
Yadsımak 182
Yahudi düşmanlığı (Bak. Düşmanlık) 197
Yahudi sorunu (Bak. Sorun) 296, 297
Yakalanmak 134
Yakarmak (Bak. Yalvarmak) 185, 191, 196
Yaklaşım (Bak. Davranış, Eğilim) 11, 152, 245, 257, 286
Yakmak 80, 118, 221
Yakılmak 328
Yakın 8, 27, 100, 253
Yakınlık 104, 165, 191, 243, 312, 318, 323
Yakınmak 114, 124, 205, 238, 274
Yalan (Bak. Sahte) 49, 50, 53, 65, 89, 131, 137, 143, 145, 155, 164, 173, 179, 194, 209, 213, 285, 297, 310, 321, 322, 325
Yalancı 34, 55, 91, 110, 138, 143, 257, 285
Yalancılık (Bak. Sahtecilik) 193, 194
Yalanlamak 179
Yalnızlık 105, 203, 213, 232, 243
Yalvarmak (Bak. Yakarmak) 196, 298
Yalınlık (Bak. Yapmacıksızlık) 180
Yamyam (Bak. Vahşi) 304
Yan ürün (Bak. Ekonomi, Ürün) 171
Yanardağ (Bak. Doğa, Krater) 227
Yangın sigortası (Bak. Sigorta) 221
Yankesici (Bak. Hırsız) 260
Yanılgı 22, 56, 191, 209, 246, 255
Yanılmak 183, 250, 297
Yanıltıcılık 161
Yanıt (Bak. Karşılık almak) 8, 14, 17, 136, 180, 268, 304, 305, 311
Yanıtlamak 180
Yankı 321, 324, 328
Yanlış 15, 47, 50, 53, 57, 67, 69, 89, 115, 119, 137, 145, 177, 199, 218, 228, 252, 255, 286, 288
Yanlışlık 199, 223, 261, 311
Yansıtmak 193
Yapabilmek 239
Yapamamak 26, 65, 66, 131
Yapaylık (Bak. Sahtelik) 10
Yapı (Bak. Anıt, Ev, Gecekondu, Konut, Saray, Şato, Toplumsal yapı, Tuğla) 196, 209, 253
Yapım (Bak. Film yapımı) 298
Yapım ortaklığı (Bak. Ortaklık, Yapımcılık) 322
Yapımcı 298

Yapımcılık (Bak. Yapım ortaklığı) 276, 326
Yapıt (Bak. Başyapıt, Beste, Çeviri yapıt, Kaynak yapıt, Sanat yapıtı, Toplu yapıt) 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 19, 203, 204, 206, 208, 209, 214, 215, 217, 219, 227, 229, 247, 264, 274, 276, 277, 285, 296, 299, 300, 301, 317, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 327, 330, 337
Yapmacıksızlık (Bak. Yalınlık) 191
Yapmak (Bak. Gerçekleştirmek, İş yapmak, Uygulamak) 23, 25, 26, 27, 29, 57, 65, 67, 77, 99, 101, 103, 105, 110, 119, 122, 123, 128, 131, 149, 161, 173, 196, 200, 206, 211, 212, 232, 246, 250, 252, 256, 258, 272, 303, 306, 308, 309
Yapmamak 94, 123
Yaprak 152
Yara 46, 209
Yaradan (Bak. Tanrı) 186, 219
Yaradancılık (Bak. Din, Tanrı) 181
Yaradılış 168
Yaramak 153
Yaramazlık (Bak. Haylazlık) 43
Yarar (Bak. Çıkar) 63, 65, 76, 81, 142, 166, 257, 279, 313
Yararlanmak 150
Yararlı kılmak (Bak. Kılmak) 14
Yararlılık 56, 78, 162, 191, 196, 205, 207, 210, 239, 292, 295, 299
Yararlılık nişanı (Bak. Nişan) 305
Yararsızlık 98, 193, 252
Yaratan 148
Yaratıcı 23, 55, 211, 286, 287, 306
Yaratıcı evrim (Bak. Evrim) 8, 12, 15, 182
Yaratıcı evrimcilik (Bak. Evrimcilik) 261
Yaratıcı güç (Bak. Güç) 84, 94, 206, 214
Yaratıcılık 27, 72, 169
Yaratık (Bak. Canlı) 12, 22, 31, 34, 39, 89, 93, 94, 149, 232, 281, 301, 309
Yaratım 153
Yaraşmak 174
Yaratmak (Bak. Sanat üretmek, Üretmek) 12, 23, 35, 38, 39, 82, 84, 87, 94, 157, 178, 182, 185, 199, 203, 206, 224, 225, 238, 249, 257, 263, 277, 287, 301, 306, 327
Yardım 185, 303, 320, 324
Yardım toplamak (Bak. Toplamak) 294
Yardımcılık 199, 220, 326
Yardımseverlik (Bak. Hayırseverlik, İyilikseverlik) 79, 102, 220
Yargı (Bak. Adalet, Adaletsizlik, Ağır ceza, Asılmak, Asmak, Avukat, Avukatlık, Başyargıç, Cani, Ceza, Cezaevi, Cezalandırmak, Cinayet, Duruşma, Hak, Hapis, Hapis cezası, Hapishane, İdam, Katil, Mahkûm, Mahpus, Mahpushane, Mahpusluk, Öldürmek, Ölüm cezası, Ölüm hakkı, Savaş suçu, Savcı, Savunma, Sorgu, Sorgu yargıcı, Sorgulama, Sorgulanma, Soruşturma, Sorguya çekmek, Suç, Suçlanmak, Suçluluk, Suçsuzluk, Tanık, Tutuklama, Tutuklanmak, Yargıç, Yargılamak, Yargılanmak, Zorbalık) 179, 282
Yargıç (Bak. Başyargıç, Sorgu yargıcı) 54, 109, 110, 165, 188, 228, 310
Yargılamak 15, 17, 327
Yargılanmak 283
Yarı doğru (Bak. Doğru) 180
Yarı eğitim (Bak. Eğitim) 137
Yarı gerçek (Bak. Gerçek) 310
Yarı ölü (Bak. Ölü) 311
Yarın (Bak. Gelecek) 40, 58, 288
Yarış (Bak. At yarışı, Eşek yarışı) 83, 290, 295
Yarış atı (Bak. At, At yarışı) 136
Yarışmak 179, 291
Yasa (Bak. Adalet, Anayasa, Hak, Hukuk, Yargı) 45, 50, 53, 54, 58, 62, 65, 68, 109, 110, 113, 115, 118, 144, 150, 160, 164, 210, 221, 222, 245, 298
Yasadışılık 54, 110, 150
Yasak (Bak. Sansür) 252
Yasaklamak (Bak. İçki yasağı, Kitap yasağı, Okuma yasağı, Sansür) 121, 274, 289, 300, 325
Yasaklanmak (Bak. Sansür) 252, 283, 321, 323
Yasallık 38, 54, 150, 287, 296
Yaş (Bak. Bunaklık, Bunamak, Çocuk, Çocuklaşmak, Çocukluk, Dinçlik, Doğum günü, Doğum yıldönümü, Emeklilik, Ergenlik, Geçkinlik, Gençleşmek, Gençlik, Olgunluk, Yaş günü, Yaş sınırı, Yaş sorunu, Yaşam, Yaşamak, Yaşamın orta durağı, Yaşlanmak, Yaşlı) 8, 9, 14, 19, 49, 61, 74, 102, 105, 134, 138, 164, 206, 212, 218, 233, 235, 237, 238, 239, 244, 253, 255, 258, 260, 264, 274, 281, 282, 296, 302, 303, 312, 316, 317, 326
Yaş günü (Bak. Doğum yıldönümü, Yaş) 301, 303, 310, 313, 324
Yaş sınırı (Bak. Sınır, Yaş) 296
Yaş sorunu (Bak. Sorun, Yaş) 12
Yaşam (Bak. Aile yaşamı, Can, Canlı, Ev yaşamı, Geçim, Hayat, İş yaşamı, Kamu

yaşamı, Kültür, Ömür, Özel yaşam, Özgeçmiş, Yaş) 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 26, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 39, 41, 44, 47, 52, 55, 56, 57, 61, 65, 87, 88, 90, 91, 92, 100, 104, 105, 114, 115, 121, 123, 131, 132, 136, 142, 153, 155, 162, 163, 165, 167, 173, 174, 177, 179, 181, 184, 191, 200, 215, 216, 224, 228, 231, 232, 235, 236, 238, 239, 240, 243, 249, 251, 255, 260, 263, 271, 274, 275, 276, 280, 291, 296, 301, 302, 305, 306, 307, 309, 311, 313, 320, 322, 325, 328
Yaşam gücü (Bak. "Life force") 12
Yaşam öyküsü (Bak. Öykü) 305, 313
Yaşama geçirmek (Bak. Gerçekleştirmek) 245
Yaşama hakkı (Bak. Hak) 22, 132, 144
Yaşamak (Bak. Yaş) 9, 15, 36, 40, 47, 52, 55, 83, 87, 103, 105, 106, 115, 119, 128, 133, 145, 156, 163, 169, 170, 174, 191, 200, 206, 209, 212, 216, 236, 238, 245, 264, 272, 309, 312, 327
Yaşamın orta durağı (Bak. Yaş) 224
Yaşamsallık 26, 56, 149, 155, 261, 278
Yaşanmamışlık 193
Yaşanmaya değmek (Bak. Değmek) 327
Yaşayamamak 105
Yaşlanmak (Bak. Yaş) 82, 233, 235, 264, 294, 310
Yaşlı (Bak. Yaş) 56, 89, 235, 236, 237, 279, 301, 303, 312, 313
Yaşlılık (Bak. Emeklilik, Geçkinlik, Yaş, Yetişkinlik) 19, 154, 281, 296, 304
Yatak 161, 223, 281
Yatay 269
Yatırım (Bak. Ekonomi) 13, 81, 100
Yatmak 268, 314
Yatırmak 303
Yavru (Bak. Bebek, Çocuk) 168
Yaygara 49, 89, 127
Yaygın (Bak. Salgın) 310
Yayılmak 310, 326
Yayım (Bak. İletişim) 205, 257
Yayımcı 7, 317
Yayımcılık (Bak. Editörlük) 270, 318
Yayımlamak (Bak. İletişim) 10, 11, 13, 14, 18, 205, 270, 321
Yayımlanmak 265, 279, 317, 318, 320, 322, 323, 326, 327
Yayın (Bak. Basın yayın, İletişim) 49, 53
Yayın müdürü (Bak. Müdür) 71
Yayıncı 268
Yaylım ateşi (Bak. Ateş) 248
Yaz (Bak. Doğa, Mevsim) 16, 126
Yaz okulu (Bak. Okul) 13, 324
Yazar (Bak. Edebiyatçı, Eleştirmen, Gölge yazar, Oyun yazarı, Sanat eleştirmeni, Tiyatro eleştirmeni, Tiyatro yazarı, Yazarlık, Yazı, Yazı yeteneği, Yazmak) 7, 8, 10, 11, 15, 95, 102, 111, 183, 184, 208, 224, 226, 229, 230, 247, 248, 252, 256, 258, 259, 260, 261, 272, 273, 282, 296, 297, 298, 305, 306, 307, 310, 313, 318, 321, 322, 323, 325
Yazar hakları (Bak. Hak, Telif hakkı) 328
Yazarlık (Bak. Eleştiricilik, Oyun yazarlığı, Yazar) 9, 10, 12, 256, 273, 301, 304, 317, 318, 319, 320
Yazgı (Bak. Talih) 87, 160, 184, 227, 320
Yazmak (Bak. Yazar, Yazarlık, Yazı, Yazı yeteneği, Yazın, Yazın işçisi, Yazışmak) 9, 10, 11, 14, 15, 16, 65, 80, 91, 95, 102, 172, 206, 222, 226, 230, 249, 250, 256, 264, 270, 272, 273, 277, 280, 282, 283, 284, 292, 303, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 324, 325, 326, 327, 328
Yazı (Bak. Eleştiri, Siyasal yazı, Yazar, Yazın) 9, 16, 17, 80, 264, 270, 279, 284, 301, 318, 319, 322, 323, 325, 327, 328
Yazı yeteneği (Bak. Yazar, Yetenek) 273
Yazılı tarih (Bak. Tarih) 47
Yazım (Bak. Dil) 126, 328
Yazın (Bak. Edebiyat, Roman, Yazar, Yazı) 9, 16, 183, 209, 229, 279, 317, 325
Yazın akademisi (Bak. Akademi) 325
Yazın derneği (Bak. Dernek) 322
Yazın işçisi (Bak. İşçi, Yazar) 264
Yazın ustalığı (Bak. Ustalık) 256
Yazınsallık 204
Yazışma (Bak. Mektup) 10, 43, 151, 319, 320, 322, 327, 333
Yazışmak (Bak. Mektup) 271, 324
Yazmak (Bak. Yazar) 7, 8, 10, 11, 15, 95, 102, 111, 183, 184, 208, 224, 226, 229, 230, 247, 248, 252, 256, 258, 259, 260, 261, 272, 273, 282, 296, 297, 298, 305, 306, 307, 310, 313, 318, 321, 322, 323, 325
Yeğlemek 126
Yem 161
Yemeğe çıkmak (Bak. Çıkmak) 296
Yemek (Bak. Besin, Beslenmek, İştah, Kahvaltı, Mutfak) 51, 87, 90, 91, 92, 93, 98, 100, 105, 119, 123, 157, 161, 163, 172, 248, 253, 276, 286, 288, 309
Yemin (Bak. Ant) 169, 310
Yenen 278

Yeni 84, 88, 93, 95, 115, 125, 157, 177, 181, 198, 251, 328
Yeni kafalılık (Bak. Düşünce, Görüş, Kafa) 46
Yenilen 278
Yenileşme (Bak. İlerleme) 22, 25, 37, 62, 63, 73, 198, 222, 284
Yenilgi 75, 90, 185, 248, 304
Yenilik (Bak. Çağdaşlık, Değişim, Dönüşüm, Gelişim, Kültür, Modernlik, Reformculuk) 43, 55, 226, 249, 301
Yenilmek (Bak. Boyun eğmek) 92, 127, 143, 154
Yenmek (Bak. Zafer) 82, 128
Yer açmak (Bak. Açmak) 239
Yer almak (Bak. Almak) 263
Yerel meclis (Bak. Meclis) 320
Yerel yönetim (Bak. Belediye meclisi, İl meclisi, Kent meclisi, Meclis, Yerinden yönetim, Yönetim) 311, 319, 320, 321
Yerinde saymak (Bak. Saymak) 190
Yerinden yönetim (Bak. Belediye meclisi, İl meclisi, Kent meclisi, Meclis, Yönetim, Yerel yönetim) 320
Yerine getirmek (Bak. Uygulamak) 251
Yerini almak (Bak. Almak) 302
Yerleşik 251
Yerleşmek 163
Yerleşmişlik 292
Yerleştirmek 251
Yerli 16, 84, 92, 118, 275, 300
Yerli halk (Bak. Halk) 92
Yermek (Bak. Taşlamak) 262
Yeryüzü (Bak. Doğa, Dünya) 11, 26, 38, 50, 121, 194, 209, 222, 238, 244, 256, 259, 280, 324
Yeşilaycılık (Bak. İçki düşmanlığı) 260
Yetenek (Bak. Görme yeteneği, Siyasal yetenek) 9, 36, 46, 57, 64, 68, 73, 78, 93, 126, 135, 136, 137, 144, 161, 171, 179, 183, 204, 211, 217, 224, 230, 231, 243, 244, 246, 254, 262, 270, 273, 283, 298, 302, 304
Yeteneklilik 83, 304
Yeteneksizlik 30, 32
Yeterlik belgesi (Bak. Belge) 135
Yeterlilik 106, 194, 268, 272, 304
Yetersizlik 65, 70, 144, 213, 237
Yetinmek 157
Yetişkinlik (Bak. Olgunluk, Yaş, Yaşlılık) 105, 133, 144, 236, 313
Yetişme düzeyi (Bak. Düzey) 156
Yetişmek 9, 98, 137
Yetiştirilmek 54, 110, 144, 243, 244, 263, 316
Yetiştirmek (Bak. Adam etmek, Eğitmek, İyi yetiştirmek) 13, 81, 131, 137, 168
Yetki 64, 75, 104, 182
Yetkililik 104, 135
Yetmek 239
Yığın (Bak. Kitle) 140, 191, 192, 307, 308
Yıkamak 17, 132
Yıkanmak (Bak. Banyo) 161
Yıkıcılık 12, 72, 83, 88, 94
Yıkılmak 290
Yıkım (Bak. Enkaz) 37, 57, 61, 83, 88, 94, 105, 190, 248, 278, 292
Yıkmak 15, 17, 44, 63, 73, 74, 99, 118, 141, 182, 225, 232, 258
Yıl (Bak. Işık yılı) 9, 10, 11, 13, 15, 18, 83, 133, 136, 148, 165, 190, 214, 224, 239, 243, 262, 264, 273, 282, 284, 304, 309, 310, 320, 322
Yılan (Bak. Hayvan) 34, 37, 38
Yıldırım (Bak. Doğa) 221
Yıldırmak (Bak. Korkutmak, Ürkütmek) 143, 228
Yıldız (Bak. Astronomi, Evren) 31, 161
Yılgınlık 56, 186
Yıpranmışlık 251
Yırtıcılık 144
Yırtık (Bak. Pırtık) 115
Yiğit (Bak. Kahraman) 113
Yiğitlik (Bak. Kahramanlık) 94, 119
Yinelemek 18, 32, 100
Yinelenmemek 15, 190
Yitirilmek 230
Yitirmek (Bak. Boyun eğmek, Kayıp, Kaybetmek) 15, 35, 57, 78, 90, 125, 132, 138, 151, 160, 196, 214, 230, 249, 270, 278, 284, 305, 310, 312
Yitirmemek 69, 87
Yiyecek (Bak. Besin, Çorba, Ekmek, Zeytin) 46, 126
Yiyicilik (Bak. Soygunculuk) 70, 304
Yoğunluk 177
Yok etmek (Bak. Ortadan kaldırmak) 29, 44, 61, 72, 94, 99, 115, 138, 148, 155, 170, 275, 300, 308
Yoklamak 313
Yokolmak (Bak. Ortadan kaldırılmak, Ortadan kalkmak, Soyu tükenmek) 39, 84, 94, 265, 301, 310
Yoksul 10, 11, 19, 56, 78, 79, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 109, 113, 115, 134, 152, 156, 168, 187, 196, 253, 262, 270, 303, 316, 320, 323

Yoksulluk 9, 75, 92, 98, 102, 105, 106, 183, 195, 246, 247, 271, 306
Yoksun kalmak (Bak. Kalmak) 243
Yoksun kılmak (Bak. Kılmak) 283
Yoksunluk 125
Yol 58, 70, 77, 99, 132, 134, 140, 170, 172, 177, 200, 228, 249, 258, 262, 281, 286, 289, 309, 310
Yol açmak (Bak. Açmak) 125, 141, 243, 294
Yol göstericilik (Bak. Göstermek) 114, 309
Yol işareti (Bak. İşaret) 309
Yola getirmek (Bak. Getirmek) 113
Yolcu (Bak. Gezi) 90
Yolcu gemisi (Bak. Gemi) 277
Yolculuk (Bak. Deniz yolculuğu) 325, 326
Yoldan çıkarmak (Bak. Çıkarmak) 312
Yoldaş 92, 112, 262
Yorgunluk (Bak. Bitkinlik) 163, 238, 246, 301
Yoruculuk 68, 161
Yorulmak 172, 178
Yorum 10, 53, 68, 125, 256
Yorumcu 221, 223
Yorumculuk 232
Yozlaşmak 38, 83, 105
Yönelmek 98, 105, 154, 319
Yönetememek 302
Yöneten sınıf (Bak. Sosyal sınıf) 53
Yönetenler 53, 64, 67, 178
Yönetici 55, 65, 66, 67, 77, 111, 141, 194, 298, 302, 308, 311, 318, 322
Yönetici sınıf (Bak. Sosyal sınıf) 82, 140
Yöneticilik 18
Yönetilenler 67, 134
Yönetilmek 12, 63, 110, 121, 152, 279, 289
Yönetilmemek 294
Yönetim (Bak. Aydın yönetimi, Belediye meclisi, Despot, Despotizm, Devlet, Devlet adamı, Devlet başkanı, Devlet başkanlığı, Devlet yönetimi, Diktatör, İyiliksever despotluk, Kamu görevi, Kamu yaşamı, Katılım, Kent meclisi, Kırtasiyecilik, Komuta, Komünist yönetim, Otoriter yönetim, Özerklik, Rejim, Sıkıyönetim, Sivilleşmek, Siyasal demokrasi, Siyasal disiplin, Siyasal komiserlik, Siyasal sekreterlik, Sosyal ilişki, Yerel yönetim) 8, 13, 50, 57, 62, 64, 65, 68, 71, 72, 73, 79, 122, 123, 228, 278, 289, 293, 297, 311, 321
Yönetim kurulu (Bak. Kurul) 50, 54
Yönetmek (Bak. Hükmetmek) 15, 17, 38, 69, 71, 78, 83, 93, 94, 148, 194, 209, 279, 295, 302, 323
Yönetmen (Bak. Tiyatro yönetmeni) 10, 276
Yönetmen oyuncu (Bak. Oyuncu, Oyuncu-yönetici) 10
Yönetmenlik (Bak. Oyun yönetmenliği, Oyuncu-yönetici) 323
Yönlendirilmek 12
Yönlendirmek 218, 243
Yöntem 70, 72, 79, 82, 89, 101, 135, 169, 226, 230, 236, 243, 249, 251, 256, 257, 273, 319
Yöre (Bak. Semt) 90, 270, 320, 322, 325
Yörünge 31
Yufka yüreklilik (Bak. Yüreksizlik) 55
Yumruk 115, 218
Yumurcak (Bak. Çocuk) 163
Yumurta 66, 231
Yumuşak 150
Yurtseverlik (Bak. Ulusseverlik, Vatanseverlik) 35, 90, 94, 119, 140, 222
Yurttaş (Bak. Dünya yurttaşı, Halk, Toplum, Ulus) 14, 65, 76, 110, 144, 156, 168, 207, 221, 252, 279, 291, 292
Yurttaşlık (Bak. Devlet, Toplum, Ulus) 294
Yutmak 38
Yutturmak (Bak. Kandırmak) 299
Yuva (Bak. Ev) 162, 236, 282
Yuvarlanmak 78
Yüce (Bak. Üstün) 12, 48, 114, 141, 152, 174, 185, 190, 199, 204, 213, 215, 222, 227, 238, 308
Yücelik 118, 222
Yücelmek 46, 162
Yüceltmek 15, 77, 101, 223, 301
Yük 17, 75, 76, 153
Yüklemek 33
Yüksek 22, 38, 39, 105, 109, 199, 305
Yükseklik 254
Yükselmek 56, 308
Yükseltmek 306
Yünlü (Bak. Giysi) 209
Yürek (Bak. Kalp) 23, 88, 122, 127, 172, 185, 186, 252
Yürek gücü (Bak. Güç) 23
Yüreklendirmek 206
Yüreklilik (Bak. Açık yüreklilik, Göze almak) 8, 55, 56, 74, 145, 150, 260, 274
Yüreksizlik (Bak. Yufka yüreklilik) 30, 53, 62, 181
Yürümek 17, 310
Yürürlük 68, 74, 109, 140, 160, 179, 244, 253, 261
Yürütmek 27, 83, 114, 123
Yürüyüş 237
Yüz 24, 154, 203, 264

Yüzeysellik 258, 286
Yüzkarası (Bak. Utanç vericilik) 246
Yüzük 272

Zafer (Bak. Başarı, Yenmek) 16, 56, 90, 128, 208, 239, 278, 289
Zahire tüccarı (Bak. Tüccar) 316
Zalimlik (Bak. Acımasızlık) 143
Zaman (Bak. An, Boş zaman, Süre, Vakit) 9, 37, 155, 177, 221, 222, 295, 297, 309
Zaptetmek (Bak. Fethetmek) 94
Zarafet (Bak. İncelik) 121
Zarar 252, 259, 283, 307
Zararlılık 122
Zararsızlık 193
Zavallılık 153
Zayıflık (Bak. Güçsüzlük) 139
Zehir 38, 94, 321, 324
Zehirlemek 271
Zehirlenmek 38
Zekâ 245
Zeki 149, 259, 280
Zenci 287, 288
Zenci uygarlığı (Bak. Uygarlık) 288
Zengin (Bak. Varlıklı) 9, 19, 97, 98, 99, 100, 101, 105, 124, 140, 156, 173, 220, 243, 268, 284
Zenginleşmek (Bak. Varlıklılık) 54, 102, 106
Zenginlik (Bak. Ekonomi, Servet, Varlık, Varlıklılık) 13, 53, 56, 66, 78, 83, 120, 121, 134, 256, 262, 271
Zevk (Bak. Beğeni, Zevk tüccarı) 145, 237, 307
Zevk sahibi (Bak. Sahip) 136
Zevk tüccarı (Bak. Zevk) 229
Zeytin (Bak. Yiyecek) 284
Zırva (Bak. Saçmalık) 280
Zina 275
Zincir 57, 78, 133, 144, 166
Zincirlenmek 112
Zindan (Bak. Cezaevi, Mahpus) 273
Zindancı (Bak. Gardiyan) 112
Zindelik 100
Ziyaret (Bak. Gezi) 326
Zor (Bak. Güç, Zorunda kalmak) 23, 87, 110, 127, 150, 248
Zorba 32, 44, 61, 75
Zorbalık 61, 72, 112, 164
Zorlamak 69, 115, 142, 150, 168, 169, 185, 258, 304
Zorlanmak 112, 263, 279
Zorlanmamak 261
Zorluk (Bak. Güçlük) 153, 243
Zorunda kalmak (Bak. Zor) 157, 239, 272, 290, 291, 311
Zorunlu askerlik (Bak. Askerlik) 298
Zorunluluk 160, 194, 211, 253, 279, 296, 305
Zulmetmek 114, 151
Zulüm (Bak. Eziyet, İşkence) 17, 75, 90, 132, 182, 222, 275, 279, 294
Züppe 36, 83, 88, 188
Züppelik 70, 105

Kişiselliği aşan bir sanatsal anlatım gücüyle, Shaw hepimizi eğitti ve kutsadı.

Einstein

Shaw, sürekli patlayan bir yanardağ.... Gerçeğin ateşinden damıtılmış bir som altın parçası!... Bir ermiş, bir bilge, bir düşünür, özgün bir yaratıcı; anlam dolu ve derin.... İngiliz dilinin yaşayan en büyük yazın ustası...

Winston Churchill

Shaw, uçarı bir periyi andıran bir ruhu, hiç yaşlanmayan cömert bir yüreği bulunan Avrupa'nın en büyük nükteci düşünürü...

Gandhi

Shaw, Fabian'cılar arasına düşmüş bir iyi insan...

Lenin

Olağanüstü yetenekli ve nükteci bir yazar...

Engels

Nükteyi, aklın yararlı bir seçeneği olarak görüyordu, Shaw. Herhangi bir düşünceyi öylesine ustalıkla savunuyordu ki, görüşlerini onaylamayanlar budala durumuna düşüyorlardı.... Shaw, bir putkıran olarak eşsizdi.

Bertrand Russell

Başka hiçbir kimsenin düşünemeyeceği, insanın aklını başından alan siyasal taşlamalar...

Thomas Mann

Avrupa'nın en yürekli düşünürlerinden biri...

Gorki

Shaw'un bir terörist olduğu apaçık ortada... Onunki görülmemiş bir terör; kullandığı da görülmemiş bir silah – nükte...

Bertolt Brecht

Shaw'da, tüm dünyaya kendi istediği biçimi verme gücü var.

Virginia Woolf

Shaw'un içinde gerçekten büyük bir ozan var...

Luigi Pirandello

Düzyazının eşsiz bir duru ve nükteli diyalog ustası Shaw...

T.S. Eliot

Onun gibi başka bir tiyatro yazarı bilmiyorum ben...

H.G. Wells

Bernard Shaw, çağdaş yazınımızın güçlü adamı...

W.B. Yeats

Kusursuz bir adam Shaw; hiçbir düşmanı yok ve hiçbir dostu sevmiyor onu...

Oscar Wilde

Düşüncelerin tutkunu, zulmün düşmanı, yeryüzünün çok yöresine gülümsemeyi götüren ve yürekliliği hiçbir zaman yıkılmayan yazar...

Gilbert Murray

Shaw, bir Milo Venüsü'nü andırıyor. Ondaki her şeye hayranlık duymamak olanaksız...

G.K. Chesterton

Shaw'un yazıları, en görkemli, en parlak, en inandırıcı sağduyuyu dile getiriyor.

Arnold Bennett

Sosyalistlere karşı sosyalizmi, liberallere karşı özgürlüğü, bilginlere karşı bilimi, dincilere karşı da dini savundu, Shaw...

Eric Bentley

Bernard Shaw yaşam dolu: Yedi canlı bir kedi gibi...

Ellen Terry

Bir ermişe dönüşen Shaw, Coleridge'in "tüm aydınlıkların insanı"nı çağrıştırıyordu...

James Agate

İngiltere'de yüksek öğrenim gördüğü 1950'ler başlarından bu yana, Şakir Eczacıbaşı için Shaw özel bir ilgi alanı oldu. Şakir Eczacıbaşı, ***"Gülen Düşünceler"*** adıyla ilk kez *Yeni Ufuklar* dergisinde yayımlamaya başladığı Shaw'un düşüncelerine, son yıllarda yeniden dönerek ilginç bir seçki oluşturdu. Shaw'un canlı, olağanüstü ve yalın "gülen düşünceleri"ni bütünleştiren bir seçki...

Bernard Shaw, İrlanda'da 1856'da doğdu; yaşadığı ve ününü yaptığı İngiltere'de 1950'de dünyadan ayrıldı. On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından yirminci yüzyılın ikinci yarısına doğru uzanan 94 yıllık ömrü boyunca Shaw'un bir an bile ara vermediği başlıca uğraşı, düşünmek ve düşündüklerini gülümseterek dile getirmek oldu.

Tiyatro oyunlarından romanlarına, siyasal ve sosyal yapıtlarından müzik, resim ve tiyatro eleştirilerine, mektuplarına dek tüm yazdıklarında ya da konuşma ve demeçlerinde Shaw çağının her sorununu korkusuzca ele aldı, yeniden sorguladı. İnsan, toplum, aile, din, bilim, uygarlık, kültür, sanat, eğitim, devlet, siyaset, savaş ya da barış gibi sayısız kavramı, Shaw sınır tanımaz dünyasında sürekli tartışıp durdu. Alışılmış, basmakalıp inançlara karşı böylece yepyeni görüşlerin kapılarını araladı.